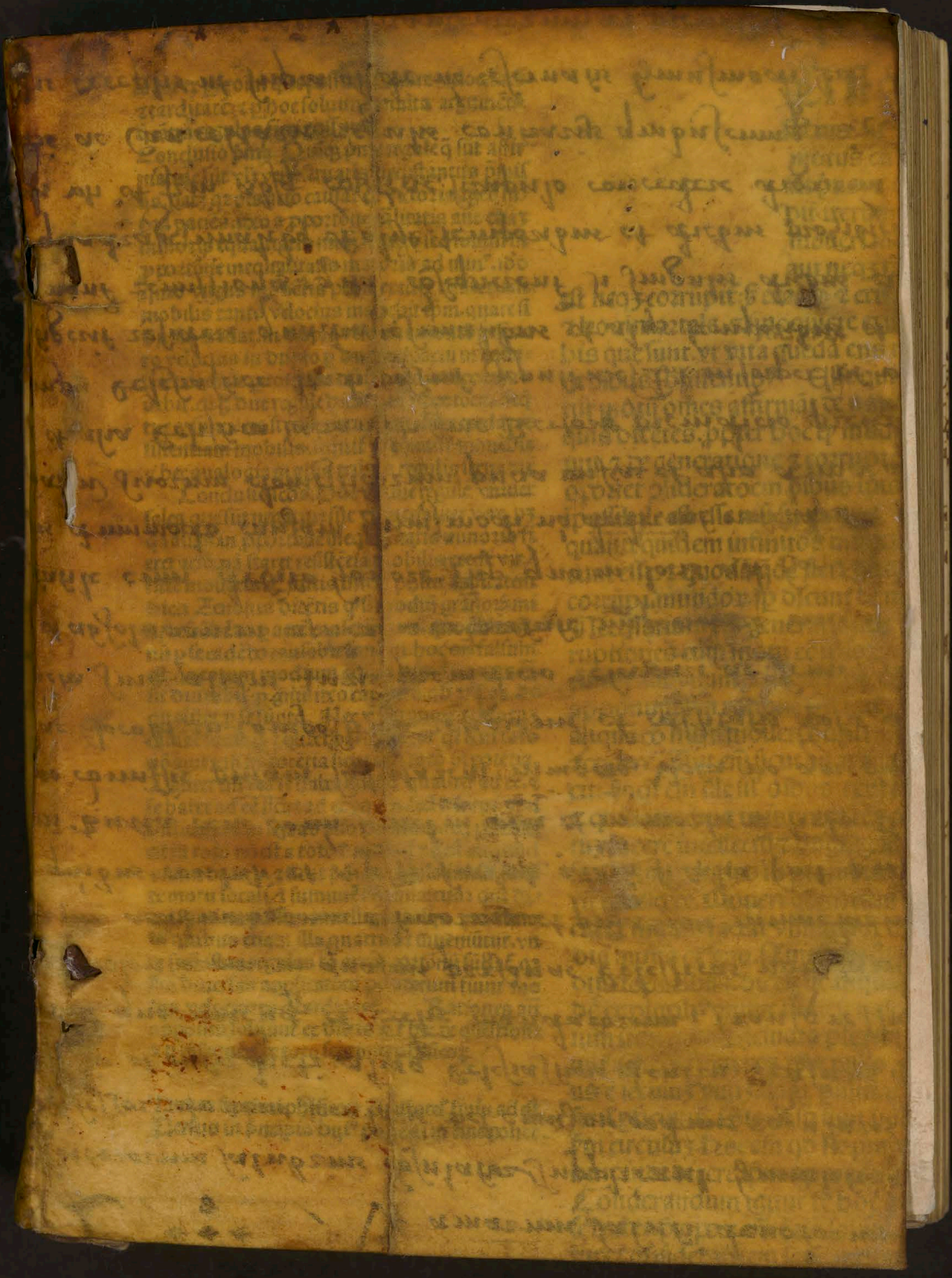

1586 4 Aprilis

Illustri ac Reuer.mo Dno Dno Lubrano Dei
et Apostolicæ Sedis Gratia Varsauien. Episcopo
Cancellario suo

Inv. 346.
Bibl. Jag.

V
B 3
G

Inc. 346

DVI
22

Summa Collacionum ad
omne genus Hominum.

Summa Collacionū ad oē genꝰ hominū

٦٠٧

largiores et clementiores ceteris in consilijs.
Monū qualiter secreta et archana consiliorū
sunt occultanda.

¶ Septima distinctio est de informacōne thē
sauraioꝝ siue habentiū curā de thēsauris pri
cipis siue reipublice qui sūt ad modū stoma
chi in repu. huiꝰ distinctionis duo sunt ca.
Primū ca. de informacōe mīstroꝝ siue came
rarioꝝ pncipis q̄ sunt ad modū latry.
Secundū est de informacōe custodū thēsauri
et expensaꝝ reipu. qui sūt ad modū stomachi.

¶ Octaua distinctio pme ptis est de vitijs ca
pitalibus q̄ solet eē i curialibꝫ huiꝰ distinc. ōis
pmū ca. est q̄ ambitio hōris est cupiditas.
Secundū de adulatione.
Tertiū de improba muneꝝ receptōne.
Quartū de impudenti vendicōne officioꝝ vel
cōmodorum.
Quintū de simulata amicitia siue fictione.
Sextū de sophistica machinatiōe malignarū
et impia spoliatione pauperum.
Septimū de voluptate comessationū et vitioꝝ
cōmunicantiū illis.

¶ Nona distinctio est de informatiōe militū q̄
sunt ad modū manuū in republica. huiꝰ di
stinctionis plura sunt capitula.
Primū ca. est quare p manus significatur.

BIBLIOTHECA VNIV. IAGELL. CRACOVIENSIS
Bibl. Jag.

Secūdū de īstitūcōne milicie a militis nūcupacōne siue eius effectu.
Tertiū de sacramēti militaris qualitate.
Quartū de militū virtuositate q̄ dñt esse strēnuū a circūspecti ac expediti.
Quintū de disciplina militari a exercitacōne virtuali a earum vtilitate.
Sextum de iure militari.
Septimū de multiplici milicia a q̄liter dñt militare contra hostes spūales.
Decima distinctio est de informacōe p̄pū laboratis qui est ad modū pedū in re[illegible] ca Et huj plura sunt capitula.
Primū capi. est qualiter laborātes per p[illegible] signātur a de pedū ꝓprietate.
Secundū de āmonicōe taliū ut laborēt fidelit et de numero septē artiū mechanicarū.
Tertiū de taliū admonitiōe de pcis cauēdis q̄ committātur laborātes a de debito cultu dīno siue ogrua oīone quā dñt exsoluē suo mō.
Quartū de īfōrcōe singulorū put ogruit sue artī.
Quintū de informacōne venatorū ut caueant que sunt cauenda in talibus.
Sextū de admonitione medicorū et egrotanti um sibi cōmissorum.
Septimū de admonicōe vacātiū ludis a de cauēdis vitijs que fūt in ludis aleaꝝ. aē.

Octauū de admonitiōe habētis curam reipu· ut pudeat q̄ singuli exerceāt sua officia a de exclusione mutiliū offitiorū et in hoc termiat prima pars que est de corpore reipublice ac membris et eius constitutione.

Pars Secunda

Secunde ptis que est de colligacōe mul· tiplici membrorū admiscem sunt distinc· tiones nouem quarū:

Prima est de colligatione ordinali vel le· gali que est dñorū ad seruos et econuerso Et huiꝰ quinq; sunt capitula.

Primū ca· est de origine seruitutis a de equi· litate odicōis oīm quā dz p̄ceps cogitare.

Secundō de informatiōe seruorū ut intelligant peccatū eē causā seruitutis ut sint liberi mēte.

Tertiū de fidelitate quā dñt hre erga dños

Quartū de neqtia quorūdā suorū a pumicōe.

Quintū de admonicōne fideliū spetialiū: qua· liē dñt seruare obedientiā ad suos dominos.

Secūda distinctō est de colligacōne natuā· li que est patrū ad filios a econuerso et eorū admonicōne Et huiꝰ tria sunt capitula.

Primū est de admonitione patrū ut nutriāt filios a filias sub ordinata disciplina.

Secundū de admonicōne filioz erga pentes in affectu et effectu.
¶ Tertia distinctio est de colligatiōe fratrū ad inuicē Et huiꝰ tria sunt capitula.
Primū ca. est de instructione talīū quo ad amoris benuolentiā et opis bñficētiā.
Secundū qualiter patfamilias debet regere familiā totam.
Tertiū de admonitiōe p̄dictoz erga illos q̄ sunt colligati cognatiōe vel affinitate.
¶ Quarta distinctō est de admonitiōe eorū qui fūt colligatione sacramētali colligati ut sunt coniuges Et huiꝰ plura sunt capitula.
Primū capitulū est quid sit cōiugiū a de contractione ordinata et legitīa.
Secundū de instructione vxoris si sit minus morigerata a fupportatione.
Tertiū de mutua dilectione coniugū.
Quartū de fidei indefectione.
Quintū de opis coniugal religiosa exercitacōe.
Sextū de perpetua indiuisione.
¶ Quinta distinctio est de colligatiōe spiritu ali qualis est fideliū Et huiꝰ tria fūt capitula.
Primū ca. est q̄liē dñt sibi admicē cohere.
Secūs q̄liē caue dñt ne dissipētur ab hoste.
Tertiū q̄liē ātiqui pres laborauerīt ad attrahendū hoies ad illā colligationē.

¶ Sexta distinctio est de colligacõne ciuili Et huiꝰ quatuor sunt capitula.
Primũ ca. est de dilectionis veritate quã dñt hẽ ciues Et q̃lit dñt cauẽ ne nocẽãt vicinis.
Secundũ qualiter debent subuenire eisdem.
Tertiũ de cauẽda fraudulẽtia i mercaturis.
Quartũ de non accipiendis vsuris a vicinis.
¶ Septima distinctio est de colligacõe amicabili Et huiꝰ tria sunt capitula.
Primũ ca. est quid sit amicitia et qualis debet esse siue que exigũtur ad verã amicitiam.
Secuñ de ficta amicitia ꝙpter que dissoluit
Tertiũ de vtilitate vere amicitie.
¶ Octaua distinctio est de colligacõne socialiꝫ cõuictu Et huiꝰ quatuor sunt capitula.
Primũ ca. est ꝙ homo debet esse socialis.
Secundũ ꝙ societas maloꝝ est vitanda.
Tertium ꝙ societas bonoꝝ est appetenda Et qualis debet esse Et que debent esse in vera societate.
Quartũ est de hijs qui dissoluũt.
¶ Nona distinctõ est de vtuali uersatiõe cũ aduersarijs Et huiꝰ duo sunt capitula.
Primũ capitulũ est ꝙ laudabile est benevi uere inter malos.
Secundum ca. est ꝙ per pacientiam et beneficentiã vincũtur aduersarij.

Pars Tertia.

Tertie ptis que est de informacõne hoim ꝙtũ ad ea q̃ fũt coia oibz fũt dist. octo.

Prima ẽ de instructõe ꝙtũ ad drãs sex⁹. Et huiꝰ plura sunt capitula.

Primũ ca. quales dñt esse viri.

Secundũ de instructione mulierꝫ quales dñt eẽ mulieres et spialiẽ ꝙtũ ad sobrietatẽ.

Tertiũ quales dñt eẽ q̃ ad castitatẽ.

Quartũ q̃les dñt eẽ q̃ ad q̃etẽ a taciturnitatẽ.

Quintũ q̃les dñt eẽ q̃ ad vestiũ a ornatuũ q̃litatẽ.

Secũda distinctõ est de instructõne hoim sm drãs etatum Et huiꝰ plura sunt capitula.

Primũ ca. est de instructõne eoꝝ qui sunt in ꝑmo gradu scilicet infantiũ.

Secundũ de instructõne eoꝝ qui sunt in secũdo gradu scilicet pueroꝝ.

Tertiũ de instructõne eorũ qui sunt in tertio gradu scilicet adolescentiũ.

Quartũ de instructõne eoꝝ qui sunt in quarto gradu scilicet viroꝝ.

Quintũ de instructõe eoꝝ qui fũt in qñto gradu scilicet senũ dictoꝝ a senectute.

Sextũ de instructõe eoꝝ q̃ fũt in sexto gradu .s. senũ decrepitoꝝ a incõmodis senectutis.

Ter. dist. de istruct. hoim q̃ ad drãs odicõm

Et ꝑmo de ĩstructiõe nobiliũ sãguĩe Et huiꝰ
Primũ capitulũ est ut tales non glorient de
nobilitate a de huiꝰ pua ꝺmoditate.
Secũdum de vera nobilitate.
Tertiũ de ĩstructione ignobiliũ a de modici
tate ĩcõmoditatis illius.
Quartũ qꝺ nõ gloriãꝺ ẽ de ꝑminẽtia donoꝝ.
¶ Quarta distinctio est de ĩstructione hoĩm
quo ad ꝺrãs fustentacõnis siue possessionis.
Et huiꝰ duo sunt capitula.
Primũ ca. ẽ de multiplici admonicõe diuitũ.
Secundum de admonicõne paupeꝝ a de vili
tate pauptatis.
¶ Quĩta distinctio est de admonicõe hominũ
ſm ꝺrãs qualitatis vite Et huiꝰ duo sunt ca.
Primũ ca. ẽ de admonitiõe hoĩm existẽtiũ i pcco
Secũdum de admonitione penitentiũ.
¶ Sexta distinctio est de admonitione hoĩm
ſm differentias statuum Et huiꝰ tria sũt ca.
Primũ ca. est de admonicõne coniugũ.
Secunꝺ de admonicõe viduaꝝ a q̃les ꝺñt eẽ
Tertiũ de admonicõne multiplici virginũ et
quales ꝺñt esse Et de fructu virginitatis a de
penis violantiũ virginitatem ſm antiquos.
¶ Septima distinctio ẽ de admonicõe hoĩm
ſm ꝺrãs euentus vel fortune ꝓut loquũt vul
gus Et huiꝰ duo sunt capitula.

Primū capitulū est de admonicōe existentiū in pſperitate a de huiꝰ instabilitate.
Secundū de instructōe hoīm exñtiū in aduersitate et de eius vtilitate.
Octaua distinctō est de admonicōne hoīnū quo ad differētias complexionū corpis Et huiꝰ duo sunt capitula.
Primū ca.ē de istructōe hoīm exñtiū i saitate.
Secundū de admonicōne hoīnū exñtiū in infirmitate et de eius vtilitate.

Pars Quarta.

Quarte partis que est de republica eccle siastica specialiter a de eius mēbris: fūt distinctōnes quinq;
Prima distinctō quarte ptis est de clericis Et huiꝰ plura sunt capitula.
Primū capitulū est de clericis in comuni quales debēt esse a de signo clericali sc; corona.
Secundū de instructiōe eoꝝ qui sunt in p̄mo gradu scilicet hostiarioꝝ
Tertiū de instructōe eorū qui sunt in secundo gradu scilicet lectoꝝ.
Quartū de admonicōe eoꝝ qui sunt in tertio gradu scilicet exorcistaꝝ.
Quintū de admonicōne eoꝝ q̄ sunt in quarto

Primū ca. quid sit obediencia.
Secūdū qual' dz esse ca de eius gradibus.
Tertiū qualia dñt esse opa obediencie.
Quartū de exemplis obediēcie in antiquis.
Quintum de pfectione obedientie.
Sextum de piculo inobedientie.
¶ Quinta distinctio est de septem necessariis religiosis ut perfecte viuant in predictis. Et huj plura sunt capitula.
Primū ca. est de elōgacōe a tumultibz mūdanis que est eis necessaria saltem affectu.
Secundū de ōmmoda suiipsoz abnegacōne.
Tertiū de cultura cordis siue interiori excitacōe
Quartū de scrutinio interiori siue discussiōe.
Quintū de vera suiipsoz cognicōne.
Sextū de vera hūilitate ca qualis debet esse.
Septimū de oracionis deuotione.
Octauū de septem que faciunt orationem esse efficacem.
¶ Sexta distinctio est de vite religiose vtilitate Et huj tria sunt capitula.
Primū ca. est de premij magnitudine.
Secundū de puersione eorū qui male viuūt in religione ca de pene taliū magnitudine.
Tertiū de misteriali significacōne habitus religionis.

Pars Septima.

Septime ptis que est de informatione ut sint pati ad morte sunt distinctões tres
Prima est de prepatiõe ad morte Et huiꝰ
Primũ ca. est de huiꝰ vite breuitate a labilitate a qꝫ non est in ea confidendũ.
Secundũ de hortacõne hoim ad merita cumulanda in tam breui vita.
Tertiũ de mortis inevitabilitate.
Quartũ de ipsiꝰ iugi memoria a meditatiõe.
Quintũ de prepacõne ante morte a qualiter dñt hoies esse pati.
Sextũ de errore gentiliũ qui sibi morte intulerũt a de erroris improbacõe.
Secũda distinctio est de mortis multiplicitate et timore Et huiꝰ plura sunt capitula.
Primũ ca. est de distinctiõe mortis.
Secũd qlit ẽ mors ꝑma. s. corpis timẽda mal.
Tertiũ qlit mors secũda ẽ timẽda.
Quartũ de morte sanctoꝝ a de eiꝰ ꝓtiositate.
Quintũ de timore electoꝝ etiam in morte et de hostis infestacõne.
Sextũ de viri iusti añ morte prepacõe a meditatione in hora mortis.
Septimũ de angeloꝝ aduentu ad sanctos morientes a de reuelatione glorie.

Octauū de cōmoditate siue vtilitate habendi sanctos circūstantes in hora mortis.

Tertia distinctio ē de eoꝝ qualitate qui ꝑ sunt morientibus Et huiꝰ plura sūt capitula.

Primū ca. est quātū valent pompe exequiaꝝ vel loca sepulturaꝝ.

Secundō de cure modicitate de sepulturis quā habuerūt antiqui.

Tertiū de varietate ꝯsuetudinū apud gētiles de corpibus mortuoꝝ.

Quartū de necessitate restitutionū et rectitudine testamentorum.

Quintū quibus modis iuuātur aie defūctoꝝ.

Sextū de status defūctoꝝ varietate a quibꝫ ꝑ sunt suffragia viuoꝝ et quibꝫ non.

Hāc collcōnem si quis dignatur inspicere ꝑ hoꝝ titulorꝫ siue capitulorꝫ inspectionem poterit sequentiū depēdere ordinē a ꝑcessum.

Sequiē Prologus.

¶ Incipit plogus.

Qvm doctor siue predicator euāgelic⁹ sapientib⁹ a insipiētib⁹ debitor sit sal uatore demādāte p̄dicare euangeliū omni creature sedula diligētia pūdere debet ut sciat omnes instruere doctrinaliter et ad monē efficaciter nonsolū in p̄dicatione dcta matoria·sed in collatione familiari mutua p ut eccīastes hortat·3·A·Cū viro religioso tra cta de sāctitate a cū non iusto de iustitia Et sic de alijs que ibi enūerat a hoc exemplo salua toris qui nōsolū p̄dicabat publice in ciuitati bus a in synagogis·sed etiā in mensis pato las et v̄ba vite freqnter audiētib⁹ ponebat Luc·A·Symon habeo tibi aliquid dicē·ac·Si militer exēplo beati Pauli q̄ ait Et sermo me⁹ a predicatio mea nō pſuasibilib⁹ humane sa piētie verbis p̄dicatio·s·publica et sermo pri uatus ait glō·Actu·20·Ait idē·dcerē vos p domos et publice·s·p̄uatim et omūiter testifi cans·ac·ffreqnter em̄ collatio familiaris a mu tua efficatior ē ad instruēdū q̄p p̄dicacō publi ca vel lectio put ait Greg·sup euañ·li·2·ō·11· Colloquōnis im̄q̄t vox corda tepentia excitat pl⁹ q̄p lectōnis et q̄si q̄dā manu solicitudīs ut euigilent·s·audiētes pulsat Et ideo p̄dicator

apostolic9 Et ⁊ priuata collacõe verba vite
ingiſ ꝓponat ꝓ loco et tpe ⁊ etiã in mensa ut
alimenta corpis mimſtrantibꝫ ipſe alimenta
vite diſpenſet · Ciuile em̃ eſt ⁊ ſacris litteris
conſentaneũ aut ommno ſimile ⁊ mensa ut
audias ad ꝓfectũ aut vñ ꝓfitiãt alĩ aut ſine
culpa letẽtur doctũ ꝓferre ſermonẽ · Siquidẽ ⁊
mẽ omedẽtes dñs pabolas miſcuit ꝓut dicat
i Policrato li · 8 · ca · 9 · Si em̃ Dyogenes ⁊ alĩ
ethnici obuios mouerũt ꝓut ait Seneca · 30 ·
epiſtola ⁊ Jeronim9 cõtra Jouinianũ loquẽs
de Dyogene ait ⁊ ꝙ habitauit ⁊ portaꝫ veſti
bulis ⁊ ⁊ porticibꝫ ciuitatũ vſqꝫquaqꝫ ꝓferẽs
verũ et trãſeuntiũ aut ambigens aut notãs
vicia q̃ mores fetebant · Multomagis diuim9
p̃dicatoꝛ debet ſingulos monere et vtilit cum
illis oferre ut quilibet ex ſua collacõe ampli9
illuminet ⁊ melioret · quia ut ait Seneca Epiſto
la · 109 · q̃ ad pbum venit quotidie aliq̃d domi
ſecũ ferat aut ſanioꝛ domi redeat aut ſeuilioꝛ
Et ponit exempla · Qui in ſolẽ venit coloralita
tem · qui ⁊ taberna vnguẽtaria reſederit ꝛodo
rem ſecũ ferũt · Sic qui ad pbum acceſſerint
ut ſecũ aliquid traxerint neceſſe eſt · Predica
toꝛ ergo ſicut pbus celeſtis verba ſapientie
effundat vñ audiẽtes illuminent ſicut a ſole ⁊
exempla vite oſtendat aſpitientibꝫ ut odore

virtutū refitiātur. Sic em̄ monet beatus Gregoriꝰ super euañ. omel. 1A. libro. 2. Cum quē libet lubricū vidēmus: admonēdus est ut cō iugio studeat frenare iniquitatē suam. Cū cōiugatum vidēmꝰ: admonēdus est ut exerceat curam seculi ne postponat amorē dei. Cū derelictum vidēmus: admonēdus est quatenꝰ sic viuat ut exemplū vite secularibꝫ prebeat. Cum monachū videmus: admonēdus est ut reuerentiaꝫ habitus sui in actu. in locutōne. in cogitatione: semper circūspiciat et ea que mūdi sunt deserat. q qđ ostēdit humanis oculis in habitu ante dei oculos moribꝰ p̄tendat. Iste sanctus est: moneat̄ ut crescat. Iste iniquus: admoneat̄ ut corrigat. Quicūqꝫ ad sacerdotē se inmerit sale sermonis eius cōditus recedat Apostolus ad colo. 4. Sermo vester semp in gratia sale sit cōditus ut sciatis quid oporteat vos vnicuiqꝫ respondere. Iste est fructus philosophie vere. ut enim dicitur in libro de deo Socratis. Aristippus respondit cuidā tyrāno interroganti quid illi philosophie studium tam impensum profuisset. cut omnibꝰ inquit hominibus secure et intrepide fabularer. Et; iste vere philosophie fructus scire loqui ordinabiliter decenter et vtiliter cum hominibꝰ sm̄ dignitatem̄ graduū quantitates etatum

q̃litates statuũ·ɔdicões mínisteioꝝ ⁊ offitioꝝ
scz scire loq̃ cũ regibz ꝑut decet alloq̃ eos·cum
episcopis ꝑut decet eos alloqui et sic de alijs
Et ſm hos modos apostoli docuerũt populũ dei
Nũc dños·nũc seruos·nũc pres·nũc filios·
nũc sponsos·nũc spõsas·nũc senes·nũc iuue
nes·nũc diuites·nũc paupes·Vñ apostolus
ad Ephe·v·Viri diligite vxores vestras·ac̃·
Et·vi·filij obedite pntibus Et seq̃tur·Seruí obe
dite dñis Et simlit btũs Petrus in ꝑma ca·
Serui subditi estote in oi timore dñis Et seq̃
ibidẽ tertio ca·Mulieres subdite sint viris suis
Similit Johs·Scribo vobis infãtes·ac̃·Et nõ
solũ apostoli ⁊ sãcti doctores sic dictis mõis
docuerũt·sed etiã phi gẽtiles ꝑut narrat Tro
gus põpeius de Pytagora li·2·et Policratus
ibidẽ li·v·ca·x·qui cũ audisset Crotoioꝝ vrbẽ
oio resolutã ⁊ vtutis opa indigẽtẽ illuc veit
a mõnaꝝ sepatã a viris doctrinã ⁊ pueroꝝ a
pntibꝫ freqñtã hre docebat nũc has pudici
tiã ⁊ obsequia in viros·nũc illis modestiã et
hrãꝝ studiũ et inter hec velut gemitricẽ vtutũ
frugalitatẽ oibus ingerebat Et sic assiduitate
disputationũ ad frugẽ melioris vite populũ
reuocauit Descripti mores hoim inuenũ qz se
nũ·Est aũt frugalitas pauptas volũtaria ait
Seneca epistola p̃·Et q̃lit fiũ ꝺcripiũt dños·

Quid meretrix quid leno dolis cõfingat aua
rus. hic quicũq; legit sic puto tutus erit. Exẽ
plo ergo saluatoris & apostoloꝝ eius & sacro
rũ doctoꝝ & etiã gentiliũ phoꝝ euangelicus
p̃dicatoꝛ ut predictũ est ordinabilit et distm
cte vtilit & exp̃ñs oẽs moneat tã in publica
p̃dicacõne q̃ in priuata collatiõe Et sicut pũ
dus exploratoꝛ debet ꝛsiderare statꝰ eoꝝ & mo
res & ꝛsuetudines cũ quib; ꝛfert et put vide
rit expedire saluti eoꝝ sermões vtiles p̃ponẽ
& eos efficaciter hortari. quia ut ait quida; sa
piens. Cũ oratoꝛ non alit orando phibẽt phi
losophꝰ nõ minꝰ tacendo p tpe q̃ loq̃ndo pro
tpe philosophãt. Est enim tps tacẽdi et tps
loq̃ndi eccl. 3. Et ideo p̃us tacendi tps & postea
loq̃ndi eo q̃ veracit loqui nouit qui p̃us bñ
tacere didicit Et q̃si quodda nutrimentũ ver
bi est cẽsura licentij ait Greg. sup eze. libro p.
omel. 11. Vbi em non est auditꝰ nõ effundas
sermones tuos eccl. 32. & nolite sanctũ dare ca
nibus Et ideo in libro saturnaliũ dicit q̃ So
crates grecus oratoꝛ cum in cõuiuio a sodali
bus orarẽt ut aliquid in medio p̃poneret de
fonte eloq̃ntie Ait q̃ p̃ñs locus et tps exigit
ego nõ calleo idest sapio. que ego calleo nec
loco presenti sunt apta nec tempi Ideo ibidem
seqẽ. Nihil tã cognatũ phie q̃ locus et tpibꝰ

aptare sermones Regula discrecōnis moderā te put videtit expedire p loco et tpe ꝓponat p̄ dicator diuinus v̄ba edificatoria implēs illō Eccī. 21. v̄ba prudentis statera ponderabūtur.

Explicit plogus.

Sequitur Prima distinctio p̄me ptis hui? fūme. Capitulū Primū.

PRime igitur partis distinctio pri ma: contines duodecim capitula: est de republica in se Cuius primū capitulū docet quid sit respublica dicens q̄ respublica est res populi. res omnis. res ciuitatis. Similiter ostendit quid sit populus Quia populus est cetus iuris cōsen su et vtilitatis cōmunione sotiatus. de hijs diffinicōnibus Augustin?. de ciuitate dei. libro secundo capitulo. 19. Et libro. 7. capitulo. 18. et epistola. 7. Omnis igitur intendens bonū cō mune et vtilitatem ꝓpriaz populi ut regn̄. pa trie. ciuitatis. ecclesie. a cōsimiliū augere a defendere ac conseruare salua iustitia: intendit etiam rempu. augere ad quā rempub. habu erūt antiqui magnū zelum.

Capitulū secūdū.

Secundū ea. oñdit ex quibz q̄liter cō stat respu. determinat Aug⁹. li. 1. de ci. dei ca. 19. ut supra dicēs q̄ tūc respu. rēs populi iuste q̄ bñ ęgiē siue ab vno rege siue a paucis optūatibz siue ab vniūso popu lo cū talis est populus. s. cet⁹ iuris cōsensu et vtilitate ōmūi est sociatus. Tūc em̄ salua est respu. cū. sm̄ ius oēs ꝺsēūt q̄ vtilitatē cōmu nē oēs intēdūt Cōstat aūt ex psois supioribz medijs et inferioribz. sm̄ Aug⁹. ibidē recitan tē verba Scipionis q̄ sicut in fidibz ac tybijs atqz ipō cātu ac vocibz ꝺcētus q̄ꝺ tenēd⁹ ex di stinctis somis quē discrepantē aures eruditę ferre nō pūt quousqz concors efficiē sic ex sū mis q̄ infimis q̄ medijs interiectis ordinibz ut somis moderatā vnitatē cōsensu dissimilimoz concinē q̄ que armonia a musicis dicit̄ in cā tu eam esse in ciuitate cōcordiā. hoc est dictu Inter omnes personas reipublicę debet esse concordia ad modū musicorū cantantiū sub tus supra q̄ medio modo. Sicut enim horrent aures nisi sonus cantantium concors fuerit. sic horror et terror est in ciuitate q̄ religiōe et etiam in omni cōmunitate ex psonarū dissen sione Et sicut consonantia delectat in musica

Sic in ciuitate a in religione vnanimis cõcor
dia Et ideo dicit pphēta·Ecce q̃ bonū et q̃ jocū
dū habitare fratres in vnū·Quilibz em in ci
uitate a in religiõe ac in oi cõmunitate est sicut
vna lra in sermõe vel quasi in cãtu vna nota
sm Aug⁹·de cãtate dei li·x·ca·3·Supior igit p
sona est iura a leges ciuitatis scire easq; cu
sto dire q̃si fidei sue cõmissa et itelligẽ se gerẽ p
sonã cãtatis sm sẽtẽtiã Tulĺ de offitijs ca·39·
Et tñ supior parẽ se eẽ alijs inhonestis dz ostẽ
dere·sm illud Eccl·10·Rectorez te posui noli te
extollere·ß esto i illis quasi vnus ex illis·In
ferior vero psona est nihil preter negotiũ
suũ agere·nil de alio inquirẽ nec in repu·curi
osũ esse sed priũ opus a offitiũ sibi iunctũ
ad cõmunẽ vtilitatẽ pficere sm Tuliũ vbi sup̃
Media vero psona est negotia inferiorum
ad supiores fideliter deferre·accusãda ex cari
tate accusare·pmouẽda pmouere et cordiã
sup omnia inter hos et illos fouere·Hec em
cordia debet esse inter oẽs in repu·a in oi cõ
munitate sãcta·Sicut em in corpe natuali mẽ
bra sibimuicẽ deseruiũt a pro seimuicẽ solicita
sunt·mutuo se ptegũt·mutuo deformitates co
opiũt ac mutuo se cõnãt Sic debet eẽ in repu·
ciuili·et eccĩastica·qz vtrũq; est quasi vnum
corpus cui? caput est x̃pus et nos alẽ alteri?

membra Ait apostol⁹ ad Ro.12.et ad cor.12. Etem in vno spiritu nos oēs a in vnū corpus baptisati sumus Et sicut euidens signū rabio se furie est q vnū membrū destruit aliud vel deuorat in corpe naturali. Sic signū rabiose malitie est q vnū membrū reipublice deuo ret aliud a dispdat maxime si est sanū mem brū.si est putridū membrū a infectiuū alioꝝ auferri vel segregari debet ab hatēte potesta tem seruato iuris ordine vel etiā amputari.p ut ait Tul.libro.3.de offitijs ca.A.ponens ex emplū de tyrāno dicens.Homōi genus hoim pestiferū atq; impiū ex hominū cōmūitate ex terminādū est Et ponit exemplū Membra cor pis amputātur si spiritu vitali carere cepint a nocent ceteris membris corpis.Sic feritas a immanitas belue a cōtuitū tāq; humanitate cor pis segregāda.Si ergo vtentes organis musi tātibus diligēter student ne fiat aliqua disso nantia in organis suis a ut fiat ꝓportionalis cōsonantia.multo magis gubnatores reipu. sollicite debent,puidere q in predcās pubus reipublice sit debita armonia sicut recitat in policrato libro.2.capitulo.2.Si inquit citha rede a alij fidicenes multa diligentia procu rant quomodo oberrantus corde compescant vitiū a eandem vnanimē reddant faciantq;

dulcissimā dissidentiū consonantiā cordis nō ruptis sed tensis ꝓportionalit a remissis: quā ta solicitudine oportet pncipē a patrē familias moderari nūc rigore iustitie nūc remissione clementie ut subditos faciat quasi vnanimes esse in domo et quasi discordātiū in misterio pacis a caritatis opibus vnam faciat pfectā et maximā armoniaz. Hoc aūt certum est qꝫ tutius est cordas remitti qꝫ protendi: qꝫ que semel rupta est nullo artificio repatur. sic alī quando plus valet pia remissio qꝫ rigida co hertia. Vnde debet esse in cōgregacōe sicut ē in celo. sm qꝫ Job. 30. querit deus dicens. Nū quit nosti ordinem celi a pones rationem ei? in terra Quod exponens Augustinus libro se cundo de ciuitate dei capitulo decimonono. Ra tio celi in terra ponitur: quando ēspublica hu mana imitatur curiam celestem vbi voluntas dei lex est a omnia fiūt in caritate Et sic patet secundū capitulū.

Capitulū tertiū.

Tertiū capitulū docet qꝫ respub. debet ordiari virtutibz seu legū rectitudine. iustitie solidātis equitate. concordie vnanimitate oneccte. fidelitate mutua adiuuāte.

consilio salubri dirigẽte mozꝫ hõestate decorã te ordinata intẽcione q̃si oia cõsumãte. De primo patet ſm Tul. p. rethor. li. p. Vbi ait õnes leges ad cõmodũ reipublice iudices referre oportet. Hec virtutes fatiũt omũiter leges ab omnibz obseruari a cõmũiter transgressores punũt ſm sententiã beati Ambro. exameron omel. 7. docet etiã hoc ca. quid sit lex. Est emꝫ lex ratio sũma insita a natura que iubet fatiẽ da a phibet phibẽda. ut ait Tul. de legibus. de hoc Augꝰ. de ciuitate dei libro. 2. ca. 16. Et Criſost. sup Joh. omel. 36. dicit qꝫ leges sunt hoibus sicut capisteria et frem equis. Sz hec lex nũ q̃ bene regitur nisi lege diuina fulciaẽ ſm Augꝰ. de ciuitate dei libro. 8. ca. 6. Vñ deꝰ ipse dicit puerbi. 8. per me reges regnant et legum conditores iusta decernũt. Vnde ſm Augꝰ. epla. 7. Respublica est ciuitas dei. rex veritas. lex caritas. Hec lex non dedimat ad dexteram ſm Augustinũ de duodecim abusio nibus. Duodecimꝰ abusionis gradus est po pulus sine lege qui dum dicta et legum scita contemnit per diuersas eorum vias in laque um perditionis incurrit. Hec lex licet sit vna in se. multiplex tamẽ in fructu et virtute Job vndecimo. multiplex lex eius. Et quia inutilis est legum latio nisi sit earundem custoditio.

Ideo solicite debent custodiri in republica tā a iudicibus a magnis sicut a paupib⁹ et parvis ne fit similis tele aranearum que infirmiora animalia retinent et valentiora trāsmittant prout recitat Valerius libro·⅄·ca·secū do dicens leges esse tales ut ait Anatharsis quia hijs pauperes a humiles constringi diuites et prepotentes non alligari contingit· Contrariū legit de illo rege qui eruit sibi oculum vnum et filio alterum quia filius debuit vtroq; priuari pm legē ꝓpter adulteriū commissum ut dicit Valerius libro·⅁·et Saul noluit pcere filio suo qui fuerat trāsgressus mādatū ei⁹·p̄·Reg̃·14·Vnde sicut leges non dēnt punire innocentē put ait Paulus actuū·23· Tu sedens iudicans me per legem et cōtra legem iubes me Ita nō debent absoluere reū a disciplina maxime quando pccat in rempublicā·Qui enim iustificat impiū a condemnat iustum:vtq; abhominabilis est·pū·17·vnde narrat Valerius libro·⅄·ca·2·Agelisans inueniens legem iniquā in quadā gente punientem insontes a dimittētem noxios:illaq; destruxit a nouam instituit hos et illos equalit̄ indicantē et punientem

Capitulū quartū.

Vartū ca.do.q̄ reſpu.dz regl'ari iuſtitia.q̄ iuſtitia reipu.eſt amica q̄ nihil tā īimīcū reipu.ut īiuſtitia.q̄ remota iuſtitia q̄d fūt regna miſi latrocīnia ſm Aug⁹.de cī.dī li.q.ca.q.et li.19.c.9.Vñ ſine hac iuſtitia nō p̄ot eſſe emptio.vēditio.locatio.īm ciuitate ſm Tul'.2.de offi.Itez neceſſaria ē iuſtitia ad rempu.regendā Cui⁹ tanta vis ē ut ne illi qui maleficio q̄ ſcelere paſcūtur poſſint ſine vlla ptīcula iuſtitie viuere Et pomt exemplū de latrombus.vñ q̄ leges latronū eſſe dīcūtur q̄bz peant q̄s obſeruēt Et pomit exēplū p equabilē p̄ de partīcōnez.vnde lex latronū quondā fuit q̄ equalit nō diuidēs ſpolia aut occidēt̄ vel a ſotijs relinq̄reē ſm Tul'.vbi ſupra Et ideo oduđit ibidē Q̄z cū tanta vis iuſtitie ſit ut etiaz ea latronū opes firmet atq; augeat quātā ei⁹ vim īm̄ leges q̄ iuditia ī cōſtituenda repu.ſore putam⁹ Et ibi bñ de hoc.Vñ q̄ iuſtitia ē ſplēdor magn⁹ ex q̄ bom virl noīanē Et hui⁹mun⁹ p̄mū ē ne alicui q̄s noceat miſi lacēſſit⁹ iiuria.Deīn ut omūibz ꝓ omūibus vtaē p̄uatis ut ſuis Ait idem de offitijs li.p̄.ca.o.Vel fūdamēta iuſticie fūt ne cui nocēaē.Deīn ut omūi vtilitati ſuiaē ait idē.c.8.

vñ q Ambro. li. p. de offi. Just⁹ oia ꝯmũia hz p
suis et sua p ꝯmũib⁹ Et seq̃ Justus iustitie. q.
sũt ptes. Pria ei⁹ ordiat i deũ. Secũda i pũaz
Tertia i pntes. Quarta i oẽs q̃ reddit vnicui
q̃ qđ suũ ẽ. sm Aug⁹. de ci. dei libro. 29. ca. p.
Hec aũt iustitia hz comites. s. innocẽtiã. amici
tiã. ꝯcordiã. pietatẽ. religionẽ. affectus humilita
tẽ. sm Macrobiũ li. p. Justitie spẽs sũt pietas
erga oẽs xpianos. Innocẽtia fine aliq̃ iniuria.
dilectõ. cuẽntia. ꝯcordia. i affectu mia. q i effectũ
demẽna. sic de hoc satis docet Hug. q̃l debeat
i repu. tã superior erga inferiores q ecõuerso q̃
piũ inẽ se ꝓtẽbit ifra cũ sigillatim de infõrtione
taliũ dicẽ. Nã ut ait Bñ. i sm mõe q̃dã de aduẽ
tu. Justitia ẽ vt⁹ q̃ reddit vnicuiq; qđ suũ ẽ.
plato reuẽntiã q obediaz. pai ꝯsiliũ q̃ erudiaẽ
ignorãtia. q auxiliũ q̃ inuẽ. infirmitas. ifirmoi
custodiã ut nõ regnet pccm i mõli corpe Rõ.
6. et disciplĩa ut dignos fruct⁹ pñe faciat.
Hñs sex dz adiũgi inditiũ ut ait ibiđ. Hee sũt
septẽ colũne q̃s edificat sapiẽs i domo sua. pũ.
A. Hec iustitia ẽ mg̃no affectũ appetẽda. mg̃no
studio custodiẽda. mg̃no hõre venerãda. vñ
dz sapie. i. diligite iustitiã q̃ iudicatis trã. sã
gẽtes dedicauerũt tẽpla iustitie sm Aug⁹. de
doctrina xpiana libro ꝑmo ca. 7. Et hoc ꝓpter
reuerentiã q solicitudinẽ custodie eius.

Capitulū quintū.

Vintū ca. dicet q tūc iustitia obtinet pncipatū in repu. qñ est vera concordia in ea. Necesse ē ut respu. vnanimi concordia adiuuet; put ait salustius li. 2. Ego mqt vobis regnū trado firmū si boni eritis Jmtrecillū si mali. q ficut concordia pue res crescūt. sic discordia magne dilabūtur Et hoc idez ait Señ. epla. 30. Omne regnū in se diuisū desolabit ait sal. Matb. 12. Et sic a contrario concordia vnitū regnū augebit. Nihil est vtilius ciuitati cōcordia. Vnde cōmentator ethicorū nono. Concordia magnoq grata toti ciuitati et ōmbus grecis Et ponit exemplū Concordia cretorū contra Xersem gratia conferētis. s. fuit omnibus grecis Tūc em est respublica q in se fortis et acies terribilis Terribilis inquit ut castrorū acies ordinata Canti. 6. Sup qd Gregorius sup eze. libro p. omel. 8. Castrorū acies tūc hostibus horribilis ostendit quādo ita cōstipata q condēsata fuerit ut nullo loco interrupta videatur Judith. 17. Vno agmine pse quebātur filij israbel et debilitabant omnes Vnde ait Seneca libro dcīo de benefitijs capitulo. 18. Homini cui nō vis vnguū vel dentū duas res dedit ius nature quibus fecit eū

terribile a validū racōnez. s. a societatē Societas eñ dominū omn aialiū dedit et impiū territi gentiū et etiā dñari in mari iussit Et ideo in omni republica debet vnus principari ne fiat diuisio. ut ait Jeronim⁹ epistola. 82. ꝓpter q̄ rectoēs reipu. antiq̄tus et si eēnt p⁹ discordes post q̄ eēnt assumpti ad regimē ripu. mutuo inī se cōcordarēt. put ait Valeri⁹ li. 10. c. 2. narrans de Milio lepido a Solimo flacto quia ut censoēs creati fūt qui p̄us inimicitijs dissidebant publice iūcti sunt ne eēnt dissidētes inimicitijs p̄uatis. vñ et ibidē ca. p̄. narrat de eo qui plangebat aduersariū suū eo q̄ erat rei publice vtilis Et q̄ nō ē vera cōcordia nisi vbi regnat caritas q̄ facit cor vnū a aiaz multitudis vnā Actu. 10.

¶ Capitulū Sextū.

Sextū ca. docet q̄ in repu. debet esse fidelitas vera. q̄ ut ait Tulius li. p̄. de officijs ca. 7. ffūdamentū iustitie est fides doctoz cōuencōnū q; cōstantia et veritas Et ut ait idez ca. 12. Cū duob⁹ modis fiat iniuria. aut vi. aut fraude. ffraus quasi vulpecule Vis leonis videt. vtrūq; vero ab hoiē alienissimū Tot⁹ autē iniustitie nulla ē capitalioꝛ q̄ eoz qui marie fallūt id agūt ut bonī videāt.

Hec aũt fidelitas nõ acquiritur pecuia vel ꝺmo
ꝺo tpali. ꝫ vtute put ait Ambro. 2. ꝺe offitijs.
Quis fideles putet qs vel pecuia vel adulacõe
sibi obligãꝺos crediderit. Quis igiẽ illos qui
ad obꝺiaz plurima redimũtur pecuia fideles
arbitreẽ. Nam isti se freqñter vendere volũt
et impia dura ferre non possunt. aĉ. Acquiri
tur aũt fide ⁊ conseruatur iustitia ⁊ prudẽtia
ut ait idem Nulla sãcta societas nec fides reg
ni ymo quorũdã fides mutaẽ. cũ tempe sicut
loquiẽ Egesippus libro ꝑmo loqñs ꝺe quoꝺã
qui mutauit fidem cũ tempe. Sed nil stabile
qꝺ est infidũ ait Tulius ca. ꝺecimo Et ꝓterea
fidelitas est firmamẽtũ stabilitatis que est
i amicitia ut ait ibidẽ Et hec fides fuit i mag
na reuerẽtia apud antiquos. Vnꝺe et Catho
eam ꝺmendãs dixit eam hãre templũ cum Jo
ue in capitolio. prout recitat Tulius libro. 3.
ꝺe offitijs ꝓm illud ethnici. O fides apta pi
nis idest fastigio templi. Nemo autem potest
dici fidelis qui est infidus suis ut ait Egesip
pus vbi supra. Et quia non est vera amicitia
nec vera virtus nisi quã regulat vera caritas.
Jdeo nec est vera fidelitas nisi quã efficit divi
na caritas. Fideles emi i dilectõe acqescẽt illi
Sap. 3. Amicꝰ aũt fideꝰ ꝓtectio fortis Eccĩ. 6. q
fidelis est ꝓmanet i tpe tribulacõis. eccĩ. 22.

Fidē possidē cū primo in paupte illi⁹ Et sequ
tur In tpe tribulacōis pmane illi fidelis. Hec
ergo fides debet ee vera absq; cordis malino
la tergiuersacōe et fine oris fallaci deceptiōe
et absq; gest⁹ dolosa simulacōe a absq; opis
puersa defraudatiōe aliter nō potuit bñ regi.

Capitulū septimū.

Septimū ca. docet q; respu. debet salu
bris ofilijs ee directa eo q; salus vbi
multa cōsilia dicit puer. 28. Vnde a
rectores reipu. antiq̄tus dicebāt ofules a cō
sulendo. ait Aug⁹. de cīate dei li. 1. ca. 12. Ideo
Tuli⁹ li. p̄. de offi. ca. 12. pua fūt arma vbi cō
siliū est domi. Vnde ibi tractat q; ofiliū Solo
nis plus ciuitati Athenien. pfuit; q; ab illo le
ges a instituta eorum; q; valuit victoria The
mistocl. quia bellū gestū cōsilio senatus a a
Solone erat ostitutus Et Sen. de tranquillita
te aī post p̄n. Nō is solus reipu. p̄dest qui tue
tur a de pace bello; censet. ß qui iuuentutē ex
hortat. qui in bono; p̄cepto; inopia vtutē in
stituit. qui ad pcumā luxuriāq; ruētes retra
hit. Si enim morat in p̄uato publicū tñ negō
tiū agit Et Tulius de senectute ca. 3. q; dantes
consiliū in repu. plus agūt q; alij Nam sunt

gubernatores in naui a alij qui sẽtinã exhau riunt alij cursitant alij molas exscandũt Ille vero tenens clauũ a quietus sedens in puppi multo maiora a meliora facit non viribz aut velocitatibz aut celeritate corpis res magne gerũtur. sed consilio et auctoritate et scientia Et post concludit ibidẽ. quia cum talibus senectus augeri soleat apud eos viget consiliũ. In antiquis enim sapientia Job. 12. Vnde et Roboam qui dereliquit consiliũ senũ a adhesit cõsilijs iuuenũ amsit regnũ. 3. Reg. 19. Cõsiliũ enim senũ multũ valet. Vnde valerius libro. 6. ca. 2. de illo qui respondit et minabatur q habuit multos gladios. Respõdit ali9 Et ego multos quasi diceret. te non timeo. Similiter a consilio sapientũ respublica augẽt et regitur et cõseruat. Vnde narrat Aug9. epistola. 38. de demostene phõ qui non curauit q esset habitus indoctior cũ canere verius in epulo recusasset atuero se nescire illa dixisz ei qz dictũ esset. quid ergo nosti. respõdit rem publicã ex pua magnã facere scilicet cũ consilijs eius si ei acquiesceret. Quales autẽ debẽt esse in regimine reipublice dicetur infra vbi de senatu idest de collatione senatorz siue cõsiliariorum agitur.

Sequit capitulũ octauũ.

Capitulum octauū.

Octauū ca. dicit q̄ nō solū respu. dz ee directa ꝯsiliis ꝫ etiā debet esse ordinata moribz virtuosis ſm q̄ ait Aug⁹. recitans versū ethnici li. 2. de ci. dei ca. 20. Moribus antiqs res stat romana iurisqz. quē v̄ sum mq̄t vel breuitate vel veritate tāq̄ ex oraculo quodā esse effat⁹ mihi vide. Nā neqz viri misi ita murata ciuitas fuisset. neqz mores misi hij viri p̄fuissentz aut fūdare aut tādiu tenere potuissent tantā a tā iuste lateqz impāte rempu. ac. Et seq̄tur Nā de viris quid dicaz Mores enim ipsi intrierūt virorz penuria ſm Aug⁹. Quales aūt erāt mores antiquorz narrat Salusti⁹ et Aug⁹. li. 1. de ci. dei. c. 18. Solite inquit existimare maiores nros armis rēpu. ex paruis magnā fecisse. si ita eet multā pulcherrimāqz nos haberem⁹ q̄ppe sotiorz atqz ciuiū. Preterea armorz a equorz maior copia nobis q̄ illis est. ꝫ alia fuere que illos magnos fecerūt que nob nulla sūt. s. domi industria. foris iustū impiū. aimus in ꝯsulendo liber. neqz delicto. neqz libidini obnoxius. Pro hijs nos habē⁹ luxuriā atqz auaritiā. publice egestatē. p̄uatā opulētiā. laudamus diuitias. seq̄mur ignertiā. inter bonos a malos discrimē nullum.

omnia virtutis ꝑmia ambitio possidet. Vbi ꝙ predicti tom mores ibi merito respu. ordinatur a vbi desunt deordinatē. Vnde Aug⁹. de ci. dei li. 3. ca. 8. loqns de Scipione ait ꝙ nō censebat ille felicē esse rempu. stantibus membris ruentibus moribus Et ut ait idē epla. 7. Aduersa a puersa corda mortaliū felices res humanas putant cum rectoꝝ splendor attendit a latus nō attenditur aiaꝝ cū theatroꝝ moles extruūtur et effodiūtur fundamenta vtutū. Nec pn cipātes in repu. sepe student mores corrigere. ꝙ hoibus dnāti put ait Aug⁹. vbi supra. c. 19. recitans abusionē taliū. Reges non curant ꝙ toms ꝙ ꝙ subditis regnū puntue regibus non tanꝙ rectoribus morū. sed tanꝙ rerum dnatoribus et delitiarū suaꝝ ꝓuisoribus seruiant Et istos bonos mores corrumpūt colloquia praua ait Apostolus cor. decimoqnto Et quia mores bonos non faciunt nisi tom vel prauī amores ut ait Augustin⁹ epistola. 32. Ideo nō fūt tom mores in republica nisi vbi ordinati fūt amores qui solū sunt in republica ecclesiastica siue in dei ciuitate quā facit amor dei vsqꝫ ad contemptū sui. prout ait Aug⁹. de ciuitate dei libro. 9. Mos enim est mentis habitus ex quo singulorum opum assidet atqꝫ manat et sic extendēdo nomen vtutes dicunt mores ut ait

Policratus li. 7. ca. 3. Vñ a hec est cepcõ mlt tor in repu. existimãtiũ prauos mores nõ ee vitia ppter assiduitatẽ put ait Seneca li. de beata vita Argumẽtũ pessimi turba est. Quera? aũt quid optimũ factũ sit non quid vsitatissimũ Et quid nos in possessiõe felicitatis ekne stituat. non quid vulgo falsitatis pessiõ imẽ pti ꝓbatũ sit.

Capitulũ nonũ.

Onũ ea. docet q non sufficiũt ista predicta nisi sit vna a ordinata intentio oim membroz reipu. s. ut ipsa saluet put ait Tulius li. 3. de offi. dicens q vnũ debz ee ꝓpositũ oibus ut eadẽ sit vtilitas vniuscuiq; et vniuersoz quã si ad se quisq; rapiat diss soluetur õnis hũana sortio siue consotiatio Rñ ergo oes intendũt omunẽ vtilitatẽ reipu. nec aliquis vult nocere alteri ppter cõmodũ ppriũ stabilis erit respu. Vñ ait idem q non solũ hoc ius iure gentiũ ꝫ etiã legibz populo tũ quibus in singulis ciuitatibz respu. cõtinetur eo mõ ostitutũ est ut non liceat cuilibet cõmodi causa nocere alteri. Hoc em spectant leges hoc volũt incolumẽ esse ciuiũ cõiunctõez quã q dirimũt eos morte. exilio. vinculo. damno. coherent. s. leges. Vñ a ait ibidẽ q detrahẽ

aliquid alteri et hoiem hois mcõmodo suũ cõ modũ augere magis est otra naturã ꝙ mors ꝙ dolor. ac. que pñt corpi accidere Et hoc ideo qz tollit quietũ hũanũ a societatẽ que fm natura est Et ibi bñ de hoc Et hanc intẽtionẽ habuerũt antiqui nobiles amatores reipu. qui intẽdebant omodũ alienũ sicut suũ ut recitat Tul. li. p. de offi. ca. x. et Aug⁹. epla. xx. Sapiens enim nihil indicat suũ magis ꝙ cuiusꝙ illi cũ hũano gñe osortiũ. sed stulta auaritia mortaliũ possessionẽ ꝓprietatẽq; discernit nec ꝙcꝙ credit suũ eẽ qđ publicũ est. Sunt emi sapientes similes soli a lune q oibus lucẽt. vnde Sen. epla. 99. Soli et lune plurimũ debeo et tñ nõ m vni oriũẽ. primo curabãt de repu. post mortẽ sicut añ ut ait Tul. de seloqns in li. de aiãtia ca. o. Nõ minoris cure m ẽ qlis post mortẽ meã respu. fuerit ꝙ hodie. paucis emi nat⁹ est q populũ fue etatis cogitat. ait Sen epla. .81. Et ideo qdã ctates arbitrauerũt diuinos honoes qbusdã ut excitarẽt alios ad fustimẽ dũ p repu ait Tul. li. z. de natura deoz. vñ ex hac vnanimi volũtate a omuni intẽtione existentiũ in republica ipsa saluatur a cõseruaẽ qđ patet in exemplis sensibilibz Terra emi imobiliter stat eo ꝙ qlibet ps tẽdit ad vnũ. s. ad cẽtrũ. ut ptz a sapiẽte li. 2. de cælo et mũdo.

Itez nauis regularit trahit qñ a ventibus cõcorditer ducit Similit acies pficit a vigorat ur qñ diu cõcorditer tenet et sic in oi ordinãta te Et qz non est pfecta intentio ad vnũ in aliqua ordinãtate nisi in vnitate eccliastica in q̃ quitur vnũ qđ ẽ necessariũ et petit res vna. s. habitacõ supna in gloria Et ideo sola respu. eccliastica est pfecta in qua quis nõ debet q̃rere qđ suũ est ꝙ qđ ihu xpi qđ ostendit apostol9 exẽplo mẽ broz in corpe sibimuitẽ mistrãtiũ Coz. 12. qñ ergo in p̃dictis modis respu. ordinatur. gubnatur. et adiuuatur: salua erit.

Capitulũ decimũ.

Decimũ ca. docet qz ex defectu p̃dictoz respu. dissipatur et dissoluit Et sic destruit ex defectu p̃dictoz ait sapiens ethi. 2. Exquo ergo respu. pficit ex p̃dictis: defectu et carentia eoz deficit et dissoluitur. ut patet ex verbis Cathonis s. Et hoc etiã ut nõ remanet color vel pictura etiã in repu. put ait Aug9. de ci. dei ca. 20. recitãs verba Tulli li. 1. de repu. Sed tã etas cũ rempu. sic picturam accepisset egregiã: ꝙ euanescẽtẽ vetustate nõ mõ coloribz ñ scẽ quibz fuerat renouare neglexerat. Sz ne id quidẽ curauit ut formã saltẽ eius

extremā tāḡ limtāmēta ſerūaret·quid enim manet ex antiq̄s moribz quibz ille rem ſtare romanā q̄s ita obliuiōe obſolitos videm⁹ ut mō non colātur·ſ etiā ignorētur Et ſi ita fuit tūc multo min⁹ ē mō ei⁹ effigies vel color vbi oēs querūt que ſua fūt nō que ihēſu xp̄i·Et de deſtructione reipu·loqui ē Aug⁹·de ci·dei·vbi ſupra dicens poſtḡ enūerauit flagitia a ludi bria et ſcelera q̄ fiebant in repu·Quis inquit rēpu·non dicā romano impio·ſ domui ſardo napali compauerit qui quondā rex ita fuit voluptatibz deditus ut i ſepulchro ſuo ſcribi fecerit ea ſola ſe hr̄e mortuū q̄ libido eius cū viueret oſūpſit et hec mala in repu·orta ſunt ſiue in mūdo tripliciter·ex ignaua otioſitate· a libidinoſa voluptate·a male pacis trāquil litate·prout ait Aug⁹·de ciuitate dei recitans v̄ba Cathonis·

Capitulū vndecimū·

Vndecimū capitulū docet antiquoz̄ ex empla et facta circa rempu·augēdā et cōſeruādam·Fuit enim in eis pia ſolicitudo pro ipſa et fuit ad ipſā vehemens dilectio·pro ſalute illius feruida emulatio· terrenorum ommū contemptus ſiue deſpectio· terribilium arduorum aggreſſio·piculorum

laborũq; perpessio·mortis libẽs susceptio et ne
cis suorum caroꝝ sicut filioꝝ et cognatorum
occisoꝝ p repu·nulla aut mĩma lamentacio
Et etiã fuit in eis moriẽdi añ destructiõez rei
pu·õimoda affectio qz in illis vigebat soli?
reipu·salutis deliberacõ a de hijs p pte ĩ breui
loq̃o de virtutibz Vñ narrat valeri? li·i·ca·z·
de camillo qui precatus q si alicui deoꝝ felici
tas Romana nimia videreẽ eius inuidia suo
aliquo incõmodo saciareẽ a subito lapsu dece
dit et seq̃tur Eque virtutis est et bona patrie
auxisse a mala in se trãsferre voluisse Et Vale
rius li·ó·narrat de pietate antiquoꝝ in pr̃iaz
vbi ait·Restat nũc ut patrie caritas exhibea
tur cui? maiestati etiã q̃ deoꝝ muneribz equa
tur auctoritas pntũ·vires suas subiecit·frat
nacq̃ caritas aĩo equo ac libẽter cedit · Exẽpli
ficat de illꝰ qui se exposuerũt morti p repu·Vñ
narrat de quodã in cui? capite cũ picus dedis
set et affirmassent aurusp̃ices eo occiso fore
reipu·statũ felicissimũ·sue domus miserrimũ
obseruato in otrariũ vtrũq; cesuꝝ·at ille picũ i
cõspectu senatus morsu suo necauit Et idẽ nar
rat de Aristotele vegeti? li·x·ca·x·qui cũ sup
me vite reliquias semilibz ac rugosis mẽbris
in fũmo hrãꝝ otio vir custodiẽs adeo valẽter
pro salute patrie incubuit ut hostilibz armis

solo equatā in lectulo Athenien si iacēs manibus quibz erat eripet. ac. Et idē narrat de illē q̄ mira fecerūt p repu. de codro q̄ exposuit se morti ut sui vincerēt Et de alijs simliē narrat Aug⁹. quāta fecerūt a sustinuerūt antiqui p repu. li. v. de ci. dei. ca. 18. ut de illo qui precipitauit se in hiatū terre cū esset dictū oraculū de oz ut illō qō Romanā haberēt optimū si illic mitteret Et de Bruto q̄ occidit filios suos. qz fuerant conī rempu. de quo poeta. Natosq; pē nona bella mouētes Ad pēnā pulchra p libertate vocauit Et de alio qui occidit filiū suū licet p patria pugnasset. quia tñ contra impiū suū idest qō impauerat licet vicisset occidit ne plus mali esset in exemplo impij cēpti q̄p bono in gloria occisi. vñ et antiquī nō estimabāt aliquos viuē nisi qui viuerēt ad aliorū vtilitatē put ait Sen. epla. xc. q̄ etiā nō sibi viuit q̄ nemini viuit. Hinc Joseph⁹ videns pūie ruinā in destructōe cūtatis Jerosolīe tyto eam obsedēte cepit deflere q̄ euaserit. l. q̄ cecidisset casso saxo sup caput eo q̄ dulce erat ei mori añ pūiam. ait Egesippus li. v. Et ideo p repuoia fustinebant ppter qō etiā non planxerūt filios suos quando moriebātur p repu. maxime si virtuose pugnarēt put ait Crisost. sup Joh. omel. 62. Arguens fideles qui plāgūt

mortuos suos quibꝫ ē spes resurrectōis · Vñ ait ꝙ gētiles pñt deridere xp̄ianos · nā mulier q̄dā gētil. S. audiēs de filio in bello cadēte iñ rogauit q̄liē res ciuitatis fūt dispositē q̄si diceꝛ Si res ciuitatis salue fūt nō plāgo illū · Miris & mōis afficiebāt ad rēpu · Et ex ꝓsideraco̅e isto rū arguit b̄tūs Aug⁹. li. 1. de ci · dei ca. 18. Et pt⁹ Si ipsi talia fecerūt pro repu · oīa ꝺtēpserūt et tot picula fūt aggressi a horribilia mortis gña perpessi fūt · Quid magnū ē p illa etna celesti qꝫ gloria cuncta seculi hui⁹ q̄libet iocūda blan dimēta ꝺtēpnē · vel quo audebit q̄s de volūta ria pauptate se extollē · vel p xp̄o morte timēꝫ saluatore dicēte · Nolite timē eos qui occidūt corpus Math. 10. Vñ et ibiꝺ arguit ꝙ si ipsi hoc fecerūt ex amore p̄rie a laudū cupiꝺie · p ut loquit̄ poeta de eo qui occidit filios · Vicit amor patrie laudūqꝫ immēsa cupido · Quid magnū si p vera libtate q̄ liberos facit a dña tu ꝺyaboli et caritate liberādoꝝ hoim a dēmoī bus hoc faciēdū ē Et sic de alijs put ibi bñ cō cludit · Sicut em̄ illi p repu · p re populi non redēpti magno ꝓtio sāguis iesu xp̄i: nec rege nerati sac̄mētis ei⁹: nec viuificati vita sua · ac̄. Si ergo pbi gentiles indicabāt talia facē na tura duce · multomagis dñt fideles spūsācto inspirāte a dirigēte viuē ad alioꝝ vtilitatem

ut nemo sibi viuat. ac. Ro. 14. q̄lit aūt respu-
deat disponi i se a i suis pub; et offitijs doc;
auicēna li. 10. sue phie ca. 2. vbi ait. Opoit; ut
istituēdo legē hec eēt p̄ma intētio. s. ordīare ci
uitatē i tres dispositores. s. i mīstros a legislato
tos et in vnoquoq; illo; ordie aliq̄s p̄lat⁹ et
post hos ordinēt alij ut null⁹ sit i cūtate inutil⁹
q̄ nō hēat aliquē statū laudabilē ut ab vno
quoq; pueiat vtilitas cūtati et idō phibeat le
gislator otiositatē a vacacōez. nec sit aliq̄s q̄
nō obediat alicui. Sūt ei hoies opescēdi a qui
nō patiūt opescī expellēdi fūt a cūtate et seq̄
deb; etiā phibē otia ppē q̄ amittūtur hēdita
tes ex q̄b; nulla vtilitas pueit. ut. s. non sit lu
dator vel aleator. Hoc em̄ accipit et nō p̄dest
cūtati. si oportet q; q̄ accipit offerat fructū alij
Jtē phibē d; studia hoim q̄ fūt otraria vtilita
tib; sicut fūt doctrina furādi rapiēdi et decipiē
di. phibe etiā actōes q̄ si negligāt inducūt cō
trariū structōis cūtatis sicut ē fornicatō a si
milia q̄ retrahūt hoies a cōiugio qđ ē malū i
cūtate et q; p̄mo d; istitui in cūtate ne q̄s dege
neret a deueiat p̄imonioz alienatio. Doceat
etiā ne pueiat diuortiū vel copule diuisio q̄ ē
i oiugio et ibi bñ de hijs. Sic ei ordiata cūtate
poterit q̄sq; viuē pacifice q̄ ad se a fructuose
quo ad alios a quisq; possidere qđ suū est.

Capitulū duodecimū.

Duodecimū ea doctz doctrinā euāgelicā non ptraiari reipu. Cui? cōtrariū sen serūt antiq hereticī sicut scribit Mar cellin? ad Augustinū epistola. 7. dicēs Oppo nēdo. s. q̄ p̄dicatio atq; doctrina euāgelica rei pu. moꝛibz nulla ex pte ꝺuenit sicut a multis dicit cui? preceptū est ut nulli malū p malo reddere debeam? et p̄cutienti maxillaz p̄bē aliā a palliū dare tollenti tunicā Et sic de alijs de q̄ bus Math. 7. Nā q̄s tolli sibi ab hoste aliq̄d patiat vel ratōe pūtie nō mala venit iure bel li reponē at̄. Et ad illud respōdit Aug?. epla. 7. añ finē dicēs q̄ q̄ dicūt doctrinā xp̄i ee rei pu. adūsā dēt talez exercitū. a tales milites. a ta les pūtias. tales maritos. tales ꝺiuges. tales pntes. tales filios. tales dños. a tales suos. tales iudices. a reges. tales debitoꝛes fisci red ditoꝛes et exactores quales p̄cepit ee doctria xp̄iana a audeāt ea dicere aduersā ee reipu. ymo vero non dubitēt ofiteri magnā si ei ob tpetur salutē esse reipu. quasi g̃ diceret Si p dicti eent tales in repu. doctria euāgelica op time ꝺuemret. nec mix cū talē rēpu. ipa instī tuat de q̄ subdit Aug?. ptz q̄ ipa colluuiōe moꝝ pessiōꝝ et veteris pdite disciplime maxie

venire ac subuenire debuit celestis auctoritas
que voluntariam pauptatem continentiã be
nuolentiã iustitiam atq; concordiã veramq;
pietatem persuaderet cetrasq; virtutes non
tm̃ propter istam vitam honestissime geren
dam atq; agendã. nec solũmodo ꝓpter ciuita
tis terrene concordissimã sotietatem. verum
etiam propter addipiscenda; sempiternã sa
lutem et cuiuslda populi celestem diuinãq;
rempublica; cuius nos ciues consistit fides
spes caritas. ac. Vnde si essent tales ciues et
alĩ ones tales quales describit doctrina eua
gelica: nullus faceret malum alĩ nec tolleret
tunicam alterius. Item alĩ errantes posuerũt
multa euenisse reipublice post fidem ꝓpianaz
Ad quam respondit beatus Augustim⁹ libro
tertio de ciuitate dei narrans rempublicã ro
manam ita perĩsse a tot milites fuisse interfe
ctos ab hannibale ꝙ ipse misit tres modios
plenos anulorũ extractoz de digitis eorum
in ciuitatem suã scilicet karthaginẽ. Non er
go fidei ꝓpiane debuit imputari si aliquando
aduersa contigerũt reipublice. sed pectatis ho
minũ non obedientiũ doctrine euangelice et
transgredientiũ eius mandata prout ait Au
gustim⁹ in tractatu de excidio vrbis ꝙ deus
permisit flagellari multos in excidio vrbis

quia seruus sciens voluntatez dñi sui et non faciens vapulabit plagis multis·Luc·12·Et ponit exempla·vnā tribulā sentit area ut sti pula scindat granū mūdet·vnū ignē fornax ut palea in cinerē pgat aurz sordibz careat· Sic tribulacōez roma ptulit in qua vel emen datus vel liberatus pius:dānatus vero impi us·Fides ergo non nocuit reipu·ß multū pro fuit:nec ppter fidē xpianā fuerūt puniti ß ppē peccata ppria ut dictū est·Vñ huiꝰ erroris im pbabilitas patet de se·dicere enī peius eē illē cū quibz est deus improbabile error est¸Et me lius esse illis cū quibꝰ non est deus Sicut ait Josephus ocionando ad iudeos·put narrat Egesippꝰ li·5·Vos inquit deus deseruit quia vos pietatis cultū deseruistis:pfidiū sperabatur diuinū·ß quia vos offendebat·ad hostez migrauit·qz quē colebamꝰ rōm venerāturz nos offendimus Et inducit auctoritates scriptura:non in multitudie populi·ß in timore dñi Abraham penetrauit egiptū·dormiebat Abrahaz et torquebat Pharao·Gen·20·Sic de Isaac de Jacob otra Esau Sic moyses cōtra egyptios orabat non dormiebat Sic de Josue· Gedrone·Ezechia·In oracōe ergo meliora arma q̄ in virtute Et ibi bñ de hoc·Non enim in multitudie exercitus belli victoria·sed de celo

victoria et fortitudo Macha.z. Cum ergo deus fuerit cū illis qui recte credūt dicere peius eē hoībus post fidei sūscepționē q̄p ante irracōna bilis error est. Judicū.6. Si deus nobiscū est cur apprehenderūt nos hec mala. quasi dicerz Mala nō apprehendūt illos cū quibz ē de?.

Distinctio secūda prime ptis huiꝰ sūme. Capitulū p̄mū.

Remissis occasionibz instruēdi habentes curā reipu. a offerendi cum eis. Consequēter p̄cedēdū est sūmo mgro dirigente ad informacōez a instructōez ptiū eiꝰ siue mēbrorū. qz ut tactū est s. respu. est fm plutharcū corpꝰ quoddā qđ dim mueris būfitio aiatur a sūme eq̄tatiꝰ agit nutu et regit quoꝺ moderamie racōnis In quo corpe p̄ceps nāqz obtinet capitis locum vni subiectus deo a in hijs qui vices illiꝰ agunt in terris subiectus. qm̄ qui cultū dei et religionis instituunt et informant vicem aie in corpe reipublice obtineāt et sic ab eis totū corpus vegetatur a regitur Et de isto corpore ait anim? floridus loquēs de romulo in principio historie romanorum q̄ ex varijs quasi elemētis ogregauit corpus et vnū populū

Romanū fecit Et qm̄ in isto corpe pn̄ceps est ad modū capitis ut dictū est Et dicit̄ p̄. Reg̃. 16. Cū esses puulus ī oculis tuis caput fact? es ī tribubz israhel ait .s. Samuel ad Saul Jdē p̄mo de instructiōe pn̄cipis. vñ hugo de sac̃. li. 2. pte. 2. ca. 8. Terrena ptās caput habet re gē Et spūalis sūmū pontificem q ibi bñ de hoc Et merito p caput signaťzq sicut caput membris oībz superpositū et est oim mēbrozz regitiuū q in sublime erectū et sensibz oībz dotatū et singulari venustate effigiatū put loquitur Ambrosius de capite exam̄. ō. vltima dicens. Caput super reliquos artus nr̄i cōrpis cernimus eminēt̄ p̄stātissimūq; esse oim tāq̄ inter elementa celū. tāq̄ arcē imē reliqua vrbis media Jn hac arce regalē quādā habitare sapientiā fm̄ dictū ꝓphetici. Oculi sapientis in capite eius hanc eē tutiorē ceteris ex illa oībus membris vigorē puidēdāq; deferri. Quid em̄ validitas lacertoz. quid velocitas pedū. msi capitis velut pn̄cipis fuī impialis quedā ammiculeť ptās. ex hoc em̄ aut destituūť vmā sa aut omnia fulciūtur. Et sequit̄. Maior capitis ornatus qui cerebz nūm̄ sedet origimē. morū sensuū capillis mumt et vestit. Jllic enim̄ fons vniuersoz est cū caput vides hoiem agnoscis. si caput desit nulla agnitio adesse pōt.

Jacet trūcus ignobilis sine hōnore sine noīe
Vñ a ibi postea cōduxit. Non imerito igitur
huic cōfultori suo cetera mēbra famulātur et
circūferūt illud seruile gestamīe sicut numen
atq; in sublimi locatū vehēūt videas impatori
suo singula gtuito dispendio militaē Alia por
tāt. alia pascūt. alia defēdūt vel misteriū suū
exhibēt pncipi ācillātur ut dño. hec ille. Meri
to ergo ob pdictas elegātes capitis preroga
tiuas pnceps populi dicīē caput illi⁹ qui dici
tur esse talis quale caput in corpe hūano et
cui deseruiūt singuli sicut mēbra capiti. vnde
princeps est ptās publica a in terris quedā
diuine maiestatis ymago ait policrat⁹ li. x. c.
p. Jdeo a aio regenti corpus cōpatur. put ait
Sen. libro p. de clementia ca. 2. Vbi loqns de
impatore ait. Quēadmodū totū corpus aie
deseruit tñto magis tñtoq; spetiosi⁹ ille in oc
culto manet et cū man⁹ pedes oculi negotiū
illi gerunt Sic immensa multitudo vnius aie
circūdata est. illi⁹ spiritu regitur. illi⁹ racōne
flectīē. aē. Et hic idē pnceps dicitur basis po
puli Job. 9. sub quo curuātur qui portāt orbē
Jbi greg. moē. ix. qd pnceps nō incōgrue gre
co eloq̄o basileos dicīē qd latina lingua basis
populi interptaē. qe ipe sup se populū fustinz q̄
mot⁹ illi⁹ ptātis pōdē fix⁹ ēgit. cū etiā i brutis

animalibz vigore valētiora pſint ꝓut ait Seneca epiſtola·92·dicēs ꝙ p̄mi mortaliū et ex hijs genīti naturā incorrupti ſeqbanē eundē habebant ducē a legē omiſſi melioris arbitro Natura em̄ eſt potioribz deteriora ſubmittu ut imitis quiō gregibz aut maxima corpa preſūt aut vehemētiſſiā ut precedat armēta degens taurus ſic qui magnitudine actoris ceteros malos vicerit elephātoz ꝙ greges maxim⁹ ducit Inter hoies maxime eſt optim⁹ aio itaqz rēor eligebatur Ideoqz ſūma felicitas erat gentiū in quibz non poterat potētior eſſe vbi melior hec ille Et huic concordat illud qō dictū eſt de Saule Reg̃·10·ait Samuel·videtis quē elegerit dñs ꝙ non ſit ſimilis in oī populo·qm̄ em̄ talis eſt p̄ceps:merito poteſt dici caput populi·Omnis autē p̄ceps admonēdus eſt de cauenda ambitiōne p̄cipandi vel dñandi·

¶ Capitulū ſecūdū·

Secūdū ca·docz ꝙ nō eſt appetēda mūtū potentia p̄cipandi ſiue dñatio ꝓpter vtilitatis a vere boitatis in ea partitatē·ob multimodā incōmoditatē·a ob eiꝰ momentaneā breuitatē·Ex quibz oībz loquit Boetiꝰ elegāter li·2·de conſola·ca·6·Quid in ꝙ

de dignitatib; potentia; diffeꝛã quas celo eꝛ equatis. ac. Et ſequit᷑ q ita ſit q non virtus eꝛ dignitate. ſed eꝛ virtute dignitatib; honoꝛ accedit. Que vero eſt iſta veſtra ſpectabilis a ꝑdara potentia. nõne terre aialia conſideratis ſunc ſi inter mures vides aliquẽ murẽ ius ſibi atq; ptãtem pre ceteris vendicantẽ qñto mouereris cachino Quid vero ſi coꝛpꝰ ſpectes imbecilliꝰ hoie repiꝛe queas. ac. Eꝛ quo cõcludit q non poteſt quis exercere ius miſi in ſolũ coꝛpus cũ aimus ſit liber Et demũ arguit q ſi dignitatib; ac poteſtatib; aliqd meret naturalis a ꝓpꝛiꝰ boi nunq; peſſimã ꝓuemꝛet. Cũ aũt peſſimos plerꝙq; dignitatib; fungi videas dubiũ nõ ẽ illa natuã ſua nõ eẽ boã q peſſimis iheꝛẽ patiũtur. Et li. z. c. x. de hoc eod elegant vbi ꝓbat. q digtas ſiue hõꝛ mil hz i ſe virtutis ł ꝓbitatis ꝓpa vis. ſ q hoiz fallax ãnectit opio Et iõ p vmbratiles digtates dubiũ nõ ẽ aſſe qui poſſe reuerẽtiã cũ eã idignis malũ dedecꝰ aditiãt eo q miꝰ patet eoꝝ idignitas ſi nulł hõũbz indaꝛeſcãt. Et cludit q cũ eo abiectioꝛ ſit q̃ſq; quo magꝭ a plibz oꝛtemmẽ cũ digtas reuenꝺos facẽ neq̃at ipꝛobos quos plibz oſtẽtat. deſpectioẽs potiꝰ dignitas faꝯ. a hoc meto. Reddũt eĩ ipꝛobi digtatib; parẽ vicẽ q̃s ſua otagioẽ omaculãt. Vñ Ber. lj. 2. ad Euge.

Symia in recto rex fatuus sedēs in solio Et pr ait. Sicut symia qñto plus ascēdit tñto euidē tius patēt fue turpitudies Sic qñto plus sub limatur in dignitatibz indignus tñto euiden tius manifestātur fue indigtates. Vñ recitat Jeroni epla vltima qđ ait Tuli de Cesare. Cū qsdā. s. indignos ornare voluiſſz nō illos hōestauit ꝫ ipsa ornamēta. ꝫ dignitates tur pauit. Lob eo in indignitatē. Rectus em ordo ē ut p vtutes trāseat ad hnores. ut ait Aug. li. 2. de ci. dei ca. 12. Coniūcte erāt edes vtutis et hnoris que p dis vel deabo habebātur et p edē vtutis fiebant trāsitus in edē hnoris: ad fignificandū q p virtutē debet quis puenire ad hnorē et impiū. nō p fallacē ambicōez ut ait idē Jtē non fūt ambiende dñandi ptātes: ob multitudinē solicitudinū et inq̃etudinū ti morz a dolorz qui tales comitātur sicut extē bitur a Boetio ibiđ vbi ait. Est hec ptās que solicitudinū et inq̃etudinū morsus q̃ formdi nū aculeos nequit vitare. vellēt em ipsi viri se securi ꝫ nequeūt An potentē cēses quē vide as velle qđ non poterat efficere. qui satellite n collectione exercitus latus ambit. qui quos terret ipse plus metuit. qui ut potens esse vi deatur a etiā i seruitutis manu est situs et ibi bñ de hoc. ut em ait Tuli li. 2. de offi. ca. 5.

Qui volūt indigne timeri: necesse est ut metū
ant a ipsi. Et potest exemplū de Dyonisio tyran
no qui pre timore permitti non audebat ab ali
quo radi barbam: ꝫ cādente carbone adure
bat capillos. Et de hoc exemplificat Boeci⁹
vbi supra. Similiꝫ exēplificat Tulius de Alex
andro ferreo qui non audebat intrare cubi
culum vxoris anteq̄ vn⁹ de satellitib⁹ distra
cto gladio aīret a scrutaretur aculas mu
liebres ne aliquod telum occultaretur qui
tamen ab ea est interfectus ꝓpter pellicatus
suspicōnem. Et de hīs narrat Valerius. q̄ q̄
dam Rex non cōfidens de hoībus ꝫ timens
vitam suam a salutē canū custodia vallauit
Vñ quāuis ipā ptās a deo sit. Dis enī ptās a
dño deo est. ad Rō. 13. a ipa bona fit i gne suo
idest quāuis pōt bene vti a ad bonū. non tñ ē
ita bona q̄ faciat bonū sc⁹ hōitem eam misi ex
gracia a virtute fit bon⁹. Sicut ꝓbat Boe. vbi
s dicēs. q̄ nō ē in dignatib⁹ ꝓpria vis ꝫ hoīm
fallax ānectit opio. ut dcm ē. q̄ si eēt naturale
mun⁹ī eis nullomō ab illo cessarēt. Sic ignis
vbiq⁹ trax nunq̄ tñ calē desistit. put ibi exē
plificat de miseriis ābientium dñox. Vñ ait
Sen. ep. 98. dns q̄ ut vicēnt hostē cupiditate
fūt victi. nec ābicōi l̄ cupiditati restitērt a cū
agē videbāt alios agebāt. a ibi bñ de hoc.

Non solū predicta ꝺcomitātur potētes·ꝫ etiaꝫ picula ſpūaliū aiaꝝ ꝓut ait Greg̃·26.moꝝ· exponens illud Job·36·Deus potētes nō abi cit·vñ ait Magna eſt potencia tpalis que ha bet apuꝺ dñm meritū ſuū ꝺe bona admiſtrati one regimis·Nonnūq̃ tñ eoipō q̃ ꝑmnet ce teris elacōne cogitacōmis intūeſcit a dū foris imm ēſo fauore circūdat intus veritate vacu atur atq; oblitus ſui ī voces ſe ſpgit alienas: talēq; ſe credit qualē foris audit:non qualez ꝺeernē ꝺebuit · ſubiectos ꝺeſpicit eoſq; eq̃les ſibi natuē ꝛꝺme nō ꝺgnoſcit·cūctis ſe eſtīat āpli⁹ ſape q̄ꝺo ſe viꝺz āpli⁹ poſſe et ibi bñ ꝺe hoc·q̃ breuis aūt ſit tal ptās ait Eccīaſtic⁹·x· Ois ptās breuis vita et Job·28·Eleuati ſūt ad modicū a nō ſubſiſtūt·Jacobi·x·Vita nr̄a va por ē ad modicū parēs·Iſa·xl·Ois caro fenū et ois gloria eius quaſi flos fem·Greg̃·moꝝ· ·lx·Potentia tēpalis breuis eſt et gloria car nalis que ꝺū mitet cadet et ꝺū apuꝺ ſe extol litur repētino fine termiatur et ibi bñ ꝺe hoc· vñ Sap̄·v·Quid vobis ꝓfuit ſupbia·quid ꝺi vitiaꝝ iactantia·Seq̃·Trāſierūt oia tāq̃ vm bra·Hāc potētie breuitatē cogitare ꝺeberent pn̄cipes exēplo boni regis Nouagie·Dacie·et Anglie noīe knod·de quo habē ī quadaꝫ hiſtoria q̄ cū floreret maxio vigore impij ſui

Sedile suū in litore maris ascēdētis statū pōi iussit ⁊ alloquēs mare ait. Impo tibi ne ascē das terrā meam nec vestes nec membra dñatoris tui madefacere p̄sumas. Nihilomi⁹ maē ascendit ⁊ terrā ac pedes eius madefecit. Quo facto. Ille resiliēs ait. Sciāt oēs habitatōes orb̄ vanā ⁊ friuolam eē regis potēt̄iaz. nec regis quēpiam noīe dignū. p̄ter eum cuius nutui cē lū ⁊ terra ⁊ maē obediūt. ⁊ nunq̄ postea capi ti suo coronā aureā imposuit. ꝫ sup ymagiēm saluatoris in cruce eam posuit in laudē regis eternī. Vñ ⁊ rex Xerses cū de sblimi loco infi nitā hoim multitudinē ⁊ innumerabilē exerci tū vidisset fleuisse dicitur. eo q̄ post cēntum ānos nullus eoz quos tūc cernebat sup victu rus esset. Sicut recitat Jero. epla. 17. Et idez Valeri⁹ libro vltimo añi finem. Ob predcā pe ricula ⁊ multa alia antiqui non solū ambie bāt ptātes dñacōnū. ꝫ fugiebāt vel coacti ac cipiebāt. ⁊ hoc ob reipublice vtilitatē. ut nar rat Egesippus libro quarto de vespasiano. cū esset i obsidione Jherosolimitana. ⁊ venisset rumor Neronem esse occisum et Galbam inf fectū qui fuit occisus finmliē septīo mēse a die assumpte potestatis Tunc viri veteris milicie elegerūt Vespasianū rogātes ut suscipet im periū. Ille vero cepit ānuē ⁊ se indignū esse

Illi vero instabāt Iste resistebat pseuerātus Reluctantes armati circūsistūt gladijs mortē minātes Qui aduertēs crimē sibi eminē si re sisteret et graue periculū si refugisset: ita potiꝰ cessit imponētibꝰ ꝙ accepit volūtarius quod alij ambire solēt. vrgebāt milites. suadebant ducēs. curā plus ꝙ honorē induit et ibi bñ de hoc. Similiē narrat valerius li. v. Rex inquit subitāl iuditij quē ferūt sibi traditū dyadema pus ꝙ capiti imponerꝫ diu retētū dissēraſſe a dixisse. O nobilē magis ꝙ felicē pannū quez si quis penitꝰ cognoscat ꝙ multis solicitudinibus et periculi et miserijs sit refertꝰ. nec humi iacentē tollere vellet. ꝙsi diceret. Si quis desideraret pericula a solicitudies āneras ptāti ipsā oblatā nō accipet Et de hoc Valeriꝰ li. vi. c. v. narrat de quodā egrediēte portā i cuiꝰ caput subito corona erupit rūsūq; est regē fore si in cīvitatē reuertisset. qđ ne accideꝛ perpetuū sibi in dixit exiliū ac voluntariū Cuiꝰ testāte rei grā capitis effigies ereę porte qua exceſſerat indusa est. Pncipes em antiqui agebant grās qñ eoꝝ ptātes innuebāt ꝙut narrat Valerius li. x. ca. p. de quodā qui cū asiā a vicinas gentes amiseāt: egit grās populo Romano eo ꝙ esset liberatꝰ a magna cura. S; pre oibus rex regū et dñs dñantiū ac princeps regū terre

exemplū euidēs a efficax dedit suis fidelibz ne ambirent tpalem potestatē qñ cognoscēs qp uiebāt ut rapent a facerent eū regem secessit in montē sicut hētur Jo. 6. Sup qđ Crisō. ome. 61. Xps fugit erudiēs nos fugē mūdanas dignitates. Et seqtur. Veit em erudiēs nos otē nere ea q̄ h̄ fūta nūq̄ stupē vadmirai q̄ hac vita fūt data. ſ̄ deidē oia hec a futuā amara a ibi bñ de hoc Vñ ait p⁹. qp gloria hoīs ē q̄ſi flos fenī.

Capitulū Tercium

Tercīū capi. doc; qp pncipes instituēdi fūt legitūā auctoritate. qđ cōtingit q̄ dupliciē. vel dīna ordiacōne vel puisi one vel eccie collacōne Ex dīna auctoritate vl pēna a legitūa succesiōe vel militū siue popu li vnanimi elcōne. Fuert em reges assumpti ad gubnacōem populi dīna ordīnacōne vel p cepcōe sicut saul. Re. 10. Et dauid qui fuit inun ⁹ a samuele dīna pcepcōe. Reg̃. 16. Vñ Moi ses orauit ut deus puidēt hoiez sup multitudi nem populi qui possz exire a intrare ante eos. Numer. 27. Item pncipes assumūtur ad gub nacōz populi dei ab eccia dīna auctoitate. Vñ Moises vocauit Josue et dixit ei ut introdu ceret ppm. Deu. 31. Et misteio Samuelis vnxit

dominus Dauid in rege ut dictū est in figura q̄ dei vicarius ecclie ꝑlatus cōfert pncipatū. et ptātez. et regimē populi dei put iustitia exigit et ecclie vtilitas. Jtē fuerūt pncipes antiq̄tus assumpti ad regimē populi vnanimi electiōe militū vel populi ut fuit de Vespasiano sicut dictum est a de alijs imperatorib; Romanis a cōsulib; put ait Valeriꝰ li. ij. ca. j. q̄ ab aratro accersiebātur ut cōsules fierent Similiē narrat Augꝰ. li. v. de ci. dei ca. 18. de Quintio cum iugera possideret et ea suis manib; coleret ab aratro fuisse abductū ut dictator fieret. maiori vtiq; honoꝛ q̄ cōsul victisq; hostibꝫ ingētē gloriā cōsecutū i eadē pauptate mānisse de huiꝰ electōne narrat Solinꝰ li. ij. ca. ij. loqns de habitantibꝫ quandā insulā Jn regis māt electiōe nō nobilitas preualet: sed suffragia vniuersoꝝ Populus enim elegit spectatū moribus et in ueterata demētia annis grauē. sed hoc in eo queriē cui liberi nulli sint. Nam qui pē fuerit etiā si vita spectetur nō admittat ad regēdū. q̄ forte dū regnat pignus sustulit exuē pote state Jdeoq; maxime custodiē ne fiat hereditariū regnū. nec solus licet essꝫ iustus iudicabat Sed cū. xo. rcōnibꝫ qui si in aliquo iniusto facto deꝑhēdiē: morte dānatur. Omnibꝫ hns modis electi ad regimē populi dū assit ecclie

consensus' a auctoritas ex deo regnant. Vnde
pū. 8. Per me reges regnāt. Nec obuiat qđ di
citur osee. 8. Ipsi regnauerūt a non ex me pn̄
cipes extiterūt et non cognoui. Potestas em̄
principandi ex deo est. sed prauitas regimis
a male impantibz Omnis em̄ potestas a dño
deo est Rō. 13. Et in Johe. 19. Nō haberes i me
potestatem m̄si data esset tibi desup. dicūtur
tñ mali regnare non ex deo et non cognosci a
deo eo q̄ illos nō approbat sicut exponit Gre
go. moř. 27. Facit em̄ deus finēdo. ꝫ nescit re
probando. Nec est imputandū dñe ordinacō
m̄ q̄ mali regnant: ꝫ subditoꝝ prauitati. Jpē
em̄ facit regnare hoiez ypocritā ꝓpter pcā po
puli Job. 34. Super qđ Greg. Cui talē patitur
rectorē eū non accuser. q̄ nimiꝝ sui simt meri
ti pueri ēctoris subiacere ditioni. Culpā igiē
magis ꝓpriā accuset opis q̄ iustitiā gubernā
tis. Dabo tibi inquit reges in furoē meo. osee
. 13. Iob meritoꝝ prauitatē ad peccantiū penā
Et etiam patienter dñt fideles sustimere taliū
psecucōnem. Vnde legiē q̄ Achila psecutor
xpianorū interrogat? a quodā sancto episco
po induso i eccia quis eēt Rñdit Ego sū Achi
la flagellū dei. Ac sanctus episcopus venera
tus diuinā maiestatē. bñ inq̄t veiat mister dñi
et ingeminās istud. bñ dict? q̄ veit i noie dñi.

Reseratis eccie foibz psecutorē admisit p quē est assecutus martirij palmā. Nouerat emm ptātē flagelli eē a deo q̄ dēus flagellat oēm filiū quē recipit ait apostol⁹ ad hēb. 12. Aut homo p flagellū purgat. aut purgato sua co rona multiplicat. hijs modis pncipātes fūt eccie mīstri et de manu eccie accipiūt gladiū. In ipsa em̄ eccia fūt duo gladij. Luc. 23. quoz vno vtit p pncipis manū ad cohercēdaz cor palē multoz malitiā. Spūali gladio in ponti ficibz auctoritate sibi reseruata. nō em̄ sine causa gladiū portat dei mīster. vindex est i ira q̄ malū agit ait apostol⁹ ad Romanos. 13.

Hic distinctio tertia Prime partis huiꝰ sūme. Capitulū Primū.

AT quocūq; modo p̄dictoz fuerit in stitutus pnceps assentire dz diuine ordiacōi non ex libidie pncipan di populis. nec ex libidine acq̄ren di p̄dia q̄ ppria ꝯmoda. nec ex voluptādi libi dine. nec ex libidine iudicādi. sed assentire dz ordiacōi dei et eccie Et pncipatū assumē cū timore q̄ tremore. et cū cordis humilitate. et cū recta intētione. ut. s. ordiēs deo et eccie Et ad exeqñdū vtriusq; impiū ad dei honorē q̄ pli

cōmoditatē mala cohibēdo bona inducēdo. q ut ait Aug⁹. li. 3. ad cristomū. In hoc seruiūt bo reges si in suo regno bona iubeant a mala p hibeant. nō que ptinent solum ad humanā societatem. ꝫ ad dīnam religionem. Nec fūt assumpti ad quietem cordis vel corpis. ꝫ ad magnā sollicitudinem a laborem. dum pfecte fecerint sua officia. Vnde narrat Macrobi⁹ li. 1. c. 26. de dyonisio tyrāno. q cū quidam familiaris suam vitam estimaret btām. volens ille q̄ ppetuo metu misera esset ondere a q̄ plena semp piculorū: gladiū euaginatū a capillo de filo tenui pendētem capiti illi⁹ inter epulas fecit. Ille aūt inter epulas mortis piculo grauabatur. nec delicijs osolabatur Talis inquit dyonisius est vita mea quam beatam putabas. Sic enim mortez pītem semper nobis videm⁹ Qui ei felix ee poterit q timere nō desinit. Qui ei preē i sollicitudie a timore esse non desimt Insup sic vocati ad principatū fūt vocati ad magnam seruitutem a quasi quandam captiuitatem. Job. 26. Gigātes gemūt sub aquis. Super quod gregori⁹ Moral. 16. Noie gigātū potētes secli. Aq ei ppli fūt. Apoc. 18. Gigātes g̃ gemūt sb aqs. q elati i hac vita asseq̄ cupiūt sub pōderibz ppl̄oz gemūt Ma q̄to q̃s alti⁹ eligit tīto curis gravioribz onerat

Preterea magna captitas videt ingiter circum
cingi populi multitudine et quasi circūligari
qđ pncipibz put ait Sen·li·p·de clemētia ca·
·9·loqns ad impatorē·Possum mqt in qlibz
pte vrbis incedere solus sine tiore quis nullo
sequat comes·nullus ad latus gladioz tibi in
tua pace armato viuendo est Obsidet te a quo
cūq; descendis magnus apparatꝰ assequtur et
hoc fume magnitudis seruitꝰ est·Vn et Pla
to cū vidisset dyomsiū corpis sui septū custo
dibz qđ mqt malū fecisti ut a tā multis neces
se habeas custodiri put dicitur in Policrato
li·x·Et ppter hoc nece est q sint vtuosi et viri
bus validi qui in talibz dignitatibz cōstituū
tur ppter qđ a de Saule dicit q altior fuit vni
uerso populo ab humero et fursū Reg·10·

Capitulū secundū·

Secundū ca·docet reges et pncipes nō
multiplicare equos·vxores·et ribal
dos pcones a osimilia ut dicit Deut·
·17·Cū fuerit ostituꝰ rex·ac·Ex qua auctorita
te ptz q dz ee in eo humilis obediētia do a eccie
eius:deū pie colendo·eccīam et mīstros eius
deuote honorādo·Jte dz esse in eo quo ad se p
fecta sanctimonia et respectu inferioꝝ pia

dementia ad recte regẽdũ. diuinaq; legũ sol
lers intelligentia q in regendo pfecta iustitia
respectu oĩm larga munificẽtia Et in se q ĩ suis
q dictis longanimis patientia. Vnde beatus
Greg. li. 7. registri. hortãs mauritiũ impatorẽ
ad debitam reuerentiã ministris eccie dei ait.
Non indigneꝫ sacerdotibus dñs meus. ꝙ ex
cellentia ordinacõne ꝑter eũ cui⁹ fũt seruí ita
eis dñeꝫ ut debitã reuerẽtiã impendat. qꝫ illi
aliqñ in diuinis eloquĩs dĩj. aliqñ noiantur
angeli Exo. 23. dĩs non detrahas Malachie
2. Labia sacerdotis custodiũt scientiam. vñ
Greg. vbi supra Cũ constãtius accepissẽ libel
los abhoiabiles coñ epõs scriptos: cõuocans
accusatores dixit Non est dignũ ut nos deos
iudicemꝰ. Quid miꝝ si nostra ptãs illos dig
netur honorare quibus in suo eloquio hono
rem tribuens eos aut angelos aut deos ipse
dñs appellat et in eoꝝ conspectu omnes libel
los incendit dicẽs Vos dĩj estis a deo vero cõ
stituti inẽ vos causas vras dispoite. qꝫ dignũ
nõ est ut nos deos iudicemus Jn qua senten
tia ait Greg. plus sibi ex humilitate ꝙ illis
pstitit ex reuerentia ei impensa. De admirabi
li vero hũilitate erga deũ q eccias narraẽ etiã
in triptita historia de Cõstantio li. 2. quasi p
totũ. Vbi dicitẽ q cũ essẽ multitudo episcoporꝫ

et clericoꝝ nũeꝝ trecentoꝝ excedẽs oĩbus die
bus impator quotidiana cibaria largissiẽ or
dinauit exhiberi et cũ vnꝰ vellet culpare aliũ
precepit ut vno die oẽs libellos sibi traderẽt
quos suscipiẽs ait. Dec habebũt locũ i die in
ditij añ illũ iudicẽ qui iudicaturꝰ est vinos q
mortuos mihi hoĩ non licet de hmõi hre audi
toriũ Jussitqꝫ oẽs libellos oburi q patis sedib
regalibꝫ in domo regali et mistris eccie in eis
reuerẽter collocatis exhibuit regale cuiuiũ q
ipse cũ paucis q in minori sede in medio sedit
et ibi multũ de admirabili hore quẽ exhibuit
eccie mistris Et de hoc eodẽ li. io. ca. 2. Ecc. hi
storie vbi ait. Deus vos constituit sacerdotes et
prãtem dedit vobis iudicãdi et ideo nos a vo
bis recte iudicamur. vos aũt non potestis ab
hoĩbus iudicari ppter qđ dei soliꝰ imẽ vos exp
tate inditũ q vrã iurgia quecũqꝫ fũt ad illiꝰ
reseruãtur examẽ. vos enim nobis a deo dati
estis dij et quemẽs non est ut homo iudicet
deos. Sed ille solꝰ de quo scriptũ est Deus ste
tit in congregacõe deorũ in medio aũt discernit
Et ideo hijs omissis illa q̃ ad fidẽ ptinẽt absqꝫ
vlla aiorũ extentiõe distinguite q ibi bñ de hoc
Vñ q in scriptis cuiusdã romani põtificis idẽ
dixisse narrat. Si ppriis oculis vidissem sacer
dotẽ dei aut aliquẽ eoꝝ q̃ monachico habitu

Lamida

circũ amicti fũt pecc̃atem damíde mea coopirẽ
eũ ne ab aliquo vidẽtur. Qualiẽ aũt ipe Con
Cõstãtin q stãtiꝰ deũ coluit ⁊ dñm̃ cultũ dilatauit p orbẽ ⁊
i signo crucis triũphauit. narrat̃ li. i. trip. hi.
q̃si p totũ vbi dr qꝫ i somno ostitutꝰ vidit sig
nũ crucis in celo ⁊ ãgelos astãtes ⁊ dicẽtes.
o Cõstãtine i hoc vince ⁊ ex tũc signũ crucis p
ferri añ se ⁊ eiꝰ actẽ fec̃. ⁊ de hoc bñ li. 9. eccĩa
stice historie. c. 9. vbi dr qꝫ i dextera sua signũ
crucis ex auro factũ habuisse phibetur. ⁊ ibi
bñ de hoc. Qualiẽ aũt cultũ dñm̃ dilatauit dr
ia tripta in historia triptita li. i. vbi dr qꝫ in regalibus
oratoriũ fabricatus ⁊ etiã tabnaculũ adistar
ecc̃ie circũferebat dũ aduersus hostes castra
metaretur quatenꝰ nec in itinere degens ipe
vel exercitus sacro lumine p̃uaretur. Seq̃bã
tur patiẽ sacerdotes ⁊ diacoñ tabnaculo ser
uientes q̃ fm̃ legẽ eccĩastic̃a sacroꝝ ordines
dies dñica adimplebãt. Diem dñm̃ caꝫ sanxiuit a iudicijs
⁊ vniuerꝰ cãis hr̃e vacatiõem ⁊ i eo tm̃ operiõ
mbz occupari. Illũ honorabat quia in eo xp̃s
resurrexit. Alium scz sextam feriam. qꝫ in eo
feria sexta fuit crucifixꝰ. Maximã crucis cultuꝫ habe
bat. vñ ⁊ ihs xp̃s recõpẽsauit sibi in vita qꝫ
fuit i bellis felicissiꝰ ut dr ibidem. quia cum su
perasset omnia bella veluti recõpensans cristo
in eius religione magis ac magis feruebat,

Mira ergo huiꝰ pncipis humilitas et stupēda
in diuino cultu pietas quā dñt imitari fidelīū
pncipes vniuersi. Cōsimilit viguit mira deuo
tio erga deū a eius eccīaz in Theodosio ipatōe
Cuiꝰ mirū factū inserat hic i explū pncipū
de historia triptita li. 9. vbi narrat q cū apd
thessalonicā ciuitatē quidā iudices fuissent la
pidati indignatꝰ Theodosius omnes actōes
passim interimi iussit vbi septem milia sunt
occisi non p̄cedēte iuditio. Huiꝰ aūt cladē ple
nā gemitibz audiens btūs Ambrosius cū pn
ceps venisset mediolanū et solēnē tēplū dei
intrare voluisset occurrit ei btūs Ambrosius
epūs audaci frōte ipsū reprehendēs dicensqz se
indignū sacri tēpli limia calcare nec illud de
bere intrare ꝓpter crudelitatē necis perpetrate
A cuiꝰ manibz sanguis innoxius adhuc stil
labat dixitqz impatori. Recede nephāde ne se
cūdo pcco priorē adaugeas nequitiā a fuscipe
vlaulū quo te ligauit oim dñs. Hijs auditis
impator obediuit et gemēs ad palatiū rediit
Mouerat em̄ que erāt ꝓpria sacerdotū et dixit
ad Ambrosiū. Tuū est medicamēta mihi im
ponere a meū est oblata a imposita fustinere
Et cū impator allegaret q dauid adulteriū
et homicidiū cōmisisset Rndit Ambrosiꝰ. Qui
secutꝰ es errantē seqre et corrigentē Tūc post

pñam a execõicatõem octo mẽsiũ fecit eũ Ambro. scribẽ legẽ decreta furoris sui euacuatẽ .s. q nunq̃ pfectus suus statũ exeq̃retur mandatũ impatoris in cã sanguis ꝟ differet; sñam p.xo. dies donec ostaret ei de reatu aut accusatoꝝ innocentia. Hoc facto Impator cũ maxima humilitate templũ dei ingreditur. Alias autẽ Ambrosius repulit eũ de cãcello post oblatõem ibi stãtẽ dicẽs. O Impator egredẽ a foris cũ alijs omnionẽ expecta. Intrinseca loca sacerdotib; fuit collata. Purpura eni tua impatoꝝes facit a oñditꝛnõ sacdotes Tũc Impator aio gratanti ait. Nõ audacie cã intra cãcellos manfi. ꝟ in ostantinopolitana hãc osuetudiẽ; cognoui. vñ ago grãs p hmõi mediciã. Tali igitur tantaq; pfui a impatoꝛ virtute dare bant. Ego namq; vtriusq; op9 admiroꝛ. illius fiduciam a audaciam. huius autem obediẽtiam. illius zeli feruoꝛem. huius fidei puritatem. Alibi magne festuitatis tpe cum ad ecclesiã processisꝛ remansit extra cancellum. Mandauit ei pfui cur intus noluisꝛ. Respondit princeps se cognouisse differentiã sacerdotis a impatoris p Ambrosium quem solum inuei veritatis magistrum et dignum vocari antistitem Vnde et hñs principibus gloriosus pnceps regũ terre recõpẽsaut etiã in vita

pñti tribuens eis quasi arrā glorie. Nā de felici pſperitate ipōz narrat Aug⁹ de ci. dei li. 1. ca. 27. Humiles em̄ pncipes et in pñti eleuat deus et in futuro glorificat a fuptos et sibi rebelles et eccie hūliat a dānat Exēplū de Saule et dauid Reg. Vñ Ecc. 10. Sedes ducum superbōz destruxit dñs a sedē fecit mites p eis.

Capitulū tertiū.

Sicut pnceps dz eē deo subiectus et eccie ut dictū est Ita debet eē pur⁹ et immaculat⁹ vita a sanctiomia a maxime a fetōē luxurie a horroze gule ut in p̄dicta auctoitate deut. dicit de ege Nō habebit vxores plurimas que allināt aiam eius i quo p hibet libido luxurie et gule que est ei ānexa. Primceps em̄ debet eē deo acceptus a gratus. in se ordinatus a hō estus. suis amabil a vene rādus. hostibz timēdus et terrificus: que oia auferūt predicte libidines a afferūt ctraria. Amoz enim mulieris eneruauit potentiā Sāpsonis. sapientiā Salomonis. fedauit sācimoniam dauid regis. put ait Jeronim⁹ epla. xx. Nec Salomone sapiētioz. nec dauid sācioz et tñ vterq; a muliere decept⁹. Nullū impiū durabile nec pncipatus stabilis quādo regnat i

pncipe libido luxurie. vna ipius rōnū exhaustū est a diuisū Nerone impante cuius gula oia deuorauit maculauit libido exhausit auaricia fregit ignauia ut dr i policrato. li. 6. c. 12. Nec mirū qz qū pnceps in talibz relaxatur subditi licētius pcipitantur. vñ Job. 1. Bitētibz vinū i domo frīs pmogeniti. ac. Ibi greg. mora. 2. Cū maiores voluptati defluūt miorib; lasciuie frena laxant. Vñ a herodes ait. Cōcionās co rā augusto a loquens de Anthonio sicut nar rat Egesippus li. i. Ille vero victus ē virtutib; tuis. ꝫ magis vict9 ē moribz suis. vicit eū deo patra vxor. vicit eū egiptius amor. vicit eum eanopea luxuries. victus ē qz maluit cū deo patra vinci ꝙ fine ea vincere. vicit eū mulier infestior suis ꝙ aduersarijs. Et de ista luxuria a nocumentis eius loqtur Valeri9 li. 2. c. i. multū. ponēs exēplū de multis. Vñ Jeró. epi. 31. a. 93. vētre mero estuās cato despumat i li bidinēz. A libero ei pre prim9 gñ9 ē intpantie. ait Valerius li. 2. c. i. Pnceps enī dr eē oī tpe sobrius a potens vñ vsu racōnis qđ impedit excessus gule. vnde narrat libro. 7. de mulie re damnata a philippo rege temulento ait. Prouocatē iqt. appellatē ad philippū. s. sobū excussit ille crapulā a causa diligēcia aspecta iustiorem ferre sētentiam coegit. a io. pū. 31. dr

Noli regibꝫ o lamuel dare vinū. qꝫ nullū secre
tū vbi regnat ebetas: ne forte bibāt a obliuiſ
cātur iudiciꝫ dei. ac. vnde et pncipes gētiles
abſtinebāt ſe a gula a luxuria pcipue ut triū
pharēt de inimicis. vñ narrat Vegetius li. 3.
de re militari ca. 10. qꝫ Scipio affricanꝰ in hyſ
pania cū inter captas virgo eximie forme et
nobilis ad eū eēt pducta oimqꝫ oculos in ſe
uerteret: ſūma cuſtodia ſuis pntibus reddi
dit. Aurū qđ pntes eius redēptū captiuā retu
lerant eidē ſponſo p nuptiali munere dedit q̄
munificētia vniuerſa gens victa impio popu
li romani accēſſit. Similiē de Alexādro a aliis
pncipibꝰ qui captas virgines remiſerūt in ta
das ad ſuos Quo munē hoſtes ex tāta grā ſe
eis ſubdidērt a reconciliati ſūt Simile de octauí
ano qꝫ mortuo Anthonio Cleopatra accēſſit
ad Auguſtū poſtqꝫ fuit capta et ꝓuoluta ad
pedes Auguſti a ſollicitauit oculos eiꝰ. vñ de
ipſa poeta. Vultꝰ adeſt tībo fatieſq; inceſta
porat. Frustra quidē hoc fecit nā pulchritu
do eius infra pudicitiā fuit pncipis Et in poli
crato li. 3. ca. 10. Similiē legiē nobiles pncipes
mire fuiſſe abſtinētie ꝑut narrat Vegecius
li. 2. ca. 3. qꝫ Hamibal ſurgē de nocte ſolitꝰ añ
noctē non reqelcebat crepuſculo demū ad ce
nā vacabat. plexqꝫ ſup nudā humū ſacculo

tectus somnos capiebat. Emilianū scipionē traditur in itinē cū amicis ābulātē cape panem a comedē. Jdē a de Alexādro macedone & nonagesimū etatis ānū agētē meridie añ tabnaculū stātē vel ambulātē solitū cape cibos legimus. Similiť de Augusto cesare legiť in policrato. li. 7. c. 6. qp quocunq; tpe a loco stomachus desideraēt secūdariū a oēm cibū sumebat. Et si tales fuerīt gētiles quales dñt eē pncipes fideles. Cum diē scptura eccīs. 10. Ve terre cuius rex puer ē et cui? pncipes mane comedūt &z btā terra cui? rex nobiľ a cui? pncipes vescūtur i tpe suo ad reficiendū nō ad luxuriandū.

gētilis fidel

puer male vorat

Refectio luxuria

Capitulū Quartum

Quartū ca. dicz qp pncipes dñt eē predicti virtuos opibz ut puocēt oēs suos sbditos ad ardua opanda a ad terribilia aggredienda. ffca ei egregia pncipis a exēpla virtuosa pl? puönt subditos ad taliū imitacōez qp mandata put claudian? ad theodosiū loquēs. In cōe iubes si qd cēsesue tenēdum prius iussa sibi tunc obseruatior equi Sic populus nec ferre negat cum viderit ipsum Auctorem parare sibi componitur orbis Regis ad exemplum nec sic inflectere sensus

humanos a dcā valent ꝙ vita regētis. Mobi
le mittatur semp cū principe vulgus. Vñ et
in plogo historie triptite Jeronimꝰ loquēs ad
Theodosiū ait. ꝙ pietas est verꝰ ornatus impij
a ꝙ purpura a corona in quibꝫ est signū ma
iestatis demētiam a pietatē intrinsecus semp
nutriūt a ideo nobiles principes inhil impa
uerūt aliis qđ ipsi non facerēt sicut de Cesare
legitur ꝙ nūꝙ dixit militibꝫ ite. ꝫ venite. dice
bat enī ꝙ principatꝰ cū duce labor videtur mili
tibus minor. De ligurgo similiē legitur ꝙ mi
impauit aliis qđ prius nō impleret. Sic enī
fecit nobilis primceps gedeon. Judicū. vi. Qđ
me videritis hic imāt facite a qđ plus ē hoc fe
cit primceps regū terre dñs ibus. s. ut aiaret
milites suos ad aggrediendū tribilia a ostan
tur fustimēda Cepit enim ibus facere et docē
Actu. i. Consimiliē primceps debꝫ eē miseicors
pia dementia respectu inferiorꝫ a hoc merito
Ipse enim ē pat prie put ait Sene. li. i. de de
mē. ca. s. Nullū demencia magis ex oibus ꝙ
regē a principem decꝫ. Ita a virtutes magns
viris decore glorie sunt si illis salutaris poten
tia est. Nam pestifera vis est velle ad nocēdū
principū crudelitas est bellū. demētia in quā
cūꝫ domū pueneit eā felicē a trāqllā pstabit
si in regia quo ratior eo mirabilior. Magni ai

est ꝓpriū placitū eē trāquillūq; iniurias atq; offensiōes despicē. muliebre ē irasci et de iniu riis vindicari. Nō decet regē seua nec inexora bilē ira q; si diis placabiles a equi delicta pec cā tū nō statū fulmīb; psequūt. qñto equi? ē ho minē hoīb; prepositū mti aio exercere impiū. vñ narrat ibiō de quodā q; multū studuit ad hostes destruēdos a cū nō posset; quēdā de stru ere osuluit vxorē q; dixit ei. Fac qō medici so lēt facē q; vbi vsitata remedia nō ꝓficiūt seu ꝓfūt tēptant otraria. Si seueritate adhuc ni hil ꝓfeciſti nūc tēpta qūo cedat tibi demētia Ignosce. Illi qō ille gauisus ānuit a facto ad ipleuit oculitq; postea illi osulatū amicissimū fidissimūq; habuit a hēredē Et ibi ponit bonū exēplū Oz quēadmodū p̄cise arbores plurimis ramis repullulāt et multa satorū genera ut densiora resurgant rescinduntē Ita regia dig nitas auget iūmcorū nūez demētiā tollēdo. Parentes em̄ liberiq; eoz qui mēfecti sunt a ꝓpinqui a amicā in locū singuloz succedūt et crescunt. Aliud ponit exemplū. Apes fūt ira cūdissime a aculeos in vulnere relinquūt ex illorū fine aculeo est. Noluit enim natura eū seuū eē nec vltionē querere telumq; detraxit a irā eius mermē reliquit Et ibi multū de hoc Vñ ait Lutiꝰ sicut recitat Policratꝰ li. 8. c. 8.

Pncipē senem mōibz eē oportet et q̄ moderatiora sequaē cōsilia a vicē gerē medicoz qui morbos curāt. nūc ex manicōe in obrepletus. nūc in refectione in vacuis et dolorē curant. nunc cauterio. nunc fomentis. a ponit exempla. dicebat enim insanum esse qui oculos sibi habeat lippientes eos malit effodere q̄ curare Et vngues si acriores fuerint resecādos eē aiebat non auellendos Et cythareda facit cōlonantiā nō ruptis ꝫ tensis cordis ꝓportionalit vel remissis. Sic oportet pncipē moderari: nūc rigore iusticie. nūc remissiōe demētie vnam mes facere subditos a tutius est cordas remitti q̄ nimis ptendi. q̄ que semel rupta est nl lo artificio repaē Et ideo ait Ethnic⁹ denūtiās laudē pncipis. Est piger ad penas pnceps ad pmia velox. Quiq; dolet quocies cogit esse ferox. Hec enim demētia quodāmō equat pncipem deo. sicut ait alius egregius verificator alloqns pncipē. Sis pius in pmis nā cū vincamur i oi Munē sola deos equat demētia nob Et si oibus dicat saluator. Estote misericordes sicut et p̄ vr mi. ē. Luc. 6. Tñ papue ouenit pncipi ut sit demens eo q̄ est p̄ p̄ie ut dēm est. Vñ multis secularibz ferē dixisse Plato sicut recitat Policratus li. 1. Cū in subiectos imquat potestas seuit idē est ac si pupillū tutor

pſequatur. vel eū ſuo mucrone iugules ob ei
ius defenſionē ab eoꝺ traditū tibi gladiū ac
cepiſti. aĉ. Sicut ꝙ pius pī. a ſicut clemens tu
oꝛ pupilli. a ſicut pius medicus debꝛ eſſe de
mens in ſibi cōmiſſos. Sic ꝺꝛ eē princeps de
mēs i ſuos. a hoc pie opatiēdo miſeriꝫs ſubdi
toꝛꝫ. ut ait Señ. li. de demētia Mia ē vicina mi
ſerie. a poit exēplū. Imbecillos oculos ſcias q̄
ad alienā lippitudiē ipi fuffuꝺūtur aĉ. Et quā
uis hoc fit ex defcū i oculi coꝛpis tū ex virtute ē
i oculi coꝛdis. ſ. reſolui i doloꝛē viſa alteriꝰ miſe
ria. flebā māt ſup eo q̄ affligtus erat. Job. 30.
Vñ Valerius li. 7. narrat de demētia marci
marcelli. cum a ſe captis ſiracuſis vrbis opu
lentiſſime tūc afflicte fortunā. a caſū lugubꝛē
intuens fletū cohibere non potuit. Mia em̄ eſt
egritudo ex alterius miſeria. a iniuria labozā
tis. ait Tulius libro. 4. de tuſcu. queſ. Et mia a
miſero coꝛde vocata eſt ait gregoꝛ. moꝛa. 20.
Eſt eni triſticia i alieis malꝫ ait Dam̄. li. 2. c. 18.
Jtē ſecūdo ꝺꝛ demeñ in pncipe eē i remittēdo ℓ
tpando pēas qꝫ demētia ē tpātia ai i ptāte vl
cīſcēdi. ℓ lenitas ſupioꝛis adūſū inferioꝛē. Cru
delitas nl aliud ē q̄ atrocitas ai in peis exigē
dis. ait Señ. li. 2. de demētia. a ibiꝺ Mia ē egri
tuꝺo aimi ob alieāꝫ miſeriaꝫ ſpēm Aut triſticia
de aliemis malis Et de hac ait Senęca. li. 1. c. 2.

Princeps autē nonsolū salutis ꝫ hōeste cica
tricis agat nulla gloria est ex seua aīaduer
sitate Vñ a in laudē traiam dicit ꝙ natura de
mēs in oēs austeros in paucos quibꝫ pere ne
phas esset adeo ut totus impij sui curriculo
nisi vnꝰ damnatꝰ sit senatorū ꝙuis plurimi
inueniātur i ipsū deliquisse et hic est dānatꝰ
a senatu ipō ignorante Item tercio dz eē prin
ceps clemens releuando miseros a miseria et
dando necessaria put narrat Vegetius li. ij. ca. ij.
Philippꝰ cum audisset phitiā quēdam bonū
pugnatorem alienatū aīo sibi ꝙ tres filias in
ops vir aleret nec a rege adiuuaret monēti
bus amicis ut eū caueret. Quid inquit ille si
haberet partē corpis egrā abscindere ne post
ꝙ curaret deinde familiarit elicitū phitiā ac
cepta difficultate domestica ꝙ difficultatū pe
cunia sufficiēter instruxit ac meliorē fidēliorē
qz habuit ꝙ fueat añ ꝙ crederet offensus Item
quarto princeps debet eē clemens hostes dui
tos consolando a sicut fuerit vtilitas reipu. ho
norādo put narrat Valeri li. v. ca. p. de clemē
tia Pōpei cū regē Armeie qui ecia p se ia ōtra
Romanos magna bella gesserat a etiā mitri
date infestissimū verbi pterierat viribꝫ suis in
cōspectu suo diuti supplicē iacē nō ē passus ꝫ
benignis vb recreatū dyadema qđ abiecerat

capiti reponē iussit certis a trib; ipatis i pstie
fortūe habitū restituit eque pulchrū ee uidi
cans a vincē reges et facē O ꝙ ꝑdar tributa
hūanitatis spectaculū ait ibiō audor vbi nar
rat de dementia pauli qui cū audissi; quēda;
captiuū a rege ad se adouci occurrit ei cona
tū q; ad genua ꝓbē dextra manu allcuauit
a greco simone ad spem exhortat? ē latrī suo
primū ose dere fecit nec hore mēse indignū iu
dicauit Nā si egregiū est hostē dicē nō mn?
tā laudabile infelicis scire miserari a ibi alia
bona exempla de dēntia Ad istā dementiā
incitaē debet pncipes dine demētie erga eos
sollers meditatō demētie dei erga eos si fue
rint dementes spei certitudo· vñ Sen·li·i·de de
mencia· Optūe deos exemplū pncipi cōstituā
ut se talem eē ciuib; q̄les sibi deos velit Et ibi
bene de hoc exempla aūt pietatis in pncipib;
ā quis euidēter patuerūt sicut i enea qui di
cebaē pius eneas· vñ Virgili? li·o· Tu regē
impio populi romane memēto Hee tibi artes
erūt pacisq; imponere mores· peere subiectis
a debellare supbos Et in traiano similē q̄ opti
m? augusto; dicebaē Et in tyto qui tāte ciui
litatis in impio fuit ut ommb; p desse nullū q;
punire studuerit· conuictos cōn se dimisit ille
sos a in pristinā admisit familiaritatē·

Capitulū Quintū.

AT quia misericordia et veritas custodiant regē a roborat dementia thronus eius pū. 20. Sic dz esse demēs pūceps ut sit in eo eqtatis iustitia Sine enim illa nulla respu. potest regi ut habitū est supra vbi de repu. Remota enim iustitia quid sūt regna nisi latrocinia Ait Aug⁹ li. 4. de ci. dei Et quia princeps est fūdamentū populi ut dictū est supra a sua iustitia dz emanere alioz iusticia. Itē quia ē pūs pūe ab eo dēbz regi oīs iustitia alia et gubnari. Itez quia est caput reipu. ab ipso debet iustitia illi⁹ pspici a obseruari ne sit miorq̄ debeat esse et ne sit maior. s. excedēs in punitione. Rex enim iustus erigit terrā puer. 29. Debet em esse iustus: leges ōnas obseruādo et alios cogendo ad eaz obseruantiā q̄ tū ad eū spectat et nullas alias astruendo nisi illis oformes a ab illis regulatas. q̄ oīs legū est manis censura nisi ōne legis imitacōez gerāt ut habitū ē supra Et dz eē iust⁹. s. recte iudicādo ait Aug⁹. epla. 32. q̄ rex seruit dō leges iusta pūpientes a otraria pbibentes sāciendo Per me inquit sapia diuina reges regnāt et legis cōditores iusta decernūt pū. 4. de q̄bz legibz supra dictū ē Vñ a ātiq̄ pncipes sbiciebāt

Regn. Latron Aug.

se legibz ab eis statutis ut alios ꝓuocarēt ad illas implendas. sicut Valeri⁹ li. v. de illo q̄ eruit sibi oculū et filio alterū. q̄ fili⁹ debuit puniri amissiōe ambor⁹ debitū supplitiū modū legi reddidit eq̄tatis mirabili tpamēto se nō mīe prēz a iustū legūlatorez ptius est Et simi liter de alio narrat qui legem ab eo statutam trās gressus fuerat gladio se trāsuerberauit ne fraus iustitie eēt. Vñ Alexāder cū esset inē ip sū a militēs aliquos disceptatio a cā sua fuisset dāpnata in castrēsi iudicio illō iudiciū accep tū habuit iudicātibz agens grās quor⁹ in eo fidē ꝓbauerat q̄ iustitiā oī potentatui profere bāt. ꝓut dicit in Policrato li. i. ca. ii. Mira er go tanti regis eq̄tas q̄ voluit se subicere iudi cibz cū suis subditis. Similit de Job dicitur i. Si dēpsi subire iudiciū cū seruo meo et ancilla mea cū disceptarēt aduersū me Jē debz eē iu stus paupes exaudiendo. eor⁹ causas exami nando. iurias ꝓpellendo ad satisfactiēdū eis iuriatores cōpellēdo. Hoc enim debet facere eis exēplo egregij impatoris. s. Trayam q̄ au diuit viduā ad eū damātē et iustitiā petētem de hijs q̄ inocētē filiū suū occiderāt q̄ eū equū ascēdisset ad bellū pfectur⁹ nihilomin⁹ rīndit ei. Ego satisfactā tibi cū rediero. q̄d iq̄t mulier si nō rediero ero Succesor me⁹ ait satisfaciet tibi

Et illa quid tibi pderit si alius bñfecerit. tu mihi debitor es fm opa tua mercedē receptur⁹. fraus vñq; est nolle reddere qđ debetur. Successor tuus iniuriā patiētib⁹ p se tenebit te nō liberabit iustitia aliena. bñ agē cū successore tuo si liberaueit seipsū. Quib⁹ vbis mot⁹ imperator de equo descēdit et cā⁹ pñtialit examina uit a digna satisfactione viduā desolat⁹ est. Licet alibi sit scriptū a beato Gregorio hic interserit. Jte⁹ pcepts d⁹ cē iustus nulli auferē do qđ suū est. nec auferrip mittēdo. furta cohibendo. trāsgressores legū puniēdo ad pacē rei pu. Regis officiū est furtū cohibere. et malos oppimere. bonos sublimare. Sicut ait Aug⁹. de ci. dei li. 4. ca. 4. Latrocinia quid sūt nisi parua regna. manus etenim ipsa hoīm est et impio pncipis regit. pacto sotietatis astringit. placita lege diuidit. et hoc malū in pdictorū hoīm accessib⁹ crescit ut et loca sedes ostituat nomen regis assumit Et idē Tulius. 2. de offi. ca. 12. Necessaria ergo iustitia est pncipantib⁹ de q̄ supra dictū est Vñ deut. 17. dicit regi. Nō declinet in ptē dexterā vel ad sinistra⁹. Sic em d⁹ cē demēs ut nō omittat iustitie disciplinā adimplens illud Job. 29. Cū sederē q̄si rex circūstante exercitu erā rñi merentib⁹ desolato.

Capitulū sextū.

HAT qz pn̄ceps non valet p̄dicta adim plere nisi fuerit illumiatus sapiētiali grā siue scientia. Ideo pn̄ceps dz eē sapiētia pitus maxie diuina ut leges statuat cō formes legi diuine. vñ i deut. vbi p̄us de rege postq̄ sederit i solio regni describz sibi deutero nomiū legis hui⁹ in volumie Et accipiēs exē plar a sacdotibz leuitice tribz deuteronomiū. secū dā legē siue iteratā describet inq̄ a in volumie euāgelice legis Et etiā i volumie cordis sm instructiōez sacerdotū leuitice tribz. ecclie p̄latoz legittie inrātiū a p̄sidētiū a non assumentiū sibi honorē. ß a deo vocatoz sine libi dine ābicōis a cupiditatis a affectiōe carnis a sāguinis sicut tactū est Inanis est cēsura legū si nō dine legis imitacōez gerat a inutilē cō stitutio pncipis si nō eccastice disciplme sit cō forms. Ideo impator indixit legibz suis ne de dignēē sacros canones imitai. vñ a ātiq̄ pn̄cipes a gētiles fuerūt instructi a studiosi i humanis licētijs ut patet i ptolomeo licz eēt gē til' vocauit septuagita interptes ut hēret notitiā dine legis a eam cōmūicaret sapiētibz sui regni de q̄bz eccliastice historie li. 7. a Aug⁹. li. 2. de doctrīa xp̄iana. c. 8. a de ci. dei li. 18. ca. 10.

ptolomeū

Et sicut patet de Alexãdro qui fuit instructus ab Aristotele put narrat Agelli⁹ li. actic arum noctiũ qp logicã didicit et tã sedul⁹ naturarũ indagator extitit macedo ut in vase vitreo in mare missus naturas a consuetudines pisciũ de phendet. Gallũ em secũ habuit ut sup diluculo per gallinatiũ certificaret Et in vase dicto didicit quo insidie dãdestine prepãde sint contra hostes in re militari dũ exercitiũ pisciũ insuet gere inspexit. De huius etiã studio narrat Sen. epla. 93. qp geometriã discere studuit: sciturq̃ pusilla erat terra ex qua minimũ occupauerat et ideo infelix ob hoc qp intelligebat se falsũ gerere cognomen. s. magnũ Alexãdq̃ cuius emm magnus in pugillo Et de eiusdez studio narrat Plin⁹. Alexãder magnus inflãmat⁹ cupidie aialiũ naturas noscẽdi Aristoteli summo in omni doctrina viro. ac. Cõsimilit legit de alijs pncipibz vel fuert studiosi de se vel habuert sapiẽtes ad instruend eos: sicut Nero habuit Senecã q̃ instruxit eũ de demẽtia i. 2. libs elegãt Et traian⁹ habuit Plutarcũ qui instruxit eũ nõbilit in libro qui inscribitur de instructõne Traiani Cui⁹ quedã epla fuit talis Plutarcus tyrãno traiano salutẽ dicit Modestiã tuã nouerã non appetẽ pncipatũ quẽ tñ sp mox elegantia mereri studuisti q̃ quidez

tūto dignior iudicaris qūto a crīmie ambicō
nis videris eē remotior·ac·de studio vero Ju
lij cesaris narrat in li·cesaris pte prima qua
liter inuestigauit curſū solis nūerando horas
a etiam mometa tpis a qualit biſertū mueit
a q̄liter libellos multos ſcripſit·Et ſimlit So
linus li·p·ca·2·ait de cesare q̄ null⁹ celerius
ſcripſit·nullus veloti⁹ legit·q̄ternos ſimul a
epl̄as phibet dictaſſe Et de theodoſio legit in
plogo hiſtorie tripti· Aiūt te mq̄t ſorome
nus per diē et exercitari armis ſubiectorūq;
negotia diſceptare iudicare ſimul et agē mō
ſeorſū mō publice q̄ fūt agenda ꝯſiderare·no
ctib; vero libris incūbē Et ait ibi quod dā cā
delabrū ſibi oleū infūdē i lucernā ut null⁹ i la
boribꝰ ſuis affligi cogeret a ut ſomno repu g̃
ret Vñ a ait ibidē ipſū ſcire naturas lapidū ex
ēplū ſalomois·a ibi bñ de hoc Cōſimilit de ka
rolo mg̃no q̄ ſtudioſus fuit i artib; liberalib;
q̄ erāt miro mō depicte i palatio ſuo;put dici
tur i geſtib; ſuis a etiā fuit ſtudioſus in libris
ōmis a ſpālit diligebat libros bti Auguſtini
de ciuitate dei Et etiā Alquin⁹ docuit eū dyale
ticā rethoricā aſtrologiā a tranſferre fecit ſtu
diū de roma vſq; pviſ⁹ a offenſus ei diſſonā
tia cātus eccīaſtici int romanos a gallicos et
iudicans iuſtius eſſe bibere de puro fonte q̄

de riuo turbato duos clericos Romã misit ut autenticũ cantũ discerent et gallos ⁊ francos docerent Et primo p hos eccia metensis a per illã omnis ecclesia gallicana est reuocata ad romanã cãtus auctoritatẽ Laudãda ergo pn cipis studiositas qui sic studuit nonsolũ sibi ꝫ oĩbus Et tales fuerũt multi alĩ principes. Vnde in ĩbus quas misit quidã rex Romanoꝝ regi ffrãcoꝝ quibꝰ hortabat ut libros liberali bus disciplinis instrui procurãet Inter alia ad iecit Rex illitteratus quasi asin⁹ coronatus Et ideo seculũ illud dicebat aureũ qñ illi sapiẽ tes ẽgnabãt put ait Señ. epla. 98. Judex em̃ sapiens iudicabit populũ suũ a rex insipiens pdet populũ suũ Ecc̃i. 10. vñ et deus voluit sa pientes eẽ rectores populi fuit sicut Abrahaz qui pitus in oĩ sapiẽtia Egiptioꝝ sicut dicit in actibꝫ apostoloꝝ ca. A. Et moysen similiter et dauid qui habuit sapientiã sicut angelus dĩ .2. Reg̃. 18. et Salomõ q̃ petijt a deo sapientiã ad regendum populũ dei cui dñs dedit cor sa piens a intelligẽs .3. Reg̃. 3. Princeps em̃ insi piens est sicut furiosus hñs gladiũ in manu et sicut nauta ignar⁹ artis gubernãdi tenẽs gubernaculũ in tempestate a sicut leges igno rans et sedẽs in loco iuditij a inditiũ puertẽs qđ plangit sapiẽs in Ecc̃. 8. Vidi loco iuditij

impietatē a loco iustitie imquitatē Si tñ contigat q̄ princeps sit ignarus sapie a diuinarū legū inquirat noticiā diuine legis audiat veros doctores a acquiescat eoz consilijs exemplo dauid qui habebat secū nathan pphetaz a sadoch sacdotē. ac̄.

Capitulū septimū

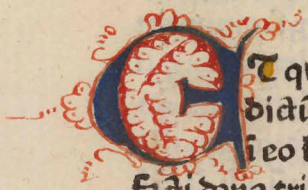

T quia pnceps debet oibus pdesse ut dictū ē a dz eē oib; amabil Idō dz esse i eo largitatis mumficētia. Amici em facti dona tribuētis puer. 19. et diuicie .s. erogate addūt amicos plurimos ibidē. Hoc em fecit pncipes amabiles. sicut narrat de tyto i policrato li. 3. c. 18. Quid dicā .s. de tyto qui patris auaricia; tanta liberalitate purgauit ut amor et delitie hūani gnis ab oibus dicerēt ostātissimē mor̄ib; ne quē postulādi grā ad se accedentē sine re vel spe quocūq; mō dimitteret Vnde interrogātibus domesticis cur plura polliceretur q̄ prestare posset. Respondit Nō oportet quemq̄ a sermone principis tristem discedere. Ideoq; recordatus super cenam q̄ nihil illa die cuiq̄ pstitisset dolens a gemēs dixit O amica hunc diem perdidi. nullū em vitium deterius auaritia in principibus rei publice. ut ait Tuli9 libro. 8. ca. 2. de offitijs.

Largitas vero facit principes esse amabiles. a famosos. et claros. prout ait Boetius li. 2. de consolacone. Princeps enim debet donaria sua tribuere sm dignitatem sui status a eminentiam prout docet Seneca. li. 2. de benefi. ca. p. dicens Respiciende sunt cuiusq; vires facultates q; ne aut plus prestem9 q̄ possum9 aut minus Estimanda est etaz psona cui damus et potit exemplū de Alexandro qui dedit vrbē cuidaz Qui cū diceret nō ouenire hoc sue fortune nō curo imāgt rex quid te accipe deceat ꝙ q̄d me dare. Aiosa vox est hec a regia ꝙ stulta ait Seneca ibi. Et econtrario ponit exēplū de Antigono a quo amicus petijt talentū. cui ille respondit plus eē q̄ qd amicus petē deberet At ille repulsus petijt denariū. Cui ille rndit. min9 eē q̄ qd regē daē deceret. Turpissima hmōi cauillatio imuenit quo neutrū daēt cū posset denariū tā q̄ amico dare et talentū tā q̄ rex. psone ptēptibili pōt paz dari et tn decet nobilē psonā magnū daē. ꝙ hec largitas dz eq̄tate iusta esse. s. de suo a non de alienis a ut sit intētione ordinata. non ad iactantiā et pompā. put ait Tullius li. 2. de offi. Multi em̄ pmouia effunde rūt in cōsultc largiendo. aē. Et sequit. Duo sūt gna largoz quoz alteri pdigi. s. qui in epulis et gladiatoz muneribz. ludoz. venationūq;

apparatu pecuniaſ profundūt in eas res quaꝝ memoriā aut breuem aut nullā fūt relicturi. Alij liberales qui ſuis facultatibꝫ aut captos a predonibus redimūt aut es alienū ſuſcipiūt amicoꝝ cauſa aut in filiaꝝ collacōez adiuuāt aut opitulātur in requirēda vel augenda Et ibi bñ de hoc. Item Ambroſius li. p. de offitijs vbi ait. Non eſt largitas ſi quid alteri largiaris alteri exoꝛqueas vel dare qđ noceat nec ſit iactātie cauſa magis qꝫ mie. Et ibi bene de hoc. Et ſequē. Perfecta eſt vbi ſilentiū opus tegit a neceſſitatibꝫ ſingulorꝝ occulte ſubueit quē laudat os paupis non labia ſua Neſciat inquit ſiniſtra tua quid faciat dextra Math. A. Et hoc ſimiliē Tul. li. p. de offi. inquit. Liberalitate vtamur q̄ ꝓſit amicis nemini noceat. Nihil em̄ liberale qđ non iuſtū. Et de hoc ſeneca li. p. de clementia qꝫ nō eſt liberal q̄ de alieno eſt liberal. ſ ille qđ alteri donat ſibi detrahat et hec munificētia ꝓuocat amorē nō ſuoꝝ. ſ extraneoꝝ vel adūſarioꝝ ꝓut narrat Valeriuſ li. . de legatis kartagineñ. vemētibꝫ i vrbem ad redimēdos captiuos a q̄bꝫ nulla pecunia receꝑ exercit⁹ captiuoꝝ reddit⁹ q̄s obſtupuiſſe arbitroꝛ ac ſecū dixiſſe. O munificētiā gentis romane deoꝛum magnitati equādam O etiam noſtrā legacōnez ſuper vota felicem beneficium

qđ nūq̄ dedissem⁹ accepim⁹. Vñ et in admi
racōe⁹ a p̄comisacōe⁹ a dilectōe⁹ dantiū mumi
ficentia bñfitij eos puocauit a hāc largicōe⁹
auget qñ dona dāt̄ pmpte a hilarit̄. vñ dem
grat meritū dātis moaznā data raptim mu
nera. plus laudis plusq⁹ fauoris habēt

Capitulū octauū.

Item princeps d⁹ eē munificus inmaxa
bili suiipsi⁹ odescēsione. Nā ut ait Tu
lius li. 2. de bñfi. q⁹ bñficentia siue li
beralitas fit duplicit. aut opa. aut pecūa. Al
tera ex archa. altera ex vtute exp̄mit. vnde in
laudē Traiani dicit q⁹ arguēt̄ eū amicus. q⁹
ad oēs nimiū a vltra q⁹ impatorē deceat com
munis esset. Rñdit talem velle impatorē esse
p̄uatis qualē opatorē sibi quisq⁹ p̄uatus op
tasset. Cauere tñ debet p̄nceps ne nimis con
descēdat a vilescat eius auctoritas. Ait em̄ Va
leri⁹ li. 2. Numedie reges nulli mōliū osculū
ferebāt. Quicq̄d em̄ in excelso fastigio positū
ē humili a certa osuetudine vacuū esse cōsueuit
Jtē ex hac benuola odescensione Julius cesar
amorē militū suoz meruit q⁹ illis odescēdebat
q⁹ nec milites p condicōne ꝫ blandiore noie
omilitōes appellabat miroq⁹ modo diligebat

illos Et aliqñ militi suo subita invalitudie ḡ
uato i diuersorio locū dimisit a ipe humili sub
diuo accubuit: put narrat in li. de vita cesaris
Vñ a de Alex. narrat Valeri⁹ li. 7. q cū vide
ret quēdā semio affectū nimio frigore stupefa
ctū cū ipse eēt sedens in sede sublimi surrexit a
suis manib⁹ illū in sua sede imposuit. Cōsimili
ter narrat Sen̄. li. 7. de bñfi. Q cū quidā vete
ran⁹ ac media depressus diceret ei. Memini
sti inquit impator in hispania cū sub quadaꝫ
arbōe feruētissiō sole velles residere quēdā ex
militomib⁹ penulā substrauisse. Memini inq̄
a siti quidē affectus ire volebā ad fontē ꝫ non
poterā repe manib⁹ nisi militis homo fortis
ac strēnu⁹ aquā mihi in galea attulisset. aĉ.
De Augusto cesare narrat policrat⁹ li. 3. q cū
veteran⁹ piditatē rogauit cesarē in publico
ut adessꝫ. Ille vero aduocatū pstantissimū de
dit Cui veteran⁹. Non ego cesar piditante te
bello asciato vicario quesiui. sed p te ego ipe
pugnaui. Detexitq; impressas cicatrices. Eru
buit cesar venitq; in aduocacōe; timuit non
tm̄ supbꝫ. sed etiam ingratus videri Tali bñ
uolētia a cōdescentia meruit nonsolū amore;
militum suorum. sed etiam aduersariorum.
De ipso enim ait Solinus libro primo. Be
ignitate adeo prediuus fuit ut quos armis

sulte gerat: dementia magis vicēat. Vñ a im
pator eñr a dñs dñantiū ut oñderet amorez
suū ad nos a ut nos allicēt ad suū amorē nō
solū sua dedit nob: ß et seipsū. a sūma admirā
da mūificētia se nobis cōmunicauit R̄ō. 1. cō
mendat suā caritatē i nobis. aē. ephe. 1. xp̄us
dilexit nos a tradidit semetipsū p nob. a Jo.
15. Maiorē caritatē nemo hz ut aiaz suā. aē.

Capitulū nonū.

Similiter p̄ceps dz esse in suscepcōe
hospitū aduenientiū dapsil a largꝰ.
Si em hospitalitas in oibus est cōmē
dāda et eius otrariū detestandū put hortat
ap̄lus Petrꝰ in cano. sua p. c. 4. hospitales eē
inuicē sine murmuracōe. a hebre. 13. hospitalita
tē nolite obliuisci. p hāc q̄dā placuerūt ange
lis hospicō receptis. s. Abrahā et Loth. Gen̄.
18. Multomagis laudāda in p̄cipibz a eiꝰ
otrariū vitupandū. p hāc enim fauor a amor
populoz impetrātur. Splendidū enim in pa
nibꝰ bñdicēt labia mltoz Ecc̄. 31. vñ a saluato
rem volueūt populi facere regē postq̄ eos sa
tiauit panibus Joh. 6. sup q̄ Crisost. omel.
42. q̄ multa fuerat opatꝰ mirabiliora ß nū
q̄ ostensi fūt. s. cū msi q̄ impleti sunt Magna ē

tyrānis ⁊ abūdātia castrimargie ut ait ibiō
Et ecōtrario narrat Tul. li. 2. de offi. ꝙ manico
hoī ditissiō pmisso edilitatis osolat⁹ repulsā
attulit. h⁹ hospitalitatis exēplū in Job. 31. Si co
medi buccellā sol⁹ ⁊ nō comedit pupill⁹ ex ea
Et post foris nō mānit pegrin⁹ hostiū meū via
tori patuit. Hospitalitas em̄ honestissiā ⁊ fa
mosissiā ⁊ pmptissiā fuit in palacō salomōis
3. reg. 10. Vidēs regia saba domū quā edifica
uerat salomō ⁊ cibos mense ei⁹ ⁊ cedines mi
nistrācium non habebat vltra spm̄. Similit⁹
erāt hec i cōuiuio assuei. Hesté. 1. Vnūquoq;
ut magnificentia regia dignū erat abundās
⁊ precipuum ponebatur nec erat q̄ nolentes
bibere cogebat ad bibendum. Nec debent esse
vel apparere in palacijs ⁊ cōuiuijs pncipum
histronici gest⁹ nec meretricij cātus nec ludi
iepti nec clamorosi risus nec cōfusi apparat⁹ ꝫ
ciuiles ⁊ honesti gest⁹. Vñ in cuiuio qđ exhi
buit dedo enee ⁊ militib⁹ eius licet eēnt multa
supflua sicut describit Virgil. nō legūtur fuis
se inhonesti cant⁹ nec histronici gest⁹ vbi dr.
Cythara ciuit⁹ popas psonat aurata dcuit
q; maxim⁹ athlas Vñ hoim genus ⁊ pcudes
vñ yber ⁊ ignis ac. Licet eēt cuiuiū a feia pre
patū ⁊ mims delicatū ⁊ ad voluptatem tēdēs
non tñ illic psonuit cythara stulta ⁊ lasciua

sed que naturalia erant et ciuili decentia con
uiuio. In conuiuio vero Enee apud Euandrū
officio hūanitatis excepto alia legūtur vbi di
cit. Dapes inuet a sublata reponi pocula. ac.

Capitulū decimū.

Uteri⁹ pn̄ceps et p̄latus debet esse pa
tientia lōganimis a impturbat⁹. quia
ut ait Greg. moꝝ. xo. potestati amica
est patientia quā dz quilibet qui p̄est reserua
re ex consideracōe natural' parilitatis siue cum
illis quibus preest quod notat in predicta
auctoritate Deut. IX. q̄ numero fratrū debet
eligi rex In quo notatur parilitas naturalis
eius cum illis quibus preest quod considera
uit Job quando dicebat Job. xi. Si contempsi
subire iuditiū cū seruo meo Et sequit Nōne i
vtero fecit me quī et illū. Et de hac patientia
siue tolerātia iniuria⁹ siue sustimentia impio
pio⁹ siue remissiōe eorūdē dictū est in breui
loquio de virtutibz pho⁹. Sūme em̄ iracun
dia est cauēda pncipibz a p̄latis a hoc ꝑt ei⁹
pn̄tiositatē a turpitudinē. ut enim ait Sen. li.
p̄. de clemētia alloqns pncipē. Loqui nō potes
nisi vocē tuā que vbiq; sūt gentes excipiant:
irasci nō potes nisi ut oia p̄mātur Cū ergo q̄

preest non possit latere et oculi oim respitientes in ipsū ꝑut ait ibidē. Prouide debet ꝑcauere ira cundiā que deformat hoiem exteriorē et confundit interiorem ꝑut ait Sen. li. 2. de ira. Qualez putas eē aim cui⁹ extra ymago tā feda est qnto ille intra pectus est acrior spiritꝰ terribilior. ac. Cū igiē pnceps et ille qui ꝑsest gestū debeat habere honestū ob aspectū oim in ipm et aim imperturbatū ad iudicandū in trāquillitate seruaē. qꝫ impedit ira animū ne possit cernere vez Et ira viri iustitiā dei nō operaē Jacobi p. Ideo debet pus irā que est hostis interior regnū aie ꝛfundens vincere Et deinde vincere hostes suū regnū exteri⁹ inuadentes. sicut fuit de fabio in cui⁹ laudē ait Sen. libro p. de ira qꝫ pus vicit iram ꝙ hānibalē. Cōsimiliter de alijs pncipibz legiē qꝫ cū eēnt potentissimi tū patientissimi qualis fuit Juli⁹ cesar ꝑut dicitur in li. de vita cesaris a in fustinētia iniuriaꝝ a in moderacōe penaꝝ vbi dicitur qꝫ nullus ab eo occisus nisi in plio Jtē dicitur ibidē qꝫ qñ Augustus cesar vrbem ingrediebaē nullus eo die puniebatur De quo etiam dicit policratus libro. 3. qꝫ sicut de facili non concipiebat iram sic nec de facili admittebat ad amicitiam. sed semel admissos constanter retinebat. Tyberi⁹ etiā cesar licet eēt reus īmultis

erat tñ patiẽtissim⁹. dicãs q̃ in cũtate lingua liberas eẽ a mentes hoim oportebat Similiter a dritianus patiens fuit vbor cui ferẽ dixisse orator lucin⁹ nõ esse mirãdum q̃ Eneã habe ret barbam cui os ferreũ cor plũbeũ eo q̃ du ra dũtarat loq̃batur que ex iniquitatis adi pe quã corde pcepẽat pcedebãt. De patiẽtia ve ro admirabili Augusti cesaris narrat Seneca li. 3 de ira q̃ cũ phs quidã historiar scriptor quedã in ipsũ Cesarẽ. quedã in vxorẽ. quedã in totã domũ dixerat: nec dicta pdiderat sed circũferebat quẽ sepe monuit Cesar ut lingua moderati⁹ vteret. aẽ. Et subiũgit ibi que dñt mouere hoies ad ignoscendũ. Puerũ inquit etas excusat. femiaz sexus. extranei libertas. do mestici familiaritas Et seq̃tur. Amicus ẽ qui offendẽti fecit qđ voluit. inimicus qđ debuit. prudentiori cedam⁹. stultioi remittam⁹ Et ibi bñ de hoc. Vir em̃ nobilis audiens impropia dr cogitare eor stultitiã vel impatiã vel igno rãtiã. vñ ait ibidẽ. Quare fers egri rabiẽ. fre netici vba. pueror pteruas manus. nẽpe q̃ videtur nescire quid fatiũt. Aliter est de iracũ dis put narrat Señ. ibidẽ de Clareo duce psa tũ Qui cũ indixisset bellũ alijs: rogat⁹ a nobi li sene ut ex tribus filijs vnũ sibi in solatiũ re linq̃ret. duor aũt opa vteret pl⁹ q̃ rogabat

Ciuitas
Lmg. mr.

pollicit9 oñs se illi dixit remissuꝝ occisos in ꝺspectu parentis illi adiecat. Similiꝛ narrat de rege cābise quē cū nimis dediti vino vnus ex carissimis monebat ut ptius biberet turpē eē dicens in rege ebrietatē quē oculi oim aures q sequerētur. Rñdit ille ut sicas oculos post vinū esse in offitio a manus approbato deiñ bibit liberali9 q̄p ante a iubet filiū illi9 stare ex oppoito a intrēdēs arcū cor adolescentis trāsfixit a respitiens p̄em interrogauit si satis certaz haberet manū At ille negauit apollinē potuis se se certius dimittē. O cruentū regē O dignū ira dei. Similiter narrat ibidē de tyto qui cum versus babiloniā festinaret ad bellū nec posset transire amnem gisen a esset ibi vnus equus regius submersus Ira cōmotus iurauit seipsū amnem diuisurū ut etiam nō transiri sed cal cari a feminis posset quē postea diuisit in .300. riuulos. Hec feritas regibus barbaris fuit in ira quos eruditio nulla litteraꝝ cultus im buerat. prout ait Seneca ibidem. Quanta em̄ scelera fecerūt principes irati narrat ibidem. Ad vincendum ergo iram et ad tenendā pa tientiam in omnibus ut semper sit cōpos sui solliciti a studiose debz qui preest laborare ut sit victor non hominū tm̄ sed vitioum. Nam terrena ciuitas vult victrix gentiū esse cū sit

captiua vitioꝝ·ait Augꝰ·de ci·dei li·1·ca·8·
Licet multis alijs mõis dñt pncipes informa
ri·tamen predictis pncipaliter possunt·

Capitulũ vndecimũ·

Vales aũt dñt ee coit pncipes fideles
docet Augꝰ·de ci·dei li·1·ca·28·dicẽs·
Neq; nos xpianos quosda; impato
res ideo felices dicimꝰ·qꝛ a diutius impauerũt
Et qꝛ quosda; impatores filios morte placita
reliquerũt·vel hostes reipu·domuerũt·vel imi
micos ciues aduersũ se surgẽtes cauere a op
primẽ potuerũt· Hec enim et alia huiꝰ erũno
se vite vel mũera vel solatia q̃dã etiã cultoes
demonũ accipe meruerũt qui non ptinẽt ad
regnũ dei quo ptinent isti et hoc ipsiꝰ mia fa
ctũ est ne ab eo ista qui ĩ eũ crederẽt velut fũ
ma bona desiderarẽt·ꝫ felices eos dicimꝰ si iu
sta impãt·si inter liguas sublimiter hõrantiũ
a obsequia mmis similit salutãtiũ nõ extollũ
tur Sz se hoies meminerint Si fuã ptãtem ad
dei cultũ dilatandũ: maiestatiq; eius famulã sa
tiũt Si deũ timent·diligũt·colũt·Si plꝰ amãt
illud regnũ vbi non timent hẽre consortes Si
tardius vindicant facile ignoscũt Si eandez
vindictã p nccitate regẽdæ tuendeq; reipu·nõ

pro satisfactionis iniuriarum ordinis exercent. Si eandem vindictam non ad impunitatem iniquitatis. sed ad spem correctionis indulgent Si quo aspere cogunt plenum decernunt mimime lenitate aut beneficio uel largitate expellunt Si luxuria in eis nimio castigati ut quinto possit esse liberior. Si malunt cupiditatibus prauis quibuslibet gentibus imperare si hec omnia fatuum non propter ardorem inanis glorie. sed propter caritatem felicitatis eterne. Si pro peccatis suis humilitatis et miseracionis et orationis sacrificium deo suo uero immolare non negligunt tales christianos imperatores dicimus esse felices interim spe postea re. Hec Aug. sufficient que fuit necessaria principibus enuerat. Item idem de informatione domini in tractatu de duodecim abusionibus ubi dicit. Sextus abusionis gradus est dominus sine virtute. qui nihil proficit dominandi habet potestatem si dominus ipse non habeat virtutis rigorem Et sequit. Tria necessaria illum qui dominat habere oportet. scilicet timorem amorem et ordinationem. Nisi amet pie et metuat ordinatio illius minime obstare poterit. Per benignitatem et affabilitatem poterit ut diligatur et pro iustas vindictas non propter iniurie. sed legis odium studeat ut metuat. propterea quam multi pendent in eo ipse deo adherere debet qui illum in ducatum constituit qui ad portanda multorum onera ipsum uelut fortiorem solidauit. Et ponit exemplum.

Parillus enim nisi bñ fixus firmē alicui forti
ori hereat: omne qđ in eo pendet cito labitur
et ipe a rigore sue firmitatis cū oneribz ad frā
dilabit. Sic a pceps nisi suo cōditori adhese
rit ipe a oīs qui cōsentit ei cito cepit Et ibi exē
pla de quibusdā qui p offitia dñandi plus do
appropinquāt quat fuit moyses. quidā vero
deteriores fiūt ut Saul a ibi bñ de hoc Et in eo
dem tractatu ait q non ꝫ abusiōis gradus est
Rex iniquus Et seqtur Justitie legis est nemi
nem iuste opprimē p potestā. sine acceptiōe
psonaz inter viz et primū suū recte iudicare.
aduenis et pupillis a viduis defensorē esse.
furta cohibere. adulteria punire. iniquos nō
exaltare. impudicos a histriōes nō nutrire.
impios de terra pdere. paricidas et piurātes
nō finere viuē. ecclias defensare. paupes alio
nis alere. iustos sup regni negotia ostituere.
senes a sapientes a sobrios consiliarios hē.
magoz a ariolorz phitonissarūq; supsticiōni
bus nō intendere. iracundiā suā differre. priaz
fortiter et iuste cōtra aduersarios defendere.
p oīa in deo cōfidere. pspitatibz aīm nō eleua
re. aduersa patiēter tolerare. fidē catholicā in
dēū habere. filios suos nō finere impie agere.
certis horis oīombz insistē. añ horas ogruas
non gustare cibū. Hec regni pspitatē in pūti

fatiũt et regẽ ad regna celestia meliora pdu
cũt Et sciat rex sicut in trono hominũ pm⁹ cõ
stitut⁹ est sic a ĩ penis si iustitiã nõ fecerit simi
liẽ a ãlibz plat⁹.

Capitulũ duodecimũ.

In epla vero q̃ dr ee Aristotel ad Alex.
multa scribũtur q̃ spectãt ad pncipis
informacõez Ex q̃bz hic pauca inserã
tur. dñare mãt Aristo. alloqñs Alex. sup eos
cũ bonitate et exaudi eos cũ benignitate qđ si
feceris oes erũt subiecti ad tuũ bñplacitũ a p
ceptũ a p amorẽ quẽ habebũt in te dñaberis
in eis pacifice cũ triũpho Et sequẽ. Si vis vir
tutẽ acquirẽ largitatis cõsidera posse tuũ a tẽ
pa necessitatis a merita. debes em largiri bo
na cũ mẽsura hoĩbz indigẽtibz et dignis. Qui
dat aliter peccat a trãsgredit legẽ largitatis.
qz qui largitur bona sua non indigẽtibz nullã
acquirit laudẽ et quicq̃d dat indignis pdit.
Qui vero vltra modũ fũdit opes cito venit ad
litora pauptatis a assimilat illi qui se dat a
suis inimicis victoriã. q̃ vero de bois suis tpe
nccitatis dat indigẽtibz talis rex est largus
sibi et subditis et eius regnũ pspabit et eius
mandatum obseruabit talem legẽ laudare
nt antiqui talis dicit virtuosus moderatus

Qui vero fundit inordinate bona regni sui in dignis a nō indigētibus: talis ē depopulator reipu. destructor regni. incōuenīēs regimī. vñ pdigus appellat. eo q̄ pcul est a regno suo p uidētia. nomē vero auaritie multū dēturpat regē a discōueit regie maiestati. Seq̄ē ibiđ qđ i uenī scriptū in p̄ceptis magni doctoris hermogenis. q̄ sūma a vera comitas. caritas. a intellectus. et plenitudo legis. ac signū pfectionis est in re ge abstimentia a p̄cuinia a possessiōibus subditor. Seq̄ē ibidē Alex. dēdia conat? bestialiū voluptatū q̄ corruptibiles sunt. Conatus enī voluptatis gñat carnalē p̄sūptiōē. carnal' amor auaritiā. auaritia deficiū diuitiar. ista verecūdiā. p̄sūptionē. infidelitatē. latrocinīū gñant de quibz nascit captūtas que ducit ad detrimētū legis et destructionē familiaritatis a ad ruinā totius corpis. dico illud qđ sapiētes phi a dīnit? loqñtes dixerūt. q̄ i p̄mis decz regiā maiestatē obtpare se legalibz institutis: nō in ficta apparētia ꝑ facti euidentia ut cognoscāt oēs Et seq̄tur. Decet regē legiferos honorare. religiosos venerari. sapiētes q; sublimare et etiā cū eis cōferre. Oportet regē futura cogitare a futuris cautibz prudenter occurrē Seq̄tur: honorificū est regez abstinere a multiloq̄o. nō freqñtare ꝺsortia viliū

psonaꝝ·qꝫ nimia familiaritas contẽptũ pit·Re
ges idoꝝ statuerũt qꝫ rex tm̃ sel̃ in ãno appa
reat cũ regali appatu a staẽ nobiles circa eũ
vulgꝰa ẽmotus Et illa die ofueuerẽt dona elar
giti·reos de carceribꝫ emãcipaẽ a pia opa ex
ercẽ Et tũc vnꝰ sapiẽtioꝝ de pncipibꝫ cõsueuit
ocionaĩ ad regẽ referẽs gr̃as·qꝫ regnũ idoꝝ
ita bñ ordiauit a de tã sapiẽte rege pũaꝫ dco
rauit Et ptꝰ ouertit se ad populũ tonos moẽs
illiꝰ enarrãs captãdo beiuolentiã et inducẽs
eos ad humilitatẽ reuẽtiã obedìaꝫ a dilectõez
regis·Quo facto populꝰ studebat regias lau
des extollere p regia vita deũ exorare·pueros
ab infantia inducũt in regis amorẽ honorem
obedìaꝫ a timorẽ·Cõsueuit tũc sceleratos pu
nire ut ceteri corrigãtur·tributa leuiare·cum
mercatoribꝫ dispẽsaẽ eis ptẽ remittẽ Jdo illuc
ocurrũt a im̃ tributa regalia augmentãtur et
reddit̃·Sequitur·O Alex·noli appetẽ trãsituriũ
a qđ oportꝫ te cito relinq̃re·ꝫ pete diuitias in
corruptibiles·noli eẽ crudel̃·a iflexibil̃ ad pcẽ
dũ hijs de q̃bꝫ habuisti victoriã·Cogita de fu
turis casibꝫ·noli imitari desideria tua i cõfectio
ne potꝰ coitu diuturno somno. Coitꝰ em̃ ẽ pp̃
etas porcoꝝ a q̃ si cessaueris grãdis erit tibi
gla·nõ exercẽas vitiũ irrõnaliũ aialiũ a adꝰ
bruto rũ·Crede mihi idubitãter, qꝫ coitꝰ est

Coitꝰ

destructio colpis·abbreuiatio vite·corruptio
vtutū·legis trāsgressio·mores gnat feineos·
decet impatoriā maiestatē pmates hre fide
les cū quibꝫ delectabie cū varijs instrumētis
organoꝫ cū fueit tedios·Aia em hūana in
talibꝫ naturalit delectat·sēsus requiescūt·cor
pus ingrossat et hoc tribꝫ vel quatuor diebꝫ
Et hoestius est q fiat puati·et tūc abstie te a
vino et tūc poteris cetera multa pcipe·debes
hre de familia tua spetiales qui tibi referāt q
fiūt a dicūtur p regnū tuū·Honora sapiētes·
nullus sit de nobilibꝫ tuis q nō sētiat tuā lar
gitatē decet regē hre otinētiā a discrecōez a a
risu inūtū abstimē·qz risus tollit reuerētiā a cō
tinētia senectutē gnat·Ille rex ē laudabilis q
assimlat aquile dñanti et nō vni subiectoꝫ
Si quis in pñtia sua inuriā fatiat·sideracū
quo aio fiat·an ludendo ut placeat a ad gau
dia puocet·an in otemptū·Prio mō leuit cor
ripiat·Secūdo mō guiter·Jus dñatoris intēde
i religiositate·dilectōe·curialitate·a cuerētia·
Rex in regno sicut pluuia in terra q est celi be
nedictio·terre vita·viuentiū inuamē·Et post
tpe necitatis succurrē citatibꝫ·tūc debes apire
cellaria tua·viuant vniuersi prudētia tua·Ca
ue effundere sanguimē hūanū·qz hoc soli deo
debeit Rō creatura inficit creaturā sibi simlē

vultes celorū clamāt ad diuinā maiestatē di
centes. dñe seruus tuus vult ee tibi fimil. An
nales prīm discute. Jñ poteris tibi exēpla extra
here. facta ptrita dant certū documētū i futu
ris Caue ne infringas fidē datā. q hoc oueit
infidelibz inuenibz a meretricibz Rex nisi mul
tū rogat⁹ nō dz intrare Studia i ciuitatibz sta
tue ꝑcipe oibz ut filios doceāt scias trāy a tuā
dez pudētiā i necarijs subueire Regnū greco
rū sublimauit diligētia studētiū ꝓbitas sapi
entū nū ꝙ ofidas i opibz mulieꝝ a seruitijs.
Recole factū regine Jndoꝝqñ tibi mādauit cā
amicitie a multa encenia a dona venusta Jnē
q missa fuit illa venustissiā puella q ab infan
tia ibuta fuit et nutrita veneno serpētino ita
q natura sua vsa fuit i naturā serpētis Et nisi
ego diligēter inspexissem i ipsā a arte magica
indagassem eo q ipsa ita audacter horribili
ter incessabilit inuerecūde suū figebat visū in
facie hoim. Perpēdi siquidē q inficeret hoies
solo visu. qđ tū experimento ꝓbasti a n hoc cer
tissime tibi ostendissem mors tua fuisset in ar
dore ipsius coitus consecuta Et multum ibi et
bene de hijs expressis. Ergo potest predicator
diuinus habere occasionem instruendi prin
cipes et vtiliter conferendi cum eis maxime
tempore pacis. Sequit ca. de cōmūtertiū.

Capitulū tredecimū.

Et quia est tēpus belli et tpus pacis Eccī.3. Pncipes sunt informādi tempe belli. In primis ergo sciendū q̄ belli illati a principe vel assumpti debet esse iusta ncītas et debet esse eiusdē iustitie equitas. a debet esse in exercendo intentionis ordinabilitas. quia ut dicitur. 23. cā. q. 1. Bella possunt fustineri sm euangeliū ut lima imq̄tatis eripiatur apter pacis ncītatē In bello emm iuste reprehēdūtur nocendi cupiditas. vlciscēdi crudelitas. impacatꝰ atq; iplacabil aim⁹. feritas debellandi. libido dñandi Si qua similia que in bellis reprehēdūtur. ait Augꝰ. epistola .22. cōtra faustū. similit q̄oe supradicta in q̄ dicit q̄ bella sunt pacata que fiūt pter malorum cohertionē. a bonoꝝ fubliatiōem. apter obediētiam exhibendā reipu. et ibi satis de iustis bellis de quibus Augꝰ. bene vbi supī Q; auctoitas belli penes principem: misteriū exequēdi penes milites Et post bellū qđ gerendū deo auctore fuscipitur recte fuscipi dubitare phas nō ē. vel ad terrendā. vel ad retūdendā. vel subiugādam mortaliū superbiam. Et idem Augꝰ. epistola q̄nta et de bello iusto Augꝰ. de ciuitate dei libro. g. ca. 17.

Capitulū decimūquartū.

Quando debet princeps admoneri ut sit in eo diligens studiositas omnia que offendunt deum et eius ecclesiaz cauendi a ea que placent deo a ecclesie psunt sectandi. Debent enim principes a pui ere ut habeant deum secum qđ erit quādo obediunt eius mandatis a illa adimplent p ut ait Achor alloquēs holoferne; Judith. c. Vbi cum recitasset benefacta dei exhibita populo suo conducit. Nunc ergo inquit dñe p quire si est iniquitas aliqua eorum in conspectu dei a ascēdamus ad illos quomā tradens tradet illos deus tibi. Si autē non est offensio populi huius coram deo suo non poterim⁹ resistere ei. Numeri viceſiō quarto. Nolite timere dominū vobiscū est Et leuit. viceſiō sexto. Si in preceptis eius ambulaueritis persequimi inimicos a corruent coram vobis. Econtrario Josue septimo dicitur Oꝛpter peccatū vnius scilicet Achor multi fuerunt occisi de populo. Qui vult ergo habere victoriam in bellis habeat deum secū exemplo abrahe moysi Josue Dauid a alioꝛ principū iustoꝛ.

Sequit capitulū decimūqñtū.

Capitulū decimūqntū.

Item debet princeps pūdere ut sit in suis militibus regiminis ordinabilitas a expugnandi artificialis sagacitas. Debet enī scire artē rei militaris quā artē dicūtur lacedemoñ. tradidisse. vnde et Hannibal ytaliam petiturus lacedemoniū quesiuit ductorē armatorq; put dicit in policrato li. c. vnde narrat Trogus pompeius li. ii. de Alexādro q cū ad periculosum bellū legeret non inuenes robustos: nec primū florem etatis. sz veteranos plerosq; etiam emeritos milicie q cū patre patruo militauerūt elegit: ut nō tā milites q magistros militie eos putares. Ordines quoq; nemo nisi sexagenarius duxit. ut si principia castrorq; cerneres: senatum te presto alicui reipu. videre diceres. Itaq; nemo in prelio fugam sed victoriam cogitauit. nemo in pedibus quic q spei sed in lacertis. Econtrario fuit de Dario et suis a illi victores a hiis victi. Qui insecundos optat euentus dimittat arte non casu. ut dicitur in Policrato vbi supra quam artem noscunt experti in militia ut dictum est. ·z·

Capitulū decimūsextū

ITem debet princeps puidere ut in se a in suis sit debita disciplina et recta cohibēdo.s. carnis lasciuias a comessatiões voluptates a impudicitias cupiditates a rapinas dissentiones a discordias psumptiones a inobediētias. De facili em̄ potest vinci exercit⁹ quātuscūq; nisi vigeat debita disciplina. prout narrat in Policrato libro sexto Q⁹ romanis adeo profuit disciplina ut totum orbem sue subicerent ditioni. Alexander macedo exiguā manū militarem̄ suscepit a patre. sed doctam̄ que assuefacta militie orbem terrarū aggressus innūeras hostiū copias fudit. Xerses rex sepe fuit victus licet haberet tot duces exercit⁹ q̄ pre multitudīe nūerari nō possent disciplinatos autē nullos ffrustra enim̄ princeps sperat victoriam̄ nisi vigeat apud se et suos disciplina cohibēda predicta Vnde narrat Valeri⁹ libro secundo q̄ Cornelius scipio consul in hyspamiā missus eo momento quo castra intrauit duo milia lixarum̄ a scortorū inde abiecit et sic cum paucis virtuosis mūdis a ordinatis triūphauit

Sequit capitulū decimūseptimū.

Capitulū decimūseptimū.

Tē pn̄ceps dz puidē q̄ sit ī suis vera fidelitas et verus amor mutuus. Vñ ait Julius cesar. q̄ nō laborat ut sit militib⁹ carus z militē nescit amare Et idō sequitur de ipō in vita cesaris q̄ militē neq; a moribus neq; fortuna tractabat. ꝫ tm̄ a viribus. tractabatq; pari seueritate atq; indulgentia nō vbiq; et sp;ꝫ cū hostis in proxio eēt suos milites cōmilitones appellabat: diligebatq; eos deuotissimē. His modis attrahit pn̄ceps corda suoz potius q̄ pecunia vel muneribz put ait Tulius li. de offi. recitās dicta Philippi ad Alexandrū q̄ trāseo Sz q̄ hoies sūt cupiditate insaciabiles a mutabilitate istabiles: oportet pn̄cipē multa dare put ait Señ. li. q. de benefi. lo qñs de p̄dicto philippo p̄diū alteri⁹ cui dā militi dante. Multa mq̄t reges donāt ī bello optis ocul. nō sufficit vn⁹ homo tot armatis cupiditatibz plenis. nō p̄t quisq̄ eoꝺ tpe a bonū virū et bonū ducē agē qñ tot milia hominū insatiabilia satiabūtur. Quid habebūt si suū quisq; habuerit. q̄si diceret pn̄ceps vel dñs q̄si cogitē ob armatas cupiditates suoz ad auferendū quibusdā et ad dandū alijs Oportet tm̄ pn̄cipē largū eē et multa dare. sed

non sūt fidelēs q̄ sola pecunia ꝺoctūē a mercā
tur magis benignitate et sotiali affabilitate pn̄
ceps suos ad amorem q̄ pecunia trahat.

Capitulū decimūoctauū.

Hec q̄ de celo victoria est a ége regū. s.
q̄ nō in multitudine exercit⁹ victoia
belli. ꝫ de celo fortitudo est Macha. p.
Pncipis ꝺeb; eē vera fides a firma spes a pia
supplicatio ad ꝺeū ut ipse sit ꝺux belli a ꝓtector
suoꝝ exēplo moysi Exo. ıᴧ. vbi ꝺr Cū leuaret
moyses manꝰ vincebat israhel. Vñ ꝺeut. 20.
Si exieris ad bellū cōn hostes ac̄. nō timebis eos
q̄ ꝺeus tuus tecū est Et sequit̄ Appropinquāte
bello stabit sacerdos añ aciez et sic loq̄tur. Nolite metuere q̄ dns nr̄ in medio nr̄i est. Sic fe
cit Theodosi⁹ put narrat̄ in historijs rōnoꝝ
q̄ cū quodam tempe in magno prelio a suis
exps eēt oīomi mūbens totā nocte puigil exe
git. cū tn̄ se a suis eē destitutū sciret ab hostib;
circūseptū nesciret fiꝺutialiter arma arripiēs
signoq; crucis se muniens in bellum se ꝺedit
Cui occurrit Johānes anachorita eum victu
rum et si nemo sequeretur spospondit. Vnde
sequitur ibidem q̄ cum ad ꝓgressionem ve
nerat a parte Theodosij spicula missa sunt

ut oēs repellerent et sic hostil exercit⁹ pstra tus et eugom⁹ captus atq; int alios argoba stes sua ꝓpria manu pcussus Ex quo ptz qñtū valēt in bello iustitia pncipis a oīonis instan tia. vñ et ibidē sequit ꝙ post mortē Theodosij filijs suis regnātibz Archadio a Honorio Gil do comes affrice arbitrat⁹ i puuk mīmā spem foret affricā ꝓprio iuri cepit vsurpaē Cui⁹ frat maceszebill⁹ pfidiā phoresēs redit in ytaliā Qui missus ad illū hostē bello inseqñdū Jam sciens a Theodosio quātū i rebz despatissimis oīo hois p fidē xpi dementiā dei impetrarz: ca prariā insulā adijt Inde secū sāctos viros ad ducēs cū quib⁹ oīombz ac ieiunijs dies aliqt cōtinuauit a noctes. Ante triduūqz ꝙ hostis contigu⁹ fieret cernit noctu beatū Ambrosiū paulo añ defunctū quo vel qñ victoriā capet diē indicantē et locū Ac ktio deinde die oīoib⁹ ymmisq; pugil cū qñqz solū milibz aduers⁹ xo. milia hostiū pgens dei nutu sine bello in deductōez accepit Gildo comes fugā arripuit et post aliquot dies strāgulat⁹ interijt. Miri fica ergo ōma boitas. et magnifica fidei vtuo sitas. a mirifica oīonis sublimitas. Et in hijs dz pnceps hōrare eccīaz dei et eius mīstros et suis phibere ne pīsumāt eccīas inhōrare. Vñ narrat ibidem ꝙ quida pnceps rerū suarum

insolentia cumenis ecclesiam dei temerare au
sus est atq; ex ea quosdam non dubitauit ex
trahere Sed pena mox sacrilegum secuta est.
Similiter narratur ibidem q; cum alchila yta
liam deuastaret. Vir sanctus leo papa ad eū
accessit et cuncta que optauerat nō solum ro
me. sed totius ytalie victoriā reportauit. Ter
ritus namq; di nutu alchila fuerat nisi aliq̄d
xp̄i sacerdos loqui valuit nisi q̄ ipe preopta
bat. Post discessum pontificis querentib⁹ mi
litibus cur vltra solitum morem tantaq; reue
rentiam romano pape exhibuerat et ad oia
que impetrauerat obtemperet. Respōdit rex.
Non ppter illam psonam quam vos vidistis
hoc feci. Sed alium virum iuxta eum in habi
tu sacerdotali astantem vidi forma angustio
rem canitie venerabilē illūq; euagmato gla
dio mihi terribiliter mortem minantem nisi
cuncta que ille expetebat explessem Cum em̄
princeps sit minister dei suscipiens gladium
ut dictum est supra iustū est ipsum ecclesiam
honorare a eius ministros defendere et eorū
iniurias propulsare.

Sequē capitulū decimūnonū.

Capitulū decimūnonū.

Uisq; qualiť pñceps dz regere alios ne falsū portet nomen pncipis vel regis Sollicite debz studē ad regēdū se a fmliā passionū imteioz ad pncipandū concupiscētijs q̄ militāt aduersus aiaz. ut enim ait Isidorus li. 9. ethio. ca. 3. Rex dicť a regēdo a recte faciēdo nomē regis teneť. peccādo amittitur. Rex eris si recte fatias. si recte non facis non eris. Ille vero vereť est pñceps et rex qui sibi pncipať cohibēdo prauos appetitus a carnalia desideria Et ille merito q̄ ista regit Job .12. Effundit despectionē sup pncipes. Ibi Gregorius mora. 11. Pncipes vocātur q̄ cogitacōibo pncipātur. Itē Job. 12. Balthēū regū dissoluit Ibi Greg. vbi s. Qui mēbroz suoz motus bñ regere sciūt: reges nō immerito vocātur. Itez Job. 36. Reges in solio collocat in perpetuū. Ibi Greg. mora. 26. Reges q̄ plati motibus carnis mō luxurie appetitū frenāt. mō estum aualtie tpant. mō gloriā elacōis mdmāt. mō suggestiones liuoris obruūt. mō ignez furoris extinguūt. regesq; tēptationū suaz motibus nō osentiēdo succūbere. ꝫ regēdo pesse nouerť. qui tales sūt illi sunt veraciť a vtualiť reges. Et ido Oratius in carmie illirico ad repmendō

dominādi libidinē ita cecimit sicut recitat Aug⁹. li. 2. de ciuitate dei. Lati⁹ regnes auidū domando spiritū ꝑ si libiā remotis gradibz inn gas a vtetqz penus seruiat vni Et de hoc daudian⁹ egregie alloqñs theodosiū Tu licet extremos late dñare p indos. Te medis te mōtis arabs te sexes adorāt. si metuis si praua cupis si duceris ira Seruitiī patrie iugū tolerabis iniquas Interi⁹ leges tūc oīa iure tenebis Cū poteris rex esse cui ꝓdiuior vsus In peiora dat̄ sua detqz licētia luxū Illecebris effrena fauet tūc vitz ꝫ ꝯprime motus Aspius cū ꝓmpta ven⁹ cū duri⁹ ire Cōsulit cū pena ptz ꝫ ꝯprime mot⁹ Nec tibi quid liceat ꝫ quid fecisse decebit Occurret mentez domet respectus honesti. Vñ et Valeri⁹ impator octogenari⁹ et adhuc virgo cū audisset die fati sui ꝓmia triūphoz suoz recoli quibz ipe fuerat felicissimus Ait se tm̄ vna victoria gloriari a requisitus qua Respondit qua inimicoz nequissimā domui carnem meam. Illi ergo sunt reges et pncipes qui sic seipos regūt a sua omnia Job tertio. Cū regibus a consulibz terre. Ibi Gregor. quarto. Reges sunt qui sua bene corpa regere sciunt. Ideo beata terra cui⁹ rex nobil Et ve terre cui⁹ rex puer est. Eccs. 11. Vnde Seneca epla. 90. multi ut vicerēt hostē victi sūt

cupiditate·nēo cupiditatibꝫ ēsistit·nemo am bicōm·nemo crudelitati·a cū agere videātur ab eis agebātur Et ꝓpter hoc ait idē epistola ·xl·Si vis omnia subicere:subice te racōm·mlt os reges si te rexerit ratio·ab ipsa discēs q̄d et quēadmodū aggredi debeas Et quia non sic semp facit homo ideo non est semp verus rex ꝑ ait idem epistola·iio·Aīmus noster modo rex est:mō tyrānus·Rex est cuī hone sta intuetur·salutē cōmissi corpis curat et illi nihil impat turpe:nihil sordidū·Qui vero cu pidꝰ·impotens·a dilatatꝰ vel delicatus trāsit in nomen detestabile a sic tyrānus·Parū er go valet principari gentib exteriꝰ dñari ꝓ uintijs eas regere legibus hūanis nisi prin ceps ille regatur lege racōnis ac lege diuine equitatis· Malus enīm si regnat:seruus est tot dñoꝝ quot vitioꝝ Ait Augꝰ·libro·x·de ci uitate dei Ecōtrario dicit̄ ꝑuer·io·Melior est qui dñatur animo suo expugnatore vrbiū quia ille vincit exteriora a expugnat·Hic vero in teriora sua regit a ordinat sīm q̄ expedit Gre goriꝰ libro·2·pastoraliū ca·12·de tali rege ve rificatur illud ꝑuer·20·Rex qui sedet in solio inditi dissipat omne malū intuitu suo·

Capitulū vicesimū.

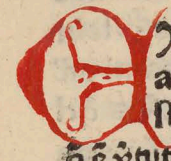

Ex p̄dcis ptz q̄liť differt pn̄ceps siue ex a tyrāno. qz prīceps est q̄ ē legittē m stitut⁹ a iure dīno a hūano pn̄cipať Et q̄ ē vtilib⁹ p̄dās p̄dit⁹ a seipsū regit ut dicū ē Tyrān⁹ vero q̄ ptrarijs modis se hz Job. 17. Et nūer⁹ ānoz mētis ē tyrānidis ei⁹ Ibi gregori⁹ moť. 12. Tyrān⁹ dr q̄ in omūi repu. nō iure pn̄cipať Et i poliťco li. 10. qp drā ē tyrānus a pn̄cipis. qz ł legi obt̄pat a ei⁹ arbitrio populū regit cui⁹ se credit mīstz. Tyrān⁹ q̄ ptr̄ijs modis se hz Et nō ē pcēm tyrānū occidē. ł equū et iustū. put idem li. 3. subd̄es racōez. qz qui a deo accipit ptātez legib⁹ seruit a iustitie a iuris famul⁹ ē Qui vero eā vsurpat iura dep̄mit a volūtatē sue leges submittit Jn eo ergo merito armāť iura q̄ leges exarmat Et ibi bñ de hoc Et idem Tulius libro. 3. de offic̄ijs Nulla est nobis societas cū tyrannis. ł potius fūma distinctio. neq; em̄ cōtra naturā est spoliare eum si possis quē etiam honestū est necare Et sequē. Item ut mēbra quedā amputāť si a ipsa a sāguinea spū carere cepint a nocēt ceteris membris corpis Sic et ista īfima hominis feritas et immanitas belue a cōmuni tanq̄ humanitate corpis segreganda est.

Vñ a oīs princeps licet sit legittīe instituꝰ dz
cauere tīi ab opibz tyrānicis que fūt in iustis
legibus populū subiectū opprimē. in tributis
debitis a callīis aggrauare. ab alīis inuadēti
bus nō defendē. prepositos a baliuos iustos
ad exortandū populū pficere. et sic de alīis. qz
ut ait Augꝰ. li. 2. de ci. dei ca. 20. Rex cū est in
iustus tyrānus est Et sapiens ethi. 8. ponens
differētiā inē regē a tyrānū ait. Tyrānus est
qui qđ sibi oferens intēdit. Rex qui qđ est vti
le subditoꝝ. Rex est q̄ p se sufficiens et oībus
bonis superexcellens a talis in nullo indiget
vtilia nō sibi ꝫ subditis intēdit ut ait ibidem
Vñ de pncipantibz mō tyrānico. pū. 18. Leo
rugiens a vrsus esuriēs pnceps inpiꝰ sup po
pulū pauperē. Dux indigēs prudētia multos
opprimit p calūniā Et de talibꝰ oqueriē dns
per Isayam. 1. Principes tui infideles sotīi fu
rum. aē. Sz pnceps et iustus et nobilis cauet
a pdictis: cogitans qz est pē prie ut habitū ē
sup̄. Vt enim ait sapiēs ethi. 8. Simil est cō
patō regis ad subditos a pris ad filios a pa
storis ad oues. Modo ergo pno dz regere
populū a demēter ut dictū est s. Que sit ergo
merces pncipū bonoꝝ regētiū sic tpaliē deter
miatur Deut. 18. vbi dicit Nō multiplicabit si
bi equos. aē. Et seqē. ut lōgo tpe regnet ipse

et filij eius sup israhel Quale vero sit damnū tyrānice regēnū dicit ecci·10·Regnū a gēte i gentē trāsfertur ppt iniustitias a iniurias a diuersos dolos ut patuit de Saule Reg·17·Et post de Jeroboā·3 reg·12·Eterna vero mercs bñ regnātiū erit regre cū rege regū meterniū sicut fuit de Dauid·Iniuste vero pncipantiū dānacō eterna·Judicū enī duriſſimū bīſs q̄ presunt a potētes potēter tormenta patientur Sapientie·6·

Distinctio quarta prime pris huius sūme.

Expeditis adiutorio saluatoris oc casiōibus alloqūdi pncipē q̄ē ad modū capitis i repub·cōsequēt de informacōibz corū se hñtiū ad modū membroz in repub·est agendū ut ei tactū est ꝫ·presidcs pūniaz a iudices a legispiti vendicant sibi ostiūū auriū oculoz a lingue Et loquendo p approbacōne; presidcs punitaz si ue potentes ciuitatū siue prepositi pdoz siue baiuli villarum se habent ad modum auriū suscipiencium precepta principis a ideo auribus assimilantur·Judices vero qui recta vident a iudicant oculis assimilantur a lingue

quay hmõi est loquí: pñt ꝑati iurisꝑitis et
pmis causay in iudicio contendẽtiũ.

Capitulũ primũ.

Primi aũt. Lpides a prepositi sunt ad
monẽdi a instruendi ne sint cupidi a
ambitiosi ad tales dignitates ꝓter
eas dẽ racões ꝓter quas pñceps nõ dz ambi
re pncipatũ de quib supra. Si em latrocinia
sũt quedã regna pua fm Aug⁹. a Tul⁹. supra.
multomagis tales dignitates sũt quidaz pnci
patus vñ et vtẽtes eis wcãtur ptates. Nõ er
go ex ambicõne dignitatis. nec ex cupiditate
lucri tpalis. nec ex appetitu trãsitorij hõris de
bet assumẽ hmõi officia vel ut verius dicaũ
onera a picula Sed debet assumẽ in tuitiõe
diẽcie supiori pncipe imũgente et affectu com
modi reipu. a desiderio subuenẽdi indigẽtib
suo auxilio a pñcinio Ecci. A. Noli q̃rẽ ab hoie
ducatũ neqz a rege cathedrã honoris. Noli q̃
rere fieri iudex nisi valeas vtute irrũpe iniq̃
tates ac. Sed valde difficile est irrũpe iniq̃ta
tes diebz istis. qz multi inq̃ atqz infideles reg
nant: pauci bom sunt ait Tulius li. j. de offi. In
dignũ aũt nõ sũt a pncipibz pfitiẽdi indignis
offitijs ꝓut ait Valerius li. o. narrãs de illo q̃

ꝓfuluit neutꝫ mitti in hispaniã cõsulẽ a sena tu de duobus· qꝝ alẽ nihil habuit· alteri nihil satis fuit eque mala impñ mgẽatui iudicãs inopiã q auaritiã· qñ emẽ pfectꝰ est egenꝰ mlt tũ extorquet a subiecto ut sustentẽ q dirꝛtur· qñ vero est auarus multa rapit ut merplebi lis auaritia satiẽ· Tales ergo sũt exdudẽdi a talibꝫ offitijs· Vñ et in historijs scolasticis sup actibꝫ apostolorꝫ narrat de tyrꝛio qꝺ erat in negotijs morꝛosus q vix vel nũqꝺ mutabat ꝓuratorꝛes et ꝗrentibꝫ cãꝫ rñdit se ꝓere ple biscule· Scientes emẽ se hñe ꝓuratorẽ vsqꝫ ad modicũ tps emũgũt vsqꝫ ad sanguinẽ et tñ to dñanẽ grauiꝰ qñto breuiꝰ q qui recẽtes ve mũt dissipãt quícqꝺ inuemũt Et ibi exẽplũ de vulnerato qui cum essꝫ in via nec amoueret muscas a vulneribꝫ· quida ꝫ supueniens puta ret qꝺ hoc omittꝛ ex ibecillitate q abegit eas Ad quẽ ille ait· malefeciſti· quia ille q̃s amo uſti plene erãt sãguie q ptiꝰ molestabãt me· Supuemẽtes aũt de nouo acriꝰ pũgẽt me· sic ꝓuratoẽs vel offitiales recenẽ sbstituti acriꝰ in subditos deseuiũt· Vñ et Valeriꝰ li· c· nar rat de q̃dã vetula q̃ orabat deos ꝓ vita dyo nisij tyrãni A q̃ cũ ille ꝗret qꝺ merito suo ipsa hoc facẽt· rñdit· qñ erã puella q gũe haberẽꝰ tyrannũ carere eo cupiebã qꝺ infecto deterio

artem occupauit·eius quoq; fimi dñationem magnū estimabā· Tertiū te importunore fu pio rubus habē cepimus rectorē· Timens ita q; ne si tu fueris absūptus deterior in locū tuū succedat·caput meū pro salute tua deuoueo· tam facetam audatiam pmē dyomisius eru buit·Quales autē sint assumendi a pfitiendi suffitienter docet exēplo·18·Proude inquit de omni plebe viros potētes·alia trā sapientes a timentes dēū in quibus est veritas et qui odē rint auaritiā a constitue ex eis tribunos a cē turiones·ac· Debent enim potentes esse iusti tie et aliaq virtutū stabilitate: et timētes dēū· cultus diuini pietate Et in eis debet esse veri tas vite a etiam inditij in recta diiudicatiōe· et debent odire auaritiā detestacōne et refuta tione muneq de quibus infra et absq spolia cōne inferioq·Talis erat seruus Abrahe qui preeat ommibus que habebat ut patet Gen· ·15·Talis erat Joseph quem prefecit pharao toti terre egipti Gen·42·Et talis debz esse quī libet qui preest fidelis et prudens super fami liā dnimi sui put ait saluator Math·28·

Capitulū secūdū.

Valis aūt debz eē q̄libz talis p̄positꝰ a qualit̄ regere populū suū sibi subie ctū patz ex dictis sup̄ de p̄cipe dz em̄ eē imitatoz bom̄ p̄ncipis a recte regē in̄ officō sibi cōmisso sicut a p̄nceps in̄ suo dominio vel regno. ꝑm em̄ iudicē populi sic et ministri. Ecā. 10. Et sicut p̄nceps vel iudex dz rectificare oēs i suo ēcto regimie sic a quilibet p̄sidēs subeo. Vñ a eccī. 10. qualis est rector ciuitatis tales a habitātes in̄ ea. Nihilominus dz cauere a nūerosa pōpa seruoz a mutiliū psonaz sequela ad populi subiecti ḡuamē. exēplo ātiq̄rū put narrat Valeri? li. 9. de Cathone q̄ etiā cū bell̄ ciuilibz int̄esset filiū suū secū trahēs. 12. seruos habuit. Et similiter narrat ibidē de Scipione emiliano q̄ post duos īditos ofulatus totidēq; fue p̄cipue glorie triūphos septez seruis seq̄ntibz officō legacōis fūctus ē Et seq̄tur Ita a cū ad exteras gētes iter faceret nō eius mācipia. ꝫ victorie mirabāt nec quātū auri et argēti. ꝫ quātū āplitudis ꝑm pōdus fieret estimabāt. Item dz cauē qui preest populo a congregacōne indebita diuitiaz a ab extorta iniuste pecunia exemplo predictorū antiquorum. prout narrat Valerius ibidem de talibz

Quū post ꝺfulat⁹ iꝫ nullo fuerēt ditiores ⁊ etiā paupes mœrui·vñ narrat ibi ꝙ Valeri⁹ pt⁹ ꝛ·ꝺfulat⁹ populo rōno acceptissiōs sic mœru⁹ ē ꝙ pīmomū ad exequiaꝝ impēsā nō sufficie bat·Similiť narratť de marchonemio q̄ arbiť fuit salutis reipu·ut ita pecuīe inops fuerat ꝙ sepulture hōre carēt⁹ ex collcā pecuīa a po pulo fuisset funerat⁹ Et similiť narrat de alīꝭ quí sic paupes dcesserūt post suos ꝺfulat⁹ ꝙ nō haberēt vñ dotarēt filias maritādas·nec vñ possent sepeliri cū hōre Et hoc ideo ꝙ q̄libꝫ intēdebat saluti reipu·⁊ nō ꝓpr̄ijs ꝺmodis ut dictū ē s̄·vbi de pn̄cipe ⁊ ꝺsimilibꝫ·vñ narrat Vegetius li·ꝛ·ꝙ Scīpio post res gestas pspe iꝫ hyspanīa iꝫ fūma pauptate dcessit nec ea quiꝺ derelicta pecuīa que sufficeret in dotē filia rū q̄s ob inopiā publice dotauit senatus·Itē ꝺz talis cauere a comessacōnū luxu ⁊ a luxuri aꝝ lasciuia·vñ narrat Valeri⁹ vbi s̄·de quo ꝺam viro illustri.s.Cathone qui trib⁹ seruis comitat⁹ hispanīā rexit et eodē cibo ⁊ eoꝺ po tu ꝺtētus q̄ remiges·Illū em̄ grata frugalita tis ꝺfuetudo in hoc gn̄e vite cū fūma dulcedīe ꝺtinebat·Similiť narrat Vegeti⁹ vbi s̄·qualiť cauebāt antiq̄ a lururie lasciuia vbi ait ꝙ An tigo⁹ cū audiss̄z filiū diuertisse iꝫ ei⁹ domū cu ius tres filie insignes et spetiose eēnt p̄cepto

Valerius

Vegetius

edixit ne q̃s min⁹ q̃ñgẽtos ãnos nat⁹ mũsfa
milias hospitio vtereť·p̃ dcã em̃ multũ nocẽt
exñũbz ĩ offitijs publicis Et etiã popul subie
ctis Et ideo a p̃dcis tales dñt p̃cauẽ q̃ contra
ria tñ multa fatiũt q̃ doleõ ẽ Sũme aũt sic p̃
fidẽtes dñt deũ hẽe a ei⁹ eccĩaz ĩ reuerẽtia a po
pulũ subiectũ sub disciplia et mihilomin⁹ tra
ctare paupes cũ mia cogitãtes q̃ oport⁹ eos
misereri paupum̃ subdito⁹ ut de eis hẽat de⁹
miaz· vñ narrať ĩ vita bũ basilij q̃ accessit ad
eũ q̃dã muliercula tã q̃ ad potẽtẽ apõ regio
nis p̃cipẽ postulãs pudẽtiã sibi fieri a miam̃
p eũ· Qui scripsit ei· hec mulier dicit me posse
apõ te· Et g̃ possum̃ oñde· Qui rñdit· p̃ sãcte
volui misereri illi· ꝫ nõ potui p eo q̃ tributis
jacet Cui sãct⁹ rñdit· Si q̃dẽ volẽs nõ potuisti
Bñ ut eũq; res se hẽat Si potẽs noluisti ducat
te xp̃s ad indigẽtiã hoy ut q̃ñ volueris non
possis Et sic factũ ẽ Postea em̃ capt⁹ est ille a
liberat⁹ ĩtercessione sanãti Basilij Qui gratias
agẽs restituit mulieri duplũ ei⁹ q̃ abstulit·
Jdeo dicit̃ Math·18· Nõne oportuit te misereĩ
sicut ego misert⁹ fũ tui Et Math·22· de malo
seruo qui mãducat a bibit cũ ebriosis et pcu
tit seruos ad quẽ venit dñs ad diem̃ quẽ nõ
spat put dicit̃ ibidẽ· Predictis modis q̃libet
p̃ceps ĩformãd⁹ ẽ a q̃libet q̃ populo p̃est·

Capitulū tertiū.

Iudices autē vendicāt sibi loca oculorū in repu. ut dictū est. Sicut em̄ oculi discernūt ea que sunt ad corpis salutē a nociuis q̄ oculi quidā speculatores sūt a ideo in alto positi ad preuidēda picula fm̄ Ambrosiū Exameron omel. vltima. Sic iudices reipu. sūt ad discernendū iusta ab iniustis. salubria a nociuis. vñ iudex dicit̄ q̄si ius dicēs populo siue q̄ iure disceptet. Jure autē disceptare est iuste iudicare. nō est autē iudex si nō ē in eo iustitia. cā. 23. q. 2. Et Papias id. Quales aūt dēbent esse iudices dicit̄ Deut. p̄. Date ex vobis viros sapientes a gnaros a quoꝝ conuersatio sit pbata in tribubꝫ vestris Et seq̄t. Precipeq; eis dicēs Audite illos a quod iustū ē iudicate. aī. q̄ debent esse viri: requirit̄ in eis virtutis constantia. Viri ꝓprie est fortitudo ait Tulli? li. 2. de tuscul. q̄stionibꝫ. Et vir dicūs a virtute vel q̄ maior vis in eo ait Papias. Quia sapientes: requirit̄ sapia debita iuris et legū. Judex em̄ q̄si dicēs ius ut dictū est p̄us. q̄ gnari: exꝑta industria. gnarꝰ enim pitius. doctꝰ. sciēs. strēnuus. gnariq; pitiam ꝓprie virtutis insinuat: ait Papias. Quia conuersacō pbata: laudabil̄ et redolens fama. Tales debent esse iudices

Iudex. i. ius

ingtū pñt esse Jtem aliqñ presides a iudices. sed presides in presidendo Judices in iudicando. Deut. 16. Judices et magistros cōstitue in ommbz portis tuis. Hñ sunt admonēdi ut exerceant iuditiū diligent et studiose ordinabiliter a recte pudenter et iuste Job. 29. Causaz quā nesciebam diligentissimē inuestigabā. Jbi Greg. mor. 19. qđ ad pferēdū sentētiā video nec vngp precipites esse debeamus ne temere indiscussa iudicem9 ne quelibet mala audita nos moueant ne passim sine pbacone certamus. Debet g esse i iuditio exquisita discussio facilis credulitatis exclusio ppositoz examinatio a cum deliberacōne sententie platio a hoc merito. quia dei iuditiū est. Deut. p. Jta puū audietis ut magnum nec accipietis cuiuscp psonam. quia dei iuditiū est. Et ait dñs exo. 23. Nec in iuditio plurimoz acquiescēs sentētie ut a vero deuies paupiscz non miseretur in iuditio scilicz deuiando a vero iniuste sentētiando. Sūme ergo debent iudices cauere a pdictis a ab eis qui iuditiū peruertūt. sūme debent cauere et diligētes eē in causaz discussione a sententiaz diffinicōne. quia ut ait Gregori9 vbi supra Et maiora crimina tarde credenda sunt cum audiuntur. Facilitas enim credulitatis facit dare peruersū iuditiū sicut

fuit de putifere qui nimis credul⁹ vbis coniugis sentētiauit ꝺtra Joseph ⁊ tradidit eū i carcerem Gen.39. Jtē defectus discussiōis. accusatōnū. ⁊ defēsi onū est occasio vel causa iniusti iuditij. sicut fuit de populo ꝺdemnāte Susānā ad dictū senū Danielis.13. q̄ fuit liberata examinatis testibz ⁊ ꝺdemnatis. Vñ et saluator liberauit adultrā quia nō fuit qui condēnaret Jo.8. Vt enim ait Bern. de gradibz humilitatis Est iuditiū q̄druplex. s. veritatis Jo.7. Sic audio sic iudico. Jtē est iuditiū odij. f̄m illd. Sc̄m legē debet mori: dixērt iudei ꝺtra xp̄m. Et est iuditiū timoris. f̄m illud Jo.11. Si dimittim⁹ eū veniēt rōmi ⁊ tollent locū et gentes. Jtē est iuditiū amoris carnal̄ sicut fuit de Dauid qui nolut pire Absolon.2.Reg.18. Et statutū ē nō debē admitti ad iuditiū spāles amicos ne fallāt vel fallāt. Cauēd ergo iudicibus ne ex nimia credulitate. ne ex discussiōis omissiōe. ne ex odij immanitate. ne ex timoris pusillanimitate. ne ex carnal̄ amoris affectiōe. ne ex amicitie familiaritate. ne ex munerū cupiditate. iuditiū puertāt. quia q̄tuor sūt quibz puertit iuditiū. s. timor. odio. amore. ⁊ cupiditate. ut dicit cā.11.q.3. vñ Quatuor hec timor. odium. dilectio. census. Sepe solent hoīm rectos pueretere sēsus. Sed q̄uidēat q̄ sint imitatōes sūmi

iudicis cuiꝰ inditiū ꝫ terris exercēt de quo dicitur Isaie. 11. Judicabit in iustitia paupes. ꝙ diligētes a cauti fuerīt antiquū i cāy discussione a ꝙ sagaces a ꝓuidi i earūdē examiacōne a ꝙ cōstātes et industrꝫ in cāy dubiay sīatione a ꝙ demētes a pīj ꝫ quorūdā etiā reorū ꝓ exigētia causay absolucōe ptz ꝫ gestis eoy. de ꝑmo. ſ. de discussiōe cāy narrat Valerius li. ʌ. ca. z. q duo hoīes tradiderūt quidā mulieri quādā sūmā pecunie depositu noīe eadicōne ut eā simꝰ vꝙz redderet a neuꝫ ꝓ sequoy alē intiecto tpe tāq mortuo sotio decepcorie circūuenit mulierē tradentē sibi pecumā Supueit tādē alter depositū petēs. Cū igiē mulier reddere nō posset ꝙsi ꝓ furto ad suspēdiū dānata est. ß supueit demostenes phs a eā cautela liberauit dicēs. Mulier hec pata est depositū fidelitē soluere. sed misi sotū adduxeris id facere non potest. q cōditio fuit ne pecunia vmi sine altero nūerareē et sic euasit mulier. De secundo scilicet examinacōne causay satis patet ꝫ Daniele. 13. Vbi Daniel reuocauit omnes ad inditium falsos testes confutauit. Innocentem liberauit et inditū indiscussum datum retractauit. Vnde et petrus alfonsus narrat ꝫ suo tractatu de quodā cuius cognomen erat refugium pauperum eo q solebat

paupes adiuuare. Cū enim quidā locasset do
mū suā cuidā vicino diuiti q̄ cogitās ipsū spoli
are p̄diolo suo. posuit quedā dolia plena oleo
in domo et quedā semiplena Et tpe elapso ve
nit videre illa et inueniens illa dolia semiplēa
posuit paupi crimē furti ut inde posset eū spo
liare. Et cū esset vocatus ad iuditiū et nō resta
ret illi nisi dānatio Ille qui vocabaē refugiū
paupū vocauit ipsū seorsū a inq̄siuit si esset inno
cens. Redit cum eo ad iuditiū pcisq; ut illa
mēsura rētur Aditiensq; q̄ si esset tantū de frci
bus in semipleis sicut i plenis dolijs z ille fuis
set cōdemnādus. Si vero nō esset i illis nisi me
dietas frcis que erāt semiplēa liberād⁹ esset
Et ex hoc cōptū est q̄ nūq̄ erant plena et sic
paup liberat⁹ est. Sic patz quātū valz puida
examiatio in iuditio. De tertio. s. de dilacōne
iudicū narrat Valeri⁹ li. 8. q̄ quedā mulier
vir suū a filiū viri sui quē habuit ex alia vxo
re interemit. q̄ illi occiderēt filiū suū optime in
dolis quē ipsa habuit ex p̄ori viro. Delata ē
ergo causa corā iudice quā iudex duabꝰ cēdi
bus z mortibz cōtamiatā noluit liberare nec
dānare p̄ se cū iusto dolore opulsa eos occi
deret. ꝫ ad maiores iudices causam trāstulit.
Illi vero inspecta causa accusatorē et reā post
centū annos ad se reuerti iusserūt eo& affcū

quo prior iudex Sed ille transferendo hñ differēdo cāz dānandi a absoluēdi inexplicabili mutacōe cūctabāt.

Capitulū quartū.

De quarto .s. de absolucōne reoz ex īmbulgentia narrat Valeriꝰ multū li. 8. et hoc ex varijs cauſ sicut ibi recitat vbi ait q quidā interfector ſororis ſue a rege ꝓpter crimen atrocitatis dānatꝰ ē. ſed idē tñ frat absolutꝰ ē a populo ꝛideratē cāz. q ſororē occidit nō ex impietate. ꝫ ꝓpē īmatuꝝ amorē ſororis. Similiē narrat ibi de quodā q erat reꝰ homicidij ꝓ ſe nihil recuſās puulos ſuos flēs cōmēdare cepit .s. iudici. Qui conſeſu oīm aſtātiū mutauit ſentētiā et reſpectu puerorū ipſū libez abiē fecit. Similiē narrat ibi de alio accuſato q gues iurias attuliſſz ſotijs et cū ſentētie triſtes de eo ferebāē repēte ꝓſtratus hūo pedes iudicū oſculabaē a os ſuū ceno replebat totā ꝛationē a ſeueritate ad demētiā a māſuetudiez trāſtulit. De multis alijs ſimilibus ibi narratē. Erāt aūt ꝓiores ad abſoluēdum q ꝓ ad condēnandū. Vnde de hoc ait Auguſtinꝰ de ciuitate dei libro. 18. q exītib9 duodecim iudicibus Si vnus ſenarius reum ab ſolueret alijs ſenarius non potuit damnare

Si ergo pagani a gētiles dēū ignorātes fidei xp̄iane inexptes diuinū iudiciū futurū nō pre cogitātes. nec bītudinē sperātes fuerūt ita di ligētes in iudiciis suis quales dñt esse fideles Nonsolū in iudiciis suis: ꝫ in iudicio qđ dei ē. Dei em̄ iudiciū est deuē. p. Jtē pudere dñt ut iudiciū sit eq̄tate rectū ut nō puertat affectu carnalitatis. vel motu potestatis. vel intuitu cupiditatis. vel maligtate odij alicui? Sic em̄ p̄cepit dñs. exo. 23. nec in iudicio plurioꝝ acq̄ esces sentētie ut a vero deuies. Et leuit. 19. Nō iniuste iudicabis. Et post. Noli facere iniquū ali qđ in iudicio in regula. in pondē. in mēsura. vñ narrat Greg. li. x. dyalo. de quodā qui vi dit petrū maiorē eccie in locis detrimis mag no pondē ferri ligatū ac depssum. dictūq; ei est q̄ hoc patiebat. q̄ si quid p fatienda vl tione iubebat ad inferēdas plagas: plus ex crudelitate q̄ ex obedientia seruiebat. Sūme em̄ dz iudex cauere ab ira a crudelitate ipsum dēū imitando. de q̄ sapie. 12. Et tu cū trāquilli tate iudicas Jra aūt viri iustitiā dei nō opat Jacobi. p. Vñ narrat Señ. li. 2. de ira de quo dā iudice tyrānico q̄ ex ira dānauit tres ino centes milites. vnū q̄ redierat de via sine suo socio: imponens ei q̄ illū interfecisset. p̄cepitq; alteri militi ut eum duceret ad locū supplitij.

Qui cū eēt eductus vēit ꝯmilito ſoti⁹ ſan⁹ quē vidēs cēturio cui fuerat p̄ceptū aliū occidē re duxit ambos ad iudicē Quos cū vidit tyrān⁹ iratus ē dixitq; p̄mo. Te iubeo īterfici qꝛ damnat⁹. Secūdo dixit Et te ſimiliť qꝛ cā dāna cōis cōmilitom fuiſti. Tertio dixit Et te iubeo occidi qꝛ iuſſus occidē impatoꝛi nō paruiſti. Vñ Señ. ibi O q̄ ſollers eſt iracūdia ad fingēdas cās furoꝛis. tres hic puniti ſūt ob vnū⁹ īnocentiā. excogitauit iſte quēadmodū tria facēt crīmina cū nullū īmueīret. habz iracūdia hoc malū qꝛ non vult regi. Iraſciť ipſi veritati ſi otra volūtatē ſuam aliq̄d fiat Et de hoc Jſido. li. z. de ſūmo bono ca. 7. Judex iracūdus inditū examen otueri nō valet. qꝛ caligīe furoꝛis non videt. ac̄. Jtē p̄ūdere debet ut inditiū fiat liberalitate ḡtuitū nō venale vel venditū ꝓut ait Aug⁹. epla. z 7. Nō debet iudex vēdere iuſtū inditiū. aut teſtis verū teſtimoniū. ac̄. Jbi bene de hoc. Et idem cā. 13. 1. q. 7. Tali enim vendicōne nihil eſt mordinatius. quia iuſtitiam vendere īiquitas eſt Jniuſtitiam vero vendere rabioſa īſania. Preterea talis vendit iuſtitiam quā non habet. Jn alīs em̄ otractibz res vēdita alienať a vēditoꝛe a trāſit ad emptoꝛē. Sz i tali otractu nulla iuſtitiā hz vēditor licz forte effect⁹ juſtitie trāſeat ad emptoꝛem.

Vñ talis etiã veritatẽ ipsã inhõrat a vilificat Et qz ipsã cũ sit ipretiabil exponit p ptio a ip sũ inditiũ puertit. pũ. 28. Qui cognoscit in iu ditio faciẽ non facit bñ. Iste p buccella pam̃ deserit veitatẽ Iñe Aug⁹. li. 1. confessionũ. Nil sor didi⁹. mil turpi⁹ tali vendicõne. Apud em̃ an tiquos oẽ qđ ex debito offitij gtuitũ eẽ opor tet: si fiat ad ptiũ in sordibz computat put dici tur in Policrato li. 1. Pretẽa iudex est famu lus iustitie que est regia vtutũ. Ille ergo est iudex infidel qui vendit suã dñam et regimaz a pstituit eã ptio. qz ut dicit i Policto vbi s. Pretiũ nõ dicit tm̃ pecunia. sed obsequiũ et omne genus mũeris. Tal ergo seru⁹ infide lis: dñam̃ cui ex fide tenet famulai qsi in foro ipsã distrahit. Jobel. 3. Puellã vendidertũt p vino ut biberẽt. iustitiã incorruptã a sincerã Et nõsolũ ille venditor est iniquus ꝫ etiam emptor. ut de illis veificet illud esechi. 2. Qui emit non letet. Emptor em̃ talis scient ex intẽ tione illicit a corrũpit puerũ iudicẽ. sicut fuit de Balath qui corrupit Balaã mũeribz a exce cauit. Nũero. 22. Et de hoc Jsid. li. 3. de sũmo bo. ca. 18. Null⁹ pdo tã cupid⁹ in aliens qp iu dex iniqu⁹ i suis. acc. a ibi bñ de hoc. vñ Petro mi⁹. Quod fatiũt leges ut sola pecunia regnat. aut vbi pauptas vincere nulla põt. Jã nunc

inditiū nihil ē ꝙ publica merces Et ꝓpter hoc iudices sacramento alligātur legibz iurati ꝙ omni modo inditiū cum veritate et legum ob seruacōne disponent· De pena vero mali iudicis narrat Valeriꝰ li·6·ca·3·dicens ꝙ cambises mali cuiusdā iudicis de corpe pelle3 detractam selle inditiarie extendit a in ea filiū suū post prem iudicaturꝫ considere iussit Et sic rex barbarꝰ atrocis ac noua pena mali inditij ne quis postea corrumpi iudex posset ꝓuidit· Solerter ergo ꝓuideant iudices ne puertant inditiū dei ut non eternaliter a deo puniātur ex q̄ tāta pena punuit rex iniquū iudicē a puerſū

Distinctio qnta prime ptis huꝰ fūme· Capitulū ꝑmū·

Consequēter hac distinctiōe qnta admonēdi sūt oratores siue aduocati vel legiste qui vēdicāt sibi locū vel officiū lingue in republica· Pronūtiant em causas expediendas pro reipublice vtilitate a necessitate sicut et lingua enuntiat corpis necessitates· Propriū enim est oratoris aperte distincte a ornate ꝓferre ait Tuliꝰ libro·2·de offitijs Et hij sunt informandi ut vtātur sua eloqūtia et scientia ad reipublice

vtilitatē ⁊ salutē ⁊ non ad pniciē ut ait Tul. vbi ꝫ. Quid tā inhūanū est ꝙ eloqñtiā a natura ad salutē hoīm ⁊ ad ꝺseruacōez datā ad homi ⁊ veritatis subuersionē pmitiēqz ꝺuertē. ⁊ tñ talia pretrāt ꝑdicti. ac̄. ⁊ ibi bñ de hoc. Ex hijs ptz ꝙ tales dñt cauē ne ipsā veitatē ⁊ eius cās opprimāt et destruāt. ne innocētes ⁊ iustos impugnēt et dāmficēt. ne falsitatem ⁊ eius fallaces cās defendēdas sumāt. ⁊ ne ipos impios verisimilibz racōibz iustificent. qꝛ q̄ iustificat impiū et q̄ ꝺēnat iustū abhoīnabile vtrūqz apud deū est. puer. ıʌ. vñ Aug⁹. li. ꝫ. cōfessi. In foris litigiosis eoipō quis reputat a multis laudabilioꝛ quo fraudulētioꝛ Et qđ est pnitiosi⁹ ad hmōi offitia aliqui seipos vē dūt put ait Aug⁹. li. 9. ꝺ fessi. loqñs de seipō. Placuit mihi subtrahē mīsteriū lingue mee. ꝑt immūdā loquacitatē. ne vlteri⁹ puerilia meditarer. dñe ihu nō legē tuā. nō pacē tuā. ꝫ insanias mēdaces ⁊ bella forētia mercarēt ex oꝛe meo arma furoꝛi suo. Sic em̄ de talibus est q̄ p̄dicta fatiūt. Licet em̄ iura sint iusta et leges recte. cōuertere tamē illa ad veitatis oppressionē et ad falsitatis ꝓmocōnez est eis abuti qđ fatiūt multi ⁊ ut magis possint hoc facere ꝺilatāt philacteria ⁊ fimbas suas tā oꝛ natibz vestiū ꝙ pompa gestuū ꝙ arrogātia

verborū put dicit in quadā tragedia de quo dā q vidit infernū in quo etiā vidit turbā infinitā aduocatoꝝ et dixit. Heu venale genus hoīm. Accedite ut mecū in hoc vase balneami Superest em adhuc locꝰ. ꝫ nobil aimꝰ dedignaē q̄rere hōrē ab exterioribꝫ ornamētis put narrat de demostene i Policō li. 8. demostenes mūlt añ ꝙ vtꝰ eloquiū eiꝰ enotuisset cultus opositores dī appetisse a vestiū mitorē. scās qe purpura cauſidicū vēdit At postꝙ notiā et famā assecutꝰ est eloq̄ntie. Toga contentꝰ dicēs se vellе sibi a se potuꝰ ꝙ a mitore vestiū ac cultu exq̄sito cōstare gloriā. Quē em ꝓtriꝰ at tollit honor vilitas vestiū non deprimit Emendicatū laudis videtur esse suffragiū qđ ab extimis cis pēdet. pfecto vmꝰ egregie virtutis titulo quisq; magis daret ꝙ splendidissimo luxurie mistrumēto et oī lenocinio vanitatis Homo ergo sapiēs a vanosus debet dedignari ostentare se exterioribꝫ ornamētis a sic q̄si vendere se Et nonsolū etiā aliq̄n tales se vendunt vel suū procimū. Sed qđ miserabiliꝰ est vendunt suū silentiū Et cum silentiū sit priuatio locutōnis exponunt venalitio ipsas priuatiōes et sic que sūt nulliꝰ pretiꝰ sūt apud eos venalia. put narrat de demostene qui cum Aristodemum auctorē fabulariū interrogassꝫ

quātū mercedis accepisset a ille rñdisset talē
tū. Plus mīt demostenes accepi ut tacerez.
Planū est ergo tales eē mirabiles ymo mise
rabiles vendītores qui nōsolū se a fua sic vē
dūt. ꝫ ꝑuacōes rez ut dictū est. Et lingua tal
venditoris multū dāmifica est in repu. put
dicit in Polic to li. 1. Qz causidicoz fiq̄dez lin
gua est dāmifica nisi eā ut dici solet fumbz ar
gentris vinctas. et nōsolū etiā sic vendūt se
et fua. ꝫ etiā aliqñ cās ꝓtrahūt ut plꝰ lucrē
tur. vel veritatē exdudūt. vel qđ nequiꝰ ēzim
trimūt. a ut fiat puerfū inditū effitūt. ut ve
rificet de illis illđ Isaie. 19. Cōuersū est iudi
tiū retrorsū iustitia longe. qz corruit in platea
veritas et eq̄tas non potuit ingredi. ac. Tot
enim repagula et tot obstacula fallatiaz ad
ducūt qz non habet veritas ingressum. Et qđ
grauiꝰ est eā falsitatibz intrimūt et ꝓpinant
aliqñ vinū errozis Sicut loq̄tur Augꝰ. li. p. cō
fessionū de poetis loqñs. Nō accuso verba q̄si
vasa electa ꝫ vinū errozis qđ in eis ꝓpinaba
tur ab ebriis doctoibz Et li. f. 3. Quid valz elo
quētia pagano qua tā ꝑ poculo ptioso morti
feros ꝓpinat errores et facit linguam fuā fra
meā vgladiū bisacutū. Idē potest dici de tali
bus vere lingua eoz gladius bisacutus. Sz
sciāt tales oēs qz tenent ad restitucōnez oīm

que lucrati fūt minſte ꝓput ait Aug⁹. epła. ꝛc. loquēs de Zacheo qui ait. Si cui aliq̄d abſtuli reddo illi quadruplū. Luc. 19. verūtamē ait Aug⁹. epła. vbi ſupra. Si iuſtitia ſincerius cō ſulaē iuſti⁹ dicīē aduocato reddē qđ accepiſti qñ otra veritatē ſtetiſti iniquitati aſſuiſti iudicem fefelliſti iuſtā cauſā oppreſſiſti de falſitate viciſti qđ vides hōeſtiſſimōs ⁊ diſertiſſimōs viros nonſolū impune verūetiā gloioſe ſibi videri amittē Et ibi bñ de hoc. Et nōſolum teneē ad reſtitucōem eorū que accepit. ſ. etiam ad reſtitucōem eoꝝ que p iniuſtā aduocationez ſuā iuſti amſerūt. Vñ Aug⁹. ibi. Quis tādem aduocat⁹ facile repiē q̄ dicat ſuſcepto ſuo reciꝑe qđ mihi cū male adeſſem dediſti ⁊ redde aduerſario tuo qđ me agente iniqueabſtuliſti. aē. Jbi bñ de hoc.

¶ Capitulū ſecundū.

ET nōſolū aduocat⁹ē admonendus hīs modis. ſ. eciaz oīs actor in iudicio ne petat nō ſua nec q̄rat aliena. nō p falſitates prędat et iudicē mūeribz corrūpat ne paupes opprimat. quia ſi lucrum hīs modis ſit in archa. damnū tñ erit in cōſcientia. Et de hoc Tuli⁹ libro. z. de offitiis Si bon⁹ vir habeat hāc vim ut ſi digitis ocrepuerit. ſ. per

digitoz pcussionē ut fuit mos apud ātiquos ponit in testio locupletum nomen suum vsurpare. hac vi nō vtat. Et seqtur cā. Intelligat enim nihil expediē nec vtile esse qđ fit iniustū: hoc q̄ non dicicerit: bonus vir esse nō potuit Et ibi exempla de illō q̄ supplātauerūt alios in iuste. vñ attēdat oīs actor malus qđ dicit. z. Reg. 21. de Achab qui p falsū testiomū a iudi tiū ex suggestione Jesabel. eripuit vineaz Naboth. vñ regi dictū est Occidisti a possedisti. Et seqtur in hoc loco in q̄ lingerūt canes sāguinem Naboth: lambēt sanguinez tuū. Carnes vero Jesabel comedēt canes in cāpo Jesrael. similit de Aman q̄ voluit opprimē iudeos a dānare corā rege q̄ tñ oppressus est a patibulo suspensus, put dicitur hester capitulo. 8.

Capitulū tertiū.

QOnsimilē testis in iuditio admonēdꝰ est. ne falsitatē testiomū perhibeat. ne veritatē deneget qñ debet. ne falsū testimoniū vendat. ne alijs noceat, put p̄cipit dominꝰ exo. 20. Non falsū testiomū dices. Vnde Jsido. li. z. de sūmo bono. Testis falsidicꝰ tribo est obnoxius. Deo quē offēdit. Judici quē decipit. Innocēti quē ledit. Et Augꝰ. i. p̄mō de. 10.

plagis Ait q octaua plaga. ſ. locuſta aial dē te noxiū ſignat falſū teſtē Quid em̄ aliud vult niſi nocere mordendo a cōſumere mentiendo Et admonet apoſtol⁹ idco ne nos falſis crimi nibus appetam⁹ alios ꝯſumere dicēs. Si mor detis inquit inuicem a comeditis videte ne ab inuicē cōſumamini. Gal. 5. Tales veritatē in terimūt a ſic ipſū xp̄m qui eſt veritas. Vñ et otra ipſū inſurrexerūt. Math. 26. De hoc Am bro. in ſmone de paſſione dñi ait. Xp̄us veritas vpax eſt a iuſtitia. Qui ergo relinquūt p falſitate veritatē p tpali p̄cio iuſtitiā. q odiūt a reſcindūt pacē xp̄m occidūt Ideo merito te ſtis falſus nō erit impunit⁹ puer. 19. Vñ a de pena falſo y teſtiū li. 6. eccīaſ. hiſtorie ſic dici tur. Tres falſi teſtes iſurrexerūt coñ narciſſum ep̄m Jeroſolimū affirmātes ſub ſacramento iuramēti in hac forma p̄ſtiti. Prim⁹ em̄ dixit ſic eē ut nō igne ꝯſūeretur. Secūdus ita eē ne ẽgio morbo corrūpet. Tertius affirmauit ita eē ne lumīb⁹ orbaret. Scūs vero cui⁹ vita a pu dicitia ab oīb⁹ noſcebāt deſertis locis pluribꝰ āmis delitueſcit. ꝫ oculo ome puidētie nō q̄eſcit ꝫ ipios a falſos vlcōi ẽribili mulctauit. Vñ p m⁹ a pua ſcintilla ignis domo ſuccēſa cū oi fāi lia oīq; ſba ꝯflagrauit. Secūd⁹ a pedib⁹ vſq; ad v̄ticē morbo ẽgio q̄ fuerat imp̄cat⁹ ꝯſūpt⁹ eſt

Tertius videns eoꝝ exitiū nec se potuisse effu gere dīmū inditiū corā oībus sceleris ordinez pandit a in lacrimas prupit a luūbo orbat⁹ est. Et narcissus quasi de celo rediuiu⁹ ex ipso uiso redīt. a multo maior erga eū amor hoīn excreuit. Scō ergo multū pfuerūt isti a sibi cō fusibilit nocuerūt. Cui ergo imponūtur falsa: patient p xpō fustineat a absq; falsitate inno centiā oñdat: exēplo Joseph qui innocēs i la cū missus est. Geñ. xo. Et exēplo susāne dañ. .13. Et exemplo bti Stephani Actu. .vi. Et exem plo ihu xpi qui q̄si agnus duct⁹ est ad victi mā Math. 2A. Tales em defendit deus aliqñ in pñti. vel si permittat puniri hoc facit ad cu mulū meriti a pmij put narrat Jero. epla. 123. de quadā sācta muliere septies percussa. Impo nebat em ei crimē adulterij a viro pfitēte ut pendio mortis longos crutiatus vitaret. Ait illa. Testis est deus nō ido me negare velle ne peam. ꝛ ideo mentiri nolē ne pecē. Et primo ictu spiculatoris caput viri abscisū est. Et cū ad illā venisset pmo ictu rasure modicē sāgui nem emisit. secundo fibulā auri excussit ex col lo. tertio gladi⁹ reflectit a se ferire non posse pfitet. Ali⁹ igit percussor eligit a quo semel per cussa acutit. secūdo ab eo percussa quassat. ter tio vulnerata pstermit. quarto percussa visa

est mori et ducta a dericis retulit dicēs. Dñs mihi adiutor est. ac. Et licet postea seuirēt leges mihi lominꝰ reddita ē libertati. Eudēs ergo hic affuit ꝓtractio a misericordia diuina in liberacōe innocētis. Si vero sit reus ille cui imponūtur crimia in iudicio Instruēdus est ut pcca nō augeat vel cumulet purgādo se p mē dacia vel p periuria a falsa testimonia. ß ut cui pas suas a reatus cognoscat veraciter pēnite at dignū se esse pēnis a obprobriis intelligat exēplo filioꝝ Jacob dicentiū Merito hec patimur. qz peccauimꝰ in frem. n. Ge ñ. 42. Instrz instruēdus est ut penā vel mortē p pēnitētia sustineat a ut recognoscat sibi meliꝰ esse finire vitā in pēnitētia qꝫ viuē in malitia a ut humiliter mīaz dei imploret a ut confidat in saluatore spe certa exēplo latronis dicētis Et nos quidē iuste nā digna factis recepimꝰ Et seqē Memēto mei cum veneris in regnū tuū Luc. 23.

Capitulū quartū.

Instruēdi sūt etiam actores qui agūt contra reos ut non cogant eos ad p iurandū ne incurrant delictū put ait Augꝰ in sermone de decollacōne bti Johāis Ille mqt q hoiez puocat ad iuracōez a scit eū

falsū iuratuꝝ vicit homicidā. qꝫ homicida corpꝰ
pmit. iste aiaꝝ ymo duas aias. eiꝰ quē iurare
puocauit a suā. vñ narrat ibi de quodā qui
puocauit aliū ad iudicādū qꝫ nocte seqnti i vi
sione adductus fuit corā iudice terribili A q̄
cū interrogaret quare puocaret hoīez ad per
iuracōez. et ille rñdisset quia negauit mihi rē
meā. dixit iudex: melius eēt ut rem tuā pdēs
qꝫ aiaꝝ illiꝰ hois falsa iuratione pimeres. Et p
stratꝰ iussus est cedi grauissīe imtūtū ut vesti
gia plagaꝝ in dorso eius euigilātis apparerēt
tpe multo. dictūqꝫ est ei Caueas de cetero ne
similia facias. Cū aūt opassiōe magna de dā
nis aiaꝝ dñt fideles agere ocra tales dolētes
plus de pdicōne aiaꝝ qꝫ rex put ait Grego.
mora. z. sup illud Job. 9. Frustra laborauit nl
lo timore cogente. plus mq̄t raptoribꝫ istis de
bemus metuere qꝫ rebꝰ irracōnabilibꝫ defen
dendis mbiare. aē. vñ Apls. ad Coꝛ. 6. Jam
quidē ōnino delictū est in vobis qꝫ iudicia ha
betis inter vos. quare non magis fraudē pati
mini. Si ergo iudicia litigiosa in rebꝫ repeten
dis reprehendit aplus: multo magis qñ fiunt
actiones in iudicijs absqꝫ caritate. et idō vsqꝫ
ad dānacōnez mortis. Et ideo sācti dabāt res
etiam latrombꝰ ne furādo peccarēt put dicit
Greg. li. p. dyalo. de illo ortulano q̄ precepit

serpenti ut custodiret aditū arti Et cū eēt a serpente fur ibidē deprehēsus redīes ille ait Quare tortiens i labore monachoꝝ furtū facē pſūpſiſti. Et ſoluit eiꝰ pecūm dicēs ei cū magna dulcedine. Ampliꝰ non fatias furtū. ſed cum nece habes huc ad me ingredere q̄ que cū peccato cō fueriſti tollere ego tibi deuotꝰ dabo de labore ꝓprio ne animā tuam furando pdas.

Capitulū quintū.

HEt q̄ in hiſs inditiis accuſatores falſi multa mala fatiūt. Ideo fūt fideles inſtruendi ne falſo accuſent alios vel falſa fingēdo vel facta aggūando ſeu augmētādo. Vñ de falſis accuſatoribꝰ ait dñs pJeremiā. 9. Extenderūt linguā ſuā arcū mēdatiſ q̄ nō veritatis Et ſequitur. Sagitta vulnerās lingua eoꝝ. Sicut enī ſagitta ſubito vulnerat et cum hoc nō ſuſpicaret. ſic lingua falſi accuſatoris ſepe ledit innocētes ex inſperato Et talꝫ arcꝰ ē maledictꝰ. q̄ emittit ſagittas falſe accuſationis vſq; ad exiſtentes in pubꝰ remotis Ideo ſepandꝰ eſt falſus accuſatorꝫ a populo ne multos ledat ſicut canis rabioſus ne homines mordeat. Vnde apoſtolꝰ ad phili. 3. Videte canes Gloſa. natura canum eſt ut non latrent ad

eos cū quibus habēt cōsuetudinē vel notitiā. Ecōtrario est de talibz qui frequēter mordent sibi notos et vicinos. ideo cuilibz tali cōpetit qđ dicit de capite eoz. s. sathana Apoc. 12. p iectus est accusator fratz. aū. glō. Accusatoz em ē fratrū nrōz a non pccōz. qz innocētes accusat.

¶ Capitulū sextū.

Et quia in iudicio sunt varie psone. s. psona accusatoris. defensoris. intercessoris. a iudicis. put ait Augº. epla. 7. ad Macedoniū. Instruendº est intercessor ut de bito mō intercedat inductus pietate et nīa ut nō faueat pccīs vel crimībz put docet ibi Augº. bñ respōdēs obiectioni Macedonij sibi obtientis qz illud pbamº qđ impunitū eē volumus. Et seqtur. Videt intercessorē approbare reū p quo intercedit. Cui respondit Augº. Qz nullo mō culpā quā corrigi volumº approbamus: nec qz perperā omittit. ideo nolumº impunitū eē qz placet. ß hoīes miserētes facinº seu flagitiū detestātes. qñto magis diuplicz nobis vitiū: tñto minº volumº inemēdatū vicō sumº interire. aū. Ne ergo inemēdati intereāt a veraciter pēnitentz iusti p reis intercedūt ad iudices. vñ seqt. defensor ab intercessore multū

distat nam ille diluendis vel obtegendis cri
minib; opam maxime impendit. Intercessor
autē cum de culpa constat pro pena remoue
da vel tempanda curā gerit. Vnde a domin⁹
apud hyes intercessit ne lapidarēt adultra
Johām̄is. x. Malo ergo pcevir bonez qm̄to me
lior tm̄o esto mitior. qm̄to fis celsior potestate
tm̄o humilior fias pietate ut ait Aug⁹. vbi su
pra. Justi est ergo intercedere recta intencōe
Nihilomin⁹ iudicis est iudicare iusto ordine
Vnde et modus rogādi iudicem est ut faciat
que salua fidē facere possit ſm Tul. libro. 2.
de offic̄iis. Judicis emm est semp in causis ve
rū sequi. Vnde legitur in vitis patrū Q; iude
quid̄ p̄untie cum abbatē pastorem videre cu
peret. sed nequiret: filiū sororis sue tanq̄ ma
lefactorem tenuit dicens. Si pastor venerit et
pro eo intercesserit dimittā eum Mater ergo
pueri ad hostiū semis plorans dixit. Veni int̄
cedere p filio meo Qui cum mulieri intus non
responderet dixit iterū mulier Et si viscera fer
rea habes nec vlla cōpassione moueris saltē
miseratio sanguinis tui flectet te. Ille aūt mā
dauit ei dicens. Pastor nūq̄ filios generauit
mandauitq; iudicia dicens Examia causā ſm
legem a ſm veritatē fer sententiā.

Sequit̄ distinctio sexta ꝑme ptis

Distinctio sexta prime partis huius sume. Capitulū primū.

Prehabitis occasionibus informādi iudices quō sit ad modū oculorum in repu Sequit̄ de mō informandi senatū ⁊ collectionē officiariorum Qui q̄ dē senatus tenet locū cordis in repu ⁊m Plutarcū. Senatus em̄ nomē officij ē dictū a senectute q̄ vel fundauit vel auxit romā ut ait Papias. hij a romulo elect̄ sunt q̄ ob etatē: seatores a ob sollicitudiē cuē: pres appellati sunt Et seator officiū ē officio citatē iuuarē ait idē Papias. Et de hoc in principio historie Romanorum q̄ romul⁹ edita citate quā ex noie suo Romā vocauit: cē tū ex seniorib⁹ elegit quorum officio oia agēt q̄s seatores ppt senectutē: pres ob sollicitudiē cure nolauit. Quid em̄ nobili⁹ cetu senū ait Poliet⁹ li. ⁊ q̄ merito a vulgaribus officijs ad cō silij ⁊ regimis offitiū transeūt et in marcido corpe exercēt mentis vires: eo sapie magis apti negotijs q̄ in exercitijs corpis min⁹ pūt. Eorū itaq; tāt⁹ honor extitit apud grecos ut duces reipu. nunq̄ p̄cederēt nec egregiū aliq̄d agerēt q̄d senes instituti nō iducerēt seu approbarēt Et q̄d magis ē. ab ūtio vb̄ edite noia eorum aureis lr̄is sunt conscripta. et ibi multū de hoc.

Et merito senatꝰ ⁊ collectio taliū ꝯpatur cor di·qꝫ sicut a corde in corpe naturali vita et vi gor a regimis origo est sic a talibꝫ in repu·p portionalit dicta ut vere dicat reipu·omni cu stodia custodi cor tuū qm ex ipō vita pœdit· puer·x·⁊ ad agendū a mouendum·

Capitulū secūdū·

Otandū ergo quales dñt eē consilia trꝭ·s·vita sancti ⁊ pbati esse dñt·put ait Ambro·li·2·de offitꝭs qꝫ in acqui rendis ꝯsilꝭs plurimū valet vite pbitas vtu tū progatiua remuolētie facilitatis gratia· Et ponit exempla·Quis in cœno fontē requrat· quis ex turbida aqua potū petat·vbi luxuria est·vbi intpantia·vbi vicoꝝ cōfusio·quis nō horrendā existimet·quis non despiciet monū colliniones·quis vtilem aliene cause iudicet quē videt inutilem sue vite·Ex hꝭs patet qua les dñt eē ꝯsules siue consiliarꝭ·s·a vitꝭs im maculati ⁊ virtutibꝫ prediti ⁊ moꝛibꝫ pbati ⁊ expientia industrꝭ·Vñ ibidē Ambro·Prestā tioꝛ ē a q̄ ꝯsiliū petit̄ qꝫ ille qui petit Et seq̄t̄·q̄ lis dꝫ eē cōsiliarꝭ·s·ut exēplo ⁊ vsu patioꝛ sit nō ad ꝯsulēs tm·ꝫ ad subueiend Et ibi bñ de hoc Et qꝫ raro inueiunt̄ tales Ideo dꝫ ecc̄i·c·

Consiliarij sit tibi vnus de mille Et ideo anti qui elegerūt senes p cōsiliarijs ut dictū est.

Capitulū tertiū.

ITem dñt cōsiliarij eē veritate precipi siue veridici ut in veritate cōsulāt illis quibz fūt cōsules. siue sit pīceps. siue ciuitas vel respu. nō ad placitū eoz quibz cōsu lūt: ꝫ sm rei veitatē. put ait Sen. li. c. de būfi. dic illis non qđ volūt audire autes adulati one letātes: ꝫ mtret vox vera. da cōsiliū vtile. S; falsi amici p cōsilio adulacōez afferūt Et se quē exēplū Adulātiū blāde fallentiū Xerses dux medoz greciā bellū mdixit. Cui failiaris vnus dixit. Grecos nūtiū belli non expectatu tos ꝫ ad p̄mā aduentus famā terga vsuros. Alij dicebat gretiā non vinci ꝫ obrui mole exercitꝰ. Alij dicebat timendū eē ne vrbes de sertas a vacuas ingrent. Alij dicebat vix illi naturā rez sufficere. āgusta eē classibz maria militibz castrē explicādis copijs seqstribz cāpe stria vix celū patē sagittis dū in hūc mod re gē in exultacōez furentē cōcitarēt. dixit dama gatus. Multitudo ista q̄ tibi placet tibi metuē da est. Verū est enim imodica nūq̄ posse re gi nec diu durare qđ regi non pōt. Nihil tam

magnū qđ pire non potest. Accidērt aūt que dixit damagus de quo rege narrat Trogus pompeiꝰ li.2.vbi sic ait Xerses quadragita mlia e regno armauerat ⁊ tricenta mlia de auxiliꝭs ⁊ cētū mlia nauiū habuisse legitur ⁊ flumia siccata ab eius exercitu ⁊ grecia oēm vix capere eius exercitū potuisse legit. Sed ip se p̄mus in fuga postremꝰ in prelio. vnde ⁊ in eiꝰ exercitu equa pepit lepore; q̄ est fugax aīm mal ait Vegetius li.2.de eius cōfugibili deuōcione. Ex quo apparet plus puidētie inesse ve ris cōsultatoribus q̄ assentatoribus.

Capitulū quartū.

Item consiliarij dēbt ee multiplici ex pietia idustrij ⁊ pspicui ⁊ idō merito senes eligūtur cōsiliarij ut dictū ē Vñ ait Ambro. exam. ō. p. Senectꝰ ē i cōsiliꝭ vtili or. ppt qđ dicit ecc. 27. q̄ spetiosum camitie iu diciū ⁊ a p̄sbiteris cognoscē cōsiliū. q̄ spetiosa vetrams sapia ⁊ gloriosus intellectꝰ. ac̄. Idō p̄cepit dñs moysi vocare seniores ad cōsiliū Exo.3. Vade congrega seiores israhel. ac̄. Nūero rū.11. Cōgrega de seniorib; qs nosti ee senes Idō Jeroboā q̄ dereliq̄t cōsiliū senū et adhesit cōsilio adolescētū a populo dēlictꝰ ē.3.Reg.12.

Capitulū quintū.

Item ꝯsiliarij dñt esse stabilitate solidi ut non moueātur timore. vel amore. vel cupiditate in consilijs dandis. Eccī. xl. Ante omnē actum consiliū stabile Et maxime requirit̄ q̄ sint stabiles in iustitia diuina: ab ea nullo modo dedimantes. vnde narratur de constantio patre constantini li. p̄mo historie tripartite Q̄ cum ecclesie paterēt̄ p secuc̄ones in quo terraꝝ orbe concessit x̄pianis licenter in sua religione consistere. Is p̄bare volens quosdā in palatio suo si essent solidi in fide. precepitq; si qui venirent ad sacrificā dum dijs suis: hij essent i palatio circa eum Si qui aut̄ nollent sacrificare: de palatio exirent. Et cum alij essent p̄ponētes x̄pianam religionem. s. p̄missis regis. Alij vero prompti essent ad sacrificandū dñs: sperantes amicati am regis. deliberauit rex eis vti cōsiliarijs qui in melioribus fideles constantesq; essent. Alios ut effeminatos expulit credens nūq̄ eos circa principem eē deuotos qui fuerunt fic dei fui patissim̄ p̄ditores. Illi enim stabiles consiliarij hois qui veri amatores veritatis Eccī. xl. A malo consiliario ꝯserua aiaꝝ tuā.

Capitulū sextū.

Hēt aūt ōsilia eē examiata et cū deli
beracōe discussa. Cōsiliū em̄ est appe
titus faciendi vel nō faciēdi vere exco
gitata ait Tul. siue appetit⁹ imq̄situ⁹ de his q̄
in nobis fūt ait Damascen⁹ li. p̄. ca. 23. pruden
tis em̄ est bn̄ cōsiliari. Sz in tractatu q̄ dicitur
dog̃ phoz dicit̄ q̄ triplex est capiēdi ōsiliū de
liberacō. Prima est de honesto tm̄. Secūda de
vtili. Tertia de ōflictu vtriusq;. Dubitam⁹ em̄
vtrū honestū an turpe sit factū. Deinde de du
obus hōestis q̄d horū sit honestius. Similit̄ de
duobz q̄d eoz est vtili⁹. Similit̄ de pugna ho
nesti a vtilis. In qua examinacōe honestū ē p
ponendū vtili a bonū omūe ꝓprio a fūme q̄d
ē ad hōrez dei oī omodo hūano Sp em̄ hōestū
est preponēdū vtili fm̄ doctrinā Tulī li. 3. de
offi. a post nec vnq̄ ē vtile q̄d est crudele ait
idē ponēs exēplū de Athenienſibz q̄ p̄scidēt pol
licęs aliquorū q̄ dasse valebant ne postea. s.
valerent. Similit̄ nec q̄d est inhūanū faciēdū
vel ōfulendō sicut expellē pegrinos de ciuitate
ut ait idē. Et breuiter ꝯcludendo nihil ōfulendō
q̄d est iniustū: put ait valerius li. 6. loquens
de Themistode se dicens hre salubre cōsiliū pe
tijtq; sibi dare vnū sapientē ad examinādū.

Cui datus est Aristides qui redit ad populū dicēs Themistocē vtile cōsiliū tñ mime iustū voluere aīo. Atuero vniuersa contio ꝓclamauit ꝙ equū non videre nec expedire Et ideo ad examinādū sic consilia debet eē deliberata discussio q exq̄sita examinatio. Duo enim sūt contraria cōsilio. s. festinatio q ira. ait Señ. i. ꝓuerbiis Et ibidē. Deliberādū est diu quicq̄d statuendū est semel. Et ideo Señ. epla 102. Quicq̄d cōsilio ꝓspici potest: ꝓspice Itē cōsilia dñt eē stabilia ut dictū est ꝑus. qꝫ sapiens nō mutat cōsiliū nisi aliis manentibꝫ que erāt. ait Señ. li. q. de bñfi. Itē dñt cōsilia esse iusta et ordinata: preponendo iustitiā vtilitati et honestū omodo. ut dictū est Et talia cōsilia sūt vtilia q audiēda. Homo em̄ ē natura cōsiliatiu⁹. Isido. ethi. c. Et ideo hortat sapia ꝺma ad audiendū cōsiliū. ꝓuer. 19. Audi cōsiliū et suscipe disciplinā Et eccli. c. Audi fili et accipe cōsiliū: a hoc a sapiētibus cōsiliarijs ut dictū est. non ab insipientibus. Thobie. q. A sapiēte ꝓquire cōsiliū. Eccli. 8. Cū sapiis cōsiliū nō habeas. Itē ibidē. Cum extraneis cōsiliū nō habeas. et Eccli. 37. Zelātibꝫ te absconde consiliū. Et ideo sapiētes facta sua regūt cōsilijs. ꝓuer. 23. Astut⁹ ꝺia agit cū cōsilio. vñ Señ. i tractatu de vtilibꝫ. Si prudēs esse cupis in futuꝝ ꝓspectū intende et que pñt

cōtingere Anīo tuo cūcta pspice mihil tibi subi tū sit. ꝫ totum añ pspicias Qui eñ prudēs est non dicit nō putaui hoc fiet. qnon dubitat ꝫ expectat. nec suspicat sed cauet cuiusq; facti causam.

Capitulū Septimū.

Insup in cōsilijs capiendis pncipis ē audire alioꝝ sentētias licet sit sapiencia pditus exēplo Moysi qui audiuit consiliū Je. qui erat inferior dignitate a minus illustri lumine sapie Exo. 18. Isa. 3. Cōsiliarijs nō est tibi Sup qđ Jero. Greci poete laudabilis sentēcia pmū eē beatū q p se sapiat. Secūm qui sapientem audiat. Qui aūt vtroq; caret hunc mutilē eē tā sibi ꝙ alijs Et seqtur Rōm pncipes cōsules appellati vel a cōsulendo ciuitatibus vel a regēdo cum cōsilio. Vñ senatus a consultu dicit. Nec est querendū consilium a malis hominibus Sm illud eccl. 37. A consilio malo serua animā t. Vñ qrit btūs Ambrosi. li. 2. de officijs Quo statu vtile cōsiliū cū illo ñ bēat instituā ñ iducat ostātiā. quo putabo eū ydoneū ofiliariū ut det mihi ofiliū bonū q nō dat sibi. ibi bñ de hoc Job. 18. pcipitabis eū cō siliū suum. Ibi Gre. mora. 18. habet consilium suum omnis iniquus pūtia appetere eterna

deserere. iniusta agere. iusta videre. et sicut
ista cōsulit sibi iniquus ita et alijs. Itē Greg.
Nullus tibi fidelior ad cōsiliū potest esse q̄ qui
nō tua. sz te diligit. Et sicut nō est credendō ma
lis consiliarijs exterioribz. sic nec malis consiliarijs
interioribz. Vt enī ait cōmētator ethi. 6. duo
sūt cōsiliarij insipientes. delectatio a tristitia.
hec enī multos p̄cipitāt. et ibi bñ de hoc. Vñ
p̄cipue in oībus consulēdus est magis consilij
angelus et ab eo inquirendū consiliū qui est
admirabil cōsiliarius Isa. 9. Sic faciebat da
uid qū consulebat dñm anteqū aggrederet
ardua facta p̄. Reg. 23. Nūquid vadā et per
cutiam philisteos. ac. Et de hoc Aug⁹. in tra
ctatu de lapsu mundi bene. Quis est cōsiliari⁹
prudentior xp̄o. Et sequit. Quer im⁹ ab eo con
silium et habem⁹ copiā: non sapientis sed sa
pientie q̄l est xp̄s. Audi sapientiā dicentem
Math. 6. Thesaurisate vobis thesauros in ce
lo. ac. vnde et ipse vnus cōsiliari⁹ est de quo
dicit Eccī. 6. Sit tibi consilia tuus vnus de mille
Nisi enim ab ipō consiliario emanēt consilia
sicut a fonte sapiētie et nisi tendāt finaliter ad
consilia sua adimplēda: instabilia a erronea
sūt. vnde Sen. epla. 18. Errant consilia nostra
quia non hñt quo dirigātur. Et ponit exēpla
bona. Scire debet quid petat ille qui sagittam

vult mittere a tuic dirigere ac moderari telũ. Similiter ignoranti quẽ portum petat nullus euentus est suus i dest sibi conueiens Et quia iustus a deo querit consiliũ et nitutur adim plere consiliũ datum de ipso Jdeo dicit ecci. tricesimoquarto Ipse diriget consilium eius a disciplinam a in absconditio suo consiliabi tur puer. octauo. Meũ est consiliũ ait sapien tia diuina. Dans autẽ consiliũ debet solierter prouidere ne temerarie presumat dare consi lium sapientioribus. Job vicesimosecũdo. Cui dedisti consiliũ. Jbi Gregẽ. moral. decimosepti mo. Dare stulto consiliũ est caritatis. dare sa pienti ostentacõnis. Dare vero ipsi sapientie puersitatis. Nec mirũ. grauis impitia ẽ velle docere meliorẽ ait Gregẽ. Jdeo eccĩ. 32. In me dio magnatoꝝ loqui non psumas Et seq̃tur. Et vbi sunt senes non multũ loquatis.

Capitulũ octauũ.

Aq̃uis princeps debeat audire consi lia sapientiũ ut dictum est tamen in oĩbus ipse debet esse magnificẽtior detestãdo contẽptibilia a vilia Et iustior siue eq̃or abhominãdo imq̃ a iusta a demẽtior hor rendo crudelia et munificentior erogãdo dona

Vnde narrat Valerius de Alexādro libro .o. ca. .x. Q̄ dario rege victo et virtutē Alexandō expto dimidiā ptem regni sui a filiā in matrimoniū cum decies centū milibus talēt̄ obtulisset Et cum de hoc cōsiliū a suis requireret Respondit parmeno. Si ipse esset Alexander vsurū se hac condicōne. Rñdit Alexander Et ego inquit vterer ea si pmeio essem. quasi decet. Cor meū regale est et magnificū et idc me magnifica decent: non pua Similiter prin ceps debet esse dementior. et iustior. a mumfi centior ut habitum est supra. Jpe enim est vi carius et ymago dei in terris. a ideo deo cōfor mior debet esse. vnde et Rex apū fine aculeo ē Sicut ait Seneca libro p̄mo de dementia. E nullū magis decet clementia q̄ regem vel pi cipem ait idem. Licet autē aliter accidat q̄ cō fultū est aliquādo nihilominꝰ consiliū p̄ tes esse datum rac̄onabiliter qđ potest impedir ex contingētibus. put narrat Valerius libr tertio de quodā nomīe Fistion Athemeñ. qui ait in contione cum res aliter accidisset q̄ cō fuluerat a pspere. Asseruit tamē consiliū suū fuisse melius nec dānauit q̄ recte accederat q̄ aliꝰ bñ gesserat qđ male ofuluerat.

Capitulū nonū

De consilijs vero occultandis in rebꝰ arduis vel periculosis Vegeciꝰ li. p. de re militari vbi ait qꝫ metellꝰ interroga tus qđ postera die facturus esset tum cū iquit meā si eloqui posset cohercerem. s. ne diceret alijs. Idem valeriꝰ li. .v. recitat sub alijs verbꝭ Nam inquit si huiꝰ consilij interiorē tunicā cō scijā eē sensero detinue eā cremare iubeo. Ideo dñi ecce. In absconditis suis pfiliabit. vñ Valeriꝰ li. 2. de quod pncipe dicit qꝫ tāta taciturnitate tenebat ut archana pīm oscriptoꝝ mītis seculis nemim senatoꝝ enūtiauerit Et pmīt exemplū cum rex Asie bellū a pfis aduersus populū romanū parari nūciasset nō ante scire potuit quid ille locutus fuisset aut prēsūdisset qꝫ psem captum cognitū est.

Distinctio septīa prime ptis huiꝰ fūme. Capitulū pmū.

Vemadmodū senatꝰ siue collectio sapiētū cōsiliatorū in repu. cōpaꝫ cordi ut dictū est. sic nīmstri pncipis siue camerarij a cubicularij pīt parari latribꝫ siue costis i corpe naturali. vñ Bern. li. 2.

ad Eugeniū papā ipsū alloqns. Veniam⁹ in
quit ad collatrales et coadiutores tuos hij se
duli tibi. hij mumi sunt tibi. ꝙobrem si bom
sint: tibi potissimi sūt. Si mali eque plus tibi
ne dixeis sanū: dolentē latera. hoc est ne dixe
ris bonū: malis intētē. a ibi bñ de hoc. Consi
mile potest dici pncipi seculai Jō admonēd⁹
est ut eligat a assumat sibi tales collatrales
et mīstros qui sint ad suū honorē a ad reipu.
utilitatē Et ut puideat ꝙ sint a sordibꝫ vitioꝝ
immaculati a ne sint dei inimici. Nam si tales
sint non est secuꝝ viuere int eos. ambulās i
via immaculata: hic mihi mīstrabat. ait pro
pheta Dauid. Jtē puideat ꝙ sint virtutibꝫ pre
diti. industria pudi. moribꝫ honesti. Tales
erant mīstri Salomonis. ȝ. Reg. 10. Vidēs regi
na Saba sapientiā Salomonis et habitacula
seruoꝝ a ordinez mīstrantiū a vestes eoꝝ nō
habebat vltra spiritum. ac. Cant. ȝ. En lectulum
Salomonis. 60. fortes ambiunt ex fortissimis
israhel: ocēs tenentes gladiū a ad bella fortiss.i
mi. Vt sint tales debet pncps studere sollicite
Sicut enim inder populi sic et mīster eiꝰ. Ecci.
.10. a ñ sint tales dz eos ꝺ palacō suo eicē tāꝙ
inimicos dei. pcogitās ꝙ nō erūt mlti fideles
hoi q̄ sūt tā infideles dō suo a creatoi suo. a hoc
satiat exēplo cōstātini patois velut s. dcm ē.

Capitulū secūdum

Onsimili mō custodes thesauri pn̄cipis vel reipu. pn̄t adaptari stomacho ī corpe naturali. Sicut em̄ stomach⁹ recipit alimēta necaria corpi. q̄ tn̄ refūdit virtualit̄ in̄ mēbra. Sic thesaur⁹ refūditur in̄ eratiū pn̄cipis aut ꝯmunitatis ut inde effundat̄ ad eiusdē ꝯmūitatis vtilitatē Et de hmōi adaptacōne Policraticus libro. ij. vbi recitat fictaz fabulā Jsopi de allegacōne membrorū cōtra stomachū eo q̄ deuorabat oēs labores eorū s. membroz. p̄n̄ illud eccl̄s. vj. Omnis em̄ labor hois in ore eius Et cū venissent ad iudicū cordis vel racōnis a illa ratio adiudicasset nihil dari stomacho. p̄pter qđ tūc mēbra fūt debilitata Et illis cōquerentibz adiudicauit racō eadem ut alimenta stomacho ministrarēt cure Quo facto membra refocillata a par ommū cōfirmata Jdeo concludit ibi q̄ mḡr atus tā sibi q̄ alijs coacerbat. Si em̄ exanimatus fuerit nil membris valet imputari. Stomachi em̄ a pn̄cipis idē offitiū ī republica q̄tū ad id qđ dictū est Rn̄ ergo pn̄ceps est bonus a ea que accipit a populo expendit p̄pter populi vtilitatē nō dz de eo oq̄ri populꝰ sicut nec mēbra de stomacho Et de tali p̄t verificari illd̄ cant. vj.

Jsopus
Stomachꝰ
mēbra

Vent⁹ tu⁹ fit aceru⁹ tritici Triticū em̄ in aere uo colligit ut p omū vtilitate expēdat·tales fuert rōm q̄z erariū erat diues a ipi paupes i domb⁹ suis·fm Salustiū a Aureli· vbi ꝯ·tñ qñ defitiebāt expēse·siue i eoz exequijs·siue i filiabz maritād:administrabanť eis de erario omū·fm Valeriū li·z·Econtrario stomach⁹ ē pestifer q̄ multa recipit et recepta nō refūdit vtilit in mēbroz vtilitatē·Sic pnceps multa recipiēs a populo a nō elargiēs vel expēdēs p ei⁹ vtilitate pestifer ē et gnans multos malos hūores a morbos a puersos moēs i corpe reipu·Et de tali potest verificari illud Jere·z· Ventrē meū doleo·Et illd Jsa·xs· Transgressorem ex ventre vocaui te·

Distinctio Octaua prime ptis huius sume. Capitulū pmū·

Et qm̄ pdicti oēs sunt aulici et curiales pncipi assistentes a mīstrātes siue osulētes:Admonendi sunt cō munit ut p̄caueāt sibi a vitijs que sūt omuna talib⁹ et spālit a·A·Quoz pmū ē auida dignitatū et honoz ambitio·ut em̄ ait Tuli⁹·li·A·de offi·difficile ē cū pstare cupieis suare cqtatē facilime impellit ad res iustas

qui glorie cupidus est. Locus enī lubricus ē
Vnde antiq nobiles noluerē pesse in republi
ca nisi qdiu ministerio indigebat respublica
prout narrat valeri⁹ li. 6. q pistrati⁹ millen⁹
tādiu impium sustinuit qdiu cū athenīesib⁹
bellū gerendum fuit. Postq vero pax victo-
pata est depositum impium nevltra qr reipubli
ce necessitas exegerat dominū ciuiū pmāeret a
li. 8. narrat de illo q egit grās qn amisit ofula
tū a de hoc hītū est supra a dicēd pte secunda
vbi de plato ecā astico.

Capitulū secundū

Secūdū vicīū aulici cōe est seductiua a
mēdosa adulatō qua blādiūt supiori
bus ut assequāt dignitates a honores
necnō a alijs ut eis faucāt a ab eis cōmēdēt
a de hoc vicio loqtur policratus li. 3. multū vbi
ait. Adulator ōnis virtutis inimicus est a qui
clauū figit in oculo illius cum quo ofert eo q
magis cauend⁹ est q sub amantis specie no
cē cupit. a seqt Cōites hz adulator odium a
fraudē pdicōez a notā mēdacij. Seqlā seruitu
tis exercitacōez pri exēmiū tot⁹ hō est tact⁹ ps.
Oleū impuit pccōr⁹ nō impinguet caput me
um. Vere ei ab hijs laudat pccōr i desiderijs
aie sue. Sup qd Aug⁹. ait q lingue adulātiū

alligãt hoies i pcãs. a sic trahũt secũ ad pdi
cõez. Vñ anti sapiẽtes nõ pmsert tales loq
cũ pncipibz ymo mkfecert. ut narrat Valeri
li. o. qd Athenien. thimogorã mk offitũ saluta
cõnis darũ regẽ mœre gẽtis adulatũ capita
li supplicio affecert. De hoc i Policto li. z. egre
gie. Et vere adulatores sũt dceptores et sedu
ctores a inimici tñ veraces. Adulator em blã
dus inimicꝰ ait Jero. epla. xx. bij em sũt scor
piones facie blãdientes. cauda pcutiẽtes. Eze
. z. Cũ scorpiõibz habitas. Jbi Greg. omel. x.
Qz adulator scorpio est palpãdo icedit. ß cau
da ferit Et simlit apis. qz mel i ore gerit. ß in
cauda vulnꝰ. Vñ adulatores sũt sicut sacdo
tes ifernales. dicũt em placẽtia a sic icipiẽtes
qsi vespas mœtuoz q mcipiũt a placẽtia. ß in
fine sepeliũt i pcãs. Sepulchz patẽs gutt eo
rũ. s. adulatoz ait Augꝰ. ibi qz quos ad pca
illectãt qsi devorãt a i eoz vitã duertũt. Ma
. 8. dimitte mœtuos sepelire mœtuos suos. Su
per qd Greg. mora. x. Mœtui sepeliunt mœtu
os. cũ pcãres pcãrem fauoribz premũt. Jtez
sũt meretrices sathane. nutriũt em hoiez in
pcãs Job. z. Cur lactatꝰ vberibus. Jbi Greg.
mora. x. qd adulatores lactãt alios quos lau
dant quasi pmio laudis. puer. p. Si te lacta
verint pcãres non acquiescas eis. Jsaye. z.

populeus qui te beatū dicunt ipsi te seducunt Ibi Jero. Adulatores sunt hostes et anicille diaboli. Item sunt pimatores demoniaci. pimāt enī pocula mortis quasi melle adulacōnis circūlimita. Sicut loquit Alex. nequā de naturis rerum dicens. Adulatio est venenū mellitū aut mel venenatū. Hī autē adulatores habūdant in curijs q per blanda mē dacia sua alios seducūt. Vñ Juuenal loquēs de Roma ait. Quid faciam rome mētiri nescio librū Si malus est laudare nequeo. quasi diceret fugio vrbem adulatorū venefico toxica tam q eam adulatoribz derelinquo Et ideo aures sunt claudende adulatoribus ait Seneca epla. 12. Surdum inquit te amantibus tuis presta. Exemplū de viro poeta qui dandebat aures syrenis Syrena est animal marinū sicue monstrū Et sunt tria genera quorū vnum voce cantat aliud tybijs q tertiū cythara et assimilatur femine que dulciter cantans naufragiū homini facit ait Jsidorus i li. ethi. Tales in curijs dominorū et magnatuū libenter audiūtur. quia loquūē placentia q magis p̄ p̄dicatores veritatis eo q veritas parit odiū ait Salubrius Et qui male agit odit lucē Jo. 3.

Sequitur capitulū tertiū.

Capitulū tertiū.

Tertiū pcēm ꝺmūe curialibꝫ est ipro
ba acceptio muneꝝ que tñ excecāt sa
piētes. Exo. 23. Nec accipias mūera q̄
etiā excecāt sapientes. mutāt verba iustoꝝ.
Absq; eīm talibꝫ vix potest aliqs ingredi curi
as. vix cū aliquo loquī. vix a nullo exaudiri.
Multi curialiū sicut canis acris q̄ obiecto ci
bo māsuescit ait Señ. li. de ostantia. Sic eīm est
ad trāꝫ de talibus acres sunt q̄ alpi añq̄ vide
ant munera quibꝫ tñ visis māsuescūt. Ecōtra
rio de nobilibꝫ romanis de q̄bus narrat Tro
gus pompeiꝰ li. 18. q̄ Cyneas missus a Pirro
romā ad pacē cōfirmandā cū ingētibꝫ domis
nemīnē muenit cuiꝰ domꝰ mūeribꝫ patēt. Qñ
aūt munera ferebat oēs hostia dausēt ne cū
mūeribꝫ intraret. Idē narrat Valeriꝰ li. q. vbi
ponit exēpla de multis qui refutauēt mūera
q̄ encenia de q̄bus in breuiloquio de virtutiꝫ
pbozꝫ Et sic accipiētes mūera: gloriā suā nec
nō et meritū minuūt. Vñ narrat Valeriꝰ li.
.A. de Pytaco milleno q̄ cum agri ps cōsensu
oīm ei offerretur: auertit aīm ab eo mūere.
deforme iudicās virtutis gloriā magnitudie
p̄ dē minuere. Si sic paganꝰ refutauit munus
publicū q̄ oblatū ofēsu oīm: qñ̄o magis fidē

debet refutare ꝓuatū Exceptis hijs q̄ recipere licitū ē fm leges q̄lia fūt esculentū a poculētū q̄ accipe licitū ē mō debito a ꝑ tpe debito a ꝑ debita quātate Et de hoc i policō li·7·vbi ait q fm plimū q̄dā hoies i affrica dicūt effastinare et voce a lingua quoz fastiatio ē exitual qñ aliq̄d laudant Et similit ait i illiricis nasci hoies q̄ interimūt videdo marie si diuti⁹ irati viderint Similiter apolloides phibet in scitia nasci feias a eas habere vinas pupillas a pimere si quē visu irate aspexerint Quales sunt curiales irati qñ non vident munera sibi oblata ut ait Señ·epla·18·Reges pos non potuit q̄s salutaē fine mūere·hñtes em̄ oculos maculosos fūt ad neq̄tiā ꝓmores fm sapientes Sic de hñtib⁹ oculos cordis maculosos ꝓmores fūt ad neq̄tiā in acceptōe mūez·ß sic accipiētes fūt mali mercatores·q talib⁹ mūeꝛib⁹ excecāt et ꝓuant oculū cordis ut sepe eccl·20·encenia a dona excecāt oculos iudicū Nolētes aūt mūera accipe omēdat ꝓpha i psal· Mūera sup mnoctē nō accepit Isa·33·Qui excutit manꝰ suas ab oi mūere Sup q̄ Greg· moē·9·Tres fūt acceptōes mūez ad q̄s ex fraude festimaē Munꝰ namq; a corde est capta gratia cogitatione Munus ab ore gloria ꝑ fauorē munꝰ a Manu est premiū ꝑ dacōe;

A quib; oibus iustus exutit man⁹ Et ibi bñ de hoc. Itē in Policrato li.ij. Nō est despandū de suffragio ipsi⁹ quē mūeribz pascis Alimentū vmbratil' grē munuscula sūt a si nō fuerit freqñtata: aiutie nomē imimūt. Et qđ crudelius est tales accipiūt a paupibz. ab afflictis. ab iniuste veratis. Cui⁹ cōtrariū dicēdat Gregori⁹ li.vij. ẽgistri dicēs Encenia vre sācitatis accipe noluerā. quia valde incōgruū est ut a pdatis ā ab afflictis frūbz pcepisse videamur.

Capitulū quartū.

QVartū pccm curialiū est impudēs vē ditio officioz vel cōmodoz. Vix em sine ptio aliq̄d fatiūt vel eius spe. Vñ Iuuenal' loqñs de Rō. ait. Oia rome cū ptio. quid das ut cossum. illū diuitem aliqñ salutes ut te respiciat clauso. aē. De hoc Policrat⁹ li.vij. ait. Improbitas curialiū eo usq; inoluit ut de testimonio cōscientie. de venusta te morū. de odore opionis. de sincēritate cāe. de torrente eloquentie. nisi ptio inuenīte quis frustra confidat. Tales aūt nec instrumēta nec lrās vel fillabas sine ptio dāt nec vbū Et qđ magis puersū est nec silentiū. qe oia agit nūmus et caritas est exclusa. Et sicut legitur de

pdra cū caput abscindit̄ p abscisso cresc̄it alia Est enim serpens multorū capitū ſm Jeronimū epla·12·Sic est de predictis quando vni satisfactū est a vni? voracitas quasi indusa acrius petūt alīq̄ ab? oportet dare sicut ait Seneca libro de constantia sapientis·

Capitulū q̄ntū·

QVintum pcēm curialiū est exteriorū amicitiaz fictio·Fingunt enim curiales se eē amicos donec veniat ad amicie exp̄mentū a tūc apparebit se non eē amicos veros Vere ipsi sūt amici mense de quoz quolibet ecc̄i·6·Est amicus soti? mense a nō pmanebit in die nec̄itatis Exquo oīa sunt venalia ut dictum est apud p̄dictos a acceptō munez patet non eē verā amicitiā hoīm·sed nūmoz a ido nulla vera aicitia ut ait Tul·li·3·de offi·In mal fictio ē·in bonis vero aicitia· Vñ sapiens ethi·8·ait Tres sūt spēies amicie eq̄les amabilibz Sūt em̄ amātes bona Et sūt ppt vtile amātes admuicē Et sunt quidaz amātes ppter delectacōez et hec due vltē amicitie ſm accidens a facile solubiles dissoluto em̄ ppt qđ sūt amici dissoluit aicitia· qñ q̄s non seq̄tur vtile vel diligibile Et ido ecc̄i·12·

Non cognoscat in hominis amicus. nec in malis absconditi inimici. vñ Ethnici vtificatores. Cum fortuna manet vultū fuatis amici. Cū ceadit turpi vtitis ora fuga. vñ Tulius. Vere amicitie difficilime reperiūtur in his q̄ i hoīb; reqr publica versātur. et Tulius epla. 20. Errāt qui atrio q̄rūt amicū Et hoc ideo qz quilibz intendit suū omodū pter qđ nō est vera amicitia. putait Tulius li. p. ideo de multis verificat illd Jē. 9. Et ois amicus fraudulēter incedit. a hec de tua pte de aīcitia.

Capitulū sextū.

Sextū pccm cōmunit curialiū ē assuta siue sophistica machiatio ad calūmiandū et illaqueādū et ex osequūtu ad exoriādū vel spoliādum populū; imq̄s leges statuendo vl eis fauendo. puersas osuetudies allegando. varias vias calūmādi inueiendo. vñ de talib; Isa. 10. Ve qui cōdūt leges inq̄s. a scribētes iustitiā scripserūt ut opprimerēt in iuditio paupes. de quolibz tali verificat illud ps. Sedet in insidijs cum diuitibus in occultis ut interficiat innocentē. qđ ostingit maxie qñ pceps vel dns est nimis cupidus. qz sm iudicē populi sic a mīster eius Eccl. 10. Qui libēter audit vba mēdatij oēs mīstros habebit

impios puer. 29. Vt em̄ placeāt tali q ut asse
quāē ptē lucū machīmātur ad ſpoliāð paupe
res ab eis laudaē pcō: īn dēſideriīs aīe ſue
Et tales etiā aſſimilātur cambꝰ latrātibꝰ ſiue
lupis ꝛuorātibus oues ſiue accipitribꝰ ꝛapiu
mantibꝰ colūbas. Math. 10. Sicut oues in me
dio lupoꝝ. Ibi Criſoſto. omel. 33. Quid ouis
īn medio tot lupoꝝ. quid columba in medio
accipitrū Impius enim iudex ſiue dominꝰ ut
leo rugiens q vrſus eſuriēs puerbio. 28. Leo
rugiens q vrſus eſuriens pīnceps impius ſu
p populū paupem. Tales vero impiī pſides
vel cōſiliariī q̄ſ canes latrātes q cogētes pau
pes ad iuditū īn quo ſpoliātur Iſa. 1. Omnes
diligunt munera ſequūtur retribu. q ideo ſeq̄
tur pupillo non iudicāt q cā vidue non īg.
ad eos. Et tales aliq̄ indurati impietate. q
nec paupum īnocētia nec pupillorum īfā
tia nec viduaꝝ ignorātia nec pauperum īme
dia mouet eos ad pietatē Eccīaſ. 4. Vidi calū
mias que ſub celo gerūtur lacrimas īnocen
tium ac. hīī ſunt ſimles lupis de quibus ait
Sapiens. 8. de aīmalibꝰ. q lupi cū piſcatoēs
dant eis aliquid non nocent illis. ſed cū non
dāt eis corrūpunt retia q̄ extēdūtur ad deſtꝛ
cām Sic de talibꝰ ñ munerib⁹ p̄uemātur nocēt
cās hūnbꝛa negotia imo fūt erudeliores lupis

Quia legit de lupis q nutriūt infantes expoī tos bestijs sicut fuit de romulo quē nutriuit lupa. put dicit in historijs. predicti aūt exco riāt pupillos et infātes Et sicut est de lupo q si p̄us viderit hoiez quasi eripit ei vocē ut ait Ambro. exam̄. omel. 6. Sic tales si pri⁹ vide rint hoiez: nisi p̄us mūeribz p̄uemātur eripi unt ei vocē ne possit loqui in iudicio. hoj etiā sunt similes castori de quo ait Solmus li. z. q cū hoiez inuaserit cōuentū dentū non p̄us re larat q̄ cōcrepēt ossa sub dentibz eius. Sic ta les non cessant donec cōfringāt paupes. Mi chee. z. desup excoriauerūt ossa eoz a ꝯfrege rūt a occiderūt. hoj etiā sūt crudeliores lincibo de quibz ait Jero. epla. ad. q licet ore rapido dormiāt tā diu hñt memoriā p̄dādi q̄diu vē ter est vacuus. vbi enī sāgune pasta est feri tas cum saturitate succedit oblivio donec me moriā renouaueit esuries. Predicti aūt satu rati spoljs paupū non cessant alios spoliare Jtē hoj sūt crudeliores leonibo esuriētibz. Vt enim Solmus libro. x. Clemētie sūt multa in dicta in leonibz. pstratis parcūt. in viros po tius q̄ in feias sewūt. infātes nō nisi in magē fame pimūt. nec a mia sepanē. Predicti autē nulli parcūt ut dictū est. Et sicut est de lupis q quādo habēt multos filios sūt seuerī. ut ait

sapiens de aialibus. c. Sic tales qñto plures hñt filios tñto rapacores. Sed talibz eueit qđ ouemt auibz deplumatibz butonem. ut idē de aialibus. 8. Aues volāt a deplumāt ipsū ppter hoc venatores deprhendūt eas cū ipō. qđ eueit pdictis. dū em iuste ipi spoliāt paupes: iuste ipi spoliāntur a supioribz. vel dū ipi spoliāt alios bis tpalibz: ipsi priuāt bonis spūalibz ut sepe Isa. 33. Ve qui pdatis nōne ipe pdaberis. ac. Et hij sūt ierausabiles. qr cū ipi sint dītes nihilominus spoliāt paupes: ut loqt Ambro. li. 2. de offi. Alloqns tales. Dines eas q cā aliena rapiebas egestas nō opulit. Ideo te feci dīte ut excusacōez nō haberes cur nō affuisti iuriā patientibus Ideo feci te potentē ut nō inferres violētiā ꝫ repelleres. Eripite inquit paupem a egenū de manu pcōris liberate. Item ipsi fatūt qđ creature irracōnales abhorrent facere. ut sapiēs de aialibz li. c. Nō is modus auis vnius spetiei qr vna comedat aliam a tamen isti sunt etiā ofratres spūaliē devorantes Michee. 3. Qui comedunt carnem populi mei. Vñ narrat de tyberio in cronicis breuibz qr cum sibi suaderet tributa augēda ee. puntns dixit. Boni pastoris nō ē pec⁹ deglutire Nec isti cogitāt qr eit eis dux inditū. qr cōn eos multi clamabūt et de eis querē

libraij

et q̃si multi aduocati aduocabũt et iudex eis eis seuer⁹ Quot em̃ bona iniuste abstulerũt: tot ptra eos damabũt. quot lacrime paupũ. q̃t suspiria: q̃si tot legiste cõtra eos aduocabũt. Eccĩ. xx. Lacrime viduc ad maxillas descẽdũt Et sequit̃. A maxilla ascendũt vsq; ad cẽlum. Job. xx. ꝓpt̃ mltitudiẽ calũniator⁹ damabũt. Abacuc. 2. Ve q̃ cõgregat auaritiã malã domui sue. seq̃t̃ q; lapis de pariete damabit. vñ narrat Petr⁹ damian⁹ ĩ tractatu suo de quoꝺ infirmato ad mortẽ et damante a vlulãte. q; q; sex nũmos a paupcula vidua accepat: a q; berabat̃ de mambꝰ sãctor⁹. s. Andree a Gregorij ut sibi videbat̃ Et quot passus imq̃t illa fecit in laborãdo ut illos a me req̃reret: tot iã⁹ a sãctor⁹ maibꝰ ptuli. Nec mir⁹ si supn⁹ iudex sit seuer⁹ talibꝰ q; dicit̃ Eccĩ. xx. Qui offert sacrificium ex substantia paupum. ꝛc̃.

Capitulũ septimũ.

Septimũ vitiũ curialiũ est comessatiõibus a voluptatibꝰ siue ociis a vanis ludis noxia vacatio. ut em̃ patet ad sensũ. curiales p̃dictis indulgẽt et etiã talibꝰ studenti sicut impropat Amos ꝓpha. 6. Optiates capita populor⁹ a ingredientes pompatice domũ

iſrl'. a ſequit̃ Quí dormítis ín lectis eburneis
a laſciuítis ín ſtratis vr̃is. Et Iſa. 5. Ve q̃ po
tẽtes eſtis ad bibendũ vinũ. Et qđ puerilius ẽ
de die fatiũt noctẽ a ecõuerſo. Dormiũt em̃ de
die a vigilãt de nocte. Sic loq̃tur Señ. de quo
dã potẽte epi. 8A. dicens maiorẽ ptem̃ noctis i
cõuiuio exegebat a vſq; ad hor̃ã ſextam fere
dormiebat hoc erat ei⁹ matutinũ. Simlit̃ nar
rat epla. 127. de quodã fabulatore qui valde
frugalit̃ viuebat a nil ꝺſumebat niſi noctẽ qđ
ait irriſorie. Vnde talib⁹ ꝺpetunt q̃ ait virgili
us li. 1. vbi dicit̃. qꝺ poſtq̃ prima quies epule
menſeq; remote crateres magnos ſtatuũt a
vina coronant. ſic ſtr epitus rectis ac̃. Et quia
a libero p̃e primus eſt int̃pantie gradus ut
ait valerius libro. 2. a vẽtrem̃ diſtentũ cibo
ſequit̃ur voluptas genitaliũ ut ait Joro⁹. epi.
3A. In cõuiuio predicto⁹ ſeq̃tur qđ fuit in con
uiuio ꝺp donis in vglio vbi ſupra. Infelix ꝺp
do longũq; bibebat amorez. De talib⁹ Sene.
womãt ut edãt o miſeabiles quoꝝ palatũ nõ
ñ ad p̃cioſas eſcas erectaꝫ hij nõ viuũt q̃ libi
dinꝫ ſomno viuũt ait Señ. epi. 5. De hijs Iſa.
5. Ve q̃ ꝺſurgitis mane ad ebetatẽ a ſeq̃ẽ citha
ra a tympanũ a tybia i conuiuijs vr̃is a op⁹ dñi
non reſpicitis Ob iſta vicia a ꝺſimilia que cõ
ſueuerũt regnare im cuijs que non fũt regulate

legibz dei et moderacõe ꝓpantiẽ ordiãt etiam pbi fugiebãt. put dicit in Policto de Soctr. Cũ ei ꝙrereẽ quare non in forensibz negotijs uersareẽ. rñdit. Ego otẽno ꝙ illi aulici ambiunt Et que ego ambio illi otemnũt. Consimiliter sancti viri dẽmãt tales curias nisi qñtũ ncãtas cogit vel vtilitas aiaz exigit. Dauid em̃ non vemt ad kalendas Saul. p̃. Reg. 20. Ad cõuiuiũ herodis nõ vemt nec int̃fuit beatus Jo. ß in eo fuit decapitat⁹ Matb. 6. Meli⁹ est em̃ ire ad domũ luct⁹ qꝫ ad domũ cõuiuij. Eccl. 6. Ideo dicit in tractatu de duodecim abusionibz qꝫ qñta abusio est. monach⁹ curial. qꝫ ordo claustralis et ordo curie diuersus. Ibi sedes in insidijs cum diuitibz ac. Hic audis Cũ cõsilio vanitatis non introibo. Ibi insidiaris ut rapias paupem. Hic dicis Odiui ecclesiaz malignantiũ ac. Ibi dextera tua repleta est muneribus. Hic legis Laui inter in nocentes manus meas. Sũt due tamen curie principũ curialiũ. quorũdam. s. qui ecclesias instruũt. quorũdam qui destruũt. Alia curia Dauid. Alia Absolon. put bene distinguit sexta abusio que est. monach⁹ caussidicus. s. qui amat esse plus cum discũbentibz cum Herode qꝫ in carcere claustri cum Johãne.

Sequit̃ Nona distinctio.

Distinctio nona p̄me partis huius fūme. Capitulū p̄mū

Onsequēter pseq̄ndū ē de illis qui se hñt ad manuū mos in repu. quales sūt milites. Manus em̄ reipu. sunt hoies militares et cōgruēter p manū designātur. Manus em̄ sunt pate ad iuuādū ex nature impio a quātum̄ utilitatis hñt nulli. s. scire licet tñ apte iuuāt ait Seneca epla. 99. Opus em̄ manuū ē tāgere attrahē a impellere. ait cōmētator ethi. p̄. Et ideo manus est talis dispositōnis q̄ possit talia facere. ait Algazel li. 3. Et manus ē organū organoz Arist. li. 3. de aia Et non est vnū instrumentū. ſ mulța. de aialibus li. 8. Sicut ergo manus in corpe naturali sunt ad impellendum̄ nociua ad pcutienda infestātia ad attrahenda necessaria ad cōseruanda oia alia membra et defendenda. Sic sunt milites ad ista effitienda i repu. Et quēadmodū manus spāliter opponūt se ad caput ptegendū ne ledat. Sic sūt milites in republica ad custodiā a tutelam̄ vite pncipis qui est caput ut dictū ē supra Vñ ait saluator Math. 10. Estote prudētes sicut serpētes Sup qd aug⁹. li. 2. de doctria xp̄iana ait prudētia serpētis ē q̄ corp⁹ posit p capite. s. defendēdo

Ad hoc hortat ipe discipulos Et ideo potest di
ci respu. siue ecclesia q̃ sunt fideles. Fm illud
ps̃. Qui docet manꝰ meas ad p̃liũ. his mili
bus dꝫ p̃dicatoꝛ euãgelicꝰ exprimere milicie
institutiõnem dignitatẽ militũ antiquoꝝ pro
bitatẽ militis disciplme seueritatẽ apud im
pios officiꝫ qualitatẽ et huiꝰ fructũ siue vtilita
tẽ Et de talibꝫ offerre cũ ill ad eoꝝ edificatõez.

Capitulũ secundũ.

Primo ergo videndũ de militie institu
tione siue militis effectiõe a nũcupa
tiõne. ut enim dicat in pncipio histo
rie romanoꝝ condita ciuitate a romulo quã
ex noie romã vocauit. mille pugnatores elegit
qs a nũo milites vocauit. Miles em̃ dcũs q
vnus ex mille electus ait Papias. Romulus
p̃mo ex populo milites fũpsit et appellauit Et
sicut miles est nomen laboris ita et honoris
ait Policetus libro. 1. Secũdo videndũ est de
his que militẽ faciũt Et de hoc Policetus li. 6.
dicat q duo sunt p̃cipua que militem faciũt.
electio a sacramentũ. Reipu totius salus ve
titur ut tyrones nõ tm̃ corpibꝫ sed etiã aimis
pstantissimi eligãtur ad vires regni et rõi
nois fundamẽtũ. ãc. Et sequit. nec leue putẽ

hoc officiū qđ apud veteres inter tā varia ge nera virtutū precipue constat eē laudatū In uentus enim cui defensio ꝓuintiaꝝ immnet a moribus excellere debet a viribus. honestas enim ydoneū militem a verecundia dum ꝓhi bet fugere inhonesta sepe facit esse victorem. Et sequitur. A magnis ergo viris magnaq; diligentia cōuenit eligi iuniores. Cū vero di ligens electio in iuditio fuerit approbata sig nandi sunt a asscribendi militie qui ad eā in uenirūtur ydonei. Nam a velocitas requirēda ē a robur agilitas a sagacitas necnō a virt? simul a armoꝝ vsus a disciplina in eis explo randa est. plerisq; enim q̄uis nō improbabi les videantur spetie. tamen experimentis cōpro bantur indigni. Repellendi ergo sunt minus vtiles a in locum eoꝝ strēnuissimi subrogan di. In omni em̄ conflictu non tam ꝓdest mul titudo q̄ virtus a disciplina. Et ideo Alex. Et si paucos haberet milites fuit tamē totius or bis victor. quia sui disciplinati fuerant nū q̄ fugam cogitantes. Vnde cum magna exami nacōne et diligentia ab antiquis milites eli gebantur.

Sequit capitulū tertiū.

Capitulū tertiū.

De sacmēto vero militari legiē i Policrato vbi s. q̄ Lucō flacto a Gayo Varrōe ofulibz milites iureiurādo fci fūt. Antea em̄ sacmēta tm̄modo a tribunis exigebanē. Ceteꝝ ipi mē se iurabāt se fuge atq; formidis cā non abituros. neq; ex ordine recessuros. ñ teli petēdi hostisue feriēdi a cuius ofuā di causa & hoc dicebaē militie sacmētū qđ et xpianoꝝ pncipū auctoritate firmaē et vsu. Jtē Vegeti⁹ li. ij. Jurāt q̄dē milites p deū a cristū ei⁹ et spm̄sanctū et maiestatē pncipis qui sm deū pfidz se strēnue facturos oia q̄ p̄cipit pnceps. Cū em̄ q̄s legittimū accepit pncipatū tā q̄ pñti do fidel ē ei pstāda a deuocō impē dē dusq; est ei puigil famulat⁹. Jurāt etiā nūq̄ deſturos militiā vl morte ēcusaturos p repute p eccia cui⁹ fūt oscripti militie. Cūq; hoc p̄ stiterint iuramētū i p̄uilegio ditāē militari cīgulo. Adeo g obtinuit. ut electio a sacmentū militē facerēt. ut sine electōe nemo oscribere tur. ā sine iuramēto nemo militis nomē aut offitiū sortireē. vñ Tuli⁹. li. p̄. de offi. refert de Pōpiliōe ipatore i cui⁹ exercitu fili⁹ Cathōis tyro militabat. Cū aūt pōpili⁹ videreē vnā legionem dimittē Cathonis filiū q̄ i eadē legione

Sacmen
milita

militabat dimisit a cū ille āmore pugnandi i exercitu remansisset eatho ad populū scripsit ut si patere in exercitu remanere eū secūdo obligaret sacramēto·qe prioe amisso iure cū hostibus pugre non potuit·Patz ergo a militū digtas a fidei firmitas a iuramēti obligabilitas·Cuius forma est ut deo pmū fides debita deinde pncipia reipublice seruetur incolumis a ideo magna militū piacula si non sint tales a misi eā fidem a iuramētū seruauerint·Et licz sint alij milites dicentes se nō teneri ecīe ex sacramēto sollēni·qe iam ex cōsuetudine plerū non prestae null9 tū est qui sacramēto tacito vel expsso ecīe non teneae obnoxi9 a forteido cessat apud aliquos sollēnitas iuramēti·qe ad hoc ipso facto ōnes inuitat a coartat necitas officij a sinceritas fidei Vnde inoleuit cōsuetudo sollēnis ut ipso die quo quisq; cingulo militari decoratur ecclesiā sollemnit adeat gladioq; supaltari posito a oblato quasi celebri pfessione seipsum obsequio ecīe a altaris tuendi deuoueat a gladij·v officij sui iugē famulatū deo spondeat·Neq; enim necesse est ut ista pfitentur verbo cum legittima professio milicie facto eius videatur expleta In homine enim illitterato a qui magis debet arma scire ēp litteras non oportet exigere

ꝓfessionem trālēz ſicut in hoibus trātis qua
les fūt Epi a abbates ut dr i Policrō vbi ſuꝑ.

Capitulū quartū.

QVales aūt dñt esse milites.ſ.ſtrēnui.
audaces.a impauidi.expti.a puidi.a
moribz vnuſti:ptz ex p̄dictis.Vnde
Bern.in exhortacōne ad milites tēpli.loquēs
de militia et militibz ait.Tria fūt necaria pre
liāti a militāti.Vt ſit ſtrēnus et circūſpect9 ad
ſe ſeruādū Et expedit9 ad diſcurrēdū Et pmpt9
ad feriendū.vñ ut tales cēnt:inſtruebātur a
p̄cipibz antiqs ꝓut narrat Saluſtius de Pō
peio q cū alacri ſaltu.cū veloci curſu.cū vali
dis vectibus certabat.Neqz em̄ aliē potuiſſet
par esse ſertorio.niſi ſe a milites ſuos frequē
tibus exercitijs prepaſſet ad p̄lia recedendi
auſultādi inſiliendi ars mediocris non eſt.
Nō ergo effemīati vel delicati aut torpidi dñt
esse milites:ſ tales ut deſcriptū eſt.Optia em̄
militibz fūt hostē fortiē ferire.preſidia agitare.
nihil niſi fugā metuē.hyemē et eſtū.laborē.
a inopiam eqminimē ſub diuo quieſcē.balnea
neſcire.ferrū geſtare.delitias phoreſcere.Sz
ecōtra milites moderni effeīati fūt pigri a deli
cati.ocijs vacātes.aleis a aucupicijs iſiſtētes

et in armis mediocribꝰ plus ꝙ̃ seueriorib⁹ gloriantes. Non tamẽ dico ꝙ vituperanda sint arma ornata & fulgentia. dum tamen non fiat vanitatis & ostentacõnis gratia. quia legimus machabeos habuisse clipeos aureos. sed hoc habuere ob eorum magnificentiã in citacõnez mutuã & aduersariorꝫ dissipacõez. quia ex fulgore clipeorꝫ fortitudo gentiũ dissipata est Sed ymaurare arma ex ostentatione et pompositate et vanitate femineũ est. prout ait Bernh. Portare in scuto & armis leonẽ depictũ & tñ eẽ formidolosũ signũ est falsissimũ Opitus equos sericis depingitis hastas clipeos et sellas frena & calcaria auro & argento ornatis Et sequitẽ. Militaria sunt hec insignia an potius muliebria ornamenta. Nũquid forte hostilis mucro reuerebitur aurum & gemmis pcet & serica penetrare non poterit. Ideo ut narrat Vegetius libro. x. Scipio affricanꝰ cum ornatũ scutũ vidisset non mirari se inqẽ si tanta cura ornasset illud in quo plꝰ pfidẽ ꝙ̃ in gladio haberet. Alia tamen racõe Julius cesar voluit armari cõmilitones suos pretiosis armis ut metu damni se defenderent ne ea perderent ut in libro de vita cesaris. De fortitudĩe vero militũ & arduis factis tractat valerius li. iij. vbi ait de quodã duce hortãte milites

suos ad pliū. Sic dicēte prāctē letāter cōmili tones mei tāq̄ apud inferos cenaturi.

Capitulū qntū.

Igebat etiā apd ātiqs disciplia milit tais i abdicacōe voluptatū carnis q̄ ad fetores luxurie. vñ narrat Valeri us li. 2. q̄ Cornelius Scipio eod tpe quo castū intrauit edixit: ut oia que voluptatis causa erāt amouerētur et tūc maximū nunerq̄ insti torq̄ a lixarū cū duob; milibo scortoq̄ a castris abiē fecit: ne p hec milites effeiarent a infirma rēt. vñ dr i polic. li. 6. q̄ gens ptorq̄ sepe supa ta est eo q̄ luxuriosissima fuit. Similit regna ip riorū legūtur fuisse subuersa ipulsu luxurie. Similit impiū romanū exhaustū a dimisū est Nerone impante cuius gula fere oia deuorauit. maculauit libido. exhausit auaritia. fregit ig nauia Et cum superbia exmaniuit luxuria. Hec oia attendēs ille miles optimus Vrias q̄ sotijs suis existētib; in castris nolut intrare ad vxo rem q̄ priā: put legit. 2. Reg. 11. vñ dicit in Po lico. Sūme pcauēdū a duce in re militari ne ven? a vinū pugnātia pectora frangāt. Simi liter disciplina militis debet ee in cohibicōne comessationū et oim ptinentiū ad gulam et

ebrietatem· ꝑut narrat valeri⁹ vbi supra de metello qui ex castris lixas submouit a cibū venalem ꝓponi vetuit· de quo narrat vegti⁹ li·ꝛ·q; ꝓhibuit milites vti alia carne q̄ assa vel elixa Item viguit apud eos disciplina in cohibicōe rapinaꝝ a depdacōnum· Vñ fere hꝛc edicto Juli⁹ cesar cōpescuisse milites suos qñ vrbem ingressus est non licere spoliaē tem pla deoꝝ· Et de hoc vegeti⁹· vbi supē· q; catho memoie tradidit in furto comphensos inē cō militones dextras habere precisas· Vnde a li sandrū militem e via egressum hac pena ca stigabat· Cui dicēti ad nulli⁹ rei rapinam se ab agmine recessisse respōdit Spetiez rapine prebuisti· Item erat mira disciplina militum apud antiquos in ocij exclusione a laboris exercitacōne prout narrat valeri⁹ vbi supra de metello qui vetuit neminem militum mini sterio seruoꝝ vti neq; iumentorum· sed ut ip simet arma ferrent a alimenta· Similiter ve geti⁹ vbi supra narrat q̄ uis vsus classis non essꝫ necessari⁹ tamen ne milites desidia corrū perent aut per ocij licentiam socijs iniuriam inferrent naues edificare instituit· Vnde de ipsa admirabili disciplina militum in seuera castigacōne excessuum narrat ipse Valerius vbi supra ponens multa et varia exempla·

Sicut de mallio torquato q̃ filiũ eo q̃ ipõ ignorãte ad dimicãd delectãdat mactat iussit Judicãs citiꝰ eẽ prez sine filio q̃ priaz militat carẽ disciplia Et ibi mlta talia exẽpla de castigacõe militũ ut vel incarcerentẽ. vel de acie fugerẽt. vel q̃ nudi virgis cederentur. vel quasi hostes repugnarẽtur et interficerentẽ. vel q̃ era vel donaria denegarẽtur. disciplina militaris acriter retenta principatũ ytalie romano impio pepit multarũ vrbiũ magnoz regũ validissimaz gentiũ regimen largita est. aũ. Et de hoc Polictus. li. 6. q̃ rõnos gentiũ oĩm victores fecerũt eẽ scientia. exercitatio et fides quã eis ipẽ debãt reipu. a ido pualuerẽt adũfus oẽs. Similiẽ ait Trogꝰ põpeiꝰ li. ii. q̃ Alex. exiguã manũ militarẽ suscepit a pre. ꝫ doctã disciplinarã et militie assuefactã p quã orbẽ terraz aggressꝰ ẽ et inmũeras hostiũ fudit vires et copias. De cauſ disciplie siue pene cmũiter Agelliꝰ li. x. bũz vbi ait In pecis pumẽdis tres cãs eẽ existimãt. vna ẽ cũ adhibẽt pena castigãdi grã emẽdãdi ut is qui deliq̃t attentior fiat correcti orq. Secunda cum dignitas eius auctoritasq̃ in quẽ delinquitur tuenda est a reuerẽdaz ne prelimissa pena contẽptum pariat. Tertia ppter exemplũ ut ceteri metu pene terreantẽ. Has scripsit plato.

Capitulū sextū.

De iure militū et priuilegiis dicitur in decretis di. i. Jus militare est belli inferendi sollēnitates federis faciendi nexus signo dato egressio in hostem cōmissio pugne. ac. Item Policratus libro sexto. Priuilegia inquit militaria erant ex iure antiquo q ab angariis a per angariis a sordidis muneribus essent alienī et q iuta licenter ignorarent Et licet sint in ptāte pris in castrensi peculio testari pñt a q ex publica solicitudīe nō pmittātur egere. Q aūt militare sit licitū sub pncipibz fidelibz a legittīe institutis a de eoz disciplina patet ex doctrīa beati Jo. bapt. Luc. 3. dicētis ad milites Neminē concutiatis neq calūniā faciatis a otēti estote stipēdiis vīs Sup qd ait Aug⁹. epla. 7. Quibz priū stipendiū bāis Jo. sufficere debere pcepit vtiqz militare nō phibuit. Item q fideles pñt militare sub infidelibus in defensione reipublice salua iustitia et salua fide patet de sanctis militibz Mauritio a sotiis eo⁹ q militaueīt sub impiis impatoribz. Sup illud petri. 2. Subditi estote in omni timore dñis nō tm bonis a modestis. sz etiā discolis. sed quia frequēter pcā ocomittātur milites nisi solicita diligētia pcaueant.

dicit in vita bñ Aug⁹ · q̄ mīt̄ institutā bñ Ambrosij vnū erat nolentē militare vl̄ ad militā dū nullū instigaret ne talūniā faceret a in eū culpā refūderet · Secundū q̄ vxorē cuiq̄ nūq̄ peteret ne illi mīt̄ se nō ouemāt et cōiungētes maledicāt Tertiū q̄ ad cōuiuia mutat⁹ non libēter accederet ne tpantie modum nō obseruet Et ideo ait Egesippus li · 1 · q̄ in exercitu romano non solū vtutē corpis ꝫ etiā mentis requirī · nec fortitudiez in hostem ꝫ etiā disciplie normam spectari · ne crudel' · ne impi⁹ · ne insolens miles sit · ne poti⁹ pde q̄ victorie intētus · Et quia miles ut dictū est accipit gladiū de altari a gladiū quasi pmitias dō et ecīe offert · put dicit in Policto vbi ꝫ Ad ecīe honorez a populi catholici vtilitatē debet militare a ad mandatū pncipis ordinate tueri ecīaz · ipugre pfidiaz · sacerdotiū venerari · paupum ꝓpulsare iniurias · pacare puntiam p fratribz ut sacmenti doceat cōceptio fūdere sanguinē et si opus est ponē aiaz · ut de hijs verificet illud ps̄ . Et gladij ancipites in manibz eoz Et hoc non ad rapiendū alienū · ꝫ ut faciant inditū scriptū a ad exercēdū officiū suū sm equita tē inditū · Milites vero antiqui non exercētes officiū suū mō debito vel otrariū facientes puniebantur redigēdo eos ad ordinez pditum ·

sicut narrat Valeri⁹ vbi supra ponēs exēplū de multis Vnū aūt tenendō ē q̄ nō ē tutū laici uos molles ⁊ effeiatos hr̄e i pl̄ijs ⁊ hoc exemplo gedeonis Judicū. ʌ. qui cū trecētis viris q̄ nō biber̄t aquā curuatis gembꝫ. ß lāber̄t mānibus omissis formidolosis et timidis obtinuit victoriā.

Capitulū Septimū.

Sēd q̄ pax. p̄test militib⁹ q̄ sint exercitati disciplinati victoiosi i militia regia si fuerint deuicti in militia xp̄iana. Est enim quadruplex militia. s. hūana. s. sub principe hoie quos monuit bēus Joh̄es baptista nō facē calūniā Luc. ꝫ. Est et alia militia xp̄iana aduersus p̄ncipes ptātes aduersus carnē ⁊ sāguinē Eph. c. De q̄ Job. ʌ. Militia ē vita hois sup. t. Ibi Greg. moꝛ. c. i p̄n. sufficiēt de hac militia ⁊ de hostib⁹ cōi q̄s ē militandō In q̄ militia dꝫ fidel ee militās deo ⁊ industria p uido disciplia exercitar⁹ virtute p̄dict⁹ cōstantia animosus. pl⁹ em̄ est vincē dyabolū q̄ pharaonē cum exercitu Ait Bernh. sup cant. omel. 39. Jt̄ē est militia uotiua ⁊ diuina in qua militat homo cōtra hostes fidei ad defensionem ipsi⁹ quales sunt milites templi quos Bernhard⁹ hortatur ut s. Sunt et alij milites qui ex fidei

amore a dñm dilectõe deuouetũt et exponũt se otra hostes fidei. vnde Bern. Procedite milites a intrepido aio inimicos crucis xpi expellite Et psequẽ gloriosi reuertũtur victores de plio. beate moriũẽ martires in plio. ac. Itẽ est et militia vtuosa siue eccliastica in qua militãt prelati a pdicatores eccliastici cõtra illi? hostes a otra hereſim errorũq; inuẽtores. Thimo. p. Labora sicut bon? miles xpi Et ad thi. p. ut milites in ill' ac. Et hij oes milites fũt informãdi modis dictis Et si militãtes pma militia dñt esse virtutibz pditi multomagis in alijs militijs et de talibz que ei cõpetũt debet predicator euangelicus conferre cũ eisdem.

Distinctio decia pme partis huj? fũme. Capitulũ pmũ.

Sicut ergo p manus milites signãtur in corpe reipu. sic p pedes populus inferior conuenienter designat et deputat ad humiliora offitia et ad obsequia reipu. fm institutiones Plutarchi ut dictũ est. vñ ait quasi soccos pedibz fatiam? ut nõ offendant ad lapidẽ obicẽ. Ill' em tanto magis est necaria prudẽtia q plura inuenũt offendicula dum i obsequio totius corpis in

terra ḡdiũtur eisq; insti⁹ tegumento ꝙ suffragiũ debeẽ pcipue aĩ toti⁹ corpis erigũt a sustinent molẽ pedũ·aĉ·Magna ergo vtilitas hoꝝ pedũ i repu·et magna cura fũt custodi ẽdi pregẽdi a dirigẽdi Opus em̃ pedis est corp⁹ sustẽtare nec̃aria vite prepãdo a obseqñdo ẽm̃ omẽta·ethi·p̃·Sic op⁹ ẽ populi inferiois supiores supportaẽ i obseqñdo a sustẽtare vite necessaria eis prepando·de quibꝫ pedibꝫ ait Job ·30·Pedes meos subũtrẽt·vbi ait greḡ·moẽ· 20·quid p pedes ecĉie nisi extrema illi⁹ mẽbra sigñficãtur q̃ dũ ad opa terrena deseruiũt tãto celeri⁹ ab aduersariis falli pñt qũto sublimia min⁹ intelligũt·aĉ·Ibi bñ de hoc·

Capitulũ secundũ

ET qm̃ in repu·sicut sũt diuersa mẽbra sic a diũsa offitia quẽadmoꝺ ẽ in corpe naturali Ad ro·12·Sicut i vno corpe multa membra habem⁹·aĉ·Et ad coꝛ·12· idẽ Sicut ergo supra dictũ Priapes et alij admonendi sunt ut exerceant sua offitia ad que sunt deputati·s·laborent fideliter a religiose siue sinceriter a fructuose cogitantes qꝺ hõ ad laborem nasciturJob qũto Et pḡ·Labores manuũ tuaꝝ mãducabis bñis es a bñ tibi erit·

Sed labor iste obstitit in opibz artiū mechaica rū que sunt septē. s. Lanificiū Armatura Nauigatio Agricultura Venatio Medicina Theatrica sm hug. in dy dascolicon.

Capitulū tertiū.

IN primis ergo sunt homies laborantes admonendi q̄ sint a peccatis immaculati. s. a furtis. a fraudibus. mēdaciis. a carnis voluptatibz. a aliis q̄ solent talia omittē Et ut ordinata intētione laborēt. s. ut malint manibz laborare q̄ otiose viuē vel mēdicare vl furari Et ut in laborādo deū orēt et inuocēt. decimas et oblacōnes eccē fideliter psoluāt Et ut elemosinas put pñt fatiātzet si hoc fecerint spare pñt regnū dei et vere tales sunt do accepti. vñ de quodā tali narratur in li. A. collacōnū collacōne. 2. Q̄ cū ad oīonez a p̄ceptū beati Johis abbatis demon noluit exire a quodā demoniaco. aduenīente seculari q̄ eis p̄mitias detulit de labore suo ad cui? p̄ceptū statim demon exiuit A quo cū abbas ordinem vite sue req̄reret. rñdit se nulli? tom cō sciū. nisi q̄ fideliter manibz victū q̄reret et oī die mane et vespe largitori vite sue sanctatis a industrie i eccīa grās redderēt et de fructibz

demonia
Laus
labor
p̄m
Ozio
vite

nūq̄ aliq̄d vſurparet niſi primicias a decimas
& a eccie pſoluer et a q̄ nūq̄ boues p alienos
meſſis cōmunium duceret mīn eoꝝ ora clauſiſſ
ne damna inferrent. Inſup addidit ſe opulſū
impio pntum cū vellet monachū ꝓfitri duxiſ
ſe ip̄ōſā quā nūq̄ cognouit ſed ut ſororē vi
gmem tocū tpe vite ſue cuſtodiuit. Ad abbas
audiens dixit Vere monachos excellē a ideo
merito dēmones vincis a pellē. Vñ in iſto ap
par; norma a vita laborātiū q̄b⁹ auget deus
tpalia a ſpūalia ꝑ illd̄ puer. io. bñdicio dei
diuites facit. Vñ narrat in vita Jobis. eleoſi
narij de duob⁹ futoꝝb⁹ calciamenta facienti
bus quoꝝ vnus habebat magnā familiā pn
tes. ſ. ꝑē; a mēm vxorē a filios quos alebat
de arte ſua ꝓpē deū a quotidie ſūmo mane ad
eccīa; ibat a oīomb⁹ vacabat a in nocte deo
gr̄as agebat. Ali⁹ erat eo doctior in arte ſua
nec ad eccleſiā ibat. ꝫ ſēp diebus ōmbus etiā
dominicis laborabat nec tñ ſeipſū fuſtentare
valebat. Inuidēs igit̄ alteri dicebat cum ira
Vñ tu ſic dines fact⁹ es q̄ q̄ſi nihil laboras et
ego ſp laboꝝa ſēp i egeſtate ſū Cui alē pia cau
tela volēs ipſū ad bonū excitare dixit Cū ad ec
cleſiā q̄tidie māe pgo ꝑmū auū ꝓpoſi vide
mē mecū illd̄ tibi dimidiabo Que cū ad eccīa;
ſeḡrer quotidie bñdixit ei deus a dimitē fecit

a laborātiuz
ſio. x.
duo ſutoꝝ

Cui dixit. qñ dñm̃ dabō mecū p̃tū p̃missum. a rñdit alē. Nihil p̃cij materiale mueiebā ꝙ spūale qđ in ecc̃ia p̃cipiendo addidit et deus mihi tempalia qđ et faciet tibi si me sequi volueris quia irritari non potest sentēcia dñi dicētis. q̃ rite p̃mū regnū dei et iustitiaz eius et hec oia adiicient vob. Hic ergo instruūtur laborātes q̃liter dñt laborare.

Capitulū quartū.

Sed non solū laborātes instruendi fūt ut in arte sua artificialiē laborēt exteriusꝫ ꝙ spūaliē ad aie vtilitatē. Vnde p̃mo admonēdi fūt laborātes in lanificio que ars p̃mo nūerata est. qe otinet oia gña texendi. consuendi. nēdi. retorq̃ndi. acu. fuso. fubula et alijs instrumētis ut ait Hugo. Tales decent moneri ut fatiāt sibi veste; spūalem. exēplo mulieris bone q̃ q̃siuit lanā a limū a opata est cōsilio manuū suaꝝ p̃ū. vltio. Vt sic laborās indut9 veste nuptiali que est caritas īgrediaē ēgnū celoꝝ put ait Greg. li. 2. omel. 11. q̃ caritas teriē duob p̃ceptis dilectionis Ita ut dilectio dei sit ad modū camis. dilectō primi ad modū subtegmis. Similiē p̃dicatoꝛ instruat laborātes in arte armature que sunt ut p̃tegamur vel p̃uamus ꝫ ut faciant sibi

arma spiritualia contra tela hostis neq̃ssimi. ſm illud apli dicẽtis ephe. 6. Induite vos armatura dei. ac. Stulti enim fūt si alios armẽt a ipsi inermes ostra dyabolū remaneāt. Similiter p̃dicator moneat nauigātes ut fugiāt tibi nauem pēnitẽtie. quia ipsa est secunda tabula peccātibus post naufragiū ait Jeronimꝰ epla. 88. Et apprehendant crucem xp̃i que est nauis ecclesie p quā transeūdū est mare hꝰ mundi ait Augꝰ. sup Jo. omel. 2. Mare ē mūdus qui causaꝫ tumultūz a vndis se allidit ait Greg. libro. 2. omel. 2. hūꝰ maris multa picula. quia in sunt reptilia quoꝫ non est numerus Vnde impossibile est precipue peccātibus sine naue crucis idest pēnitẽtie post hāc vitam ad celum transire Similiter laborātes in agricultura admonēdi fūt ut colant agrum suū. s. corpus pēnitẽtialibz exercitijs a ortū cordis sui multimodis vtilibz ut in fine metāt fructū vite eterne. qz ſm Apostolū ad cor. 3. dei agricultura sumꝰ. S; reuera in multis verificatur quod dicitur puer. 24. p agrū pigri hominis transiui a ecce totū repleuerāt vrtice. s. vitioꝫ pungentiū. Sed magna dementia est cū magno labore agrum exteriorem excolere p fructu temporali et negligere agrū anime interiorem pro fructu eterno.

Capitulū qñtū.

Similiē admonendi sūt laborātes ī ve
nacōe: q diuidiē ī ferīā. aucupitiā.
et piscatoriā. et fit multis modis sm
hug. vbi supra: qp fiat debito modo. Nam licz
illa que est piscīū sit licita clerico et monacho
put dicīē de cōsecra. dist. 9. ca. vltīo. Tñ illa q
est ferina vel illa que dicīē aucupitiū non oī
psone nec oī tempe licita est. ut ptz dist. 86.
ca. Rū venatoribz. ac̄. In quo ca. dicīē Qui ve
natori donāt non hoī ꝫ artī neq̄ssime donāt.
Et seq̄tur. Esau venator erat qp pcōr erat a pe
nitus nō inuenim9 ī scripturis sāctis aliquē
venatorē sanctū. Piscatores autē sāctos mul
tos repim9 Et post seq̄ē. Quid pdest ieunare
viscēribus et luxuriari venatibus Jbi em̄ di
stinguit Apparatus qp est venatio oppressiua
paupum a hec est illicita Et est arenaia cum
bestia dentata causa viriū ostendēdar et qui
hāc exercet mōrliter peccat Et est saltuosa ī fil
uis a saltubz Et hec licet sit licita tñ fit illicita
ex psona et tpe. ut Epō. religioso. a viro eccle
siastico Et oibus laicis ī tpe q̄dragesimali.
put dicīē. xx. q̄stiōe. 8. Si nulla. Laico tñ est li
cita ob necītatē tm̄. s. p pellibz a carnibz cū ca
nibus a strepitu. ponē tñ laq̄os vel retia sine

strepitu clamoꝛe et canibus licitū est dericis
ut dicit ibidē in appatu. Debet etiaz p̄dicatoꝛ
cōdemnādo exprimere venationū vanitates
vel varietates curſuum ꝓteruitates tempuꝫ
amiſſiones inutiles occupacōes ſepiū a ſege
tum cōculcacōnes a in fine fructuū modicita
tes que omnia cōmitātur venatoꝛes quādo
poſt vnaz beſtiolam ut lepuſculū timidū tot
curruntur milites tot fuſtimentur ribaldi et ca
nes tot cornuū clangores tot vlulantū voci
feracōnes a in fine vtilitatis paucitates a vti
liuꝫ laboꝛuꝫ omiſſiones. Ille autez venatio
nes que fiunt ad exterminiū noxiarū ferarum
ut luporum a vulpium a huiuſmōi magis li
cite ſunt q̄ alie propter cōmunem vtilitatem
conſequētem dū tamen debito fiant tempoꝛe
ſcilicet non diebus dñicis et feſtiuis. Vnde
narrat Polieratus libro p̄mo ca. ſexto Oz va
tes mantuanꝰ ferē interrogaſſe marcellū cū
depopulacōm auiū vehementius opam daret
an auem mallet inſtrui in capturam auiū. an
muſcā formari in exterminacōnez muſcarū.
Cūq; ille q̄ſtionē ad auiculū retuliſſet augu
ſtū conſilio illiꝰ p̄legit ut formaēt muſcā q̄ a ne
apoli cītate muſcas abigēt et cītatē a peſte in
ſanabili liberaēt que optio impleta eſt. Et de
mō impletionis narrat Alexandꝰ nequā in li.

de naturis rez̄ q̄ neapol cū sāguissuga z infi
mitaz pestе letali vexarel liberata ē a marro
ne z Virgilio piecta ī fūdo putei irūdie aurea
Qua extracta a puteo mūdato euolutis āno
rū circul repleuit ciuitatē infinit⁹ exēit⁹ irūdi
nū nec sedata ē pestis añq̄ sāguissuga aurea
iſato ī puteo mittet̄ur Qualitāūq; aūt de hoc
fuerit liquet ex p̄dīcis voluptati et delectacōi
p̄ferēdā eē multoz vtilitatē misi em̄ aliqñ ali
quibo eēt licita pfecto Jsaac p̄iareba ad tale
op⁹ nō misiſſz filiū suū añq̄ dispoſuisset ei bñ
dicē tñ ex cā ex tpe ex psone odicōe a ex ide
bito mō potest eē illicita ut dictū est vñ nar
rat de Edgaro rege anglie q̄ die dñica semel
iuiſſz ad venand et btūs Dunstan⁹ sacris in
dut⁹ regez ad altare diu expectaret audiuit
ab angel in celis introitū misse a kyriel euā
geliū et postea Jte missa cē Cui cum diceret
rex rediens a venatōne ut missam inciperet
Respondit Non possum quia audiui magnā
missam dei in celis post quā non est mihi pec
catori licitū celebrare Jndignū em̄ te p quā
dam vanitate tāta missa te feciſti Quo audito
rex ingemuit et de cetero se a suos a venatōe
diebus festiuis abstinere fecit Vnde venatio
que aliquādo licita est ex tēpore fit illicita et
psona ut patet ex iā dictis

Capitulū sextū.

Similit informādus est vacās opib⁹ medicine ut p̄mo in se p̄caueat morbos spūales a aiay lepras q̄ fūt pcā ſm illud Luc. x. Medice cura teipsū. Similiter iformādi fūt ne alios curare attēptent añq̄ p fecte i sc̄ia sua sint instructi. qz ut ait ōmētator ethi. 9. Oportet q̄ medic⁹ sit instructus disciplina et exp̄ietia a q̄ adhibeat diligētiā i medicādo a cās morboz minuet egrotis q̄ sunt crapula a superfluitates. quia ſm Senecā epla .99. Multos morbos fecerūt multa fercula. Et ōmūi puerbio dr q̄ cena serotina turgētia facit cymiteria. Jtē Sen̄. vbi s̄. Multos morbos nō miraberis si cocos nūeraueris. ſ antiquit⁹ nō fuit ita. qz medicīa fuit paucay herbarū sc̄ia a illos cibz exapiebat q̄ nō nisi ebrietātibz placere posset. ac. ibi bñ de hoc. Jtē informādus est medicus ut p diuersitate etatū tpum complexionū et regionū adhibeat medicinā. put exemplificat Aug⁹. epla. x. de quodā medico qui adhibuit qđ congruebat dolori cuius dā a sanitas secuta est. At ille post aliq̄t ānos p̄stmo dolore g̃uat⁹ apposuit idē medicamētū a peius se habuit. Et cum a medico quesiuiss̄z causam ſñdit. q̄ illi etati non conueniebat

quod alteri ꝓpterbat Et subdit Aug⁹ regulaz bonam. Tñtū valet ratio ut artibus non mutatis quod ſm eas fit pro tēporū varietate eſt mutandū. Eſt etiam admonēdus medic⁹ ut lucra non querat iniuſta nec infirmitates hoīm deſideret queſtus gratia. ut ait Seneca de beneficiis libro. 6. q̄ damadas Athenis vemens eum qui neceſſaria funeribus vendicabat dānabat cum ꝓbaſſet magnū lucrū optaſſe qđ euenebat ei ex multoz nece. vñ ait ibidem. Grauiſſima infamia eſt medici opus querere. Conſimiliter debent informari egroti ut primo querāt medicamēta ſpiritualia. quia ſepe peccata infirmitatū ſunt cauſa ſm illud Greg. dicentis q̄ nulla nocebit aduerſitas ſi nulla dñetur iniquitas. Sed xp̄us eſt verus medicus et verbū eius eſt medicamē tum ſm Aug⁹. libro. 3. ſermonū ſermōe. 31. Jtē Ambroſi⁹ in ſermone ait. Omnia habemus in xp̄o et omnia nobis eſt xp̄us. vnde ſi vulnere carere deſideras medic⁹ eſt. ſi febre eſtuas fons eſt. ſi fortitudine indiges virtus eſt. ſi mortez fugis vita eſt. ſi celum deſideras via eſt. ſi tenebras horres lux eſt. ſi doctrina indiges veritas eſt. vñ ipe dñs ait Math. 9. Non eſt opus valentibz medico ſ male habentibus.

Capitulū septimū

Similiē qñ p̄dicator videt laborātes in theatrica q̄ septīo loco natuāta ē ab hugone q̄ q̄dē scientia ludoꝝ dicta a theatro vbi popul⁹ conuenebat ad ludendū a spectaculū ait idē Debet monē eos ad p̄cauē dos ludos inhebitos a lasciuos. Est em̄ ludus puerse illusionis de quo gen̄. 16. dicitur q̄ Sara vidit Ismaelē ludere cū filio suo Isaac in quo ludo vidit illusionē a figficabat decepcōnem ait Aug⁹. sup Jo. omel. 11. Et tales fūt ludi ioculatoꝝ mimoꝝa histrionū a saltatricū qui sunt ludi nephandi quibus non debet deditus interesse nec respicere de quibus histrionibus ait Aug⁹. Qui stultis hoībus ludentibꝫ aliquid impendit peccatis eoꝝ ptícipem se facit Vñ vos q̄ spūales estis cum tales videritis arguite corripite a castigate. est etiā ludus lasciue vanitatis a voluptatis de quo exo. 32. Sedit populus māducare a bibere a surrexerūt ludē Et tales ludi fūt cauēdi. Vñ Crisost. sup math. ō. 6. ait q̄ dē nō cōmēdat ludē ꝫ diabolus. si luserim⁹ aī certamē a ꝑpa cadim⁹ pigritia Jē lud⁹ ē idiscrete adōis ex q̄ sepe mala puenīūt ut rixe alape pugne et hoc p̄ē ludētis intētiōez q̄ cū dēp̄hēsus fuerit a red argut⁹ dicit

ludes fecit nec tertie sufficit hoc ad excusacoez
qz lex canonica dicit qz ludus noxius e in cul
pa precipue cu no possit in bonu imperetari.
Et ideo ludus talis est punendus a condenado.
Jte e ludus sotialis honestatis.s.ad recreati
one a releuamez laboris Et sic legitur phi lu
dere put Sen. dicit li. de tranquillitate in fine
qz Socrates cu pueris ludere no erubescebat Et
Catho aim curis fatigatu publicis laxabat
ludis et hoc aliqn expedit Et ponit exemplu de
agris fertilibz qz cito illos exhauriet nuqz in
termissa fecunditas Jta aioz impetz assidu labor
fragget vires:misi paulatim resoluti et re
missi fuerint. Similit ponit exemplum qz som
nus refectiom est necessariz:si tame sit cotinuz
moris est Et ideo imgt legu coditores festos in
stituerut dies ut ad hilaritatez publice hoies
cogerentur tagz necessariu laboribz tpamentu im
ponentes. Jte Valeriz li. 6. Ludos idcirco im
legittias actones onerabat quia tpame to
motus naturale calor nutrit in corpe et letitia
mentis repatur. Viri tn ecclastici sobrie et re
pate dnt ludere:put ait Ambrosiz li. p. de offi.
qz licet interdu honesta sint ioca ac suauia. tn
ab ecclastica aberrat regula. nosolu pfanos
s etia oes iocos dedmados arbitror. vn de be
ato Johane apl̃o narrat Cassianz libro. A.

collationū qꝫ cū manu molliter pdicem dimit
teret Vidit eū quidā iuuenis a senem a risit
ac miratus est talē virū sic facere. Cui sanct⁹
ait. Quid geltas in manu? At ille Arcū. Cui
ait. Cur eū non semp tētū circūfers Et ille. Re
ingi curuacōe fortitudo ei⁹ mollescat a dꝫpeat
Sic ait sanctus ne te offendat hec mea parua
laxatio. qua mīa remissione quadā rigorem
quis relaxet nō potest obsequiū dare siue in
giter fecundare. Viri vero celici ḡles sūt eccle
siastici religiosi ludos primo modo dictos ca
ueant a si aliquo ludo vtātur debito modo et
debito tempe a religiose fiat ut ait Señ. epl'a
.110. Vir aūt pfect⁹ nō debet intēdere ludis va
nis in quib⁹ delectātur dēmones. Vñ a i som
no fuit dictū illi romano ut ludi instaurarēt
sicut recitat Aug⁹. de ci. dei libro. x. ca. 26. De
ludo vero alee a eius periculo in sūma de casib⁹
libro. 2. vbi dicit qꝫ illi qui ludūt ad aleā vel
ad taxillos vel qui ludo interfūt vel sunt ptici
pes peccant Et ibi de p cūis ocomitātibus talē
ludū ḡlia sunt desideria lucrādi voluntas spo
liādi tempis amissio frequēs peioratio rixaꝫ
puocatio substātie consūptio assiduitas mē
tiendi a otiosa verba a blasphematoria sepe
proferendi. Vnde dicitur in Policrato libro
pmo qꝫ mendatioꝝ a periurioꝝ mat̄ est alea

Vnde et Chilon lacedemonius iugede societatis cā cum missus Corinthios duces et seiores populi ludentes inuenit in alea Et ideo infecto negotio reuersus est dicēs se nolle gloriā sparzorum quorum fama destructo bisancō clarescebat hac maculae infamia ut dicerētur cū aleatoribus otraxisse sotietatē. Cōsimilit regi demetrio in obprobriū puerilis leuitatis missi sunt aurei tali a rege pthorum quo mūere inhonorata est adolescētia regis semit qui in maiestate regia dstitut nō verebat leuia exercē. Econtra est de magtibz modmis q̄p magno hōt si nouerint venaticam vanitatē a in aleaz peritia sint instructi et si ī vanis ludis sint expti. Cū tñ dicat Señ. in puer. Aleator tñto est neqor qñto in arte doctior. ergo vesania magna est tali arte infudare Et nonsolū nobiles intēdētes talibz sibi nocēt ꝫ etiā mltis alijs q̄bz dāt audatiā et exēplū talibz vacandi a etiam liberos suos a hēdes exēplo suo ad talia puocāt

Mundus iste totus quoddam scaccariū est cui? vnus punctus est albz et alius niger pter duplicez statū. vite et mortis. grē et culpe. Familia hui? scaccarij sūt hoies hui? mūdi q̄ oēs de vno saculo marino extrahūtur a collocātur in diuersis locis hui? mundi a singuli hōt diuersa noia. vn? dicit rex. alter regina.

Tertius roch⁹ Quart⁹ miles Quint⁹ alphinus Sext⁹ pedin⁹. Vnde v. Rex roch⁹ alphin⁹ miles regia pedin⁹. Isti⁹ aũt ioci ꝺditio ẽ talis ut vn⁹ aliũ capiat ꝙ cũ ludũ ꝺpleuerint fiant de vno loco ꝙ saculo exierũt sic i vnũ locũ reponũt. nec ẽ ꝺria inter regẽ ꝙ pditẽ paupẽ. qr sit i vnũ diues ꝙ paup Et sap̃. A. ꝺi. Vn⁹ ẽ intro it⁹ ad vitã ꝙ sil exit⁹ Et sepe ꝺtigit qr qñ familia scaccarij reponit i sacculũ rex iferi⁹ collocat⁹ ẽ. Sic qñ trãseũt ab hac vita hui⁹ mũdi maiores i inferno sepeliũt ꝙ paupes i sinũ Abrahe deportãt. exẽplo diuitis ꝙ lazari In isto etiã ludo rex vadit circũq; directe ꝙ capit vndiq; sp directe In signũ qr rex oĩa iuste capiat ꝙ in nullo omissa iustitia oĩb; exhibitẽda obligãte ꝺ; S; mõ q̃cq̃d agit iustitia ẽputat. qr q̃cq̃d principi placꝫ iuris ꝺ; vigorẽ. Regina siue ꝺna q̃ dicit Ferze capit ꝙ vadit obliq̃. qr cũ auarissimũ sit genus mulierũ quicq̃d capit nisi mere dẽ ex grã rapina est ꝙ iniustitia. Roch⁹ est iustitiar⁹ pambulãs totã terrã. directa tñ linia ita qr nihil obliq̃ capiat mũeribꝫ corruptis. ꝫ oĩa iuste corrigat nulli pcẽns. ꝫ econtra de illis iã verificat illud amos. ꝫ. Cõuertisti in amaritudinẽ iudiciũ et fructũ iustitie in absinthiũ. Miles vero in capiendo duo pũcta trã sit directa ꝙ tertiũ obliquat In signũ qr miles

a dñi trem potrūt iuste capere red dit⁹ debi tos et iustas emēdas a dēliquētib⁹ sm exigē tiā dēlicti. ſ tciū pūctū obliq̄t cū talliagia a in iustas actōes extorquēt a subditis. Alphim vero cornuti fūt epi nō ut moyses ex colloq̄o dmoꝛ ſ poti⁹ regio impio vel pce a ptio fublīa ti. Jſti alphim obliq̄ curtūt a capiūt ta pūcta ptrāſeūdo. quia fere oēs platos pūtūt odiū a amoꝛ a mūeꝛ fauoꝛ. ne dēliquētes replēdāt a cōtra vitia latrēt. ſ poti⁹ p ānuo cēſu pcca ad fermā tradūt ut ſic dyabolū ditēt. vñ q̄ debu erūt vitioꝝ exturpatoꝛes eē Jā p cupiditatē facti ſūt vitioꝝ pmotoꝛes et dyaboli pcuratoꝛ res. Pedim⁹ vero paupcul⁹ ē q̄ imcēdo ſp va dit dircē i ſua ſimplicitate. ſ qñ capē vult ob liq̄t. ſic ſp dñ i ſua ſimplicitate a pauptate cō ſiſtit dircē viuit. ſ cū q̄rit aliq̄d tēpale vel ho noꝛē oſeq̄ ſtatū mēdatꝰ. piurꝰ. adulacōibꝫ. a fauoꝛibꝫ obliq̄t quouſq; ad gdum ſupioreꝫ ſcaccariū pueiat et tūc duo pūcta ptrāſit. ter tiū obliquādo. Sic paup cū eleuat ſtatū pūſe imcedit. q; aſpi⁹ nihil ē humili cū ſurgit in altū. In iſto ſcaccario dyabol⁹ dicit eſchack in ſultā do aliquē a pcutiēdo pcū iaculo qui ſic pauſ⁹ niſi cui⁹ dicat linueret ad pemtētiā recurrēdo dicit dyabol⁹ ei. Math aīaꝫ ſecū ad tartara de ducendo a quo nec liberabit prece vel pretio.

quia in inferno nulla est redemptio Et sicut ve
nator diuersos habet canes ad capiendas be
stias diuersas Sic dyabolus a mundus diuersa
hñt pcā quibus diuersimode hoies illaqant
quia omne qđ est in mūdo aut est concupiscen
tia carnis aut oculorū aut superbia vite.

Capitulū octauū.

Laboratib; g̃ i p̃dcis artib; mechanicis
et opib; ad illos pertinētib; ad reipu-
blicatē sūt q̃si pedes ipius a obsequētes
ei a eā sustētāt de q̃b; pedib; custodiēdis mo
uēdis dirigēdis statuēdis dñt hie curā mgr̃a
tus. vñ plutarc⁹ dicit i oīb; exeqñda sūt q̃ hu
milioribus ⁊ mīstituendi opetūt. Nā paucitas sp
pluribus cedit a ea cā sūt īstituti mgr̃atus ut a
subditis iniurie ꝓpulsētur ipāq; reipu. q̃si illo
rū opificio calciet Est em̃ q̃si discalciata qñ in
iuriis exponit q̃ nihil pōt ignominiōs eē gerē
tibus mgr̃atū Afflictus nāq; populus q̃si p̃cipis
podagrā arguit a cruciat Et sicut apostol⁹ ad
cor. 12. Omnia mēbra sunt vnū corp⁹. q̃ tñ mē
bra hñt diuersa officia a q̃libet indiget officio
alterius. tūc ē q̃libus mēbrū pfectū cū pōt pficē
suū op⁹ ꝓriū. Vnūquodq; em̃ ē pfectū cū at
tingit ꝓriā virtutē ait phs libro. 8. methēo.

Hoc est signaculū qđ potest facere fuū op⁹ ut serra lignea. ac̄. Sic est in corpe reipu. q⁹ sunt diuersa mēbra ꝓportionalit̄ ut dictū est habē tia diuersa offitia quoꝝ quodlibꝫ indiget offitio alteri⁹ Et tūc ipsa est in debito statu qñ neutꝝ vsurpat alteri⁹ offitiū et qđlibꝫ exercꝫ suum veraciter. Nec debet quis mirari de coaptacōne reipu. membris corpis natural cū dñs oñdit Nabuchodonosor statuam cui⁹ caput ex auro optio. pectus et brachia de argē to. ac̄. Ad signand̄ variū statū regnoꝝ diuersoꝝ ꝑm sāctos. Cōsimili ratiōe in vno regno diuerse psone in repu. pñt adaptari diuersꝫ mēbris i corpe naturali. vñ et in tractatu qui dicit̄ lib⁹ phie dicit̄ q⁹ in ciuitate ymaginata Soc̄tis. Caput est ad mod̄ arcis ipius palla dis. brachia tā q⁹ prudētes et fortes viri iuxta arcē ad ipsā tuendaꝫ locati. venter a genitalia opifices citatis et mulieres. Corpe vero a crura fūt negotiatores huc illuc discurrētes. Pedes vero sunt agricolez vel negotiatores pñt figificari p pedes q⁹ calcāt terras a sub nauiga cōne cōtinet̄ ars mercādi ꝑm hug̃. vbi s̄. vel pñt signari p crura vnde sustentāt rēpu. suis mercaturis. Mercatura em̄ multū iuuat rem publicā ait Hugo vbi supra.

Explicit ps prima huius fūme.

Sequitur secunda pncipalis pars huius totius summe.

Habita descripcōe reipu. i cōi a enu meatis virtutibz q̄ sūt mēbs necarie Siue descriptis a informatis psonis ex q̄bz respu. ostituīt. q̄ talīū pso nay ē multiplex colligacō siue cohērētia diri gēte sūmo mgro xpō ihu Videnḍ ē de pdicta colligacōe q̄ntū admonēdi sūt oēs in repu. ut teneāt ordiez siue cohērētie Et pmo de cohēren tia legali siue ordiali. s. post pcēm q̄ est dñoy ad suos a cōuerso. Secūdo de colligacōe na turali q̄ est pntū ad filios a fraty siue cogna toy ad inuicē. Tertio de colligatiōe sacmēta li q̄ est iungatoy ad inuicē. Quarto de cohērē tia fidei q̄ est xpianorū ad inuicē in corpe xpi. Quinto de colligacōe ciuili q̄ est vicinoy. aīe Que oia distincte pnarrata sunt in pncipio.

Distinctio prima secunde ptis huiꝰ sūme. Ca. pmū.

De pma colligacōne q̄tū ad vnā ptē. s. q̄ntū dñt se hre pncipes ad suos dictū ē s. tñ intelligē dñt q tō dñandi orta ē ex pcō put Augꝰ. ait li. 19. de ci. di. c. 17. vbi mentū de hoc. vñ ait. odio cō suntutis inē intelligit

impositā pcōi et pma causa fuitilis est pec catū: pñ nūq in scripturis legim⁹ seruū añq hoc vocabulo noe iust⁹ pcm fieri indicaret. Gen. x. Nomen itaq illud culpa meruit non natura Et ibi bñ de hoc. Non ergo debēt dñi mi mis eleuari de dñatu cum nō ex naturali odi cōne sint dñi ꝫ meito peccati. vñ Aug⁹. vbi su pra. Qui impant seruiūt eis quib⁹ videtur non pare. Nec impant cupiditate dominādi ꝫ of ficiō cōsulendi. nec pncipandi superbia ꝫ prouidendi mia hoc natural ordo prescribit. Ita de us hominē cōdidit. dominami imq pisibus maris ac. Gen. i. Rōnalem creaturā ad yma ginez suā noluit n irrōnalibz dñari. nec homi nem hoim: ꝫ hoiez pecori. Inde pmi iusti pasto res pecoz magis qz reges hoim ostituti sunt. Gen. xl. ut insinuaret deus qd postulet ordo creaturaz qd exigat meritū pcōz hec aug⁹. Post pcm tñ legit tue pncipātibz sm legē di uinā et hūanam dñt hoies obedire. sm illud Eph. vi. Serui obedite dñis carnalibz cū timoe et simplicitate cordis sicut et xpō. Debz ḡ dñs et pceps iugit meditari eqlitatē cōdicōis cū suis a ponderis sue fuitutis ex alia pte a non impaē ex cupiditate ut dictū est. Sic fecit Job. xxxi. qui ait Nūq d non m vtero fecit me fecit a illū. seruū vbi Greg. moz. xxi. Potētibz viris

magna est virtꝰ humilitatis cōsiderata equa
litas conditionis ꝙ post manu humilime consi
derationis dēpmendꝰ est tu nor elationis Gen.
9. terror vester ac tremor sit sup cūcta aialia
terre Ibi Greg. hō aialibꝫ irrōnalibꝫ nō cēteris
hoībus ad ymaginem dei factus est natura p
latus Idcirco dicit ei ut ab aialibus nō ab ho
minibꝫ timeatur. qꝫ coīm naturā supbire est ab
equali velle timeri Et ibi bñ de hoc Et de hoc
Sen. epla. 28. ait. Cū seruis familiarit viuere
decet prudentiā tuā. serui tui sunt ymo hoīes
sūt contubernales sunt humiles sūt amici dei et
conserui tui. Et seqtur. Cogita istū quē seruū
vocas ex eisdē seminibꝫ ortū eodē frui celo eq
spirare eque mori Vñ hec fūna mei precepti
est ut sic cū inferiore viuas quēadmodū supi
orē tecū velles viuere Preterea dñs debet cogi
tare qꝫ aliquo tpe forte erat seruꝰ. Vnde ibi
Sen. Nescis q̄ etate ꝙ vbi seruire cepis viue cū
seruo demētere viue cōmūcare cū pmōe; a iocō
liū a cuiquā illū admittere. Itē cogitet dñs qꝫ q̄
ē fuꝰ odicōe libē ē vtuali libtate mētis. qꝫ sine
pcō. Vñ Sen. vbi s. Seruꝰ ē aliqs. ꝑ liber aīo
forte fuꝰ ē hoc illi nō nocebit. ostēde q̄s nō sit
tu q̄ dñs es suis libidinī aut auaritie ā am
bicōi aut pcō multiplici oēs tiori Nulla fuit
turpior ē qꝫ wlūtaria pcā subiectio Cū g̃ sit

possibile q̄ dñs aliq̄n sit seruus p̄dictaꝝ pas sionū nō suplē debet efferri sup seruū Jdeo cō cludit Señ. Colant te serui tui potius q̄ time ant. sed ad rabiem cogunt vos delitie. ac̄. Et ideo fm Aug⁹. Multi dñi sunt serui tot dñoꝝ quot vitioꝝ. Non tamē pmittendi sunt serui viuere sine disciplina et lasciuire: ymo sūt ca stigādi debito mō. Eccī. 33. Panis a disciplina op⁹ seruo. vnde Seneca epla vbi supra. Vir ga enim omne murmur cōpescitur. Jstam eq̄ litatem cū seruo cogitabat beatus martinus quando versa vice seruiebat armigero Et ex emplū caritatis erga inferiores ostēdit domi nus et magister cum lauit pedes discipulorū Joh. 13. Et quando erat in medio sicut qui mi nistrat Luce. 22. Vnde non venit xp̄us mini strari sed ministrare. Non tamen denegandū est quin serui et subditi omnes cum ōm affe ctu et hūilitate a reuerentia debēāt seruire do minis suis: reddentes que sunt cesaris cesari Et que sunt dei deo. Mathei. 18. et Petri. 2. Ser ui subditi estote dominis in omni timore. Sed admonendus est dominus ut non timescat cor de ex diuino dono nec cōtemnat seruū in iu ste ex suo impio. sed debet sicut pat patrie pi⁹ clementia. ac̄. ut dictū est supra.

Capitulū secundū

QVātū ad aliā ptem. Qualit̄ seruꝰ de bēt se hr̄e erga dños suos. Notādum q̄ admonendi fūt ut intelligāt pcēm fuisse cā; futuris ut dictū est ut eoipō magis habeāt pcēm odio a ab illo se caueant qđ īdurit tā turpē subiectōez. q̄ q̄ facit pcēm suꝰ est pcā. Jo. 8. Vñ studēt esse liberi mēte intī ori hoīe a tūc nō ē dolēdū de exterioi seruitute sm q̄ monet apostolꝰ cor̄. A. Seruꝰ vocatꝰ es nō sit tibi cur̄ vocaī suꝰ. Qui in dño vocatꝰ est suus: libertꝰ est dñi. origo aūt hui⁹ vocabuli seruus inde creditur ducta q̄ hīj qui iure belli capiebantur a possent occidi suabant. vnde a seruando serui appellati sunt.

Capitulū tertiū

SVnt autem serui et subditi omnes si ue sint milites siue serui admonendi de pfecta obedientia a fidelitate et stabili dilectione erga dominos suos magnificādo a precomisando salua veritate vitam et honorē eoꝝ custodiendo a pmpte eis obediendo exēplo populi q̄ noluit q̄ dauid rediret ad bellū ppr̄ periculū ut patet. 2. Reg. 18. Qui a dixerūt.

Tu vnus p̄ decē milib⁹ rēputaris Et exemplo Joab qui noluit capere vrbē sine rege ne victoria suo noī assc̄ribereē. 2. Reg. 12. Sic em̄ fatiebāt antiq̄ a eis in oībus obediebāt sicut dicit Virgili⁹ li. p̄. dicta militis Enee q̄ ait Rex erat eneas nobis quo iustior alt̄ Nec pietate fuit: nec bello maior in armis Que oīa euidēter patent in fidelitate quā debēt p̄cipib⁹. Jdeo admonendi fūt spāliter de obseruāda fidelitate. Fidelē enim seruū a prudēte cōmendat dñs a remūerat Math. 24. Et hoc exēplo ātiquor sicut militū cesaris q̄ erant sibi deuotissim. nec an eo aliq̄ mō valebāt separari. Sicut narrat i vita cesaris Et Valeri⁹ dicit li. 3. de quodā milite qui cū eēt capt⁹ et ad Anthonū p̄ductus Rūdit ei dē Jugulari me iube q̄ nō salutis bñficio. hec mortis supplicō adduci possum: ut ce saris miles eē desinā. vñ quo cōstātius vitaz pro dño ptempsit eo facili⁹ vitā a libertatē ab Anthonio meruit. Sic debet eē in milite xp̄i ut nihil cū a dño sepet sm illud apli ad Rōnos .8. Quis sepabit nos a caritate xp̄i. Jtē exēplū q̄ q̄nto quis est fidelior suo dño tanto magis dz omendari ab aduersario Et de hac fidelitate seruor ad dños Valeri⁹ li. 6. narrat de seruo quinsdaz pāpionis q̄ cū aliq̄ eēnt missi ut dñm suū occiderent: seruus omnitata veste, cū

dñō ꝙ pmutatō anulo dñm̄ daue secreta emi
sit a thalamo ꝙ se in cubiculū dñi recepit ꝙ se
ut pāpionem dñm̄ pmissus est occidi Breuis
hui⁹facti narratio. sed non pua in gentili fide
litatis ostensio Et ibi de alijs seruis fidelibus
suis dñis Et de hac fidelitate seruoꝝ erga do
minos Sen. libro. 7. de beneficijs narrat de ser
uo qui aptauit sibi vestem ꝙ anulos dñi sui ꝙ
se obtulit ꝙ prebuit ad occidendū ꝑ dño suo.
Valeri⁹ ibidē narrat de seruo qui p̄mo dñm̄
occidit ne traderet in manus hostiū. demde
seipsum transfecit vno ictu dicens. Tempus
est mquit me consulere mihi Jam enim dñm̄
manumisi. Jbidē narrat de duob⁹ seruis qui
capta quadā vrbe fugerant ad hostes ꝙ hoste
ꝙ exercitu eius intrāntibus vrbē illi serui p̄cur
rerūt ad domū domine et eam eduxerunt ac
querentibꝫ que nam esset pfessi sunt crudelis
simā mulierem ab eis duci. ut torqueret q̄
sic euasit et ambos postea manumisit idest li
beros fecit. Similiter narrat de quodā inclu so
a cesare q̄ petijt a seruo ut traderet ei venenū
Et cū ille non posset euadere quin traderet ei
qđ petebat medicamētū innoxiū dedit ei ꝙ ac
cepit ad filiū ei⁹ dicēs. Jubeas seruare donec
intelligas an venenū dederim p̄ri tuo Jlle cū
sopitus est vixit ꝙ a cesare seruatus est.

Capitulū quartū.

De negtia vero suoꝝ q̄ dños occiderīt
a lares dñoꝝ a iuuges inuaserīt nar
rat Trogꝰ pōpeiꝰ li.18.q̄ vnus ex ser
uis illꝰ miserꝰ est dñi sui Et cū illi sui vellēt ex
se illū regē eē q̄ p̄mo solē orientē vidisset.ille
seruꝰ ad dñm suū Stratonez noīe detulit a eū
informauit ut cū i cāpū p̄cessisꝫ ceteris i orien
tē spectātibꝫ solꝰ ille in occidētez intueret Et cū
aduētare cepit dies fulgorez sūmo fastigio cī
tatis oñdit:editiū aulꝰ culmibꝫ vrb̄ oriēs splē
debat Et q̄ nō suiꝰ ingenij eō visa ē req̄rētibꝫ
auctorē de dño cōfitet Et tūc intellectū ē quāta
dñoꝝ ingeia suilibꝫ p̄starēt.Data g̃ venia se
mi filiū q̄ eius regē Stratonē creauerīt post q̄
ad filiū regnū trāslatū est a ad nepotes Et q̄
celebre fuit facinꝰ seruoꝝ alioꝝ toto orbe.Jdē
Alexandꝰ magnꝰ vltor publicæ securitatis om
nes qui p̄lio supfuerūt:si q̄ eos expugnant
ob mēoriā veteris cedis crucibꝫ affixit expug̃
ta eoꝝ vrbe.gens tñ Stratonis inuiolatū ser
uauit regnū.Detestāda em̄ fuit temeitas pre
dictoꝝ seruoꝝ a ideo magna eq̄tate plectēda
Et si fidē iesu xp̄i p̄uati erant fideles dñis suis
hīs modis.multomagis fidē illiꝰ p̄diti et eti
am alligati dñt esse fideles dñis suis et eos

honorare. Vnde narratur in vitis patrū libro .2. ca. de humilitate Quidam abbas olimpius qui seruus fuerat descendebat p singulos annos a Scithi in Alexandriā portans mercedē dñis suis a mittebat aquā in peluim a offerebat lauare pedes eoꝝ et cū illi dicerēt noli pater hoc facere Rñdit. Ego confitror quia seruus vester sum a grās ago vobis q dimisistis me libere seruire deo. Mercedes ergo vestras vobis debitas accipite. quibus non acquiescentibus dixit Credite mihi q si noluerītis recipere mercedes vestras hic remanebo a seruiam vobis Meminerat enim cristū dixisse Matth. 22. Reddite que sunt cesaris cesari a que sūt dei deo.

Capitulū quintū.

Exemplo istorum seruoꝝ sunt admonendi subditi a serui ad ommimodam fidelitatē seruandam dñis suis a adimendā eoꝝ salutē Et de hoc Virgilius loquīs de apibus hortatur subditos. vnde ait. Preter rea regem nec sic egyptus a ingens lydea nec populi pthorum aut medus lydas apes obseruant regem in columem. ac.

Sequit distinctio secūda secūde ptis.

Distinctio secūda secūnde ptis huiꝰ fūme. Capitulū ꝑmū.

Dēde videndū est de colligacōe naturali aliquoꝝ mēbroꝝ ī repu. sicut pentū et filiorū et fratrū et soroꝝ admuicē. Vñ ꝑmo fūt admonendi prēs a matres ad erudiendō filios disciplinaliē. ut sicut fūt cā essendi ita sint et bene viuēdi zeos bñ nutriēdo ſm sapiētez ī li. Et hi. vñ et Eccī. 8. filiꝰ tibi fūt: erudi illos Et. 30. similiē ꝑ aiabz filioꝝ colligabit vulnera Et seqē. Ne des illi ptātem aie tue Et ibi multū de hoc. Itē puer. 23. Noli subtrahere a puero disciplinā. Hebre. 12. Quis emī filiꝰ quē non corripiat pater. aē. Sic emm filiꝰ cohibētur a malꝰ. informētur ī moribz bonis. et ad dura sustinēda prepanēz ut hereditatez patnam assequātur digni effitūtur Et ideo nobiles antiqui filios erudiri fecērt sapiētialiē ut patet de Philippo prē Alexandꝰ. sup ptē ꝑma Itē disciplinabant filios vtualiē cohibendo a malꝰ et informādo ī bonis. qz ut ait Augꝰ. de moribꝰ eccīe disciplina ī duo diuidiē. In cohibicōez. s. a instructionē. quoꝝ ꝑmū tiore. secūdū amore pficiē Et ideo narrat Policratꝰ li. 6. q Octauianus impator filios suos ad gradꝰ militarē a curiū

et saltū fecit exercitari vſūq; natādi pūctūq; feriendi telū a iactandi missilia et lapides manu a fūda Et q̄liter oē bellū scirent sustinere aut inferre Et q̄uis sufficere possit eis darus sāguis ad gloriā a bonū hereditariū ad effluentiā·tñ ea diligētia fūt instructi ac si sua retineri vel aliena acq̄ri nequaq̄ possent nisi per virtutē·Similit legit filias suas in lamnitio fecisse instruī ut si p̄ter spem in extremā paupertatē eas fortuna,piecisset vitam possent arte amissis facultatib; exhibere·Nam a nendi et texendi a vestes formādi pingēdi et oponēdi nō tm̄ artē·sed vſū habebāt·Ex quib; patet q̄ filios a filias noluit otiari nec desidia resolui Multo minusnec milites suos quorū ꝓfessio exigit labore militarē·Cōsimiliter de hac disciplina narrat Tul·libro·2·de tuscul·q̄stiōib? Q? ligurgi latronib; eruditū iuuentutē venādo currendo esuriendo sitiendo algendo estuādo Sparte vero pueri ad aram verberib; accipiūtur ut multus e viscēribus sanguis exeat Et cum ibi eēm ait Tulius non audiebaꝫ q̄ vll? vnq̄ damaret vel gemeret Et idō hoc faciebāt quia qui bñ instruūtur in tenera etate defacili ad bona inclinantur cum prouecti sunt·prout ait Sen̄·libro·2·de ira Educatio maximam diligentiam plurimūq; ꝓfuturam desiderat·

Facile enim est adhuc aios cōponē: difficulē rescindūtur v. tia que nobiscū exercuerūt. vñ vbū oratij Qđ noua testa capit inueterata sapit. Item Sen. li. de prudentia loqns de Lacedemonijs qui expiūtur molem filioz verberibo admotis et adhortātur illos ut ictus flagello rū fortiter pferāt. Et seqtur cā. Cōtemptū picu loz assiduitas piditātu dabit et solidissiā corpis ps est quā frequēs vsus agitauit. Et poīt exempla Nauticis sunt corpa offerenda mari dura agricol manus trite ad excutiēda tela militaēs lacerti valent agilia sint mēbra cursoribz. Jd in quolibet solidissimū est qđ exercuit. ac. Similē exēplificat de populis q dicūē germaī quos perpetua hyems. triste celum. sterile solū: fatiūt fortiter pferre labōes a infedias Et idō apostol ad eph. 6. Educate illos .f. filios in disciplina a correpcōne dñi. Jtē ad tyt. 7. loquens de vidua ait. Si filios educauit. ac. Et de instructōe puerozz omūit i pte. 7. De seueritate autē patrū in corripiēdo et disciplinādo filios narrat Valeriz multū li. 2. vbi narrat de Bruco qui filios vgis cesos ad palū deligatos securi pcussit qz nolebāt reducē dñacōnez tarquini in vrbē a se expulsā prem exuit ut consulez ageret orbatusqz viuere pp publice vindicte esse maluit Similē narrat

de cassio q̃ filiũ suũ ꝓpter crim̃ affectati regni damnauit a vberibz effectũ necari iussit Simi liter narrat de mancilio torquate qui filiũ suũ eo q̃ ꝓbatũ esset ipsũ accepisse pecuniam a so tijs mdignũ domo sua iudicauit qui filiꝰ ex tri stitia se suspendit cuiꝰ exequijs nec pater inter fuit. De hijs narrat Augꝰ. li. 1. de ci. dei. ca. 18. Et q̃ seueritas nimia aliq̃n nocz Narrat Valerijꝰ li. 1. de moderamie pentũ i filios etiã suspe ctos de nequtia contra pentes vbi narrat de quodaz q̃ cũ sibi a filio insidias pari cõpisset in locum desertũ filio pducto gladiũ tradidit ac iugulũ feriendũ obtulit nec veneno nec la trone ad pagendũ patricidiũ opus esse affir mans Quo facto abiecto gladio ait filius Tu pater viue. sed queso ne meus erga te amor eo tibi sit vilior q̃ hic a pueritia orit. Simili ter narrat ibidẽ de indulgentia pentũ in filios vbi dicit q̃ Anthiochus filius Seleuchi re gis cum incidisset in grauẽ languorẽ ex vesa no amore nouercę a eẽt hoc deprehensũ a me dicis pr̃ sibi iungẽ decessit Et ibidẽ narrat de in dulgẽtia aliorũ i filios Seueritas ꝯ pena ẽ omẽdanda i correpcõe filioz dũ nõ hẽant ex cessum Indulgẽtia approbãda dũ caueat pcm a filioz dispẽdiũ. Moderacõ laudãda dũ tnz ordinatũ modũ a ecõtrio negligẽtia pentũ in

rastigando filios ⁊ corripiendo est multū vitu
panda Et pcā eoꝝ eis imputāda aliquo mō
⁊ pena eis aliqñ a deo inflicta p eorū negligē
tia. sicut fuit de hely qui fuit negligēs in corri
piendo filios insolētes Et ido a deo merito pu
nit⁹ erat. p. Reg. 3. Vñ narrat Greg. li. dyal.
.x. ca. IA. de puero qñquēm dānato qui cōsue
uit deū blasphēare: fuit pcussus a deo i sinu pa
tris ⁊ mortuus Et hoc iuste tā in penā patris
qui nō corrupuit eū qp in penā illi⁹ mortui Et
ne cresceret in malis maioribz crescēte etate.
Et de hoc narrat boet⁹ li. de di. scol. de filio Lu
cretii sanguineo noie zenonē discipulo q̄ fuit
absqz disciplina nutrit⁹: sumēs sua in aleis
⁊ meretricijs. sicut enūerat ibi. et a pre redēp
tus crebrime de angustijs crucis Et dem cap
tus: pentis penuria redemi non potuit Qui cū
lacrimis voce querula osculū pecijt a pre et
cū pe accessisz nasū illi⁹ morsu acutissimō secuit
dicens. qz erroribz puerilibz mores in castiga
tus: euasi. ac mgri mei documētis nō obediui
sotioqz meos otēpsi. filij prem castigatui ne
cesse est indulgere. mgr̄i est discipuli mores i
formare quasi ergo diceret pe qz non casti
sti me ꝫ pmisisti me vacare pcīs suprad cis:
melio de te capio vindictā. Vñ et pentes dñt
caue ne relinquāt malū exēplū filijs ut dictū

est supra Sed relinquāt eis vtutū hereditatē sicut a terrenaꝝ mūdanaꝝ possessionū. Vñ ait Tulius li. de offi. ca. xx. q optima hereditas a pūbus tradiē liberis oiqz pīmonio pstantior gloria vtutis a nephas ee vitiū iudicare Sup oia dñt docere ut caueant a pcīs. ut em ait Jero. sup Jsa. li. vltimo. Aquilaꝝ maxim⁹ est amor ad filios que in locis inaccessibilibz nidos locāt a ne colubet fetus violz amatistē in nido ponit cui⁹ virtute venena supanē. Solinus tñ li. s. ca. o. ait q herses est lapis q̄ inuenīē in nidis aquilarū. Multo ergo magis dñt precauere pentes ne filij veneno serpētis antiquū corrumpanē et eos docere ut nidificent in petra cristo habitaculo firmissimo.

Capitulū secūdū.

Vales aūt dñt ee filij erga pentes. s. amātes eos sincero affectu. obediētes eis in oi statu hōrātes eos in pmptu actu a neccaria mistrātes eisdē i effectu si indigeāt sacra scriptura determinat exo. 20. hōra pentes Et epb. o. Filij obedite penūbz vestris hoc em iustū est. Jte eccī. z. Qui honorat pīem suū vita viuet longiore Et ibi multū de hoc. De pietate igitur filioꝝ erga parētes narrat

Valeri⁹ li. 7. ca. 2. Et dicit q̄ diligē pentes pri
ma lex nature est. vñ narrat ibi de quadā bo
na filia que nutriuit matrē suā ī carcere la cte
mamillaꝝ suaꝝ. Cū em̄ mat eēt p capitali cri
mine carceri dānata Ille q̄ p̄erat custodie car
ceris mia motus dedit aditū filie ad mrem: p̄
uidendo tñ ne cibū aliquē ei inferret: volens
eam sic media a fame pire. Cūq; plures dies
inficerent a quo tā diu sine cibo sustentaret
custos carceris miratet: rai aduertit filiā mris
famē lacte limentē Que nouitas spectaculi ad
mirabilis ad ofiliū deducta remissionē mulie
ri in carcerate impetrauit. Narrat etiā ibidē de
alia filia que patrē suū pari custodia traditū
iā vltimū senectutis velut infantē alimoia pe
ctois sui fouebat. De hoc etiā Solim⁹ li. p. in fi
ne narrat de filia cuiusdā que depḧensa ē alē
p̄em suū vberibz. vñ et ille donat⁹ est liber fi
lie in memoriā tāti preconiū et locus cōsecut⁹ ē
nummi. Narrat etiā ibidē de Coraliano q̄ dā
natus a romanis cōfugit ad volusianos qui
erāt infesti romanis et ibidē postea impiū sor
titus est qui statim incepit eē romanis infestis
sim⁹. nec volebat eis ofederati p aliquibz licz
mitterētur sacerdotes cum insul Rō vidēs ma
ter vxorē eius et filios secū trahens venit ad
castra ī q̄bz erat quā ut filio⁹ aspexit: expugnsti

mātr o mē meā irā. Voluit enī tenegare matri
qđ pecīit. ꝟ ei⁹ visio ad pietatē tyrānū emol
luit Quertit aūt Señ. li. 7. de bñfi. c. 16. An libe
ri possent recōpēsare pnubz maiora bñficia q̄
ab eis accepērint et pleqñs istā q̄stionē narrat
de pietate filioz erga pntes Ponēs exēplū de
Scipiōe qui suaunt prēz iplio seipsū obiicēs
mœns periculo p patre. Item ca. 28. potit exem
plum de Enea qui patrē grauē semo p mediū
hostiū agmina tulit et p ignes. vñ querit ibi
dem. Quid emm potest pietas. quasi diceret.
Omnia potest. q̄ pietas ad oīa valet fm apo
stolū Et q̄o mltū si hoies ratiōi p̄bitu erga pn
tes sint pij cū irrōnalia pietatem exhibeant
pnubz. put narrat Ambro. exa. m. omel. 7. po
nēs exemplū de ciconijs q̄ q̄ triis pēnis pntes
deplumatos semo tegmine plumaz fouent
a collocato cibo pascunt et fulcro alaz fubleuant
a ad volandum exercent. Vnde subdit
ibidem. Avibus non est graue qđ est pietate
plenū nec est onerosum quod solutē nature
debitū. Non recusāt aues prēz pascere q̄s nō
lex scripta. ꝟ minata stringit. Ad hoc cōueni
unt nō p̄cepto. sed naturalī grē officio. Est emī
apud eas vera pietas quā recusat aliquorū
hoim ipietas. Vñ cōnoz vsu hec auis pia vo
catur. Sed de impietate filioz erga parentes

et de pena maledictionis mirabile narrat Aug⁹. li. de ci. dei. 22. ca. 9. q̄ dece fuerūt fratres quo rū septē fuerūt mares a tres feie qui ex male dicto mūis fūt puniti tremore mēbroz horribi li quoz duo. s. frater a soror fuert sanati in ec clesia bti Stephani: alijs in vltione pmanēti bus. Cōsimilis vindicta narrat nūis tēpibus iuxta Stanfordiā cōtigisse de quodā filio mū moleſto et cōtrario quē illa quodā die dñico mimū anxiata maledixit in pūtia totius pro chie. Qui ob hoc cōfusus postq̄ q̄libet ad sua reuersus est: sub quodā altari se abscōdit ac postq̄ ostiū eccie clausum fuit ille filiꝰ maledi ctus se cordula cāpane miserabilit nemie pte sētie suspendit.

distinctio tertia secunde ptis huiꝰ fūme. Capitulū p̄mū.

Eīm de hac distinctōe tertia admo nendi fūt fratres int̄ se ad mutuā dilectōez ex quo fūt ex eisdē penti bus a p̄ncipijs. Vñ dñt p̄cipue se mutuo diligere q̄ coīcant eandē naturaz q̄ut ait sapiens ethi. 8. Jtē de mutua dilectōe fra trū ait Valeriꝰ li. 7. ca. 7. hāc caritatez fratr ne beiuolentie primus gradꝰ accipit Et ponit exēpla de fabio q̄ delatū sibi triūphū a senatu

recipe non sustinuit. qz frat suus illo plio cecidérat. Similit̃ potit exemplū de alio qui p gra uia itinera transgressus die ac nocte mutato equo solo comite cōtentus trāsiuit ad liberandū frem suū. Similit ibidē narrat qz cū in castris pompeij vnus miles aliū interemisset iacentēq; spoliauit et ut frem germanū esse cognouit multū ac diu ouicō deos obiurgauit p̄uosaq; veste frem optū rogo imposuit ac deinde subiecta face punus eodē gladio quo illū interemerat pectus pprium trāsuerberauit. seq; sup corpus frīs pstratū omumbz nāms cremādū tradidit. Licebat em̄ ignorātie bīficio innocētu viuere. sed ut sua potius pietate qz aliena vmia vtereť comes fraterne necis esse non dēfuit a artissimis vinculis sanguinis pietas satisfecit Jdē narrat Augus. de ciuitate dei li. 2. ca. 26. Et ideo cauere debent fratres ne ppter terrena aliqua fiat in eis discidiū cordiū vel extinctō caritatis fraterne. vñ a saluatore frattribz petētibus ut indicaret a diuideret int̃ eos hereditatē nolūt fieri iudex eorū in hoc Luc. 12. qz erat int̃ eos contentiosus non caritas dilectōis Luc. 12. Sm qz exponit Augus. libro sermonū. p̄. Sm̄ōe. 82. qz dñs diuisionē petēti dixit. qs me constituit iudicē. Cauete ab omni cupiditate. Sz ego dico die fratri teneat meū vnitatez. nē.

Preterea libro. A. eccliastice historie narrat q̄ q̄dam stagnū hereditatis duob⁹ fratrib⁹ sorte aduenerat et pecuie cupiditas que fere oia corda mōliū supat: fraternā vicissitudinē fere violauit. Nam q̄ erat piscib⁹ copiosū cōuenerūt fratres non tm̄ ad capiēdos pisces. sed ad interimēdos hoies bella mouentes et hūanū sanguinē fūdentes. ꝯ dei puidētia ipis otendentib⁹: aduenit btūs Greg. Cesarien. epūs videns q⁹ mortes et plia viro⁹ furentes germanos: causā req̄siuit cōtencōis. qua cognita Solite m̄ q̄t o filij rōnabiles aīas p mutis irracōnabilib⁹ pdere. Fraknam pacē q̄stus cupiditate dissoluere. dei leges a nature iura temerare Et ego vos p virtutē dei absoluā ab ōm̄ certamie contētiōis cruente Et cū accessisset ad stagnū tenens in manu virgā positus gemib⁹ palmas tetēdit i celū et orauit ut ille aq̄ eēnt de cetero maledicte p quib⁹ fratres oblitū fūt fraknē pacis a concordie Et ut nūq̄ in loco illo piscis aut aqua appareat. ꝯ fit cāpus aratrū patiens et ferax frugū et ut fraknā cōcordia pseueret in eknū Qua oratione cpleta sic factū ē ut arentē campū et frugifer⁹ germanis iā concordib⁹ dereliquit Et q̄d añ fuit nauiū ferax iā est solū frugiferū Ex hoc miraculo liq̄t q̄ placita deo est fratrū concordia put dicit ecc̄. 27.

Vñ a de concordia fratrꝫ in diuisione hereditatis narrat Trogꝰ pompeius li. 2. qꝫ Xerses dicebat se ꝑmū filiū natū patri regi. Frater vero aliꝰ qui ante eū natus est a añ qꝫ pat rex esset vendicabat ꝑimoniū quod dā priuatū dicēs aliū fratrem tm debē regnū ꝑis hre. qꝫ erat natus de mre regina qđ certame ad patruū suū auriferū detulerūt Qui cā cognita prepo fuit Xersem a mtiū finita est fraena otentio ut nec victor insoluerit nec victus doluit. ꝫ ipō tpe litis sibimuicē munera miserūt et iocūda me se duiuia fecerūt a moderatiꝰ me se regna qꝫ nos exigua ꝑimonia diuiserūt. Si sic pagā me se habuerunt in diuisione hereditatis merito sunt increpandi xpiani qui vel frēs xpi os exhereditāt iniuste vel cōm eos pugnant.

Capitulū secūdū.

Ht nōsolū pr admoneat filios naturales a disciplinet. ꝫ filios familie sue vñ dictē pfamilias. qꝫ oibz i familia sua ꝓtis tā qꝫ pr filiis patna dilectōe ꝓsulit ait Paū. Dz g filios suos et ācillas disciplinare a moribꝰ informare. qꝫ ꝑ eis ē rnsurꝰ ꝑut ait Augꝰ. ad comitē. Queso mi frꝫ p oibz tibi sbiectis a maioē vsqz ad minimū amorē a dulcedinez regni celestis

timorē et amaritudiē pestis gehēnal' ānūties et de eor salute solicit9 a vigil existas. qz pro oībus qui in domo tua fūt rōnē dño red des. Suade ergo eis ut caueāt a superbia. detractōe. ebrietate. fornicacōe. ira. a luxuria. periurio. furto. a cupiditate. que est radix oīm malor. Jō ait Aug9. sup Jo. omel. 10. Sup illd Jo. 12. Qui mihi mīstrat me se. vos pro mō vio mīnistretis xpō bene viuendo. elemosinas faciendo. verā doctrinā qz ei9 quib; poteritis pdicando. ut vnusquisq; pfamilias hoc nomen agnoscat paternū affectū sue familie se debere. primo et p vita eterna suos oēs moneat. doceat. corripiat. impēdat benuolētiā. exerceat disciplinā Jta in domo sua ecclesiasticū et quodāmo do epale offitiū implet mīnistrans xpō ut meternū sit cū eo. His ergo modis pfailias et filios naturales a totā familiā cui9 est pater corripiat et instruat. peccatū de domo et familia exterminet ut omnes deo et sibi fideliter seruiant. nec inimicū di in domo sua pmittat. ne diuinā indignacōnem incurrat. sed ut dicere possit cum xphēta. Ambulans in uia immaculata hic mihi mīnistrabat. vnde si peccatores in domo retineat et foueat peccatis eorū ptici pem se facit Quia consentientes a agentes pari pena constringūtur.

Capitulū tertiū.

Onsimilit admonēdi sūt hoies ut habeāt benuolū affectū ad illos p̄cipue q̄ sūt colligati naturali cognacōe vel affinitate. q̄ tales dicūt frēs i scriptura. Quatuor enī mois dicūt frēs ait Pap. s. natura ut Esau et Jacob. Gēte ut oēs Judei. Cognacōe ut Abrahā et Loth. Affectu Et hoc vel spetiali ut oēs xp̄iani. vel omūi ut oēs hoies. Igitur ad oēs hoies q̄ sūt colligati cognacōe dz amor et dilatus extēdi Et licet dūs dicat luc. 14. Qui nō odit p̄rez et mātez. ac. Nō phibet tñ amorē naturalē pentū et cognatoz. ꝑ carnalē qui impedit amorē diuinū preponēdū fm Aug⁹. epla. 22. Et Greg. ō. sup illō Luc. Si quis venit ad me et nō odit p̄tem. ac. dicit q̄ eos q̄ nob carnis cognacōe iūcti sūt diligam⁹. ꝑ quos adversarios i via dei patimur odiēdo et fugiēdo nesciam⁹. Vñ et antiqui ad cognatos erant fm deū affectiui sicut Abrahā ad Loth quē liberauit ab hostibz. gen. 14. Et laban ad Jacob quādo ipsū audiuit ad se venisse. gen. 24. vnde et cōiugiū institutū est fieri inē extraneos ut inter eos amor et caritas extendat et dilatet vbi amor naturalis min⁹ haberet fm Aug⁹. de ciuitate dei li. 17. c. 16. vbi q̄ hac materia.

distinctio quarta secunde ptis huiꝰ
fūme. Capitulū p̄mū.

QOnseqnter hac distinctiōe quarta
vidēdū est qualit̄ fūt informā di
q̄ fūt colligati onexione sacramen
tali q̄les sunt oiuges Et cū mr̄imo
nīū sit viri et mulieris oiunctio marital̄ inter
legittas psonas indiuiduā vite cōsuetudinē
tenens·ut dicit̄ sen̄·li·x·dist·27·Vel legittia
oiunctio maris et feie vnionē xp̄i et eccie rep̄
sentās·ut dicit̄ in li·de articul̄ fidei·De ptinē
tibus igit̄ ad mr̄imonīū dīnt copulati iforma
ri ut sit legittia cōtractio inter extraneos ad
dilatādū caritatē p̄ sāguinis vnionē·put ait
Augꝰ·de ci·dei li·17·ca·16·dicēs q̄ mr̄imonīū
sit int̄ hoīes ut quib⁹ ē vtil̄ atq; honesta ocor
dia diuersay nēcitudinū vinculū necterent̄ a
altrey habeat q̄s p̄rem aliūq; socey et ut alia
sit soror alia vxor Vñ ait apl̄s coṙ·7·Qui ma
trimoio iūgit virgiez fūā bñ facit·a qui nō iū
git melius facit Et apostolꝰ ad hēb.13·honora
bile emīn inq̄t oiugiū a thorus immaculatꝰ·
vñ a saluatore int̄fuit nupcijs Jo.2·eas p̄ hoc
approbās·q̄ p̄sciebat futuros hēticos nubē
phibētes·put ait Augꝰ·omel·8·Primo ergo
in nuptijs ꝓuideatur q̄ sit legittia coniūctio

psonaꝝ fm legē dei a qꝫ apta ꝺicō vtriusq; psone ne sequaē postea ꝺinua pītudo cui nō potest subueniri Vñ recitat valeriꝰ li. 8. ca. 2. qꝫ vnice filie patre ꝺsulebat Temistocē pḥm vtrū eam paupi ꝑ ōtō moribus an diuitꝫ patrū ꝓbato collocaret in cōiugio. Cui ille Malo inq̄t virꝫ pecunia qꝫ pecuniā viro indigentem Quo dicto monuit ut geneꝝ morigeratū potius qꝫ locupletē eligeret si vtrūq; adesse non posset. Quis ergo assint diuitiaꝝ opulētie alicui ꝺtrahēs tñ cū illo vel cū illa ꝺꝫ puidē ut psona cū q ꝺtrahiē fit vtunꝫ pdita moribꝫ ornata a statu ꝺpetēti ꝺicōnata. qꝫ sepe solet tediū tristitie seq̄ mīmoniū. vñ narrat valeriꝰ vbi s. qꝫ Socrates ꝺsultꝰ a q̄dā adolescēte vtꝫ vxoē ducēt an oio abstinēt. rñdit Soc. qꝺ cū q; hoꝝ fecisse penitēt. nā si vxoē nō ducēt seq̄ rēē mlta incōmoda. s. solicitudo orbitas gñis a pgenies iterit? et hēres alienꝰ. Si vero ducēt hec seq̄rent ppetua solicitudo ꝺtrꝫ q̄rularū affiniū gue supaliū garrula socer? lingua sꝛ̄ce soria alieni mīmonij iceret? liberoꝝ eucēt. hec ille. De hac etiā materia tractās aureliꝰ theofrastꝰ i li. de nuptijs sic recitat btūs Jero. cōtra iouinianū. q̄rit an vir sapiēs ducat vxoē a cui ꝺfficilimū sit si vxor pulchra ecēt si bñ morigeāta si hōestis pnubꝫ ꝓcreata a si ipe ꝺmes a sanꝰ

sic sapientē posse vxorē dūcere. ꝫ statim iferē
Hec autē oia rarissimē in nuptijs cōcurrūt. Nō
ergo vxor a sapiente est ducēda q̄ phīe maxi
me impedit studia. qz difficile est libris a vxo
ribus intēdere Itē multa sūt māt que necaria
sunt vsibz mīmonio. s. p̄tiose et sūptuose ve
stes aurū gēme ancille supellex varia lecti
ce exedra deaurata noctib⁹ cōtinuāt garrule
oquestus a rumoēs Illa hōratiō sp̄ precedit in
publicū: ego despitio Illa a multis hōratur:
ego a multis contēnor Sp̄ suspicat malum di
cens Cur aspitiebas vicinā. quid cū illa loq̄
baris. Et sic alteri⁹ amorē odiū suū suspicat.
Vñ vxorē alē paupem difficile est a diuitē su
stinere tormētū est. Itē adde qz nulla sit vxo
ris mala cōditio. tñ q̄liscūq; obuenerit hñda
est. si iracūda. si supba. si fatua. si fedā. si feti
da: Equus. asin⁹. bos. ouis. a mancipia. vtio
li. et lebetes. pus pbātur et sic emūtur. Sola
vxor nō ostenditur ne antea displiceat qz du
cat Quoscūq; illa dilexerit licet ingrati: tñ a
te oportet amari a suscipi Si totā ei domū tuā
regēdā ōmiseis: seruiendō est ei. Si aliq̄d tuo
arbitrio reseruaueris: fidez sibi hīre nō puta
bit Et tūc in odiū vtrē et iurgia Et misi cito cō
fulueris: pabit venena. Itē q̄d p̄dest diligēs
vxoris custodia: nā impudica seruari nō pōt.

Pudica vero artari nō debz. Illa vero pudica dicēda est cui licuit peccare. ꝫ noluit a si talis tara sit Pulchra cito cōcupiscīt a amat. ꝫ freda facilime dēspicitur. Difficile ergo custodiatur qđ plures cōcupiscunt a amant. Sz molestē possidetur qđ nemo hr̄e dignatur. Mimore tñ miseria deformis habetur q̄ formosa seruatur. Nihil cutū est in quo totus populi vota suspirant. Alius est qui sollicitat forma et decore. Alius in gemo. Alius diuicijs. Alius liberalitate a ido a quo modo expugnaē quod vndiq; impellitur a obsidetur. Si dicis ꝓter dispositiōem vel dispensatiōez dom⁹ ducende sunt vxores. Rñdeo q̄ multo melius dispēsat seruus fidelis a timens q̄ vxor ōmia dēuastās que ie dñam ōniū eque tibi estimat. Item si dicis libēo ꝓpter causa a hereditū vxor ducenda ē stolidissimū est hoc dicere Quid enim ad nos pinet recedentes de mūdo si alius nō nomie wcetur Aut que senectus auxilia nutriē domi q̄ forte añ te moritur? Aut puerilis im⁹ futuri⁹ sit filius moriby ā cū ad maturā etatē puenerit tarde ei videbiē ut tu pr̄ eius cito moiais Vñ hēdes melioēs a ciuoēs sūt aīa a ꝓpinq̄ qs iudicō eligē vales q̄ qs vel ā nol hr̄e cogais. Ihē narrat valerius epistola ad rufinū q̄ cū marius filiā suam dote diuitez foē nobilez fama

celebrē·gñe illustrē·Metello optulisset in cō
iugiū·R ñdit Metellus·Malo eē me? q̄ suus·
Cui Mari?·ymo ipa tua erit·Cui Metellus·vi
rū inquit oportet esse vxoris·nā talia sua p̄cl
cata qualia eē p̄miserint subiecta Et sic callidi
tate v̄bor? diuertit ab oneribz dorsū suū·vnde
ethicū est videre cui des·ꝫ ethica est fūma vi
dere cui teipsū des·Non ḡ sine multa perplexi
tate simℓ et īcōmoditate est copula ꝯiugal'
Virq; credit posse obtinei pax a securitas cū
vxore siue bona siue mala·Nā luna virū suū ī
effecit quē nimis habuit exosū·Lutia suū quē
nimis habuit dilectū et carū·Illa p̄ma vene
no·hec poculo amatorio Et ideo Valētinian?
īmpator eminētiorē et securiorē vitā eligens·
pudicitiā perpetuā elegit·nec vnq̄ carnē suaz
ad illicitos motus relaxauit·vñ cū octogena
rius moereē fuorūq; triūphor? audiret recoli
p̄conia·dixit se sola v̄tute gloriari Req̄situsq;
de illa rñdit·hostē magnū·s·carnez ꝑpriam
deuicī·nec vnq̄ illā mulierꝫ consortio macula
ri·Non fūt ergo iā dicta ad detestatiōez cōiu
gij recitata·ꝫ ut bñ sibi p̄uideāt qui nubē vo
lūt ꝑpē īcōmoda sequi valentia·quia multe
fūt nuptiarꝫ molestie Et sicut apostol? ait ad
cor̄·A·Virgo cogitat q̄ dei sunt·que nūt nup
ta est q̄ mūdi cogitat Et idē etiā ait ibidez·

q̄ tribulacōes carnis patiūtur hmōi Jō a sa
pientibus vitāda sunt coniugia Vnde de mole
stijs nuptijs recitat beatꝰ Jero. vbi supra di
cēs q̄ Cicero rogatꝰ ab hirtio viro nobili ut
post repudiū terentie vxoris sue sororem suā
duceret omnino supsedit dicens nō posse vxo
ri a phie op̄am dare Nam phia exigit quietē
vxor vero causat bellū a litem · Vñ Socrates
phs Xancipē et Neptē Aristidis duas habe
bat vxores que cū crebro inter se litigarent
ut mos est feiaꝝ Socrates illas derisit q̄ pter
fedissimū hoiem fimis naribꝫ recalua fronte
pilosꝫ hūeris repādis cruribꝫ inē se discepta
rēt Nouissiē iste mulieres ipetū vtrūt i eū Cui
cū mlta cuitia ex supioi loco vna illaꝝ inuliss
Postremo aquā immūdā sup illū fecit qui
caput detergens nil aliud rndit · ꝫ patienter
dixit Sciebā em̄ post verbꝫ tonitrua ymbrē
seq̄ cuitioꝝ vñ vix eē pōt pax cū vxore · vñ gor
gias libꝫ pulcherrimū de cōcordia grecis inē
se dissidētibꝫ scripsit Cui quidā dixit · Miror te
librū de cōcordia grecis recitasse cū tu a vxor
tua a ācilla tua tres tm̄ in vna domo concordaē
nō potestis Jtē Jero. v s. Cū aici cuiusdā ipsū
arguerēt q̄ vxorē bonā a castam repudiasset
ille ptēdit pedē suū nouo calceo calceatū a dixit
Socius iste nonne a eligās · ꝫ nemo pret me

scit vbi me pmit. Sic est de vxore q̄ qñcūcūq; sit bona vir fustineri valet sine mentis angustia. Vñ sapiēti viro raro ineūdū est cōiugiū Et seq̄tur. Graue est viro soluto vemere in dubiū vtrū bonā malāue ducturꝰ sit vxorem Et ideo tutiꝰ est securiorē ptē eligere hoc est nullā ducere. hec et alia narrat Iero. vbi s. dicēs q̄ Aristoteles Plutarcꝰ a Seneca libros scripserūt de mrimonio a quibz extraxit p̄dicta.

Capitulū secūdū.

SIero negat q̄ vxor ab aliq̄ sit ducta que non sit moigerata: nihil aliud restat nisi custodia et disciplīa ei imponēda a matria malignādi subtrahēda. vñ romanis matronis a feminis vsus vini aliqñ fuit ignotꝰ ne in aliqđ dedicꝰ plabereē. q̄ primꝰ a libero pre intpātie gradꝰ ad incōcessam venerē eē osueuit Ait Valeriꝰ li. 2. ca. p̄. vbi narrat q̄ q̄cūq; femina vinū imodāte appetit oībus vtutibz ianuā claudit et delictis apit Item restringēda est vxor ne foris exeat a in publicū se p̄deat. Nā si dyna domi resedisset rapta a violata nō fuisset. vñ recitat Valeriꝰ li. 6. ca. 3. q̄ Gallꝰ sulpitius vxorē suā dimisit eo q̄ eā capite apto foris vsataz cognouerat. Similit

simplicium diuitē repudiauit eo q̄ ipō ignorā
te spectaculo ludi se foras dedit. Vñ dicit ecc̄i.
.27. Re des mulieri nequā remiā p dñi Jde;
ibidē. Mulier si p̄matū habeat otraria ē viro
suo. Preterea si uxor nō sit moigerata. eius tñ
ē d; supportatio opassiua. Vñ ait Varro i sa
tyra sua q̄ vitiū diuitis aut tollendū ē aut to
lerandū Qui tollit vitiū omodiorē diuitē p̄stat
Sz qui tolerat seipsū meliorē efficit. Vñ de so
crate narrat Agellius li. p̄. acticarū noctiū. ca.
.1A. q̄ Socrates cū eū alchipiades interrogaret
q̄re Xantippē uxorē suā iurgiosā q die et nocte
mulieribz; scatentez molestijs a domo non am
bigeret Rñdit. Cū talem domi patior uxorē q
sustineo exerceor et infuesco ut ceteroz; foras
petulantiā et iniuriā facilius feram. Sic enim si
deles se debent in cōiugio mutuē supportare. su
per illud gal. 6. Alter alterius onera portate.
Item Colo. 3. Supportantes inuicē scilicet esto
te q maxime coniuges cum sint una caro pro
ut dicit gen. 2. vnde Ambro. exam. omel. 7.
ponit exemplū de vipa et murena dicēs q̄ vi
pera murenam ad coniugalem amplexū cu
cat Et sequit Quid sibi vult sermo iste nisi q̄
ferendi sunt mores coniugū licet sit asper fal
lax q malus Et sequitur. Quid peius veneno
qđ venenū in diuge serpēte murena maritus

non refugit et tu mulierē tuā ferre nō vales
Vipa absentē murenā vocat et blando ꝑdamat sibulo atq; vbi aduētare cōpem sensei-
xenenū euomit: reuerentiā marito deferēs. tu
vero mulier aduenientē maritū: otuēlis depositis suscipe. ß et tu vir depone tumorē cordis
aspitatē moꝝ. non es vxois dns ß marit⁹. nō
ancillā sortit⁹ es dē pedibz factā. ß vxorem et
collegam de latere viri creatā.

Capitulū tertiū.

Item cōiugū debet esse mutua et caritatiua dilectio. qz sicut sunt vna caro
sic dnt esse coꝝ vnū et aia vna vnde
ait apostol⁹ ephē. v. Viri diligite vxores vras
sicut et xp̄us eccīaz. vñ narrat Valeri⁹ li. ix. c.
vi. q̄ dupanti⁹ audita morte vxois ob dolorem gladio se transfixit. Similiē narrat q̄ em
plauti⁹ cū vxoꝝ eius decessisset et in rogū posita fuisset imē offitiū vngendi ferro stricto iacuit et sicut erat togat⁹ et caltiatus amici eū
corpi cōiugis diuxerūt ac deinde subiectis faci
b⁹ vtrūq; ocremauerūt quoꝝ sepulchꝝ nūc
tarenti cōspicē. Itē narrat ibidē q̄ portia filia
magni cathonis cū brutū virū suū intēptū
cognoscēret q̄ ferrū non dabat eizardentes

re carbones haurire nō dubitauit a sic nouo
mortis gñe abstūpta est. Similiē narrat ibidē
de quadā regina que metriadē diuge suū effu
sis caritatis habenis amauit ꝑpter quē tonsis
capillis in virilē habitū se duerit equo a ar
mis se assuefecit q̄ facili⁹ laborib; et priuat ei⁹
mīe. si; a illū vidū a p̄pcio p efferas gēes fu
giē. mīfangabiliē secuta ē.

Capitulū quartū.

Similiē diugū d; eē fidei īdefectio. qz cō
iugij tria sūt p̄ncipalia bō. s. fides ꝓles
a sacmentū. In fidē igiē attēdiē ne p̄
ter vīm alīū cōiugale cū altero vel altera se cō
mīscēat. ut ait hugo. de sac. p̄te. ii. ca. a. vīi q̄li
bet alteri fidē tenere. ac. qz sm apostolū cor. a.
Vir nō h; ptātem sui corpis. si mulier et ecō
uerso. vīi de fide hac vꝛoria siue diugali nar
rat valeri⁹ li. o. ca. a. qz Vlpitia cū a mīre sua
Julia diligētissime custodiret ne viz suū pro
scriptū in cicilia ꝓsequeret. mīhilomin⁹ fami
liari a vili veste sūpta ad eū dā bestia fuga p
uenit nec recusauit seipsā ꝓscribē ut fidē suaz
in ꝓscripto diuge. narraē etiā ibidē qz Emilia
vxor Affricani impatoris tante fuit bonitatis
fidelitatis a patientie ut cū sciret viro vnam
ex ancillis suis grata eē. tamen hoc dissimulauit

ne dñatorez totius orbis affricanū feinea impatiētia reū offeret tñtūqz a vindicta mens eius se abstinuit: ut post mortē affricam̄ manū mittēt ancillā q in mrimoniū nobilit collocaret Et de hac materia similit narrat Valeriꝰ li. x. c. de fide vxorū ad viros. qꝫ cū lacedemonij inducī a spartatijs a capitali seruabātur supplitio puniendi uiuges eorū illustrissimi sanguīs velut allocuture viros i breui morituros carcerē intrauert Impetratoqz a custodibus aditu uomutataqz veste cū viris xpē simulacōem dolozis velatis capitibz viros abire fecerūt et ipe in carcere p viris remāserūt Et de hoc similiter narrat Solinꝰ li. xo. ca. o. de q̄dam gente Indie in qua multe vxores in vniꝰ viri uenerūt mrimoniū et cū obierit apud grauissimos iudices suā queqz de meritis agūt causam et que offitio ceteras sentētia iudicū vicerit hec palme defert premiū et rogū ascendēs uiuginis supmas eius agit exequias. Cetere vero semp cum nota viuūt: nec licitū est eas de cetero alicui viro cōiūgi. qꝫ ingrate fuerāt marito priori Vñ exēplū huiꝰ fidei patet in vipa et murena fm Ambrosiū sup ca. 2. in fine. vbi etiā addit Ambro. exam̄. omel. de alijs aialibus qꝫ cōpem suū bos requirit et equꝰ diligit Et seq̄. Nolite q̄rere viri alienū thorū. nolite

insidiari alienę copule graue est adulteriū. Duos deus primo fecit Adā et Euā a vtroz de viri costa et iussit ambos eē i vno corpore a in vno spiritu viuere. Quid igitur vnū corpus sepas. Quid vnū spiritū diuidis. Adulteriū vero est hoc. hec Ambrosi? Et nonsolum est hoc adulteriū ymo enorme furtum. quia vir non habet potestatē sui corpis. sed mulier Qui ergo aufert corpus ab vtroz a alteri prebet legem pūaricādo fur est a latro. Vnde a bruta aīalia legūtur abhominare cōmixtiōez alienam. prout narrat Alexander nequā in libro de naturis rerum de quadā ciconia adultera que se lauabat tamē post coitū. Quod factum perpendit quidam miles a ne se lauaret iterz impediuit. Vnde cum venisset cōparti conie odore deprehendit adulteriū cōiugis et exiuit se ab illa abstinens Et post aliquot dies secum redeundo duxit magnā ciconiarū cohortem que quasi iuditio rectissimo adulteram ciconiam dilacerauerunt a deplumarūt et alteram ciconiam in coniugem loco dilacerate illi ciconie masculę dederunt Q3 ergo abhominātur irracōnalia merito detestari dēt animalia ratione vtentia.

Sequē capitulū qntum

Capitulū qntū.

ITem in cōiugio dz esse secūdū bonū mīmoniū. s. spes pl ut deuote expecte tur. amanter fuscipiaē. a religiose nu triatūr fm q ait Hugo vbi s. Vñ idē dicit. s. ca. z. Institutio ciugiū añ pcēm fuit ad officiū ut natura multiplicaret et vitiū cohibēt. Tū q mīmoniū sic institutū est. tū q ē mag nū sacīmentū xpi a ecīe. tū quia est ad deuitā dū pcēm et cohibend vitiū religiose hōeste et tpate Et recta intētione dñt ciuges vti ope cō iugali. fm illd coē. c. Qui hñt vxores sint tā q non hñtes. Vñ ait Jero. ctra Jouinianū q Sixtus ait in sentētijs suis Q aduiter est i su am vxorem amator ardētior Jn aliena vxore ōmis amator turpis est. zim sua nimius. Sapi ens vir amare debet vxorez casto iudicio. nō affectu meretricio. Nihil enim fedius q vxo rem amare sicut adulterā. Vnde et coniuges imitari debent pecudes ut post q vxoris vene itumuerit ne perdant filios non se exhibeant vxoribus libidinosos amatores. sed maritos Vñ et thobias caste vsus est ciuge de quo di cit thobie. 8. q ait ad Sarā vxorē suā in cubi culo. Surge. hodie em a cras a post cras ore mus deū Et sequit. Filij sancto q sum? et non

possum⁹ ita ꝺiũgi ſicut gentes que ignorant ꝺeum Vñ a haſmode⁹ ꝺemõ fornicacõis viros ſeptem ꝺicte ſare ꝓpter impetuoſũ libidinis ar ꝺorem occidit ꝓut patet ibiꝺẽ paꝛ añ.

Capitulũ ſextũ

Item imꝺ ꝺiuges ꝺz eſſe ꝑpetua ꝺiuiſio q ꝺicaꝺ ſacramẽtũ qꝺ eſt tertiũ bonũ cõ iugij ſm hug. vbi ſ. In q attẽꝺic ne ꝺiugiũ ſe pet et ne ꝺimiſſus aut ꝺmiſſa etiã cã ꝓlis al teri copuleꝺ. q ꝺicit Matꝺ. 19. Qꝺ ꝺeus ꝺiuxit hõ nõ ſepet Qꝺ etiaz gẽtiles ſuaueꝛt ꝓut ait Valeri⁹ li. 2. ca. p. q repuꝺiũ imꝺ vroꝛẽ a viz a condita vrbe romana vſqz ad cẽteſimũ et qnq̃geſimũ annũ nullũ inꝺceſſit. pm⁹ aũt ſpu ri⁹ carbili⁹ vroꝛẽ ſterilitatis cã ꝺimiſit. q q̃uis tolerabili raciõne mot⁹ viꝺereꝺ. tñ repꝫẽſione nõ caruit. q cupiditatẽ liberoz fiꝺei cõiugali nõ ꝺebuit ꝑpoſuiſſe. Qꝺ ꝙ gẽtiles ſuabãt le ge naturali a hoeſtate vtuali ꝺñt fiꝺeles ſuaẽ ꝺiũcti lege ꝺma a l. gamie ſacmẽtali. vñ a no biles matrone a puꝺice mortuo viro moꝺ tur tuz nolebãt alteri coniũgi Et iꝺeo ꝓut ait Va leri⁹ vbi ſ. q mulieres q vno ꝺẽte mũimoio fuerãt corona puꝺicitie antiq̃t⁹ coronabãꝺ. Exñabãt em q mulier q mortuo viro alteri⁹

alteri se iūxerit thoro corrūptū hre aim et pa rū dilexisse pre maritū et impudicitie oīdē signū. Vñ a leges antiq phibebāt ne mulier mortuo viro ifra annū saltē alteri⁹ se diūgēt mīmonio: ne pl̄is incertus habēt̄ ex com mixtione diuersi semis. De ista materia dicē infra parte tertia distinctione de viduis.

distinctio quīta secunde ptis huiꝰ fūme. Capitulū pmū.

Consequēter hac distinctione quīta pseqndū ē de colligatōe ḡtulta et spūali: qual̄ est oim fidelīū p grāz im corpe xpi Ad quā obseruādam admonendi sūt sicut hortat̄ apostol⁹ epb. g. Soliciti imq̄t seruare vnitatē spūs im vinculo pacis vnū corpus et vn⁹ spūs Et hoc merito Tū qz sūt ex vno pre creante a redimēte a ex vna mre. s. ecclia p sacmenta eos regnante et sic veri frēs. Im illud Math. 21. Vn⁹ est pat̄ ester: vos aūt frēs. Tū qz sūt mēbra vnius corpis ex eisdē vinculi caritatis onexa et vno spū viuificata. Multi enim sum⁹ vnū corpus in xpō Rō. 12. Tū qz hēdes dei a xpi cohēredes tāq̄ eiusdez hēditatis futuri pticipes. Im illō Rō. 8. Heredes dei: cohēdes aūt xpi. Vos aūt

racōnes assignat Crisō. sup Jo. omel. 17. vbi ait Oēs in vnū corp⁹ baptisati sum⁹ & in apostolū ut nō diuellamur. & ea q̄ admūcez est ouemētia a aīcitia corpis vni⁹ cōueientiā obseruemus Quocirca ita p̄curem⁹ p̄mos ut vnusquisq; carnē suā nō despitiens. Null⁹ em̄ vnq̄ carnē suā odio habuit. & nutriuit et fouit eā Et ideo domū vnā hūc. s. mundū dedit nobis deus ad habitādū. vnū nobis acēdit solē ad videdū. vnū extēdit tectū. s. celū ad cooriendū. vnā p̄posuit nobis mēsā. s. terrā ad nos pascend. & alterā multo nobiliorez mēsā dedit. s. altare dei ad spm̄ recreādū. vnū etiam dedit nobis modū gnationis carnalē a spūalem. vna oīb; p̄ria ē celū a vn⁹ oīm dns a de⁹ est. vñ huic sententie cōcordat Señ. epla. 91. dicēs. Mēbra magni corpis sum⁹ et ones nos natura frēs edidit a cognatos. vñ ait Greg. sup Eze. li. 2. omel. 8. Caritas frna nos accendit ocre mat a oflat a quasi in vnā auri spēm nos reformat.

Capitulū secūdū.

Fideles ergo debent se mutuo ad modū fratrū iuuare p̄tegere et abimicē no ciua repellere Et secdm̄ q̄ dicitur Johānis 1. cio. Aias p frib⁹ ponere. Caueam⁹ ergo frēs ne

hāc frīnā vmonē dissipet dyabol⁹. ꝫ a simus dyabolo ut castroꝝ acies ordiata terribil⁹. Sz ſm Greg⁹. sup eze. li. p. omel⁹. 8. Tūc castroꝝ acies dyabolo et hostibz nr̄is spūalibz ē terribilis: qñ ita ostipata a ordēsata ē caitas mutua ut ī nullo videaē imtrupta. Nā si ita dispoiē ut locus vacuꝰ dimittaē pfecto hostibz terribil⁹ nō est. ꝫ cito isultaē a penetraē. Vñ a si q̄libz i nob̄ sint b̄o. ꝫ p malū discordie dēsit caritas frīna: locꝰ apiē ī atie ut ad nos feriēdos valeat hostis imtrare. Vñ ut firmꝰ vinculo dilectiōis nectēmur voluit deꝰ ut ex vno hoīe totū genꝰ hūanū diffundēt̄ur a vna similitudine nature fūgēē ſm Augꝰ. de ci. dei li. 12. c. 21. Mutuo g̃ se dīnt hoīes iuuare: ī indigētīs mutuis subueīre et tā g̃ lapides vini ī edificio xp̄i a eccīe mutuo se supportare. ſm q̄ dr̄ Pet⁹. 2. Sz ſm Greg⁹. sup eze. li. 2. omel⁹. p. Lapis ī edificio aliū supp̄ōrt a ab alio supp̄ōrtur. Sic a fatiāt fideles. ſm illd̄ epb̄. 4. Supportātes ī uicē ī caritate. ¶

Capitulū tertiū.

Qde et sancti antiqui et martires beati p salute fratrū laborauerūt et morti se exposuerūt et etiā infidelibz se vēdiderūt ut ipsos ad viā veritatis a eccīe vnitatē reducerēt

Vñ legitur de sācto serapione in li. qui de pa
disus q se vendidit paganis pcio. 20. solido
rū a eis laboriose seruiuit donec eos xpianos ef
feceat Cūq; recederet pecuniā eis predictā red
didit. Quibus dicentib⁹ ut illā paupibus da
ret Rñdit date eam a vos paupibus. qvīa ē
ego enim alienā non dabo pauperibus. Sed
vos ad dēū p me conuersos do⁊ offero alussi
mo. Jbidem etiā legit̄ q alias vendidit se cui
dam de prioribus ciuitatis quē sciebat mani
chæum a ei seruiuit donec ipsū curauit. Sic et
alij sancti laborauer̄t a multa sustinuer̄t pro
salute fratꝝ sic b̄tus paulin⁹ epūs q̄ dedit se p
filio vidue incarceratꝰ de quo Gregoi⁹ libro
dyalogoꝝ. 3. Similiter beatus paulus qui ait
. 2. cor̄. vltimo. Ego libentissime impendā a su
pimpendar p animab⁹ vestris. Vnde sm̄ do
minū hz. epm̄ Incollieñ. Fratrib⁹ ex caritate de
bemus cōicare nēm posse in subsidijs. nostrū
nosse in consilijs. nēm velle in desideriis. nēm
agere in ben eficijs. q probatio dilectionis ē
exhibicō opis. Mirandū ergo est a stupendū
sed potius de falsis frībus dolendum ore dicē
tibus se habere caritatem a tamē opere osten
dunt falsitatem qui nec cōpatiunē fratribus
aduersa patientib⁹ nec gaudēt pficientibus
a, psperantib⁹ ꝫ insultāt sācte vitē tib⁹ nec i suis

supfluis subuenīt indigentib; Vñ de hīs ve
rificaē qđ apostol⁹ ait ad thīo.3. hītes quđ
spēiē sācitatis: veritatē aūt abnegātes.

Distinctio sexta secundē ptis huiꝰ
sūme. Capitulū pmū.

Emdē pseqñdū est hac distinctiōe
sexta de colligacōne ciuiliqua me
diāte ciues pacifice cohabitēt mu
tuo sibi subueiant a a mutuis iniu
riis se abstineāt exquo cōmunicāt quasi ean
dem habitacōnez et eisdem legibus regūtur
et eūdem habent dīnm a viuendi ritū vndē di
ligere se debent mutuo. fm illud Math.22. di
lige primū tuū sicut teipsum. Sed fm Augꝰ.
epla.3. primꝰ aūt est dictꝰ nō sāguinis pxim
tate ꝙ cōmis societate. Item Augꝰ. de disciplī
na xpiana ait ꝙ primꝰ ois homo hoī est: tam
ꝺ dicōne nature ꝙm religiōis pfessione. Sed ad
dilectionē primi pinet innocentia qua nulli
noceamꝰ et bnficentia qua oī hoī bnfaciamꝰ.
fm Augꝰ. li. de mendacio. Vñ vicini monēdi
sūt ne vicinis i psona noceāt. ne eos in fama
ledant. nec possessiombz rapina apta vel oc
culta qualis est vsura et falsa mercatura dam
na illis inferant. qꝝ dicitur leui. 19. Non facies

calūniā p̄mo. t. nec vi opp̄imes eū Et seq̄.
Rō maledices surdo nec fames qđ imquū est.

Capitulū secundū

SVnt etiā admonendi vicini ut vicinis indigētibz subuemāt oppressos ne
cessitatibz desolatis ꝺsolacōez impendāt in
opibz mie. Talis erat Job qui dicit. 29. eo q̄
liberassem pauperem vociferātē Et seq̄. Cor vi
due ꝺsolatꝰ fū a post terrebā molas imq̄. Jtē
Job. 30. dicit flebā quondā sup eū q̄ afflictus
erāt. hec fūt officia boni vicini de quo ait Augꝰ.
de ci. dei li. 2. ca. 17. Felicitas maior est vicinū
habere cōcordē q̄p malū subiugare bellātē. Ille
enim ciuis siue cohabitator est bonꝰ qui oibz
est innocens oībusq; bñfaciens. Vñ a de tali
vicino narrat li. p̄. de vitaspatz vbi dicit q̄
abbas pannuciꝰ orauit dñm ut oñderet ei cui
simil eēt in terris. Ad quē venit vox de celo di
cens q̄ erat simil p̄mario illi vici. Quo audi
to prexit ad domū illiꝰ quē ille benigne susci
pies in domū duxit a cibuū prepauit. Ille vero
nō epulas sac̄ loquēbz q̄siut abbas ab eo
q̄ ꝺ eēt studiū eiꝰ et q̄ vita. addēs q̄ reuelatū
sibi fuit a dño ipsū eē in celo dignū möchoz sā
ctoz cōsortio At ille de se mira dicēs Rñdit.

dico tibi q̄ triginta fūt ānis ex quo fū ostinens et vxor mea similiē fuscepi eīs de dono dī tres filios a horum causa trīs a me ter cognita est. hospites nūq̄ fuscipe cessaui. nec i villa alicui añ me hīe prīsi. nullū de domo mea sine viatico dimisi pauperē. nullū despexi. ſ q̄ fuerūt ei necessaria īpendi. extra iustitiā nullā psonā accepi. in domū meam nō intrabāt fructꝰ alienī. litē si vidi nō pterij q̄n pacificaui si potui. greges et boues mei nullū leserūt. vicinū volētē seminare in agro meo nō phibui. ut potēciorē infirmū p̄meret nō prīsi. ut neminē cōtrista rē dicto vel facto studui. iuditiū cū apud me fuit nullū im̄q̄ odīnaui. hec vero sādus audiens osculatꝰ est manū eius et ait illi. Et si hec adimplesti adhuc deest tibi vnū. Sut cuncta dimittas et sequaris dei sapientiā Qui statim surrexit eam oīa pro xp̄o derelinqūs et ad heremū pgens et collocauit eum in cella iuxta monasteriū suū formā viuendi ei tradens Qua fuscepta priores labores suos reputās: viriliter se exercuit et mortuus est. cuiꝰ aiam vidit sanctus collocatam inter supiorēs angelorū choros dicēs tū a cātātū Btūs ē iste o dñe iesu xp̄e quē elegisti a assumpsisti huiꝰ vicini vita p̄dicāda ē de quo p̄ t dici illud p̄s. 2A. Melior est vicinꝰ iusta q̄ frat̄ proꝑ.

Capitulū tertiū

Preterea nonsolū caueāt vicini ab aperta fraudulentia q̄lis est spoliatio et rapina·ꝫ ab occulta que est vsura et falsa mercatura·ut enim ait Aug⁹·de trin·li·xiij·ca·j· Oēs volūt vili emere a caro vendere sicut quidā mimꝰ in theatro dixit se scire quid oēs vellent populo cōfluente dixit silentibus cūctis·Oēs vultis vili emere a caro vendē et q̄ sic ē fiūt multe fraudulētie in mercaturis vel defectꝰ et vitia rez occultādo vel apparēti as q̄ nō fūt ostendēdo vel mēsuras diminuēdo vel inutilia cōmiscēdo vel alias fallatias fatiē do Que oīa phibz dñs leuit·19·Statera iusta a eq̄ sint pōdera iustusq; modi⁹ equusq; sextarius Item puer·20·Apud dñm abhominacō pondus Et pondꝰ a statera dolosa·Vnde qui fraudulentijs seducūt primos·thesaurisāt sibi thesauros iniquitatis put dicit Michee·vj·to Preterea multi fraudulētijs iam dictis addunt ad cumulū sue damnacōnis mendatia periuria falsa testimonia·Ideo propheta vbi supra Nunquid iustificabo stateram impiam et saccelli pondera dolosa in quibus diuites eorum repleti iniquitate et habitatoēs eorum loquebantur mendatium et lingua

fraudulenta ⁊ ore ipsoꝝ. Vnde Tulius libro .3. de offitiis ca. 12. inquirit an vir honestus & bonus debeat patefacere vitia rerum in vendi tione an celare Et introducit ibi sentētias philosophoꝝ cōtrarias Nam antipater oia vitia esse patefatienda dixit. cū homo hoībus sicut sibi consulere debeat instinctu nature et ratio nis dictamīe. Dyogem vero viro stoyco vide batur contrariū dicendo nō oportere vendito rem exponere vitia rerū nisi quatenus constitu tum sit in iure ciuili Vnde cōcludit ibidē q̄ aliter leges aliter phī tollunt astutias. Leges q̄. tenus manutenē possunt ut si dolus det causā contractui. Phī quatenus ratio et intelligen tia hoc dictat. Ratō tamē postulat ne quid in fidiose. ne quid simulatorie. ne quid fraudu lenter fiat & istud magis concordat legi diui ne et iustitie: ut nullus fidelis primū seducat. Vnde leuiti. 19. capitulo dicit. Non facies furtum. Non mentiemī. nec decipiet vnusquisq; proximū suū. ⁊c. Idēq; etiā dicit ecclesiastici .37. Cum negotiatore de traiectione cum emptore de vendicōne. s. tracta eos. s. dirigendo et informādo. quia put dicitur ecclesiastici. 27. Inter mediū emptionis et vendicōnis peccatum angustiabitur.

Sequit capitulū quartū.

Capitulū quartū

Similiter admonēdi sūt vicini a fraudulēcia vsuraꝝ ut mutuo sine vsuris accomodent ꝓut p̄cipiē Exo. 22. Non vsura opprimes eū. Et deut. 23. Non fenerabis fratri tuo ad vsurā Et dñs luc. 7. Mutuū date nil mde sperātes. Hoc enī gratū est añ deū vicino indigenti mutuare ad releuacōnez siue necessitatis cū dare non possis. Vnde narrat in hystoria tripuita li. p̄. de sācto Spidione epō qm̄os erat ex fructibꝫ ꝑ alios erogare pauperibus Alios mutuare indigentibꝫ nec ꝑ se dabat nec ꝑ se recipiebat. sed petētibus dicebat ut quātū op9 haberēt tollerēt a dēnuo suo die reponerēt quātū recepāt Ad quē accessit vn9 a mutuū recepit a reuersus nō reposuit qđ receꝑat. ꝫ auferens secū Abscessit putans sād ūvirū hoc latere Et iterato veīt idē petēs mutuū Cui sāctus dixit ut iret ad horreū Ad qđ vm̄ens mueīt vacuū quod a ipse renūtiaut epō Cui epūs. Mirū est quomō tibi soli visū est vacuū et non alīs. ꝫ forte qđ alias acceꝑisti non reportasti. Quo dicto captꝰ est ali9 i dolo a voluntati epi se subiecit pēmtentiam suscipiens q̄ recepta ad horreū vēniens mueīt plenū Ecce qualiē de9 mutuātis caritatē remūerauit

et miraculo decoravit de vsura multū tractat Ambro. li. 3. de offi. vsurariū alloquēs sic Cur ad fraudē ouertis naturē industriā. cur affectas inopiā sterilitatē a calistiā. hāc vocās industriaz q̄ ē fraudis vertutia Et qđ tu vocas remediū nequitie omētū est a latrocimū. Jtē Aug⁹. epla. 30. ait Quid dicā de vsuris quas leges a iudices iubēt reddere. aut crudeliorez dicaz qui aliquid subtrahit furto diuiti. an q̄ trucidat paupem fenoē Et seq̄tur. Hec a illa male possidēt vñ vellē q̄ restituerēt. ß non ē quo iudice repetātur Jtē Crisost. de hac materia loquens sup Matb. omel. 7. ait. Mutuo da et āpliores cape vsuras vbi nulla inuidia nulla accusacō null⁹ est timor Et mutua xpō i membris indigēti a tñ oms nutriēti a p vsuris accipies ēgnū vitez qñ alī vsurarī p vsuris recepturi fūt penā gehēne Quā g occasiōez vel excusacōez habem⁹ cū et ampliora recipe possum⁹ hec vilia dando paupibz. Nihil vsura turpius. nil crudeli⁹. Alienas em negotiatur miserias a alteri⁹ aduersitatē lucz sibi facit Et sequit Volo te bonā vsurā accipe. hoc ē a deo mercedē spare. Facite ergo vob amicos de māmona iniquitatis. ut cū defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Magna ergo demētia ē ab aliquibz vsurā querē. quia hoc ē

contra legem nature a scripture euāgelice et cōtra innatā bonitatē a ordinēz oīs creatuē oībus creatis se cōmunicātibz ut patz in luce igne terra aqua. Vñ Tul. li. 2. de tusc. qstiombz ait Oz cū quereret a Cathone q̄d expediret in re familiari et rīderet. bene pascere. bñ vestire. a bene arare. a terrā colē. quesitū etiā fuit an fenerari expediret a respondit Quid ē fenerari nisi hominem occidere.

Distinctio septima tertie partis huius sūme.

Capitulū pmū.

Deinde dicendū est hac dist. septia de collegacōe amicabili q̄ inē amicos dz eē vera a nō ficta. ꝑ vera aīcitia ē ꝑm Tul. li. de aicitia et ꝑm Aug⁹. epl'a. 87. diuinar hūanarūq; rez cū benivolētia a caritate vnanis cōsēcio. vñ ꝑm Tul. ibiō Benivolētia ē aicitie fons. Sūt g̃ aici admonēdi ut vnanimē cōsentiāt i licitis a honestis. qz amicitia ē idē velle a nolle i rebz honestis. vñ aic⁹ dict⁹ q̄si ai custos vel quasi ai equ⁹. qz equalē nobis volūtate coniūgit ait Cassiodor⁹ super p̄. 14. talis amicus fuit dei filius q̄ cū esset superōes tñ in medio discipulorz eē dignat⁹ est eq̄lis illis ymo inferior se subiciens seruilēdo illē

Vñ in Jobe.19.dixit eis Jā nō dicā vos fuos ſi amicos.ac.Itē in amicitia dz eē opaſſio mutua quia ipſa eſt bñuolētia in otrapaſſis nō latēs ait ſapiens ethi.8.Vñ ſm illud eccī.12. Non agnoſcit in bonis amicus:nec in malis inimicus.Itē Job.6.dicit Qui tollit ab amico miam timorē di derelinq̄t Vñ a Aug⁹.Amicū mortuū plangēs ait dimidiū vite mee Et Señ. epl'a.107.Obiurgās plāgentē mortuū filiū ait Quid faceres ſi amitteres amicū ex q̄ plāgis puulū q̄ ē inētus cuiuſmodi ſit.Itē i aīcitia debet eē ſedula ſolicitudo de amici honore.vulitate.a bñfitio.q̄ ut Tul'.vbi ſ.li.de aīcitia añ finē.Amici ſepe monendi ſūt et ſepe obiurgādi Et ſeq̄tur.Nullā puto in aīcitijs peſtē maiorem q̄ blanditiā adulantē.Dic Aug⁹.li cō feſ.9.ait.Sicut adulantes puertūt.ſic inimici litigantes pletumq; corrigunt.

¶ Capitulū ſecūdū.

Item in amicitia dz eſſe cōmūicatio mutua cordiū intrioz oēpcōnū rerū officiorū et miſterioz.Vñ ethi.9.in pncipio puerbiū eſt de amicis.Quod aīa vna ideo cōmūa oīa.vñ Tul'.vbi ſupra.Cū emendati amores amicoz fūt int eos ſit oīm rerū

consiliorꝫ voluntatum sine vlla exceptõne cõi tas tamen verecũdia ⁊ reuerentia semp tenẽ da est in amicitia ut ab amicis honesta ⁊ lici ta petamus. vñ de vera amicitia exempla po mit Valeri⁹ libro. ꝯ. ca. 6. de duobꝫ quorꝫnoia Damon ⁊ Pythias de quibꝫ ait ꝙ cũ dyoni⁹ tyrãnus voluit vnũ occidere dũ ille ad res suas ordinandas iret ali⁹ dedit se vadiũ p eo et rediit die statuta Quorꝫ fidelẽ aim ty rannus admirans supplitiũ remisit rogãs ut se in tertiũ societatis gradũ recipent. Predi cator etiam loquens cum amicis dissuadeat fictas amicitias que sunt fm accidẽs ⁊ facile solubiles ꝙ sepe dissoluto eo ꝑ quẽ qđ fuit amici facile dissoluit̃ amicitia: put ait phs ethi. 8. In sembꝫ est amicitia ꝓter vtile. ꝫ inueibꝫ ꝓter delectabile.

Capitulũ tertiũ.

Iste admonẽdi sũt amici ad veraꝫ amicitiã q̃ debet p̃fecta caritate ꝯglutia ri et talis amicitia est p̃ciosissimũ genꝰ diuitiarũ fm Boetiũ de cõsolacõne in fine. qꝫ amic⁹ habet oẽs amicos suos ut se ⁊ oia eorꝫ possidꝫ ut sua ꝓpria ⁊ sic vera amicitia facit eũ inexpugnabilẽ ⁊ diuitẽ Et hoc ẽ qđ ait Criso. sup Jo. ö. ʌ8. vbi dr. Vn⁹ amic⁹ multiplex est

Si enim vnanimes fuerint duo vel decem: nō vnus est tm̄ sed decies multiplicat⁹ est vnus quisq; eorum. vnde inuenies in decem vnum a in vno decem. vnde si aliquis vni eoz inimicatur: decem habebit contra se illi inimicātes. Et si vnus eorum depauperatur: inops non est. quia alioz bona sua sunt Et vnusquisq; eoz habet viginti manus. viginti oculos. a viginti pedes pro se in solidū officia sua exercentes. sed a decem habet alias pro se solicitātes. Vñ si amici facti fuerint mille vel decēmilia idem erit. vides ergo amoris suphabūdantiā qualiter vnū facit multiplicem. Vnde in pisida et in roma quod nō potest natura amor potest. Itez si decies milies fuerit quis diues: nudus est et inops si sine amicis est Et si inopes fuerint amici adhuc diuitibus vberiores fūt. qq que ipse pro seipso dicere non tēptat hec amicus dicet p eo Et quecūq; non potest sibiipsi largiri per amicos poterit multo ampliora cō sequi. Non potest ergo illi esse malē qui a tot armigeris custoditur. Laudanda est ergo vera amicitia et fideliter obseruanda nec dissoluenda. quia sicut ait Tulius de amicitia Solē de mundo tollere videtur qui amiciciam e vita tollunt. .z.

Sequit distinctio octaua.

Distinctio octaua secūde ptis huius fūme. Capi. primū.

Consequēter admonendi sūt hac distinctione. amici ut sint colligati sociali cōione. qz ut ait hugo Socius ōr a socio q̄ si in vna caliga vel domo manentes vel a se q̄ sequeris. Et socius ꝓprie in periculo collega in officio consors in p̄mio comes in itinere sodalis in mensa vel in sede. Quocūq; enī mō societas fumatur vel amicitia homo dēt eē sociabilis. cōicatiuus. qz hō est aial nō solitariū ꝫ politicū a cōicatiuū ait cō meñ. etiā. 8. a Señ. li. 2. de bñficijs. c. 18. dicit q̄ hoiez nō vnguib9 nō dētibus natura fecit terribilē. ꝫ nudū a inermē a manſuetū a pīū. Et sequit Societas a rō hoi dicit animaliū dīnū a impiuꝫ gētiū.

Capitulū secūdum

Est tñ societas malox vitāda. qz dr ꝓuer. 22. Noli eē amic9 hoi iracūdo neq; ambules cum hoie fuioso ne discas seitas Sup qđ Gre. sup eze. li. 1. ō. 9. di. Infirmi dīnt declinare societatē ꝓuox mala q̄ frequēt aspitiūt a corrigē nō valēt. imitai delcēnt. Et pōit exēplū q̄ si fit aer mal9 assiduo flatu tract9 infirit corpus

Jta puersa actio sepe visa et locutio mala fre
quēter audita inficit aīos·qz dr p· cor·17·Cor
rūpūt bonos mores colloqa praua·Vñ Sen·
epla·A·ait·Vnū exēplū luxurie·vnū exēplū
auaritie:multū malū facit·qz doctor delicat9
emollit et eneruat·vicin9 diues cupiditatē ir
ritat Jtē epistola·10A·habebit te tumor q̄ diu
cū supbo cōuersaris et intrēdūt libidies adul
teroz sodalia·qz cū sancto sāctus eris a cū p
uerso puerteris·vñ a apostol9 ad cor·6·a·10·
Nolo vos socios eē demoniorz Et·2·cor·6·q̄ so
cietas luci ad tenebras·Jtem nolite admisceri
cum fornicariis·

¶ Capitulū tertiū·

Societas tñ cū bonis est hñda·vñ Se
neca vbi s·Ad meliores trāsi cū So
crate viue cū zenone cū Crisippo cum
Possidonio:hīj tibi tradēt dīmorū hūanorūqz
notitiā·Jn societate q̄dē bō multa dñt occurrē
Primo caritatīa affectio·ut q̄libz aliū diligat
ope a veritate ne fiat tm amicus a sotio9 men
se;put dicit Ecci·6·vñ Aug9·li·cōfes·g·Voca
bat amicū suū dimidiū vite sue·Secūdo in so
cietate dz esse vnanis cōsensio·ut dicē possint
sotij illud ps·Ambulauim9 in domo dei cū cō
sensu·Jtē Ecce q̄ bonū et q̄ iocūd habitare fr̄es vnū·

Tercō in societate sit mutua subleuacio a no
ciui mutua repulsio a aductorij pmpta colla
cō de quib9 ōmibus Eccl. x. Melius est eē duos
simul q̄ vnum habent enī emolimentū sue so
cietatis si vnus ceciderit ab alio sulcietur. Et
ideo dicitur Ve soli quia si cadat non habet
subleuantē se. Quarto in societate sit mutua
veneracō a superioris cum inferiori pacificacio
Roma. 12. Honore inuicē preuenientes. Et Se
neca epla. 92. ait Penes deos sit impiū inter
homines cōsortiū. q̄ de animalib9 li. 1. dicit ho est
animal sociale Quod in societate sit pia cōpas
sio a mutua infirmitatū monꝫa corpum suppor
tacio. Vnde Sen. epla. 95. Societas nostra si
milis sit structure lapidū q̄ cassura nisi inuicē
sustentē. Et simile exemplū ponit Gre. vbi su
pra de amicitia dicēs q̄ si ego mores tuos nō
supporto et econuerso nunq̄ caritatis surget
aut stabit edificiū in consorcō. Et ideo dicitur
ad gal. 6. Alter alterius onera portate. Vñ
Aug9. li. 83. q. q. 71. ait Nihil sic pbat amicū a
socium sicut oneris supportacio. Et ponit exem
plū de ceruis trāseuntib9 aquas quoꝫ pores
portant capita aliorꝫ postremo natātiū in du
mib9. ꝫ vicissim hoc facitūt. Et g̃ dicit coē. 1. Si
fueritis socij passionū eatis a consolacōnū. Et
apō. 1. Ego frat vr̄ a socij in tribulacione.

Capitulū quartū.

Valiū aūt psonaꝝ debet esse sotietas docet Ambro. li. 2. de offitijs dicens. Pulchra sotietas et secura iuuenū a senū. Nam illi fūt solacōziſti testimoio. illi ob sequioziſti magisterio. illi delcātiōeziſti informatione. Et ponit exemplū de Moyse a Josue. Abrahā et Loth. Helya a Heliseo. Paulo a Barnaba. Tu ergo qui iuueis es si videris sē satū non stultū euigila ad illū. Qui enim sciē voluerit que est vera a fidelis sotietas: legat qđ scriptū est in triptita historia li. p. de Constātino impatore ad fidē xpi cōuerso cum mltis alijs de familia sua quos cum ꝓbare vellz qui veri et qui falsi essent xpiam vna die oēs cōuocauit a fil'ando et ꝓbādo se velle ad ritū gētilitatis reuerti dixit. quo audito multi ad hoc idem faciendō dixerūt se eē patos. ꝙ aliqui licz pauci dixerūt se p̄us velle ꝓ xpō mortē pati q̄ xpum agtū derelimqre Quibz visis a auditis impator oēs fictos a se remouit et firmos in fide secū retinuit dicēs verbū memoria dignū. Non potest hoī esse securus et fidus q̄ deo et creatori suo falsus est fictus a pfidus. Vñ q̄nto vides in sotietate pcm vel allectionez ad pcm vel pcī signū. dic impatoris verbū

et dissolue societatis vinculū. Jē Ambro. ex am̄. omel'. 7. Vetā societatē i multis dissoluit auaritia ut pt; i loth a abrahā quoy multa erat sba Et ido gen. 17. dr. Discede fūt alteruty a frē suo Jē poit exēplū de aūb; rapacib; q̄ nō fūt sotiales. Vñ Sen. ep̄. 9ę. Auaritia et luxuria dissotiauere mōales Et Tul. li. 3. de offi. ca. 7. dissoluūt societas cū quilibet ꝓpriū querit cōmodum

In distinctio nona secunde ptis huiꝰ sume. Capitulū primū.

QAndē vltio hac dist. 9. admonēdi fūt hij q̄ amicabili vel sotiali coiligacōe iūcti fūt ut vtuose viuāt cū hijs etiā q̄ aduersātur. Vñ dicē i laudem bī Job ꝙ vir erat im̄ ter. h. simplex a rectꝰ ac timēs deū a rec. a malo. Et Job. 30. frē fui draconū. ac̄. Sup quod Greg. moc. p. Mō multū laudabile ē tonū eē cū bois. ſ tonū eē cū mal' ut fit q̄sq; ex vtute sicut liliū inē spias eāt. 7. a hoc i medio na cōmis praue a puerse sic dr ad Phi. 2. Vñ a si q̄s viuat īc iimicos a malos. tñ fm ꝙ dr Math. 7. diligite iimicos vros a būfa. hijs. ac̄. vñ iimicꝰ diligēdꝰ ē rōe nature a odiēdꝰ rōe culpe fm Augꝰ. cōñ faust. ut dicē possit cū pſ. pfcō odio oderā illos. ac̄.

Capitulū secūdū.

Tem sic dñt boni cum malis vīnē ut
sua bñficētia et patientia eos cōuer
tāt et reducāt ad iustitie ⁊ veritatis
itinera ꝓpt qđ ꝑcipit dñs Matb. 7. Percuciē
ti maxillā prebē ⁊ alterā. ut ſm glōz non pti
us vidicte ꝙ pacīe ſtudeas: eēnaq; ꝓ tpalib⁹
otēnas tāꝙ ꝓ ſimiſtris dextras. Vnde et dicit
Aug⁹. epla. 7. patus dz eſſe homo iuſt⁹ ⁊ pi⁹
patiēter eoꝝ malitiā fuſtinē quos fiei bonos
querit ut nūerus potius creſcat non ut pari
malitia ſe nūero addat maloꝝ Et licet iuſt⁹
non ſic ſp in ope faciat: tñ precepta patiētie i
cordis prepacōe ꝛtinēda ſūt. ſm ꝙ ait aug⁹.
ibidē. Noli ergo vinci a malo ſz vince in bono
malū. Rō. 12. qz ſm Aug⁹. vbi ſupr̄. p bēiuolē
tiā reducūtur aduerſarij ad pacē ⁊ ocordiā.
Vñ ſm apoſtolū ad ro. 12. Si eſurierit inimi
cus tuus ciba illū et ſi ſitierit potū da illi. Vñ
ſm Valeriū li. 7. ca. p. Dulcedo hūanitatis: ef
fera barbarorū ingenia penetrat. hoſtes mol
lit. vincit irā. ꝓſternit odiū. hoſtilēq; ſāguinē
hoſtilibz miſcet lacrimis Et Señ li. p. de bnefi.
ca. 2. ait ꝙ p otinuationē bñficioꝝ ingti et ad
uerſarij fiūt grati ⁊ amici. Ingtus enim adū
ſus vnū bñficiū nō erit aduerſus ſecundum

et si duoꝝ oblitus est Tertiꝰ ad memoriã re
ducet Nec vllum tam mansuetũ animal est qđ
non cura mitiget a mansuetudo ut leonũ ora
impune a mgris tractent a elephantoꝝ feri
tas in seruile obsequiũ mansuetudine vertit
Et sicut bñficentie in facto mitigãt iras sic ver
ba dulcia illas mitigant a ad amicitiaz redu
cunt. Vñ illud puer. rr. Responsio mollis frã
git iram Et sermo durus suscitat furorem. vñ
Criso. super Math. omel. 16. Oz sicut ligna et
ignis sũt materia sic ire rixe a vba dura sũt cã
Ira enim ignis est quã generãt vba mala a
ignea iracũdia plẽa. ß ignis ignẽ nõ extinguit
ß auget. Vñ dr eccl. 28. Certamẽ festinatũ in
cẽdit ignẽ Et seqẽ. si sufflaueris ꝙsi ignis arde
bit a si erpueis extinguet Erpuitõez vocat ibi
lenitatẽ a pacientiaz ut aquã mollificantẽ.

Sequitur tertia pars principalis
huiꝰ totius sũme.

Remissis occasionibus informãdi
figillatim quascũqz psonas i repu
blica cõsistentes. In hac pte tertia
dicendũ est de informacõe pdictaz
psonarũ ꝙtũ ad illa que sunt cõmunia oĩbꝰ
a singulꝭ in quocũqz ordine gradu vel offitio

quoꝝ quedā sūt naturalia quedā ostingētia. Et ꝑmo de his q̄ spectāt ad drās sexus. s. q̄lit admonēdi sūt viri a mulieres omuter. Secū do de his q̄ ptinēt ad drās etatis. s. q̄lit infor mādi sūt infātes. adolescētes. ac. ut in pncipio ꝑmissum ē.

Distinctio prima tertie ptis huiꝰ fūme. Capitulū ꝑmū.

Ac ergo distinctōe ꝑma huiꝰ partis tertie monēdi sūt viriz ut sicut in sexu sunt viriz sic sint viri statu a effectu. Vir em̄ dicit a vtute eo q̄ dz vincē libidies ait Augꝰ. li. 3. ꝓmonū ꝓmōe .8. Vñ et apostolꝰ ꝑ. coꝝ. 13. aitz qñ aūt factus sū vir euacuaui q̄ erāt puuli Jtē Salustiꝰ li. 2. Dico mūditias mulieribꝫ a labore viris cōue nire. quia viriz ꝓpriū est fortitudo et a viro dici tur vtus ait Tuliꝰ li. 2. de tuscul. q̄stiōibꝫ. Jtē Augꝰ. de ci. dei li. 2. ca. 21. dicit q̄ nō sunt viri nisi sint moigerati Jtē pbs ethi. 8. dicit q̄ vir dz pncipari. vñ dicit ꝑ. coꝝ. 11. q̄ vir est caput mulieris Qui ergo libidies vincūt et vtuosis opibz se exercēt et moribz seipōs exornāt a oe diate viēs infeiores a carnales appetitꝰ ēgūt a rōm subitūtz pfecti viri sūt. De q̄bꝫ ia dictis ait Greg. moꝝ. 16. sup illud Job. 28. de ārauꝫ

fecerunt viros gemere q̄ viri fūt qui pfectis
greſſib; p viā dei nō fluxe et eneruit. ſ̄ virilit
curruū. Jte; Greg. moꝛ. 21. ſup illud Job. 36.
De q̄ cecinerūt viri. aē. dicit q̄ viri noie pfecte
vite hoies exp̄mūtur. Jt̄ Greg. moꝛ. 28. ſuper
illō Job. 36. Accinge ſicut vir lūbos tuos. dicit
q̄ ſcriptura ſacra viros wocare ꝛſueuit qui vi
as dñi fortib; a nō diſſolutis greſſib; ſequūt
Virilit ergo agite a ꝛfortē cor vr̄m. Et puer.
18. O viri adwos damito. Rō exponens Gre.
moꝛ. 28. ait Ego non femis ſ̄ viris loquor. qe
qui fluxa mente fūt v̄ba mea p̄cipe non p̄nt.
Carnal ergo voluptas et feinea mollities et
delidioſa otioſitas multos effemināt. Jdō dr
de domo voluptatis puer. 8. Q̄ non eſt vir in
domo Abīt enī vias lōginquas. Vñ a volup
tas carnalis poteſt ſignari p fontē ſalmacis
cuius vnda ut in fabulis dr delectabilis viſu
dulcis guſtu ſuauis tactu a ommibus ſenſib;
gratiſſima vſu eſt. Sed tāta mollicie enerua
bat ut viris effeminatis ſexum virilē adime
ret ſicut ait Policratus libro. 1. ca. 10. Vnde
quia multi balneant ſe in hoc voluptatis fon
te idō effeminati fūt ſm illud Mau. 11. effemi
nati dñabuntur eis. Sed. 3. Regū. 14. dicitur.
Effeminati fuerunt in terra fecerūtq; omnes
ablominacōnes. Seq̄t ca. ſecūdū.

¶ Capitulū secūdū.

Secūdo mulieres ꝺmūit admonēde sūt ut ꝼm status sui exigentiam subiecte sint viris ꝑut dicit ꝑ. coꝛ. 11. Itē ut taceāt ecclie sint non loquaces. ꝼm illud coꝛ. 14. Mulieres in eccia taceāt. Itē ut nō sint otiose vage vel curiose ut ꝺyna. ꝛ dauſe īpenetralibꝫ ſp inuēte ut maria. ſicut gn̄alit monet eas apoſtol⁹ thi. 5. reꝓhendēs illas que tales sūt. Itē ut non ad ostēdacōez et ſtultoꝝ illaqatiōem tā ꝙ ſagena ꝺyabolī ſe ornēt. ꝼm illud ꝑ. Petri. 3. Mulieres ſubdite ſint viris Et ſequit. q̄ꝝ non ſit extr̄ſecus capillatura. Itez ut ſint īꝫ cibis a potibꝫ ſobrie a pce. q̄ ut ait Valeriꝰ li. 2. ca. ꝑ. Vīm vſus romanis feis ignotus olim fuit: ne de facili īꝫ aliqꝺ ꝺeꝺecꝰ plateret̄ tur. vñ dicit eccī. 26. Mulier ebriosa ira magna a cō tumelia a turpitudo eius nō tegit. Magna ergo diligētia ꝺēt mulieres ſtudere ſobrietati q̄ est pudicitie ꝺſeruatiꝫ Nam ſine cere a vino friget venus ſicut recitat btūs Iero. epla. 98. Itez caueant mulieres ab exceſſu īꝫ alimētis eo ꝙ ventrē cibo diſtentū ſeq̄t voluptas geī talū ꝼm Iero. epla. 34. Vñ et antiq̄tus maritꝰ precauebāt ne vxores ſue vinū biberēt vel ſaltē īꝫ bibēdo modꝰ nō exceꝺeret ut dictū ē ſ.

Vñ ait Valeri⁹ li·6·ca·3·q̄ metelli⁹ vxorez eo
q̄ vinū bibisset fuste pcussam intemt idq; fa
ctū nō accusatorie·ꝫ rep̄hensorie cauit Et seq̄t
Sane quecumq; fcia vsū vini immoderate ap
petit oibus virtutibz ianuā claudit a delictis
apit·Vñ narrat Aug⁹·li·9·confessi·circa me
diū Q̄z erat quedaz decrepita mulier q̄ p̄ter
senectā et optimos mores honorabat·hec cu
rā gerebat filiaz mris beati Augustini q̄ non
permittebat eas p̄ter horas quibus ad mensā
pentū moderatissime alebāt·Etiam si extan
desceret siti nec aquā bibere precauens con
suetudinē malā a addēs verbū sanū a memo
ria dignū dicens puell·Modo aquā bibitis·
q̄ in p̄āte vinū nō habetis·Cū aūt ad mari
tos veneritis a facte estis dñe apothecarū et
cellarioz aqua vobis tūc vilescet et sordebit·
Sz mos potādi pmanebit a sic frenabat aui
ditatē teneriozis etatis et ipsā puellaz sitim
ad honestū modū deducebat ut iam nō libēt
qđ nō decerz·Similiē narrat ibi Aug⁹·q̄ mat
sua aliqñ puella ad mensā pentū bibebat vi
nū modicum de cuppa eoz Et ita ad illud mo
dicum modica quotidiana addendo in eam
consuetudinem prolapsa est ut plenos mero
calices faciliter et hyanter hauriret et cum
ancilla quedam cum ea quadā die litigaret

Femina ebriosa

Aug in li

Aug in matre

obiecit ei hoc crimẽ vocãs eã meribibulã: q̃ vbo tãta verecũdia est pulsa q̃ feditatẽ suã respexit a de cetero tãtũ mulieris vitiũ exuit.

Capitulũ tertiũ.

QOnsimiliẽ admonẽde sũt mulieres de castitate a pudicitia seruãda Ex q̃ p̃ uenit mulieribꝫ eximius honor. vtuo sus decor. et fame siue opinionis bonus odor. vñ dicit ecclĩ. 26. Dis põderatio nõ est digna cõ tinentis aie Et sequit. Sicut sol oriens in mũ do in altissimis dei. sic mulieris bone spẽs i or namẽtis dom⁹ sue Et ibidẽ dicit. Grã sup gra tiã mulier sãcta a pudorata. Vñ dicit Aug⁹. de duodecĩ abusi. q̃ quãtus abusionis gẽdus ẽ sine pudicitia Et sequit. Impudica em̃ vita nec laudẽ ab hoĩbus i pñti: nec remũeracõez a dõ expectat in futuro. pudica vero famã bo nã imẽ hoies possidet et de spe future bãtudis spãliẽ gaudet. Nã et si alĩs alia: null⁹ tamẽ talia ait Aug⁹. de bono vgiali ad pudicitie cõ mendatiõez. De hac materia loq̃tur Valeri⁹ li. 6. ca. p. dicẽs q̃ viroꝝ et feiaꝝ p̃capuũ fun damentũ est pudicitia Et bãus Aug⁹. de duo decĩ abusiõibꝫ vbi s̃. dicit. Q̃ sicut oẽs mores bonos parat a custodit in viris prudẽtia. sic

in feminis cū dos honestos actus fouet a fuat pudicicia. Vñ a valeri⁹ vbi s. potit multa exē pla de mulieribz pudicitiā amātibz ꝙ etiā ma ritis occisis laqueo vitā sibi eripuerūt. Jbidē etiā narrat de quadā greca feina q cū hostiū dasse essz exceptā ut morte pudicitiā tueretur se i mare spōte iecit Cui⁹ corpus litori postea reiectū sepeliri dmādatū ē a ei⁹ memoria gre cis laudibz est celebrata. Jbidē etiā narrat de Lucretia q qz a torquino supbi regis filio vi deflorata fuisset post tātā iniuriā in cōsilio de ductā ferro qđ veste tctū attuleāt se interimit Narrat etiā ibidē de quodā q cū didicissz filie vgitatē a quodā iuuene fuisse pditā ipsū pri mo a postea puellā necauit malens pi⁹ acer bas filie ducere exeqas ꝙ turpes ei⁹ celebraē nuptias. Cōsimile narrat Ambro. li. z. de vgi nitate ꝙ sancta pelagia apud anthiochiā cū eēt qndecī ānoz a se a pdonibz circūdari vide ret absēte mre et sodalibz ait de⁹ remedio non offendiē. sed facinus fides alleuiat. quo dicto caput suū cnauit nō ut ad mortē ire decēret sed ut ad sponsum tendere alia mulier solet. Et cū hec viderent hostes ceperūt q rere mrez et sodales sorores q cū hec oia vidissent dixe rūt Ecce aq. qs phibet nos baptisari. p camur qz te deus ne corpora nostra vnda dispergat

Exā

et sic tāq̄ chorꝰ ducētes ī mediū alueū pgre
diūt·nec cadauera vnda nudauit Et sancta
mī licet sensu careret pietatis tñ suabat am
plexū et religiosū quē tenebat modū in mar
nō relaxabat·tū p seruanda corpali castitate
vel cauēda iniuria nō dz q̄s se interimē sicut
determinat Augꝰ de ci·dei li·p̄·ca·16·q̄ dr in de
cretali Religionez non ferro q̄renda est casti
tas Et Augꝰ·vbi s̄·Pudicitia est vtus mētis vidr
que non potest inuite tolli·Nec ꝯ fidē nec in
fidelis dz se occidē ut talia p̄ caueat·ꝫ fustimē
cū patiētia violentiā·nō ꝺsentiēdo libidīm ex
voluntate placenti·q̄ fm Augꝰ·cōn Julianū· aug·
pudicitia est res aī·v̄ gimitas res corpis Vñ pudicitia·vg
ea integra in aio pmanente p̄t ista violenter :tas·
auferri de corpe Q̄ vero b̄tus Ambro·vocat
illas mulieres sāctas que se submerserūt ut
supra dictū est sane intelligend est q̄ nō ideo
sācte dicte fūt q̄ sic se imfecerūt·sed alio mō
quē nouit deꝰ·vñ ait Augꝰ·de ci·dr vbi s̄·c·21· Sāpson
Sāpson non alit excusat q̄ se vna cū hostibꝰ
imfemitzñ q̄ spūssanctꝰ latēter hoc iussit q̄ p
illū miracula fatiebat·Sic et p̄ dicte mulieres
inspirate se morti exposuert·vnde quia dimtꝰ
iusse erāt·eaq̄ martiria celebrat eccia fm sen
tentiā Augꝰ·vbi supra·ca·27·Vñ etiā in mu
lieribz gētilibz zelus pudicitie ē cōmendād·

excessus tñ interfectionis nõ ẽ imitãd9 quãte
aũt cuerẽtie fuit pudicicia apũd paganos nar
rat solin9 li.A.c.17.de quadã gẽte in pte indie
sita que venẽ penit9 se abdicant pecuniã nesci
unt nemo ibi nasciẽ nec tñ ibi deficit hominũ
multitudo. Locus ille addict9 est pudicitie. Et
licet plurimi diuersay gentiũ vndiq; ibi xpe
rent nullus admittitur nisi quẽ castitas fidei
q innocencie meritũ psequit. Nam qui reus ẽ
vel leuis culpe q̃uis suo ope igressum adipisci
velit dimit9 submouet a ita p immensũ spaciũ
seculoy gens illa durat cessantib9 puerperijs
Pudicitia eiã est honorãda pcipue si est pfe
cta in õm sensu gustu affatu affectu q effectu.
Vñ narrat Valeri9 li.2.c.3.q cum quidã for
mam puei cuiusdã laudasset Alius increpãs
dixit eũ libidinosos oculos habuisse. Et li.5.c.
1.dr de quod q̃ dixit filie sue ut nõsolũ pudici
tiã illibatã obuarz.ß q osculo pudica sine libi
dinoso affectũ viro pbẽt. Vñ narrat Jero. cõtra
Jouinianũ q diuilius duxit vxorẽ virginem
tante pudicitie ut illo seculo hẽc p exemplo
quo impudicitia nonsolum erat vitiũ.ßq mõ
strũ.ß diuli9 semel in iurgio audiuit q os fe
tidum haberet. Et rediens conquest9 est vx
ori ipsam redarguens q eum super hoc nõ
premunerat ut sez remedia quesiuisse possz.

Gẽs Indie

Pudicitie.

fidei Castitas merituz innocẽcie

Pudicitia

Cui illa rñdit Credebaz oim hoim sic ora olẽ. vnde verisimile fuit q̃ oscula nũq̃ alteri prebuisset Cuiꝰ cõtrariũ facit qđ erat apud antiquos et est adhuc apud modernos multos signum leuitatis et impudicitie.

Capitulũ quartũ.

QOnseqñter monende sũt mulieres ut sint q̃ete non vagabunde. a tacite nõ verbose. Vnde ait Crisost. sup Joh. ez omel. 61. Mulieris ẽ domi ꝓphetari vel phari et sic quiescere. Sicut legitur de beata virgine maria mẽe dei Q̃ ad eã ingressus angelꝰ gabriel in spetie hũana: mueit eã in secreto thalami que expauit: nõ q̃ viderat angelũ quẽ sepe viderat. ß quia eũ viderat in satie hũana quã sp antea q̃tũ potuit deuitauerat fm sententiaz Ber. supmissus est omel. 2. Et q̃ mulier est scala a materia ad tẽptãdũ fm Greg. moꝛ. 3. Et est etiã p visũ deceptibilis a magne voluptatis fm Auicẽnã li. 10. phie Et est etiã fortis ad malitiã et cauta ad decipiendũ fm Crisost. vbi s. Ideo ne sint occasiões alĩs ad peccandũ et ne ipe ex sui fragilitate de facili labãtur ad vitiũ: nõ dñt esse vage. garrule. vl otiose. q̃ tales repẽdit apostolꝰ ad thi. 5.

dicens et otiose discurrere. ac. Et ut ait Tul. ca. 1. Sub romulo decretū fuit ut quecūq; virū alterꝰ attigerat a marito impune occidēbatur a oscula etiam offerre valde propinquis et non alijs licitum fuit.

Capitulū qntū

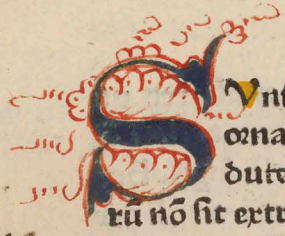

Vnt etiā mulieres admonēde ꝙ sint ornamētis honestis nō meretricijs in dutꝰ put docet btūs Petrꝰ. i. pet. 3. q̄ rū nō sit extrinsecus capillatura. Vñ de impudicē se ornātibꝫ ait Jero. ep̄. 108. Ille mulieres oculos xp̄ianos scandalisāt que purpureo colore a quibusdā fucis ora oculosq; depigūt Et idem epistola. 98. Quid facit in fatue cristiane purpuri vsus et cerusa Et sequitur. Jgnis iuuenū fomenta libidinum a impudice mentis indicium est. ornatus iste non domini est sed velamen antixp̄i. Vnde Crisost. sup Math. omel. 30. sic ait. Adicere aliquid ymagini regie piculū est. ꝙ deū offendis zelotipie flā mā accēdis a meretricāres zelaris a imitaris Et Ambro. exam. omel. vltima sic ait. Pictus a deo es o homo noli delere picturam bonam noli tollere picturam dei a assumere picturaz meretricis Nam illa pictura in femis vitij est

Impudicꝫ ornatꝫ

Crisost.

non decoris·fraudis nō simplicitatis·fallit de
cipitq; ut neq; illi placeas cui placere desideras
q̄ intelligit nō tuū eē ꝫ alienū qđ oñdis Et sic
ipsū decipe conaris Insup et tuo displices au
ctori a creatori qui videt opus suū in te eē de
letū Et ponit exēplū de artifice q̄ merito indig
tur cū videt opus suū adulteratū·ꝫ qui adul
terat opus dei graue crimē est cū putas ut te
meli⁹ scias depingere q̄ deus q̄ cūcta cōdidit
sciat te facere Et in colla cōibꝫ pīm dicit q̄ cre
aturā dei immutare ē creatorē vituperare a cre
aturā deturpare·vñ tales mulieres se pingē
tes fiūt turpiores a monstruosiores. Dñt enī
collum longū ut grues·cornua alta ut aries·
faciē depictam ut effigies·caudā latam a lon
gam ut pauo·caput latū ut tribꝫ·et ut aūs
icturica peplū croceū Et sic fatiunt se miserabi
le mōstrū qđ nō est in rerꝫ natura reptū·Vñ
cōtra tales mulieres narrat dom⁹ pfien·
in suo tractatu de vniuerso qualit quedā mu
lier talibꝫ intendēs dū viueret post mortē ap
paruit cuidā pectimēs crimes suos lamētabili
ter pectime grādi et ferreo flāmeo dicēs se hec
pati debere i perpetuū p meretriceo ornatu ca
pillorꝫ cui intendebat imoderate dū viuēt Simi
liter in ptibꝫ oroie post mortē apparuit quedā
dña duobꝫ filiis suis religiosis cum duobus

serpentibus caput circūplectentib; p capitis crassitra ⁊ cū duobus bufonibus mamillas sugentib; p duobus leccatoribus suis quos habuit sub marito suo dū viueret qua appa ricōne placuit deo alias p̄munire mulieres.

Distinctio secunda tertie partis huius sūme

Modus viuendi

Consequēter viri admonēdi sūt de ordinato mō viuendi ſm dr̄as etatū Et ideo sicut varie sunt viri etates. sic varias oportet eē viuendi informacōes. De varijs u̇o etatib; ait Pap. ostēdens q̄ p̄ma etas otinet septē ānos q̄ dicit infantia. Secūda ē vsq; ad decimūquartū ānū. q̄ dr̄ pueritia. Tertia vsq; ad vicesimūoctauū annū q̄ dr̄ adolescētia. Quarta vsq; ad q̄n quagesimū ānū q̄ dr̄ iuuēt9 virilis. Quinta vsq; ad septuagesimū ānū p̄dicta dr̄ virilitas semp̄ q̄ dicat a iuuentute i senectutē. Sexta dr̄ senectus i q̄ hō fit decrepit9 a hac p̄prie nullo ānor̄ spacō termiat n̄ q̄ntū altissimō placuerit. harū etatū q̄dā sūt p̄pa. q̄ sic ait tul. li. de senectute Pueror̄ est infirmitas Juuenū ferocitas Viror̄ gr̄uitas Senū maturitas Et ideo ſm has dr̄as etatū monendi sunt vniuersi.

Sex hoīs etates

Tulij

Capitulū p̄mū.

De informacōne puerorū aliq̄lit tactū est s. in secūda pte distinctiōe. 2. c. p. Vñ bt̄us Jero. epla. 97. dicit q̄ nō ē patū apud deū bñ educare filios. q̄ qđ noua testa capit inueterata sapit. Vñ et beata mr̄ sancti Eadmūdi put legit̄ in vita filia assuefa tiebat filios suos ad opa pñe in pueili etate allitiens eos muneribz puerilibz. ut tali die a tali ieiunarent. camisias nō portarēt. ꝫ cū litigijs se mouerēt. O beata tal' mr̄ q̄ potiꝰ maluit fili os deo educare q̄ mundo. vñ et talē ꝺmēdat apostolꝰ ad thimo. 1. dicens. Si filios educa uit. ac̄. Sz qđ dolendū est fere oēs p̄res et ma tres modernis tpibz fm q̄ ait Jo. crisost. i ser mōe. corpꝰ natoz amāt. ꝫ aīas ꝺtemnūt. ꝺ est derāt eos valere in hoc seculo et nō curāt q̄d passuri in alio. Alij militias. honoēs. reddit. a tpalia puerēt filios. ꝫ nemo filios puerz deū. pdicōez illoz cū magno ptio ꝺpant et salutē ex deo illis acquirē nolūt Si eos viderint pau pes tristātur a suspirāt. ꝫ si viderīt eos pecca tes nēo tristaē Et sic patēter oñdunt q̄ corpū sūt pentes. nō aīaz Vñ a ait Jero. epla. 89. q̄ intitulaē de institutiōe vel informacōe filie di cens sic. Nutrix non sit temulēta. nō lasciua.

corrupte

nō luxurie dēdita ꝓpter lactis corrupcōez non
garrula hēatqz filia modestā gerulā nutritū
qz grauē·qꝫ ꝑm eūdē epī·8ʌ·In tenera etate fa
cili⁹ sācte ouersacōis vſus ioleſcit ⁊ ad inſtitu
tionez optimi p̄ñi ām hñt i ſe quodā lētū et
molle et qđ facile formari q̄at et ad arbitriū
volētis trahi Et poīt exēplū de arbuſcul' que i
quātūlibz p̄ē flecti p̄ñt ⁊ tenera aīalia ſine la
bore p̄ñt domari·Et ſeq̄t·Deinde ſolet inhærē ſē
ſibz qđ ꝑ⁹ ceperīt ſiue bonū ſiue malū ſit Et po
nit exēplū de Alexādro q̄ moribz ⁊ iceſtin Leo
nidis mgri ſui et vitijs q̄bz fuit puul⁹ infect⁹
nō potuit carē cū fact⁹ eēt dñator orb Et idō p̄
eius Leonidē a cura filij ſui amouit ⁊ pitō Ari
ſtotelē ei ſubſtituit·Conſimlia etiā exempla
ponit Aug⁹·de ſimilitudinibz ca·ꝛz·dicens qꝫ
mollis cera recipit ymaginem figilli de facili
et indurata retinet·Sic eſt de etate infātili fa
cilit̄ informata Et ſicut indurata cera non fa
cilit̄ informatē·ſic etas in malis indurata et
inueterata vix ad bonū inclinatur Sunt etiam
pueri ſobrie et pce nutriendi ſine ingurgita
tione·quia ſm Aug⁹·de ci·dei·Si ꝓ viribz ſuis
alatur infans fiet ut creſcendo plus capiat·
ſed ſi modū ſue capacitatis excedat defitiet
antēꝙ creſcat Et Seneca libro ſecundo de ira
dicit qꝫ vinum negandum eſt pueris ſicut

tradidit populo·nec cibis quidem implendi
sunt ꝓpter distentionē corpum ꝑm eundē·Sunt
etiā infantes ab initio instruēdi fidei documē
tis Vñ ꝑm Hugo·de sac̄·li·2·pte·6·ca·12·Pa
trini fūt fideiussores ꝓ eis quos in baptismo
suscꝑerūt·ut eos cū ad legittiaz etatē puene
rint doceāt fidē rectā·añ oia simbolū et dñicā
orōnez:bonā etiā hr̄e uersacōnez Et Gre·A·
registri·Peto ut puulos dños qs nutris p
cipue in moribz instruere cures et eunuchos
qui eis deputati fūt admone ut ea illis dicāt
que eoz mētes in caritate circa se muicē et er
ga subditos in māsuetudine opūgāt·Verba
ergo nutriētiū aut lac erūt si bona fūt:aut ve
nenū si mala Talia ergo eis nūc suggerāt q
postꝙ oñdāt ꝙ bona fuerīt que ab eis fuxerīt
Sunt etiā puei infantes cohercēdi a pcīs pu
erilibz q multa fūt ꝑm Aug9·li·p·cōfes·vbi de
se dicit·Tātillus puer et tātus pcōr peccabā
otra p̄cepta pentū a mgr̄oz·narrās etiā quo
pira furabaē cū sodalibz suis Ideo debēt pen
tes pueros a talibz cohibē qr ut ait Iero·epi
stola·89·vsqz ad septē annos imputāē pcīa
pentibz·Sūt etiā infantes debito mō verib9
subitiendi·qr si pausseris eū virga nō moriet
Vnde eccī·A·dicit Filī tibi fūt:erudi illos a
curua illos a pueritia eoz·Sūt etiā erudiēdi

A anni

A

debitis artificijs obuientibus suo statui ut si
sint nobiles erudiantur ut sint eloquentes faceti
et liberales et pecca fugiant cauentes. que hec fuma
ingenuitas et libtas caret vitijs sm Criso. In
sup non obest nobilibz. s. pdest mediocrib; in
strui in aliq artificio q fortasse vinerēt si indige
rēt. vñ legit de Costantino impatore q fecit fi
lias instrui in arte tpēdia nendi ut si necessita
te compellerentur inde vinerent.

Capitulū secūdū.

SVnt etiā hoies informādi in etate q dicit
pueritia et maxie a pcis cauēdis que in illa
etate pcipue insurgūt libidies et concupie ido
laborand est ut illa domenē castitate sobrie
tate et debito labore, put hortat Criso. sup Ma
th. ō. 29. dicēs Sicut terra infructuosa sic inue
tus q negligit multas pducet spias. Cōbuā
mꝰ g pmcōsas et spineas concupiscētias et pre
pemꝰ vel aremꝰ areas nras ad semis suscep
cōez ut in iuuētute fulgeat sobrietas et seqtur
castitas. s. inopiabile e influctuacōnib; tran
qllitate poturi in camio nō oburi et in iuuētu
te esse nō impudicū. Jte informādi sūt in motib;
reuerētialibus. quia sm Tuliū. p. ca. 32. Ado
lescentis est maiores natu reuereri optimos

et pbatissimos viros diligē et imitari quoꝝ cō silio vtātur salutari Et sequit. Hec etas a libi dine est cohercēda laboribusq; exercēda. Vñ ait Tul. li. 2. de tusc. q̄stiōib. Oꝝ liguriꝝ labo ribꝫ eruduīt inuretutē venādo. curredo. cursu dō. sitiēdo. algēdo. estuādo. Sparte vero pueri ad arā vberibꝫ accipiūtur. ut multꝰ e viscerib; sanguis exeat. ne corpulenti fiāt Et de hoc Se neca epla. 3. ait q̄ natus i partia arcū tēdit Jn germaia hastile vibrat Jn ytalia eq̄tat et caute hostem petit Et Salustius li. 2. dicit q̄ mos est cuiusdā gentis equitando iaculari a cursu cū equalibꝫ certare Jtē nō sūt pueri ma lis nutritoribꝫ tradēdi. q̄ Tul. in rethorica re citās verba Terentij dicētis q̄ erāt duo frēs Demas et Micio Et Demas paupior tradidit frī suo tāq̄ dilecti a nobiliori filiū suū nutriē dū quē nutriuit lasciue ita q̄ ebriosus fuit et luxuriosus Ad vidēs Demas. s. filiū suū sub cu stodia frīs sui pīre dixit ad eū. q̄d agis. cur pdis adolescētē. Et vē sic fatiūt multi diuites et paupes q̄ i lasciuia nutrunt filios suos a q̄ ad deū a hoīes pdūt illos Et ideo nō sine cau sa dicit eccl. 7. Filie tibi sūt. serua corpus illarū a ne oīdas hylarē faciē tuā. ad illas glō. p mittēdo illas lasciuire. Vñ a Jero. de institucō ne filie ait. Nihil aliud discat audire filia vel

Liber

Duo frēs

filia

timor dñi · loq̃ ñ qs̃ ptm; ad tuor; dei tu;pia nõ itelligat
cantica mõi ignor; lingua teneã psalms dul
cib; ibuaẽ cũ opna ñ igrediaẽ Post q̃p grãdu
fcula ad templũ dñi cũ penubus pgat nec in
ter turbas hoim iueniaẽ exẽplo virginis ma
Luc·1 tie quã gabriel ĩ thalamo repit Lu·1·Et sara·
tob·3· Thob·3·ait Nunq̃ cũ ludentib; mis cui me·

Capitulũ tertium

cstes Onsequẽter admonẽdi fũt existentes
sub tertia etate q̃ ẽt adolescentia ut si
ut crescit etas corpis ita crescat etas
Jer· mentis a virtutis Vñ Jhero·de otinẽtia virgi
nali ait Crescat i te etas virtutis cũ ãnis tpis
cum etate iustitia a fides eo pfectior videatur
quo senior es· Omne tempus in quo te melio
rem non sensisti hoc estia perdidisse quia fm
gre· Grego·mora·vltimo·Vacuꝰ dictum est qui
a quãlib; multum vixit etatis sue tempa ĩ va
nitate consumpsit·Et ideo cum sanctus puer
Josaphat quereret a sancto Barlaam magi
z· stro suo·Magister quot annor; es a ille respõ
z· ami dit·xx·a puer dixit ei·vidi m̃ q̃·xo·ãnor;sis
et· Rñdit sãctꝰ barlaã Si a natitate mea oẽs an
xo· nos q̃s·xo·sũ ãnor; Sz ego ĩ mẽsura vite mee
nllo mõ illos ãnos cõputo q̃s ĩ vanitate mũdi

et in peccato expēdi. sed quia tm̄ quadragīm taquūq; anns deo seruiui: ideo illos solos cō puto ad vitam eternam et ceteros perditos estio quasi annos mortis. hec in vita barlaā Vnde ne anni perdātur ab infātia crescat bo nitas a sanctitas sicut dixit Job. 31. Ab infan tia creuit mecum miseratio. vnde cōmuniē di citur q cito vult pūgere qui spīna vult esse Vnde adolescentē informat beatus Anselmus de similitudibz ca. xc. dicens Tria sunt in iuue ne emendāda: taciturnitas. corpis mūditia. et verecundia Et talē alloquiē ecclesiastes. ii. dicens Letare iuuenis in adolescētia tua et in bono sit cor tuū in diebus iuuentutis tue. Et Seneca epla. xx. dicit q iuuenī est pendū: se ne vtendō. Sunt etiā adolescentes admonendi q sint senioribus subditi a obsequiosi. qz sm Aug⁹. de duodecim abusiombz: tertius grad⁹ abusionis est adolescens sine obediētia Et se quitur. Sicut in sembus sobrietas a mox per fectio req̄ritur. sic in adolescētibus obsequiū subiectio a obedientia maioribus impensa eē debet Et sequitur Sicut fructus non inuenitur in arbore in qua flos prius non apparuit. sic in senectute bonus esse nō poterit qui in iuuē tute bonis studijs a initijs nō floruerit.

Sequiē capitulū quartū.

¶ Capitulū quartū.

Consimiliť admonēdi sūt exīntes sub quarta ętate q̄ dicię virilitas dę q̄ dictū est supꝑ ptę. 3. dist. p̄. c. 1. Vt eo. s. q̄ sunt vigore vigorosiores cōplexione tempancōres a saniores a fortēres ſm Auicēnā corpō pfecti? seruiāt suo creatori dicēns cū pphęta. ¶ Fortitudmē meā ad te custodiā Et viriliter inquit agite a confortē cor vēm Ite Job. 6. Que ē fortitudo mea ut sustineā Sup q̄ ait Greg. moŕ. A. Fortitudo iustorū virorꝝ est carnem vincere. voluptatibꝫ otraire. delectacōēz vite pñas extinguere. huí? mūdi aduersa ꝑ etnms p̄mīs amare. ꝓsperitatis blādimenta cōtemnere a hec omnia in corde a corpe supare ſm illud Isiō. 20. Qui confidūt in domino mutabūt fortitudmē assumūt pen. ut a. vo. a nō de. Vñ sicut viri sūt seru sic sint actu a effectu.

¶ Capitulū quintū.

Consimiliť admonēdi sūt senes sb̄ q̄nta etate q̄ dr senect? ut sit i eis oim voluptatū inueniū abdicacō. q̄ ut ait Tul. de senectute. p̄dax mun? etatis ē auferri a nob̄ q̄ erat i adolescētia vitiosissimū. s. voluptatē oiodam

Si enim Paulus qñ fact⁹ fuit vir euacuabat ea que erāt puuli ſm qp dicit cor. 13. multo magis qñ fact⁹ ē senex dz ea euacuare. ꝓpter qđ ait Señ. epla. Ao. Grās ago senectuti. qp quic q̄d dēbā nolle non possum. Jtē sint senes salutaribz imēti. Vñ Señ. vbi s. Grās ago senectuti qp lecto me affixit Et seq̄tur. Cū libell⁹ est mihi sermo plurim⁹ Et Auic. pte. 1. de aīa dic. qp post quadragīta annos intellect⁹ roborat Et Tul. de senectute ca. x. dicit qp memoria industria ⁊ ingeniū vigent in sembz añq̄ fiant decrepiti. Jtē Señ. epla. Ag. ait Queris q̄d doceam, exñdeo. Semp ē dēcendū Quid stulti⁹ in hac vita q̄ qp diu non didiscēris nō discēdis etatis hoies scola admittit in hoc senescamus Tādiu discendū est q̄diu nescias Et sic puerbio credim⁹ q̄diu viuas. qp nulli rei hec etas magis conuenit q̄ huic. Sic etiā i sembus vsus vtutū ⁊ rectitudo. qp ut Ambrosi⁹ exam. omel. p. Senectus in bonis moribz est dulcior. in obsilijs vtilior. ad cōstātiā patior. ad repmēdū libidines fortior. Et Tul. vbi s. de senectute dicit qp arma senectutis sūt artes virtutūqz exercitatiōes Et sequit. Nihil est iocūdi⁹ senectute stipata vtutibz Jvñ ⁊ senes pl⁹ agūt sepe obsilio scia et auctoritate. q̄ iuuenes corpis robore. Sicut legitur de Aristotele qđ consuluit

Jo. Salu

auicē.

Tul.

scola.

ambro.

Jocūd.

aris.

Alexādy non valentē capere quādā ciuītatē ꝓpter basiliscum ōnes hoīnes īficiētē visu fuo ꝙ obuiā visui basiliſci dēportare faceret ſcutum vitreū ꝙ cū vitrū non poſſ; penetrāē venenū īipſū reflectētur a ipſū interficēt a q̄ venenū ꝓiectum eſt. Sic etiā in ſeib⁹ moꝝ pfē cto ut ſupr̄ dcm eſt ab Ambro. a veritatis cō ſtans p̄dicacō put ait Valeri⁹ li. ⊽. c. 2. de quo dā dicēte duas eē res que dant licentiā hoīb; ut libere loquātur. ſ. ſenect⁹ a litteroꝝ orbitas q̄ exquo erat ſenex a cito moritur⁹ nec habe bat plem ꝓ qua fueāt ſollicit⁹ libē dicē potu it veritatē nullū verendo.

Ambro. valere.

Capitulū Sextū.

SVnt etiaꝫ admonēdi q̄ fūt īm vltīa etate q̄ dꝫ ſenect⁹ decrepita q̄ fm Señ. ep̄. ⊽i. ē fex vite a edificiū putredis vndiq; ruens ut eo ꝙ fūt morte vicinioēs eo ſint ſemp ad mol endū pacōres a deo ꝓmiores nā a ſi mors ſit cōmunis ōmbus tamē ꝓprie īm īfidijs ē iu uembus. ſed m ianuis eſt ſeibus a maxīme decrepitis vnde ſic eſt de corpore ſem ſicut de putredinis edificio īm quo omnis iuncura dilabitur a de die īm diē diſcindiē. Circūſpi endū eſt ergo fm Señ. vbi s. quo hinc exeas

vita. ſaū putre. ꝙ ſemi

Inſidie. Janue

quia nil de futuro hz qđ speret quē seneca in primo deducit ad mortē. vñ in alijs etatibus aliqℓ esse potest spes vlteriorīs vite. ß in senibo decrepitis nihil est mortē ppiqui9. Caueāt etiā decrepiti ab excessu in alimētis a potibo. qz ut dicit ī libris saturnaliū Senes de facili inebriant Et causa ē fm Arist. qz in eis corp9 ē siccū a ī mēbris duriorib9 naturales meat9 obserā tur Et ideo exalatio exclusa ad cerebrū ascendit. Studiū etiaz senis debet esse ut in eo moriātur vitia añq̄ ipse moriat̄ put ait Señ. epla .28. Et seq̄tur. Numera ānos tuos a pudeat te velle q̄ volebas puer facere. Et epla. 62. ait. hec dñt eē opa senis zilla nolle q̄ voluit puer a semp bñ velle mori Et seq̄tur. Aliqñ senectutē curaū ut bñ vivere ī senectute a melius moē rer. qui em̄ tal non fuerit erit puer centū annoz maledict9. Sicut exponit illud Jsidor9 vltimo Greg̃. moꝛ. 14. vñ ait Señ epla. 18. Nihil ē turpi9 q̄ senex incipiēs bñ vivē. Senis etiaz studiū sit abdicare voluptates. recogitando emēdare p̄ores culpas. a attēdere penalitates semles Et ideo velle dissolui a eē cū xp̄o. Vnde de hijs miserijs senē accomitātibz ait Greg̃. super euang̃. li. p̄. omel. p̄. In illa decrepita senectute statura curuat̄. visus debilitatur. cerux exsiccata deponit̄. frequētib9 suspirijs pectus

vigetur. Virtus vbiq; dñicit loqñtis verba ã helit⁹ incidit nã si langu or dñit plenq; scib; ipa sal⁹ egtudo ẽ. a ꝑm sen. epla. 110. In scib⁹ melioa ꝑtenuolãt a dñtioa fucædũta ꝓit exẽ plum optimũ Quemadmodum ex amphora ꝓmo effluit quod sincerissimũ ẽ a qđ turbid a grauissimum est postea subsidet. Sic in etate nostra quod optimum est ꝓmo est illoq; ex hausto in ꝓtõ fece; vite nostre deo reserua m⁹. Jtq; senect⁹ insanabil morb⁹ est a ideo tri ste illã vocat virgili⁹. Exquo cẽ nõ restat seni spes de vita lõga a ipossibilẽ dilacõ mortis diu tia nõ restat msi ut bene mori studeat. Sed bñ mori ꝓcedit bene viuẽ. qz nõ ꝓt male mori q̃ bene vixerit. nec bene mori qui male vixerit qz ꝑm Aug⁹. in sermone de innocẽtib; Hac aiad uersiõe putatur ꝓtor ut moriẽs obliuiscatur fui qui dũ viueret oblitus est dei. Debet etiã se nex moriẽdo bonũ posteris exẽplũ relinquere Sicut fecit ille bonus senex de quo. 2. macha. 7. qui ait Exẽplũ forte de relinquã vob. Vñ nar rat valeri⁹ li. 8. de quod sene virtuoso qui cũ centesimũ annũ ageret interrogauit eũ quidã quare tamdiu viuere vellet. Qui respondit. quia non habeo aliq̃d in quo senectutem me am accusem. Vnde sed̃m sene. epla. 97. Nõ ẽ curãdũ ut diu viuam⁹ ꝫ ut bene viuam⁹. nã q̃

exẽ optiz amphoa

ctas.

vabte ebq; Virgil.

mori viuere

bom relinq̃

male dies multos a ānos expē dit: nō vixit. ſ̄ in vita morat⁹ est. Inſup ſm Aug⁹. de duo decim abuſi ombz: ſecūdus grad⁹ abuſiōis ē ſenex ſine religiōe a vtute. vñ q̄rit ibi dē Quid ſtolidi⁹ dici poteſt ſi mens ad pfectionez vite nō cōfēdat q̄n toti⁹ corpis habitus ſenectute affect⁹ ad interitum ꝓperat. Caligāt oculi. fur deſcūt aures. a ſic oīa alia corpis mēbra in ſe defitientia domū corpis in ꝓprio ruiturā eſſe denūtiāt Et ſequitur. Sicut in lignis reproba arbor compet que poſt flores fructus non exhibet. ſic reprob⁹ est quē flos iuuentutis deſerit a tamē bonorū opum fructus maturos non oſtendit Et ſubdit ibidē. Cauende ſunt in ſene due carnis ptcule que in ſene non veteraſcūt. ſed ad pcctatū ptrahūt. ſ. cor a lingua. quia in ſene cor vanas cogitacōnes machīati non deſinit Et lingua loq̄tur quecumq; cor machinauerit. Caueat etiam ſemlis etas ne hec due ptcule inueneſcant a ſenem decipiāt. Et ſubdit generalē regulam dicens Vnicuiq; etati conſiderandū est q̄d etati eminenti dignū ſit et hoc ſemp agat qđ nec vitam nec etatem vileſcat de hijs a ſimilibz oſferat p̄dicator euangelicus cū inuembz a ſembz.

Seq̄tur diſtinctio tertia.

Hic distinctio tertia tercie ptis huius sume. Capitulū pmū.

Consequēter admonēdi sunt viri q̄ ad drās condicōnū. Sūt aliqui nobiles a ingenui a sunt aliqui serui a infimi Nobiles ergo admonēdi sunt ut non se efferant et manifeste glorientur de carnis nobilitate. Nam omnes eque nobiles sumus respitiendo origimem a illa nomina libertus a libertinus seruus a ancilla aut ex ambitione sunt aut ex iniuria ſm Senecā epistola. 18. Vnde a ait Gregorius mora. 21. sup illud Job. 31. Nunq̄d nō i vtero fecit me q̄ et illum Omnes homines natura fūt equales Sed accessit dispensatorio ordine ut quibusdam prelati videamur Racōne ergo origimis indifferentis non oportet multū gloriari. Vñ eccī. 10. Quid superbis terra et cinis. Insuper non oportet gloriari racōne inferioitatis illius ptis cuius ista nobilitas. Est enim ista nobilitas ex parte carnis a sanguinis que est infima ps hois. ꝓpter qđ dicit ꝓpha Osee. 9. Gloria eoꝝ ab vtero et ptu. Insup non est gloriandū in nobilitate carnis et hoc racōne alienitatis. quia ista nobilitas non est nostra. sed pentū Vnde ait Apuleius de đo Socratis

In hoibz ꝺsiderādis nolī aliena estimare Alie na voco que pntes peperūt gnosus es pntes lauda Vñ ait Crisost. sup Math. omel. 1. No bilitas cogtoz nō valet nsi fuerim⁹ nosmet ipi bom Et omel. 9. idē dicit ꝙ nobilitas pntū mal nō ꝓdest. sicut Esau malo pūs non ꝓfuit bomitas Et omel. 29. dicit ꝙ nō ꝓdest habere patrē iob sine opibus. Insup nō est gloriand de gnis nobilitate et hoc ratiōe facilime degene racōnis ꝺtingētis. Nā nobiles sepe a prio ri bus suis degenerāt ꝙut ait Valeri⁹ li. 3. ca. 1. Vñ vocat tales nobilia portēta sordibus im buta. Hinc quidā sapiens ait ꝙ nō viuentes fm nobilitatē pntū. sed sub vmbra eorūꝺsimi les fūt locis sordidis sole illumiatis. Itē non est gloriāndū de generis nobilitate ratione iu ditij durioris. quia sicut ait Crisost. vbi supē Virtus pntū nihil valet. ꝫ ex hoc mai⁹ iudi tiū fumm⁹ nsi bonis similes simus. vñ ait Ju uenal. Omne aī vitiū tūto conspecti⁹ in se cri men hz qñto maior qui peccat habet.

Capitulū secūdū.

Nobilitas aūt vera fm Juuenalē est ꝙ aīm virtutibz ornat Et fm Señ. epla .87. Ille gnosus est qui a natuā bene

ad virtutem cõpositus est. Item ille est nobilis qui sm phie documenta viuit. quia sm Senecã epistola. 88. Nobilem animũ facit phia Et ideo dicitur ibidem q Platonẽ phia fecit nobilem a non muemit Et Crisost. super Math. omel. 88. ait q est vna nobilitas sine peccato esse a voluntate dei facere. Vnde Jeroñ. de cõiugio ait Sola apud deũ libertas est nõ seruire peccis et sũma apud deũ nobilitas est deo parere vtiub; Et ideo ait Bern. ad Eugenũ. Genus aplorum non fuit aliũde nobile q moꝝ ingenuitate a virtutũ varietate. ꝑ tñ ecõtrario est de multis nobilib; de quib; Greg. dyal. li. iij. ca. 28. sic dicit. Nõnullis solet nobilitas gñis parere ignobilitatẽ mẽtis. vñ tales fatiunt sibi quasi dipeũ vel castrũ ad peccandũ a se defendendũ coñ quos dicit. i. petri Et q̃si liberi nõ quasi velamẽ hñtes malitie libertatẽ.

Capitulũ tertium

Cõtrario monẽdi sũt ignobiles sãguine ut studeãt eẽ nobiles vtute q humili loco a gente nati multi fuere dari. sicut recitat Valeriũs libro. 3. ca. 8 Ponens exẽpla de multis talib; Et ꝑmo de Tulio hostilio quẽ in cãpo abulꝑmo accepit agreste tugurũ eiusq; adolescẽ

in pectore pascēdo fuit occupata. ṽalidior etas impiū rexit. ꝫ senectus ei⁹ i altissiō maiestatis fastigio fulsit Et Socꝛtes huūliter genit⁹ nōso lū hoīm reputatu. ꝫ apollinis oꝛaculo sapientissim⁹ ꝓnūtiat⁹ est Natus ergo de huūli gn̄ez tī dar⁹ ꝓbia moꝛibꝫ et ꝓbitate satis magis ꝫmendabilioꝛ est nobili nato ex alto gn̄e talibꝫ carente. vñ Juuenal Malo pat tibi sit thi tes dū mō tu fis Eacidi similis vulcanaqꝫ arma capessas ꝙ te thite similem ꝓducat Achilles. ꝙsi diceret. Melioꝛ est nat⁹ ꝓbꝫ ex pr̄e humili ꝙ nat⁹ vicōsus a iprobꝫ ex pr̄e nobili.

Capitulū quartū.

Consequēter admonēdi sunt vniuersi tā nobiles ꝙ ignobiles: ut nō inanit̄ se extollāt de excellētia donoꝝ naturaliū nisi tegātur regul̄ ṽtutī gratuitarū. ꝫmo qñto plura accepit quis dona naturalia: siue a pte aie qlia sunt ingeniū sciētia memoꝛia a hmōi. siue a pte corpis qlia sūt sanitas agilitas pulchritudo fortitudo a hmōi: tñto dꝫ ee humlioꝛ a deo gratiosioꝛ. vñ dedit deus alicui qñqꝫ talenta. alij duo. alij vnū. Math. 25. Et ido ſm Greg. omel. 9. Tñto quisqꝫ dꝫ ee humlioꝛ ex munē qñto se obligatōꝛ ee ꝛspicit

in reddenda ratione Quid ergo habes qđ non accepisti. Et quid gloriaris q̃si nõ accepis q̃
rit apostol⁹ ad cor. x. Sic Jere. 9. dr. Nõ glori
etur sapiẽs in sapia sua nec fortis in fortidme s.
Cũ g̃ talia sint oms̃ia boms et malꝰ nõ se effe
rat q̃s ex talibz. vñ fũt q̃dã dona hereditaria
vt hẽdũ dei a q̃dã filioz caubiaz ait Aug⁹. li.
de pacia. Et mor. p. dicit qz q̃dã fũt dona sine
quibz ad vitã nõ pringit. q̃dã sine q̃bz bñ vi
uit Et mor. ii. dr qz q̃dã fũt dona q̃ mumũt.
q̃dã q̃ ornãt. Sz fũt multi abutẽtes dois et vñ
dcũ laudare pl⁹ debuerãt tãqz iñgũ filiñ inde
dcũ ipugnãt a seducũt Et hĩc dr Jsa. v. Sapien
tes fũt ut faciãt mala Et ido dicit dñs luc. 16.
prudẽtioes fũt filiñ seculi hui⁹ filiis lucis Sic
abutũt multi sua pulchitudie hĩc ipudici q̃z
pulchitudie alios allitũt a infitũt. vñ dr pu.
ii. Circul⁹ aure⁹ in naribz suis mulier pulchra
a fatua. sus em̃ licet hẽat circulũ aureũ in nari
bꝰ illi nõ pcit. ꝫ suppoit sterconibz a fodit i im
mũditiis Jta mulier pulchra a fatua pulchri
tudiez suã oñdit lectatoribz suis a sordescit eã
carnalibz feditatibz. cuiꝰ otrariũ fecit q̃dã ado
lescẽs castꝰ a mũdꝰ de q̃ ẽfert val. li. x. ca. x. qz
cũ mia spẽ sua q̃plurimũ feiaz illustriũ solici
taret oculos oris decorẽ vulneibz diffudit a de
formis in se eẽ maluit qz eẽ mulieibz cã libidis

Et Ambro. li. 3. de vgitate ait. Iuuenē vetēs fa
bule ferūt cū ppē admirādā oris pulchtudinē
in amorē libidinosū incēdēt preias z stigmatibz
vultū suū maraſſe a sic illaz libidinosū affectū
cohibuiſſe. O q̄ dissimiles sūt modi iuuenes
a iuuēcule q̄ potius pulchtudiez suā augē stu
dēt ut libidinē accēdant q̄ ut illā extīguāt Et
potiꝰ darēt auz ut vgies defloratēt q̄ ut vgi
tatē i puellē cōseruarēt. sicut a fecit btūs Nico
laus q̄ eiꝰ opibz tres puellas maritauit: ne lu
panaribz ifamate fuiſſent sordibz. Nullꝰ g̃ de
pulchtudie corpis glorieť q̄ potiꝰ est occasio
ruine q̄ seruāde pudicitie. q̄ nō ex talibz sūt
eligendi boi a vtuosi. ß ſm Sen. epla. 49. Oia
suo bono. ſ. ppio estāt Et poit ista exēpla. Fer
tilitas omēdat vitē. sapor vinū. velocitas cuū.
ferre sarcinā equū. Sz i hoie optimū est ratio
hac añcedit aialia: deos seq̄tur. Rō g̃ ppriū ē
hois. cetera vero cōmūa sūt illi cū brutis. valz
cū hō et leones similiť valēt. formosꝰ ē hō et
pauoes formosi sūt. velox ē hō a eq̄ a cerui ve
lociores sūt. ß sola rō p̄cellē fāt hoiem q̄ vnū
hois ppriū bonū ē. Qui g̃ gloriať: in dño glori
eť cuiꝰ ymago est rō aie Et ſm aplum cor. 11.
Gla nrā hec ē testimū oscie nre sine q̄ testi
mio nō ē gaudiū aie ß tribulacō a āgustia i oēz
aiaz hois opātis malū put dr ad romāos. ac.

distinctio quarta tertie ptis huius
sume. Capitulū p̄mū.

Consequēter hac distinct. qēta admonēdi sūt sm̄ drās tpalis possessionis hoies diuites et paupes. Vñ diuites admonēdi sunt ne iniuste diuitias congregēt a hoc p rapias vsuras dolosas mercaturas vel p alios modos illicitos quibz congregari solent diuitie ꝓpe qđ dicūtur māmone iniq̄tatis Matth. 6. Vñ a Jero. epla .9^. dicit q̄ois diues iniquus vel hæres iniq̄ est Itē admonendi sunt diuites ne mordiate diuitias ament et appetant. q̄ ecclē. 7. dicit. Qui amat diuitias fructū nō capiet ex eis. Et thi. 6. Qui volunt diuites fieri incidūt in varias tēptationes et in laqueū dyaboli. ac. Item admonendi sunt diuites ne diuitias a deo collatas quasi ꝓpriū retineant. sed indigentib9 eas cōmunicēt tāq̄ alienas non suas ꝓprias. q̄ dicit Joh. 3. Qui habuerit substāciaz huius mūdi a viderit fratrē. s. necessitatē habere a clauserit viscera sua ab eo quomō caritas dei est in illo. Itē admonendi sunt diuites ut in diuitijs nō confidant eo q̄ caduce sunt a defectibiles nec in die vltionis ꝓtegere valentes. Vñ dicitur ꝓuerbioꝝ. 11. Qui confidit in diuitijs corruet

et nō p̄ceruūt diuūtie in die vltionis. Jtē admonēdi sūt diuites ut de diuitijs nō supbiāt nec paupes cōtemnāt. Vñ dr thio. c. Diuitib; hui⁹ seculi p̄cipe nō sublīe sape nec sperate in incerto diuitiaꝝ. Jtē admonendi sūt diuites ut se cū nō posse diuitias ferre sepe recogitent. Job .21. Dines cū dormierit nihil secū aufert. qr nil intulim⁹ in hunc mūdū et ideo nihil nobiscū auferre possum⁹. Vnde a Greg. moē. 18. dicit diu cū reb; nris mane non possum⁹. qr illas aut moriēdo deserem⁹. aut ille nos viuētes de serent Et ideo restat ut diuites admoneātur de ōmutādo terrenas diuitias p̄ celestib;. qr dicitur ibidē Terrena seruādo pdim⁹ largiendo seruam⁹ Et p̄nnomū nūm seruādo pdiē. sed erogatū manet. Agēdū ergo nobis est ut ēs absolute pituras in nō peundā trāsire cogā⁹ mercedē Et ideo dicit luce. 16. Facite vobis amicos de māmona iniquitatis dādo paupib; de portātib; ad cēlū elemosinas vras Et ideo fm Aug⁹. li. fmonū fmōe. 32. voluit deus ut aliqui essent paupes quib; dareē elemosina ut sic diuitib; eēt regnū celoꝝ venale. Jtē admonēdi sūt diuites ut maloꝝ diuitū penas a domio ōmiatas p̄cogitēt ac p̄caueāt. Ait em̄ dominus luce. 6. Ve vobis diuitib; q̄ habetis hic cōsolacōez vrāz Et Jacobi. 5. dicit. Agite nunc

diuites plorate vlulãtes ꝯ miseriꝯs vris. Qui ergo voluerit ista euadere oportet diuitias iu ste acquirẽ odiãte amare miseicordiã eroga re ꝛ saltẽ affectu ꝛtemnẽ. Sũt em̃ diuitie bone S; nõ quia faciũt bonũ mũ bñ illis vtentẽ ꝑm Aug⁹. de vbis dñi ꝑmone. 12. Quid em̃ ꝓdest plena bonis archa et manis ꝛscia Bona vis hãe ꝛ non vis bonus eẽ Erubescæ ergo de bois tuis. si domus tua plena sit bois ꝛ malũ te ha bet dñm Nõ em̃ est homo ex hiꝯs estimãdus vel reputãdus ꝑm Sen. epla. 89. vbi dicit. Cũ volueris verã hois estimacõem scire ꝛ q̃lis sit nudũ inspice depone pñmomũ depone ho nores ꝛ alia fortũe mendacia corp⁹ ipsũ eru at aiam̃ intuere q̃lis quãtusq; est alieno nõ suo Jtẽ admonẽdi sũt diuites ut diuitiarũ vanita tes mtime cõsiderẽt. qꝛ lutũ sũt terra sũt fimus sũt Et ideo abacuc. 2. Ve qui multiplicat non sua vsq; quo aggꝛuat coñ se dẽsũ lutũ. Jtẽ ꝛsidæ rãde sũt illiaꝫ saltatie. qꝛ ꝑm Greg. sup euañ. li. p. ō. 16. diu nobiscũ manere nõ pñt Et quia mẽtis mopiã nõ deponũt nec aiaꝫ saciãt ꝛ cã est ꝑm Aug⁹. de quãtitate aie. qꝛ aia maioꝛ ẽ oi creato vtute ꝛplẽtiua Et idõ nullo eo quã tũcũq; magno qđ ea min⁹ ẽ saciari põt Et qꝛ oẽ ꝛtinẽs mai⁹ẽ suo ꝛtento Jdõ aia oia ꝛtinere valẽs maioꝛ ẽ oi creato qđ ab ea ꝛplẽdi põt

Qui ergo aiaz suã implẽ desiderat: appetat deũ qui ꝑ se infinitatẽ suã replere ꝓtest in toms desideriũ nũm et nullũ aliud creatum hoc põt ad plenũ. Itẽ admonendi sunt diuites cõsiderare multimoda diuitiarũ impedimẽta. quia ligamenta sũt. muscipule sunt. onera grauia sunt. et hoc intendimate diligẽtibz illas. Vñ di cẽ sap. 19. Creature dei facte sunt in tẽptacõez aie hoim ⁊ in muscipulas pedibz insipientiũ. qr ꝑm Aug⁹. de verb dñi ꝑmõe. 33. Amor rerũ tpaliũ viscꝰ est spualiũ penaz Cõcupisti hesisti. Amor enim mũdi adulterat aiaz Amor fabricatoris castigat eã ait ibidẽ ꝑmõe. 11. Et quia difficile est hãe diuitias ⁊ nõ amare. ideo suis possessoribz piculose sũt Et ideo dixit dñs cuidã inuenti diuiti viã pfectionis requirenti Matth. 19. Si vis pfectus eẽ vade ⁊ vende oia. ac̃. Quibus auditis tristis recessit. qd videns dñs vbũ terribile diuitibz intulit dicẽs. Amen dico vobis: difficile est diuitẽ intrare in regnũ celoz Hec ⁊ multa alia desiderãtes antiqui diuitias cõtẽpserũt et hoc tã dñi mũdana possidentes ⁊ studiosi siue in sapientia phantes q̃ viri pfecti dei filiũ seqñtes ut plenius dicẽt infra pte sexta. vbi agẽt de religiosoz pauptate. Non ergo se efferant nec extollãt diuites se in diuitijs qr ꝑm Greg. Successus tempaliũ diuine

reprobacōis est inditū Ad qđ euidenter ꝓ
bandū narrat in vita beati Ambrosij episcopi
Qui cū semel romam pgeret in quadaz villa
Tuscie hospitatus est in domo cuiusdam ho
minis ditissimi quē cū beatus Ambro. requi
reret de statu suo Rndit ille dines Status me
us semp felix extitit a glorios. quia ad libi
tū possideo quasi infinitas diuitias habeo ser
uos a ancillas. filios a filias. domos. reddit9.
a agros. a omnia que desiderat anima mea
succedūt mihi ad vota. Quibus auditis infre
muit obstupuit a condoluit episcopus vocās
suos a dixit Surgite velociter recedam9 hinc.
qz dns non est in loco isto ffestinem9 igitur
velociter ne nos hic inuoluat vltio diuina cū
isto in diuitijs securitatē hūte Quibz egressis
subito se terra aperuit a hominem illum cum
vniuersis que habuit viuū in infernū absor
buit. quibus expletis dixit sanctus Ambro.
Ecce fratres q̄ seuere deus in fine irascitur cū
mūdana a pspa semp elargitur.

Capitulū secūdū

Onqñter admonendi sūt paupes ne
cessitate a volūtate. qz q̄dā sūt necessi
tate qui nō hūt diuitias. ꝫ hre vellēt

quida sunt paupes volūtate qui habitas di
uitias deserūt·nec illas hre vellent si possent
Et hij sūt pfectiores a xpō similioes a carioes·
de qb⁹ dicē infra pte·5·distinctiōe·2·de reli
gioso⁊ pauptate Et sicut paupes volūtate p
fectiores sūt a exellētiores paupib⁊ necitate⁊
ita magis meritoriū est a deo acceptiꝰ magis
illē ꝙ istis subueire·misi vtrisq⁊ subueiri possit
Paup ergo necitate informādus est de patiē
ti sufferentia siue pauptatis ut eā sustieat ꝙsi
medicamē a pcō⁊ purgamētū:put ait Gre
gorius sup eze·omel·20·loqns de diuite epulo
ne a lazaro paupe vbi dr Quos mo⁊ infirmi
tas vulnerat medicīa pauptatis curat· Isa·
·28·Elegi te in camio pauptatis·ß fm Criso·
sup Math·omel·8·Pauptas ē camin⁹ igne
horribilio⁊·Sicut ergo eger nō debet ḡuari de
medicamēto aspo·nec purgādus siue scindē
dus de igneo purgatorio ferro Sic nec paup
de pauptatis camino·ß ea⁊ sustineat cū patiē
tia a dicat cū Thobia·8·Paupem vitam geri
mus·ß multa bona hēbim⁹ si timuerim⁹ deū·
Itē monend⁹ est paup ut letāter pauptatē sui
stineat·q fm Seū·epla·2·honesta res est le
ta pauptas·Illa vero nō est pauptas si leta
non est Cui cū pauptate bñ cōuenit:diues ē·
Non qui parū habet·ß q̄ pl⁹ cupit paup esse·

Et Greg. sup Ezech. li. 2. omel. 6. ait. Ille paup ē
q̄ eget eo qđ nō habet. ſ qui nō habet nec ap
petit hēe ille diues est. Jō monēdus est pau
per ut diuitias non appetat. qz ſm Greg. vbi
supra Pauptas quippe inopia mētis est nō i
q̄litate possessionis. nā cui cū pauptate bñ cō
uenit paup non est Et p̄cipue caueat a ſūma
pauptate que consistit in pcō Illa enim vera
pauptas est i qua est vera z diuitia z caritia
Vñ Apoc. 3. dicit dicis qz diues sū Et seq̄tur.
Et nescis quia miser es z miserabilis paup ce
cus z nudus et hoc qz spoliatus spūalib; diui
tijs de quib; Isa. 33. diuitie saluus sapiētia et
scīa z timor dñi ipe est thesaurus. Item Jero.
epla. 97. Paupem nō facit cōmendabilē sua
pauptas. sed si pcā caueat. Jtē monēdus est
paup ut spūales diuitias acq̄rat ut sit in deo
diues Vñ ſm Aug⁹. sup Joh. ö. 27. felix ē q̄
bono modo aurū habet in archa. sed felicior
qui habet deū in ꝺscientia. quia p̄mus habet
qđ pire potest et vñ pire p̄t. ſ qui h; deū nec
pire potest nec ab illo ipō nolente auferri p̄t
Vñ dicit Aug⁹. de ci. dei li. 7. ca. 18. De⁹ ē opu
lentia mentiū et possessores suos felices facit
Item pauper picula et incōmoda diuitum cō
sideret ut sic facilius pauptatem suam suffe
rat. quia vbi multe sunt opes multi sunt qui

comedūt illas Et quid ꝓdest sustinere multos ribaldos leccatores a pessimos dei inimicos. Re uera nihil: ymo multum obest tales de primo mo crucifixi fouere. Vñ ad maximū inducens deducitur q̄ ratione dignitatū vel honorū sibi collatorꝝ tales sustinē opellūtur. qz sine illis esse nō pnt quos tñ malos eē sciūt. qz vix alij repti fūt. Jt̄ paup omoda multa paupta tis recogitet que sūt securitas ab hostibꝫ exteriꝰ et conscie iocūditas interiꝰ. Vnde cātabat vacuꝰ coram latrone viator. vñ recitat Augꝰ. cōfessi. o. qz trāsiēs p vicū vidit paupem mēdicū iocantē et letātē et ouersus ad socios inge mūit dicens. Oibus conatibꝫ q̄bus laboramꝰ nihil vellemꝰ nisi ad securā letitiā puenire in quo nos iste paup p̄cedit Et sequit̄. Ille letabat et ego anxiꝰ erā. Ille securus et ego trepidus fuerā. Vñ Secūdus pbus loqns de paupertate dicit. Pauptas est odibile bonū. sanitatis mr. curaz remocō. absqꝫ tioze semita. sapictie reptrix. negotiū sine damno. sine calūnia possessio Et idō multi ista cōsiderātes pauptatē elegerūt. de qua dicit infra diffuse pte. o. Insup sup oia paup filij di pauptatē sūmā reducat ad memoriā Qui cū dines eēt in omnibus factus est egenus ꝓpter nos coē. 8. Item recogitet paup pauptatis a deo electionem

ꝺmendacõez a beatitudinũ paupis pmissiõez
Beati paupes spũ qm ipꝝ ẽ r. cæ. Nõ dicit dñs
erit ꝫ est. Vñ paupes veracit dño testãte fũt
dñi regm celorꝝ. Quicũqz igit diues voluerit
regnũ habere celorꝝ vadat ad paupes a illis
tãꝯ a veris dñis cõpet. qz non potest irritari
ꝟbũ dñi dicẽtis Matth. 7. Bũ paupes spũ qm
ipõrꝝ est regnũ cæ. Et ne paupes de sua turbẽ
tur pauptate. sed ut melius informẽtur qua
liter se habere debeãt in illa narrat btus Gre.
sup euañ. li. p. omel. 17. Oz fuit quidã pauper
seruul⁹ noie lazꝝ paup. ꝫ meritis diues pal
ticus a pmeua etate cui ad seruiendũ mater
cum fratre aderat hic quotidie ex elemosina
acupe poterat a dantibus hoc alijs erogauit
pauperibus. Stabat in dolore grãs deo agẽs
ꝑms dei a laudibꝫ vacabẽ. hic ad extremũ vite
veniens hortat⁹ est pegrinos hospites surge
re a psalmos canere. Et cum ipse cũ illis qua
si moriẽs psalleret voces eorꝝ cõpescuit dicẽs
Tacete tacete paulisp. Nunqd audistis quan
te laudes angelorꝝ canentiũ resonant in celo
Et hec verba dicens spm reddidit tãtaqz fra
grantia omnes repleu fũt quousqz sepelirẽt
quãtã nũꝯ antea senserũt. Ecce qualit hinc
exĩt qui equanimit pauptatẽ a flagella fusti
nuit. Insuper recogitent paupes qꝝ Lazarus

paup i synū Abrahe ꝛportaꝫ.sed dines epu lo in infernū sepeliebaꝫ:vbi est ꝓpriū cimite riū malorū diuitū.Insup narraꝫ in vitaspa trū libro.2.ante finem de quodā sene qui im petrauit a dño ut videre posset aīas iusti et peccatoris exeūtes a corpe et cum veniss; ad ciuitatem in qua solitarius qui estimabatur sanctissimus moreꝛeꝫ:vidit quendā tartari cū descēdentē sup illū et tridētem igneū in ma nu habentem quē posuit in corde a illam ab straxit aīam infelicē et recessit.Deinde pcessit ad aliū viaum vbi vidit quendā pegrinum paupem nec curā hītem morientem:ad quē cū accessisset descenderūt michael gabriel et multi angeli qui omnes rogabant aīam ut exiret.Qua non exeūte ait gabriel michaeli: Sume eā:cui ē hoc ꝓpriū Et ille rīdit.Jussi fu mus ut sine dolore a vi eam educam? Quib; dictis adest Dauid cū cithara a ōnes psallen tes de iherusalem Et ut ipsa anima istos psal lentes audiuit statim egressa est et a micha ele recepta et sic cū infinita letitia ad cēlū de portata.Hec a consimilia ad consolacōez bo norum pauperum sūt recitanda.

Sequitur distinctio quinta.

Distinctio quinta tertie ptis huius fume. Capitulū primū.

Dem de admonēdi fūt hoies sm varias vite qualitates mali. Set boni Sed primo monendi fūt pcōres ut pcā deuitēt ne dyabolo seruiāt et ne p pcā in infernū descendāt. Et ideo dicit ecclī. 21. quasi a facie colubri fuge pcm. Et sequitur. Dentes leonis dētes illi⁹ interficientes animas hoim a quasi rūphea bis acuta ois iniq̄tas. sicut ergo hō fugere debz colubrū intricā tē leonē deuorantē a rūphēā trucidantē sic fugiat dyabolū rōne pcī q̄ aiam inficit deuorat a interficit Vñ dñs R. in collē. pcm describēs dicit q̄ pcm est mortis pena dyaboli p genies supbi luminis obtenebracō a tot⁹ hoi puacō Quia ratione peccati in bonis gratuitis spoliamur et in naturalibus vulneramur. Rūtū autem gentiles peccata detestabantur ppter suam fēditatem ait Tul. libro tertio de offic̄is ca. decimo sic recitans verba antiquor̄ Nihil turpe faciendum bono viro etiam si ex omni parte lateat. Nihil enim auare nihil inuste nihil libidinose esse faciendū phia persuadet Vnde recitat ibidem quandam fabulam a Platone intro ductā de quodā qui dicebatur

Gyses quē ferūt fabule semꝫ ī quendā mg̃ nū fre hyatū descēdisse vbi vidit equū eneū ī cui⁹ lateribꝫ vidit corp⁹ hois iusitate mag̃ tudis a cui⁹ digito anulū aureū extraxit Qui cū veniſſꝫ Gyses īt pastores erat enīm ipse regius pastor a cōuertisset pala anuli ad pal māza nullo videbaꝫ et tñ oia videbat Qui cū itez anulū ad locū suū reuertisset videbaꝫ ab oibꝫ hic igr hac oportunitate anuli ẽgie stupz intulit a regē inkemit a alios quos voluit Et sic repēte anuli būficio rex factꝰ est lydie hūc anulū ait Tuli⁹ vbi ꝫ. Et si habeat sapiens nihil sibi plus licere putet pcārē q̄ si nō hret. Honesta enīm viris bonis nō occulte q̄rūtur Vñ mhil refert iusto⁹ siue em̄ hēat peccādi facultatez siue non⁹ semp hz deū pre oculis tāq̄ pñtē Et ideo nusq̄ mala facit qđ patuit ī Dauid qui inuenit Saul īmīcū suū ī spelūca. nec tñ voluit eū occidē et si libere potuisset. ut ptz. 2. Reg̃. Semp igit detestāda fūt pcā. vñ Sen̄. epla. 10. ait Nūq̄ satis cum litigauim⁹ q̄ fūt sine mō sine fine pseqñda. Nā illis nec ē mod⁹ nec finis te lamādi. Vñ si illa alit exhi nequeūt ipsū cor cum ipis est euellendū. vnde ſm Ambro. li. de paradiso. Pccm̄ est p̄uaricatō legis dīne a celestiū inobedientia mādatoz. Vel ſm Aug⁹. cōñ faustū. Pccm̄ est dictū vl

factū vel ocūpitū cōn legē dei eternā. vel pcēm
ſm Aug⁹. in ſermone eſt p̄uatio vite ip̄i⁹ aie
q̄ quidē vita de⁹ eſt Et ſequit. Plāgis mortuū
ꝫ plāge impiū. Plāgis corpus a quo diſceſſit
aīa Et nō plāgis aīaz a q̄ diſceſſit de⁹ qui ē ei⁹
vita. Vñ ſm Aug⁹. de duabz aīabz. Mors ſpi
ritualis aīe eſt a dei cognicōne auerſio Et ſm
eundē de ci. dei li. xiz. ca. p̄. Mors aīe eſt cū eam
deſerit deus q̄ a deo derelicta ꝓpter pcēm horri
de fetet. q̄ ſm Anſel. tolerabilius fetet canis
putridus hoibus q̄ aīa pctatrix deo cui⁹ fe
tor ad cēlū aſcendit Vñ a idē ait in ſuis medi
tacōnibus. Si hic cernerē pcī fetorē a illic in
fernī horroꝛē et oporteret me neccario vi eoꝛ
immergi p̄us in infernū mergerē q̄ in pcēm
immitterem Vnde mallem prius mundus a
pcto gehennā intrare q̄ pcī ſorde pollut⁹
celoꝛ regna tenere Vnde vili⁹ eſt pctum
q̄ dyabol⁹. quia ſolū pctū illū vilem fecit.
Et vnūquodq; ꝓpter qđ a illud magis Et no
ta de iuuene luxurioſo quē angelus non po
tuit ſuſtinere ꝓpter fetorem pcī ſicut plenius
narrat in vitaſpatꝛ Et ideo vnuſquiſq; hoc
cōſiderās dicat cū p̄s. Inimicitatē odio habui et
abhō. fū. ac̄. de vicīs vēo i gn̄ali ait Hugo de
ſac̄. li. p̄. pte. iz. c. i. ſic Septē ſūt vitia capitalia
ut ſuꝑbia q̄ aufert ab hoie dēū p appꝛopiacōez

Inuidia primū ira seipsū Accidia spoliatum flagellat Auaritia flagellatū eicit Gula electū seducit Luxuria seductū fluxui carnis sibicit Et seqē. Aia rōnal ī sanitate sua vas ē solidū et integr dei capax quā vitia hoc modo corrūpūt a vitiāt. qz p supbiā iflat. p inuidiā aēscat. p iram crepat. p accidiā frangit. p auaritiā dispgit. p gulā mficit. p luxuriā oculcat et in lutū redigit. Quid aūt sit vnūqdq; eoz describit ibid dicēs. Supbia est amor prie excellentie Inuidia odiū felicitatis aliene Ira pturbatio mētis a rational aīe Accidia est exasuiōe mētis nata tristitia siue tediū a amaitudo immoderata Auaritia ē imoderat9 appetit9 habē di et sua retinēdi Gula imoderatus appetitus edendi Luxuria ocupia voluptatis explende supra modū vel extra racōez efferens. Ab hijs vitijs oriūtur oia alia tāq; a fonte malo puer si riuuli de quibz tractat Greg. moz. 21. super Job. 39. Procul odoratur bellum.

Capitulū secūdū.

Predicator igit ōnes efficaciter moneat ut viriliter pugnēt extra p̄dictos duces et eoz exercitus a q; oēs imfitiāt etiā cum de mombz sicut fecit Josue de hay a populo ei9,

Josue.8.sup qđ origenes ome.8.Rex hay significat dyabolū.pls eius vitia.demones em̄ interimim⁹ nō ꝓpriaz eoz substātiaz a naturā interimentes.ꝫ op⁹ eoz qđ est pcā facere in carne nrā mortificantes ſm illud colo.3.Mortificate membra vra sup terrā fornicacōem a immunditiā ac̄.Sed hoc fit p pēnitētiaz ad quā ones mutat Joh.bap.dicens.Math.3.Pemitētiā agite.Et dns ipe a pēnitencia incepit predicacōez dicēs Math.4.Penitētiaz agite Et bene actus petr⁹ actu.3.Penitemini illa mąt a quer timini ut dele.v.pec.Est em̄ pna vtil qua mediante p̄dicti hostes cum duce suo dyabolo interfitiuntur ſm qp ait Aug⁹.de trini.li.4.c.14. Penitēcia aia refuscitatē a mors ipsa occidiē a seqē Crucifixio interioris hōis penitētie dolores intelligunē a otinēcie q̄dē salubris crucia t⁹p quā mortē mors ipietatis pimiē.Est aūt pna optūa res q̄ defect⁹ ꝛuocat ad pfectū ſm aug⁹.i ypognosticō.Jtē ſm aug⁹.de eccia. dōg̃ tib⁹ Pna ē pcā pmēdo nō admittēa admissa dēlē Hec ei pna necāria ē oi peccāti qe fit̄ baptisma mūdat ab origiali.sic pna purgat ab oi actuali siue mōli siue vbali.Sz fit̄ i baptismate req̄rit̄ elemtū purgās vbū sāctificās op⁹ hōis mūgēs Jta i pna req̄rit̄ aq̄ opūctōis ut q̄s corde doleat ſm illd̄ ſcādite corda vestra

Jtē vbū ꝯfessionis ut q̄s oꝛe pcca ꝑmat fm illud ꝯfitemī alterutꝝ pcca vrā. Jtē op9 satisfactionis ut ope pcca pūat. fm illd. Agite dignos fructꝰ pnīe. hec etiā pma sicut dr i breui loq̄ de vitijs securitatē hoī prestat. ne eū dya tol9 itꝝ imuadat exēplo philomene q̄ securius residz i spiarū dēsitate pūgētiū q̄ ī ameita te p̄toꝝ virētiū. Jtē a pcci putredie ꝯfuat exēplo medicie aspe a salis amari a putredine carnes ꝯfuātis. Jtē ad celestia hoiez fubleuat exēplo auis macerate q̄ p macie altiꝰ volat q̄ si ī pīguata fuissz. Jtē dō pcc̄oꝛez recōciliat. qꝛ nullū hz deꝰ īimicū quē nō fuscipiat ī grām ꝑter emēdā de pcc̄o sibi factā. qꝛ ipse dissilat pcca hoīm ꝑp̄t pnīaz. Jtē curiā celestē letificat. qꝛ eoꝝ gloriā quodāmodo augmētat Et ideo luc. 17. Gaudiū ē i celo sup vno pcc̄oꝛe pnīam agente.

distinctio sexta tertie partis huiꝰ fūme. Capitulū p̄mū.

Onsequēter hac dist. 6. admonēdi sunt hoies fm drās statuū. s. coniugalis vidualis a v̄ginalis. De admonc̄one c̄iungū dictū est sufficiēter supra pte. 2. distinctōe. 2. Et licet ibidē etiā aliq̄ liter dicat de statu vidualī Attn̄ hoc ca. p̄mo

moneat vidua p̄cepto apl'ico dicēte Thio. 7. vidua eligat nō mn⁹ seragita ānoz q̄ fu erit vni⁹ viri vxor Et seq̄t volo aūt iuniores nu bere. ß hoc dicat mdulgēdo nō p̄cipiēdo Nā an tiq̄us mulieres q̄ vno erāt cōtēte mītimonio coronā pudicicie hōrabant sicut ait Valeri⁹ li. 2. ca. p̄. Vñ tales vidue supra mod⁹ a Jero. li. 2. cōtra Jouinianū ōmēdabāt et explificāte de multis q̄ voluerūt duolare ad secūdas nup tias Vñ et mīcia Cathonis filia ut dicit ib. ō cū lugēt viz suū defūctū et matrone q̄terent ab ea quē diē luct⁹ habēt vltimū Illa rīndit. quē a vite mee. Illa cīm que sic viz lugebat de alio hīdo nō cogitabat. vñ a narrat ibidē de alia vidua quā cū ꝓpinqu⁹ ei⁹ monēt ut al teri nuberet q̄ pulchra erat valde a iuuenis a opulēta Illa rīndit. Nō nubā de cetero. q̄ si bonū viz inuenero ut añ habui semp timerē ut p̄derē eū a sic dolorē dolori cumularē. Si ve ro malū inuenero q̄d op⁹ est post bonū sustine re malū. Similit Valeria amisso seruo viro suo nulli volebat itez nubē. q̄ mterogata q̄re nubē nollet rīndit semp maritū meū viuere estio a ido nubere nolo Et seq̄t ibidē. legāt vi due añ p̄ eligio xp̄iana fulgēt vmbras sp dec⁹ huū. se mē mōnas. legāt etiā nullū sacdo tē bigamū nullū flaminē bimaritū. ß post ḡ in

pontificatū fūt electi viros dēsinē ēsse haydē ficeate sorbicōe. Est em̄ hayda quedā herba q̄ a viris bibita oēm motū libidinosū viri extīguit a castū reddit. Vtinā sacerdotes a pōtifices modernm huiꝰ herbe hērent noticiā a eā im̄ fui creacōne a ꝺsecracōe biberēt. Quales aūt dñt eē vidue legāt ut hoc sciāt qꝺ scriptū est im̄ luca vbi dicit̄ q̄ Anna erat vidua ab adolescētia sua vsqꝫ ad. 84. ānos que non recede bat de tēplo diebꝫ neqꝫ noctibꝫ ieiuniis a oīombꝫ vacās. Recoꝛdētur etiā vidue sareptane q̄ sue et filioꝝ saluti helye p̄tulit famē ut ptꝫ ꝫ. Reg. 17. Vñ a Jero. im̄ li. de viduitate seruā da alloquit̄ quādā viduā dicēs. Quid angustiarū habeāt nuptie didicisti im̄ ipis nuptiis Et seq̄tur. Quid vis te rursū ingerere in id qꝺ tā noxiū est. Bruta aīalia a aues vage im̄ eas dem pdicas retiasqꝫ scient̄ nō incidūt: an forte ꝓpter liberos hoc vis. sed ridiculū ē ꝓcerto sperare qꝺ videas multas nō hāre Vextū fm̄ indulgētiā apli: vidue que nolūt cōtinē aut nō p̄nt nubant im̄ dño a p̄cipue adolescētule. qꝛ melioꝰ est maritū accipe q̄ ꝺyabolū. Vnde Jero. epla. 96. de quodā viro qui sepelierat viginti vxoꝛes a de muliere que habuerat vigintiduos maritos q̄ duo fuerāt postea copulati et eāt oīm̄ rome expectacōe q̄s quē e duob

prius ferret ad sepulchr. Sed vicit marit⁹ & ideo tocius vrbis populo affluēte coronat⁹ est & palmā tenēs acclamauit vrotis multi nube feret. p̄cedat marit⁹. vñ Iero. ibidē alloq̄ns viduā cui scribebat sic ait. obsecro te ut ista testimonia nō noueris q̄b; icōmunētub; & miseis subuenīē. ℔ illa potiꝰ lectites quib; pudicitia coronat. Sufficit em̄ tibi q̄ p̄didisti p̄mū vgi nitatis g̃dū & p tertiū uixisti ad secūdū hoc ē p officiū cōiugale ad viduitatis ornētiā Qualiter aūt vidua debet cauere a societate puellarum & a suspicōne mala docet Iero⁹. epla. 97. dicens Quid facit vidua inē familie multitudinem & inter ministros greges Et sequīē. Caueas quicq̄d de te fingi potest Non ambulet iuxta te calamistratus curator. non histrio fractus in femināe. non cantoris diaboli uene nata dulcedo. non iuuenis mitidus mil artium ueneaꝝ mil tibi in obsequiis molle iūgatur. sed habeto tecum viduaꝝ et choros virginū habetoq; tui sexus solatia Semp in manibus diuina sit lectō crebra oīo ut oīm cogitatiōnū sagitte quib; adolescētia peuti solet hmōi dipeo repellāē & vidua big amie nesciat idulgētiā. Qualiē aūt vidua dz eē ōrta docet Iero. epī. 98. vbi viduā alloq̄tur dicēs. q̄d facit facie purpuriſſus & cerusa Nā altey rubrē genay

Vidua

labiorū q; mentū. alterū cādorem oris a colli
Ignis iuuenū et fomenta libidinū fūt hec et
impudicitie signū Et seq̄. Quid vnū pollice
mur et aliud oñdimur. Si lingua psonet casti
tatē et totū corp⁹ pfert ipudicitiā mēdatiū ē.
Qualit aūt dz vidua eē sobria docet Jero. ibi
dē dicens. Quid necē est iactare pudicitiā q̄ si
ne coitibus et appenditijs suis. Continentia et
pritate fidē sui facē non potest. Apls macerat
corpus a adolescētula fruēte corpe cibis secu
ra est de castitate. vñ ait apostol⁹ ad thimo
.1. Vidua viuēs in delitijs mortua est. Et sub
dit Jero. vbi s. Ardētes diaboli sagitte ieiun
ijs a vigilijs frigoē restringēde fūt Et ido d
cit. Vinū a adolescētia duplex ē incēdiū. vñ
btūs Jero. in pmōe ad paul. a eusto. ait. Ho
pmū moneo hoc obtestor ut sponsa xpi vi
fugiat p veneno. hec aduersus adolescētiā p
ma arma fūt demonū a nō solū in mulieibz g
tilibz seruande viduitatis dat exēplū ut p
ctū ē. ß in creaturis irracōnalibz sicut in turtu
fm q̄ refert btūs Ambro. exa. ome. 7. dicē
q̄ si fuerit amissiōe paris viduata iteratē co
iūctiōez recusat. discite g̃ in mq̄t mulieres qua
ta sit viduitatis grā q̄ etiā in auibz p̄dicat
obseruat Et ideo dicit apl⁹ coē. A. dico n
tis et viduis bonū ē ill si sic pmaneāt.

Capitulū secundū.

Virgines aūt fūt īfup admonēde eo mo
do quo eas monet apls cōē. A. vbi ait de
virginib⁹ p̄ceptū dñi nō hēo cōsiliū aūt do aē.
Quia aūt status virginitatis ē q̄si status cæli
cus ideo non est iṇ p̄cepto ꝓpter fui arduitatē
a difficultatē ꝓpter qđ ait dñs Matb. 19. Sunt
eunuchi qui se castrauerūt ꝓpter regnū cælo⁹
qui p̄t capere capiat. Vñ Iero⁹. ad Eustochi
um epla. 8ª. describēs virginitatis eminētia
dicit virginitas non est iṇ p̄cepto q̄ maioris
mercedis est q̄ nō cogitur. ꝫ offertur a durissi
mū erat otra naturā cogē quēpiā angelo⁹ q̄
vitā ab hoīb⁹ extorquere a id quod ām nō dam
nare qđ cōditum est. Et seq̄tur. Filius dei īgre
diens mūdū nouam familiā īstituit. ut q̄ ab
angel hōrabaē iṇ cæl angelos. s. virgines
hāret iṇ terris. Itē Ambro. de virginitate ait.
Supgreditur virginitas cōdicōez hūane na
ture p quā hoīes angelis assimlanē. Angeli
enī sine carne viuūt ꝫ virgines de carne triū
phant a ideo cum martiribus aureolam merē
tur. Itē Iero. i ꝑmōe ad paulā a eusto. sic dic
Profecto ī carne p̄t carnē viuē nō frena vita
ē ꝫ celestis vñ īm āgelicā gl̄iaz acq̄rere maio
ris meriti ē q̄p hāre. Esse em āgelū felicitatis ē

esse vero vginez vitutis dñ hoc obtinẽ viribꝰ
mitiẽ cũ grã qđ hz ãgelꝰ ex natura. vtrũqz tñ
a eẽ vginẽ vel angelũ dimi muneris ẽ offitiũ
nõ hũanũ. Qualis aũt eẽ debeat virgo descri
bit apostolus coẽ. A. dicens. vgo cogitat q̃ de
fũt ut sit sãcta corpe et spũ In q̃ sentẽtia apte
docẽ ut vgo dõ dicata sit imꝰ a extra pura et
munda a in vtroqz deo vacãs sit a imẽta. vñ
cũ sit talꝭ tũc alloq̃tur eã sponsus et dicet illõ
cant. Tota pulchra es amica mea a macula
nõ est in te. Sz fm Ber. sup cant. Illa est tota
pulchra cui nihil deest formositatis a nihil in
est deformitatis. Sz ista pulchitudo nulli iesse
potest vgini nisi in mente sit mitor conscie a in
carne vitor pudicitie. vñ fũme deus delectaẽ i
mitẽ conscie q̃ est facies vginis pulchra de q̃
spõsus sponsã alloqñs dicit cant. 8. Ostende
mihi faciẽ tuã soror mea. vñ legiẽ de q̃dã vir
gine dicente. Non est mihi cura de facie exteri
ori que sepe est occasio ruine a pcci. ß de facie
interioi i quã respicere delectaẽ fũme sponsus
meus filiꝰ dei. Sz ad hãc pulchritudiez intus
et extra conseruãdã oportet ut virgo sit absti
nens et sobria. qz fm Iero. epla vbi s. Si ex
pimẽto inquit crediẽ hoc pmũ moneo ut spõ
sa xpi vinũ fugiat p veneno. qz hec aduersus
adolescẽtiã pma fũt arma demonũ. q̃d ergo

oleū flamme adicim⁹. ℭ Quid ardenti corpusculo fomenta igniū mīstramus. Moderatus ergo o virgo sit tibi cibus venter nūq̄ repletꝰ Sintq; tibi quotidiana ieiunia a refectio satuitatē fugiens Sit etiam virgo humilis a tumida exemplo beate virginis que a si deo placuisset p virginitatē. tamen ipsū concepit p humilitatem ſ. Bernh. supmissus est. Vnde ſm Jero. in epla vbi supra Beata virgo de humilitate deū laudat a seipsā quodāmodo. ſ deū p̄cipue magnificat dicēs luc. p. Magnificat aīa mea dīm Et seq̄ē. q̄ respe. hu. an. fue. Scē em ex hoc brāz me di. o. g. vñ solū de hūlitate nō de v̄gitate nec de ceteris v̄tutibz a p̄rogatiuis suis facit beata v̄go mētionē in suo cāt̄co. vñ q̄uis caritas sit oim v̄tutū mr̄ origine a iformacōne tñ humilitas mr̄ est oim v̄tutū ordinacōe. vñ dicit Aug⁹. de bo. v̄giali Q̄ castitas a v̄gitas ē v̄tus. ſ hꝰ v̄tutis custos ē hūlitas. Sit g̃ v̄go verecūda a tacita ſm Jero. ad demetriadē epla. 8A. vbi ait. Sit ſmo v̄gis prudēs modestꝰ a ratꝰ nō tā eloqūtia. ſ pudore p tiosus Miret oēs tuā te tacēte verecūdiā te loq̄nte prudētiā Nūq̄ detractio ex ore v̄gis pcedat. ſ a ſmonē vicōſū vitz. sit cū bois excitūs occupata. vñ a Jero. loq̄ns de īstitucōe filie ep̄. 89. mīez sic alloquit Reddat tibi filia tua

vgo pfū q̄tidie de scripturaꝝ floib3 assuescat se ad oiones·ad psalmos nocte cōsurgē·mane p̄nos canē·ttia·sexta·nona·et i alīs horis in atie q̄si bellat3 xp̄i staē Et seq̄ē·discat et lanā facere·colū tenē·fusū rotaē·a pollice stamina ducere·

Capitulū tertiū·

Est insup ois virgo que vincit in mū do aut in claustro admonenda ne fit vaga·ꝫ quieta a nō egrediat cū dyna ad vidēdas mulieres regionis illi⁹ ne corrūpatur·Sm q̄ dicit Gen·xx·Sā virgitas est thesaurus imp̄tiabilis et post q̄ remissa fuerit irrecupabilis·Unde Jero·ad Eustochiū·epistola p̄dicta·Caue queso neq̄ de te dicat de⁹ Virgo israhel cecidit a nō ē q̄ resuscitz eā·Audacter ei loquor Cū em̄ oia possit de⁹·suscitaē tñ nō potest virgiez post ruinā·valet 'em̄ liberare de pena·ꝫ non vult coronare corruptā q̄ hoc nō potest sua iustitia·Si ergo hoies sūt soliciti ad custodiaz thesauri recupabil q̄nto magis irrecupabilis·vñ de isto thesauro ait Greg·libro p̄mo sup eze·omel·12·dep̄ dari desiderat qui thesauz in via publice portat·Ille ergo virgies que oñdūt suā pulchitudinē q̄ si venalē ut cat⁹ pellez3ere p̄nt ne a latrūcul

sathanicis ut a lecta ꝯib⁹ depredetur Vnde de quolibet eorum dicitur illud Job. 24. Per noctē erit quasi fur. quia oculus adulteri observat caligiē. ꝙ solicite fuere virgines sācte de obuāda vgitate narrat ambro. li. 2. de vgitate dicens Fuit em̄ q̄dā vgo āthiochie pulchērria a sācti ssiā cui⁹ pulchritudo multū appetebat̄ que vi postea ducta fuit ad lupanar Int⁹ erat colūba a foris strepebāt accipitres Que flens orauit a dixit. dñe qui donasti mihi virgini tue feras a leones domare potes a nūc si placet has feras hominū mentes refrenare Nunc templū tuū dñe inuaditur. sed ne patiaris mœstū fieri sponse a vix preces compleuerat ecce miles quidā intrauit Qua timē te dixit Ne timeas. Supuenī em̄ saluare aiaz tuam non ꝓdere. quia non ut adulter ingressus sū. sed martir esse desidero. Mutemus g̃ a nos vestimenta a tua vestis me fatiet vere militez xp̄i. quia martirem et mea vestis te cō seruabit virginem. Sume ergo palliū meum quo te tegas a vultum abscondas. Solēt em̄ homines erubescere qui lupanar exeunt. Sic q3 factum est. Sed cum quidam lupanar intrasset credens ibi inuenire puellam in cui⁹ loco virum inuenit statim egrediens alīs rei euentū denuntiauit Quo audito et cōpto

et optō militē p virginē dānarī ꝙ cū illa au
diuit cucurrit ad locū supplitij et de nece cū mi
lite sācto ctauit At ille ego imꝑt iussꝰ fū occidi
a otra me lata est sētētia· ꝫ illa replicās dixit
Nō a lupanari exiui ut fugerē mortē· ꝫ ut pu
dorē ṽginitatis oseruarē quē pdē timebā· vñ
si sāguis in hac causa exꝓtiē· fidēiussorē non
deſidero· Habeo em̄ ego vñ soluā In me deb
exēq̄ sententia q̄ p me in te est lata· Fidēiusso
enim liber est· qñ ille patus est soluē p quo
fidēiussit· vñ aut ero rea sāguinis tui· aut ero
martir di mei· suffitiūt em̄ mēbra ppria morti
q̄ nō dedīaui martiriū· ꝫ inuriosū obprobri
um· Vñ et si vestē tuā mutauit· tñ ꝓfessionē
xp̄ianā non deserui· Noli ergo eripe bñfitium
qd in veste tua mihi dedisti· ficq; sāctissimē ābo
otenderūt a coronā martirij sil̄ p̄ceperūt· Lau
danda est ergo hec beata virgo et de virgīta
tis zelo a de martirij deſiderio· hāc ṽginē opi
nātur aliq̄ sācta p̄sēā fuisse· Jbidē etiā narrat
li· z· p sancta Sothēis cū eēt virgo decora fatie
a persecutor eā alapis in facie cedi p̄cepisset·
Illa vultū vltro ad p̄cutiendū obtulit ut ibi
fieret martirij sacrifitiū vbi solet esse pudoris
tēptamentū· Cōsimlit legit̄ in vita btē Brigi
de q̄ cū ip̄a· quā dā nobil̄ peteret in oiugē· ip̄a
ṽgīitatis zelo petijt a do aliquā sibi dari corpis

S. p̄bra
S. sothēis.

deformitatem qua mediante oim pchor̄ m eā
cessaret instancia libidinosa Et extunc ad pe
des eius vnus eius oculus crepuit et liquefa
ctus est. Qđ videns pater eius pmisit eam ve
lari. Sed statim facta pfessione de virginitate
oculū sibi restituit deus ex solitaierate. Consi
mile contigit de quadam sanctimoiali in ab
batia que appellat fons euerardi quā quidā
rex inde transtulit faciens mirabiliter cōcupi
uit Cuius concupie causam cum a rege requi
reret Rñdit rex. Oculor̄ tuorū mira pulchri
tudine captus sum Et illa noli inquit dñe mi
de hijs sollicitari. habebis enim qđ desiderasti
Et in sero thalamū ingrediens ambos sibi ef
fodit oculos a illos regi transmisit dicens Ec
ce mitto tibi qđ cōcupisti exteri? a tñ remanz
mihi visus interius in quo delectat dñs meꝰ
a sponsus ihesus xp̄us. Quibꝰ auditis a visis
rex supra modum condoluit et locī predictū
in hui? rei memoria possessionibz ditauit im
mensis. Insup narrat Jeroꝰ. epla. 22. de qua
dam virgine sacra que noluit a beato marti
no videri qui illā precelsā moribus virgitate
et vite sanctitate vēit visitare. ꝫ ecce mū ei misit
ac p fenestrā ei loqñs dixit. ora p me pē sancte
qz a viro nūq̄ fui visitata postq̄ hūc locū in
gressa fū. quibz auditis eā vir sanctꝰ bñdixit

et edificatus recessit. Ex hijs igit exemplis apte colligit qp solicite fuerāt virgines sacre ad cō seruacōez siue vrginitatis pcipue deo dicate et sacrate et ideo periculosū est a deo iniuriosū virgines sactas violare. aut a vrginitatis xpositu nō dū osectas retrahē. Vñ narrat Iero. epla. 89. qp ptarata nobilissiā feia iulēte viro qui erat patruus Eustochij virginis habitū cultūq; illius virgis mutauit: cupiēs vincē predecē virginis xpositū matrisq; illius. s. paule desideriū .s. ut nuberet. Et ecce eadez nocte cernit in somnis ad se angelū venisse sibi penas minātem terribili facie hec verba dicētē. Tu ausa fuisti viri tui impiū preferre xpi volūtati et caput virginis et sponse dei in maibz tuis sacrilegis otrectare. Et ideo ille man⁹ ex nūc arescent ut sētias crutiata quid feceris et finito qnto mē se ad inferna duceris. Insup a si in scelere perseueraueris a marito a filijs infra p dictū spatiū obaberis que oia p ordinē fiit expleta et serā hui⁹ mulieris pmāz velox designauit interit⁹ seqns. Sic vlcisci xps in violatoribz tē pli sui offensus. Nec mirū si offendat. qz virgo osecrata vxor est regis eterni a cōpar quodā mō regine celi virginis et mris dei. Vñ a ait Iero. alloqns Eustochiū virginē vbi supra. zelotip⁹ est ihus: non vult ab alijs facie tuā

videri. Ipse enī dicit tibi vna est colūba mea vna ē pfecta mea. semp ergo te cubilis cui se creta custodiāt sponsus tuꝰ tecū ludat intīmse cus. Ora sponsū a ille tibi loquet. Vñ sicut mi les zelotipus sponsā i castro reduđit ne vide at sic xps spōsam suā in castro religiōis īdu dit ne ab alio ocupiscat a templū suū violet. Sed sm apostolū cor. 3. Si quis templū dei vi olauerit dispdet illū deus Et q̄ús p̄dicta p̄ca pue intelligātur de virgibus deo osecratis. tñ ois virgo sollicita dz esse de cōseruatione sue virgitatis a si ꝓpositū habeat nubēdi. Vñ sm legē diuinā deut. 22. Si quis apprehēdens vir ginē ocubuerit cū ea dz eā ducere vxorē Jtē a si esset vgo desponsata si fuisset i ciuitate corrup ta a nō clamasset debuit lapidari ꝓut dicitur ibidē. Vñ in vita sancti kinderim̄ epi dicit q̄ apud antiquos saxones sāctū fuit ut q̄libet virgo in p̄mis edibz spōte deflorata viua absq; vlla mia sepeliri debuit a violator sup eius sepulchz fuspendi. Virgines enī vestales a seruiētes deevveste si inuenirētur corrupte viue sepeliebātur. Vñ de quadā virgie illi de ma ledicte seruiente que ab aliquibz estimabat corrupta cum tamen munda fuisset Narrat a Valerio li. 8. ca. p. q̄ accepit cribrū cuttēs ad tyberi a cta de puritate sue vgitatis dixit

O dea vesta dña mea si sacris tuis seruiẽs castas sẽp habui carnes a mentes·effice ut hoc vase hauriã e tyberi aquã et in edẽ tuã hanc pferã tibi immolandã et sic factũ est·Nec ẽ intelligendũ nec credendũ q hoc fuit merito siue vginitatis vel obsequñ siue rit⁹ impẽsi demonibz·sm Aug⁹·li·10·de ci·dei ca·16·loqñtem a tractãtẽ de hoc facto·demõ pmissa sibi ptãte aquã tenuit i ẽbro ut amplius suos cultores decipet a deluderet·Insup monẽde sũt vgines ut hẽant de vgitate mitorẽ conscãe i corde cũ sapientibz vginibz oleũ i lãpadibz portãtib⁹ et sint mũde ex mera volũtate nõ ex timore cogẽte·q ut dicit Ambro·li·p̃·de vgitate·Non est casta que metu cogit̃·nec honesta q̃ mercede oducit̃·De fructu vgitatis aũt et p̃mio dicit̃ apo·18·q nemo poterat dicẽ canticũ nisi vgines que sequũt̃ agnũ quocũq ierit·Sup qd Aug⁹·de bono coniugali ait Q sequi agnũ quocũq ierit est p virgitatẽ mentis a corpis ipsũ imitari Et seq̃tur·Gaudia vginũ sũt i xpõ·de xpõ·cũ xpõ·p xpm·post xpm·Et seq̃t̃·Gaudia eñ vginũ non sũt eadẽ non vginũ q̃uis xpi mã sũt alia alijs:nullis tñ talia·Vnde a dñs dicit Isa·56·Eunuchis p quos vgies signãt̃ a otinẽtes qui se castrauerũt xpt̃ regnũ celoq dabo eis in domo mea et muris meis locũ et

nomen melius a filijs q filiabz Et ideo Aug⁹. epla·128·ait Beatius est in carne imitari vi tã ãgelo⁹ qꝫ ex carne augẽ numer⁹ mortaliũ Vnde hec est fecũdior felicitas nõ ventre gra uescere ꝫ mẽte grãdescere non pectore lactescere re nec viscerib⁹ terrã sed oũmbz cælũ pturire.

Distinctio septima tertie ptis huiꝰ fũme. Capitulũ pmũ.

Consequẽter hac distinctiõe septẽ hoies admonẽdi sũt fm varias for tune dras ut non inaniẽ letetur in hac vita pspantes nec tristẽ p aduersa·q dicit puer·p·Q⁹ pspitas stulto rũ pdet eos·Vñ btus Aug⁹·epla·81·dicit qꝫ mũdus iste piculosior est blãd⁹ qꝫ molest⁹ Et Grez·mo·c·6·sup illũ Job·1·Vidi stultũ fir ma radice q maledixi ei⁹ pulchritudini statim ait·qsi p amena pcta ad carcerẽ vadit q p pñ tis vite pspa ad ĩteritũ currit Et Aug⁹·epla· ·1·Nihil imqt ẽ ifeliti⁹ felicitate peccãtiũ q pẽa lis nutriẽ imqtas q velut hostis interior roboraẽ malavolũtas vñ cũ ꝫ de⁹ ipuita dimittit gũi⁹ puit Jtẽ Sen·li·de puidẽtia ait·nl ifeliti⁹ eo cui nũqꝫ accidit aliqd adũsi·q male indicauerit de eo dij·Et idẽ epi·1·ait Muera fortune sũt insidie

Et epla. xo. idem ait. Segetem nimia uberitas sternit. ramum arboꝝ onere fructuũ frãgũt. ad maturitatẽ nõ pueit. ß ad putredinẽ nimia fecũditas. vñ a idẽ euemit illꝫ quos nimia i hac vita corrũpit felicitas. Et Greg. ait qꝫ sucœssꝰ tpaliũ õme reprobacõis est indiciũ. Jtẽ Gregoriꝰ in registro li. z. ait. Dũ oia in hoc mũdo mutabilitatis ordo corrũpit nec eleuari pspectis nec frangi debemus aduersis ut humlitati discamꝰ quid deliqmꝰ et exaltati aduersitatis memoriã quasi humilitatis anchoram in mẽte semp habeamꝰ. Nihil enim stabile in hac vita. ß ut viatoꝝ mõ p plana. mõ p yma. mõ per ardua currimꝰ Et sequit. Artẽ gubernãdi nauem mare trãquillũ nõ oñdit. ß ventus cõtrarius mare turbãs mgrm pbũ indicat. Vñ a Valeriꝰ li. ϭ. ca. vltio. postqꝫ exẽplificauit de multis aliqñ pspãtibꝫ a postea aduersa fustinentibꝫ subdit dicẽs. Caduca mimrũ a fragilia pluribusqꝫ cõsẽtanea crepitus fũt ista que vires aut opes hũane vocant. affluũt subito a repẽte decidũt i nullo loco et in nulla psona stabilibꝫ radicibꝫ manẽt fixa Et ideo neqꝫ dici neqꝫ estimari dñt bona. vñ narrat ibidem de Crasso cui pcaue magnitudo lucupletis nomen dedit qui ad tãtã postea deuenit inopiã ut quadrantem nõ haberet. ß cũ egens ãbularet ab

occurrentibꝫ p̄ ꝛisū diues salutabaē. Jtem narrat ibidē de casso qui p̄fecture splēdore triumphoꝫ daritate osulatꝰ hōre a magm p̄tificis sacerdotio illustrabatur mtūtū ut dicere tur senatus p̄onꝰ q̄ postea ad tātā ꝛueit mfelicitatē ut mambꝫ carnificis añ totꝰ fori romani ospectū totꝰ dilamareē. Similiē narrat ibi de marrio qui iprospatus demū pscriptꝰē Et de multis alijs simlia passis narratur ibi dem Vnde a de hūana pspitate gloriari non est tutū. qua sm Señ. epla. Ao. Vita secura ē quasi mare in quo vbi eadem luserūt die naugia eodem die absorbētur et ipsa vnde a fortune munera fūt infidie et viscata būfitia ait ibidem epla. A. pter qđ ait Augꝰ. de verbis dñi Smōe. ij. Magne virtutis est cū felicitate luctari ne illiciat corrūpat a subuertat Et gregoriꝰ sup Eze. li. 2. ō. A. Magna ars est a mita scīe disciplina a toto mfu cordis addiscēda scire eq̄ mitter fustmere pspa a aduersa Et ille magnus est qui blādientibꝫ rebus secundis nō seducitur ait Bernñ. ad Eugemū papā Nō sunt aliqui pter mūdanas pspitates magnificā diput ait Valeriꝰ li. A. ca. ñ. recitās dictū solonis dicētis Neminē dū adhuc viuerꝫ beatum dere dici. sed tunc cum ad diem fati

aug

Gre

dies fati

pueneꝛit Et ibidem in [illegible] ꝛi quisnā esſ,

btūs Anaxagoras rñdit. Nemo ex hīs quos tu felices existimas ut pspantes. s. beatos dico. ꝫ quos miseros. s. aduersa patientes tu dicis ego felices iudico.

¶ Capitulū secūdū.

Igitur admonendi sūt aduersa sustinentes ut de sua nō turbētur aduersitate qꝫ plus pdest et securiorē est adūsitas q̄ pspitas. sicut apte pbat Boetius de cōsolacōe li. 2. ca. vltīo dicēs plus hoībz reor aduersā pdesse fortunā q̄ pspam. Illa cum videtur blāda mētiē: hec semp vera est. Illa cum se stabilē monstrat fallit: hec īstruit. Illā videas ventosā fluentē et semp sui ignarā: hāc sobriā succinctā et exercitacōe prudentē. Illa deuios a vero bono facit: ista ad vera bona q̄dā vnco trahit. Et Señ li. de puidētia dicit qꝫ aduersitas non est malū qđ noceat bonis. qꝫ nihil mali potest accidere bono viro. nō enim misceñ otraria et hoc qꝫ nulla bona auferūt ab eis. ꝫ eos in bonis exercēt. a. a malꝰ. a pcīs retrahūt et gloriā. a honorem cumulāt. a cōformūt. vñ et subdit ibidē. Sicut amnes. a ymbres. a fontes non mutāt saporez maris nec remittūt. sic aduersay rey impetus viri fortis non vertit aīm. ꝫ semp i eodē statu pmanet. qꝫ nō

pōt ꝺtriſtaꝛ iuſtum q̃ cq̃ ꝺ ei acciꝺeit Et ſequi
tur. Oia aꝺuerſa exercitacões putat athlete ſi
ne aꝺuerſario virtꝰ marcet tūcq; appꝛ quā
ta ſit quātumq; polleat cum aꝺuerſa ſuſtine
at a quātū q̃s poſſit ſuſtinē a valeat paciētia
oñdit q̃cquiꝺ accidit bonī cōfulūt in bonū v
tūt Et ſeq̃tur patꝛ bonoꝛ aim hꝫ ꝺeꝰ aꝺuerſus
viros bonos illos veraciter amat a tñ vult ꝙ
opibꝰ ꝺoloribꝰ a ꝺāmis exagitētur ut vꝛ colli
gant robur Et mres nolūt filios in ſinu ſēper
fouere ne lāgueant p inertiaꝫ ꝫ aꝺ cōflictus
fortes illos emittūt ut exerceantur p laꝺabi
lem militiam Et teſtante ſācto Job Militia ē
vita hominis ſup ter Et aꝺꝺit Señ vbi ſupra
Exemplificās Ignis auꝛ ꝓbat miſeria vero a
media viros fortes Nec eſt arbor ſolida nec
fortis niſi quā freques vētus impellit a inur
ſat Ipſa enim qñq; in ramis venti veracōne
confringiē ꝫ raꝺix celſius a firmius figitur
Et exemplificat ibi ꝺe multis magnis viris aꝺ
uerſa ꝺemū ſuſtimentibꝰ ſicut ꝺe miſſio qui ſu
ſtinuit ignem ꝺe fabricio paupertatem ꝺe ruti
lio exilium ꝺe regulo tormenta ꝺe ſocrate ve
nenum Item Seneca ꝺe conſtan ꝺicit libro i
ꝙ quorūꝺam lapiꝺum inexpugnabil ē ꝺuꝛ
cia quia nec ſecari poteſt aꝺamas nec cꝺi ꝫ
oīa incurrētia retūꝺit Ita aimꝰ ſapiētis ſoli

deus est a aduersa queq; ostendit. Cōsimilia exempla ponit Criso. sup Matth. omel. 28. dicēs. Nullus nocere potest vtuoso. ꝙ multū ꝓficere. sicut qui adamātē portat ipe est q̄ portat Sz tñ stimulos calcitrat et nō ledit. ꝙ magis qui portat affligit. Sic q̄ insidiat a nocet vtis piditatur a magis ledit. sicut q̄ ligat ignē in vestimēto flāmā nō cōsumit. ꝙ vestimentū incendit a adurit. Jtē Sen li. de ira dicit. ut tela a duro resiliūt a cū dāno cedentis reflectūtur. ita mḡnū aīm nulla ledit iniuria Et subdit ex ēplū. Vt enim supior ps mūdi a ordinatorū ac sideribz ꝓpinquior nō itempestate ipellit. ꝙ tñ iferiora fulminant. eodez mō sublim9 aīm9 semp est quietus et i statōe trāquilla locat9 a si aduersa inferi9 surgāt Et ideo ꝓbat Sen. vbi s. q̄ sapiens nihil potest pdere. oia em̄ in se reposuit. nihil fortune credidit. bona sua i solido hz. otētus vtutez fortuitis nō indigēte. vñ a cōcludit ibid q̄ non potest fieri iniuria sapienti Et ponit exēplū de quodā pho capto qui cū interrogaret an aliq̄d pdidisset. nihil inq̄t. q̄ oia mea mecū sūt Et tñ pīmomū eius in p̄dam cesserat. filios et filias hostis rapuerat. pīa in alienā dñationez puenerat et tñ vrbe capta nō se victū ꝙ indēnem eē dicebat. q̄ vera bona sua ut vtutes et mores bonos secum

habuit dissipata enī a direpta nō iudicabat
sua·ꝫ aduētitia a nutū fortune seqñtia et illa
nō dilexerat ut ꝓpria·Monendi ergo sūt ad
uersa sustinentes ut ea patienē sustineāt ꝓpē
dēū·q tales ꝓpē dēū scriptura vbiq; ꝫmēdat·
vñ dicīē Judith·8·Abrahā tēptat⁹ est Et seq̄
tur Sic Jsaac sic Jacob sic Moyses a oēs qui
placuerūt deo p multas tribulacōes trāsierūt
fideles Et Thob·12·dicit Quē diligit deus casti
gat a flagel·o·si quē re·vñ a si aliqui sint tur
bati ad tempus pmissione dei tñ illos non de
relinquit deus·ꝫ ex hoc magis a deo appretiā
tur·Sicut legīē de beato Anthonio quē cum de
mones semel orantē dire flagellarūt a vulne
rauerūt·tandē i fine venit ad eū xp̄s cū multo lu
mine Cui dixit Anthoni⁹·Vbi eras bone Jhu
vbi eras·eq̄re a pncipio nō venisti ut me iuua
res a vulnera mea curaēs·Cui dīs Anthoni
hic erā·ꝫ expectabā videre certamē tuū a hoc
ut in tua tribulacōne oō tua esset feruētior
purgatio pcōꝝ plenior a corona tua maior a
p̄tiosior·Et q nūc viriliē dimicasti et non fue
rubuisti in toto orbe te fatiam noiari·Non er
go fidelis debet grauari si aliquando aduer
sa sustineat·quia de filio dei dictum est Luc·
vltimo·Oportuit xp̄m pati et ita intrare glori
am suam·Fatuus ergo a presumptuosus est

qui credit leuiori ptio regnū celoz possidē ꝑ
filiꝫ dei qui carissimis apłis suis dixit Math.
.20. Potestis bibē calicē quē ego bibitur⁹ sū
Sup qđ Greg. li.2.omel.2. Per passionis et
tribulacōis calicē pueitur ad dei maiestatē Et
per amaz poculū pñe a cōfessionis puenitur
ad gaudiū salutis Et idem moꝛ.20.in fine. Si
cut imē spinas rosa crescit et redolz. sic iusti et
si premātur a malis tñ i deo crescūt a redolēt
Et Aug⁹. de ciui dei li.p.ca.9. dicit. Oz sicut sub
vno igne aurū rutilat et palea fumat Et sub
eađ tribula stipule ominuūē a frumēta pur
gātur: Ita vna eadēqz vis irruens bonos pro
bat a eliquat. malos vero dānat vastat a ex
terminat. Itē Aug⁹. otra faustū li.21. dicit. Nul
lus hoim sic pđit⁹ ē iustitia cui nō sit necaria
tēptatio tribulacōis vel ad pfitiēdā vtutē vel
pbandā aut cōfirmādā Et idem ait epła.82.
Tribulatio valet ad retūdendā supbiā et ad
pbandā patientiā ad abolendā neqtie culpā
et ad augēdā gloriā a coronā. Hijs oibo⁹ sidē
ratis magis reputādi sūt aduersa patientes
ꝑ pspitate fulgētes qđ a pbari potest etiā de
monū testiomo: put narrat Valeio li.A.c.1.
dicēs Gyses q̄ būfitio cuiusdā anuli se redē
tis inusibilē: put patet ē.pte.3.dist.7.c.1. Cū
factus eēt rex lydie armis et diuitijs inflat⁹

Apollinem pichiũ ſciſcitatus eſt An aliquis mortalium illo eſſet felitior Cui ſic querenti ex abdito ſacrarij ſpecu vox emiſſa Rñdit. Aglaum ſophidium illo felitiorem qui tamẽ erat vir pauprimus etate iã ſenior nec vnq̃ t̃minos agelli ſui exceſſeat. ß puuli ruris fructibus contentus erat Et ita gyſes opulẽtus a ſupbus dum aſtipulatorẽ vane opinionis deum Apollinem habere concupiuit vbi nam eſſet ſolida et ſincera felicitas. quia in pauptate didicit a ſic receſſit confuſus Et ſequitur. Magis approbandũ eſt videns tugurium q̃ triſte curis a ſolicitudinibz palatiũ paucaſqz glebas pauoris inexptes q̃ pinguiſſima lydie arua meta referta Et vnũ iugum boum fatalis turbe q̃ exercitus et equitatus et arma voracibus impẽſis oneroſa Et vnum horreolum a nullo appetendũ. ſed ſecurũ q̃ theſaurum immenſũ inſidijs a cupiditatibus predonũ expoſitum Si ergo dẽmõ dat veritati teſtimoniũ q̃ non eſt in affluentijs ſed potius in aduerſitatibus pauptatis gloriandũ. ſFideles nec illa appetant nec iſta refugiant. quia dicitur ꝓuerbioꝝ decimoquinto Melius eſt parum cum timore domini q̃ theſauri magni et inſatiabiles.

Sequit octaua diſtinctio tertie ptis.

distinctio octaua tertie ptis hui⁹ fume. Capitulū pmū.

QEmde hac distictōe octaua admonendi sunt homies sani ⁊ infirmi. Sanos quidē bñ informat Greg. li. 2. pastoē. ca. 13. vbi sic dicit. Admonendi sūt incolumes ut salutē corpis exerceāt ad salutē mentis: ne si accepte incolumitatis grām ad vsū nequicie indimātes dei dono deteriores fiāt et ne oportunitatē salutis pmerē de torpentes despitiāt. Vñ et dicit̄ puer. 1. Ne des alienis honorē tuū et ānos tuos crudeli. s. dyabolo ipi seruiēdo Et sequit̄. Ne forte impleant̄ extranei viribz tuis. Sed quilibz sanꝰ ⁊ robustꝰ potius dicat dño illud ps̄. Fortitudinē meā ad te custodiā. ß multi sūt qui suā consumūt fortitudinē in opibz dyaboli ⁊ vix dāt sene autē suā obsequijs dei. hij seruiūt do sic seruit̄ vilitori et histrioni cui dat̄ roba cū iā est inuterata scissa ⁊ dilacerata. Similit̄ admonendi sūt sanī: ne sanitatē suā destruāt gula ꝯmessationibz crapulis ⁊ ebrietatibz Et ne sint sui homicide. qꝫ dicit̄ ecc̄i. 37. ꝓpter crapulam multi obierūt. ß qui abstinēs est adiciet vitā. Et ibi dē dicit̄ qꝫ in multis escis erit infirmitas Et ido ait Sen̄. epla. 99. multos morbos fecerūt mīta

fercula ⁊ seqlúē. Innúmerabiles morbos nō míreis cocos numera. Medicīa eñ quondaz paucaz herbaz sūa fuit. ß. post inuente sunt mille cōditure ⁊ aboz cōmixtuē quib⁹ auidi tas excitaē ⁊ q̄ desiderātib⁹ alimēta erāt oneā sunt plenis. Inde in facie pallor in membris tremor ⁊ miserabilior ex cruditatib⁹ cibozz in digestoz̄ ex fame maties. Inde mēbroꝝ tormenta ⁊ innumerabiliū egritudinū ⁊ feb um gña ⁊ ita p oñs corpis ⁊ aīe pdiē sanitas dū regt supstitas.

Capitulū secūdum.

Cōtra vero admonendi sūt egrotia infir mi ut eoipō se filios dei sentiāt quo illos disciplīe flagella plus castigātvñ dicit pū. 3. Ne fatigeis cū ab eo argueis ⁊ puer. 20. Et liuor vulneris abstergz mala. Sed precipue admonēdi sūt infirmi de patiētie lōganimita te gratiaz actione ⁊ filiali correpcōne. q̄ ut su pra dictum flagellat deus ōnem filiū quē reci pit. Vñ in vitispatz legit li. 2. pte. A. de q̄daz dicēte. Si infirmitas nobis molesta fuerit ut staē ad orandū ⁊ psallēdū nō valem⁹ nō ptriste mur. q̄hec oia inittit ut destructis corpis de fideriis validi⁹ ad deū erigaē spūs ⁊ seq̄ē. Sic

magno ⁊ forti medicamie egritudo curaē ita egritudine et molestia carnis vitia corpis sa nātur. Si enī amittī oculos nō ferami gūt. qz extollētie ⁊ cupie instrumētū amisimi. Si surdi facti sumi ⁊ cogitemi qz de cetero vana et imq̄ p auditū non recipimi Et sic de alijs cor pis mēbris et sēsibz. Sz si infirmitas totū corpi occupat eo magis cū paulo spūs crescat ⁊ in hoie interiori caritas habūdet et feruеat. huic occidat qđ narraē li. 8. triptite historie de be ato Anthonio alloqūte didimū q̄ oculos ami serat. cui tū p ocul corpalibz spūales deus cō cessit p quos regulas gmatice et rethorice di dicit. nouū et vetus testamētū cognouit. et li bros insup multos ipe edidit. Cui dixit Antho mi. Non te turbet o didime amissio oculoꝝ corpaliū. tales enī tibi desūt quibz muscе ⁊ pu lices teꝛū omūes hūt. sed gaude poti qz tales habes q̄les ipe nō hūt q̄bz āgeli cognoscūtur lumen inēnū apprehēdiē et deus ipe videē Jdē Jero. epla. 66. Nō doleas si hoc nō habes qđ formicule ⁊ muscе ⁊ serpētes hūt. S. carnis ocu los. ß ex hoc letare qz illū vides de q̄ dr can. 8. Vulnerasti me vno oculoꝝ tuoꝝ. Jtez admo nēdi sūt infirmi ut se recogitēt ex magna di spe tialitate visitari cum infirmētur. sicut dr li. 2. pte. A. i vitaspīm de quo dā freqūter egrotāte

q̃ tñ cū vno anno nō infirmabaē plorabat di
cēs. O dñe q̃re me hoc āno nō visitasti. ꝫ dere
liquisti. Sciebat em̄ q̄ infirmi honorabiles fūt
apud deū Sicut narrat i vitaspatū li. 2. pte. 1.
de abbate q̃ vidit in cælo tres ordines corā do
hōratos. Primꝰ fuit infirmoꝝ tēptacōes fusci
piētiū cū grāꝝ actiōe. Secūdꝰ fuit opa mūda
corā do fatētiū a ñl hūanū patientiū ex hijs.
Tertiꝰ fuit in subiectiōe pīm spūalit viuētiū
a ꝓpriis volūtatib; renūciātiū. Jē fūt infirmi
carissimi dei. q̄ sicut mercator mercēs q̃s plus
diligit fortꝰ ligat ne pdātur. sic mercator nē
a redēptor nē quos in hac vita plꝰ amat mo
lestijs a infirmitatib; stīgit ne vagātes ad li
b tū pidit̃tur Et ido dicit Señ. Grās ago infir
mitati mee q̃ me cogit nō posse q̃ nō debeo vel
le Et sic carceratꝰ gaudet si de die in die de
bilitrē carcera decidat ut euadat. sic a hō rup
to corpis piete libere ad suū creatorē trēdat Et
ido dixit apostolꝰ. Cupio dissolui et eē cū xpō.
Vñ monendi sunt infirmi ut pulsantē dñm
cū cordis desiderio suscipiāt a ei apiant cordis
ianuam. quia fm Greg. super illud Luc. 12.
Beatus seruus quē cum venerit dominus. ac.
dñs pulsat cū p egritudis molestias mortē
eē vicinam denūciat cui confestim apimus si
hunc cum amore suscipimus.

Sequit̃ quarta ꝑncipalis ps hui⁹ totius fūme.

Remissis aūt varijs auctoritatib⁹ narracōib⁹ a exēplis q̃b⁹ iformādi fūt illrāti et hoc q̃tū ad cōdicōnes eoꝝ absolutas ꝓpas vel distictas ūt i pte ꝑma. vel q̃tū ad eoꝝ colligacōes mutuas ut in pte secūda. vel q̃tū ad eoꝝ cōditiones ɔmunes a ecīā singulares a ſpēciales ut i pte tertia: In hac pte quarta fūmo dcēte ac dirigēte mgīo ihū xp̄o adunādē fūt auctoritates narracōes a exēpla q̃b⁹ informati pūt viri lrāti a ecclīastici ex q̃b⁹ ɔſiſtit reſpub. ecclīastica qui qñto fūt ſpūaliores membris reipu. ciuilis. tñto dñt eſſe illis pfectiores quoꝝ oīm caput eſt vicarij xp̄i in terris pontifex fūmus. cui⁹ cōdicōnes dēſcribē non p̄ſumo. qr ſcruta tor maieſtatis opprimet a gloria Et qr ſatis hūc dēſcribit btūs Bern. in libris ſuis ad Eugenīū papā trāſmiſſis Incipiendo igīt ab iferioribus ꝓgrediēdo ad ſupiores q̃ fūt in ecclīa dei hac. x. pte Prio dēſcribēdi fūt a admonēdi derici ſm̄ ſingulos ordinū gd⁹. Secūdo admonēdi fūt oēs viri ecclīastici cōmūit. Tertio ſpetialiter ſacdotes. Quarto de offitio ecclīaſticoꝝ a epōꝝ. Quinto q̃les epi habēāt i repu. ecclīaſtica iudices ꝛatores et aduocatos. ac.

distinctio ꝑma quarte ptis huius fūme. Cap tulū ꝑmū.

Clerici quo admoneri

Admonēdi sūt & derici ꝑmo ut itelligāt statū suū a nois sui intrpta cōez. Vñ fm Jero. epla. 3&. Cleric? q̄ seruit deo i ecc̄ia intrpt̄e nomē suū vel vocabulū et nois diffimcōne prelata mitat̄ eē qđ dr. Cleros em̄ grece sors latīe dr. ꝓterea dicūt̄ derici qz sūt de sorte dñi. vel qz dñs ipe est sors eis. vps ut dr ibi Et seq̄t̄ Talē dz se exhibē deric? vt possideat dñm et qz ipe possideat̄ a dño. Magna & ē dignitas derico rū qz sunt de sorte domini a immensa est eorū possessio qz possident dñm et in huius dignitatis signū derici habent coronam ꝓut ait hugo libro. 2. de sac̄. ptr. 3. ca. &. qz primū signa culū derici est corona. Corona vero decus regale signat. fm illud petri. 2. Vos em̄ estis gens sancta regale sacerdotiū. qc̄. Et ꝓter hoc coma capitis in derico ad modū corone tondetur et sūmitas capitis eius denudatur ut p hoc detur itelligi qz ad regiam potestatē assumitur a ut reuelata facie gloriam dei contemplet̄ur. prout ait Hugo vbi supra Et ideo comam nutrire prohibēt̄ur a habē vestimenta religiosa monent̄ in decretis distinctōne. 23.

Corona & tonsura

Clerici comã. Moneãtur etiã clerici ut sint a mũdanis negotijs seqstrati. dimis misterijs mancipati. excellenti vita pditi. oi guitate maturi. a archanoz dmoz iugit otẽplatiui. Vñ a Jero. epla. 32. ait. Negotiatorẽ clericũ a ex imope dinitẽ a ex ignobili gloriosũ qsi quãdaz pestẽ fuge. qz dr ad thio. 2. Nemo militãs deo implicat se secularibz negotijs Et btus Jero. put dicit in Policto li. 8. ca. 12. Tres clericos a mẽsa sua exclusit. qz ipos vidit imõpositos turpe dicẽs honesto viro a graui in eius osortio aliquẽ mœdimatũ repiri. Inhonestũ em a turpe est clericis deferre i capite figulũ regiũ a nomie pfiteri dmũ miniſteriũ et capitis denudacõe testificari se debere eẽ otẽplatores diuinoz archanoz. ꝫ seruiũt pccis a oculcãtur a sathana a absorbẽtur a secularibz negotijs a causis Et ideo talibz iã verificat illud treno rũ. 2. q nutriebãt in croceis ãplexati fũt stercora. Tonsure aũt vsus a nazareis exortꝰ esse creditur q pus crine seruato demum ob vite cõtinentiã caput radebãt et capillos in igne sacrifitij ponebant. put legit nũeri. 6. ut hoc signo vitia cordis a corpis pullulãtia pscindẽda eẽ designẽt. put ait Hugo vbi s. ca. 2. Inde cens ergo est clerico si p corona regia portet coronaz supbie cui maledicit deus per Jsa. 28.

Tonsura nō sanctificat virum

Ve corone fupbie. Et indecēs eſt ſi nutriat cri
nes vel comā iactātie q dicit coſ. 11. Vir ſi co
maz nutriat ignominia ē ſibi a indecētiſſimū
eſt ſi in capite circūducat ornamenta luxurie
a laſciuie q etiā phibēt mulierule deferre. i.
Pet. 3. q̄rū non ſit extrinſec9 capillatura aut
circūdacō auri. In magna ergo reuerētia dñt
deici ſua ſeruare capita in quib9 eminet rega
lis preeminentia.

Capitulū Secūdum.

Hoz igitur dericoz. A. ſūt grad9 in q̄
bus ad ſacra tractanda ſēper alcūs
dericus aſcendit ut ait Hu. vbi ſupr̄
Primus ergo gradus eſt hoſtiari9 qui in ve
teri teſtamento ianitores dicebātur ſm Hu.
vbi ſupra. Et horū officium eſt claues eccīe de
ferre eam daudere a horis competētibus ape
rire ſicut illi fecerunt in tēplo domini Et ido ho
ſtiarij debent q̄ intra eccleſiam ſunt diligent
cuſtodire fidēles intus recipere a excōmunica
tos excipere a eicere. Iſto offitio vti dignatus
eſt dominus quando ementes a vendentes
eiecit de templo vnde de ſe dicit Joh. 10. Ego ſū
hoſtium ac̄.

Capitulū tertiū.

Secūdus vero ḡd̄ dericoꝝ est lectoꝝ qui v̄bū dei annūtiāt Et dñt i scia eē instructi. ut sensū eoꝝ que legūt intelligāt. vim accētuū ognoscant. verba apte a distincte pferāt. ogrue sentētias distinguāt. ne ofusione pnūtiacōis intellectū auditoribz tollant. Cōsiderēt etiā quid idicatiue. q̄d interrogatiue. q̄d dēpssiue pnūtiādū sit a vox lēōris cordi ofidētis oueiet Cū hij ordimātur de vita ipō rū a scientia. epūs ad populū v̄bū facit et videte populo traditur eis codex et dr eis Accipite a estote v̄bi dei relatores Et ideo exunc hūt ptātē recitādi ppheticas lectōes a apostolicas ut ait hug. vbi s. c. 5. hoc officō vsus ē dñs qñ i medio semioꝝ libꝝ Isaie aput et legit dicens. Spūs dñi sup me. ac. luc. 3. Ex quo datr intelligi ꝑm hug. vbi s. q̄ grā spūali dare debēt qui verbum dei annūtiant.

Capitulū quartū.

Certius ḡdus est exorcistaꝝ q̄ hūt spāle impiū sup spūs imūdos eiciēdos a corpibus obsessis Vñ libꝝ in quo sūt exorcismi diuini nō dyabolici cū ordimantur de manu epi

recipiunt de quibus ait apostolus cor. 12. Nū quid omnes donacōnes hñt sanationū. hoc officio vsus est dñs quando tetigit aures et linguas surdi a muti dicēs Marc. 7. Effeta qđ adapire. Et similit quādo erat Jhus eiciēs de monū a illud erat mutū. tria in vno homine faciens miracula. qz ille qui erat mutus loqē ceus vidit a obsessus a dēmōe liberat Luc. 11. Similit qñ eiecit de maria magdalēa. 7. dēmonia Caueāt ergo isti ne immūdi spūs inhabitēt in eis quoz est expellere illos ab alijs hominibz.

Capitulū quintū.

Quartus gradꝰ est acolitoz q̄ luce dicuntur ceroferarij qui accensos cereos dum legūtur euangelia aut offertur deo sacrificium non ut tenebras aeris illuminent. sed ut sicut visibile lumen manibus gestant Jta proximis opera lucis ostendant et errantibus in tenebris peccatoz ducatū prebeant Hoc officio vsus est dominus quando dixit Johānis octauo Ego sum lux mūdi qui sequitur me nō ambulat in tenebris. sed habebit lumen vite. Hec Hugo vbi supra ca. 8.

Seq̄tur capitulū sextū.

¶ Capitulū sextū.

QVintus gd̄us est ord̄o subdiaconorū quoꝝ offitiū est oblacōes ponē in altari· pallas et substratoria lauare· et sacra vasa cōtrectare· epō a p̄sbitro circa altare mīstrare Rubr̄ dicit illud Isa. vi· Mūda mi q̄ fertis vasa dñi Et ideo statutū est a sanctis p̄rib̄ ut legē tinentie de cetero obseruēt Hoc officō vsus est dñs qñ linthēo se p̄cinxit a pedes discipulorū lauit Joh. xiij· Sicut ḡ mag̃ spālitas ē et dignitas cubiculū regis terrenū prepare· sic multū maior est lectulū ēgis eterni et ea q̄ nec̄aria sūt cōtrectare· hec hug· vbi s̄.

¶ Capitulū septimū.

SExtus gradus est ord̄o diaconorū. horū offitiū ē mīstraē i oībus q̄ agūtur in sacramentis· oblacōes in altari inferre a disponere· mensā dñi ponē a vestire· crucē dñi ferre· euāgeliū p̄dicare· populū ad orād admonē· a flectē genua p̄damare a pacem dñi annūtiare Hoc officō vsus ē dñs qñ p̄fis mambz sac̄mēta ofecta dispēsauit discipul̄ a eos ad orādū incitauit dicēs Matb. vi· Vigilate a orate· ac̄· hij debent ēe septiformi

ſpū plenū ꝓut ꝺr in figūra act.vi. Elegerūt ſep tem viros bone teſtionij plenos ſpūſācto a ſa piētia quos ꝺſtituert ſup hoc op9. hij etiā ee ꝺñt ab oi ſorde mūdi a vtutibz p̄ditis ꝓut apo ſtol9 Thio.z.ꝺyaconos volo ee pudicos nō bilingues nō vinolētos nō turpe lucrū sectā tes. hij etiā ꝺñt esse ꝺſtātes a firmi Et ido ait ꝺñs ad moysen Oz leuite seruiēt in tabnacu lo a vigiti āis a supra. qz hec etas robusta est ad onera pferenda. vñ a sup siniſtr hūe rū ſtola pmiē Et successores apl'oz ꝺcreuert ut i mūice eccia diebz sollēnioibz septē ꝺyaco ni circa altare assisterent tāq̄ septē colūne al taris fulgētes ſpū sep taformi. vñ a hij fūt sep tē candelabra aurea de q̄bz ꝺr apoc.p. Et septē angeli tuba canētes ꝓut ꝺr apoc.viii. hijs etiā pmiē oratiū. ſtola sup siniſtr humez ut ex hoc agnoscāt se accepisse iugū ꝺñi ad tolerā da siniſtra a accipiūt textū euāgelioz de ma nu epi ut legāt a p̄dicēt illa. hec Hugo v̄ ſ. ca.10.

Capitulū octauū.

Septimus gradus est ordo presbiteroꝝ qui legittime seniores int̄pretātur. hij sūt successores a vicarij septuagita discipulo rū xp̄i. sicut a epi successores sūt apostoloz ꝺi

Hoc officiū est supra angelos et etiam supra mrem dei sacmentū corpis xpi ofícere. oiones dicere. dona dei bñdicē. hoc officio vsus est dominꝰ qñ post cenā panē et vinū in corpꝰ et sanguinē suū cōuertit: put dicit Math. 26. Jtē excellentissiē hoc officiū impleuit dñs qñ ipe sacerdos et hostia in ara crucis seipsū obtulit p nobis. vñ et beatꝰ Aug⁹. de fide ad Petrū ca. x. dicit q xp̄us fuit sacdos per quē fumꝰ. et sacrificiū quo fumꝰ. et templū in quo fumꝰ. et deꝰ cui fumꝰ reconciliati. hoc similiter officiū est sacramēta dispēsare ut baptisare et cathezisare. vbū in eccia facere. pcōres ad pnitētiā vocare Et eos apud dñm p remissiōe obtinēda oionū suffragijs iuuare. hec Hug. vbi supī ca. ii. Sacerdotū eiā priū est fm papā. p nois sui interptacōez sacrū dare et hoc p sacmentoz ad mistracōez. sacz docere et hoc per euāgelicā informationē. et sacz ducatū pbere p honestam cōuersatiōez. Sz ut verbis vtamur bñ Bern. in fmōe de cuersiōe sācti pauli dicē valemꝰ. O dñe iBu iam nō est dicere ut populꝰ sic sacdos. ß heu dñe iBu ipi fūt in psecutiōe tua pmi q vidēt pmatū gerē i eccia dei. vñ misera eorū cuersacōz pleb tue miserabile est subuersio. nec mirū qz multi eoz populo sunt scelerationes viliores et deo abhoiabiliores. quia potatores

vilissimi plus studētes caliciby epotādis q̄ sa
cris scripturis respiuendis a libentius audi
rent sermonē de bono vino pdamato in taber
na q̄ de verbo dei pnūtiando in ecclesia. Insup
lectatores sunt fedissimi Et tamen sic fedati
audent se allaterare a cōtrectare pollutis ma
nibus filium dei. O miseri sacerdotes et impu
dici recogitate q̄ palip. 26. ozias rex quia vo
luit adolere incensū sup altare pcussus est le
pra. Si ergo tam dire punitus est qui tetigit
thuribulū q̄ dire punietur qui in pcō mōta
li tangit vez corpus dñicū. Insup si dñs mor
te tpali pcussit ozā quia ut dicūt sancti tetigit
archā post cognicōez vroris legitume ante
legalē mundacōnez q̄ seuere puniet in fine
infelices sacerdotes cōfitentes a cōtrectātes ve
rū corpus xp̄i post cognicōnez meretricū sua
rū añ pēnitētialē lamentacōez a verā cōfessio
nē. Et ideo dicit exo. 19. Sanctificētur sacerdo
tes qui accedunt ad dñm ne pruciat eos nō
morte tpali. sed eterna et infernali. Insuper
ad vos sacerdotes miseros clamito. Johānes
baptista qui adeo sanctꝰ fuit q̄ inter natos
mulierum non surrexit maior eo contremuit
tangere sanctū xp̄i verticem Et vos peccatis in
uoluti q̄ fronte qua pfumpcōne audetis tan
gere totū xp̄m a ad dānacōez vrāz incorpare

Qui tales estis multo minores merito a infelices estis Johe sanctissimo a tm maiq a mirabiliq est qd agitis in sacmento qp qd ipe fecat in tangendo a baptisando. Jpe em mundat a tu inquinas ff dissimiliter. qr ipe mundat i iordanis flumie a tu i vero xpi sanguine quam tm immundoz a pollutis xpus fert moleste dicens p Jemam. Recedite polluti recedite abite nolite tangere.

Capitulum nonum.

Quales aut dnt ee sacerdotes describit apostolq sub noie epi q sacerdotes sut ad tyti. i. dicens. Oportet epm ee sine crimine. no supbum. no iracundum. no percussorem. no violentum. ac. Qm vero ordinate psbiteri: epus ponens manus sup capita eoz inuocat spiritum sanctum sup eos a dicit Accipite spm sanctum quoz re. pec. ac. Et manq eoz iungit ut ex his sciat se accepisse gram sacrandi bndicendi a opa misericordie exercendi Et sup vtrumq humeq stolam accipiunt ut intelligat se multos p arma iustitie a dextris et simistris ut nec per aduersa frangatur. nec per prospa extollant ut ait Hugo vbi supra. De his vero gradibus breuiq dicitur in decretis distinctione vicesimaqnta Et in libro sententiaq quarta distinctione.

Distinctio secunda quarte partis huius sume. Capitu. pmū

Ex predcis pat; quales debēt esse derici spāliē in suo gradu Sequitur hac dist. secūda vidē qles debēt eē gnāliē in ōi statu suo. Admonen di sunt ergo derici qp sint puri a imaculati ex quo sunt ministri creatoris dei dicētis. Sancti estote qr ego sanctus sum. Decz em sanctū dnm sanctū hre ministrū. Vñ dr leuit. 12. Si erūt do suoa sequatur q̄ habuerit maculā nō offerat panes do suo nec accedat ad ministeriū ei⁹ si cet⁹ fuerit vl daud⁹ qd exponit greg. past. li. 2. ca. 12. dicens qr cecus est qui supne ctemplatis oms lumena sacrā scripturā ignorat. claud⁹ vero qui viam vite nō valet tenere. ꝙ talis est ōis qui vita puersa alios in errorem mittit a malum exemplū tribuit. Sint ergo virtutibus ornati abicientes opa tenebraz vpcā q̄ tenebrosū faciunt in tenebris siūt a ad tēbras ducunt a induentes arma lucis. Ro. 13. In cuius figurā fuientes dño in templo mūdis vestib⁹ cādidis a pōsis induūtur fm illud ps. Sacerdotes tui induātur iustitiā. Sunt etiā dericī scā a pdicti qr fm hug vbi s. ca. 1. Cleric⁹ secretoz dī nō dz eē igrus qnūti⁹ ei⁹ ē ad ppm

Sed iā verificatū est de illis qđ dr Isa. xvi. Speculatores ei9 oēs cęci et idō popul9 cęcus ductꝰ a sacerdotibꝫ cęcis vna cū illis cadit in fouea damnacōm Qualit̄ em̄ potest sacerdos populū informare ignorās quot sunt articuli fidei. quot p̄cepta decalogi. que ofilia euāgeliū. que a quot pcā mōlia. quot sac̄menta eccie. a q̄ pcōꝝ circūstantie. Reuera nescio. ꝑ vnū scio qꝫ etsi mūdus plenus sit sacerdotibꝫ. tamē in messe dr raro mueniet operari9. qꝫ a si officiū sacerdotale suscipiāt. tñ opus offitiū nō implēt ſm Greg. Sint etiā deici ḡuitate maturi ex q̄ mīstri dei et laudatores xp̄i. In populo enim ḡui laudabo te ait ꝓpheta. vñ narrat Ambro. li. p̄. de offi. dicēs de seipō. Memīstis quēdā per amicos mihi omendatū in clero a me non eē receptū. eo qꝫ gestus eius plurimū dedecēt Et ibidē ait. Altꝰ im̄q̄t cū in clerꝰ recepissem me mīstis me dicere ei ne vnq̄ p̄iret. quia velut quo dā verbē insolētis incessus oculos meos feriret nec fefellit me hec sententia. quia vter q; ab eccia postmodū recessit. Leuitas ergo seculais a gest9 histrionic9 a vestis curiosus ap̄li9 inhonorāt dericū qꝫ hōrāt de q̄bꝫ Iero. ad Eustochiū epla. xxii. ait. Sūt aliq̄ de meis ordīibus derici qui ideo ad p̄sbiteratū et dya conatū ascendūt a illud ambiūt ut mulieres

licentiꝰ videāt ōnisqꝫ hīs cūrā est de vestibꝫ si
bñ oleāt si pes lapa pelle nō folleat crines ca
lamistri vestigio rotātur digiti anul radiant
a sequiē Tales cū videris spōsos magis estia
ꝯ dericos. Simt à derici sobrij nō vmoletj nō
meribibuli vñ idē ait epla. 3ℛ. ad nepotianū.
Nunꝯ vmo redoleas ne audias illud Jero.
Hoc non est osculū porrigere ꝟ ꝓpinare a idē
cōtra Joumanū ait Clericus sic bibat ut an
biberit ignoret. quia ꝓuerbio. 20. luxuriosa
res est vinum.

Capitulū secundū.

Admonendi sūt insup derici de conser
uanda castitate quā sepe maculat mu
lierum specialitas. vnde Jero. epla.
3ℛ. ait hospiciolū tuum aut raro aut nunꝯ
mulier pedes tranta sequitur. Nec sub eodē
tecto manseris nec de pretcrita castitate cōfi
das. quia nec dauid es sanctior aut salomo
ne sapientior qui scilicꝫ p mulieres lapsi sunt
a idē epistola. 2ℓ. Prima inquit temptamenta
dei corum sunt frequentes feminaꝝ accessus
Quid ergo tibi cum femimis qui cum domino
ad altare fabularis. Et sequitur feminarū cū
dericis nullo pacto cōiūcta pmittiē suspicō

Ipsa enī est ianua dyaboli. via īmūdtatis. sco
pionis p cussio. no ciuūq; gen⁹ est fœia cū pri
mat. stipula mœdiē igne. flām gero igne per
cutit fœia oscia; pīē habitātis exuritq; funda
menta mētiū Vñ puer. 6. Mūquid absconde
potest homo ignē ī sinu suo ut vestimēta illi⁹
nō ardeāt Et ideo si cū viris fœie habitēt nō de
erit viscatiū dyaboli. Ex hijs enī aucupatiū ē
ab initio peccatū et feras et ferreas mētes do
mat libido. Mihi ergo credē non potest toto
corde cū dño habitare q̄ fœia; accessib; copu
lat. Nam sanctus Dauid ex aspectu fœine cor
ruit. 2. Reg. 11. Et sampson fortissimus Dalidē
āplexib; ruit Judic. 16. Amon ꝓpinqu⁹ qꝫ sp
cū sororē thamar peccauit. 2. Reg. 13. Salomō
sapientissim⁹ infatuat⁹ ē. 3. Reg. 11. Judices se
nes ī cupīa; fusānē exarserē dan. 13. ß ioseph
fugit mulierē a saluat⁹ est. ut pt; ī genī. Igiē
ne appropies foribꝰ dom⁹ eiꝰ ꝓpuer. 7. Et Jero.
vbi s. dicit qꝫ sancta tēda post passiōis tēpta
cōez anthiochie a Paulo phibēt pīē pgere.
vñ mīro mō antiqui pres a sancti fugerē mu
lieꝫ ossoria et cohabitacōez. sicut recitat Gre
gori⁹ nono li. registri sui dicēs qꝫ btūs Aug⁹.
nec cū sorore habitare cōsēserit dicēs. que cū
sorore mea sunt: sorores mee nō sūt Nā dyabo
lus tēptat p mulieres freqnter viros sāctos

Job.2.dixit ei vxor sua cē.Sup qđ Gregorius mora.2.q cor mulieris tenuit hostis a quasi scalā qua ad cor viri ascēdere potuisset mueit huius exēplum ptz dyalo.3.ca.A.de Andrea epō in cuius domo habitabat sanctimonialis quē ab illa impugnauit dyabolus multis ānis qui tandē vnā alapā lectatoriā dedit sup hūerum mulieris qđa fuit reuelatū in concilio de monū corā quodā indeo hospitato in phano quodā derelicto.ꝫ ab hijs demombrō mole stato.q signū crucis sibi impressérat.Et ideo statim ad domnū epm accurrēs ipsum super hijs que vidit a audiuit ad pñam exhortatus est a ipse baptisma xpi suscepit.Et de hoc in vitaspatrū li.2.pte.7.vbi dr q dēmões oltē derūt mulieś iuuenē monacho de nocte qs cū vidissz qsiuit que erāt ille Cui rndit senex q erāt monachi de secta a similiē pte secūda ait senex.Ne amicitiā hēas cū mulieribus.Item ait alius Eam in solitudinē vbi non est mulier Item pte.7.dicit.q senes noluerūt videre mulieres.A quo cū quereretur quare Rndit.q cogitatiōes sūt sicut pictores imāgetātes ex commemoratiōe rerū visarū ideo pte.xx.ait senex Nō habeas noticiā cū muliere.Et ibidē de alio qui noluit alloqui matrem suā nisi dauis ocultis Jē pte.2.legitur q sanctus arseni oraut

ut deleret memoriã mulieris a corde suo q̃ tñ ob deuocõez magnã venerat a roma in solitu dinez ut loq̃retur cum eo a ut sanct⁹ oraret p ea. Jtẽ ibidẽ dr qp quidã sanct⁹ monach⁹ no luit tãgere carnẽ mris sue ne aliarũ mulierũ caro sibi vemẽt in memoriã. qz caro mulieris ignis est Et Greg. dyalogoz. x. dicit qp pbr senex moriens vxori sue q̃ fuerat dixit. recede mulier ignicul⁹ adhuc viuit tolle paleaz. Si ergo sãcti pres ieiunijs et penitẽtijs afflicti et extenuati sic horrebãt mulierũ cõsortia: qñto magis clerici iuuenes ardoribz libidis bullitẽtes Et idõ ait Jero. epla. 96. Nõ ethnei ignes nõ vulcana tellus tãtis ardoribz estuãt ut iuuenilis medulle vino a dapibz inflãmate.

Capitulũ tertiũ.

Nunc etiã admonẽdi sũt clerici et pci pueri viri eccliastici viuẽtes de primoio crucifixi. ut se cohibeãt ab auaritia a cupiditate. Vñ a Jero. epla. xx. ait Obsecro te ne officiũ clericat⁹ genus antiq̃ militie putes. ne lucra seculi in xpi militia queras et ne pl⁹ habeas in clericatu qp qñ eẽ clericus incepisti Et seq̃tur. Procuratoẽs a dispẽsatoẽs domoz aliarũ qũo pñt esse clerici qui ꝑprias intẽtur

tenēnere facultates et eas paupib; erogare
Vnde coñ male expendētes bona eccie q̄ sūt bō
paupum inuehit beat⁹ Bern·in q̄dā epla di
cens· Clamāt nudi clamāt famelici paupes
xpi dicentes pastoribz eccie dei Imo pti⁹ sina
goge dyaboli Rēm ē nūm ē qđ infūditis o p̄
lati fures pessimi nob subtrahit crudelit qđ
expēditis inaniter a turpit Et nos tñ dei sum⁹
plasmacō sanguīe xpi redempti p̄tioso nūsq;
detrahit necitatib; quicq̄d accedit vēis vani
tatib;· demq; quicq̄d p̄ter neccariū victū aut
simplicē vestitū de altalo xpi retinetis aut expē
ditis vēm nō ē ymo rapia est a sacrilegiū ē·
qz bona eccie bō paupum sūt· Et idō fm Jero·
vbi s̄·ab illē aliq̄d subtrahē aptissimi scelcis
ē a oim p̄donū crudelitatē supat· vñ ipe opti⁹
ē eccie dispēsator q̄ nihil sibi reseruat fm eūdē
Et i decretis dist· xc· dr qp dericꝰ eē dz imunis
ab oi cupiditate·

Capitulū quartū·

Consequēter admonēdi sūt spāliter clerici
i sacdotali ostituti dignitate ut qñto sūt
eminentiores dignitate ordinis tñto
sint eminentiores excellentia morum virtutis
In cuius signum Saul preficiendus in regē
vniuersū populū excellebat ab hūeris surs̄ū

Sic et sacerdotes populo p̄fitiēdi ipsū p̄cellāt in vite sanctitate a ī oī venustate mor. Et tūc erūt i maximo hō̄re. q̄ fm Bern. ad Eugemū. Sacdotes aūt ceteris hō̄estiores fūt si bni fūt. aut oībus ī fabula si mali fūt. Vñ a apud gē tiles sacerdotes a flamies erāt in maxīa reue rentia a p̄cipue in austeritate vite mīma: ut ait Plato thimei. li. p̄. q̄ apud Athenieñ. p̄ di ti sacerdotiis sepatim a cetero populo cōuiue bāt ne aliq̄ pphana otagiōe castitas cor pol lueret. Et Señ. libro. i. de damacōnū. loq̄ns de vgimbz mīstrātibz in sacris gētilibz dee veste dicit q̄ a sacerdotio repellebātur apud genti les captīe mulieres p̄stitute a homicide Et ideo hec nō poterāt pte sacerdotiū. q̄ sacerdos dee veste debuit esse casta cū castis et pura cū pu ris. Vñ si aliqua illar trāsisset p lupanar in digna erat sacerdotio Et Iero. cōtra Iouinianū di cit q̄ quidā stoicus vir eloq̄ntissim⁹ de vita ātiquor sacdotū gētiliū narrās ait. q̄ oēs sa cerdotes eor vtuosi oibz post positis negotiis semp ī templo fuerūt a rer naturas cāsq; ac fidei racōes otēplati fūt et nūq̄ se mulieribo miscuerūt. nūq̄ cognatos p̄inquos aut libe ros viderūt ex eo tpe quo ceperūt diuino cul tui seruire. a carnibz a vino semp abstinuerūt p̄ter tenuitatē sēsus a vertiginē capitis quā

ex cibo quo pascebantur a hoc ꝓpter appetitū
libidinis cohibēdū q̄ ex nimio cibo a potu ge
neratur. Pane raro vescebātur ne onerarent
stomachū a si qñ comedebāt tūsū piter ysopū
sumebant in cibo ut escā ḡuiorē illi⁹ caloē de
coquerēt Oleū tm̄ in oleib⁹ nouerūt a potum
ipsū ꝓpter nauseaz a aspitatem gust⁹ lemēdā.
Quid loquar de volatilibus Cū ouū quoq; a
lac p carnib⁹ vitarent quoz alterū. s. ouū car
nes liquidas. alterz. s. lac sanguinē eē dicebāt
tm̄ colore mutato. Cubile eis de foliis palma
rum quas balas vocāt erat cōtextū scabellū
adiue a ex vna pte obliquū in terra p pulūl
lo capiti supponebāt biduq; a tridui media;
Jeiuniū sustinebāt humores vero capitis qui
nascunē ex otio a ex māsiōe vm̄ loci cōtinua
vict⁹ pcitate siccabant. Narrat eciaz idem de
alijs sacerdotib⁹ gentilib⁹ qui tāte cōtinentie
fuerūt ut tm̄ pomis arborum aut tenui pulmē
to aut corticibus aut farine cibo alanē quos
cum. ēges sepissime p sanctitate visitarēt ado
rabant eos pacem sue puntie ꝓpter eoz mei
ta eis asscribentes. Insup flamines gentiles
a si p̄ue vite ātea fuissent pt⁹ oūsiōez a susscep
cōez dignitatis vitā correxerūt put narrat vale
ri⁹ libro. v. ca. 9. dicens q̄ Valeri⁹ flacc⁹ luxu
ātea pditā vitā in susscepta dig̃tate ēcupauit.

Vñ et Jero. epla. 96. ait q̄ sacerdotes gentiles erāt vmq; vxorios viri q̄ virgies dee veste a apollis in perpetua sacdotij vgitate marcesse bant. Sed heu miseri sacerdotes xp̄iani qui vitā sanctā a castā ducebāt añ sacerdotiū: flagitiores et viliores fiūt oi populo post susceptū ofitiū Et cum̄ layc⁹ tm̄ vnā habeat vxorē a suā ꝓpter incōtinentiā a fornicacōez vitandā. Sacerdos nō abhorret multas hre solutas cōingatas a nō suas ꝓpter libidiez suā explēdā. ꝫ p oseqns dānacōez suā cumulādā. vñ quí i spiritu aliqñ ante sacerdotiū susceperūt. im carne post susceptā dignitatem̄ cōsūmant.

Capitulū qntū.

Onsequēter informādi sūt clerici q̄liter se hre dñt respcū eccie et cure aiaz sibi cōmisse. vñ suffitiens btūs Bern. super cant. omel. xx. de talibz loqns dicat. q̄ vo mí pastores a eccīaz rectores sūt vomí vigiles qui nobis dormētibz ipi pugilāt quasi p aiabus nūis racōez reddituri. Sūt etiā vomí custodes qui vigilātes aio atq; im oiombz pnoctantes hostiū insidias sagaciter explorāt. cōsilia malignātiū ātcipāt. machiamēta cōfrim gūt hoij sūt fratrū amatores et populi xp̄iam̄ qui

multū orāt p populo a vniuersa sancta ciuitate Et sequit. Ciuitas est ecclesia pter collectionem. sponsa pter dilectōem. oues pter mansuetudinē Et sequit. Ciuitas est: Vigilate ad custodiā a cōcordiā. Sponsa est: Studete ornatu. Oues sūt: Intēdite pastui Et sequit Custodia ut sit sufficiens satisfactio sit. s. A vi tyrannorū A fraude hæreticoꝝ Et a tēptacōibꝫ a seductionibꝫ dæmoniorū. Ornatꝰ sponse sit in bonis opibus a in bonis moribꝫ a dignis ordinibꝰ. Pastus vero ouiū sit in scripturis. sed in hijs distinctio est ut mādata imponātur duris onera dispensationū infirmis. Consiliorū solida fortiaq; ponātur sanis a pfectis. Vnde viri ecclesiastici debent esse sicut vigiles custodes a pugiles ecclesie sm illud Isa. 62. Super muros tuos hierusalē posui custodes tota die et nocte ppetuo nō tacebūt. dñt etiā deici ecclesiā sicut boni spōsi diligere sacris monicōnibꝫ eam ornare a filios gignendo spirituales eā fecundare a nonsolū corpalibꝫ. sed cœlestibꝰ alimentis pascere. s. verbo et exemplo a tpali subsidio et ideo ter dixit xps Petro suo vicario. Pasce. pasce. pasce oues meas. Sunt multi qui oues sanguine cristi redemptas non pascunt. sed canes impudicos ut ribaldos lupos rapaces ut exconiatores mulierculas

et meretrices a tm̃ suos ā seip̃os quibꝫ dr eze. ·34·. Ve pastoibꝫ qui pascebant semetip̃os Et seq̃tur. lac comedebatis a lanis opiebamī. qd̃ crassum erat occidebatis. gregē aūt meū non pascebatis. qd̃ infirmū fuit nō cōsolidastis. qd̃ egrotū nō sanastis. qd̃ abiectū nō reduxistis. ſ cum austeritate impastis a cū potētia. vnde de pastoibꝫ maḷ loq̃ns Bern. sup cant. omeḷ. ·xv·. ait. Paucꝫ sūt admodū p̄lati qui nō q̄rūt que sua sūt ex oibus eis eius sup oīa diligūt mūera Et ideo pter non p̃sūt xp̄m diligē. qua manꝰ dederūt māmone. vñ vero hāc illꝫ exulcerare existimāt rex affluētiā. vestiū splendorē. mensaꝝ luxuriā. vasoꝝ aureoꝝ argentreorū q̄ cōgeriē. mſi de bonis sponse. Inde est q illa p quā obueniūt oīa. paup a inops relinq̃tur et nuda fame miserāda hispida et inculta. q reuera hīs tpibꝫ plus multoꝝ pastoꝝ a prelatorū pmo pylatoꝝ fulgēt vestimenta. selle calcaria et meretricū suaꝝ pallia q̄ fatūt ecclesiaꝝ suaꝝ sacra altaria. ꝓterea ſm Bern. vbi s̄. Vix est qui velit sponsā ornare ſ spoliare. custodire ſ pcere. defendē ſ exponē. instituere ſ p̄stituere. gregē pascē ſ mactare a deuorare. dicēte dño p ꝓphetā. Jp̄i sicut escā panis deuorāt plebē meā. Jtē Bern. ad Eug. li. 3. querit sic dicēs. Quid sibi vult q clerici aliud

ē a aliud videri volūt ꝓpe hītu milites q̄stu clericos actu neutꝝ se exhibēt Nam neq; pugnant ut milites neq; euāgelisāt ut clerici Cuius & ordis fūt cū vtusq; eē cupiūt et tñ vtrūq; deserūt vtrūq; confundūt Et cū vnusquisq; in ordie suo resurgt i q̄ isti resurgūt a rñdit Qui sine ordie peccaueūt sine ordie pibūt.

Sequit distinctio tertia quarte ptis huiꝰ totius sūme.

QT qꝫ ex clericis eligūt epi ꝓput ait Iero. epla. xx. sic dicēs. Alexādrie a beato marco euangelista epōs a ꝓsbiteris sp vnū eē electū et i excelsiori gradu collocatū epm noiabāt quēad modū si exercitꝰ imperatē faciat aut dyacoꝫ vnū ex se moigeratū electū archidyaconū vocēt. Quid em facit epūs excepta cleroꝫ ordiatione eccieꝫ cōsecratōne pueroꝫ cōfirmatōe qđ nō facit ꝓsbit Et sequit ꝓsbit a epōs aliud etatis aliud dignitatis est nomē. Et qꝫ sacri canones diffinūt nullū in epm eligi nđ ñ quē offet i sacris ordinibꝫ religiose fuisse conversatū Jdo i hac dist. tia monē di fūt oēs eccīastici Primo de ambitōne dignitatis a prelatōnis cauēda. Secundo de electiōe canonica fatiēda

Tercō de dignitate ecclīastica hūlīt̄ a tremēt̄ suscipiēda. Quarto de dignitate suscepta pui de gubnāda a de vtute ꝛ gentiū necessaia. ac̄.

Capitulū pmū.

Onēdi ergo sūt viri ecclīastici de p̄lati one ecclīastica ambicōse nō appetēda. tū quia hoi mīnō debita ꝙ p̄latio trr rena. qz ista ꝛena dr̄ tēr multis legittie suc cessiōis iure hec misi canoica electiōe a institu tiōe ꝙut ait apost. hēb. 7. Nemo sumt sibi ho norē. sumē dz. ß qui vocat̄ a deo tāꝙ aaron. Et ut alibi dicit̄. Sit sacerdos fm ordinē mel chisedech. cui⁹ succession hēditariam nusq̄ scriptura cōmemorat. Jtē nō est hec p̄latio ec desiastica appetenda. qz miro mō piculosa et hoc si peant aie custodie p̄lati mali omisse. qz cuilibz p̄lato dr̄. Custodi virū istū q̄ si lapsus fuerit erit aia tua p aia ipi⁹. Jtē nō est appetē da. qz supra vires est laboiosa a hoc rite mīnī strātib⁹. Vñ dr̄ thio. 7. Si q̄s epatū desiderat bonū opus desiderat. qđ expōit Jero. epla. qz. sic Opus inquit op⁹ non dignitatē labores non delitias. Jtem opus dicit per qđ hūlitate de crescat non fastigio intumescat. vñ appetēs p̄ lacōes sibi oferri eoipō nō est verus p̄lat⁹ vel

epūs put ait Aug⁹ de ciu. dei libro 19 exponēs illud qui epatum tēsiderat bonum opus desi. Stopiti. tūe supintendere possum⁹ dicere ut per hoc intelligat se non epm qui plus pesse diligit qp prodesse. Ille solus prodesse potest qui valz sua sanctitate pcta populi extermina re a qui scit a vult mores corrigere. qptēa dicitur Eccī. A. Noli querere fieri iudex nisi valeas virtute irrumpere iniquitatē. Jtē non ē appetenda qz solicitudinib⁹ est plena Job. 20. Ecce gigantes gemunt sub aquis quod exponens Greg. mora. IA. dicit. Qñto quis hic altius erigitur tāto curis grauioribus oneratur eisqz supponitur mente a cogitacione quibus suprapōitur dignitate a sequiē hō in sublime eleuatus tātos sup se sustinet quātos supposi tos regit a ideo gigantes a prelati gemunt sb aqs hoc est sub popul a alibi dicit qp cū augē tur dona racōnes ecīa crescūt donoz. Vñ sm Anselm. de sllitudinib⁹. c. 27. Sic est de ābi cōsis plātis sic de puls papiliōes vēnā tibz q dū ve nanē illos aspitiēdo furtū sbito cadūt i foueā teorsū. Jtē nō est appetēda qz trāsitoria qz ois potētat⁹ breuis vita Jtē est lubrica a ruine qñ qz pria Vñ Greg. moz. 21. añ mediū. Sepe trā sitoria ptās aim p abrupta elacōis rapit a qz eo quisqz extollitur quo se supra alios videt

oportet ut illū q̄ supra est semp aspitiat ut ex cōsideratiōne veri dñij decrescat tumor false dominatiōis. difficile em̄ est ī arduo ambulare & non cadere. Nisi em̄ homo pondere timoris domini solidet̄ ꝓpter qđ ait Greg. vbi s. Manu humilie consideratiōis deprimēdus est tumor mundane elatiōis. quia fm̄ eūdem mor. 20. aī finem. Ad hoc solū fugitiue felicitatis aura q̄nq; subleuat ut repente deteriꝰ in infimꝫ sternat Et ideo dixit dauid rex sublimis. Nō ambulauī in magnis neq; in mirabilibꝰ sup me. Vnde optime dicit Augꝰ. de ciuitate dei li. 12. ca. 11. Diabolus peccauit. quia elegit plus gaudere elatus q̄ esse subditus. Item̄ non est hec prelatio appetēda. quia subdito & p̄lidē tiū equalis est primaria conditio et natura. Vnde & Greg. moral. 21. ante medium sup Job .31. Nūqđ ī vtero nō fecit me qui & illū. Sic dicit. Sancti viri cū p̄sunt non ī se ptātem ordinis. sed equalitatē condicōnis antēdunt nec preesse gaudent hoibus. sed ꝓdesse et obuiare vitijs. Sciūt em̄ q̄ antiq̄ p̄res nri nō tā reges hoīm q̄ pastores fuisse mēoratē pecoꝝ Et ideo dr Gen. 9. Terror vr̄ ac tremor sit sup cūcta aīalia tre nō. s. sup hoies Et seq̄t. Con̄ naturā sup biē est ab eq̄libꝫ velle tieri. Tu g̃ q̄ p̄latus es noli extolli. ꝫ esto ī illis q̄si vn̄ ex illis.

eq̄lis nr̄

Capitulū Secundū.

His omnibus cōsideratis dignitates a honores ecclesiasticos contempsere sancti patres. Vñ a de beato Ambrosio legimus q cum ōmo oraculo eēt electus voce infantis sonante Ambrosiū episcopum q̄uis in eū eciā mirabilit consensisset ōnis populꝰ egressus ecclesiā tribunal conscēdit a cōtra morem suū tormenta psonis consentientibus adhibēi iussit Attamen populꝰ damabat dicens peccatū istud sup nos. Ille vero domū reuertēs phm pfitei se voluit a mulieres publicas domum suam ingredi publice fecit ut illis visis populi intencio reuocaretur. Et cū nō acquiesceret populꝰ noctis silencō fugam iniit ꝫ tamē a leoncō proditus est: put legitur in vita sua. Consimile legitur de beato Gregorio q cū electus eēt ab ōmbus in pōtificē fugit ad saltꝰ ne ofirmareē a in dolio nocte se efferri fecit ab vrbe ne pficeretur a tamē indicō colūne fulgide super eum descendentis proditur rapitur a in sūmum pontificem preficitur. Hec in vita sua. Similiter beatꝰ Marcus pollicem sibi abscidisse legitur ut indignꝰ sacerdocio hēreē Narraē etiā in li. q̄ dr padisus de sācto Amonio q̄ cū fuiss ī epm postulatꝰ a ad bñdictiōez

ducereť videns q3 se nō posse euadē ferro sinistrā aurē radicit9 cūctis vidētib3 secuit dicēs. Nūc pbať nō posse qđ cupitis cōpleri. qr nullus aure pscisa dēb3 ordinari. Cui sāct9 archiepūs Dorothe9 rndit. Lex ista a iudeis fuať. ꝙ ego si dederitis mihi etiā naribꝫ truncatū. ꝙ moribꝫ pbū nō dubito cōsecrare in epm. Cū ḡ hijs dictis vim amonio īferre tēptarēt iratus dixit. Si me vltra cogeritis etiā linguam meā ꝓpter quā molesti estis abscindā: ertūc dimiserūt eū. Cōsimile narrať li. historie triptite q3 cū mortuo epō apud geropolim sāctū Nylamonē monachū eligerēt ciues fugā petijt Ad quē theophil9 epūs accēdēs fuasit. ne sacerdotiū refutaret. cui ille pmisit dicēs. Cito qđ placet dño de me i hac cā iplebiť. Altero die venientes ad cellā eius cogebat eū secū ire ut consecrareť Quibꝫ ille dixit. Oremꝰ ꝑmo deū sicut mos est religiosoꝝ añꝙ aliquid secularе dicāt aut faciāt Qđ cū laudasset theophil9 et oīs popul9. ecce cūctis orātib3 et assistētib3 Nylamō sāctū emisit spm. Si ḡ sācti viri vita eximij a vtutib3 pleni sic refutarūt plac̄ones a dignitates eccīasticas. qua temeitate vtutibꝰ carētes a oīo indigm ꝓ phas a nephas mitūtur talia cōsequū. vñ Greg pastoť. li. p. ca. 9. dicit q3 virtutib3 pollens ad regimē non nisi

coactus veniat vtutibz vacuꝰ nec coactꝰ aliq̃ modo accedat. Et Bernh̃. de hac materia tractãs in epla ad senonẽsẽ archiepm̃ dicit. Mlt̃i non tãta fiducia aut alacritate ad hõres curre rẽt si onera attenderẽt a sentirẽt nec cũ tanto piculo dignitatũ mitulas affectarent. sed illas metuerent. Et sequit̃. Scolares pueri a impubes adolescẽtuli ob sanguims dignitatẽ aut ꝓpinq̃tatẽ ad ecclasticas dignitates ꝓmouentur a de subferula ad pñcipandũ presbiteris transferũtur Lectores q̃ virgas euaserũt q̃ q̃ pñcipatum meruerũt. Sed eccli. 10. dicitur. Ve terre cuius rex puer est.

Capitulũ tertiũ.

ITem Bernhardꝰ ad Eugenĩũ libro 3. O ambitiõ ambientiũ crux quomõ omnes torques a tamen omnibꝰ plateas. nihil acerbius cruciat nihil molestius inquietat. et tamen nihil apud miseros mõles celebrius est negotijs eius An nõ limina apostolorũ plus iam terit ambitio q̃ deuotio An non vocibus vestrum tota die resultat palatium An non questibus eius tota insudat disciplina legum a canonũ An non spolijs eius inhiat inexplebili auiditate omnis ytalica

rapacitas Et sequit. Crux ābientiū qñto plu
ra osequiē tñto plura ambit. ad qđ pbādum
exemplū ponit Sen. epla. Aō. dicens. Vidisti
canē missam a dño crustaz pamis aut carnis
apto ore captātē et ptinꝰ quicq̄d recipit duo
rātem q̄ tñ ad spem venturi semp hiat. Sic et
illi q̄cq̄d picit fortūa auide admittūt et tñ ad
rapinā alterius insatiabiliē anhelāt Et sm eū
dem li. de bñfi. 2. c. 19. Quo maiora vemūt ma
iora cupiūt multoq; cōcitatior est auaritia in
magnay opū congestu collocata. sicut flāme
acrior est vis q̄ ex maiori incēdio prūpit. Vñ
hec ambitio nō patiē quē q̄ in ea mēsura bo
norū cō quiescē qua quōdam fuit eius impu
dens votum. nemo de tribunatu receptо grās
agit. ß oq̄ritur q̄ nō est ad p̄fecturā pduct9.
nec hec grata est si deest cōsulat9. nec hic qui
dē satiat. ß vlterior restat dignitas. ß vtinam
elacōes a mūdi eleuacōnes ābiētes attenderēt
qđ sm Greg. 16. in fine dicit. Jpi fūt rote cur
renti similes q̄ dū in posteriori pte eleuant: in
āteriori cadit a dep̄mit. Sic et isti dū in mūdi
dignitatibz eleuātur: ab eīs cadūt a deitū
tur. ut de illis verificet. qđ dicit in ps. Deieci
sti eos dū alleuarētur. Vñ ois mūdi dignitas
inanis est a casual. in cuiꝰ figura dr. 2. Reg.
Casu veni in monte gelboe Et sepe qđ a casu

incipit p casū finit. qz fm Señ. Eminentis vite exit9 casus est. Et Greg. in omel. p. Fruct9 in quit mundi ruina est q ad hoc mret ut cadat Vñ a Bernh. sup cant. semp ad maiora aspi rantē alloquit dicēs. O elate o ābitiose seqre ducem tuū dyabolū. Omne sublime videant et appetant oculi tui festina multiplicare red dit9. Inde ad archidiaconatū aduola. Jñ ad pātum aspira. nec ibi requiē habitur9 quisq pringas ad astra. Quo progrederis miser. Nescis q deus nō pcit supbo āgelo qñto ma gis nec tibi qui es vmis et putredo. Ignoras q qñto grad9 altior tāto lapsus grauior. Pau latim ascendis sed subito velut alt sathanas deicieris Humilia ergo te ut exalteris ne exal tatus viliter deicieris. Hec Bernhardus.

Capitulū quartū.

Hec vero deiectio sepe cōcomitat ambiē tes sicut dicit in Policrato li. V. c. IV. de quodā monacho ābitioso q cū ad abbatiā quā pecuia pemerat vacaret ille mo destiaz filauit ut auidus peteret q̄si on9 refu giens a honorem recusans Et se palam coraz ommibus tante cure pfitebatur indignum. qd audiens pceps. Vere inquit indign9 es

quia data mihi tāta pecunia hāc emisti a me dignitatē et sūmā expōsuit. Sz p me nō stat ꝙ p te q̄ te indignū pfitebaīs quo mn⁹ pactū im pleat. Justū est ꝙ me libeat abire et te dom a ꝓposito vacuū redie. Et ali⁹ qui dign⁹ est dēsti tute pfitiat ecclie que a oīa sic facta sūt. Narra tur etiā ibidē q̄ in cāpania vacante eccia aue lana ad cancellariū regis accesserūt tres viri abbas quidā et archidiacon⁹ a prepositus re gis causā agens frīs sui dereli singuli offerē tes pecuniā p dicto epatu hīndo. At cū die electi oīs celebrāde nuemissent epi et archiepi pfa tus cancellari⁹ ꝓpetatoz cās exposuit et quid cū quolibz conueīsset demōstrauit dicēs se ex epōz sentētia ꝓcessuz. Dānati sunt igit dicti cōpetitores symoiaci et in pnā tāte nequitie coacti sūt quicq̄d ꝓmiserant soluē. quo facto paup monach⁹ a infuspicabil dyadema por tauit. Nō sūt ergo ambicōsi assumēdi ad pre latōis honorē. ꝙ tom sācti a morigerati cano nice sunt eligēdi. Sz tūc electio canonica est si nō infit symoiaca ꝓcuratio carnal affectio ā violēta intrusio. Qual aūt debeat eligi ad regi men pastorale demōstrat apte in primo pa storē a xpō electo qui ꝑm Jsidoz li. .v. ca. 9. fuit knomi⁹. vocabat em̄ symō qui inspectat audi ens vel agnoscēs. vocabat etiā petrus qui dr

firm⁹ et solidus· vocabaꝫ etiã cephas qui in
terpretaꝫ caput· Per q̃ tria noia signatur ut
eligend⁹ pastor sit audiẽs a agnoscens p la
piẽtiã subditos informare scẽs· firm⁹ a solid⁹
p ostãtiã· aia⁊ p oĩb⁹ ponens· Caput p vite
ẽminentiã subditos in moribꝫ p̃cedẽs a excel
lens· Vñ sup illo leuit· 8· vbi ait dñs ad mo
ysen ut cõgregaret omnẽ cetũ ad ostiũ taber
naculi in electione Aaron et filiorum eius ait
glosa Origenis qui p̃stantior est ex omni po
pulo doctior a sanctior a oĩ virtute eminentior
ille ad sacerdotiũ prior· Vnde illi qui alio mõ
eligũt vel p̃sumunt indignos timeant dei iudi
cium et sibi imputari pdicõnem aia⁊ et eccie
dei ruinã occasione mali prelati electi eãtam·
Vñ reuerẽde memorie frater Adã de mariſco
dicebat regi ãglorũ q⁹ nũq⁹ Nero tanta mala
fecit in eccia dei quãta a ipse occasionaliter opa
tus est· Nam Nero corpa xp̃ianoꝝ occidit et
animas deo transmisit· sed iste rex malos pre
latos p potentiã regiã prefitiendo occidit ani
mas occasionaliter illas tranimittẽdo dyabo
lo· Cui sentẽtie cõuenit qđ ait Greg· li· p̃· de re
gistro· Necẽ est ut oĩs culpas et negligẽtias
sibi iputet q̃ misterii virtutis infirmo omisit·
Et loq̃ ibi de misterio p̃lacõis p electõez idig
no oẽsso· q⁹ graue ãt sit idigno fauẽ i electõe

narrat Greg. li. 2. dyal. ca. 39. de pascasio qui post mortē cuidā apparēs dixit se deputatū locis penalibz. qz in ptē laurētij min⁹ digni esse fit cōtra simachū in electiōe illi⁹ ad pontificatus ordinē. De electōe a eius sollēnitate a forma triplici. aut p cōmissionē. aut pscrutiniū a votoz in q̄sicōnem. aut p inspiracōez diffuse tractatur extra de electōe a electi ptāte p totū Et in decretis dist. 23. Qui epūs Et ideo dicta suffitiant.

Capitulū q̄ntū.

Informatis igit elcōribz q̄lit et quas psonas eligē debeāt. Cōsequēter informādus est rite a canoice electo⁹ qualiter electionē de se facte consentiat. non ut esse possit dñandi cupiditate. ꝫ ut obediat dīne volūtati p aiaz salute. put ait Aug⁹. de ci. dei li. 9. ca. 19. Nō est in actiōe amādus honoz in hac vita. ꝫ opus ut valeat ad vtilitatē subdi toz. ꝓpter qđ ait apost. Qui epatū desiderat bonū opus desiderat Et sequit. Epatus nomē est opis nō honoris Et Greg. li. p. pastoꝝ. c. 8. sic dicit. Qui esse cupiscūt ad vsū sue libidinis instrumētū aplici sermōis accipiūt Qui epatū desiderat. ac. Qui tñ apost. laudās desideriū in pauorez vtit et laudauit cū subiūgit dicens.

Oportet ep̃m irrep̃hensibilẽ ee. Et sequiẽ. Illo tpe dicebaẽ qui ep̃atũ desiderãt. ac. quo quicũ qz plebibz p̃erat p̃m⁹ ad martiriũ ducebatur et tũc fuit laudabile ep̃atũ querẽ, qñ p hunc dubiũ non erat quẽqz ad supplitia pueire. Cũ humilitate igiẽ et pauore est on⁹ p̃lacõis suscipiendũ non vltro a p nephas q̃rendo. qz fm Greg. li. A. registri. Sicut locus regimis desiderãtibus est negand⁹ Ita fugientibz est offerẽdus a imponẽdus ne quis sibi sumat hõrẽ. sed q̃ vocat⁹ ẽ a do tã g̃ aaro Jdẽ li. 9. Sicut q̃ imutat⁹ rẽnuit q̃ citat⁹ refugit sactis altaribz est admonend⁹. Sic qui vltro ambit vel importunũ se ingerit est repellend⁹. Nam qui sic mitiur ad alta ascendere quid agit nisi ut crescẽdo decrescat et ascendẽdo ad p̃funda descẽdat. Electꝰ etiã qñqz se laudabiliẽ potest excusaẽ a rẽnuere a qñqz laudabiliẽ assentire si intẽdat populo p̃desse que duo patent exẽplo duorũ p̃phaz. s. Isaye et Jeremie. Nã Isa. dixit ca. o. Ecce ego domine mitte me. Sed Jere. dixit. c. i. Nescio loq̃ dñe Rõ em̃ fm Greg. li. A. registri vn⁹ p̃pha laudabiliẽ appetiit hoc ali⁹ laudabiliter expauit a rẽnuit. Vnus em̃m voluit p̃desse p̃mis p vitam actiuã. Ali⁹ vero voluit amori conditores inhrere p vitã cõtemplatiuã. Preterea null⁹ de electione se extollat. sed

magis timeat. q; reuelatū fuit cuidā sācto ad dignitatē epalē euocato q; si eēt de nūero epōz nō eēt de nūero saluādoz. Sz hoc nō est intelligēdū de nūero oim epōz. ꝫ aliquoz et multoz reprobōz. Vñ a Bern. in epla ad archiepm senonēsem. Noli māt alta sapē. ꝫ tū i alto posito a nō altū sapere difficile et oio imsitatū. ꝫ qñto imsitati? tñto glorioſi? Et seqē. Nō ḡ felicē q; pest is. sed si nō pest is infelicē scito te. q; vero magna sit cura pastoral. ꝫ q; meritoria docet Aug?. epla. cc. dicens. Nihil difficilī?. nl periculoſi?. nihil laboriosi? pastoris offitio. ꝫ apud deū nl acceptius. nl beati?. si eo mō militaē quo iubet impator nr xpus ihs Et post de se loq̄tur dicēs. q̄d existimē ut secūd? locus gubnaculoz in naue dei q̄ est eccia mihi traderet. qui remū nūḡ tenē nouerā. Vñ et Greḡ. Indignū se eē ad pastoris offitum oñdit dicēs p exēplū. Sp̄ia potest leo vocari. ꝫ in veritate non pōt leo fieri. q̄si diceret. Ego miser et indign? vocari possum fūmus pontifex a papa. sed talis non fū in cōscia mea. Patet igitur ex iam dictis q; electi on? pastoris debent cum humilitate a pauore suscipe et timere se eē indignos exq̄ sancti patres a viri pfecti illud recusabant. sed ad illud implendū se putabant minus imp̄doneos.

¶ Capitulū sextum.

Qualē aūt dz eē elcūs post cōsecracōez breuit oñdit apl's ad thio. 2. vbi ait Oportet epm eē irreprehēsibilē sobriū prudentem hospitalē nō percussorez ac̄. Et post subdit a fine crimine Sup qđ Jero⁹. epla. xj. de hīs tractans vtiuab⁹ dic̄ vno ꝓmone oēs virtutes cōprehēdit que dabent epum cōcomitat a m illo esse a m dic̄ cum eē debere sine crimīe. Et qz ꝑm Bern. ad Eugeniū li. 2. Epi nomē nomē est opis a nō honoris qđ a sonat nō m dīnū sed m seruiciū a obsequiū. Et ido sūmus epm instituit Grego. vocari seruum seruorū dei. Jdo debet epus ingit tā sibi bñ viuendo qꝫ gregi proficiendo intendere ꝑm illud actuum .20. Attendite vobis a vniuerso gregi m quo posuit vos deus episcopos regere eccleiam dei a Petri vtimo dicitur. Non dominantes cleo sed sint epi ꝑm Bernhardū ad senonem archiepm veri pontifices. sed ꝑm eundem pontifex dicit quasi pontem seipsū faciens inter deum a populum a primū. Pertingit em pons iste ad deum ea fiducia qua non suam. sed dei q̄rit gloriā a vsq; ad populū a primū illa pietate q̄ nō sibi pdesse desiderat. ꝫ ꝓfuo sibi omisso Et seq̄tur Offerz do Jon⁹ pontifex a mediator

ꝑces a vota populoꝝ reportãs a deo bñdictõ
nẽ a grãz p quã illos deducat ad gloriã Sup
plicat maiestati ei me a seipsũ p pñaz mactat
p excessibz deliqñtiũ nec populi req̃ret datũ.
ꝫ aiaꝝ lucrũ. nec dei sibi vsurpat gloriã. ꝫ illi
soli impendẽ hõrez et reuerẽtiã. Hui⁹ g̃ nois
põufex sp sit memor et fm illd opeꝫ a vinat.
ne dicatur ei illd Apoc. 2. Nomen habes q vi
uas a mortuus es. Sic etiam epus sup oia in
exẽplis bene viuẽdi populo dei put ait Jero.
epla. 30. loqñs ad epm i hũc mod. In te ocu
li oim dirigũtur dom⁹ tue ꝺũsatio q̃si i spcu
la ꝺstituta mgra ẽ publice disciplie q̃cq̃d fece
ris id eẽ fatiẽdũ oẽs putãt. Caue g̃ ne cõmit
tas qd i te possit iuste replẽdi a qd nõ possit
excusari Et seq̃tur ibi loquẽs de epõ q̃ solebat
paupibz subueire. lãguẽtes visitare. hospitio
puocare. blãditijs lenire. cũ gaudẽtibz gau
dere. cũ flentibz flere. q̃ a fuit cecoꝝ baculus.
eſuriẽtiũ cibz. spes miſeroꝝ. a solatiũ lugẽtiũ.

Capitulũ septimũ.

Et q ut predictũ est oportet epm eẽ sine
crimie. ido pcipue modis oibus caueãt
epi a violẽtia a carnis imũditia q̃ sunt vitia
q fm apost. oportet epum esse pudicũ a non

vinolentū Sup qđ ait Jero. epla. ad. Vinolē
tia scutray est a comessatorum ventre q; mero
estuans cito despumat in libidinē. Jn vino i
quit est luxuria in luxuria voluptas in volup
tate ipudicitia q luxuriat viuēs mortuꝰ ē qui
aūt inebriatur a mortuꝰ a sepulcꝰ est. Noe ad
vniꝰ hore eb etatē nudauit femora q antea p
ceentos annos sobrietate cōtexerat. Geñ. 10.
Loth vero p temulētiam nesciens libidinē mi
scet incestū a quē sodoma nō vicerat vina vi
cerūt Geñ. 18. Vñ sacerdotibꝰ phibitū erat bibe
re vinū. Leui. 10. Jn figura temulentie a sobri
etatis habende in sacerdotibꝰ euangelicis ppē
qđ dñs Luce. 22. Ne grauentur corda vestra
crapula a ebrietate. Vñ quāto prelati fūt ma
iores tāto optet eē sobriores non temulenci
ores. q fm Gre. mora. 1. Cū maiores volupta
ti deseruiūt minoribꝰ lasciuie frena laxāt Et
mora. 20. dū nos quasi licenē letos aspiciūt
subditi ad illicita resoluūtur a illi. Prelatus
ergo arridens timeri debet a iratus amari ut
eū nec mordimata letitia reddat vilem nec i
moderata seueritas odiosū Quapropter sācti
pres amplius se macerauerunt a vane letitie
signa cohibuerunt postq̄ facti fūt epi q̄ añ
q̄ put narratur in vitis patꝝ de quođ sācto ab
bate q postq̄ fcūs fuit epūs mltū se coartabat

in ōnimoda abstinētia carnis a quo cū q̄rēt discipul⁹ ei⁹ q̄re nō ita cruciaret se cū fuit in hēremo. rñdit. Fili mi erat vasta solitudo q̄ q̄es. sed pauptas ꝓpter hoc volebā gubernare corpus ne infirmaret̄ et nō posset opus dei pficē Et quererē tūc ꝑ sanitate qđ ꝯsequi nō possez Nūc aūt in loco isto est quedā securitas. nā et si occasiōes sint plurie q̄ infirmitates ex hoc incurrēdē. fūt tñ in ciuitate medici multi q̄ succurrē pñt. ꝫ ecōtra multi fūt q̄ dignitates fuscēptas magis se cruciāt q̄ postea q̄ tamen si vellēt artius viuē carēt grā dig̃tate fuscepta. sicut ptz in vitis pr̄m li. 2. pte. 17. vbi narratur de abt̄e ophi q̄ cū eēt monachus simplex durissiāz duxit vitā. ꝫ cū fact⁹ fuisset ep̄us voluit eadē duritia vti in ciuitate q̄ q̄ vtebat in hēremo. ꝫ ꝓpter multa prepedit⁹ non valuit. vñ in conspectu dñi se ꝓstrauit dicēs. Putas ne dñe ꝓpter ep̄atū quē fuscepi discessit a me grā tua Et reuelatū est ei q̄ nō. q̄ pia int̄cōe curā fuscepit pastoralez. ꝫ ꝓpt̄ hoc q̄ nō erat in solitudie Et cū hō in sui reputacōe nō eēt deus illi erat adiutor in oibz. Sz q̄n veit ad seculū hoīes satis ei auxiliabātur Et ideo nō habuit tātā v̄tut̄ ad aspa fustinēda sicut q̄ antea Jn cui⁹ rei signū q̄ ꝓbacōnē legim⁹ filios isr̄l q̄ dū in deserto q̄ solitudie erāt deus eis in oib⁹

puidit mãna de celo eis mittẽdo. ꝫ pducti ad terrã fluentẽ lac et mel mãna vltra nõ pœpe rũt. Vñ freqñter accidit qp qñto magis quis sperat ex hũana puidẽtia tñto min⁹ pcipit ex ðina munificẽtia.

Capitulũ octauũ.

Sit etiaz in epõ castitas purior a excellentior qñto a eius dignitas a status est altior. Vnde in canone phibitum fuit ne mulieres cũ eis habitarẽt ne obtrectãdi malignolis a temptãdi dyabolo dare occasio exceptis illis mulieribz quas habere in cõsortio sacrorũ canonũ censura pmittit. s. mãe amica a germana. Tutius tamen est si hee psone non cohabitent sm Aug⁹. vbi supꝛ. Quí non consentit habitare cum sorore. quia que cum sorore sunt sorores non sunt Et sequit ibi dem li. regis tri Greg. nono Docti viri cautela magna nobis debet esse instructio. Nã incaute presũpcõnis est qp fortis pauet minus validum nõ timere Et sapienter illicita fugat qũ dicit erit vti non concessis Et nota exemplum de epõ Andrea tempato a sanctimoniali secum habitante supra distinctõne. 2. capitulo. 2. ptis qñte hui⁹ Vñ debet eẽ tãta castitas põtificalis ut et illã reuereat bestia irracõnalis.

sicut refert Greg. li. 3. dyal. ca. 1. de sancto Johāne papa qui postq̄ ī sederat equo cuiusdā nobilis sibi accomodato: diuḡ illi⁹ nobilis ferre de cetero recusauit.

Capitulū nonū.

Sit etiam ī epis elemosinay largitas, a hospitalitas Et ideo ait apostol⁹ ad thī. 2. Oportet ep̄m esse nō auay Et ad ty tū dicit. Oportet epūm hospitalē eē a benuolū. Vnde a Jero. epla. 38. dicit q̄ gloria epi est paupū opibz pudere Et ignoīa sacerdotis est ꝓpr̄is studē diuitijs Et seq̄tur. Ipse optim⁹ dispēsator est q̄ nihil sibi reseruat exē plo sācti exupij epi de quo narrat Jero. epla. 12. Oz ipe vidue seraptane imitator esuriēs pauit alios a ore pallente ieiunijs fame torq̄ bat aliena et oēz xpi substātiaz xpi viscerib⁹ erogabat Qui talis ē ī celo thesaurisat exemplo paulini epi nolen. de quo Aug⁹. li. p̄. de ci. dei ca. 10. vbi ait q̄ nolā barbari vastauerūt Et tñ cū ipe eps ab eis teneret ī corde p̄ cabatur dicēs. dñe nō excrucier ꝓpter auy a argē tū. tu em̄ scis vbi oīa mea sūt. Jbi em̄ oīa sua habebat vbi eū dñs thesaurisare p̄cepat. Jn sup a thesauro defitiente quē nō poterat daē ꝓ captiuoz redēptione seipsū dedit pro filio

captiuo cuiꝰdam vidue liberādo ꝓut narrat
grego. li. 3. dyalogoꝝ. c. 1. Vñ multū acceptꝰ ē
deo ep̄s elemosinariꝰ p qđ a deo placuit beatꝰ
Greḡ. qui pegrinos quotidie ad mensā mu
tauit a tñ cum vna die aquā mambꝰ pauperi
ministrasset mutato ille subito disput a no
te seqñti xp̄s ei apparuit dicēs. Ceteris diebꝫ
me ī mēbris meis fuscepisti ꝫ hei memetipsū
recepisti. Item cū simplex monachꝰ btūs gre
fuissꝫ rome a ōnibus erogatis nihil habuit
qđ amplius daret precepit cuidā naufragio
scutellam matris sue argentream dare ne tri
stis abiret a extunc deꝰ ipse vicariū beati petri
ipsum futurꝫ esse p̄uidit sicut sibi postmodū fu
it reuelatū p angelū in spetie pegrini suscep tū
Ep̄i ergo attēdere debent qꝑ sunt apostolorꝫ suc
cessores q̄ distribuēre vnicuiqꝫ put opus erat
de hijs que ponebant ad pedes eorꝫ actuū. x.
vñ a ter̄ñ. m epla ad abbatez vuillm. di. qꝑ ī
gentilibꝰ gentilis arguebat. Dilcite inquit ī sa
cro q̄d facit aurum quasi diceret Inutilis est
aurum in sacro cum ex hoc paupum necessitati
non subueniatur. vñ fatiendē fūt elemosine nō
solum mēdicantibꝰ publice ꝫ etiam indigēti
bꝰ occulte a se p̄ pudōe occultātibꝰ a istud ē fū
me pium put dicat in vitis pa. li. 2. pte. 13. de q̄
dā viro sancto qui acquirat grām ut singulis

pecūnb; elemosinā dāret Ad quē cū veniſſet mulier quedā vilib; veſtita apiens manū vo luit dare multū a dauſa eſt man? Et veīt alia mulier bñ veſtita a miſit manū volens dare pay que leuauit multū et apta eſt Rō admi rans q̄ſiuit de illē mulieribz et optū eſt q̄ ma le veſtita nō indiguit ſicut ipa q̄ fuit bñ veſti ta et tñ q̄ tū potuit illō ſil'auit exteri?. Vñ no bilib; ad pauptatē deductis piū eſt ſubueīre Rō attēdēs ſāct? frāciſc? indumēta q̄ ſibi no ua pauerat a decētia cuidā militi paupi ſe nu dato veſtimento pdcō amore xp̄i cōtulit. Vñ a de elemoſinis erogādis paupib; accipiant ep̄i exemplū de beato Johāne elemoſinario q̄ dixit ad dñm. Dñe videam? q̄s p? defitiat vel tu in dādo ut erogē paupib; vel ego dādo ill' que mihi tribuis. vnde a ſibi miaz et pietatē deſpōſauit q̄ eſt filia regis eīm p̄mogenita p ut ōz in vita ſua.

Capitulū decimū.

ITem de hoſpitalitate miy habem? ex emplū li. A. eccīaſtice hiſtorie ca. 28. vbi dicit. q̄ cum Greg. epus vrgēte tp̄is a p̄ celle anguſtia infanū apollinis inter alpes cum diuertiſſet ſa cerdos gentilis eum ſuſcepit offitioſiſſime. poſt cui? diſceſſum p̄ dolū

suū dare trīsa nolebat Cumq; sacerdos stupore estuaret demon in somnis ei astitit, dicēs qp in aduentu sancti epī Gregorij expulsus fuerat nec vltra regredi potuit sine licentia dicti sancti. Quibus auditis sacerdos beatū Gregorium insecutus est et ad eum puenies rem pandit et questus sui explorat facultatem deperditam Cui cōpatiens beatus Gregorius memor beneficij ab eo receptī scribit epistolaz in hec verba. Gregorius apollinī pmitto tibi redire ad locum tuū a consueta dare trīsa Quā epistolā cum posuisset iuxta simulachy affuit demon sacerdoti trīsa petenti Quod ille admirans dixit intra se. Maior est Gregorius a meliorē deo meo Clausisq; ianuis phami Gregoriū adijt a se ad pedes Gregorij strauit rogās ut se deo suo vero reconciliaret cuius virtute Gregorius dñs gentiū impabat Quod cum feciss; baptisat? est sacerdos a hospitalitatis gratia saluatus a meritum vite merito ac fidei virtute profecit qp ipse beato Gregorio in epatu fuit cessor extitit. Laudāda est ergo hospitalitas sacerdotis infidelis veneranda sanctitas pontificis mirificanda pietas saluatoris sacdotē p dictū iustificātis. Jē omēdāda ē vbaitas gratitudinis pfati epī erga humanitatē hospitātis. Fuerūt em antiq multū gti hospitātibz

et ingratitudo hospitatoꝝ fuit multū reprehensibilis apud aliquos ꝓut ait Sen. li. de benefica. 28. vbi dr ꝙ cū quidā miles naufragus in possessiōez cuiusdā eēt appulsus recollegit eū trigita diebz recedēsqz ait. Referā tibi grās si otingat me videre impatorē meū. Cūqz veisz ad Philippū regē macedonū petiit sibi dari p dia illiꝰ a quo fuit hospitatꝰ qđ ille fecit. Aliꝰ vero expulsus non ut rusticꝰ iniuriā tacitꝰ tulit. ꝛ regi totū intimauit Qui mādauit ut oia ꝓri dño restituerent. a ut improbissiō militi hospitii ingratissiō stigmata inscriberētur hoiez ingratū testātia. Similiē narrat Valeriꝰ li. 7. ca. p. de quodā qui cū esset hospitatꝰ ab vno hūamissiē et illū postea ad pugnā ꝓuocaret. Alius cū eēt viribz corpis a aie virtute fupioz monē ingtū voluit magis ꝙ vincē. tuū mēt sit crimē hospitē occidē voluisse. meū aūt nō erit hospes occisus. Cū ergo hospitalitas sit in oibus hoibz emendāda. multo magis in epis deicis a eccīasticis q̄ fūt rez crucifixi dispēsatores ut dictū ē. vñ Greg. Electiōez cuiusdā q̄ si auari ferē reprobasse eo ꝙ audierat eū ad caritatē domꝰ sue extendā neminē muitasse. ꝓut dicit in policrato vbi s. oēs enim fūt recipiēdi ne boni exducāt ait Augꝰ. epla. ll. et Greg. sup Math. omel. 6. Ideo de vidua

ait aplʒs ad thi. v. Si hospicõ ẽcepitaẽ. Et de hospitalitate in vitis patʒ pte. ix. p totũ vbi mra narrãtur de hospitalitate antiquoʒ patʒ Et de hoc supra pte. i. vbi de principis hospitalitate In hospitalitate aũt hilaritas sũme cõmendãda est. Vnde fm fabulas Jupit aplius acceptauit hospitiũ paupis hilariter eũ suscipiẽtis fm illud poete Sup õnia vultʒ accessere bonis nec in hys paupisqʒ voluntas. Et hec hilaritas est dõ accepta. Hilarẽ enim datorem diligit deus corin. septimo.

Capitulũ vndecimũ.

Sed nulla hospitalitas est accepta nisi fuerit grata vrbanitas in suscepcõe hospitum a debita liberalitas in subministracõe necessariorum a modesta hilaritas vultus a gestuum exteriorum. Eps ergo a vir ecclesiasticus in mensa cum hospitibus religiosa hilaritate sit iocundus. liberalitate munificus a celesti collacione affabilis alimentis celicis pascendo animas. sicut corpalibus pascit corpora Exemplo beati Augustini de quo dicitur in vita sua hospitalitatem semper exhibuit a in ipsa mensa lectionem et disputacionem magis ꝙ epulacõnem vel potacõnem diligebat

nulla v̄ba mala fusticebat. nullas detractōes
Vñ et in mēsa sua erāt isti v̄sus scripti. Quis
q̄s amat dictis absentū rodē vitā. hāc men
sam indignā nouerit eē sibi. Oēm inuiuā a su
pfluis a fabul' abstinē docebat Et ne q̄s de fa
cili a fine racōe ad piuriū decidiss; In eccīa p̄
dicauit et suis mstituit ne q̄s iuraret ad men
sam q̄ si lapsus fueit; vnā de statutis pdebat
porcōez. Erat em nūerus poculoz suis p̄fixus
Et ibi bene de hoc. Cōsimile narrat Jero. de bo
no epō q̄ apposita queq; libabat in mēsa ut
supsticōez fugeret et cōtinētiā suaret. sermo
eius a oē inuiuū de scripturis aliq̄d ꝓponere.
libēter audire rñdere verecūdiā prauā acrit
ofutare disputacōnez cōtra se magis docē q̄
vincē. ac̄. hec sūt fercula celestia hec pocula
sacra q̄ dñt mīstrari et ꝓmari in mēsa epāli
Et hec sūt ornamēta magis ornātia mensā q̄
argētea vasa vel aurea q̄ vtinā multi epi ha
berēt in mensis suis exēplo Aug⁹. de quo legi
tur in vita sua q̄ cocdeariis tm argētis vt̄s.
cetera vasa q̄bz mense inferebātur cibi testea
et marmorea fuerūt non tā necitatis inopia
q̄ ꝓposito volūtatis. q.s. viuebat i volūtaria
pauptate. Vñ a plebi dicebat se malle ex col
lectiombz plebis viuē q̄ possessionū curā vel
gubnacōez pati Et cum eccīe pecuia deficeret

hoc populo denūtiabat nō se hēre qđ paupibz erogaret Ecōtrario de multis qui cumulāt vasa argentea a aurea in mensis a pauz cogitāt de paupibz qui forte aliqñ nō habebāt multa vasa lignea in mēsis. de quibz loquit Bern. sup cant. omel. xv. vñ hāc illis exuberare estimas rez affluentiā vestiū splendorē cōgregacōez vasoz argētroz a aureoz nisi de bois crucifixi. Non sic fuit de illo rege de quo legit qz noluit vti ñ de vasis fictilibz. vñ vhis. Fictilibz cenasse fert anachorea regē Atqz abacū sepe sanno hōrasse luto querēti causaz rñdit. Rex cū sim ciciliē figulo fū gemitorie fatus fortunā reuerent a quecūqz repēte dines ab exili pgredie domo.

Capitulū duodecimū

Pontifex ḡ cū hospitibz debet cōuiuari nō ad mod vulgi. ß ad mod phoz a sāctorū Est ci ēplex conuiuiū. s. plebiū si ue vulgare i q regnāt voluptas a vanitas Isa. v. Cythara a lyra i conuiuijs vīs a opus dñi non respicitis. Est em cōuiuiū modestū a ciuile in quo regnant sotialitas a honestas. Vñ i polic to li. 8. ca. 8. Ciuilit conuiuari ē hilari vultu larga manu diligenti officio amenare conuiuiū Et qđ in vsū supetit hita ostētacōne loci

et tpis singulis dispensare nō ex tristitia aut necitate Jn quo cōuiuio difficile est abstinē a pcō salte leui vel veniali Jte est uiuiū philo sophicū put dr ibidē. Cōuiuia phica sunt oīo castigata a suis regul limitata Socratē nō re uocat. Conuiuiū non positiuā iustitiā exeqtur. Nec Platonē a naturali mqficōne Thimeus nō phibet cās rex oīm apire nec aliqs a quo cūq; vtutis officō retardaret. Jn tali cōuiuio apud phos regnabat veritas. Apud sactos vero veritas et caritas regnāt. Vñ ait salua tor discipulis. Nō grauētur corda vra crapu la a ebrietate qñ vires possint intendē opib suis libere absq; impedimēto. Jsti sācti epulā tur. ꝙ in azimis sinceritatis a veritatis et corā deo epulātur non in delitijs terrenis. Secura enim mēs qsi iuge cōuiuiū puer. z. Comedūt enī de pamb⁹ qs ꝓponit sapiēs in mensa sua a bibūt de vino qd miscuit puer. 9. Religiosa maturitate gaudētes ad imitacōnez illius po puli de quo dicit Judith vltio. Popul⁹ erat iocūdus fm fatē sanctor. Qualit antiq aūt uiuia ordinauerūt narrat Valeri⁹ li. 2. c. p. dicēs. Cōuiuiū solēne maiores instituert cui pter cognatos a affines nemo imponebat ut si qua inē necarias psonas qrela eēt orta apd sacra mense a inē hilaritatē aiar a fautoribz

ordie adhibitis tolleretur. Senectuti inuen
tꝰ ita cumulatū a circūspectū honorem redde
bat tanq̄ maioēs natu adolescētiū ōnes pies
sent. Quocirca iuuenes senatus die aliquē
exphioribus ciuitatis aut ꝓpinquū aut pa
nū amicū ad curiam deducebant affixiq; va
uis expectabāt donec reducendi eti ī officō fū
gerentur quaq̄ voluntaria stacōne a corpora
a animos ad publica officia ipigre fustimen
da robrantur breuiq; processu in lucem vir
tutū suaꝝ verecūda laboris meditacione ipsi
doctiores erant. Inuitati ad mensam diligen
ter querebāt qui nam ei conuiuio interfuturi
erāt ne senioris aduentū disaubitu precurre
rēt sublataq; mensa ꝓores cōsurgebant ex q̄
bus apparet cenequoq; tpe q̄ꝓcō a q̄ꝓmode
sto sermōe soliti sunt vti maioēs natu in con
uiuijs ad tybias egregia superum opera car
mine repbensa pangebāt quo ad ea imitan
da iuuenū virtutem alacrie reꝛ redderēt. Cui
alis g̃ vrbanitas ātiq̄ꝝ in cōuiuijs istituēdis
a rōnal ordiabilitas avtal ꝛmoditas. Nec mi
rū qꝓbia ē totꝰ cālitatis a oim agēdoꝝ mgia
Vsū a ipe q̄ ē sapia prīs docuit cōstituere cōui
uiū qñ ait. Cū inuitatꝰ fueris ad nupcias re
cūbe ī nouissiō loco ac. Et ōnes inuitauit ad su
um ꝛuiuiū luc. 14. hō q̄dā fecit cenā magꝝ. ac.

Et honestos voluit esse diuinatores qñ ait. Quo huc intrasti nō hns vestē nuptialē. Matth. 22. Prelati g imitēt sūmū pōtificē ihm xpm istitu endo cōuiuia sua a inuitādo ad illa a fatiāt re citari egregia facta ātiquoz patz. sī mensis suis excludēdo cātica vanitatis a carmia secula ria a histriomica spectacula voluptis. De alijs vtilib⁹ plato opetētib⁹ dēmiat Jero. epla. xxj. et. xx. Et qz plus est pascē mētē qz vētrē Jero epi hospites suos pascāt in mēsa hoestis col lacōib⁹ deuitātes cantica histriomica et vilia spectacula exemplo bti Aug⁹. de q̄ legit i vita sua qz hospitalitatē semp trāseūtib⁹ exhibuit a i ipa mensa lectōez disputacōez vite sācto z recitatiōez magis diligebat qz epulatiōez vel potacōez Nulla vba fustimebat scurrilia aut detractoia. vñ i mensa sua erāt hij vfus scrip ti. Quisquis amat dictis absētū rodē vitā. ac. ñ phabiti fūt. Juratiōes autē deuitabat. ac.

Distinctio quarta quarte partis huiꝰ sume. Capitulū pmū.

Habito ōles esse dñt ecclastici viri a epi i mūiter. Nūc supest ꝺsiderare de eoz triplici officō. quia eoz est spāliter sacramēta dei dispensare.

dña p̄cepta q̄ documenta dei populo denūtiaē
q eūdē ꝓpīm apd deū orōnū suffragio iuuare
In cui⁹ figura tibi dicit dñs pe. pasce pasce p.
Joh. vltimo. Est ꝙ eoꝝ officiū sacmenta dispē
saē ut generent filios dei q ecclesie. qe ipsi sūt
sponsi ecclesie. vnde q grego. libro vltio regi
stri in fi. Censem⁹ eos quā apostoloꝝ figuram
tenent p̄dicare baptisare ꝫmunionē dare pe
nitētes misericorditer suscipe pcēq; soluere
Et ideo dicit dñs Math. vltio Euntes docete om
nes gentes bapt. e. aē. q Joh. 20. dr Quoꝝ re
miseritis pcā remittūtur eis qd q verum est
daue non errante. Insup viroꝝ eccliasticorū
secūdo est ꝓpīm p̄dicare q ipsum informaē. vñ
dicit ad tytū Optet epm āplectentē eē eū qui
fm doctrinā est fidēlē sermonē ut potēs sit ex
hortai in sacra doctrina Et dñs p eze. 3. ait. Au
diens verbū ex ore meo annūtiabis eis. sup
qd ait gre. li. 1. omel. 11. Prepositꝰ eccīe sine cl̄
pa nō ē qñ verba vite nō audiēs ex sua culpa
moritur subiectꝰ hūc eum ipse occidit q eum
tacēdo morti trādidit vbi em̄ subiectꝰ ex culpa
moritur ibi is qui p̄est qe tacuit reus mortis i
uenit Tot occidim⁹ quot ad mortē ire tepidi
tacentes videmus Et Grego. mora. 22. in fine
super illud Job. 31. Si fructus comedi absq; pe
cunia dicit plat⁹ fructꝰ comedit absq; pecūa

qui ecclastica ymoda ad vsū corpis accipit si exhortacōis ministeriū populo nō impendit. Et seqtur. Quid ad hec pastores dici mꝰ q̄ offi tuū p̄dicacōis suscipimꝰ. ꝫ ecclastica alimēta muti māducamꝰ. Exigimꝰ qđ nr̄o debet corpi. ꝫ nō impendimꝰ qđ subditoꝝ debemus cordi a spiritui. S; sicut impiū ē a dolosū magna sti pendia recipe et paꝝ labrare. ita iniustitia ē a populo p̄tia pcōꝝ comedere a nulla eis ali menta spiritualia rependere.

Capitulū secūdū.

Sđ ut p̄dicacō̄ plati fiat fructuosa sub ditis oportet illū p̄cellē exēplo et vite sanctitate. quia p̄dicatori pcōri dicit dns. Quare tu enarras iustitias a assu. testa. m. p os t. Predicatoēs em̄ sūt organū veritatis et subtrahiē aliqñ p culpa audiroꝝ ꝫmo veritatis a aliqñ p culpa p̄dicatoris ſm Gre. i omel. et etiā moē. 20. in fine. qr cui⁹ vita despi citur restat ut eius p̄dicatio otēnaē. Vñ p̄di catores similes sint beato Stephano de quo actuū. ∧. dicē qp non potrāt resistere sapie a spūi q̄ loq̄batur. Vñ tūc est sermo viu⁹ a effi cax. cū mest p̄dicatori vite pfectio puritas et sanctitas. Vnde narrat de ista materia li. 10.

ecclastice historie vbi dr·qp cū sādi pres cōue
nissent ad cilīū nicenū a ibid eēnt phia t pa
letici acutissimi vn9 eoz conflictū cum epis m
dy aletica mouebat mtūtum qp fiebat mgēs
spectaculū nec poterat phus cōducī Tanta ei
arte dicendi a filogisādi pollebat ut vndiqz
velut anguis ab eis labereť lubricus · Qđ vi
dens vnus epūs vir nihil sciens n ihesū a hūc
crucifixum loquendi pecit licētiam Cui tamē
vir ocssa pre tioze simplicitatis dixit pho In
nomine ihu xpi qui est vera sophia non hūa
nitus muenta · Audi que vera sunt de dei sapi
entia · Deus vn9 est qui fecit ōnia illa creans
virtute verbi sui qđ verbum caro factū dicim9
filiū qui filius de virgine maria nat9 ē pass9
a mortuus a resurgēs in celum ascendit quē
a nos iudicem venturū credim9 redditurum
singulis merita siue bonis siue malis · Quib9
cum feruore spiritus dei prolatis · obstupefa
ctus est velut sermonez nesciens phus nihil
qz loqui valens contra hec dixit epo · Nihil ve
rius ē qp quod dixisti. Cui epus Si credis ista
vera esse surge a sequere mea fidei mee signa
culū suscape · Et conuersus philosoph9 ōmbus
dixit · Audite me viri sancti · Dum verbis me
cum res gesta est verba verbis opposui a que
dicebantur arte mea sophistica subuerti ·

Sed qñ p vbis vtus a sãctitas p̃cessit ex ore dicẽtis resistẽ nõ potui tãte sanctitati a vtuti· qz nõ potest hõ deo aduersari nec deus ab homie superari Et ideo oẽs hũc senẽ sanctũ ep̃um sequamĩ·Predicator ergo q̃ vult verbũ suũ efficax eẽ hauriat a deo p oiones fluẽta ðme gr̃e a ideo auctorẽ verbi exoret ut ad penetrã da corda auditoz vtutes verbo tribuat et lin guã dirigat·qz hois est prepare aĩm·dñi est gubnare linguã·qz dñs dat vbũ euãgelisãti bus vtute multa Et hoc vez ẽ hĩs q̃ euãgeli sant p dei honore a aiaz salute nõ p q̃stus cupiditate aut captãdo hũano fauore et vane glorie vel vana laude·hãc grãz habuer̃t mlt̃i sancti p̃res a doctores put ait hyamo super epl'az p̃mã ad coẽ·ix·Vnde in vita bti cesarij legiẽ qz spũssanct9 fmonem suũ disponebat ut hoim cõsciẽtias verbis suis pcuteret quasi agnoscoret·Vñ ibidẽ narrat qz quidã homo puersus beato Augustio p̃dicãte itrauit eccle siã statiqz quasi ipõ ignorãte et nõ ꝓponente sermo eius·versus est otra q̃dã vitia quibus ille irretit9 erat·Qui ꝑsiderãs ep̃m sanctũ esti mabat pcca sua a dõ sibi reuelata qui a moz post ouersus est fimto fmõe Et idõ fm Aug9. li·ꝓfessi·Expedit multotiens digressionẽ facẽ in fmõibz Et hoc ꝓpter varias hoim cõditiões

audientiū. Preterea non cōfidat predicatore totum in sua eloquētia aut propria sapientia. sed in data desup dei munificentia. qz frequenter deus multos conuertit citius per simplices q̄ per sapientes. qz sm illud corin. p̄. Stulta mūdi elegit deus ut cōfundat fortia. Vnde narratur libro. 10. ecclastice historie. c. 11. q gens vbere oz que sub axe pontio iacet per vnam paupercu lam mulierē a captiuaz fuit conuersa. Nam in captiuitate posita sobriā duxit vitā pudicam et sanctā iugiter orās et psallens. Cū qz quereret quare hoc faceret Rñdit. hoc ritu deum meum creatorem oniū colo. Eratq; ibi mos q cum infans aliquis infirmaretur per domos viciorum singulas pro remedio portaretur. Et semel vemit vna mat filiū portās a casu ad domū in q̄ detenta fuit hec sācta captiua a qua cū queret puero remediū. Rñdit nullū scire remedium nisi ihm languidos verbo curātez a puulo cilicio suo imponēs dixit. Sanet te dñs meus ihs xps Quo dō sanū reddidit illū matri. Hui⁹ fama statī ad regimā deuenit egtā quā ad se adduci p̄cepit q̄ venire renuit ne p̄sumē āplius q̄ sepius sinet videre. Ad quā igit cū egina se deferri fecit sanata est sic puer in nomine ihu xpi. Quo facto a xp̄o sue sanitatis predicauit auctorem. Regina hec omnia marito narrauit.

Cui statim iussit munera deferri captiue p uin
gis salute. Cui regia dixit. Nil hoz dignatur
acape auz a argentū respuit ut lutū ieiunio
a oroe q̄si quodā cibo pascaē. Hoc solū mū
eris dabim9 ei si xp̄m iħum deū agnoscam9 et
colam9 Rō rex distulit donec die q̄dā in uena
tione occupat9 tāta fuit tenebraz dēsitate cir
cūdatus ut solus erraret et ī tenebris pdita
reuerztūc intra se dixit. Si vere de9 ē xp̄us quē
captiua uingi mee p̄dicauit libēt me ab hīs
tenebris a ipsū colā deū vez Rō ut mēte deuo
uerat redd̄ita est dies a incoluis redīt factū
uingi referēs Vocata est igit captia paupcu
la q̄ docuit eos credē eccias edificaē a formā
dedit Et oēs hoc audito crediderūt dō uino.
Et cū colūne deberēt collocari a una nō posset
eleuari: captia in orone in nocte illa pmansit
et mane cū rex rediret vidit colūnā super ba
sem suā librate suspēsam a cūctis admirātibz
et stupentibz in oculo oim suo loco deposita est
et eccia ad pfectū deducta a fides xp̄i vbiqz
suscepta. Plus ergo ī p̄dicatore efficit vite sā
ctitas q̄ sciētie multiplicitas. xp̄c qō ait dns
Isa. xo. Sup montē excelsū ascende tu q̄ euan
gelisas sion. sup eminentiā vite fm q̄ expo
nit Greg. sup eze. li. p̄. omel. ii. Et idō dz p̄lat9
esse speculator q̄ in alto ostitit de q̄ eze. pmo.

speculatorē dedi te. Insup ad hoc ut sermo dei
ꝓficiat oportet ꝑdicatorē v̄bū dei ꝓponere nō
passim et indifferēter. ꝫ ꝑ auditorꝝ q̄litate et
capacitate ꝓut Greg. vbi s. q̄ ꝑdicator dz pē
sare q̄d loq̄t et quātū loq̄t cui loq̄ta q̄n loq̄t.
De quibz exēplificās ibidē ponēs exemplū de
medico q̄ dz ꝯsiderare quo vulnꝰ secandū et
qđ medicamē apponendū. Et de agricola q̄ añ
ꝙ semē mittat terre q̄litatē ꝯsiderat. Vñ gre.
moꝛ. 30. sup illud Job. 38. Quis dedit gallo in
telligētiā. ait. Gallo intelligētia tribuit cum
doctor v̄tutē discretiōis nouit quibz q̄d q̄n vel
quo loquat. Nō em̄ vna eadēq; cūctis exhor
tatio ꝯuenit. q̄ nec oēs par morꝝ q̄litas astrin
git. Sepe em̄ alijs officiūt q̄ alijs ꝓfūt Et ponit
dō exēpla dicēs Plerūq; herbe q̄ hec aīalia refi
ciunt alia occidūt Et leuis sybulꝰ equos mitī
gat. catulos instigat Et medicamētū qđ hūc
morbū minuit alteri vires tribuit Et panis q̄
vitaz fortiū roborat puulos necat. Pro q̄lita
te igit auditorꝝ formari dz ꝑmo doctorꝝ ut ad
sua singulis congruat Et tamē ab edificatiōis
arte non recedat. Intente enim mētes audito
rū sunt quasi quedam tēsiones cordaz strate
i cithara quas tangit artifex cum plectro ut
reddant consonam modulatiōnem licet non
vno impulsu feriantur.

Capitulū tertiū.

Insup ad hoc ut fmo dei ꝓficiat oportet p̄dicatorē uti veritate. ut nec adulacōne. nec tūore. nec q̄stus cupiditate. nec pusillanimitate veritatē omittat exēplo michee q̄ cū hortaret̄ loq̄ placētia. rñdit. Vidit dñs. qz q̄cūq; dixerit mihi dñs hec loquar. ꝛ. Reg̃. vltō. Vnde ꝓpha docēs mendatiū ipe cauda est Isa. 9. qz coopit a tacet turpitudiez auditoꝝ sicut cauda tegit pudibūda aialiū Tali p̄dicacōne vera indigerēt potētes. ꝓut ait Sen̄. de bñfi. li. c. ca. 21. monstrabo tibi cui rei inopia laborāt sūma fastigia q̄d oia possidentib; desit. s. veritatis platee Et seq̄t. Ignorāt potētes viēs suas dū se tā mg̃nos credūt ut audiūt. Nō sic p̄dicator euāgelic⁹ blādiat falsū dicendo Et ideo dr ecc̄i. x. p aīa tua nō cō fūdaris dicē verū. Sz ꝓut dr ad thimo. x. Argue obsecra increpa in oi patiētia a doc. Sed multi dicūt semp diuitib; placebo. ꝛ nūq̄ dicūt eis dirige. hoc est illa que dirigāt eos ad veritatē vite. Insup ad hoc ut fmo dr ꝓficiat oportet p̄dicatorē que vbo docet ope exercē. exēplo ihu xp̄i qui cepit facē a docere. Vnde fm Greg̃. moꝛ. 19. loq̄ndi auctoritas p̄ditur q̄n vox ope nō iuuat. Vñ p̄dicator q̄ bō dicit

et aliter viuit. nihil aliud facit nisi vna manu
edificat & altera manu edificatū destruit. Vñ
validior est vox opis q̄ oris sm Bernh. super
cant. omel. 19. Et sm phm ethi. 10. Actiones
sūt magis credibiles sermōibz in passiōibz et
actiombz et cum dissonāt hec verū interimūt.
Et Sen. ep. 110. ait Sic ista discam⁹ vt q̄ fuerit
verba sint opa & poit exemplū q̄ in tempesta
te gubnator naufragabūd⁹ non p̄dest. Quid
inquit iuuare potest rector nauīgij attomitus
& vomitās. non est loq̄ndū ꝙ gubernādū. di
cunt em̄ multi hoc dicit Plato hoc zeno et in
gens agmē phoz. sed faciant que dixerūt et
sua eē monstrabūt. Qui ergo bona docet & ma
la agit nihil aliud facit q̄ deū informat quali
ter ipsū ex sentētia ꝓpria cōdēnare debeat dicē
ei ex ore tuo te iudico serue nequā. Est etiam
tertio virorū ecclesiasticorū populū apud deū
orationū suffragijs iuuaē ut culpa ei dimitta
tur & deo placeē & populus reconcilieē exēplo
moysi dicētis exo. 32. dñe aut dele me de libro
tuo aut dimitte populo hāc noxaz. Et Joel.
2. dicitur Inter vestibulū & altare plorabant
sacerdotes dicētes. Parce domine parce popu
lo tuo. aē. Et ideo percipiunt oblacōnes & de
cimas ut in quiete viuentes orent pro populo
eorum causas coram deo agentes quasi boni

aduocati Et ido Greg. pastor. li. p̃mo. ca. 16. Sit rector singul' ꝛ passiõe prim⁹ et pre cũctis contẽplacõe sus pẽsus. Vtinã enim sacerdotes euãgelici eẽnt tales q̃les erãt mosayci de q̃ bus narrat Egesippus li. p̃. vbi dicit. Q̃ cũ põ peius intrasset iherusalẽ et inuasiss eã: stupe bat acies sacerdotũ aios q̃ nũq̃ remissa offitia fecerũt in medio tellis: ymo offitio icepto pse uerãter inistebãt Et ac si pfũda pax esset ni hil decãt sollẽnitati sacrificõꝝ a tãta erat eis cura mĩsterij diuini q̃ sacerdotes vsq; ad vltimũ in suo mũere pseuerabãt a infulati inter hostias suas necabãtur. Ecõtra vero est de multis q̃ p leui causa dimittũt a iterrũpũt offitia dina illusi a extracti sepe a dyabolo ab eccia. put narrat in vita bti Bñdicti de quodã monacho q̃ in orone nec in eccia poterat diu perseuerare. sed alijs frib; orãtib; ipe sepe exiuit agẽs queq; trãsitoria Rõ cũ abbas monasterij beato Bñdicto narrasset veit sãct⁹ illuc a vidit q̃ illũ monachũ dyabol⁹ in spetie cuiusdã mgri pueruli p vestimẽtũ foras trahebat. dixitq; Bñdictus abbati monasterij illius a cuidam alteri monacho noie mauro. Mũq̃d nõ videtis q̃ eũ trãhit. Cũq; dixissent nõ. Oremus im̃t ut videre valeatis. Orantib; ergo illis maur⁹ vidit. ꝫ abbas videre non potuit.

die ergo sequẽti beat⁹ benedictus illũ mona chũ exeũtem inseq̃tur et foras reptũ virga p cussit a extunc in oĩoe imobil' pmãsit a in offi tio aĩ ceteris. Sicq; antiquus hostis nõ est au sus dñari in ip̃i⁹ cogitacõe ac si ipe pcussus fu isset ex verbẽ. Et qz offitia eccĩastica exercẽ nõ est pueroꝝ nec effeinatoꝝ aut ydiotaꝝ insci oꝝ. Jdeo puideãt plati maiores ut ep̃i p̃cipue ne eccĩas regẽdas cõferant talib⁹. ß in ptem solicitudinis assumãt viros sapientes a mdu strios put dicit exo. 16. puide tibi viros non pueros de õi plebe potẽtes a timentes deũ Et deut. p. dicit ibidẽ. Debent etiã saltem imitari pharaonẽ qui noluit omittere pecora sua nisi viris industriis put ipse dixit Geñ. 47. Si no scis eẽ in illis viros industrios constitue eos magr̃os pecoꝝ meoꝝ. Sz econtra ẽ hodie quia ydiotis a pueris curialibz a legem dei nescien tibus omittũtur aie pretioso sanguine christi redempte agmibz lupoꝝ vndiqz vallate nec est qui ascendat ex aduerso et murũ se oppo nat p dei domo. ß iã verificatũ ẽ illd Jsa. 3. Da bo pueros p̃cipes eoꝝ. Sz alibi dicit. Ve terre cui⁹ rex puer ẽ. vñ de talibz ep̃is q̃ idignis omittũt curã aiaꝝ ait Bern. ad Euge. li. 2. Satis ep̃i ad manũ hũt quibz aias tradãt. ß cui omittãt facultates regẽdas suas nõ muenũt

Et sequitur. Patiēti⁹ ferim⁹ iacturaz xpi q̄ nraz Quotidianas expēsas quotidiano reciproca m⁹ oputo a scrutinio a cōtinua gregis dñici detrimēta nescim⁹. De ptio panū et escaz q̄ti die cum mistris exigiē racō. ß de pccis cū psbiteris raro celebratur collatio. Cadit asina et est qui subleuat. sed cadit aia in pcci foueā a nō est q̄ reqret. Vñ a optūe ait q̄dā Jn eccīs fit detractio limi a lane dū fit q̄stio de oue perdita nō fit mētio in ɔsilīs. ß a oblacō a decīatio fit cum p̄cīs. Nō fūt ergo aie talibz cōmittēde a maxime pueris exēplo cuiusdā frīs re p̄hendētis quēdā epm q̄ nolebat cuidā puero nepotulo suo aut forte filio quedā pira tradere custodienda et tñ tradidit dicto puero eccīas et multas aias regendas. Jtē dñt epi statuere colūnas fortes a erectas in eccīa dei. Et ideo ꝺr gal. 2. hīj enī colūne erāt. aē. p q̄ bus ponūt stipulas arūdines a festucas hoc est leues psonas Rō facē noluit quidā bon⁹ eps qui rñdit optūe cuidā magno petēti p le ui psona ut eā statueret in eccīa sua dicēs. Sicut tu ad peticōez meā non poneres in castro tuo festucā p colūna. sic nec tu debes velle q̄ ego hoc fatiā i eccīa mea. Vñ q̄ multi tales ponūtur in eccīa ruit iā vbiq; eccīa dei Et vere factum est illud Jsa. Venerūt structores tui

destruentes te. Jtē dñt epi omittere aias curā
das pitis medicis qui sciāt distinguere inter
lepram a leprā. Vnde subdit ibidē; Greg. q
cogitationū vulnera occultiora sunt vulneri
bus visce. Et qui spūalia precepta nūq cog
nouerūt cordis se medicos pfiteri nō metuūt
Cum ecōtrario qui vim pigmentorum nesci
unt vidēri medici carnis erubescunt. Jdo qui
se medicū cē bonū ignorat curam aiārū non
recipiat. sed dicat illud Jsa. z. Esto inquit prin
ceps nr a rūdit. Non sum medicus a in domo
mea non panis. s. doctrine a verbi dei aiam su
stentātis. q non in solo pane viuit homo. ac.
Jtē debent epi statuere viros discretos a ma
gistros pitos in scola dei q est eccia vbi edoc
tur xpiani quid agendo quid deserendo. Et ideo
ait Greg. li. p. pastoē. ca. p. q ars artiū est re
gimē aiaz. vñ magnū ē vitupiū mgēo artiū
omittere scolas suas ignorāti artis pncipia.
Sic fm Greg. li. p. pastora. vbi s. Ab impius
pastorale magisteriū qua temeritate suscipiē
qñ ars artiū est regimē aiaz Jtē quia epi sūt
duces acici cristi statuant i acie sua viros ro
bustos a in pugna expertos qui possint cum
eo atiem ipsā defendere. Vnde dicit in figura
can. z. En lectulū salomonis. 6o. fortes ābiūt
ex fortissimis isrl a omnes ad bella doctissimi

Magna enī fraus est assumē debiles et igna ros artis pugnādi et dare illis stipēdia que dēbētur bonis militibz atiem dei defendere va lentibz. vñ dr cōe. 9. Quis vnq̄ mlitat stipen dijs suis.

distinctō qnta quarte ptis huiꝰ fūme. Capitulū p̄mū.

Onseqnter admonēdi sūt epi hac distinctōe qnta qꝫ hēant in repu. ecciastica iudices oratōes a aduo catos q̄les descripti sūt s. pte p̄ma distinctōe. r. ut exerceāt iustitiā citā a planā sine iurgiorum litigijs a sine decepcōnū falla tijs. qꝫ talia reprobāda sūt i curijs ecciasticis a viris spūalibz Et ido ait Bern. ad Eugemū post p̄n. Queso te q̄le est illō de mane vsqz ad vespam litigare aut litigātes audiē Et vtinā sufficeret diei malitia sua. Nec sūt isup noctes libere a quiete a vix relinq̄tur necessitati natu re qꝫ corpusculi pausacōi sufficiat Et rursū ad iurgia surgit ī māe et dies diei eructat leges et nox nocti indicat malitiaz Et seq̄tur. Quoti die in palatio pstrepūt leges. sed nondū dñi iustitia et tñ lex dñi imaculata cōuertit aias. Tu g̃ pastor aiaz q̄ mēte obsecro fustines co ram te semp fiere illam a garrire istas. Ido

damandū est cū ꝓpba. Narrauerūt iniqui fabulacões. ꝫ non ut lex tua. In hijs etiaz iudicijs cās iniuste quiq; prelāt appellacões iniq quas reprehendit idem Bernū. ad eug. li. 2. dicēs q iniq est ōnis appellatio ad quā iuste impia nō cogit. Silr dīt eē cōsiliarij epōz dez Bern. ad Eug. li. 2. dicēs. Querēdi sūt ut tibi assistāt q sūt ꝓpositi ad mores ꝓbandi ad sācti monīā q matsupia nō exhauriāt. ꝫ corda resi tiāt a crimina corrigāt. Sicut ḡ consiliarijs ꝑpe tales eē decet sic a epōz. Et post vlteri9 exēpla Quales etiam dīt eē legati siue maiores siue minores a q̄buscūq; missi informās eos exēplo bū martiū q fuit legat9 in datia. nulla tñ mūera recepit. ꝫ paup ita redijt ut pene expēsis et eqs defitiētibz vix veniret Florētiā cui q̄dā epūs equū dedit Et cū idē epūs eū seqret ad curiā a petēt abeo adiutoriū in cā sua Rndit. Decepisti me nesciebā tibi imminē negotiū tolle equū tuū i stabulo nolo alicui ꝓ mūeribz obligari a sic cogit eum equū suū reaccipe. Idem etiā post exemplum de Ganfrido fungente in aquitanea legacōnis officio qui ꝓpijs sumptibz offitiū suū pegit a cū esz quidā piscis sturgio ei oblat9 noluit ēcipe nisi ꝑcio dato ꝓ eo Jtē cū dña opidi offerret ei duas papsides ligneas pulchras qs laudauit. ꝫ non acḡeuit accipe

qñto min⁹ argẽteas recepisſ; q̃ ligneas refu tauit. hñ fuerũt imitatores abrahe q̃ nolut recipe a filo ſubtegmis vſq; ad corrigiaz cali ge; put dicit̃ genñ. 14. Et Samuel p̃. Reg. 12. ait. Si de manu cuiuſq̃ munus accepi. Omnes & cõſiliarñ offitiales iudices et aſſiſtẽtes epõz hoz exemplo manus excutiãt ab oi munẽ et tũc ſecure et ſine reprehenſiõe a fine iuris offen ſione ſua poſſunt offitia exercere.

Capitulũ ſecũdũ.

Conſequẽter deſcribit Bern. ibidẽ q̃lis rẽ debeat dom⁹ a familia epõz diocẽs. do mus epõz ſicut dei decet ſãctitudo mo deſtia a hõeſtas et moz diſciplia. diſcãt a te o papa oẽs epi tui cõmaculos pueros a cõp tos adoleſcentes ſecũ nõ hre. qz ĩt mitratos nõ decet diſcurrẽ calamiſtratos Et ſeq̃ẽ. Si in ſolentior ſermo corã te ĩſonuerit vl habit⁹ indecẽs apparuerit: man⁹ tua ſtatim ſup hoc vlciſcere iniuriã tuã. Impunitas em̃ auſũ pit auſus exceſſum. Ad talia ergo ſcienda a corri genda debet epũs eſſe ſollicit⁹. Sed tempalia diſpenſãda ꝺmittit alĩs ut ipe liberius vacet ꝺmis. Vñ ait ibidẽ. Memẽto ſaluatorẽ iudã habuiſſe y conomũ v diſpẽſatorẽ. Quid ergo

epiſcopo turpius ꝙ̄ infima a villia domus fue ſcrutari a de ſuſpicōibz ſingulorz moueri. ꝙ̄ ad queqz pdita vel neglecta egptius ille om mibus traditis Joſeph ignorabat quid habe ret in domo ſua ꝙ̄ dicit̄ geñ. 39.

Capitulū tertium.

Onſeqñter monēdi ſūt epi ut veracit̄ habeāt vtutes qs signāt pontificalia indumēta ne falſo portent signa ſine sig̃o ꝙ̄ ait Hugo de ſacra. li. 2. ptc. 2. ca. 18. Epi vtūtur ſandalijs que ſunt calciamenta p dicatorz cōſiſtentia ex ſolea ſubtus integra ne pes terrā tangat et de ſup ex coreo pforato. qz greſſus epiſcopi a predicatoris ſubter debent muniri ne polluātur per terrena a ſupius api ri ut ognoſcant a anhelāt iugiter ad celeſtia Induūtur igit̄ caligis biſſinis vel lineis vſqz ad genua p qđ ſignatur pedibz ſuis rectos de bere greſſus facere a genua debilia roborare a ad predicacōnez ſacri euangelij feſtinare. Baculo etiam vtūtur cuius acumine rebelles increpent et pungant medio pios et bonos foueant a recuruo peccatores attrahant Vn de verſus. Attrahe per primū medio rege pū ge per ymum. Anulo vtuntur quo eccleſia

sponsa xpi ab eis despōnsata est p fidei sacramēta. Mitra siue thyara in capite regimē qñ qz sensuū signat. Vñ a hugo pary aīi dicit q vestimēta sacerdotalia tā in lege veteri q̄ in noua signāt eoz v̄tutes quas hr̄e dñt. vñ in tunica linea signaē castitas interior. In zona castitas exterior. In tunica iacinctia cōuersatio celica. In superhūerali labor pacia. In cydari intētio recta Et mūimētū castitatis in femialibz q̄ tegūt verenda. Hec erāt vestimenta sacēdotis in lege mosayca. sicut ptz exo. 28. et leui. 8. de vestimentis aūt hīs diffuse tractat Jero. epl'a. 87. Sed de vestimentis sacerdotū in lege noua ait hugo vbi s̄. p tunicam signaē mundicia. p zonā cōtinētia. p stolā patientia. p casulā caritas a amicicia.

Capitulū quartū.

QAndē vltio mouendi fiit epi ut gregi iugiter inuigilēt adimplētes illd Isa. 21. Sup speculā dñi ego sū stās iugit Vñ dr extra de regul' iuris Nō potest esse pastoris excusatio si lupus ouez comedat et pastor nesciat. vñ grege derelicto nō dñt discurrere p curias seculares affectādo negociacōes tpales. ꝫ cohabitēt cū ouibz sibi omissis illas

regẽdo pascendo iugi verbo a exemplo a tpali subsidio. Ne dicat cuilibet tali illud Zacha. .11. O pastor a ydolũ derelinqñs gregẽ Talis em̃ pastor est tm̃ noie. ꝟ ydolũ re. Vñ Greg. sup Eze. li. 1. omel. 7. ait hñ qui aiaz custodes sũt a pascẽdi gregis onea susceperũt nullo mõ loca pmutẽt. ꝟ gregi omisso iugiẽ mũgilẽt. qz p qualibet aia sibi omissa districta racõez red dituri sũt. vñ cuilibz plato dicit. Custodi viz istũ. nõ dr maneriũ baroniã vel armẽta bouũ a omiũ sed viz istum a sequitur. Qui si lapsus fuerit erit anima tua pro anima illi9 Et si pra ue sint oues tamen non sunt derelinquende. sed frequenter pie monende. quia gutta ca uat lapidem non vi sed sepe cadendo. Vnde narrat Beda de gestis ãglozz de laurẽtio epõ succedẽte btõ Augustio misso i britaneã a btõ Gre. ad gẽtẽ illã cõuertẽdã q̃ ob p̃uos mores regis xpo fuit Britaniã a gregẽ suũ derelinq̃re Sz añ recessum iussit in q̃daz eccia aplorũ Pe tri a Pauli sibi lectũ fieri In quo post multas preces a lacrimas quiesceret. apparuit ei btũs Petrus qui illum dirissime flagello quodam cedens dixit. Quare gregem tibi cõmissum a a te susceptum vis derelinquere a lupis expo nere. an oblitus es mei qui vincula a carcẽs et crucẽ pro grege a xpo mihi tradito pertuli

Qui cum euigilasset iuuentibus plagis venit ad regem et reiecto vestimento quatis esset vberibus laceratus oñdit. Qđ audiens et videns rex reiecto ydolatrie cultu et iugio ille gitio fidem fuscepit a baptismū a mutatus est in virum alterū Ex hijs igit oibus liquet q̄ reprehēsibiles sunt qui pro leui causa gregem suū derelinq̄re ꝓponens tam dire correptus est. Vnde dicit Aug⁹. de duodecim abusionibz q̄ decam⁹ gradus abusionis est episcopus negligēs qui gradus sui honorē inter hoies requirit. sed mīsterij sui dignitatē coraz deo non custodit. Epūs emm grecum nomen est et speculatoz interp̄tatur. Cui dicitur eze. tertio. Speculatorē dedi te. Sed qui vult bonus speculatoz esse oportet illū cō tinue gregi p̄tialiter intresse et nūq̄ abesse Decet ergo epm oim superz quos im speculo positus est pcca attendere et ea sermone corrigē a scelez oparios dedimare Et ibi bene de hoc. Predicatoz ergo dñmus alloquēs ecclesiasti cos hortetur quēlibet ad exercenda offitia debita suo statui et gradui Et ut quilibet viuat put dz i statu suo q̄tū ad ea q̄ enūerata sūt.

Sequit̄ ps qnta hui⁹ fūme.

Sequit quita pncipal ps huius sume.
Capi. pmu distinctiois pme eius de.

Prehabitis auctoritatibz narratio
nibz a exemplis quibz viri eccliastici
pnt informari a ex qbz pdicatoz po
test hre occasiones coferendi cu eis
vtiliter et exhortadi eos efficaciter. Nunc colli
gatur similia quibz pnt instrui viri scolasti
ci siue phisici ex quibz pdicatoz potest offerre
cu eis de ex eis que pria sut eis a ut magis sb
leuetur ad desideriu sapie premittenda est con
digmitas et sublimitas fm estimacones vere
indicatis put dicit sapientie. A. Prepolui imqt
illam regnis a sedibus. ac. Et sequit Infinit9
em thesaur9 est hominibz. ac. Et puer. z. Meli
or est acquisitio eius negotiacoe auri et arge
ti. Et sequitur. Precosior est cunctis opibz. ac.
Et de hui9 eminentia etiam apud gentiles di
citur in Policrato libro. x. ca. c. q cum genti
les nil sine nutu numinu credant faciendu.
Vnu tamen quasi deu deoz a oim pncipez ex
colut. s. sapientia. quia oibus pest. vii et phi
veteres ymaginem sapientie pre foribz omiu
temploru pingi et hec verba scribi debere cen
suerunt. Vsus me genuit peperit memoria so
phiam. Me vocant greci nos sapientiam.

Et hoc idem Ego odi stultos homines a ignauia opa a phicas sectetias. s. in quibz nulla est vtilitas. Ad appeticonez ergo sapiētie a sedulā acq̄sitionez a amorē fūt oēs scolastici admonē di ut quilibz taliū dicat illō sap̄. A. Optaui et datus est mihi sēsus. Jnuocaui et venit in me spūs sapie. Et illud sap̄. 8. Hāc amaui a exq̄siui a iuuētute mea et quesiui eā sponsā mihi assumē. Vñ huiꝰ amor philia dr a eiꝰ amator philos, put ait hug. dy dascalicō ptr. 2. q philia dicit amor sapie a philos grece amor latine a sophos sapia. in philia vel amor sapie. Vñ et iam philia est ars artiū disciplia disciplianz q̄ vniuersalit omnis est oibus et q̄ est honorā da antiloq̄o, put ait quidā sapiēs Et pap. idē in ptr que philia in artibz liberalibz de quibꝰ pseq̄tur hugo vbi s. bñ de quibo fūt ppria cui inslibet artis Et simlit Aplegnus in li. de diuisione philie vbi ait q philia est hūanarū diuinarūq̄ rez certa cognitio cū studio viuēdi Sapia vero ē veritas scientie rez sēpitnaz Et de hijs a de philie diuisione a de illis q̄ spectāt ad vitā philcā in tractatu de vita philoz. Ad pīs aūt de instructione scolastico z q̄litr scolares dēbit addiscē et qualit eos docē Et p̄mo q̄les dēbit esse q̄tū ad corpis dispositionez. Secūdo quales dēbit eē q̄tū ad mentis industriam

siue pspicacitatē Tercō qlit instruendi sūt q ad modū docēdi rectitudinē. Quarto in quib⁹ informādi a in quib⁹ nō et q̄tum ad intrumētū qualitatem. Quinto quales debent eē scolaes quo ad vite honestatē a hōestatē. Sexto qles debēt eē q ad studiū sedulitatē. Septō de hijs q̄ spectāt ad docētes.

Capitulū secūdum.

IN primis g̃ ob artiū liberaliū siue phie nobilitatē a hōrificētiam a ob pfessionibz ei⁹ reuerētiaz exhibēdā ab alijs Addiscētes illas dēt eē corpis dispositōe a plasmatōne venusti: put ait Boet⁹ de disciplia scolariū in pn̄cipio Quia enī videndū est ne infās septēnis cū ducerēt ad imbuendū mēbroz indecēs dispositō sit. S. a pcūū intrḡlūa ponit exemplū lechit⁹ imq̄t thiothei filiū lepē mutuentē castratū lori pedē gibbo tumētez doctrine mācipatū plebeiā erpetisse obiectiōem sociorz demōstratōem ridiculosam. Cauendū est ergo ne tales pnātur ad phias discēdas ne phia cōtemnat ob taliū deformitatez a ne minus accepteture licet in ea pfecerint quicq̄ Sicut ait enmius. Gracior est pulchro veniens ex corpore virt⁹. Et idē Sen. recitat epla. 60. Sic min⁹ acceptā ē sapia vel virt⁹ venēs ex corpore deformi

Item idē ait q tpis intēpies hyemis vel estatis nocet pueis Et ponit exēplū Boetij de alio indispositio a deformato adducto addiscendō q postea attenuat? lippaticis morb occubuit stigāte camulazillo. s. signo regnāte ad ardorē feruēte. Ibidē ait q cibariorū dz esse mediocris facultas a potus tenuis pcitas a vestiū absit penuria. Pueri ergo dñt eē corpe dispositi a integri a fustētamētis debitis regulati q volūt addiscere ut sint scolastici a tpe debito dñt incipe Et de hjs sunt admonēdi tā ipi q hūtes curā eoz oim negotiacōnū tps a oportunitas ait eccīastes.

Capitulū tertiū.

Secūdo sunt explorādi pueri qles sint quo ad mētis industriā siue pspicacitatē an hēant industriaz discretōis naturalis a ingenij vivacitatem. sicut narrat Agellius acticaz noctiū li. xi. ca. z. loqns de pytagora phō q cū esset adolescens a cā victus iuncturas onez ferret a de edeā cādices ligni plurios fumculo breui circūdatos ferebat. semel obuiauit ei demetrius a vidit eū incedētē expedite a iūcturā ligni posituraq; cōsiderat et aceruū illū similit breui vinculo cōprehēsū et positōe qsi geometrica librari; interrogauit qs

sic circūuoluit. Cui ali⁹. Ego. At ille dixit ei ut soluet a mō cōsimili ligar. Sicq; ille fecit Cui demetri⁹ cū ingemū bñfactēdi habes nūc maiora melioraq; q̄ mecū facē possis si vis me se q̄. Rō ille annuit a adduxit eū secū a fūptum mīstrauit ac phiam eū docuit a postea in cē tris phs fuit. ꝫ acerrim⁹ sophista. et quid⁹ g̃ explorator ingemū p̄ dicti adolescētis deprehendit a ad maiora addiscēda eū est hortat⁹ Sed cauendū est ne viuaces ingenio a acuti mentate cibi vel pot⁹ fiāt electiōes ppt̄ qđ sunt nutriendi frugaliter ut ait Boeti⁹ s. a agelli⁹ plem⁹ li. x. ante finem vbi ait pueros imputes cōptū est si plurimo cibo nimioq; vino vtrentur electiōresq; fieri at; hinc elici tarditatem torpaq; eor. ī. pcera fieri. Rō narrat varro in historijs de libeis educādis. Caueno g̃ ne ꝑpter voracitatē electes reddātur pueri. a de hoc supra. z. ptē d. 2. vbi de instructione pueror.

Capitulū quartū.

Deinde sūt pueri instruendi artificialiter a ordinabilit̄ p eorum capacitate put ait Boeti⁹ vbi supt̄ dicēs q̄ in p̄mis figuras a lrās rum elemēta a lras representantium imp̄mē dae dilectio iūgēdaq; artificiosa iunctio.

Sūt em̄ pueri instruēdi ⁊ attrahēdi ut diligāt
trās quas addiscūt ⁊ ut recte pnūtiēt ⁊ arusi
tialit᷑ exiūgant. qz misi in pncipio sic informen
tur vix postea pñt bñ iformari Et g̃uis est ac
difficilis puerū male instructū reinstruere si
ue reducē ad rectā informacōez q̄ aliū nullo
mō instructū. Vñ refert Quintilianus in li. de in
stitucōe oratoris de Thiotheo q̄ in arte tybia
rū excellebat q̄ duplas mercedes exigebat ⁊
accipiebat ab his qui fuerant male p̄instru
cti q̄ si oio rudes essent accipet Nec imerito.
Sator emm̄ duplicē exigit laborē cū et delēda
sint puerse institucōis scia et a bono fidelis sint
inserenda. Multo em̄ facilis est inducē bonā
infōrionē q̄ extirpare malā et inducē bonā.
maxime cū p̄ma instituta vl̄ documenta tena
citer inhæreāt pueris siue sint bona siue mala
put ait Iero. epla. ad La. Ipsa trāx studia tene
ris melius inseruntur ingeniis Idq; peruus ihe
rere solet sēsibz qđ p̄us sederit in mente Magē
ergo diligētia sunt istruendi pueri ne in pue
ritia ex negligētia amittāt tps suū put ait Ho
etius vbi s. q̄ diligētia cuiuslibet opis obtusi
tas p̄molit᷑ Et sentētie ac dicta doctoꝝ memo
riali cellule sūt emendāda ut ibi exēplificat.
ne otigat qđ lothario otigit q̄ cū trigīta āms
fuisset in gignasiis phoꝝ cū aduenisset dies

ut preeet mediocrib9 .l. pueris quasi eoz ma
gister asserebat se dubitasse cui9 vxor fuit ene
as. Similiť requisitus a quodaz p̃ma fillabaz .l.
mgr̃i qualiť vertere in versu posset. Rñdit ab
surdū esse tāti nominis p̃ma breuiai. ꝫ acuto
accentu pnuntiai. Ecce ait ibi Boeti9 quātū tē
pis dure ceruicis obtusitas pdidit a impense
siue expense. Caueant ergo pueri ne sic amit
tant tmp9 a expensas negligenť addiscendo
a caueant eoz doctoes ne eos decipiant. Hec
enim sunt pcca pueoz put ait Aug9. enume
rando pcca sua in pueritia li. p̃. confessi. Nec
cabam9 inquit minus scribendo vel legendo
aut cogitando de lr̃is q̃p exigebať a nobis a se
q̃tur qz delectabar ludere a sequť peccabam
fatiendo otra p̃cepta pntū a mgr̃oz meoz a ibi
enumeať de talib9 mlt̃is de qb9 admonẽdi fūt
pueri ut p̃caueāt.

Capitulū quintum.

Conseqũter ē adhibẽda diligẽtia solleris
q̃p pueri instruāť rẽ a artificialiť a prio
ri gmatica a gmaticalib9 q̃ dinidiť in lr̃az. fil
labam a dictionem. prout ait Hu. dydascal.
pte. 2. vbi ait q̃p debet scíe articulatam litteraz
fillabā pdes accentus a sic de alijs. put ibi de
minat. Nisi ei fuerit instruct9 prio i talib9 ordiate

et artificialiť vix postea poterit instruí i talibꝫ
Hoc tñ necē est scire ut hō sciat legē distincte
a articulate sm regulas gr̄maticales ut patet
p exempla boetij vbi supra. Deinde cauendū
est ne pueri p̄mo nimis ibuātur doctrinis po
etaꝝ fabulosis ut allituātur earūdē delectōni
bus. Vt em̄ narrat Valeriꝰ li. o. ca. z. lacedo
nij libros archilothij e ciuitate sua exportari
iusserūt a eoꝝ pax veretūdiā a pudicā ledō
nem arbitrātur. Noluerūt em̄ ea liberoꝝ suo
rū aios imbui ne plꝰ moribus noceret q̄ ige
nijs p̄desset. Itaqꝫ maximi portā aut certe pri
me maximi. q̄ domū sibi iuxtā obcenis male
dictis lacerauerat carminū exilio mulctauerūt.
Vt enim tactū est s. mentes puerorꝫ tenaciť
retinēt doctrinas quibꝫ p̄mo imbuūtur Et ideo
expedit q̄ vtilibꝫ et veris doctrinis i p̄mis im
buāť Vñ et moris fuit apd̄ hebreos sicut ait
Origenes sup cant. i p̄n. Oēs scripturas a do
ctoribꝫ a a sapiētibꝫ tradi pueris simul a ad
vltimū reseruari ista. s. p̄ncipiū Geñ. p̄ncipiū
eze. a finis a can. canticoꝝ. q̄ ista ardua sunt
a in eis possꝫ min⁹ intelligēs errare Et ideo ait
Aug⁹. de seipō li. z. cōfessi. Hoc nomē. s. xp̄i sm
miaꝫ. t. i ipō adhuc lacte mītis teneꝫ cor meū
pie cibauerat a alte retinebat Et li. o. idem q̄
nomen xp̄i mihi infanti inditū est. Veracibꝰ

g̃ dctrinis q vtilib⁹ q nō fidis q fabulos pue
ros imbuē ē scaut⁹ Sūt aūt ibuēdi i g̃matica
ut dc̃m ē q dc̃ i logica put ait Boeti⁹ vbi s̃.
Cōpleto m̃q nō idebit h⁹ signaſm̃.ſ.g̃matice
rudimēto ad maiorꝭ q m̃qſicōrꝭ ſcīe lumia
p̄cēd̄.Scīe m̃q̄ quā ſolā rei falſiq; indaga
tiuē nouim⁹ ac̄.Vñ hu.vbi s̃.q ex oīb⁹ ſcien
tiis.A.ſpālit diſcernerunt antiq̄ i ſtudiis ſuis
ad opus erudiendoꝝ in quib⁹ tātā hūilitatē
eē pre ceteris ōmbus pſp̄rēt ut quisquis p
mū hanꝝ diſciplinā firmē p̄cepiſſet ad alianꝝ
noticiā poſtea inquirēdo magis q exercendo q̄
audiendo puenirē.Sūt enim quaſi q̄dā optīa
inſtrumenta q erudimēta quib⁹ via patuit aī
mo ad plenā p̄bicē veritatis noticiā.hinc tri
uiūq̄druuiū nom̃ acc̄pit eo q hiis q̃ſi q̃b⁹
dā viis viuax aim⁹ ad ſecreta ſophie itroeat
hec ille.Hāc aūt rōnalē logicā primo plato
grecus inſtituit quā poſtea Ariſto.diſcipulus
ei⁹ āpliauit pfecit q i artē redegit.Oratu⁹ vero
terenti⁹ varro p̄m⁹ dyaleticā de greco in lati
nū trāſtulit ait hu.ibid̄ De mō addiſcēdi artē
dyaleticā ait Boe⁹.vbi s̃.q in p̄is terminoꝝ
itr̄ſecā cogō eoꝝ q̄ ip̄poſicōē; nō latꝭ copſa
cō p̄poſicōnūq; nō indig̃ onedō fūt appetēda
terminoꝝ vero determiacōes q̃s fineathegreu
mata appellam⁹ mēoriē mente imprim̄ debent

utpote que sophistice nō parū deseruiūt fata sie ⁊ garrulatiōi ꝓficat Et ponit ibi exemplū de quo dā prudēte in alijs scientijs ab alijs cautelis sophisticis in die cōflictꝰ ⁊ disputatiōis cōfusus. Oportet ergo talia mēoriter scire cōsequēter addiscere ⁊ audire libros logicales ꝑ ut ibi determinat Et sic in oī arte vir scolasticus ordīabilit et artificialit .s. exꝓprietatibꝫ illius artis debet diligēter addiscē ⁊ studere.

Capitulū sextū.

Et em̄ ait hug̃. vbi s̄. tria sūt necc̄aria studētibꝫ. natura. exercitiū. disciplīa. In natura ofideraē ut facile audita p cipiat et ꝓcepta firmiter retīeat. Exercitio ut laboret ⁊ sedulitate sēsuū excolat. In disciplīa ut laudabilit vinēs moēs cū scīa cōponat. de quibꝫ oībus ibidē ꝓseqūtur elegāter Et dꝫ studere in oī arte querēdo que sūt ꝓpria. vñ ait ibi. Duo sūt gña scripturaꝝ. Primū earū q̄ ꝓprie artes appellāt̄. Secūdū est eaꝝ q̄ sūt appenditia artiū. vtrūqꝫ oportet scire licet artes sine appēditijs ꝑfectū pñt facere lectorē ꝑ ut ibidē ait supadd̄s ꝙ duo sūt discernēda. Primū q̄lit oportet de arte agē. Secūdū q̄lit oporteat rōnes illiꝰ artis alijs rebus accomodare. ut

vbi ḡtia de ḡmatica agit qui regulas a p̄cepta ad hāc artē ptinentia tractat. Gramatice agit q̄ regulariē loq̄tur vel scribit a sic de alijs artib⁹ a vtiliē mstruit ibi scolares q̄liē debent addiscere.

Capitulū Septimum.

Quales autē dñt eē scolastici a a q̄b⁹ dñt cauē doc̄ Boet⁹ elegantervbi s. discipuli īq̄t sbiectō īm tub⁹ dō ossistē Attēcōe benuolētia docilitate ut.s.sit docil̄ ige mo Attēt⁹ exercicō benuol⁹ aio Attent⁹ iq̄p ad audiendū docil̄ ad intelligēdū benuol⁹ ad retinendū. a subdit post Nō fit scolais discol⁹ dicitē aūt discol⁹ q̄si a scola diuisus. Scola aūt grece dr vacacō lāe qr a vacacōe diuisus discolus ē ei q̄ discurrit p vicos a plateas a tabnas a p meretricū cellulas p publica spectacula p pōpas a choreas p comessaciones a etiam per publicas cenas a hoc vagis oculis effrenī lingua petulanti animo vultu īcōposito ommib⁹ istis scola postposita. Hec ille. Et subdit se multos tales vidisse. A quibus autem debent cauere subdit ibidē qr a luxurie feruoē studeat discipulus alienari. quā distinguit tripliciter dicens vnam eē im ornatu. Aliam im coptu.

Tertiā gulositati assistricē seu assistentē. Ab
hijs scolastic⁹ volens pficē in pbia dz fūme
cauere put ibi psequitur subdēs q meretrix no
naria est inferni ianua. via imq̄tatis. scorpio
nis pcussio. viscariū scelez. putrus interit⁹ q
mortis. dicebat nonaria q añ horā nonā āti
quit⁹ nō licebat talē accedē. Vñ a hoc ait Au
g⁹. li. 8. contra uul. recitās vba Tulij q mot⁹
voluptatis ut ē maxim⁹ ita inimicissim⁹ pbie
Cōgruere em cū cognicōe magna voluptas
corpis nō potest. Ibidē ait Boetius q oportet
scolasticū cauē ab ebrietatibz a omessacōibz.
q vinū inq̄t modice sūptū intellectui videt cō
ferre acumē sed nō modice sūptū rōnē pturbat.
intellectū ebetat. memoriā eneruat. obliuiōez
imittit. errorē infūdit. ignorātiā inducit. vbi
em ebrietas ibi furor dñatur. vbi furor ibi nul
la sapia. ꝫ disciplia puagat. Obliuio em est
comes ebrietatis ait macrobi⁹ a hilaris insa
nia Sen. epla. 83. uolūtaria ebrietas est insa
nia ait ibidē Et ideo fūme cauenda scolastico
put ait boeti⁹ vbi supꝝ ponēs exēplū de quod
qui talibz ōtubz vacabat et sua cōfūdebat qui
postea iops a paup fact⁹ est. Que aūt sint ex
pediēcia i scolastico put pficiat i scia ait hug.
de daleta. Et Boeti⁹ vbi s. dicēs q sapiēs qui
dā cū de mō discedi interrogarē rūdit Mens

humilis inquit studiū querendi vita quieta
Scrutaminū tacitū pauptas terra aliena hec re
serare solent multus obstructa legendo Et de
quolibet istorum psequitur bene dicens q ppñ
cipium discipline est humilitas cuius precipue
tria documēta ad lectorem pertinent. Primū
ut nullam scientiam nullam scripturam vilē
teneat. Secūdū ut a nemie discere erubescat.
Tertium ut cum scientiam adeptus fuerit ce
teros non otemnat. de quibus ipse psequitur
bene. Similiter studium est eis necatium de
quoz studio patebit infra. Similiter a quies
tā interior ut p illicita desideria non discurrat
Et exterior simlit ut otiū a oportunitas studijs
suppetat Similit scrutaminū tacitū qđ signat di
ligentiam meditacōis sicut studiū mstātiam
operis. Meditatio vero est cogmtio frequēs
in consilio que causam a origmē modū a vti
litatem vnīq cuiusq rei ptudenter inuestigat
Vñ ibidē pulchre ait hugo q lectica philoso
phie quatuor portant philos et copos idest
amor a labor a philemia a agmia idest cura
a vigilia. Copos inquit pagunt labor a amor.
Consilium pagunt cura et vigilia. In labore
est ut agas. In amore ut perficias In cura ē
ut pūideas. In vigilia ut attēdas. Cathedra
phie ē sedes sapie q hijs suppositis gestat dr

Vñ et pulchre iuuenes a frōte ꝑter robur illā tenē dicūt. Labor et labor qui foris opus pagūt. A posteriori puelle dscribūt. Cura a vigilia. qr mt⁹ in secreto filiū pūt. Similiter pauptas. vnō sectari supflua spectat ad disciplinā. necnō et exiliū. qr phanabz totus mūdus exiliū ē ait hug. ibidē Et de hijs Polict⁹ li. v. ca. 13. vbi ait q hec fūt daues discēdi qs senex cīnocensis paucis expressit vbi supad dit q vna daus est amor docētiū ꝙ ut ait⁹ n̄ tilian⁹ in li. de institucōne oratoris. Scolastica ergo caueāt a p̄dictis vitijs a hēant p̄dictas daues ad apienda archana sapie a studeāt hūlit a diligēt.

Capitulū octauū.

Onseqnter admonēdi fūt scolares ut sollicite studeāt ad sapientiā apphēndā. Est em̄ studiū vehemēs applicatio ai ad aliq̄d agēdū magna cū volūtate ut ait Tul. in rethorica sua p̄. li. ꝑt qd ecci. 6. qris qui arat a semiat accede ad illā ut ait hug. vbi s. Pythagoras in studijs suis hāc ofuetudiē seruasse legit ut vsqz ad septēm̄ fm nūez. s. septē liberaliū artiū null⁹ discipulox suorū dr hijs q ab ipō dicebātur rōnem poscere audēt. ꝙ fidē dare verb mgīi quousqz

ōia audiuisset ficq; iā p semetipsū racōnes eo
rū posset inuenire. Has septē tāto studio qui
dē didicisse dicūt ut plane oēs ita in memoia
tenent ut statim singula eoz pata hrent. s. re
gulas a racōnes q̄ in illis artib; docebātur a
hic accidit tot eo tpe fuisse sapiētes ut plura
ipi scriberēt q̄ nos legere possim⁹. Sed ut ait
idē hugo. Plī scolares aut nolūt aut nesciūt
mod̄ o gruū discēdo fuaē a id circo multos stu
dētes paucos sapiētes inuenim⁹. Monendi g̃
sūt scolares ut studeāt affectualit siue feruen
ter ōtinue siue ingit puidē siue artificialit rōe
siue ordinabilit. s. ob amorem vere sapie put
hortatur sap̄. puer. 2. Si quesieris quasi pecu
niā a sicut thesauros effoderis tūc scientiā dei
inuenies. ac̄. Et hoc exēplo ātiq; ph̄oz de q̄b⁹
ait hug̃. vbi s̃. q̄ soli se ph̄ie dedicabāt et ut
eius otēplacōi vacarent liberi⁹ ea que virtu
tes solent impedire. s. a cupiditatib⁹ se subtra
hebant. Permeides inquit ph̄s q̄ndecim an
nis in rupe egipciaca cōsedisse legit. Et p mo
the⁹ ob in modū ut ita dicam meditandi cau
sa in monte cauoso vulturi expositus memo
ratur Et Themistocles cum expletis centū et
septem annis se mori cerneret dixisse fertur
se dolere q̄ egrederet de vita quādo sapere ce
pisset. Similit plato octogita annos i docēdi

scriptẽdiq; dolore laboreq; cõpleuit Et hec oia
sumit hug̃.a Jero.epla.33.vbi similit de alijs
phis Et ut vacarẽt liberi? phie;put ait hug̃.
vbi s̃. Alij calcabãt hõres Alij pieerũt diuiti
as Alij acceptis iniurijs gaudebãt Alij penas
spreuerũt Alij cõtuberia hoim deserẽtes vlti
mos recessus et secreta heremi penetrãtes so
li se phie dedicabãt.ut eo ɔtẽplacõi vacarẽt li
berius quo nullq; ẽ vtutes tũc impedire solent
cupiditatibz aim subiecissent Et ibi bñ de hoc
hug.a Jero.vbi supra Et similit epla.115.de
pho q̃ multaz possessionũ ptiũ piecit im pela
gus Abite inquit male cupiditates.Ego vos
mergã ne ipe mergar a vobis.Phus inquit
Jero.nihil popularis aure vile mãcipiũ totã
simꝫ sarcinã deposuerẽt.& nõ fatiũt multi sco
lastici xpõ credẽtes.ꝫ poti? aggregãt et cumu
lãt cupiditates quibz submergũtur ut sepe.
Mira ergo studiositas ãtiquoz.nã ut ait idẽ
¶ Jero.epla.62.Quosdaz mũdi phos legim?
ut totã cogitacõez ad mẽtis cogerẽt puritatẽ
sibi oculos eruisse Et de mirifico eorũ studio
Valeri? li.8.ca.7.vbi ait q; carnoes laborio
sus et diuturn? sapie miles siquidẽ nonagin
ta expletis ãnis idẽ illi viuẽdi ac phãdi finis
fuit.Ita se mirificũ im doctrie opibz addixerãt
cũ cibi capiendi cã recubuissetꝫ cogitacõibus

inhærens manū ad mensā porrigē obliuiscere
tur ⁊ sequitur aīe ḡ tm̄ vita fruebatur corpe
vero quasi alieno circūdatꝰ erat. Ibidēq; nar
rat de multis alīs de quibꝰ in tractatu de vita
philosophoꝝ. De miro autē studio Eudidis
narrat agellius li. .v. capi. 10. vbi ait q̄ cum athe
nīēn. decreto cauerāt ut qui megais ciuis eēt
si intulisse pedem athenis presciꝰ esset ea res ei
capitalē essē. tūc Eudides ut audiret socratem
sū nocte postq̄ aduespasse tunica lōga muli
ebri indutꝰ ⁊ pallio verrificato coloē amictus
⁊ caput velatꝰ e domo suo migrans athenas
ad socratē cōmeabat ut vel noctis aliq̄ tēpe
cōsilio ⁊ sermonū q; eiꝰ fieret pticeps. rursus q;
sub lucē milia passuū paulo āpliꝰ. 20. eadē ve
ste illa rectus redibat at ut ait agelliꝰ videre
pħos vltro currere ut docēāt ad foēs inuenū
diu tamē eosq; sedere ac opiriḡpe ad meridi
em donec discipuli nocturnū vinū edormīāt
Scolastici ergo stimulati exemplis p̄dictorū
sint quieti a tumultibꝰ cupiditatū negociacō
num ⁊ studeant vere philosophie ut apreh̄e
dant veritatē ⁊ acquiescant cōsilio sapientis
qui ait. Sapientiam scribe tempoē vacuitatis
⁊ qui minoratur actu apprehendet illā ecc̄i. 38.
Btūs imq̄t sapia q̄ vigilat ad fores meas quo
tidie ⁊ obseruat ad postes hostiū mei, puerbi. 8.

Qui em̃ sic vigilat sedulo studio gr̃a dei adiu
uãte asseqũtur sapiam̃. Vñ seq̃tur ibidem̃. Qui
me inuenerit inueniet vitam̃.

Capitulũ nonũ.

Ex p̃dictis patet quales d̃nt ee scola
stici quo ad vite honestate. D̃nt em̃ ee
a vitijs p̃nũ eratis immaculati q vtu
d̃nis moribz maturi. Vñ phi ãtiqui istruebãt
discipulos suos quo ad mores: put ait Jero.
epla. 30. q Jpocrtes adiurat discipulos añq̃
doceat q in vbis suis iurare apellit sacrame̊to
q; extorquet silentiũ p monẽ incessum mãsue
tudiez moresq; describit. qñto magis nos put
ibi oducit. Vniuersã em̃ phiaz reuocauit so
crates ad mores oponẽdos ait Sen. epla. lxx.
Et idem Aug⁹. de ci. dei li. 8. ca. 3. Q; socrtes pri
mo vniuersã phiaz ad corrigẽdos atq; cõpo
nendos moes flexisse memorat Et idẽ Tul. de
tusc̃ul. q̃stiõibz li. 5. post pn̂. vbi bene de hoc.
Magna ignoia est scolastico iugit audiẽti p
cepta et regulas phie nisi fuerit maturior et
moribz honestior q̃ laycus qui nil tale audit.
Sũt aũt alia pficua scolasticis q̃ enũerat Bo
eti⁹ li. suprad cõ sicut ostãtie stabilitas. qe ut
ait Quid ĩ dilectõis opusculo lucidi⁹ ostãtia

quidm constantia requius. Prima pit. secũ
da pta dissoluit. Prima precedit. secunda re
cedit. Prima colligit. secunda collecta disper
git. Et exemplificat de quoda; qui voluit esse
trãcus primo siue scolasticus. deinde fastidit
idest grauat? fuit mercator postea tedio ad
militiam se transtulit. Deinde territus itera
to studijs imbiabat Et sic in nullo pfecit. Item
vule est scolasticis ut sit suay cõplexionũ dis
creta consideratio. quia aliter debẽt laborare
melancolici aliter colerici ut ibi exemplificat
Item p̃est scolasticis ut sit in eis magistroy
dilectio veneratio dictorũ ab illis credulitas
siue suppositio cũ eisdem mansio siue cohabi
tatio muliey sicut vetulay et lotricis rara ac
cessio seruoy bilinguiũ a detrahentium exclu
sio bonoy sonoy a fidelium admuentio sump
tuũ vel expensarũ sufficiens punitio. De quib?
omnib? psequẽ plixe vbi supra introducẽs
exempla de p̃dictis. Predicator ergo diuin?
conferens cum scolasticis de predictis hortẽ
eos ad ea que sunt illis proficua dehortando
a contrarijs.

Sequit distinctio secũda qnte ptis.

distinctio secunda qñte ptis huiꝰ fūme. Capitulū p̄mū.

Deīn fūt admonēdi doctoēs de hīs q̄ spectāt ad eoꝝ offitiū Et p̄mo ut sit ad tale offitiū hōrabilis ascēsio deīnde ut sit vite q̄ moꝝ perfectio. Tertio ut sit doctrine veritas et rectitu do. De p̄mo sciendū q̄ nō dꝫ ascendē ad gradū magistralē nīsi sit p̄ditus sciētīs et clarus vtutibus ꝓut ait Boetiꝰ vbi supra Qꝫ cū ad mgr̄atus excellētiā bone indolis iuueis velit accēdē est ut sciat q̄ ad tāti nois ptinēt reuerētiā ut q̄ q̄ꝫ scita vl q̄sita exp̄mere nosc̄at Et ne scriptoꝝ omissiom se totalit̄ cōmittat q̄ ut librorū copiā acq̄rat ac eos ofulat cū opꝰ fuerit. nec tñ eis oīo credat. q̄ miser est ingenī semper muētis vti et nūq̄ mueniendis Et ibi ꝓsequitur de mō quo solebāt ātiqui mgr̄ari siue in ciuitate in facultatibꝫ athēnis vel rome enūerās que cauenda fūt talibꝫ necnō q̄ sunt necessaria. Maior enim est ignoīa impito et vdeote ascendē gradū mgr̄alē q̄ꝫ i statu discipuli remanē. ne ei dicat illud rō. ꝫ. Qui aliū docēs teipm non does. ꝓpter qđ ecc̄i. 18. Añq̄ loq̄r. s. docendo discē audiēdo. Ideo Jacobi. ꝫ. Nolite plures mgr̄os fieri. Cum aūt factus est mgr̄

vel doctor oportz ut morū hōestate polleat ait Boetiꝰ vbi supra. Sit imꝫ in ꝓmone verax in iudicio iustꝰ in cōsilio prudꝰ i omissō fidelis cō stās i vultu piꝰ i affectu i vtrunbz insignis bōi tate laudabil. Et sequit. Nulla siquidē res magis est pniciosa discipulo qꝫ vita magri cōtue liosa. Et ponit exēplū Infusa enī sepissimē ofun di videmꝰ ex fetido vase. vas enī fetidū contrā pit aqsa sic similiē doctria vilescit ex ignominiosa vita docētis. Qui ḡ vult pficē suis auditoribz viuat vtuose ut eos informet. Et de hoc Señ. epla. .v. vbi ait qꝫ piꝰ hoies ocul qꝫ auribz cre dūt Longū ei iter p p̄cepta breue efficis p exempla zenonē oim dictē nō expssisz si eū tm audiissz obstuaut illū ut ex formula viuēt. Et seqt. turba sapiētū plꝰ ex vb Socratis traxit q ibi bñ de hoc. Ignominiosa enī vita docētis facit eū otēptibilē apud discipulos vel auditores sq ex oseqnti suā doctrinā. qꝫ ut ait Tul. 2. de tusc. qstiōibz. Vt cū vitā pugnet oratio turpissimū est sicut ḡmaticū pfessus loqt barbaricē aut ut absurde canat q vult se habere musicū. sic phūs invite rōne peccās turpissimē deliquit in vita Et ꝓm illud Cuius vita despicit restat ut eius p̄dicatio otēnat. put ait Greg. sup eze. libro. 2. omel. 6. Sic ex pte ista qñ vita docētis despicitur q eius doctrina otēmnitur

Et ideo sūme debet laborare ut habeat vitā ho
nestā qui vult ꝓficere auditoribꝫ. Multū em̄
obest discipulis discola vita mgr̄i a immode
stia. Vt enim ait Iero. epla 89. Mgr̄ ꝓbe eta
tis et vite eruditōisq; est eligēdus nec puto
erubescat doctus vir id facē in ꝓpinq̄ v̄ gie qđ
fecit Aristoteles in philippi filio ut ipi librorꝫ
vtilitatē imitia mōstraret trāꝫ. Nō fūt otōnen
da quasi pua sine q̄bus magna cōstare non
pñt Et seq̄tur. Grecorꝫ narrat hystoria Alexā
drū potētissimū regē in moribꝫ a incessu leo
dis pedagogi sui non potuisse carere vitijs q̄
bus adhuc puul⁹ fuerat infect⁹ ꝓdinis ē em̄
malorꝫ emulacō a quorꝫ v̄tutes assēq̄ nequis
cito imitaris vitia. Hec ille. Periculosa ergo
est discipulis puersa vita doctoris ꝓuideat si
milit doctor q̄ recte doceat a artificialiter vnū
quēq; ꝑm suā capacitatē a ꝑm cuiuslibꝫ artis
exigētiā ꝓut habitū est sup̄ Vñ boet⁹ vbi s.
q̄ doctor teneē eē eruditus. Prius em̄ oportet
ut discat q̄ doceat. Debꝫ eē mānuet⁹ ꝓut opor
tunū est. Debꝫ eē rigid⁹ ut lites dissoluat. ob
latrātes remordeat. obloqñtes. repmat. ꝓfui
ētes castiget. Debꝫ eē ātiqu⁹ nō in ānis. ꝫ sci
ētia. debet eē nō negligēs. nā sicut mr̄ i vnoq̄ꝫ
ope inuenit cōstātia zita vniuersē doctrine a
disciplie nouerca est negligētia. Debꝫ eē non

arro gans put de hijs oibus pſequit Boetius vbi s. Magna g ars e sic recte vnuquęq; ſm ſuā capacitatē a cōdicōne; a in q̄libet arte ex ꝑtijs ſm ſuā exigētia; obſuatis dictis circūſtantijs p loco a tpe inſtruere. Vt em Greg. moꝛ. c. in fine. In oē qđ ꝺr nēc̄ eſt ut cauſa tps a ꝑſona penſetur. Si v̄ba ſentētie veritas roboret Si hūc tps ogruū poſtulat Si a veritatē ſentētie ogruētia tpis ꝑſone q̄litas non impugnet. Moneātur g doctores et p̄dicatores dei de p̄dictis.

Capitulū ſecundū.

Scolaſtici g tā docētes q̄ addiſcētes ſunt admonēdi de artificioſo ſtudio in libris put ait Señ. epla. 2. diſtrahit librorū multitudo ita q cū legē nō poſſis quātū habueris ſatis ē hīc quātū legas Sz mō mq̄s hūc libꝝ euoluē volo mō illū. Sz faſtidiētis ſtomachi ē multa deguſtaſſe q̄ vero varia fūt et diuerſa mq̄nāt nō alūt ꝑbatos itaq; sēp lege et ſi qñ ad alteros diuertē libuerit ad p̄ores redi. hec ille. Monet g ut fiat diligēs inſpectio a inſpectoꝝ impreſſa reme̅oratio. Vñ ibidē epla. 28. nō refert q̄ multos ꝙ q̄ bonos habeas libros Lectio tertia p deſt vana delectat. Multitudo enim librorꝝ onerat non inſtruit et ſam? eſt

paucis auctoribus tē tradē q̄ errāre per mul tos. Monachi em̄ milia librorꝝ Alexādri arse rūt. Cū em̄ imnūerabiles sint libri non potest homo queire ad oim̄ inspectōez. Studeat g̃ in autēticis et vtilibz. Nō em̄ est finis faciēdi li bros eccℓs. Sz cū sint sciētie noxie et alie vti les zscolastici fūt admonēdi ut nō intendāt noxijs. ℈ fructuos et vtilibꝫ put ait Aug⁹. li. 2. de doctrina xp̄iana añ finē. Vidē mihi in quit studiosis a ingeiosis adolescētibz debē p cipi ut nullas doctrias q̄ pter eccℓiaz xp̄i exer cētur tāq̄ ad btāz vitā adipiscendaz seq̄. sed eas sobrie a diligēter diiudicēt Et seq̄. Alie nēt studiū a supfluis istitutis hoim̄. ac̄. Et ibi bñ de hoc. Est enim sapia de furfū descēdens et terrena aialis dyabolica Jaco. 3. Illā celestem dñt appetē a exq̄rē ad sciētias ad ipsā dirigē tes et cauē ab aiali dyabolica terrena sapia.

Capitulū tertiū.

Tem fūt admonēdi ut recta intētiōe sciētiā acquirāt a recto mō ea vtant nō eleuādo se ex sciētijs suis. ℈ magis hūliando. Sciēcia em̄ inflat coℓ. 8. a i multa sapia mlta indigētio ait eccℓs. p. Et de hoc bene Bern. sup can. omeℓ. 31. Est inq̄t in se omnis

scīa bō q̄ cum veritate subnixa sit a sequē Aut
non ꝓbat aplūs qui ait Non plus sapere q̄ op
tet. ſ sapere ad sobrietatē a omel. 12. Nō ꝓbat
mq̄ multa scientē ſ sciendi mo3 nescientem.
Quid ergo dicit mo3 sciendi quid nisi ut quo
ordine lcias quo studio quo fine queq̄ nosse
ſciat. Quo ordine ut id pus qō maturi9 ad sa
lutē. quo studio ut id ardenti9 qō vehemeci9
ad amorem Quo fine ut non ad inanem glo
riam aut curiositatem. ſ ad edificacōem tuaz
vel primi. Sunt enim qui scire volunt eo fine
tm̄ ut sciant a turpis curiositas est. Et sūt qui
scire volūt ut scire videātur a turpis vanitas
est. de quib9 satiricus. Scié tuum nihil est ni
si te scire hoc sciat alter. Et sunt qui scire volūt
ut sciam suam vendāt ꝑ pecunia a ꝑ honori
bus a turpis questus est. Et sunt qui scire vo
lunt ut edificent a caritas est a sunt qui scire
volūt ut edificenē a prudentia ē. Et hīi duo vl
timi modi non inueniuntur in abusione scie
cie. Alīi autē ōnes audiant Scienti bonū a nō
facienti pccm ē ei Jaco. 3. a luc. 12. Seru9 scies vo
lūtatē dñi a nō faciēs vapulabit mltis a poit
exēplū bonū Cib9 indigest9 a q̄ nō hz bonā dco
cōem malos gnat hūores a corrūpit corp9.
Jta scientia multa ingesta stomacho anime
q̄lis est memoria si non fuerit decocta igne

caritatis per actū aīe et mōres trāsfusa magis corrūpit vitam hoīs q̄ nutrit. ut de tali dicat ap̄s̄ba ventrē meū doleo Jē. x. Scolastic⁹ & q̄ diu est discipul⁹ acq̄rit scīētiā studiose. qñ est doctor doceat artificiose et semp vtaē scientia recto fine.

Capitulū quartū.

Et q̄ sacra scriptura est cōtentiua oīs sapiē. ut Aug⁹. dicit li. 2. de doctrina xp̄iana in fine. Quicq̄d hō extra didicit si noxiū est ibi dānabiē. vbi scīētia scriptu rar. si vtile est ibi inuenīē Jdē etiā ep̄la. z. q̄ vniuersē lr̄e ꝓpandē duob⁹ p̄ceptis dñi i quibus oīs ars. Jbi em̄ phisica. q̄ cāe naturarū oīm in deo. Jbi ethica. q̄ nō aliūde bona vita informatē nisi deū. s. diligēdo. Jbi logica. quia lumen aīe nō nisi de⁹. Jbi salus reipu. q̄ ciuitas nō ꝺditur neq⁹ custodiē nisi vi multo fidei Jdeo oēs admonēdi ad studiū sacre scriptu re. ut ait ipsa sapia multās ad hoc. puer. 8. Audite qm̄ de reb⁹ magnis locutura sū. & apiēnē labia mea ut recta p̄dicēt. veritatē meditabiē guttur meū Et sicut ipa est excellentior oī alia scīa vel phisica sic studēs in ea debet cē p̄fectior studētib⁹ in alīs scīētīs et sua studio sitas ordiatior. Qualiter aūt sit in ea studēdū

dotez hu·bñ dyalcalicõ pte·v·vbi ait ·Q; di
uina scriptura hz triplicẽ mod intelligẽdi.s.q;
ad historiã q est qñ alphabetũ a q; ad allego
riã a quo ad tropologiã·Qualit aũt fit studẽ
dũ in scriptura fm istos modos ibi ꝓsequit·
bñ·Vnde studẽs in sac scriptura non cõfidat
de acumine ingenij sui nec de subtilitate scruti
nij nec de sedulitate studij·Sed de bonitate dei
a pietate cõioms siue oraculi a humilitate cor
dis mundi·Ait enim filius dei loquẽs ad pẽz
Matb·11·Abscõdisti hec a sapiẽtib; a prudẽti
b; a reuelasti ea puul·Intellectũ em dat puu
lis·Optaui itaq; a datus est mihi sẽsus Inuo
caui a venit in me spũs sapientie·Sap·v·Vñ
narrat cassiã; in collacõmb; pẽm a cassio dr;
in li·de institucõe scripturay de abbate theodo
ro q cũ de explanacõe obscuẽ qstiõis inqrez
·v· dieb; a noctib; in oõe infatigabil pstitit
donec solucõnem eius reuelãte dño cognosce
ret·Et ideo ait Cassian; Monachũ cupiẽtẽ ad
scripturay noticiã ptingere nequay debere la
bores suos erga cõmentariox libros impẽde
re·Sed õnem mdustriã mẽtis a intencõnem
cordis gra emũdacõez vicõx carnaliũ deter
gere Qub; expulsis cordis oculi sublato vela
mine passionum scripturarũ sacramẽta cõtẽ
plãtur·Et ponit exemplũ de oculi carnalib; et

lumie visibili qđ intuent oculi naturalit ablatis vitijs oculoz. Cū oi ergo humilitate et oi cordis sanctitate a cū oiom pietate a cū opis eqtate auditoes sacre scripture in ea studeat ecci. p. Fili cupisce sapiaz a serua iustitiā et deus pbebit illā tibi Et studeat ordinate a artifitialit. Primo in facilioribz. s. in histoia scripture pscrutāda Et qre res in scriptura fūt significatiue. Deinde studeat in facilioribz intelligētijs ut ptingat ad pfundiores et altiores. qz ut ait hug. Instruēdus est studes. s. in scriptura quid cauere debeat. Deinde informād9 est qliter ea q fiūt agēda pficiat. Nā duo inquit pessimgeio eqles studio lectionis intēdūt. ß nō eq liter pficiūt. qz vn9 discreti9 a prudētius laborat. Sunt enim tria q nocēt studijs legētiū. s. Negligentia qñ ea q fūt discēda ptermittūt. Imprudētia qñ ogru9 ordo a mod9 in eis non seruat Et fortūa qñ pauptate vel infirmitate vel doctoz puacone a proposito qs retardat Et sic studeat ut opet. vñ ait ibidē. Non sic eū teneat lectio ut a bono ope vacare opellat xpiano pho. lectio exhortatio dz eē non occupatio Et bona desideria pascere nō necare. Vñ a narrat ibi de quoda pbabil vite q multū flagrabat amoe scripturaz a desiderio sapie fruēs Imprudenter spretis simplitioribz scripturis

cepit ꝓfūdā ēmari ā obscura ā ēmīgāb; scriptura; enodādis ā misticis sacramētoꝝ mtel lectib; mīstere. Sz mens hūana nō fustinens tātū pondꝰ nōsolū ab vtilib;. ꝫ a necārijs actibus cepit cessare. vsoq; vento in contrariū ex scripturis occasionem erroris accepit q̄b; noluit vti cū moderamie discrecōis. ꝫ miserācōe dīa tandē ꝑ reuelacōez est admonitꝰ ne amplius eaꝝ scripturaꝝ studio incūbēret. ꝫ sāctorū patꝝ vitā ā martirū triūphos frequentaret. sicq; in breui ad statū pristinū est reductus. Jdo ꝓuer. 27. Sicut q̄ mel comedit multū nō est ei bonū sic qui scrutator est maiestatis oppimet a gloria. Per gradus ergo ascēdat qui sunt lectio siue doctrina meditatio oratio opatio oēplatio. Lectio em̄ intelligentiā dat Meditatio ꝙsiliū ꝑstat. oio petit. oēplatio iuenit ꝓut ibidē Hugo ꝓsequēs de hīs bn̄. Audiens g̃ scripturas ā studens ī eis ope ipleat ea que audit sicut fecit Pānutius abbas de q̄ narrat̄ libro. 9 historie tripte Oz cū eēt sine lr̄is ascendit ad quēdā ut doceret Qui cū audisset ꝓmū versū illiꝰ psal. Dixi custodiā vias meas ut non delinquā in lingua mea. Secuꝝ dū vet sum̄ non est passus audire dicens. si potuero implē hoc in isto vsu tm̄ sufficiat m̄ mō Cūq; doctor eū culparz postea q̄ ꝑ sex mēsea

ad eum nō venisset. versū illū inquit adhuc ope non cōpleui. postea vero a quodā requisitus an versū suū didicisset a opleuisset. quadragitanouē ānis mātvix eū iplere pualui. Ad exemplū ergo istius vir scolasticus in sacra scriptura studens ope impleat ea que audit ut ex ope augeatur sapia. Dic enim agentibz dō dedit sapiaz eccī. xl2. Et sicut studētes in alijs scientijs debent cauere a puersa intencōne Ita studens in sacra scriptura et eo magis quo ipsa pfectior. quia sunt nōnulli qui diuine scripture scientiā appetunt ut diuitias congregēt vel honores obtineāt vel famā acquirant quoz intentio qītum puersa tītū mse rāda. Sūt alij quos audire delectāt verba dei et opa non qz salutifera. ꝫ quia mirabilia et diuina p̄comia in fabulas omutāt Et sunt alij quī sacrā scripturā legunt ut sint pati omni poscenti reddē racōnem de fide a ut inimicos veritatis destruāt min9 eruditos doceāt et viam veritatis pfecti9 agnoscant a altius secreta dei intelligant artius ament quoz deuocō est laudāda. primi sunt miserādi. secundi iuuādi. tertij laudādi. put ait hug. vbi s. Predicatoz ḡ ōm9 alloqīs scolasticos dz exploraē in quibz sciētijs studēt et laborēt et put viderit expedire cū eisdē offerre de p̄dictis.

Sequitur sexta principalis pars huius totius sume.

Gsumeratis modis aliqbꝰ s. pte. 1. q. liꝫ informādi fūt viri scolastici. nūc in hac pte sexta restat videre qliꝫ instruēdi fūt viri religiosi. Et pmo dicēdū ē de pmacia sacre religiōis institutōe Secūdo de eminētia religiōis a ei⁹ dignitate. Tertio de tribꝰ sbalibꝰ religiōis q̄ osistit i obe diētia pauptate et castitate. Quarto de aliꝭ vtilibꝰ q̄ fūt pfectōi ēligiōis necarie. Quinto de religiōis vtilitate. Sexto de imēsitate pmiꝭ religiosoꝝ. Septio de pūsitate i ēligiōe male viuētiū. Sexto de pena malorū in religione existentiū a dies suos in malis terminantiū.

Distinctio pma sexte partis huius sume. Ca. pmū.

Ode pmo g hoc sciēdū ē q̄ fm Aug⁹. in li. de vera religiōe Vera religio ē qua vn⁹ deꝰ colit ē a purgatissimā pietate og nosciē. vel fm eūdē de ci. dei li. 10. ca. p. Religio nil aliud ē q̄ cultꝰ dei. vñ fm pap. religio dcā ē eo q̄ vni do fuiēdo aias nras religāꝭ Et dcā ē religio eo q̄ deū reeligim⁹ quē negligendo et peccando quandoq; amiseram⁹ fm eūdem.

Tñ put ad presens fit de religione mentio. Religio est superogatio deuotioris cultꝰ dñi in adimplecõe filiorꝫ euãgelicorꝫ. vñ Augꝰ. de vera religiõe. Religio est studiũ sapie. sed vera sapiẽtia est adimplere dei consilia.

¶ Capitulũ secũdũ.

Religiosorꝫ vero ouẽtꝰ pmo samuel instituit iugiter dño psallẽtiũ put dicit mgr̃ in historiis sup illud Reg̃. 10. Obuiũ hẽbit gregẽ pphaꝝ de excelso descẽdẽtiũ et añ eos psallẽtiũ Et dicebãt pphare. v. laudaẽ deũ put dicit ibi Et fm Jero. epla. 62. Religiosorꝫ psonã gesserũt pphe. ña filij pphaꝝ qs monachos i veteri testamẽto legiꝰ edificabãt sibi casulas pe fluẽta iordanis a turb a vrbibus dẽlictis polẽta a herbis agrestibꝫ victitabãt. hãc instituit obtuãdo btũs Jo. baptista Cuiꝰ vestis erat aspa. ſzona pellicea a mel silueſtre edebat i hẽmo.

¶ distinctio secunda sexte partis huiꝰ fũme Capitulũ pmũ.

Deinde hanc veratiꝰ instituit et autenticauit dei filius quãdo ipe paup in ingressu et progressu et i exitu vite sue

paupes elegit in fide dicens ei dā Math.19. Si vis pfect9 eē vade a vende oīa que habes a da pau. a veni sequere me non hītē vbi ca put meū reclino vñ a talē vitam religiosam duxerūt discipuli post ascēsiōez dñi quādo nl lus dicebat aliqd esse suum. ꝫ erant illis oīa cōmuna put dicit actu. 2. Talē etiā vitaz ha bebāt credentes Alexandrie sb beato marco euāgelista sicut refert philo vir edoct9 in eccla stica historia li. 2. c. 15. vbi mira narrat de vi ta illoz sic dicens. Hij em p̄mo oīū renuncia abant cūctis facultatibus a extra vrbē egres si in ortulis a puis agellul egebāt refugien tes in paris ꝓpositi a vite dissimil cōtuberma Scientes hoc impedimēto esse arduū volentibz iter vtutis incedere. Cōtinentiā velut funda mentū p̄mo in aia collocāt a ita deinde reliqs sup hāc edificauerūt virtutes cibū potūqz nl lus eoz capit añ solis occasū curā corpis cum nocte sociantes. Nonnulli post triduū aliqui qr̄to die. Alij sexto die corpi cibū indulgent seorsū viri seorsū frie cōgregantur vinum ne mo gustu contingit. ꝫ nec quālibet carnem. tm̄ aqua poculū a panis cum sale vel ysopo cibus erat. vnde fm Joh. cassianū li. 2. collati onū Sublimiora hij pegerūt q̄p illi q̄ sub apo stol vivendi normā in cōmuni fuscepert.

Capitulū secundū.

Sublimis est ergo ⁊ eminēs vita religiosa quā dei filius et sui discipuli sic p̄mit⁹ instituerūt de q̄ loq̄ē btūs Bern. i sermōe de natali dicēs Nascitur⁹ dei filius elegit qđ fuit carni molesti⁹. q̄ natus in paupe domo ⁊ hyeme aspiori. ac. Sz non tale est inditiū mūdi. Aut g̃ iste fallit aut mūdus errat. Sed dicā impossibile est falli sapiaz. Vñ quicūq; p̄dicat ⁊traria falsa est eius doctrina. q̄ antixp̄iana Et seq̄tur. In cēl oim affluētia. ꝫ pauptas nō mueiebat in ea. hāc ergo cō cui piscens dei filius descendit ut eā eligeret ⁊ eam nobis sui estiatione p̄tiosā faceret. Nō ergo est detrahēdū pauptati volūtarie ꝓpter xp̄m assumpte Cū oia relinq̄re ꝓpter xp̄m meli⁹ sit q̄ monasteria ⁊struere et paupes sustētare. put Jero. epl'a. 116. Extruis in̄q̄t ad nepotia nū monasteria ⁊ multus a te paupū nūerus p insulas dalmatie sustētat. Sz meli⁹ faceres si ⁊ ipe fact⁹ monach⁹ ⁊ paup int̄ sanctos viueres. q̄ plus deo facit qui se totū deo donat q̄ sua. Ad qđ p̄bāđ euidēs exemplū ponit beatus Ansel. de similitudīb; de duob; singulas arboies hūtibus quoz vn⁹ dño suo dedit fructū arboris. ꝫ arboiez retinet suo dñio. Alius

dat arbore tota simul cu fructu nil sibi retinens
a ido iste pl laudat qz pm sic a ille perfecti fa
cit q sea sua oma do deuouet qz si sua do tribu
it a seipsu wlutatu xprie retinet. vn a gre. sup
ruang. li. i. omel. 7. Multu dimisit q cu re pos
sessa cupie xprie renuntiauit. Multu qz dimi
sit q sibi nil retinuit a sequtur. Tata a sequtibz
dimissa sut quata a no sequetibz cupiscti pos
sut a ido religiosus si nil cupiscat pt dimissa
pmad est tanqz si multa dimisisset reg. vn et
paupib dicit dns Matb. 7. btu pau. spu. q. ip.
a ido ad vita religiosa a voluntarie paupem
hortat. Jero. epla. xx. vbi sic dicit. Licz ex col
lo puul pdeat nepos licet spso crine a scissis
vestib vbera qbus te nutrierat mr ondat et i
limine pr iacat pcalcato pre pge siccis ocul
ad vexillu crucis euola. solu pietatis gen est
in hac re ee crudelez. Sz sm Jero. ep. 19. Adu
fus vigilaciu sut aliq dicetes. Si oes se reduse
rint a in solitudine fuerint a religioe qs cele
brbit eccias qs paupes sustentabit qs hoies
seculaes deo lucrifaciet. Quib rndit Jero. ibi
de Si ones fuerit tecu factui qs erit sapies a ad
dit rara e vt nec a plib appetat a vtina eent
pes qd pauci sut de qb multi sut vocati pauci
veo electi Innuit igr qp hec e maior vt vede oia
a seq xpm qz missas celebrae a paupes alere

Capitulū tertiū.

Ueritō ergo hec vita diuina a aplica ē imitāda quā et sācti monachi ī egipto sub triplicī monachoz genē duxe rūt de quibz Jero. epla. 85. ad Eustochiū ait Tria in egipto fuerūt monachorū gna. s. cenobitaz q̄ in omūi viuebāt Et anachoritaz qui soli in desertis hitabāt Et alij quoz gen⁹ dicebaē lingua eorū remith q̄ bini vel trini viuebāt. De p̄mis ait ibidē q̄ null⁹ ī cibo eoz strepitus nemo in cibo loq̄t̄ sed sola lcio aīe refectio audiē. viuiē pane legumīb⁹ a oleibz que solo sale cōdiūtur. vinū tm̄ senes accipiūt. a seq̄t̄. Vite vero anachoritaz auctor paulus. illustrator Anthoni⁹. ꝟ p̄ceps Joh. bap̄. Hui⁹ vero vite religiose excellētia ostēsa fuit beato Ansel. sicut dr ī li. de similitudīnibz ī fine Ad quē veit āgelus dicēs: vis vidē q̄s ē monach⁹ verus. Et ille Volo. Et duxit eū quasi in spectu magni dauastri et spetiosi a ait Circūspice Et aspexit et erāt pietes oēs obducti argēto purissimō a in medio herba virēs a ipa argentea molla redolēs a vltra hūanā opinionē delectābil Cūq; ibi ppetuo hitare elegiss; ductor ei⁹ ei spopōdit: si vellet verā oñdē pacientiā a monachū bonū ꝓfiteri: hitare tūc posset ibidē.

Capitu·quartū·

CONsistit autē vita religiosa in tribus pncipaliē.s. in voluntaria pauptate· In sincera castitatea in pfecta obediē tiali humilitate·ut sic reprimatur a confun datur mundi trinarius consistens in questu auaritie fluxu carnalis immūditie a fastu superbie·Vnde in isto3 trium figura dictū est abrahe Genes·12·Egredere de terra tua·a de cognacōne t·a de domo patris tui vnde ī hīs tribus consistit perfectio vite.s.in amoris elevacōne ab infimis In libidinum cohibicōne a fedis a in adhesione dei in summis ꝓut ait August·epistola·83·sententialiter·Et sequitur qui xp̄o inhereat a in eum credit infimum non diligit·In medio non superbit a ita inhere re summo fit ꝓuoneus·In hīs igitur trib9 predictis est pfectio·Sed paupertas voluntaria propter cristum assumpta primum est religionis fundamentum a ideo saluator de beatitudinibus a eorum meritis loquens premisit dicens·Matth·quinto Beati pauperes spiritu cetera per hoc inuens q ipa pauptas est fundamentum virtutū a beatitudinū·

Sequitur capitu·quintū·

Capitulū qñtū.

Ad hāc pauptatē se obligāt religiosi diuersimode fm statū sui exigētiā. Vt ad nihil hñdū ꝓpriū nec in cōmūi nec ispāli cuiusmōi sūt ꝓfessores regule sācti Frācisci. Vel ad nihil hñdū in spāli. ꝫ in cōmūi ꝓpriū ut ꝓfessores regulaꝝ btī Bñdicti et btī Aug⁹. a aliaꝝ regulaꝝ a sede apl̄ica cōfirmataꝝ cuiusmōi sunt carthusiēn. hospitālariī et tēplariī et aliī ꝯplurimi. Hec ergo pauptas ē ab oīb⁹ obſuāda. qꝫ ꝑut dicit li. 2. ī vitis patrū ꝑte. c. Thesaur⁹ monachi est volūtaria pauptas que ē diligēter custodiēda. ne sicut ꝑtiosus thesaur⁹ aufrat minuat aut violet Vñ narrat Greg. li. 3. dyal. de Isaac q̄ dixit. Monach⁹ qui possessionē in terra q̄rit monachus nō est. Sicqꝫ metuebat pauptatis fue securitatē pde. qūo diuites auari solēt diuicias pituras custodire. Vñ ꝺmūe est ꝓuerbiū. Monach⁹ qui ꝓpriū obulū hꝫ obulū nō valꝫ Et ideo quidā sāctus nil hre volēsz vendidit euāgeliū dicēs Ipsū vbū vēdidi qđ iubet oia vendi a dari paupibꝫ xpi. Itē a pncipes gentiles multi eoꝝ nihil hre voluerūt ut Fabricius de quo dicit Valeri⁹ li. x. ca. 3. Q̄ aurū et argētū a ptiosa alia refutabat a ipsū locupletē

faciebat non multa possidere. ꝫ modi ea de fide rare. Et Sen. li. de prudentia dicit q demetriꝰ diuitias piecit onus illas bone mentis existi mans. Et ideo sequē ibidē. Contēne paupta tem nemo tā paup q natus est. Et Iero. cōtra Iouinianū narrat de Diogene q habitabat in dolio a manu ocaua bibēbat Cuꝰ otinenti am Alexandꝰ vincere nō potuit. ad quē cū in sole sedētē accessisset hortareꝫ ut petēt q̄cq̄d vellet ille Rñdit. Nihil aliud q̄ro a te nisi ut nō stes iter me et solē. put narrat Valeriꝰ vbi s. Et Socrates pondus auri i mare piecit dicēs Ite i profundū male cupiditates mergā vos ne mer gar a vobis. Si igitur p̄dicti legis diuine igna ri hoc fecerunt quid facturi sunt xp̄iani et pre cipue religiosi a xp̄o hoc facere edocti.

Capitulū sextum.

Sed q paupem nō facit omēdabilioꝝ pauptas si sordes a pcca nō cauz fm Iero. epla. 97. Idō necē est ut paup tas sit munda. q fm Criso. sup Math. omel. vltia. Pauptas ē simil pulchre puelle cuius oculꝰ purꝰ ē et clarꝰ māsuetꝰ a trāq̄llꝰ a delicā bil ad oēs respitiēs a nulli inuidens et nullū odio habens. Sit etiam paupertas iocunda

qz ut ait Greg. sup eze. li. 2. omel. 6. Ille pau
per est q̄ eget eo qđ nō habet Et qui nō habz
et hr̄e nō appetit diues ē. Pauptas em̄ i mo
pia mentis est non in quātitate possessioms.
Nā cui bn̄ cū pauptate uemit nō est pauper
Vñ dicit pū. 12. Melior est paup q fuffitiens
sibi q̄ gloriosus q indigēs pane Et Señ. epla
. 2. Hō esta res est leta pauptas. de q̄ s. ptc. 3.
statui gratia distinctō e. g. ca. 2. Sit etiā pauptas statui cō
grua qđ ideo dico. quia fūt aliq̄ qui fuer̄t pau
peres q viles in seculo q cū intrārēt religionē
q forte ea intēctione puersa ut maiores hr̄ent
diuitias delitias q opulētias q̄ vnq̄ hr̄ebant
in laribz patrnis. Vñ dicit hug. de duodecim
abusionibz q septia abusio est habit⁹ in reli
gione ptiosus qñ. s. q̄ ueteres et viles pānos
hr̄e cōsueuerāt: in religiōe nouos et ptiosos
hr̄e cōtendūt. In quoz psona ait Iero. epla
. 3. Natus in paupe domo et in tugurio rusti
cano q vix milio q cibario pane rugiētē satia
re ventrē poterā nūc similā et mella fastidio
nouiqz gna et noia pisciū et caleo saporibus
auiū. penalis et voluntaria Sit etiā pauptas in edia i effectu ppesi
tua q̄ volūtaria pauptas martiriū est Vnde
Bern. in ſmōe de oibus sanctis ait. Quid sibi
vult q eadē ꝓmissio. s. regnū celorū fit paupi
bus et martiribz. nisi quia gen⁹ martiriū est

voluntaria paupertas. vnde martirij genus
est inter epl'as esurire inter vestes pretiosas
algere exemplo saluatois qui ieiunauit & esu
riuit Math. quarto & exemplo discipulorum
qui ceperunt vellere spicas p sata trāseuntes
Math. duodecimo & exēplo bti pauli seruientis
deo in fame & siti in frigore & nuditate. 2. co
rin. 11. Et dominus p. pphetam Ego inquit men
dicus fuma paup Sed econtra prout dicit bern.
vbi supra. Multi sunt eo pacto paupes ut nil
tamen eis desit quod nō conueniat. quia sm
Grego. sup eze. omel. x. exponētem illud apo.
phil. x. Scio esurire & abundare & penuriam
pati ars magna est hoc scire Vnde ille sm eū
dem ista sat quē penuria non frangit. quē pe
nuria a grauitate actiōe non retrahit & quem
penuria in rem tpalium desiderio non accendit
Sit etiam paupertas in humilitate fundata. humilis
eo q deus odit paupere superbum eccliastici.
27. & ideo a pauperibus cauenda est arrogā
tia. prout ait Jeronimus epistola. 120. Plus est
animum deposuisse q̄ cultum. difficilius enim
caremus arrogancia q̄ auro argento & gem
mis pretiosis. Hijs enim abiectis interdum
gloriosis tumemus sordibus & vendibilem
paupertatem populari aure offerimus. Caue vera
ant etiā paupes ab oioda pfetate q̄ religiosū

damnat a ih mōrte a dsorcō fidelīū sepat: put narrat Jero. epla. 88. de quodā religioso xpi etario hītē centū solidos quos lima terēdo ac quisierat a secū post mortem retinuerat. post cui⁹ morte īmē frēs magna facta est q̄stio q̄d agend. Habitabāt em̄ ibi circit quinq; milia fratrū diuisis cellul. Alij em̄ dicebant paupi bus ee illos centū solidos erogādos Alij ecce dādos Alij pentibz mittendos. ß Machari⁹ pa comi⁹ a Jsidorus quos prēs vocāt sancto i eis loq̄nte spū decreuerūt cū eo īfodiendos dicēdo Pecunia tua tecū sit ih pdicōnez. sic dictū fuit Symōi actu. 8. Et merito tales i pdicōez vem unt. qr mētiūtur spūisācto īsup a fuēs vsur pādo qō suū non est Et voti sui sūt trāsgresso res a ideo piuri Et ido dixit btūs petr⁹ ananie act. 7. Cur temptauit sathanas cor tuū men tiri spūisācto a fraudare de pretio ag. Simile narrat Greg. 2. dyal. de quodā religioso ha bēte tres aureos absconditos Et ideo phibuit greg. ne ih morte frēs ad eū accederēt a qr eū cū frībz nō sepelirēt. ß ih foueā cū illo aureos illos picerēt dicētes. Pecunia tua tecū ih pdi tionē sit. Vñ ille est xprietari⁹ q̄ sine plati licē tia aut conscia. aut recipit aut ceptū retinet aut retētū dispēsat ōmutat a donat ad libitū quecūq; tpalia siue pua siue magna. Pretēa

ne quis sibi falso blandiat de pauptatis obser uancia recurrat interius ad cōscientie sue iu dicium videndo quāt⁹ accresceret ei dolor in p lacōnū librorū locorū officiorū amissione et re uera tantus inerat ei amor inordinat⁹ in eorū de possessione. quia fm Greg. i mora. ex vehe mētia doloris in amittendo estimari debet amo ris magnitudo inordinati i possidendo.

¶ Sequit distinctio tertia sexte partis huius totius sume.

PAtz ergo qualit religiosi pauptatē obseruare dēnt in abdicacōe tpaliū quos a castos ouenit eē in cohibi tione libidinū tam interi⁹ qp exteri us pullulantiū de qua castitate dictum est su pra pte. 2. distinctōe. x. ca. p. vbi agit de mu lieru pudicitia Et pte. x. distinctōe. 2. ca. 2. vbi agit de deicol castitate et pudicitia. Si ei mu lieres dēnt esse pudice a viri ecclastici casti et mundi Multo excellenti⁹ viri religiosi qui se pter deum castrauerūt a suo perpetuo deo se cōsecrauerūt. Ipsi em sunt eunuchi reduci in templo dei. de quibus Isa. 16. Dabo vobis eu nuchis in domo et in muris meis nomen me lius a filiis et filiabus.

Capitulū pmū.

EST em castitas cohibitio ⁊ observatio amoris ⁊ appetituū ab inordinata dilectōne ⁊ appetitōe ait ōmētator sup illū angelice Jerarc. ca. 3. Castis oculus intellectus Vel castitas est fūmus amor oīmode puritatis incorruptōis et integritatis Ait idē. 7. ca. Et sm Aug⁹. de btā vita. Ille est castus qui deū attēdit ⁊ ad ipsū solū spretis oīb⁹ se tenz. Talis igitur sit religiosus cui dictū est thimo. 7. Teipsū castū custodi ab oī. s. libidie corpali p cohibitōez qñq; sensuū ⁊ mētali p cohibitōnez sedaz affectionū et appetituū Et p hac duplici cohibitōe dixit Job. 31. Pepegi fedus cū oculis meis p pmo. ut nec qui dē cogitarē de virgine p secundo. Vñ Greg. ibidē mor. 21. ait Ut mūda mens sit in cogitatōe a lasciuia volūtatis sue dēp mēdi fūt oculi q̄si q̄dā ad culpā raptores ⁊ latrūculi.

Capitulū secūdū.

INde ad castitatis obseruātiā tria pcipue fūt cauenda. videlicz inordinata sensuū euagatio. superflua comessatio nū ingurgitatio. ⁊ freqñs aut assidua mulierū cohabitatio. Primo ergo caueat religiosus

caste viuere volens sensuũ exteriorũ euagacõ
nẽ et maxime visus cohibẽdus ẽ. qz ſm Gre.
vbi ſ. Sepe dẽpdat aiaz oculꝰ illicita intuẽtis
Vt patuit i dauid vxorẽ vrie illicite ītuẽte a
pessiẽ ruẽte Et i holoferne cuiꝰ aiaz rapuerit sa
dalia Judith a ad iteritũ corpis a aie deduxe
rũt. Vñ ista cõsideras sanctꝰ Job non sine cau
sa dixit. Pepegi fedꝰ cũ oculis meis. ac. Non
em̃ dixit. pepegi fedꝰ cũ auribz a naribz a alijs
sẽsuũ orgais. ꝫ signãt dixit pepegi fedꝰ cũ ocu
lis. ac. qz a si sint duo sẽsus disciplinabiles ſm
mũdi sapientẽ. s. visus a auditus. tñ imẽ ones
corpis sẽsus de pluribz rez differẽtijs ānũtiat
visus quo visu mediãte a annũtiãte hauriũt
iste spẽs a forme phibite et p ꝺseqñs i morosa
retẽtione fiunt multis occasio pcci a ruine. qz
ꝙcito supioꝛ portio racõis piculũ aduertit et
hãstũ mordimatũ a illicitũ non repellit nec re
icit. sed intus delectando fouet a retinet. stati
ꝑsumẽ p consensu vero vel saltẽ intrꝑtatiuo
in multis mortali coequato. Qñta autẽ mora
requirat ut morosa delectatio mortale dicat
nõ est ad pñs hoc determinare a cũ multu sunt
magni a piti istud determinãtes ſm diuersã ꝺsi
deracõez psonaz ꝺdicõnũ a statuũ. Autã⁹ g̃
oculos ne videãt vanitatẽ. qz ſm Jero i ep̃. qꝺ
Multos legi⁹ phos oculos sibi eruisse ut totã

cogitacõez suã cogerẽt ad mentis puritatem Et i vitis patrũ li. 2. pte. x. ait q dã sãcta mulier ad mõchũ. qre de via declinasti. Et ille rñdit. qr vos muliés monales eẽ vidi Et illa Si pfecto mqt eẽs monach⁹ nõ ita nos respexisses ut cognosceres nos fuisse mulieres Sed visũ meli⁹ ut dcet religiosũ custodisses.

Capitulũ tertiũ.

Secũdo etiã caueat religiosus castã vitã ducere volẽs comessationũ inguritacõez. qr sm Jero. vent mero estuans de facili spumat i libidiez Et Crisost. sup ps. 70. Castitas mqt sine comtubz trantia q ieiunio cito lascessit Et Jero. epla. 9x. ait Apostolus paul⁹ macerat corp⁹ suũ et aie subicit impio q adolescẽtula feruẽs cibis de castitate secura est Et seqtur Alia pcca extrnsec⁹ sunt: sola libido carni mista est. Grandis g vtus est in te supare qõ in te natũ est. Vñ sumẽdo corpis alimẽtũ nccariũ est nobisipis trantie frenũ imponẽ ut illõ sumam⁹ ad nccitatẽ nõ ad effluentẽ voluptatẽ. quia ita est de carne nrã cõtumelioſa sicut de calce viua et obusta in q̃ latet ignis licet nõ appareat. Vñ si sup illã infũdat aliq̃ liq̃da substantia statim vtus ignis

apparebit exteri⁹ q̃ p̃us latitabat idusus. Sic i misera carne nr̃a latz igmis q̃dæ cõcupie liez nõ semp sentiat in suo feruore. Sed si ebus et pot⁹ sup fluitas carni tribuat statũ indusus ca lor i medull' foris erũpet i mẽbris a hoc i otũe liã spũs. qz sm apostolũ caro concupiscit aduer sus spm̃ a ita p oseqñs xp̃e mimis assumptũ a nobisipsis aduersus nosmetipos excitat q3 dã bellũ intestinũ. Vñ sm Iero. vbi s. Nihil sic inflãmat corp⁹ a titillat membra sicut ab3 indigest⁹ ructus q3 ouulsus Et ideo dicit apo stol⁹ epĥe. x. Nolite mebriari vino i q̃ ẽ luxu ria. qz put dicit i ecc̃. Luxuriosa res est vinũ.

Capitulũ quartum.

Certio etiã caueat religiosus castã vo lẽs ducere vitã mulier cõsortiũ a p̃ci pue cohabitacõez aut freqñtẽ visita cõez. qz mulier igmis ẽ a flãmigero igne pcu tit feia exuritq3 fũdamẽta mẽtiũ etiaz virorũ fortiũ sm Iero. epla. xx. Vnde de ista materia plene di s̃. pte. x. dist. 2. ca. 2. Vñ fugiẽda est feia. qz sicut pix manũ ita ip̃a imq̃nat hoiez. Et ideo Esdre. z. dicit. Facite q3 placitũ est dño a sepami a populis terre a a mulieribz alienis Sz si velit religiosus mulierũ vitare contagia

obseruet qđ dicit hijs vsib9. Si raro vadas gestu grauis et tō dicas. Si cito diſcedas mu lier sic mala vites. Cum quāta aūt diligētia fugienda sūt mulierū sortia edocēt nos sācti pres antiq. Vñ btūs Arsem9 rñdit cuidā mu lieri petēti ut sui memor eēt: rogo deū ut aufe rat memoriā tui de corde meo ut ptz in vitis patrū li. 2. pte. 8. Et ibidē legit de muliere sācta egrotāte que nō sustinuit frem suū ut eā visi taret neppter illā veniret in medio feiaz. sed mādauit frī suo dicēs. Vade frat a ora p me qz p miaz dei in celo videbo te Et btūs Aug9. i li. de cura p morte agēda narrat de btō Joh̄e nobili monacho hūte spm̄ pphie quē cū vide re cupet quedā mulier tō et p maritū suū ad hoc instaret ille noluit videi a muliere. ß mā dauit muliei p maritū suū dicēs Nocte prima me videbis a tū te non videbo. Sicqz factū est qp in somnis illa eū vidit. postquā visionē de scripsit eum marito suo in oibus corpis lime amentis ac si eum corpeis oculis freqnter in tuita fuisset Et vbi supra pte p̄ma dixit quidā abbas discipulo suo. Eamus illuc vbi mulier non est. Vnde nouerāt hij oēs patres sancti qp demōes iugiter laborāt per mulieres viros religiosos decipe a de eoz deceptōnis victoia gaudere: put narrat vbi supra parte quinta.

de filio sacerdotis ydolorum qui vidit sathanā ⁊ eius militiam sibi assistentem ⁊ cum quereret a singulis quid fecissent vnus respondit. Suscitaui bella multa tali loco per triginta dies quem iussit sathanas flagellari. Alter dixit submersi naues ⁊ homines multos in mari per viginti dies ⁊ hunc similiter iussit flagellari. Et tertius dixit lites in ciuitate feci ⁊ etiam sponsum in nupciis occidi ⁊ hūc similiter iussit flagellari. Et surrexit quartus ⁊ dixit se fuisse in heremo per quadraginta annos impugnans carnis temptacōne quēdā monachum et vix nocte illa fecerat eum fornicari. Quod audiens sathanas surrexit de solio ⁊ osculatus est eum tulitq; coronam de capite proprio ⁊ illam sibi imposuit dicens. Magnam rem ⁊ grande opus fecisti. Hec autem omnia videns filius sacerdotis ydolorum intra semetipsum dixit. Magnus est coram deo ordo monachorum ⁊ egressus ritum priuatū deseruit ⁊ factus est monachus propter hec ⁊ consimilia cauenda sunt non immerito mulierum consorcia.

Sequitur distinctō quarta.

distinctio quarta sexte ptis huiꝰ
fūme. Capitulū pmū.

Patet igiē ex p̄dictis de religiosorū pauptate i abdicacōe tpaliū a eorū castitate i cohibicōne libidinū. Nūc aliq̄ dicāē de eoꝝ obediētia a humilitate i pmpta volūtate sbiectionū. qꝫ sm dama. li. 3. ca. 19. Volūtaria et pfecta obedia est volūtatis ꝓpē xp̄m subiectio hoī facta. de q̄ obedia dr p̄. Reg. 15. Melior est obedia q̄p victima. Sup qđ Greg. moꝛ. vltio dic. Jdo melior ē qꝫ p victias aliena caro. p obediaz volūtas ꝓpria mactaē. huiꝰ obedie p̄eminentiā oñdit dei filiꝰ q̄ nō venit facē suā volūtatē. ꝫ vo. pa. Jo. 6. q̄ etiā factus ē obediēs vsqz ad mortez. phil. 2. Vñ Bern. i epla ad senonēsē ait. xp̄s dedit suā vitā p̄tiosā ne p̄deret obediaz.

Capitulū secundū.

Qualis aūt debet esse pfecta obedia describit Bern. in sm̄ōe de obedia q̄ incipit. Egredere de terra. t. ac̄. ponens ibi septē grad obedie. Primꝰ est libenter obedire donec mactata volūtate diligam. plꝰ q̄p nrāz prelatoꝝ volūtatē. Secūdus ē simplicit

obedire libenter simpliciter

obedire sine q̃stionibꝫ murmuracõibꝫ et excu
satiõibꝫ. vñ ꝓpha. In auditu mãt auris obedi
uit mihi. Tertiꝰ ẽ hilariꝫ obedire. qz hilarẽ da hilariter
torẽ diligit deus ut hilaritas sit ĩ vultu et dul
cedo ĩ affatu a ꝓmptitudo ĩ effectu Exẽplo da
uid añ arcã hilariꝫ saltantis. Qrtꝰ gradꝰ est velociter
velociꝫ obedire. viã mãt ꝓpha mãdatorũ tuo
rũ cucurri. Vñ fideꝫ obediẽs morã nescit cra
stinũ fugit tarditatẽ ignorat ꝓcipientẽ ꝓueit
oculos pat visui auditui aures liguã voci pe
des itineri a totũ se recolligit ut ĩpantis pfi
tiat wlũtatẽ. Exẽplũ de zacheo cui dixit Luc.
19. festinãs descẽde. Qntꝰ gradꝰ est ꝓcepta vi vigilater
rilit adimplẽ a q̃ꝫ tribulatio ĩtonꝫ et pse
cutio ĩsultet a si pccores laqueũ ponãt a ma
ligni spũs itꝫ ipediãt dicat obediẽs patꝰ fũ et
nõ fũ turbatꝰ. Sextꝰ gꝺꝰ ẽ humiliꝫ obedire. Cũ humiliter
mãt eẽs puulꝰ ĩ oculꝫ t. factꝰ es caput. ꝑ. Re.
17. Septũꝰ gꝺꝰ ẽ pseueratꝫ obedire. qz q̃ pseue pseuerant
rauerit vsqz i fi. ac̃. Math. 10. vñ ĩ obedia ẽ p
seuerãꝺ q̃ꝫ gũs sit ad audiẽꝺ gũi ad im
plẽꝺ a gũstiã ad tenẽꝺ.

¶ Capitulũ tertiũ.

Vi ergo hos gradus obediẽcie per
fecte tenuerit et dñatur aĩo suo meli
or est expugnatorꝫ vrbiũ ꝓuer. 16.

Si graue est aio dñari. qz sm Greg. mor. 32. Hoi mihil est angusti9 q̃ ꝓprias frãgere volũ tates. Vñ qui seipsũ p obediaz vincit et liberã volũtatẽ suã facit seruã a captiuã et alteri volũtati se ꝓpter deũ subicit pfecte dici potest de illo illud puer. 21. Vir obediens loquet. ac. De hac vro obedia dicit i vitis patrũ li. 2. pte. 18. Obedia ẽ sal9 oim fideliũ. genitrix vtutũ. celos aperiens. hominẽs de terra eleuãs. habitatrix angelorum. cabus ommiũ sanctoz.

Capitulũ quartũ.

Quãte autẽ efficatie fuerat obedientia prim ãtiquoz oñdit ibidẽ vbi supra. Primo de illo q̃ ad impiũ sãcti senis rigauit lignũ aridũ p tres annos qđ postea fructũ ꝓtulit q̃ a frũbz wcabat fructus obedietie Secũdo ptz in illo q̃ ad iussum sui abbatis ligauit leenã. Tertio de illo q̃ vnã ptẽ lre o dimisit nõ scriptã cũ eẽt ab abbate suo vocatus quã redeũdo ꝓpter obedie meritũ reperit scriptã. Itez ibidẽ pte. 2. narrat de obedia illi9 ꝓmittẽtis in ignẽ ire ad p̃ceptũ abbatis q̃ cũ dibanũ intrasset ut tribus pueris in caminũ ignis cessit flãma eidẽ. Vñ a seniores qñqz p cipiebãt frũbz grauia et distorta ut ꝓbarẽt si

in eis essz vera obedientia a volūtas nulla ppa a q̄ supra mod̄ p̄cauebant sancti p̄res vñ dixit quid̄ senex vbi supra pte. 12. q̄ dæmones non pugnāt nobiscū q̄n facim⁹ nr̄as volūtates. ꝫ suos nos possident q̄ ipse voluntates dæmōes sunt Vñ ppria volūtas est quasi murus eneꝰ inter hominē a deū quā si homo reliq̄rit potest dicere In d̄o meo trāsgrediar muꝛut d̄r ibid̄

Capitulū quītum.

Cōtra vero est de multis religios qui malūt hr̄e superiores ad suā volūtatē q̄ econuerso ꝓut d̄r in vitis patꝝ pte. 10. de quod̄ abbate Rñdēte cuidā sibi dicenti vel lem hr̄e abbatē iuxta voluntatē meā a cū eo mori. Cui rñdit abbas Tunc velles semper p̄ esse a nunq̄ subesse a hoc apostaticū est in religione huiusmodi hōmes sic volentes similes sunt ceco Cui dixit dominꝰ quid̄ tibi vis ut faciam. Et bernh. in sermone ait. Multi sunt a quibꝰ magis optet ut superior a b illꝰ q̄rat q̄d velint q̄ due faciat eis q̄ econuerso. dissimiles paulo q̄ dixit. dñe q̄d me vis facere. Nulli igr decipiant̄ in hac pte estimātes indifferētia et leuia eē q̄ p̄cipiunt̄ a id̄o de necītate nō eē obe dīēd̄ ꝫ audiāt bern̄. i li. de p̄cepto a dispēsacōe

¶ Et in regula bti Bñdicti similit vbi dicit. Obe
dientia q maioribz debet ds exhibet ꝑ obrem
quicqd vice dei ꝑcipit homo qđ non sit certũ
displicé ds: haut secus non accipiẽdũ ꝙ si de
us ꝑcipiat. Quid infert vtrũ p se an p suos
mĩstros siue hoies siue angelos hoibus suũ
innotescat bñplacitũ. ¶Hec dicat qꝙ loqtur de
hĩs q tradidit scriptura vel ratio manifesta
qꝝ de hĩs nõ est ꝓceptor expectãdus vel phi
bitor auscultãdus. ꝫ qđ ita latere vel obscurꝫ
eẽ cognoscãt. ut in dubiũ veire possit vtr de9
sic an forte aliter velit. hec ille. Vnde in talibz
est obediendum quando precipiũtur.

¶ Capitulũ sextũ

SEd ſm Ansel. de similitudinibz ca. 28.
Tria sũt in religione siue tres grad9
s. Obedia Inobedia q sũt ctraria Et li
cẽtia q est qsi media Que quidẽ licẽtia multos
qnqz decipit ꝓut ibidẽ ponens exẽplũ de ãcill
exñtibz sub dña quarũ aliq est qsi latrona q
ꝓcurat exire fingẽdo cãs Et nisi potuerit exire
intermittit opus. qꝙ infirma sit ꝓtendit. ctristatur. occulte detrahit. a sibi similia facit. Inobedia
vero cõtradicit murmurãdo q est dãnacõne
¶ digna. qꝝ ſm greg. moꝛ. 29. q subesse fastidit

dyabolū imitaē p inobedientia dānatū. vnde
fm aug⁹. sup Jo. ome. 21. Adā quia voluit vi
uere cōsilio suo ꝓprio elapsus est p eū qui ante
ceciderat p superbiam ꝓpmans hoi superbie caliē
Et fm anselm vbi supra ꝓpria volūtas est quasi
quedā adultera dyabolo cōiuncta ex qua oīa
untur multa vitia. Qualiē autē puniebatur i
obedientia ab antiquis principib⁹ etiam gen
tilibus narrat aug⁹. de ciui. dei li. 1. c. 18. de il
lo qui occidit filiū quia pugnauit cōtra prīs
impium licet tñ inimicos vicissz. De hijs ergo
tribus sc̄alib⁹ religionis dcā sufficiāt.

Distinctio quinta sexte ptis huius sume. Capitulū primū.

Licet sup oīa religioso sint hec
tria nēcaria. s. pauptas castitas et
obediencia. hūilitas. Tñ ad ma
ioris pfectionis oñsionē fūt a que
dā alia a religioso obseruāda. Vñ decet reli
giosū primo se a mūdanis tumultib⁹ elōgaē
a infra clausz qui esse nisi quaten⁹ cogit in
sta nēcitas vel vrget pia vtilitas. prout hor
tatur Jeronim⁹ epistola. 12. dicēs. Quid de
ram⁹ vrbiū freqñtiā q̄ de singularitate cēse
mur, ñ inq̄t opidum carcer ē solitudo padisus

a mūdanis tumultib⁹ et scāo se elōgare

Et idē epla.xx.O hēmus familiarē deo gaudēs Et seq̃tur. Quid agis frat in seculo qui maior mortuus es mūdo. Vñ dixit quida in vitaspatr. Quoti ens inē hoies fui totiēs minꝰ hō redij Et ideo ait Jero. epla.xv. Cōuiua tibi religioso vitan da fūt seculariū a p̄cipue eorr q̃ hōrib; tumēt. Et idē epla.xx. Monachū se eē nō loqñdo nō discurrēdo nouerit quis. ß tacēdo sedēdo a quiescēdo Et dicit trenorr.iii. Sedebit solitariꝰ a tacebit et leuabit se supra se. Et Augꝰ. de duode cim abusiōib; dicit qr qnta abusio est monachꝰ curialꝰ. a septa abusio ē mō chꝰ causidicꝰ.

q̃ quinta

q̃ d. ppla 7 generalitate

Capitulū secūdū.

DEcet etiā secūdo religiosū seipsū abnegare et seipsū q̃si transmutare adimplens illud dñi dicētis Matth.xvi. Qui vult venire post me abneget semetipsū. ac. qđ exponens Greg. li. 2. sup euañ. omel. 12. ait. Tūc nosmetipos abnegamꝰ cū vitamꝰ qđ p vetustatr fuimꝰ et adhuc mutamur qđ p nouitatē vocamur Et seq̃tur. Nisi a semetipo quis defitiat. ad eū q̃ supra ipsū est nō appropinq̃t Et ponit exēplū de plātis olerū q̃ transponūt ut pfitiāt. eradicātur ut crescāt Et semia i terra defitiūt ut vberius surgāt. Et idem sup eze.

sēip abnegare

li.i.ome.10.ait Semetipsū abnegat q̄ muta
t⁹ ad meliora incipit eē qđ nō erat & desinit es
se quod fuerat ut sic ſm illud cor.5.Sit in cri
sto noua creatura.Et nō dz religiosus solum
mutari q̄tum ad culpam & peccata ut luxuri
osus ad continenciā & superbus ad humilitatē.
q̄ illa mutatiō est necessaria omni pēitenti ſm il
lud psalmi.12.verte impios & non erunt.
Sed debz religiosus p̄cipue & spāliter mutari
quo ad concupie ōmimodē appetitum motū & ac
tum prout est possibile in hac vita ut dicere
possit cum paulo viuo ego iam non ego ut hō
rum vicōrū ōniū cōcupīe sint iam extincte et
¶ sit q̄si lapis vel effigies ꝓut narrat de zeno ē
te li.9.valerij.c.3.qui nō sēsit mulierē q̄ iuxta
eū accubuit que tm̄ spospōderat eū illicere qđ
cum facere non posset & alij q̄b⁹ hoc ꝓmiserat
eam deridebāt.Rndit illa pactum victorie vo
bisc̄u posui nō de statua ſ de hoie.Statuā eum
vocabat eo q̄ immobilis & insēsibilis ad mo
tus concupiscencie illicitos eū videbat.Consi
miles illi sint & bonⁱ religiosi mutati ut de eis
dici possit illud ad roma.8.Non estis in car
ne sed in spiritu.Consimiliter narratur in col
lacōib⁹ patrum de Dyogene q̄ quōdam imu
ens eū dixit.Oculos corruptoris hēs.In quē
cū vellēt ei⁹ discipuli irruē opesaiit eos dicēs,

Quiescite o sodales qz talis ex natura sum. ꝙ virtute me otineo a supero. Jtē in policrato li. 8. ca. A. dr de dēostene q̄ pliat⁹ cū rex natura a victor abiit maligitatē ei⁹ ptiacissiō aī rotore supando Et sequitur. altex dēostenē natura altex idustria ē empta Et n̄ sic se mutauerit religiosus nō erit ei i seipō pax a q̄es pfecta. nec ip̄e pfect⁹ erit. Vñ Sen. epla. 29. Aim dr mutare nō cēlū ait poeta Aliē seqūtur te vitia q̄ cūq; prexeris. Vñ Socrates cuidā q̄rēti q̄re nō p̄dessent sibi pegriacōes rndit. Quid mirais tibi nō p̄desse pegriacōes cū te circūferas tecū Premit em̄ te eadē cā q̄ expulit Quid em̄ terra nouitas pōt p̄desse ideo fuga te nō iuuat Tecū em̄ fugis. zon⁹ aī deponēd ē nō ātea tibi vil⁹ placebit loc⁹ vadis huc atq; illuc ut pondus excutias qd iactatiōne ipa fit mi cōmodi⁹ Et poit exēplū ita dicēs. Jn nauī onera imota min⁹ vrgēt. ieq̄liē uoluta ptē i quā decūbūt imergūt. Studiū ḡ fit religioso ut se mutet a vsacōe pstima. qd tñ mlti nō fatiūt put ait Greg. omel. p̄dcā. Vidim⁹ mq̄t q̄sdā habitū mutasse nō aim vestez religiosā sumūt. ꝙ ante acta vitia nō calcāt. nā ire stimulis agitāē. de p̄mi dolore letātur. de oñibus bonis supbiūt. pñtis mūdi lucra querūt. et in solo exteriori sanctitatis habitu fiduciam hñt.

Capitulū tertiū.

Tertio etiā oportet religiosū seipsū spūaliter excolere a agrū cordis sui exercere ne hoste supseminātē zizaniā pullulent vitiorum semina et opprimēt aīe bona spūalia, put dicitur puer. 28. Per agr̄ hōmis pigri trāsiui et p vineaz viri stulti Et ecce totū repleuerant vrticē que sunt ardores libidinū a spine que sunt pundōnes tēpaliū cupidinū. Et materia dissipata est carens. Custodia disciplinaz. Non ergo ista in religioso tepiātur. ß agrū suū exerceat ut ad bona ōnia red datur expedicior, put exemplificat apuleus de deo socratis dicens Si quis velit acriter vidēre oculi curandi sunt quibus cernitur a si velociter currere velis pedes curandi sunt Et sic de alīs membris. Cur ergo hoīes ammū suū racōne non excolunt que ratio ommbz viuentibus est necaria. Vñ agelli9 libro secūdo Si quis agrū suū passus fuerit sordescere inultum a arborem a vineā excolere noluerit aut purgare ex incuria damnū sibi facit. Sic religiosus hoc faciēs non erit arbor bona Fructū bonos faciens Matb. septīo. Vnde ait Aug9. de vbis dñi p mōe. 12. Quid pdest plēa bōis archa a iamis ostia bō vis hīre et bonū eē nō vis

spūa excolere

Erubesce de bonis tuis si domus tua bonis ple
na sit a te malū habeat dñm Et oducit ibidē
qz si bona exteriora possent damare otra dñm
suū inpellarēt añ deū a dicerēt. Ecce tanta bo
na dedisti huic et tū ipe malꝰ ē Et idō Abacuc
.2. Lapis de pariete damabit Et ideo Augꝰ. vbi
¶ supra querit. Quid em̄ pdest ei qz multū habz
quādo cū qui omnia dedit nō habet.

¶ Capitulū quartū

Varto oportet religiosū se a sua facta diligēter discutē an. sint. qz se pe vitia se sibi ant eē virtutes. sicut ait Greg. moz. 32. vñ dicit ibidē. dissoluta remissio qsi mansuetudo a pietas habet. effusio mi sericordia credit. malozū pciatia ostantia ztimor incōpetēs humilitas credit. vacis superbia libertas veri estimat. pigritia qsi quietis otinentia attēdit. a inqetudo vigilās solicitudo noiat. Et ideo oportet religiosū redire ad cor a discutē affectōes locutōes a actōes oēs eorū circūstātias qsi secū quodda tenēs capitulū. sicut docet Greg. mora. 27. sup Job. 32. Nō ē in potestate hois ut veniat ad iuditiū vbi sic
¶ dicit. Conscia te accuset. ra cō iudicet. timor li get. dolor excrutiet. Et Augꝰ. in li. de pēnītētia

fo. 7 sua sicut gentes discutere

quasi item sic dicit. Cōstituto in corde iudicio assit accusatrix cogitatio testis conscientia carni fex timor et ex hoc quidā sāguis aie cōfitentis p lacrimas pfluet. Vñ i figura hmōi discussionis a tuipsi⁹ circūspectōis dr de sanctis aiabz q corp⁹ eoz erat plenū oculis añ et retro. Et de ista materia ait hug. de claustro aie. Sic ouent⁹ ut errata corrigat statuta hora singulis diebz ad capitulū cōfluit sic mentis rō cogitacōes diuersas ad secreta cordis ouocat ut incorrigibiles eiciat inquietas corrigat negligētes emendet Et in hoc capitulo abbatis
añs locū ratio possideat. vñ fm apostolū cor. ii. Si nosmetipos diiudicaremus non vtiq; iudi. Et puerbioz. 12. dicitur cogitacōes iustorum iudicia. Sed econtra fm Bernh. in pricipio meditationū. Multi sunt qui multa sciūt et seipsos nesciunt. Alios inspitiūt a seipsos deserūt qs non fecerunt sancti patres nec etiam philosophi. q; ut ait Sen. libro. z. de ira. Animus quotidie ad racōez reddendā vocand⁹ est. Faciebat inquit hoc fixus ut cōsūmato die cum se ad nocturnā quietē recepisset animum suū interrogabat qs hodie malum in te sanasti. cui vicio obuiasti. qua pte melior es hodie q; heri fuisti. vñ fm eundem. Sic est semp viuendum quasi quotidie ad iudicem veniendum

Sed hanc discussionē impedit occupatio aeq
trioꝝ euagacō. qꝫ ſm Greg. ſup eze. li. p. ō. ii.
Sicut ꝺcuſſa aqua vmagmem ꝓſpitētis nō
reꝺꝺit ꝫ ſolū cū eſt quieta. ſic aīa ſe nō ꝺepre
hēꝺit cū circa multa nimis fueit occupata Et
ſicut cādela ſepe multis pietibus infixa in ſe
minuit. ſic aīa ſi in variīs occupetur.

Capitulū qñtū.

Vnto oportz ēligiosū ſeipſū ognoſcē ſ. ſm cognoſ
ſm illud coē. vltō. Ipi vos ꝓbate an
ognoſcitis voſmetipōs. vñ hec cognī
tio ꝑmaia ꝺebet eſſe in hoie poſt cognicōez ꝺei
put orat Aug⁹. in pñ. ſoliloq̄oꝝ ꝺicēs ꝺō. No
uerim te nouerim me Et ꝺe hac cognicōe ait
Bern. ſup cā. omel. 3ō. Volo aīam ꝑmo oīm
ſcire ſeipſaz Et hoc poſtulat ordis ratio. qꝫ ꝙ
nos ſumus ꝑmū eſt nobis et ratio vtilitatis
hoc exigit. qꝫ talis ſcia non inflat ꝫ huīliat Et
eſt q̄ꝺā ad edificādū bona in hoie prepatio.
Vnꝺe ait Iſaac ꝺe ꝺiffinicōibz. vera pḣia eſt
cognitio ſuiipi⁹ ab hoie. vñ apuꝺ gentiles in
fronte tēploꝝ fuit ſcriptū ex ſentētia ꝺelphici
oraculi. v. apollinis ferē hec vox rñꝺiſſe ꝺfuleti
q̄ itinē pueniēꝺū ſit ad bītuꝺinez Si te inq̄
agnoueris ꝙut ait macrobius li. ꝑmo Et in

policrato li.3.c.2.dicitur qp oraculū apollinis de celo descēdit i hec vba Nothys elyton qđ in terp̄tat Sato ipsum. Sed ad hāc ſtām alij qui non puenūt. qz ſm bernh. vbi ſupra. Superbia pit ignorāt̄a tui. cum meliorez q̄ ſis decepta a deceptrix tua cogitacō te eſſe mētitur. Sed ſm Aug9. de trini. li.2.c.1. Laudabiliōr ē anim9 cui nota eſt ſua infirmitas q̄ qui ea nō reſpecta vias ſideriū ſcrutat̄ extā cogitur9 eas.

Capitulū ſextum.

x de humilem

HAc cognicōe ſui orit̄ humilitas. Vñ ſexto optet religioſū p̄fecte ſe humiliare exēplo ſaluatoris dicētis. Discite a me qz mitis ſū a humlis corde Sed ſm bernñ. de gradib9 humilitatis. Hūlitas eſt virtus q̄ veriſſima ſui cognicōe ſibiipſi q̄ſq; vile ſcit vl ſm cūdē ibiđ hūlitas ē dēpt9 oīs exaltac̄ie a ibiđ tō ē via hūlitatis q̄ veritas imāgnitur caritas acq̄rit̄. Sz ſm Anſel. de ſimilitudinib9.c.3A. hūlitatis. A. ſūt ḡd9. p̄m9 cognō ſui. ſ. ut ſe inferiorē oīb9 iudicez. ſecūd9 dolor de culpis ꝑpetratis Tertiꝰ fui pcēi a defect9 confeſſio. Quart9 voluntaria p̄ſuaſio. ſ. q̄ pcēor eſt. Quint9 ꝺceſſio q̄ dēptibil ē. Sext9 patiēna i ſuſtinēdis iniurijs Septim9 amor q̄ amat ſe hūliari ſiue dēmi

fol. hūlitatis

Ille ergo qui hos septē gradus hz humilitatis vere humilis est. sicut fuit cōstātius monachꝰ de quo narrat Greg. li. p. dyal. ca. ii. ad quē cū quida audiēs famā eius venisset ut videt eū: ut vidit eū ait reputabilē Putabaz hoiem grandē videre Et ecce nihil est qđ veni videt. qđ audiēs constātius grās ei retulit dicēs Tu solus es qui in me oculos aptos habuisti et de me vera dixisti Et subdit Greg. Ecce quāte humilitatis fuit iste qui despitientē se amplius amauit a despici cupiuit. Vnde ¶ qlis quisq apud se latrat otumelia illata pbat Et Jero. epla. 84. ait Multi huiꝰ virtutis vmbrā: veritatē eius pauci sequūtur Et seqtur. Auferātur oia figmēta verboz cessent silati gestus. viz vero humilem pacia oñdit iniurie. Vñ Augꝰ. de vera innocētia. Humilitas vera est in nullo supbire. in nullo murmurare. in nullo imgtū ee vel qrulū. ß i oibz dei inditis grās age Et de hac humilitate Augꝰ. epla. 38. Nisi humilitas oia quecūqz bñ fecerimꝰ a p cesseit a comitata fuerit a secuta a apposita quā intueamur a apposita cui inhereamꝰ a imposita q repmamur iā nobis de aliquo bono facto gaudētibz totī de manu extorquet supbia Et seqtur. Sicut rethor nobilissimꝰ interrogatꝰ qđ pmū debet observari in eloquētie pceptis. rñdisse dicitur.

ꝓnũciacõem ꝙ cũ secũdo q̃reret. rñdit idem ꝙ cũ tercõ idez rñdisse feret. Sic quoties interro ges me de p̃ceptis xp̃iane religionis. nil aliꝺ rñdere libet nisi humilitatẽ vñ de mira humili tate sãctoꝝ p̃m legiẽ in vitis p̃m li. 2. pte. 17. q̃si p totũ vbi narrat de qꝺã abbate a q̃ cũ eẽt q̃situ quo acq̃siuit hãc vtutez ut cũ maxia im mergez ebulacõ i mõsterio nec aliq̃ꝺ loq̃ret. Rñdit Rñ intraui dixi i aio meo Tu ꝙ asinus vnũ estote Sic ꝙ ille vapulabit ꝙ nõ loq̃ē Jn iuriã patiẽ ꝙ nõ rñdet sic ꝙ tu facias. dicens il lud psal. vt iumẽtũ factꝰ fũ apꝺ te. Narrat etiam ibiꝺe de alio q̃ expulsus de domo paciẽter ibat aq̃ cũ reuocaret ꝙ q̃reret q̃ꝺ cogitarz in corde. Rñdit cogitaui me eẽ similẽ eam q̃ cũ i sectat exit nec murmurat sic ꝙ ego. vñ ꝙ sãcti pres fugiebãt de locis i q̃bꝰ hõrabãtur ut aliq̃ puip̃deret̃ur put refert Jo. cassiãꝰ li. 2. collacionũ de abbate ꝑphamuco q̃ cũ eẽt p̃sbit in mag no cœnobio egipti multũ honoratꝰ nec posset hũilitatẽ ut voluit exercere inẽ honores fugit assumpta veste seculari ad cœnobiũ distractꝰ ꝙ cum difficultate ibi receptus excoluit cœtum Fratrum et humeris suis ad pastinandum eum sterc9 gerebat. ꝙ postea ex humilitate ꝙ patiencia cognitus flens recessit dicens Jnuꝺia dyaboli hũilitate concupita fũ fraudat9

Vnde ad ptes palestine fugit vbi nec nomē suū vnq̄ indicauit. Cōsimile narratur de machario in li. q̄ dicit padisus. q̄ fugit a prexit ad pacōium ut eū recipet inē monachos Cū cū diceret pacōius q̄ nō posset sustinē tantū labōrē ut frēs sui. rñdit ille. Si me inferiorem videris expelle me Et cū eēnt ibi mille q̄drigēti frēs electi et alij ieiunarēt biduano ieiunio alio alio incredibili mō. machari⁹ cū intraret monasteriū semp in vno angulo stabat p totā q̄dragesimā nō panē neq; aquā gustās nec genua flectēs nec in terra iacēs. ꝫ tm̄ die dñico folia cruda sūmēs a cū ad necitatē nature dediabat statū redibat nō os apiēs nec cū aliquo loqns. ꝫ corde ingit orās a id opis q̄d tenebat in manib; semp effitiēs. Alijs vero frūb; mirātib; a de eo pacōio referentibus ille rogauit ut deus reuelaret ei q̄s tātus vir esset a p angelū reuelato q̄ erat macharius duxit eū intus pacōius a ait Grās ago deo a tibi. q̄ colaphos bonos ifaucib; meis dedisti putātib; se aliq̄d magnū facere in ouersacōe vite sue cum tū in opatiōe tui mbil q̄d egerēt Magna ergo sanctoꝝ humilitas patiētia et abstinētia. ꝫ incōpabilit maioꝝ filij dei qui se humiliauit vsq; ad mortē a ad ipsam dorendā descendit de celis. put ait Aug⁹. sup Jo. ō. 27. de machario

vt oniũ morboꝝ cã curaret descẽdit dei filius a humilis factꝰ ẽ dicẽs discite a me qꝛ mitis sũ hu. cor. hãc lectiõem discipuli xpi humilit audiãt veracit intelligãt memorit retineãt ꝗ efficaciter adimpleant.

audire intelligẽ memoriaꝫ adimplere

Capitulũ septimũ.

Optz etiã septuo religiosũ deũ feruent orare ꝑm illud sine intermissione orare ac̃. Sz ad hoc ꝙ oro sit deo acceptꝫ orãti pficua optz ut multiplicit fit odiõnata. Prio ꝯ orãs à oroe cõi vel puata pcã ꝑpa sep in mente plãgat qꝛ ꝑm gre. moꝛ. zz. vt raciter orare ẽ amaros gemitꝰ in cõpũctiõe nõ v ba resonaẽ. Secũdo orãs cor ab infimis aũtat ꝗ ad deũ tõlit se ouertat. qꝛ ꝑm bug. de studio orãdi. Oro ẽ mẽtis deuocõ ꝗ ad deũ ouertio p piũ ꝗ humlẽ affectũ fidẽ spẽ ꝗ caritate submixta. Tercõ orãs se supẽ se eleuet ꝗ ad deũ ascẽdat qꝛ dicit trenoꝛ. zz. Sedebit solitariꝰ ꝗ tacebit ꝗ leuauit se supẽ se. Qrto orãs iuste ꝗ caste petat vñ de vtroq; ait dama. li. z. ca. 2ꝛ. Oratõ ẽ ascẽsus intellectꝰ in deũ ꝗ peticõ decentium. Est enim oratio triplex. Casta quando petitur de peccatis venia. Castior quãdo petitur spõsi dona. Castissima qñ petit ipse spõsus sup õnia

dum feruẽter orare

multi

semp o

tripl oratio

fm sentiam commentatoris sup capitulū tertiū de ōnis noibus Et btūs Aug⁹ epla. 121. Ad pbā. docet qlis debet eē orans et quid orare deb; a quo. Ait enī. Ora primo btā; vitā quā oēs appetūt. Quid aliud enī oportet oraē ñ qđ cupiūt oēs. Sed qliter fit orādū subdit. hoc negotiū plus geitibz agit̄ p sermonibz. plus fletu p affatu. Absit enī ab oīone multa locutio. ß non desit multa pcatio. ß feruens pseueret intētio Et sequit. Multū autē pcari est ad eū quē pcamur diuturna a pia cordis excitatione pulsare Et Greg. mora. 22. sup illud Job 31. Quis mihi tribuet adiutorem ut desiderium meū oīpotēs audiat Sic dicit vera postulatio est nō in oris vocibz. ß in cogitationibz cordis. quia valentiores voces apud aures dei nō sustinūt verba ß pia desideria. Jdo dicit de moyse exo. 14. Quid clamas ad me cū tū verba nō portulerit Et de Anna p. Reg. p. dicit p nō loquebatur in orādo. Quo aūt fit orādū docet salua tor Luc. 18 dicēs Oportet semp orare a nō desi. Et ad Tessz. 1. Sine intermissione ora Et pba. Semp in ore laus eius i ore meo. Secundo notatio mis intelligūtur bona opa fm glōz ibidem Et glosa sup Luc. 18. dicit. Non desinit orare q nō desinit bñ viuē vl facē. Est igit iugit orādū qz fm Crisost. sup Math. omel. 22. Sic est de

p quo fit orād

qliter fit orād

multū orare

Semp orare

oꝛone ſicut de reſpiracõne ut em̃ ſemp indige
m⁹ reſpiracõe ſic a oꝛone a ſi non haurim⁹ a
ꝺo qꝺ petimus nr̃a eſt incuſacõ Eſt enim ſimi
lis cathene luꝰ vel fumꝰ pẽdenti de petra ut ait
ꝺpomſ⁹ de dñis nominib⁹ ·c·3· Sicut em̃ hõ p
talem funem aſcẽdit ſupius ſic aſcẽdit homo
ad deum p oꝛoez· Et ido ſãcti pres pugilabãt vigilãt oraõ
in oꝛoe ſm illꝺ pet· ꝙ· Vigilate in oꝛoe Et xps
pnoctabat in o· put ꝺr Math· 14· a luc· ·6· vñ
quãtũ valeat iugis oꝛo patuit in moyſe q̃ cũ
orabat vincebat ppls ei⁹ cũ ceſſaret vincebat
amalech· Et ido lapis mamb⁹ eius ſuppoſitus
erat ne laſſaret ut dicit Expo· 17· a de iugis ora
cõis virtute narratur in vitaſpatꝝ pre vltima
q̃ Julian⁹ miſit quẽdam de monez ut portarz
Rurſum ſibi de oriente qui tranſiens ſup locũ
vbi public⁹ monachus orabat non poterat vl
tra trãſire ſed ſtetit immobilis ipſo continuã
te oracõnem p· 10· dies a ideo ad Julianũ re
uerſus eſt impedito negocio· Sed ecõtra mul
ti non poſſunt in oracõne perſiſtere quos ta
men ducit ad libitum ꝺyabolus ſicut patuit i
quodam diſcipulo beati benedicti per ꝺyabo
lum foris extracto ut patet ſupra parte q̃rta
diſt· ꝙ· ꝛc·

Seq̃tur capitulũ octauũ·

Capitulū octauū.

Consequēter oportet orātē multas hē ꝺditiones Quaꝝ ꝑma est ut sit in orā te virtus caritatis. qꝫ ſm Greg. super euāñ. li. 2. omel. 1. Virtus oīomis ē cēlsitudo caritatis. Secūdo in orāte sit irrepḥēſibilitas conſcie a cordis ſm illud Jo. 3. Si cor nr̄m nō reprehēderit nos fiducīā habemus ad dēū Et q̄cq̄d pecierim⁹ accipiem⁹ ab eo Et. 1. thio. 2. Volo īmq̄t apl's viros orare i oī loco leuātes puras manus sine ira. aē. Tertio sit in orāte recōciliatio offensi frīs. Cū offers inquit sal. Matḥ. 5. munꝰ tuū ad altare a recordat⁹ fue ris qꝫ frē tu. hꝫ ali. adū. te re. aē. Quarto i orāte sit ordinabilitas petitiōis. qꝫ dicit dīns Jo. 16. Si quid pecieritis pr̄em i noie meo nō īm noie dyaboli ut sortilegi dabit vobis Et Matḥ. 6. Primū q̄rite regnū dei. aē. Quinto sit in oran te pfectio opationis. qꝫ ſm Greg. moꝛ. 18. Si id qꝺ p̄cipit deus facim⁹ id qꝺ petimus obti nem⁹ apud dēū que hic cōgruūt ut et oīone opatio a opacōe oracō mutuo fulciaē. Vñ et treno. 3. dicit. Leuem⁹ corda cū manibꝫ. sed corda cum maibus leuat q̄ oīonē suā opibꝫ roborat. Sexto sit in orāte pseuerātia peticōis ſm illud Luc. 11. Et si pseueraueit pulsās. aē.

militatur orare

ad qſē pertinet

glat' orac

nā reconciliatōe frē

ordinate

pfectō opationis

pseuerantia

Sequit̃ ꝓpter ĩmprobitatẽ surget a dabit. ac. Septũo fit ꝙ orante stabilitas stacõis ut ad pcca iterũ non recidiuet ꝑ quib⁹ antea oraue rat. Vñ dicit̃ ecc̃i. .xxxvi. Ne ĩteres verbũ tuũ i oõne. hoc est. Cũ mala gesta dẽfleueris nequaq̃ rursꝰ facias qd̃ antea ꝙ precib⁹ plãxeras hñs em̃ septẽ ꝙ oõione ocurrentib⁹ erit tua oõ efficax apud dm̃. Vñ hꝝ sunt septẽ grad⁹ p qs fit ascẽsus ad dm̃. eze. xl. Et hec sũt septẽ colũne religionẽ fulstimẽtes qs edificauit sapiẽtia ꝙ domo sua de quib⁹ colũnis dicit̃ pue. ix.

nõ rendurater

pauptas voluntas castitas obedientia caritas ffides Spes Humilitas pacientia

Distinctio septima sexte ptis huꝰ sũme. Capitulũ p̃mũ.

Onseqñter videam⁹ de religionis vtilitate hac dist. septia Cuꝰ vtilitas ex hoc attẽd at̃ eo q̃ ꝙ religione maior est q̃ ꝙ seculo securitas approꝑmãdi ad dm̃ a reconciliãdi deo maior facilitas a ꝑmꝝ recipiendi et hõis mõpabil imẽsitas de q̃b⁹ diffuse ibi tractat Anselꝰ de fide tudib⁹ ca. 28. vbi ait de securitate religiõis q̃ dyabol⁹ ipugt oẽs fideles i hac vita. ꝙ cõñ dyabolũ villa ẽ vita seclariũ a xp̃ianoꝝ. ꝙ castꝝ ẽ möch⁹ a ẽligio. ꝙ dũgio i castro ẽ oũsacõ angeloꝝ. i villa sũt dom⁹ ifirmea leuit̃ ipugnãt

maior ſecuritas & facilitas ad deu appꝛiandꝫ

exm

ꝑmꝝ

In castro est securitas maior si bñ custodiat Sed in dñgionez.s.celestē si quis semel ascēderit non licet redire. Maior ergo est securitas i religiōis castro q̄ i villa inferiori a ad dñgionez puenīēdi maior facilitas. de facilliori ad deū reconciliatiōe explificat idē Anselmus ponēs similitudinez inter deū et regē aliquē Cui q̄d fuiunt. ß nolūt p̄mittē se esse ei fideles ne seq̄tur maior vindicta si deliq̄rint. Alii vero seruiūt a fidelitatē p̄mittūt a si peccauerīt pati fūt maiorē subirē penā et hii fūt religiosi. Vnde a si dñs dicat ei. q̄nto mihi familiarior eras a plus obligatus mihi debuisti min⁹ peccare a p peccō pl⁹ punīri Rñdebit a religiosus dño verū est si nō penitentē. ß me totū i penitētia oib⁹ diebz vite mee trado Et ideo maior debet fieri mihi mia q̄d et verū est a dictat ratio. q̄ si religiosus malefatiēs pl⁹ ē secularī puniēd⁹. ꝯsequēs est ut religiosus bñfatiēs magis sit eo p̄miāndus. de quoz p̄mio narrat in vitis pa. pte. ix. de quodā sācto p̄re q̄ vidit q̄tuor ordines glorificatoz i celo. s. infirmoz a cū hoc grās dñ agētiū. hospitalitatē sectātiū a mīstrātiū. in solitudine cōuersantiū. nec vnq̄ hoies videntiū. a religiosoz volūtati p̄m⁹ p̄ter deū se subiicientiū. Et hic ordo vltim⁹ vltra omnes alios vtebat torq̄ a corona aurea. Rñdit cū ita vidisset pater

sanctus dixit illi qui hec ipsi oñdit Quare ma iorez gloriã alijs habet iste ordo. rñdit. Quia alij fecerũt ꝑm ꝓpriã volũtatẽ opa sua. hic au tẽ ordo abitiens oẽs volũtates suas ꝓpter deũ ad inssionẽ pñs spũal' tot⁹ dep̃det Et ideo ta les in iudicio etiã honorãtur xp̃o iudici assistẽ tes ꝑm illud Job. 20. Judicium paupibz tribuit Sup qđ Greg̃. moĕ. 26. poit quatuor ordines. duos ex pte reprobox̃ a duos ex pte electox̃. Et qz alij iudicãtur et peũt quibz dicit̃. Esuriui a nõ dedistis mihi. ac̃. Alij nõ iudicãtur et pe unt sicut hij de q̃bz dicit̃. Qui nõ credit iã iu dicat⁹ ẽ. hij vba iudicis nõ ꝯcipiũt q̃ nec ei⁹ fidẽ vboten⁹ seruare voluerũt. Alij iudicãtur a regnant sicut hij q̃bz dicet̃. Esuriui et dedistis mihi m. Alij non iudicãtur a regnãt ut viri p fecti de quibz Matth. 19. Vos q̃ reliquistis oĩa a secuti estis me. ac̃. Et sequit̃ causa relinquẽ tes im̃t oĩa pl⁹ ꝑmpta deuotiõe executi fũt ꝯ inberi gñaliter audierũt. hec Gregorius.

hominẽ. ipse habit mansiones

udicãt⁹ z ꝑcut

nõ udicãt⁹ z ꝑcut

udicãt⁹ z regnãt

nõ udicãt⁹ z regnãt

¶ Capitulũ secũdũ.

AT sicut religiosus bon⁹ ampli⁹ est glori ficãd⁹. quia magis ꝓfectus. Jta religio sus malus ampli⁹ est puniẽd⁹ qz magis puer sus. qz qñto gradus altior tñto casus grauior

ait Ber·li·2·ad Eugenīū. Que enī maior puer
sitas q̄ post agt̄ā a apprehensā viā tāte pfecti
onis ad vomitū pcī et imq̄tatis redire ut ca
nis·vñ nemo mittēs manū ad aratrū a respi
ciens retro aptus ē reg·dei ait dñs Luc·9·vñ
a vxor loth respitiēs retro versa est in statuā
salis vñ statue dicēdi sunt hmōi que effigiē
hoīs viuentis habēt tm̄·Et btūs Ansel·li·de si
militudīb; ca·3·1·facit similitudiez inē denariū
a monachū dicens q̄ sicut denari⁹ totūdus
debet esse ex puro ere·recto ponderе·a legitīa
moneta·Sic debet eē in monacho a religioso
bono obediētie a mūditie puritas·ꝓpositi sta
bilitas·a habitus monachal' decēs q̄litas·Et
sicut falsus denari⁹ inē bonos reptus in ignez
piciē·sic a malus religiosus sepatus a bonis
mittrē in ignē inextīguibilē a pl⁹ q̄ secularis
a grauī⁹ torq̄bitur·Vñ narrat in vitis patrū
vbi s̄·ptr·3·de quodā qui cū vellet cōuerti et
mē sua semper hoc phibebat Ille mū dixit·O
mē volo saluare aiaz meā:nec mē acq̄euit·ꝙ
factus est monach⁹ male tñ vitā suā expēdēs
Quo facto otigit mūez mori a ipse infirmat⁹ g̃
uissiē raptus est in excessu mentis et ad iudi
tiū ductus ibiq; vidit mūem cū hīs qui iudi
cabātur·Cui illa ut vidit filiū dixit·Ad quid
fili miser in hūc locū venisti odemnādus·vbi

Exemplum

sunt sermones tui quibus dicebas saluare volo
aiaz meā qđ ille audiēs confusus reprehēsione mē
na tam crudeli nec hīs quid rñderet mū ipo
dolore a cōfusione stupidus totus factus est. Et
ecce dispensacōne dei ille resurrit a sanus factus
penituit a vitam in optimū mutans dixit. Si i
periū mīs mee sustinere non potui. quō xpi
a sanctoz ōniū aduersus me potero sustinere
in die iudicij a ex hoc pmāsit in penitencia de
die in diem viriliter agens in dño. Ex hīs pa
tet malorū religiosorum tormentorū magnī
tudo a vltima in iudicō confusio qui nunc tm
gloriantur de habitu solo a nomine a nullaz
tamē habēt pfectionez in veritate. ꝫ abutūtur
sua vocacōe sm illd Job. 21. dedit eis dns locū
pnie a ipse illo abutē in supbiā.

Capitulū tertium.

Vilibz & religiosus cōsidēt statu sui p
fessionez a habitus sui q̄litatem a stu
deat viuere sm ordinis sui exigenciaz
q̄ sm Anselm de similitudinib vbi s. Quicq̄d
oñdit religiosus in habitu pfessiōe vl osuetu
dine exteriori illd debet obseruare in hoie intei
ori. Et exemplificat dicēs viles vestes a nigre
signāt q̄ reputz se pcōrez vilē a mortuū mūdo

Q̄ fūt a capite vsq; ad pedes signat ipsū i religione ꝺsistē vsq; ad finē vite Q̄ fūt in formā crucis formate signat ipsū semp debere i pēnītia viuē a ingē memoriā passiōis xp̄i habē. Corona et capillor tonsio sig̃t eos reges xp̄i eē a sacerdotes Et i vitaspatr pte. 10. in fine dicitur q̄ tu cullū ꝺz eē i monacho innocētie signū Et seq̃tur. Hec est phia religiosi et vera sapientia studē ut sit corā deo interi9 q̃lis appareat corā hoibus exteri9. Vñ a hug. in dydasc. ait. Simplicitas et puritas monachi est eius phia Et seq̃t. Vilitas hītus a simplicitas vultꝰ vite innocētia a ꝺuersacōis sāctimonia dñt hoies docē. q̄ efficatior ē vox opis q̄ sermōis.

vera phia religiosi

Sequit̄ septia ps p̄cipalhui9 sūme. Capitulū p̄mū prime distinctionis.

IJcto igit̄ qualit̄ cōferendū est cū hoīb; ꝺm diuersitatē statuū misteriorꝝ offitiorꝝ a graduū. Nūc vltio hac pte septima q̄ ad mortē tendimus oēs. s. maiores a minores senes et iuuenes diuites a paupes. ꝺicēꝺ est q̃lit̄ admonendi sūt oēs mōles Et q̄ hec vita est quedā mors plixa de die in diē ꝺefitiens a ad mortē p̄erās ꝺm sententiā bti Greg. sup euañ. li. 2.

omel.14. Jdo monendi sunt vniuersi ne confidat de vite duratõe. q̃ sm Aug9. cõfes. x. Jsta vita est mors viuenciũ a vita morienciũ. Et est pũctal breuitate trãsitoria velocitate plena miseria a calamitate de quib9 õibus testatur scriptura dicens Job. 1x Breues dies hoĩnis sunt ac̃p primo a Job. 7. Dies mei velociꝰ trãsierunt q̃p a texente tela succidit̃p secundo Et aug9. de verbo do. ser. 14. Quid est diu viuere q̃p diu torqueat̃p tercõ vñ monendi sũt omnes ut non cõfidant in hui9 vite trãsitus velocitate a breuitate. q̃ sm Job. 7. vetus est vita mea quo mil ẽ mutabili9 Et pcipue monẽdi sũt viuentes in pecõ ymo potius mortui p peccatũ ut non differãt conuerti ad dñm. q̃ subito veniet ira ei9 a in tẽpe vindicte dispdet tẽput dicit ecci. 7. vnde aug9 ser. 16. vbi supra. Quid differs in crastinũ lõga vita erit ipsa si longa bona sit a sic melius erit si lõga bõ sit. Si vero breuis sit bñ factũ ẽ ut sit bõ q̃re enim vis hãre lõgũ malũ.

Capitulũ secũdum.

Jtem monẽdi sũt hoies ut cumulẽt bõ merita i tã breui vita ecclis. 9. Quodcũq; potest manus tua instanter operare. Et Joh. nono

veit nox qñ nemo potest operari. s. post mortem Et ideo sm apostolū Gal. vltimo dum tempus habem⁹ operemur bonū. ac. Econtra est de multis qui predcōz obliuiscētes ad carnis voluptatē. mundi cupiditatē. a ad honoris transitorij respitiunt sublimitatē qui similes sunt sm barlaā cuidā fugienti vnicornē et in fugiēdo cadenti in baratrū in quo tamē arbusculam apprehēdit in cuius radice vidit duos muēs albū a nigrum radicē corrodentes a in fundo vidit draconem ipsum deuorare cupientē. de piete vero vidit quatuor capita aspidū quasi ipsū inuadentiū. leuans vero oculos vidit exiguū mellis in arbusculę ramis descēdere qui oblitus ommū piculorum predictorū totum se dedit ut illud mellis exiguū apprehenderet et adaptat sic ibidem dicens Oz sic est de mltis peccatoribz qs vnicornis psequit. vnoz. baratrū est mūdus. arbuscula vite nre mēsura que cōsumitur albo mure a nigro idest die et nocte Aspidū quatuor capita sūt quatuor elementa quorū si vnū precurrerit dissoluit compago corpis. Draco deuorare querēs dyabolus est. Stilla mellis delectatio mundialis a peccati quā inquirūt toto affectu ommibus alijs obliuioni traditis Et ideo ait ps. talibz Vt q̄d diligitis vanitatē a q̄ritis mendatiū.

Capitulū tercium.

Onseqñter monendi sūt hoīes ut iugi ter recogitēt de mortis meuitabilitate a gñalitate qz ſm ps̄al. Quis est hō q̄ vi. a non videbit mortē. Nullus qz ōnes mo imur a quasi aqua dilabimur in terrā. 2. Re. 14. Mors enim est q̄dā pena gñalis adā ōni bus filijs eius inflicta vnde null' p̄cit mors. Sed moriūtur iuuenes a senes vñ ſm quēdā sapientē Mors inuenīb⁹ in insidijs semb⁹ in ianuis. Sed a ōnīb⁹ gñaliter est meuitabil' a ideo dicit in apo. 20. Vidi mortuos magnos a pusillos stantes ī ospectu tronī. Oēs enī eque vocat mors a non ē ut effugiā⁹ id⁹ rex vndi q; em̄ tela in nos iatūt et oēs ꝛseruamur ad mortē ait Señ. de naturis rex ca. vltō Vñ et idē; ponit exemplū bonū in libello suo ad mar tiā dicēs qz nos sumus similes ascēdētib⁹ mu rum obsessum multis hostib⁹ siq; quos desce dūt tela sagitte vel sa;ra a quib⁹ vulneramur vel cadimus p que signātur varia gña mor tis q̄b⁹ pcutimur a Señ. ait li. 7. de būfi. c. vlti mo qz mors cōe tributum a lex natural' offici ūq; mōrliū Vnde a mors apud gentiles dice batur pluto id est deus infernalis vel mortis habere trigam̄ qz capit ōnes in trib⁹ etatib⁹

puelua iuuētute senectute ait hug. vñ de hac mortis gñalitate narrat i q̄dā ātiquo scripto q̄ cū filio quinsdā nobilꝭ vnico intrassz religionē vellet q̄z ad cū p̄ ut cū vi extrahēt et cū nō possent sotñ puer ꝯtra volūtatē p̄ris retinere nec ausi erāt. Precit puer q̄ ipe posset cū p̄re loqui q̄ cū ꝯcessum esset ait puer ad patrē. Pater mi aufer a regno tuo cōsuetudinē vnā ꝑ redibo ad seculū. cui ānuente p̄re precit ut sibi illā īnotescēret ꝯsuetudinē Cui puer. videō q̄ eque moriūt iuuenes ꝑ senes ꝑ si velle possis q̄ nō moriāt iuuenes qual ꝑ ego fiī tecū recedā q̄ si nō poteris hic remanebo in dei seruitio ut secure mori valeā. Quo audito nolo īq̄t p̄ filio ut ad seculū redeas. ß et ego tecū hic remanebo. q̄ spūssanct? i te locutus est mō ꝑ ex tūc ābo seruierūt altissiō. Exq̄ igit̄ non est fugē mortem nō restat misi ut hō sic viuat ut secure oī tpe mori possit examinā do districte vitā suā p̄item p̄teritā ꝑ futuram ut nihil sedum cōmittere ꝓponat.

Capitulū quartū.

Deinde admonēdi sūt hoies de cōtinua mortis recogitatiōne ut p hoc a pcās retrahāt ꝑ ad bñ opandū excitē

Memorare inquit eccl. .x. nouissima tua et in eternū non peccabis. Et Greg. in mora. super illud Job. 10. Nūquid non paucitas dierū meorū finabre. ait Cum culpa animū temptat ne cesse est ut breuitatē vite et fue delectacōnis aspiciat ne ad vitaceam mortē inquitas rapiat. Et eccl. 11. dicitur. Si ānis multis vixerit homo. aē. Sequitur memisse debet tenebrosi temporis. Et dicit Alphorabius in libro de diuisione phie q fm Platonē phia est tediū et cura et studiū a sollicitudo mortis. Sed p sollicitudinem mortis intelligit mortificacōnez prauarū voluptatū a carnaliū desideriorū Nā hijs mortificatis applicat homo ad curā veritatis. hec ille. Cui concordans Tulli. li. p. de tuscul. qstiōibus loqns de socrate ait Tota phorū vita est iugis ymentatio mortis. Vnde narrat in vita Jo. elemosinarij de antiqua cōsuetudine quā dā Oz post qp impator cēt coronat? astantibz exercitibz vemebāt monumētoz edificatoēs cū marmoribz diuersi coloris et inquirebant ab eo de quali metallo iubaret sibi fieri monumētū suū. Per hoc insinuātes ei qp semp recogitaret se eē mortalem et in breui recessuz ab hac vita Et ideo curā aie fue impēdēt a p tpe fuo pie et iuste regnū disponeret propter qd a pdictus Johānes fieri sibi monumētū fecit

volens bonā imitacōnez post se relinq̄re alijs p̄iarchis Et b̄ūs Greg. moē. 21. loquens de hac materia sup illud Job 21. quasi tumentes fluctus semp timú deū ait. Nulla carnis delectatio imminēte tēpestate ad mentē reducit. ꝙ cūcte res in despectū veniūt amore viuendi Et q̄ carnis voluptates et mūdi delectacōes a honores auferūt a multis recogitacōez mortis Ideo dicit eccl̄s. A. melius est ire ad domū luctus q̄ ad domū conuiuij. In illa em̄ finis vniuersoz admo. Qui igit̄ sic ꝑsiderat mortē alios nō despitiet nec arrogāter se supra se esse ret. put ait Sen̄. li. 3. de naturalibz q̄stionibz in fine Quid dientulo tuo iracoeris, cui stime paululū venit ecce mors q̄ nos pes fatiet Et epla. 97. Mors oēs eq̄t.

Capitulū q̄ntū.

Et quia infructuosa est p̄meditatio mortis nisi assit debita prepatio vite Ideo admonendi sūt vniuersi ut sint ad mortē pati q̄ venit ex iprouiso Et ido dicit dns Math. 24. Vigilate q̄ nescitis q̄ hora dominꝰ vr̄ venturꝰ sit Et Apoc. 3. Si nō vigilaueris veniā tā q̄ fur a nescies qua hora ve. Vñ ꝑm Greg. 12. moē. ꝓpterea voluit deus nos latē finē nr̄m ut dū imēti sumꝰ q̄n moriemurz semp

pati ad mortē muemri debeā⁹. Et ido dr Job
17. Numer⁹ annoꝝ incert⁹ est tp̄āmdis ei⁹ vñ
debem⁹ ad mortē pari sicut mīstri assistētes
regi. Fm illud luce. 12. Sint lūbi vestri p̄cincti
ſ. a cohibicōe libidīmū. Lucerne ard. in mam.
vīs in fulgoē bonaꝝ actionum a sequitur. Et
vos similes hominib⁹ expectātib⁹ domi. fu. qñ
re. Item debemus ad mortē preparari sicut ra
cōem reddituri a hoc de omissis cōmissis pro
missis a acceptis. quia in fine moienti dicit do
mīn⁹ illud luc. 16. redde racōem villicacōmis
tue. Et ideo sic patus sit vnusquisq; in hac ra
cōe reddēda ut rñdere possit domino illō Ma
thei. 25. dñe qñq; talenta tradidisti mihi ecce
alia qñq; ac̄. Item debem⁹ ad mortem pari sic
ad pegre pficiscens in remotas ptes se parāt
pegrini premittētes. ſ. expensas a thesauros.
Et ideo dicit dñs Math. 6. Thesaurisate vob
thesauros in celis a hoc p manus paupum i
thesaurario elemosinas p̄mittencium a ibidē
illas reponentiū. Quapropt dicit dñs luc. 16.
facite vob amicos de mā. imq̄. ut cū defeceritis
recipi. vos in ēt. tab. Exēplo barlahā narran
tis de quod pncipe sapiēte i ciuitate regnte cu
ius ciuitatis mos fuit iste ut p ānū ageret pn̄
ceps qd volebat. Sed in fine ām nudaī debuit
a exulaī quā ofuetudīē attēdēs qdā ibi pfcūs

trāsmisit bona sua ad exiliū ad qđ venies in fine anni inuenit oēm sufficientiā. qe sibi ātea puiderat. p ciuitatē istā intelligitē mūdus q̄ in exitu mortis nos spoliat oībus. p exiliū vero celū intelligi potest ad qđ boni sunt ituri post vitā istā a quo a mali sūt exulati Et ideo bonū est ibi thesauros p̄mittē a hoc añ mortē non post mortē Exēplo alicui⁹ eūtis aliquā viā ob scuritā vel ignotā cui meli⁹ est habere lucernā añ se q̄ post se Vñ et btūs Eadmūd⁹ semℓ cui dā funeri obuiās in via añ qđ ducebat bos ad eccīam. q̄ fuit quid fieret de boue illo Cui comitātes fun⁹ dixerūt. Iste bon⁹ hō illū dedit eccē. Et sāctus ad eos. Mallē in q̄t ipsū in vita sua iugū bouis dedisse q̄ post vitam bouē ite grū cōtulisse. qe plus pficit elemosina volūta ria q̄ multa. Si em̄ vixisset bouē nō dedisset. Sz ideo dedit quia retinere non potuit.

Capitulū sextū

AT quia error gētiliū fuit q̄ mors op tanda est ab oībus a q̄ virtutis est siue ostātie q̄ homo inferat sibi mor tem Ideo hūc errorē reprobādo tāgit beatus Aug⁹. li. p̄. de ci. dei ca. 22. Narrās de discipulo platonis quē ferunt plecto platois li. vbi de

aie imm̃ ōlitate disputauit se p̃cipitē de mu
ro dēisse atq; ex hac vita migrīsse ad eā quā
credidit meliorē. Ibidē etiā narrat de Catho
ne q̃ se necauit eo q̃p fuit gione cēsaris mud⁹
Et de eodē Cathōe narrat deñ. epla. xc. q̃ eo
die quo repulsus ē a p̃tura luſit et q̃ nocte pi
tur⁹ legit eodē loco habuit ex p̃tura q ex vita
recedē. Oia enī que accidere rēt ferenda sibi per
suaſit. ſ. ut ē erroē improbat fides catholica
qua nūq̃ dīmittus preceptū vel p̃missum hoc
rep tur quacūq; ex causa. Sed lex hoc phibet
dicēs exo. 20. ſō occides nec te nec alterū ſm
Aug⁹. in glo. De hoc etiā Joseph⁹ cōtionans
ad iudeos pertractat; put recitat Egesippus li
bro tertio. Volebant enim iudei aliqui mdu
ſi a romanis se necare. Ad quos aiebat Jose
phus. ſNature vinculo anima corpori est con
iuncta. Quis ergo impune corpis q amme dō
complacitū conturbermū interrumpe vel disso
ci re audeat. Et sequitur. Dei possessio sumus
Deo in vtroq; seruitutē debem⁹ quasi seruu ex
pedemus diuina impia quasi captiui reseruc
mus dei vincula quasi fidēles seruu depositum
dei custodiamus nec mun⁹ huius vite recuse
mus. sed nec donum celeste refugiam⁹ Si enī
hominis dona reiicias contumelioſus es q̃n co
magis seruare cōuenit quod a deo recepim⁹

Et seq̃tur. Nature lex valid̃a est velle viuẽ nec sibi mortẽ asciscere Et post addiẽ. Depositũ dei est aia in hoc corpe et si hoīs depositũ violare pena infamie ẽ qñto magis depositũ dei. Mõ g̃ ex v̂tutis magnitudie est q̃ hõ sibi mortẽ inferat. ℔ ex erronea incredulitate a interioi scientie horrore a ãgore a callida hostis antiqui suggestiõe a decepcõne ℔m sentẽtiã bũ Aug⁹. vbi s̃. vñ de ista seductõe refert hugo. de sac̃. li. 2. pte. 16. ca. 2. de quodã pegrino eũte ad sãctũ Jacobũ a sotijs diuiso cui obuiauit quidã ut videbaẽ vir venerabil̃ qui inẽ multa alia fuasit ei q̃ nil magis expedit viro virtutis q̃ festinãter exire de hac vita nec referre quoq̃ mõ hoc fiat Rñ ille audiẽs a putãs talẽ virũ vera dicẽ: ferro iniecto seipsũ iugulauit Quẽ extinctũ a sotijs inuentũ ad vicũ vñ exierant reduxerũt a hospitẽ de hoc inculsãt. qui tñ ꝓpriã sciẽs innocẽtiã tõ deuocõne a deo petiuit auxiliũ et ecce qui iacebat mortuꝰ subito surrexit viuus narrans rem gestaz Asseruitq; se ab illo qui ei facinus suggesserat ad tormenta deduci Cui occurrit sanctus Jacobus ad tronũ iudicis ipsũ deducẽs et precibz impetrauit ut vite denuo redderet qñ a factũ fuit. Nullus g̃ quo cũq; suasu à instinctu mortẽ sibi ifeãt. q̃ sceleracões facti homicide sui q̃ alioz.

distinctio secunda septe pris huius
sume. Capitulu primu.

Ex predictis igit pt; q non ab om̃
bus ē mors mrbitro mo optāda.
ß a mal' vehemēt timēda. q mors
pcōz pessima. q in bonis mors ē
miciu vite ppetue. sed in malis miciu mortis
ekne. Est enim sm aug⁹. ad orosiu mors qua
drupler. s. mors corpis q̄ est sepacō anime a
corpe. a hec est cōmuns ōmibus. a est mors aī
me q̄ est sepacō dei ab aīa p culpam. a hec est
tm̃ malozz in hac vita. De hijs duab⁹ Math.
.8. dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Et
est aie pena solus añ iudiciu qual' fuit a ē illi
us diuitis de quo dr in luc. mortu⁹ est diues
a sep. in infer. qd est ptiu malozz diuitu cimi
teriu. Et est mors corpis a aie pena simul infli
gēda dānatis post iudiciu q̄ dr mors secūda
qñ. s. dicēt dānādis illud Math. 25. Ite i ignē
eter. q̄ pat⁹ est dyabolo a āgelis ei⁹.

Capitulu secūdu.

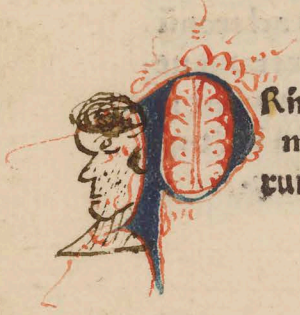

Prima g̃ mors corpal' timenda est a
malis. quia morientes in̄ qui in cur
runt ablacōem ōnium delectabiliu

in pñti a eternitatē oīm mediaz a penaz i futuro. quia dicit Job. 21. dines cū dormierit nihil secū affert apit oīa et nihil inue. Sm q̄ exē plificat ibi Greg̃. de diuite epulone a de stulto ꝓponente dilatare horrea sua. cui dictum fuit stulte hac nocte recip. aīa t. a te. que autez parasti cuiꝰ erūt. Vere ergo mors pccōz pessiā et ideo timenda. vñ a eccī. xl. dicit. O mors q̄ꝑ amara est memoria tua hoī iniusto et habēti pacē in substātia. vñ ad maiorez pene cumulū quibusdā impijs añq̄ꝑ exeāt de vita oñdit deus penas infernales illis debitas ꝓut narrat Beda de gestis anglorū de quodā milite insolēte q̄ cū infirmare ē monuit eum rex kenredus ut peniteret et ofiterē. Cui rñdit. Non mō hoc fatiā ne dicerer timidꝰ a a sodalibz derideret Sed cū cōualuero forte hoc agā. Infirmitate igit aggrauāte iterato visitauit eū rex. Cui ille. Inanē me visitas. q̄ ecce modo duo pulchri iuuenes itrauerūt. quoꝝ vnꝰ portabat librū pulchꝝ ꝑ puū In quo scripta erāt pauca bona que feci Et post illos ecce modo intrāt malignoꝝ spirituū multi exercitus quoꝝ maior oīm ꝓtulit librū horrendē visiōis enormis magnitudis et ponderis importabilis In quo descripta sūt oīa scelera mea tetris lr̄is q̄ cūq; egi aut cogitaui dixerūtq; ad alios iuuenes

Jte hic qz iste nr̃ est q̃z illi. Verũ est nec est iustũ vobis cõtradicere. ꝙ illũ vobiscũ adducite quibz dictis dæmones terribiles a crudeles me pcusserũt vnꝰ in capite a alĩ pedibz a cũ simul dicti idꝰ puenerit moriar a ad tartara deducar quibz narratis vitã miserã finiuit in pñia regis. Et ait Beda. Nõ p se hæc facta fũt qui ista vidit cum nihil sibi visio pficeret. Sz p alĩs q̃ vsq; ad mortẽ differũt pnitere Jbiđ eã narrat de quodã fabro male viuẽte in monasterio a frib; ꝓpe opũ ncãtatẽ fustentato q̃ seruiebat ebrietati a alĩs vitiis magisq; nocte residere in officina sua ꝙ suevit cũ frib; ad psallendũ pgere. Cum infirmatus a ad extrema deductus vocauit frẽs narrauitq; eis q̃ liter vidit infros aptos a sathanã dimersũ in pfundũ a cappham et iudã cum cæteris qui xpm occiderũt nec pmanserunt sibiq; cum eis locum esse patũ dixit a cum hortaret ad pnã tolerandã desperãs respondit. Non est locus mutandi vitã nec pnitentiã agendi. qz cõm me lata est sentẽtia diuina factis meis debita a hoc dicens sine viatico a cõfessione expirauit extra monasteriũ sepultꝰ nec p eo aliquis orauit. Et sequitur ibidem. Hec vidit ut salute despata miserabilius piret. Sicut bũs stephanus vidit ante mortem cælos aptos ut ieuus ab

hac vita recederet & celum introiret Omni igi
tur impio timenda ē mors corpal. sed multo
plus timēde sūt alie mortes spūales. qm mors
carnis nō est nisi vmbra mortis respectu alia
rū. put ait Greg. moꝛ. 11. qz ab illa que est car
nis q̄si de somno iterꝝ surgemus. Et ꝓm Aug⁹.
de ci. dei. 13. ca. p̄. Mors corpis est cū illud dese
rit aīa. Mors aīe cū eā deserit de⁹. qñto ꝙ deus
melior est aīa tñto peius est aīam a deo deseri
q̄ corpus ab aīa derelinqui. Et ideo sancti fusti
nuerūt mortē corpis ut vitarēt p peccatū mor
tem aīe. put ait fusāna dan. 13. Melius est mihi
absqz ope incidē in manus vrās q̄ peccare in
cōspectu dei.

Capitulū tertiū.

Vātū aūt timenda est mors pene et
ne que est aut soli⁹ aīe aut corpis fil
q aīe que dicit mors secūda. Patet ex
sentētia bti Aug⁹. de secūda morte loqñtis de
ci. dei li. 21. ca. 3. vbi ait. Prima mors aīaz no
lentē pellit. secūda aīaz nolentē tenet in corpe
Et ideo sequit. Tertia mors sempiterna qñ nec
viuēt aīa poterit deū non hñdo. nec doloribz ca
rere in inferno moriēdo Et li. 19. in fine dicit.
q̄ secunda mors ideo sic dicta est. qz aīa ibi vi
uere nō potest vbi a deo alienata ē. nec corp⁹

potest viuere. q̃ eternis doloribꝫ oportet semp̃ subiacere a ꝑpter hoc durior. q̃ p mortẽ finiri nõ poterit vñ dira est ista mors. Secũda ꝑtr tormentoꝝ multiplicitatẽ cõtinuitatẽ irreme diabilitatẽ et eternitatẽ dæmoniorꝝ societatẽ et sub eisdẽ miserã captũitatẽ. vñ a apõ. 20. dicit̃ q̃ diabolꝰ missus est in stagnũ ignis a sulfuris vbi bestia a pseudo ꝓphẽ cruciabũtur die ac nocte in secla. s. Sup oia aũt dirissima est pena sepatio a visione diuina et sãctoꝝ societate iocunda put ait Crisost. sup Math. omel. 23. Multi gehennã abhorrent. ego aũt casũ illius glorie multũ amariorẽ gehẽna pnã esse aio. Et sequitur. Decẽ mille aliquis ponat gehennas. nihil tamen tale dicet quale est a beata illa gloria excidere odio haberi a xpõ audire quomã non noui vos incusari qñ esurientẽ eũ videntes non cibauim9. Etiã decẽ milia melius est sustinere fulmina q̃ facie illaꝝ mansuetã videre a nobis auersã et tranquillũ illum oculũ non ferentẽ videre nos. ꝙ illis dicens. Ite in ignẽ eternũ. Vnde in hoc q̃ ait Ite. notatur a visione dei sepabilitas. In hoc q̃ ait Ignẽ. notat̃ pene acerbitas. In hoc q̃ ait Eternũ. notatur eiusdem pene ꝑpetuitas. Sed sicut dicitur Apõ. 2. Qui vicerit voluptates a pcã non ledetur a morte secũda.

¶ Capitulū quartū.

Et q̄uis mors sāctor̄ sit p̄tiosa a ideo appetēda fm illud apli dicētis philip. p̄. Desideriū habeo dissolui a eē cū xp̄o Tñ vir iustus ꝯformet se diuine volūtati i viuendo a moriēdo. q̄ seq̄t ibidē. Permanē aūt in carne necessariū est ꝓp̄ vos sicut dixit a beatus martin⁹. dñe si adhuc populo tuo fū necessari⁹ nō recuso laborē fiat vo. tua. Et licz vir iustus in moriēdo libereē a carcē carnis et intret hereditatē eternā fm illud ps̄. Cū dederit dilectis suis somn. ecce hē. do. Et q̄uis in morte oriatur glorioso ortu fm illd Job. 11. Cū te conſūptum putaueris orieris ut lucifer a ideo dies mortis a trāsitus sc̄orum dicūtur natalitia fm illd Sene. epla. 102. dicentis. Mors iusti eterni natalis est dies.

¶ Capitulum quintum.

Morte vero imminēte timere debz a studioſi⁹ se prepare debet iust⁹. De quo timore ait Greg. moza. 28. sic. Sancti cū de ommbz dīna iudicia semp ptimescant tūc tñ hoc vehemēt metuūt cū ad soluēdū humane cōdicōis debitum veniētes districto

inditio appropinquare se cernūt et sic tūto ti
mor actior qūto et retributio eterna ē vicinior.
Vnde a saluator nr̄ solucōni carnis appropin
quās a membror suor spē; suās fact⁹ i ago
nia plixi⁹ cepit orare non p se. ꝙ nr̄e mētis in
se certamīe morte appropinquāte expressit. Et
sequit̄. Consideradū est. qr nec hoc quidē sine
aliquo reatu est qđ laudabilit̄ gessimus si re
mota pietate iudicemur. Job ait Dauid pha
Mō intres in iuditiū cū seruo tuo dñe. Et paul⁹
cor. 4. Nihil mihi conscius sū. ꝙ i hoc iustificat⁹
non sū. Et Joh. p. dicitur. Si dixerimus qr pec
catū non habem⁹ nosmet ipse. Et sequit̄. Quid fa
cient tabule si tremunt colūne. Aut quomō
virgulta immobilia stabunt si huj⁹ paucis
turbine celi etiam quatiūtur. Vñ et Job. 26.
dicit̄. Colūne celi cōtremiscunt et pauent ad
nutū eius. Est igit̄ etiam a bonis mor timen
da pter opū nr̄or impuritatē Et si bona vide
antur. quia sm Isa. 64. Omnes iustitie nr̄e q̄
si pannus menstruate. Et Job. 9. dicitur. Si lo
tus fuero quasi aquis mundis seqtur tu sordib⁹
intinges me. Vñ sm Greg. mor. vltio i fine.
Mala nr̄a sunt pura mala. sed bona nr̄a non
sunt pura bona. Et ideo ait mora. 29. Ve lau
dabili vite hominū si remota dei pietate iudi
cet̄. quia vnde ante oculos iudicis q̄s placere

suspicatur īm sepe obtuūē. Et idō eccl'. 9. Nescit hō an odio an amore dignꝰ sit. Est etiā mors a bonis timēda ꝓpē inflexibilē iudicis eq̄tatē. q̄ dr ꝓuer. 6. Scelꝰ a furor viri nō pcet in die vindicte. Si ergo ex equitate Justus vix salua bitur impiꝰ vbi apparebit. Est etiā mors a bonis timēda ꝓpter hostiū tunc insidiantiū a infestātium maligmitatē. Si enī inimicus xpō īm sidiabaē in morte ut dr in q̄d glō. sup abacuc Et si cruenta bestia assistit btō Martio morieti ut eū tēptaret vel terrēt q̄s nūq̄ i morte securꝰ eē poteit. vñ a i vita btī Bñ. legiē q̄ cū infirma reē a extremū reddē spiritū videreē affuit satha īmprobis eū accusacōibꝫ pulsās. q̄rēs q̄ iure regnū celoꝝ peteret. Cui ille ait. fator nō sū ego dignꝰ illd obtinē meritis ꝓpriis. Cetꝝ duplici iure illd obtinēs dñs meꝰ ihs. s. hēdi tario iure pris a etiā iure passionis. alterū ñ donabit altero sibi retēto ex cuiꝰ dono illd vē dicare nō'ofūdor Et hoc dicēs inimicus ofusus recessit et vir dei in se reuersus q̄euit. Vñ ipse insidiaē calcaneo vite nostre Geñ. tertio.

Capitulū sextū

Valiter autē vir iustus se añ morte pa rare debet edocemur p beatū Augꝰ. de q̄

legiē in vita sua q añ primū diē obitus sui li
bros a se dictatos recē fuit a quecūq; in eis re
cognouit aliē q̄ se habz ecc̄iastica regula a se
fuisse dicta vel scripta cum adhuc ecc̄iasticū
vsū minꝰ sciret correcta sunt ab eo a vnū librū
scripsit de retractacōne sicut dicē in vita sua
Et ibidē dicē q ipse iussit psalmos dauiticos
qui de pēnitencia inscribūtur poni cōtra se ad
plenē quos iugiter inspiciebat legebat a vbe
rime flebat. Et ne intentio eius a quo q̄ impe
diretur ante dēē dies exitus sui postulauit ne
quis ad eū ingrederetur nisi tm̄ horis q̄bz me
dici ad eū intrabāt vel cū ei refectio portabaē
Sed iugiter orabat flebat a psallebat. Q̄nto
ergo magis a nos miseri pecōres facere ista
debemꝰ. vñ a sancti antiqui mortē timebāt; p
ut dicē in vitis pa. li. 2. pte. 3. vbi ait abbas be
lyas Tres res timeo. p̄ma q̄ē aia egressura
de corpe. secūda q̄ occurrat ꝰ sum deo. tertia
q̄ aduersū me pferenda ē sentēcia. Et sequiē
ibidē q Theophilꝰ epūs moriturus dixit. Bēūs
es abba arseni. qz sp hāc horā mortis añ ocu
los huūsti. a pte. 11. dr q abbas agotho q̄ eāt
moriturꝰ p tres dies māsit imobil aptos sēp
tenēs oculos Cui dixerūt frēs. vbi es abba. q̄
bz rñdit. In ospectu diuinū iudicij assisto. Et il
li ad eū. Et tu pater times Quibz ille. Laboraui

in hac vita qua potui virtute in custodiēdis mandatis dei. ſi homo ſū et neſcio ſi placuerīt opa mea dō. q̄ alia ſunt iuditia dī alia hoīm. nec p̄ſumo niſi venero añ deū Et cum vellent ampliꝰ interrogare eū ait. Nolite mihi multū loqui q̄ occupatus ſū Quo dicto mortuus eſt cū gaudio Et ſeq̄tur ibidē. Memor eſto ſemp exitus tui a nūq̄ obliuiſcaris eterni iuditij a nō erit delictū in aia tua. Sic autem fecit btūs Anſel. meditacōe ſua p̄ma. d. Siue comedā ſiue bibā ſp ſonat ī auribz meis vox illa. ac̄.

¶ Capitulū ſeptimū.

QValet aūt ſanctis fiūt ad ſui cōforta tionē reuelacōnes de ſua gloria ante morte Narrat btūs Greg. li. q. dyal. de quodā paupe palitico qui erogabat pau pibꝰ quicq̄d ex elemoſina ſibi data hīe pote rat a in dolore ſemp grās agebat a laudibus diuinis vacabat Qui moriēs ait aſſiſtētibus Nūquid auditis quāte laudes ī celo reſonāt coraz altiſſiō Et ſtatim hoc dicto ſpm̄ celo red didit tātā derelinqns fragrātiā quātā antea nulla vnq̄ meminerat etas hoim. Conſimile narrat Greg. ſup euañ. li. p. omel. 17. de ſāctis mulieribz. Cromula ad quā in morte venerūt

duo chori ⁊ quasi viri psallebant ⁊ quasi fe mine rñdebāt Et de sācta tarsilla vbi supra di citur qp in exitu suo dixit. recedite recedite da te locum ecce cristus aduenit.

Capitulū octauū.

Et sicut sanctis de sua gloria fiūt reue lacōes in morte ita ⁊ malis de sua pe na qñq;. Et ideo ut seuicia tyrānica de monioꝝ arceaē expedit morientibꝫ sanctos ⁊ sāctas circa se hāe quoꝝ suffragijs in vltima possint iuuari necitate ꝑ put narrat Greg. sup euañ. li. p. omel. 19. de quodaꝫ moīb⁹ puerso viuente in monasterio. Qui cū ad extrema du ceret assistētibꝫ frībus clamauit dicens. Ecce draconi datus sū ad deuorād Qui cū frēs hor tarent ut signū crucis sibi imprimeret dixit ve lez me signare ꝙ nō possum. quia brachia mea ab eo ligātur ⁊ caput meū iaz deglutiuit Et cū hoc diceret pallens ⁊ tremēs. frēs p eo instantissimē oracōi se dederūt ut ipsū a draco ne oppressum adiuuarent. At ille post quam quietē repente cepit clamare ⁊ dicere. Gracias ago altissimo ⁊ vobis ommibus. quia vestris oracōibꝫ iā fugit inimic⁹ qui me captiuatū te nuit et post hec reuixit et se deo imperpetuum

Seruitutz fidelit̃ in monachatu deuouit. Ecce quãta vtilitas ex pñtia sanctoz morientiũ? assistentiũ ac oromboz illos adiuuãtiũ.

Distinctio tertia septime ptis huius ume. Capitulũ pmũ.

Ostenso igit̃ aliqlit̃ qliter se debz homo pare añ mortẽ. Nũc aliqua dicenda sũt de hijs que sequũtur exitũ. qlia sunt curatio funeris. ditio sepulture. pompe exequiaz. q magis sũt viuoꝝ solatia qꝫ defunctoz subsidia. qz sm aug. de cura pnoz agẽda post pñ. Si aliquid pdest impio sepultura pciosa obtulit pio vil̃ aut nulla. vbi narrat de corpibz sanctoz martirũ ignibus ocrematis ac cineibz in rodanũ piectis neq̃ liscũq; eoz relmq; reperiẽ memoria qd diuinit̃ ideo pmissum ẽ ut discerẽt xpiani in ofitendo xpm dũ otemnũt hãc vitã: multo magis debẽ contemnẽ sepulturã. vñ narrat̃ in vitis pa. li. 2. pte. 19. de quodã impio honorifice sepulto Et de q̃dã solitario ac iusto ac tñ in fine a bestijs comesto qꝫ cũ ista admiraret̃ q̃dã scus Rñdit ei ãgel̃ dicẽs. qz impi? ille aliqd bonũ puũ int̃ multa fecerat. Ideo in sepultura illius bom mercedẽ recepit Et qz ali? parũ culpe habuit int̃ bona

multa Jdo in pena illi⁹ pu mali pmisit dei iusti
tia illu a bestijs deuorari. Et ibid narrat de ma
tre cuiusda sancte virginis mala ꝙ honorifice se
pulta a de patre eiusde virginis iusto a no ho
norifice tumulato a ꝓpter causa predicta fuit
hoc factu.

Capitulu secundum.

An vero prosit mortuis in ecclesijs sepe
liri qrit ibide Aug⁹. a determinat dicēs
Si desint supplicacões q fiut fide recta
ac pietate ꝓ mortuis puto ꝙ nihil ꝓdest eoz
spiritib⁹ ꝙ in locis sactis corpa eoz tumulata
sunt a ideo cum queda fidelis mulier de qua
loquit ibide desiderauit in basilica mtis corp⁹
filij sepeliri credēs animā ei⁹ meritis sancti mar
tiris adiuuari. In hoc ꝙ ita credidit supplica
co quedā fuit a hec ꝓfuit si quid ei ꝓfuit a ꝙ
ad idem sepulchrū mē animo recurrit a filiū
ꝓcibus do comendauit adiuuat defuncti spūm
non mortui corpis locus. Sed ex loca memo
ria viuo⁹ mtis atrect⁹. Et btus aug⁹. de ci. dei li.
.i.c.12. dicit ꝙ pope exequiaz fut magis sola
tia viuoz ꝙ subsidia defunctoz. Non tn ut aut
ibide cotenenda fut ista cir defunctoz corpa ꝙ
iustoz q sunt queda ex mitatis a resurrectois

semina et quibus tã ꝑ organis ad opa bona vsus est spũssanct⁹ Qz vero ãtiquorũ pm̃ funera pietate offitiosa sunt curata ut Abrahã Jacob a Joseph a xp̃i corpis etiaz cũ aromatibus oditi a ꝙ thobias ꝓpt̃ sepulturã omẽdat hec oẽs auctoritates ut ait ibidẽ Aug⁹. nõ hoc admonẽt ꝙ imsit sẽsus vllis cadauerib⁹. ß ꝙ talia offitia pietatis deo placẽt ad astruendã fidẽ resurrectiõis. Qz aũt sepultura malorũ im ecc̃ys facta nõ ꝓfit ß magis obsit narrat beatus Greg̃. dyal'. x. de sãctimoiali que habuit carnis continẽtiã. ß lingue ꝓcacitatẽ stultiloquiũ a vanitatẽ Que cũ eẽt in ecc̃ia sepulta im visione oñsũ fuit custodi ecc̃ie ꝙ corpus illi⁹ a sepulchro fuit extractũ et añ altare sectũ ꝑ mediũ Cui⁹ vna ps ut fupioz igne ibidez cremabat. qz ꝓcax im lingua extitit a altera iferioz intacta remansit qz casta fuit corpe Cui⁹ combustiõis signũ i crastino apparuit i marmore Ex quo patet ꝙ hys quibz im hac vita nõ fuit pcca dimissa ad vitãdũ inditũ nõ valet post morte iuuai sac̃ sepultura Narrat etiã ibidẽ de alio diuite i ecc̃ia sepulto dato ꝑtio epõ. ß no de q̃dã apparuit sãctus faustin⁹ martir i cui⁹ ecc̃ia eat iste hũat⁹ custodi ecc̃ie dicẽs. dic epõ ex pte mea ꝙ piciat hinc has fetentes carnes q̃s ꝟ posuit ne polluat ecc̃ia mea. q si nolueit

xc. die morietꝰ ipe Quã visionẽ timuit custos mamare epõ. licet etiaz itez esset admonitus Sed die tricesimo ep̃s ad lectũ in columis per gẽs nocte illa morte inopinata raptus est. vñ de sepultura non multũ curabãt sancti multi p se sicut legitur in vitis pr̃m li. 2. pte. 11. de abbate arsenio. Cui dixerũt discipuli pr̃ quid faciem⁹ qz nescim⁹ te mortuũ sepelire quibus ille Nescitis mittẽ funẽ in pedẽ meũ trahẽ me sic in montez. Et cũ esset tracturꝰ spm̃. Viderũt eum fl entem a dicũt ei Et tu pr̃ sãcte times mortez quibꝰ ille vere ꝛeo a timor iste qui mihi modo in hac hora mest cõtinue fuit in me ꝓꝙ monachꝰ incepi eẽ a sic quieuit in pace. Qualiẽ autẽ phi patz curarũt de magnis sepelturis post mortẽ narrat Sen. li. de trãq̃llitate anim. c. 18. qz cũ tyrãnus quid minareꝰ mortẽ ai sepulturã corpis theodoro pho ille rñdit O te ineptũ si putas me mfesse an sup̃ trã an infra putrescã Et Sen. li. de remedijs fortuito tũ dic̃ Insepultꝰ iacebo dicit tibi aliqs Cui rñdetur facile iactura sepulchri. qz si nil sẽcio nõ pertinet ad me corpis insepulti pẽa. Si sẽcio ois sepultura pẽa ẽ.

¶ Capitulũ tertium.

Oe varijs vero consuetudinibꝰ gentilium circa mortuos tractat Ieio. cõi Jouinia.

ꝙ quidā massagete cōgētos suos a ꝓximquos post mortē deuorāt dicētes rectius esse ut a se potꝰ ꝙ a vmbꝛ cōsumātur. Alij vero exponūt mortuos suos caibꝛ qs ad hoc nutriūt a illos postea ptiosis cetis recōdūt. Alij suspendūt in patibul quos diligūt ut mtēsior sit memoria et postea ossa cōbusta in cineribꝛ reseruāt. Et Tulius. li. p. qstio. tuscul. narrat de Dyogene q iussit se pica imbūatū volucribꝛ a feris dicēs ꝙ feraꝝ lamat? ml obest nō sētienti. Similit ait de Anaxagora a q cū qrereē an vellꝛ duci corpus suū post mortē i priaꝛ Rndit. Nō ē de hoc solicitari. quia vndiqꝛ vie eqliter patent ad inferos.

Capitulū quartū.

Et quia de hijs gentiliū erroribꝛ non est fidelibꝛ curandū Jdeo fideles sibi pui deāt pcipue ꝙ i eis añ mortē sit fides recta. spes firma. caritas pfecta. cū vera otriti one. a plena ofessione. a plenaria satisfactōe. que satisfactio tūc cōsistit i discreta testamēti factione Jn quo testamēto de oibus iniuste ac quisitis a ablatis satisfatiāt a illa restituāt et nō in posteris nec in executoribꝛ cōfidāt. nec i qbuscūqꝛ ꝓximꝙs vel affinibꝛ fidē habeāt Vñ ad terrorē iniuste acqrentiū quecūqꝛ tēpalia

Narrat Beda de gestis anglorū li.iij. de furseo qui exutus a corpe ducebaē in altum ab āgelis a quibꝰ dēm est eidē ut inferiꝰ respiceret qđ cum fecisset vidit vallem tenebrosā. & ignibꝫ fuccensam Et cū interrogasset q̄ esset illa vallis a qui essent illi ignes. rñdit angelus vallis iste mundus est. Ignes. & pccā sunt. & q̄ mūdum consumūt. Quoꝝ p̄mus ignis est ignis mendacij. qui non implēt homines qđm baptismo p̄miserūt. s. abrenūtiare sathane a operibus eiꝰ a pōpis Secundus est ignis cupiditatis q̄ nunq̄ dicit sufficit a mundi diuicias amori cēlestiū preponūt homines. Tertius ē ignis discordie a ire homines inflāmātus. Quartus est impietatis a rapine qui potēcōres spoliant infirmiores a inferioēs. Post hoc vero ignes isti. & adunati ipsi appropinquarūt a dēmōes in ignibꝰ volantes otra sāctos multos morientes bella mouentes instruxerūtq̄ non p̄ualuerūt. Sed vnus ex eis sup fursei tunicā quādā iactauit quā a q̄daꝫ mortuo auaē recepit a nō debitū psoluit quā cū āgelꝰ bonꝰ in ignē itez reiceret. Rñdit dēmō Sic a fursei bō peccōris fuscepit sic a de pēis eiꝰ pticeps eē debz Cui angelus. Non ꝓpter auaritiā fuscepit eā sed ꝓpē aiaz eiꝰ saluādā. Et ouersus āgelꝰ ad fursei dixit. quod cupide incendisti ardebit in te.

His igit pactis aia ad corpus redijt In quo corpe signū mēdi in hūero et i maxilla visibilit dū viueret semp apparuit. Si g p tā modico penā sustinuit iste sānct⁹. quid sustinebūt raptores paupū spoliatores a oppressores nec aliqd restituūt. Prouideāt igit moientes q fideles fiant executores fideliter exequētes suas volūtates. ne ogat eis qd ogit quida militi de q narrat in vita magni karoli q cū laboraret i extremis a p̄episs ofāguineo suo ut equū suū vēderet et p̄tū p aia pauperibz daret Ille equū vēdidit p centū solidis a denarios i ppris vsibz expēdit Cui trāsactis trigita diebz apparēs miles defunct⁹ dixit qr iuste elemosinā retinuisti a me in penis p trigita dies morari fecisti ppt defectū tui. scias te i infernū cē ponēdū a me hodie liberatū ad padisi gaudia trāsitur. qui cui gilās tremefact⁹ a i crastinū damonē demonū q̄si leonū et lupoz i aere audiuit a statū viu⁹ i medio oim rapt⁹ est ab eis a post dies duodecī in fastigio cuiusdā silicis imūt⁹ ē ab vrbe q̄tuor dietis distāte.

Capitulum quintum.

Monendi sūt etiā morietes q dimittāt bo sua illis q eis p desse valent ut paupibz

qr.ꝛ.modis anime defūctoꝝ soluūtur.C sacer dotū oblacōmibꝰ caroꝝ pcibꝰ aut elemosinis aut cognatoꝝ ieiunijs ut dicit cā.10.q.2.Sed marie Juuātur oblacōe sacre hostie.sm gre. libro.ꝛ.dyalo.vbi ait de illis q̄ fuerūt adiuti ipsa oblacōne.sicut de illo qui fuit in captiui tate ligatus p quo cū ōm die sacrificiū offere batur rupta sunt vincula immolacōis hora.si cut a ipse postea rediens narrauit Si g̃ tanta est virtus huiꝰ oblacōnis sacre in viuis mul to efficacior in defūctis.

Capitulū septum.

TAūt sciatur q̄ post mortē iuuaī pñt vi uoꝝ suffragijs hoc docz aug⁹. enchei. c. 88.a ī libro de cura p mortuis agenda dicēs Est quidꝰ modꝰ viuendi non tā bonꝰ ut suffra gia non requirat post mortē.Nec tam malus ut nec iuuari hijs valeat cum hec vita tran serit.Damnati ergo non iuuantur a viuorū suf fragijs.In purgatorio existentes adiuuant Cū cristo regnantes hijs non indigent hec il le.vnde a loco inferni nulla speranda est libe ratio.quia damnati crucia buntur die ac no cte in secula in stagno ignis a sulphuis.Apoc vicesimo quorum ignis non extinguetur.

quia etnus net vermis morietur Isa. vltio. A lo co purgatorij possibilis ē liberatio ⁊ aiaꝝ pur gatio. qz coē. z. dicit. Saluabit ꝗs sic tñ ꝗsi p ignē. In regno celoꝝ erit eterna bītudo cum intrāt electi in gaudiū dñi sui De quo in pso na xpi ait Aug⁹. sup Joh. omel. 28. Dies festꝰ meus gaudiū sine fine. etnitas sine labe. sere nitas sine nube. Et idē de ci. dei vltimo in fine. Quāta erit felicitas vbi nullū erit malū vbi nullū latebit bonū Ibi pfecte vacabim⁹ pfecte videbim⁹ qz ipe est deꝰ qui ē finis etatū et die rū ⁊ finis erit desideriorꝝ nrorꝝ qui sine fine vi debit. sine fastidio amabit. sine fatigatione laudabit hoc munꝰ hic affectus hic actꝰ erit oibus sicut vita etna cōmunis. Vñ et quidā de hoc ait. Visio fit victus. opus laus. lumen amictus. Ad que nos perducat qui sine fine vivit ⁊ regnat Amen.

Sūma collationū ad ōne ge
nus hoim Explicit feliciter.

Bibl. Jag.

BIBLIOTHECA
VNIV. IAGELL
CRACOVIENSIS

Biblioteka Jagiellońska
stdr0008644